

Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi

Korkut Ata Journal of Studies in Turcology

Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research

Sayı: 5 Tarih: 2021
ISSN: 2687-5675

ULUSLARARASI TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
KORKUT ATA
TÜRKİYAT
Araştırmaları
Dergisi
2019

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Korkut Ata Journal of Studies in Turcology

Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi

The Journal of International Turkish Language & Literature Research

---

ULUSLARARASI HAKEMLİ DERGİ/ INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL

ISSN: 2687-5675

Sayı 5/ AĞUSTOS 2021

Issue 5/ AUGUST 2021

OSMANİYE

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Korkut Ata Journal of Studies in Turcology

Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi

The Journal of International Turkish Language & Literature Research

ISSN: 2687-5675

Kuruluş Tarihi: 2019

Sayı 5/ AĞUSTOS 2021 Issue 5/ AUGUST 2021

Editör/ Editor:

Prof. Dr. Yunus KAPLAN (Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Osmaniye/Türkiye)

Editör Yardımcıları/ Vice-Editors:

Arş. Gör. Zahide EFE (Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Osmaniye/Türkiye)

YAYIN VE DANIŞMA KURULU / Aditorial and Advisory Board

- Prof. Dr. Bekir ŞİŞMAN (Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun/Türkiye)
Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Ankara/Türkiye)
Prof. Dr. Ozan YILMAZ (Sakarya Üniversitesi, Sakarya/Türkiye)
Prof. Dr. Yakup POYRAZ (Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş/Türkiye)
Doç. Dr. Sema ÖZHER KOÇ (Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Osmaniye/Türkiye)
Prof. Dr. Yakup YILMAZ (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, İstanbul/Türkiye)
Doç. Dr. Osman ÜNLÜ (Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi, Bandırma/Türkiye)

AĞUSTOS 2021 SAYININ HAKEMLERİ / Referees of 19th Issues (April 2021)

- Prof. Dr. Bülent ARI (Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay/Türkiye)
Prof. Dr. M. Fatih KANTER (Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Kilis/Türkiye)
Prof. Dr. Ozan YILMAZ (Sakarya Üniversitesi, Sakarya/Türkiye)
Prof. Dr. Selahaddin Bekki (Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir/Türkiye)
Prof. Dr. Selçuk ÇIKLA (Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun/Türkiye)
Prof. Dr. Yakup YILMAZ (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, İstanbul/Türkiye)
Doç. Dr. Ayhan KARAKAŞ (Çukurova Üniversitesi, Adana/Türkiye)
Doç. Dr. Burak TELLİ (Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş /Türkiye)
Doç. Dr. Erdem UÇAR (Friedrich-Schiller-Universität Jena, Jena/Almanya)
Doç. Dr. Fatih KOYUNCU (Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir/Türkiye)
Doç. Dr. Mehmet Ali YOLCU (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale/Türkiye)
Doç. Dr. Mehmet GÜNEŞ (Marmara Üniversitesi, İstanbul/Türkiye)
Doç. Dr. Mehmet YILMAZ (Adıyaman Üniversitesi, Adıyaman/Türkiye)
Doç. Dr. Nagehan UÇAN EKE (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla/Türkiye)
Doç. Dr. Sadi GEDİK (Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş/Türkiye)
Doç. Dr. Serdal KARA (Mardin Artuklu Üniversitesi, Mardin/Türkiye)
Doç. Dr. Yılmaz IRMAK (Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş /Türkiye)
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet DAĞLI (Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun/Türkiye)
Dr. Öğr. Üyesi Cevdet Avcı (Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep/Türkiye)
Dr. Öğr. Üyesi Dilek HERKMEN (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Fakültesi, İstanbul/Türkiye)
Dr. Öğr. Üyesi Elif AYAN Nizam (Hitit Üniversitesi, Çorum/Türkiye)
Dr. Öğr. Üyesi Gülşah Gaye FİDAN (Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep/Türkiye)
Dr. Öğr. Üyesi Halef NAS (Harran Üniversitesi, Şanlıurfa/Türkiye)
Dr. Öğr. Üyesi İsmail TAŞ (Karabük Üniversitesi, Karabük/Türkiye)
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Malik BANKIR (Kastamonu Üniversitesi, Kastamonu/Türkiye)
Dr. Öğr. Üyesi Osman ÖZER (Bingöl Üniversitesi, Bingöl/Türkiye)
Dr. Öğr. Üyesi Ömer SARAÇ (Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun/Türkiye)
Dr. Öğr. Üyesi Taner NAMLI (İnönü Üniversitesi, Malatya/Türkiye)

Dr. Öğr. Üyesi Zafer TOPAK (Karabük Üniversitesi, Karabük/Türkiye)
Dr. Ayfer AYTAÇ (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale/Türkiye)
Dr. Asuman GÜRMAN ŞAHİN (Ege Üniversitesi, İzmir/Türkiye)

Sekreteryası / Secretariat

Arş. Gör. Zahide EFE (Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Türkiye)

YÖNETİM MERKEZİ ve POSTA ADRESİ/ Management Center and Post Address

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Karacaoğlan
Yerleşkesi Osmaniye/Merkez

YAYIN TÜRÜ/ Type of Publication

Uluslararası Hakemli Süreli (yılda 3 sayı) Yayıdır.

İLETİŞİM BİLGİLERİ/ Correspondence Address

E-Posta: korkutataturkiyat@gmail.com

Web: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/korkutataturkiyat>

Telefon: 0 328 827 10 00 / 3023

Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi'nin Tarandığı İndeksler

Modern Language Association (MLA)

Akademia Sosyal Bilimler İndeksi (ASOS)

Eurasian Scientific Journal Index (ESJI)

Scientific Indexing Services (SIS)

Türk Eğitim İndeksi (TEİ)

Root Indexing

Arastirmax (Scientific Publication Index)

Index Copernicus

CiteFactor

İdealonline

İÇİNDEKİLER/CONTENTS
ARAŞTIRMA MAKALELERİ / RESEARCH ARTICLES

Berlin Devlet Kütüphanesi (Staatsbibliothek Zu Berlin), Ms. Or. Oct. 3652 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuasının
Mestap'a Göre Tasnifi
Classification Of The Poetry Journal Registered With Number Ms. Or. Oct. 3652 In The Berlin State Library
(Staatsbibliothek Zu Berlin) According To Mestap

Orhan KAPLAN
Özgür KIYÇAK
1-175

Hoca Mes'ûd'un *Sûheyl ü Nev-bahâr* Mesnevisinde Üslup Çeşitliliği
Style Diversity In Hoca Mes'ud's Sûheyl ü Nev-bahar Mesnevis

Muhterem SAYGIN
176-194

Halk ve Divan Edebiyatı Müsterekliği Bağlamında Karacaoğlan Şiirlerinde ve Bâkî Divanı'nda Kumru Kuşu
Dove Bird in Karacaoğlan Poems and Bâkî's Divan in the Context of the Commonality of Folk and Divan Literature

Yasin UYSAL
195-206

Adana İli, Şambayadı Köyü'nde Doğumla İlgili İnanç ve Uygulamalar Üzerine Bir İnceleme
A Review on The Rituals and Treatments about Birth in the Village of Şambayadı at Adana City

Fazıl ÖZDAMAR
207-223

Manâkıb-ı Hünkâr Hacı Bektâş-ı Veli "Vilâyet-Nâme" Adlı Eserdeki Kitlese Hareketlerin Psikolojik Analizi
The Psychological Analysis Of The Massive Movements In The Work Of Manâkıb-ı Hünkâr Hacı Bektâş-ı Veli "Vilâyet-Nâme"

Aydın GÖKTAŞ
224-234

Barak Türkmenlerinde Halk Oyunları
Folk Dances In Barak Turkmens

Eser GENÇ
235-259

Mehmet Avşar'ın Şiirlerinde Osmaniye
Osmaniye in Mehmet Avşar's Poems

Mehmet Çetinkol
260-281

Türkçe Sözlük'te +sX Ekinin Kullanımı ve Art Zamanlı Bir Bakış
The Use of sX Suffix in Turkish Dictionary and A Diachronic Overview

Gizem KORKUT
282-291

Kül Tegin Yazıtının Kuzey Yüzünde Geçen Y¹S¹R¹ Kelimesi Üzerine
On the Word Y¹S¹R¹ in the Northern Side of the Kul Tegin Inscription

Mahsun ATSIZ
292-298

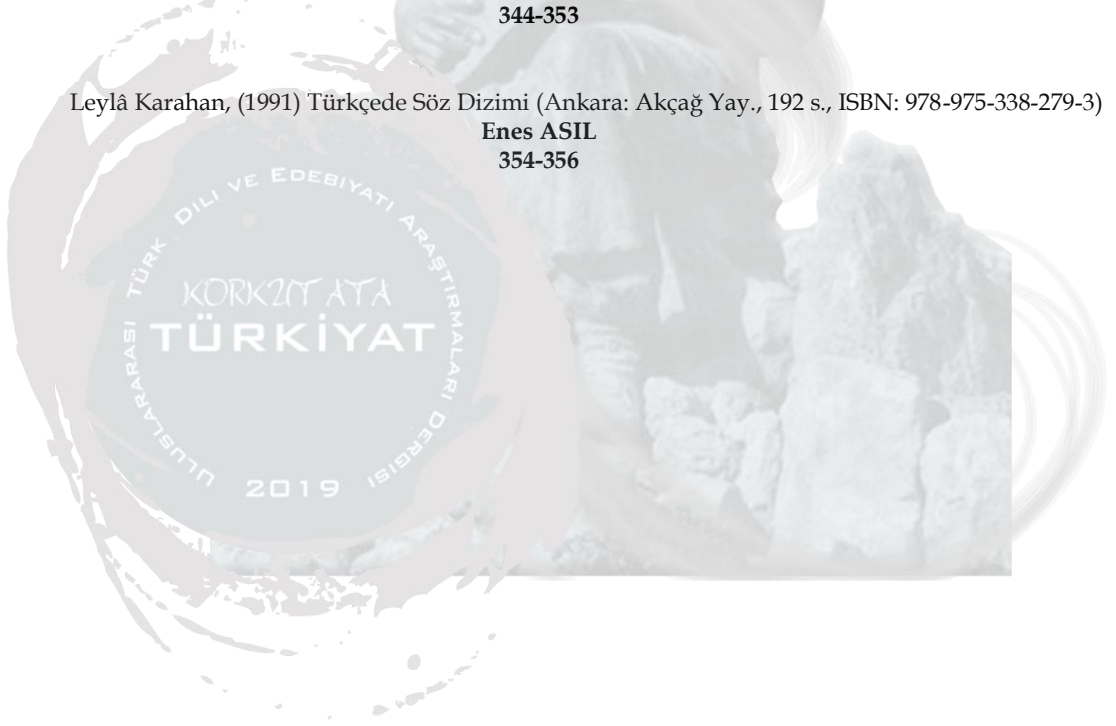
Zara (Sivas) Ağzından Derleme Sözlüğüne Katkılar II
Contributions To The General Dialect Dictionary From The Town Zara (Sivas) II
Ömer GÜVEN
299-315

Eski ve Orta Türkçe İki Ünlü Arasındaki -ğ- ve -g- Seslerinin Çağdaş Kırgızcadaki Durumu
Old and Middle Turkic Intervocalic -ğ- ve -g- Sounds' Situation in Modern Kyrgyz
Seçkin UYSAL
316-333

Ahmet Ümit'in Kırlangıç Çığı Adlı Romanında Göç ve Mülteci Meselesi
The Issue of Migration and Refugees in Ahmet Ümit's Novel Swallow Scream
Zehra ERGEÇ
334-343

Halide Edib Adıvar'ın Ateşten Gömlek Adlı Romanında "Biz" ve "Ötekiler"
"We" And "Others" in Halide Edib Adıvar's Novel, The Shirt Of Flame
Faruk DÜNDAR
344-353

Leylâ Karahan, (1991) Türkçede Söz Dizimi (Ankara: Akçağ Yay., 192 s., ISBN: 978-975-338-279-3)
Enes ASIL
354-356

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research

|| Sayı/Issue 5 (Ağustos/August 2021), s. 1-175.
|| Geliş Tarihi-Received: 27.07.2021
|| Kabul Tarihi-Accepted: 05.08.2021
|| Araştırma Makalesi-Research Article
|| ISSN: 2687-5675
|| DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.975331

**Berlin Devlet Kütüphanesi (Staatsbibliothek Zu Berlin),
Ms. Or. Oct. 3652 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuasının
Mestap'a Göre Tasnifi***

*Classification Of The Poetry Journal Registered With Number Ms. Or. Oct. 3652
In The Berlin State Library (Staatsbibliothek Zu Berlin) According To Mestap*

Orhan KAPLAN **
Özgür KIYÇAK ***

Öz

“Bir şairin manzum bir eserine başka bir şair tarafından aynı vezin ve kafiyede yazılan şiir” diye tanımlanan nazireler, zaman içerisinde nazire mecmualarında toplanmış ve özellikle XVI. yüzyılda bu tür mecmuaların güzel örnekleri verilmiştir. Bu örneklerden biri de Berlin Devlet Kütüphanesi (Staatsbibliothek Zu Berlin), Ms. Or. Oct. 3652 numarada kayıtlı şiir mecmuasının içinde yer alan Mecmû'a-i Nazâ'ir'dir. Kim tarafından derlendiği tam olarak bilinmeyen 328 varaklık mecmuanın yazımı 1002 (m.1594) yılında tamamlanmıştır. Mecmuadaki şiirlerin kümelene biçimine göre mecmuayı üç bölüme ayırmak mümkündür. “Mecmû'a-i Nazâ'ir” başlıklı birinci bölümde zemin, nazire ve model şiir örneklerine yer verilmiştir. Bu bölümde 2227 gazel yer almaktadır. İkinci bölümü oluşturan divan(çe)ler kısmında sırasıyla Nev'î, Ulvî, Misâli, Mânî, Hâtemî, Sâ'î, Tığî'nin toplam 271 şiiri bulunmaktadır. “Karışık şiirler” olarak adlandırılacak son bölüm ise 22 şiirden oluşmaktadır. Mecmuada Bâkî, Nev'î, Ulvî, Bağdatlı Rûhî, Gelibolulu Âlî, Azmî-zâde Hâletî gibi tanınmış şairlere rastlanmakla birlikte henüz divanı yayınlanmamış Bezmi, Sâ'î, Hâtemî gibi şairlerin de neredeyse bir divançe teşkil edecek kadar çok sayıda şiiri vardır. Mecmuada diğer nazire mecmualarından farklı olarak edebiyat tarihimizde üzerinde fazla durulmamış veya bilinmeyen çok sayıda şairin daha önce yayınlanmamış şiirlerinin bulunması mecmuayı değerli kılan bir diğer özelliğidir.

Bu çalışmada ilk olarak mecmuanın neşri sırasında karşılaştığımız sorunlara değinilmiş, daha sonra müstensih/en/mürettepten kaynaklanan ve mecmuanın tamamına yayılan çeşitli yazım hataları örneklerle gösterilmiştir. Mecmuada yer alan mütekerrir şiirler tablo hâlinde verilmiş, son olarak mecmuadaki tüm şiirler MESTAP'a göre tasnif edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Nazire mecmuası, klasik Türk şiiri, MESTAP.

* İki yazarlı bu çalışmada mecmuanın 2b-248a varakları Dr. Öğr. Üyesi Orhan KAPLAN; 248b-327b varakları ise Doç. Dr. Özgür KIYÇAK tarafından çeviri yazı alfabesine aktarılmıştır. Metnin kontrolü, inceleme ve sonuç bölümleri ise birlikte yapılmıştır.

** Dr. Öğr. Üyesi, Sakarya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, e-posta: okaplan@sakarya.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0322-0343>.

*** Doç. Dr., Kafkas Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Kars/Türkiye, e-posta: kiyacakozgur@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1415-1443>.

Abstract

Nazires are defined as “poems written in the same meter and rhyme for a poetic work of a poet by another poet.” They were collected in nazire journals. Especially in the 16th century, great examples of such journals were given. One of examples is *Mecmû'ai Nazâ'ir*, which is included in the poetry journal registered with number Ms. Or. Oct. 3652, in the Berlin State Library (Staatsbibliothek Zu Berlin). The writing of the 328-leaf journal was completed in the year 1002 (1594 A.D.). The person who compiled it remains unknown. It is possible to divide the journal into three sections according to how the poems in the journal are clustered. The first section (aka. “*Mecmû'ai Nazâ'ir*”) gives examples of *zemin* (ground), *nazire*, and *model* poems. The section includes 2.227 odes. The second section is comprised of *divançes*, and includes a total of 271 poems from *Nev'î*, *Ulvî*, *Misâli*, *Mânî*, *Hâtemî*, *Sâ'î*, and *Tîgî*, respectively. The last section named as “Mixed Poems” consists of 13 poems. One encounters well-known poets such as *Bâkî*, *Nev'î*, *Ulvî*, *Bağdatlı Rûhî*, *Gelibolulu Âlî*, and *Azmî-zâde Hâletî* in the journal. However, there are also many poems, which would constitute a *divançe*, by poets such as *Bezmî*, *Sâ'î*, and *Hâtemî*, the *divans* of whom were not published. Unlike other nazire journals, the journal includes previously unpublished poems by many poets who have not been studied much or who remain unknown in our literary history, which is another characteristic making this journal valuable.

This study first mentions the problems we encountered during publication of the journal. Afterwards, it illustrates various typos that are widespread throughout the journal and originate from its copyist/typesetter with examples. The repetitive poems in the journal are given in tables. Finally, all the poems in the journal were classified according to MESTAP (the project of systematic classification of journals).

Keywords: Nazire journal, classical Turkish poetry, MESTAP.

Giriş

Nazire “bir şairin manzum bir eserine başka bir şair tarafından aynı vezin ve kafiyede yazılan şiir”dir (Köksal 2006: 456). Genellikle beğenilen ve takdir gören model/zemin bir şiirden hareketle oluşturulan bu şiirler her dönemde ilgi çekmiş ve şairler beğendikleri bu şiirleri tanzir etmişlerdir. Köksal'a (2006: 456) göre “nazirelerde mana bütünlüğünün bulunması, ifade ve konu birliğinin olması gerekmektedir.” Bununla birlikte “model alınan şiirde kullanılan atasözü, deyim, vecize, kelâmükibar, ayrıca iktibas veya tazmin yoluyla alınmış meşhur bir mısra gibi söz kalıplarının nazire şiirlerde aynen tekrarlandığı görülmektedir.” (Köksal 2006: 457).

Nazire yazma zaman içinde genç şairlerin kendi şiirlerini geliştirmeleri için bir mektep gibi işlev görmüştür. Bu şairler kafiye, redif ve belli söyleyiş kalıpları ile çerçevesi çizilmiş bu şiirler üzerinde talim yaparken; usta şairler de diğer şairlerden daha güzel söyleme çabası ile kendi şairlik hünerlerini bu şiirler üzerinden göstermeye çalışmıştır. Nazireler kafiye, redif ve vezin benzerliğinin ötesinde belli bir kavram veya mazmun üzerinde düşünce, hayal bulma ve farklı noktalara temas etme çabası olarak da görülebilir. Bu şekilde aynı konu üzerinde varsa eksik yönler tamamlanmış ve diğer taraftan yeni hayal, düşünce ve fikirler ile konular çeşitlendirilmiş ve zenginleştirilmiştir.

Zaman içinde derleyiciler tarafından beğenilen nazireler mecmualar içinde toplanmaya başlanmıştır. Bugün için tespit edilmiş derleyeni belli ilk nazire mecmuası Ömer b. Mezîd'in 1437 yılında derlediği *Mecmû'atü'n-nezâ'ir* adlı eserdir. Daha sonraki yüzyıllarda da ilgi gösterilen nazire mecmualarının özellikle XVI. yüzyılda güzel örneklerine rastlanmaktadır. Bu yüzyıldaki önemli nazire mecmuaları arasında Eğridirli Hacı Kemal'in *Câmi'u'n-nezâ'ir'i* (1512), Edirneli Nazmî'nin *Mecma'u'n-nezâ'ir'i* ve Pervâne Bey'in *Pervâne Bey Mecmuası* (1560-61) vardır. Bu örneklerden biri de Berlin Devlet Kütüphanesi (Staatsbibliothek Zu Berlin), Ms. Or. Oct. 3652 numarada kayıtlı şiir mecmuasının içinde yer alan *Mecmû'a-i Nazâ'ir'*dir. Bu eser, içinde yer aldığı mecmua ile

birlikte daha önce M. Fatih Köksal tarafından tanıtılmış olup söz konusu çalışmada mecmuanın muhtevasına ve önemine dair detaylı bilgiler verilmiştir.¹

328 varaklık eser² 1002 (m. 1594) yılının Ramazan ayında tamamlanmıştır.³ Eserin kimin tarafından derlendiği hakkında kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır.⁴ Eserin adı serlevhasında *Mecmû'a-i Nazâ'ir* olarak kayıtlıdır.⁵ Mecmuadaki şiirlerin kümelenme biçimine göre mecmuayı üç bölüme ayırmak mümkündür. 2b-287b varakları arasındaki "*Mecmû'a-i Nazâ'ir*" başlıklı birinci bölümde zemin, nazire ve model şiir örneklerine yer verilmiştir. Bu bölümde 2227 şiir yer almaktadır. Nazireler Bölümü,

Tamâm oldu bi-ḥamdillâh Nazâ'ir
'Acâyib tuhfedür ḥaḳḳâ nazâ'ir

beytiyle tamamlanmıştır. İkinci bölümü oluşturan divan(çe)ler kısmında (288a-321b) sırasıyla Nev'î (43), Ulvî (49), Misâlî (35), Mânî (106), Hâtemî (24), Sâ'î (8), Tîgî'nin (6) toplam 271 şiiri bulunmaktadır. "Karışık şiirler" olarak adlandırılabilir son bölüm ise (321b-328a) 22 şiirden oluşmaktadır. Bu bölümde Tîgî (1), Bezmî(1), Sâ'î (1), Meylî (1), Ankâ (1), Bâkî (1), Âlî (1), Misâlî (1), Rûhî (3), Kabûlî (2), Makâlî, (4), Zihnî (1), bilinmeyen (4) olmak üzere toplam 22 şiir vardır.

Mecmû'a-i Nazâ'ir, sahip olduğu bazı özellikleri yönüyle önem taşımaktadır. İçinde çok sayıda şiirin yer alması; XVI. yüzyılın bilinen son nazire mecmuası olması; edebiyat tarihimizde üzerinde fazla durulmamış veya bilinmeyen çok sayıda şairin daha önce yayınlanmamış şiirlerinin bulunması; yüzyılın diğer nazire mecmualarından şiir seçimleri yönüyle ayrılması mecmuayı değerli kılan özellikleridir.

Çalışmamızda Köksal (2020) tarafından verilen bilgilerin tekrar edilmesine gerek görülmemiştir. İlk olarak metnin neşri⁶ sırasında ciddi mesai harcamak zorunda kaldığımız sorunlara değinilmiş, hemen hemen bütün şiir mecmualarında gördüğümüz eksik/fazla yazılan harf/ek/kelimelerin varlığı; harflere gereksiz nokta konulması veya noktaların eksik kullanılması; bazı harf, kelime hatta dizelerin yerlerinin karıştırılması; bir dizenin alt dizede aynen tekrar edilmesi gibi müstensihnin dikkatsizliğinden kaynaklanan

¹ Detaylı bilgi için bkz. Köksal, M. Fatih (2020), Berlin Devlet Kütüphanesi'nde XVI. Yüzyılda Derlenmiş Kıymetli Bir Mecmua: "*Mecmû'a-i Nezâ'ir*", *KÜLTÜR, Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 1 (Yaz 2020) s. 49-71.

² Nüshanın 23b-24a ile 56b-57a varakları arasında çobanların tutarsızlığı varak eksikliğini göstermektedir. 137a-139b varakları arasındaki sayfaların renginin, yazısının ve şeklinin nüsha içinde farklılık arz etmesi; 136b ile 137a sayfaları arasında çoban uyumsuzluğunun bulunması; 137a-139b arasındaki şiirlerin nazire olmaması bu sayfaların mecmuaya başka bir mecmuadan eklendiğini göstermektedir. Detaylı bilgi için bkz. Köksal (2020), a.g.m. s. 55. Bunların yanı sıra 319a'nın sonundaki gazelin makta beytinin olmayışı, 319b'nin bir makta beyti ile başlaması ve bu iki gazel arasındaki kafiye ve redif uyumsuzluğu bu varaklar arasında da eksik sayfa(lar)ın olduğunu göstermektedir.

³ Eserin tamamlanma tarihi ferağ kaydında şu şekilde belirtilmiştir: "Temmet bi-'avni'llâhi te'âlâ der-mâh-ı Ramazânü'l-mübârek işnâ ve elf sene 1002" *Mecmû'a-i Nazâ'ir*, vr. 323b.

⁴ Mecmuanın 254b'sinin derkenarında Fahrî mahlaslı gazelin başındaki "li-nâzîmihi'l-hakîr"; 268a'da Hulki mahlaslı gazelin başındaki "li-muharririhî"; 327a ve 327b'deki nazım şekliyle yazılmış şiirlerin başındaki "li-muharririhî'l-hakîr" ve "li-muharririhî" ifadelerinden eserin derleyicisine dair kesin bir sonuç elde edilememektedir. Detaylı bilgi için bkz. Köksal (2020), a.g.m. s. 52-54.

Mecmuadaki tüm şiirler ile nüsha kayıtları tetkik edilmesine rağmen eserin derleyicisi hakkında Köksal (2020) tarafından verilen bilgilerin ötesinde yeni bir bilgiye ulaşılamamıştır.

⁵ bkz. *Mecmû'a-i Nazâ'ir*, vr. 2b.

⁶ Mecmua'nın tamamı tarafımızca karşılaştırmalı metin olarak hazırlanmış olup son kontrollerden sonra basımı gerçekleştirilecektir.

çok sayıda yazım yanlışları örneklerle gösterilmiştir. Mecmuanın tamamı MESTAP'a⁷ göre tasnif edilirken müstensihden kaynaklanan ve mecmuanın tamamına yayılan çeşitli yazım hataları metin tamirinin usul ve esaslarına bağlı kalınarak düzeltilmeye çalışılmıştır.

1. Mecmuanın Yazımında Müstensihden Kaynaklı Dikkat Çeken Yazım Yanlışları

Şiir mecmualarında sıklıkla karşımıza çıkan sorunlardan biri de müstensihden kaynaklı yazım yanlışlarıdır. Genel olarak müstensihin dikkatsizliği ve özensizliği nedeniyle görülen bu yazım yanlışları metnin okunmasını zorlaştırırken bazı durumlarda da şiirin doğru bir şekilde yeni harflere aktarımını zorlaştırmaktadır. Çalışmamıza konu olan Berlin Devlet Kütüphanesi'ndeki *Mecmû'a-i Nazâ'ir*'de de benzer bir durum söz konusu olup bu yazım yanlışları nüshanın tamamına yayılmış bir şekildedir. Bahse konu yazım yanlışları, sınırlı sayıda olsaydı belki normal karşılanıp üzerinde durulmayabilirdi; ancak bu hataların çok sayıda olması burada ayrı bir başlık altında bir değerlendirmeyi gerekli kılmıştır. Bu yazım yanlışları şu başlıklar altında toplanabilir:

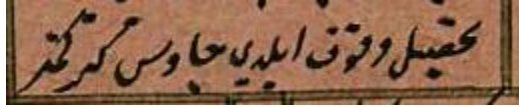
1.1. Eksik Yazılan Harf, Ek veya Kelimeler

Mecmuanın yazımı noktasında müstensih tarafından en sık yapılan yanlışlardan biri kelimelerdeki bazı harflerin eksik yazılmasıdır. 113a'da Fuzûlî'nin gazelindeki matla beytinde "kuru" kelimesinin yazımında böyle bir durum söz konusudur:

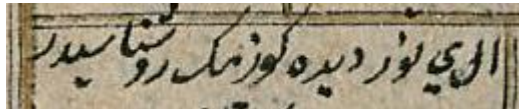
*Cismümi yandurma rahm it yaşuma ey bağı taş
İhtiyâ it yanmasun nâ-geh **kur[u]** yanında yaş*

94b'deki Sâni'nin gazelindeki makta beytindeki "câsüs" kelimesinin yazımında ilk "sin" harfi eksiktir:

*Şâni nüñ olupdur haber-âverdesi ağıyâr
Taḥşîl-i vukûf eyledi **câ[s]jūs** gerekmez*

Bazen de eklerin eksik yazıldığı durumlar söz konusudur. Ümîdî'ye ait 84b'deki gazelin matla beytinde "gözlerümün" kelimesinde "-ler" eki eksiktir:

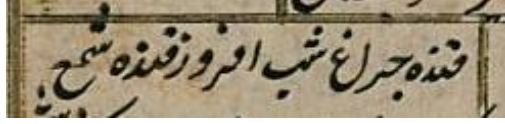

*Hâk-i rehûñ ki çeşm-i cihân tütüyâsıdur
Ey nûr-ı dîde **göz[ler]ümün** rüşenâsıdur*

Yazma bir eserdeki kelime eksikliği harf eksikliğinden daha büyük bir sorun oluşturmaktadır. Bu durumda anlama en yakın kelimenin bulunması gerekmektedir. Bâkî'nin 128a'da yer alan gazelinin ilk beytinde "mâh" kelimesi eksik yazılmıştır:

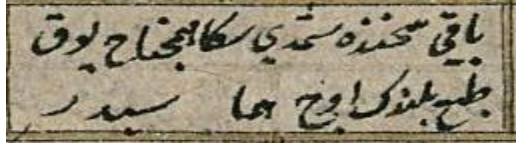
⁷ Şiir mecmûalarının ayrıntılı tasnif ve dökümlerinin yapılmasını hedefleyen Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP) Prof. Dr. Mehmet Fatih KÖKSAL'ın öncülüğünde yürütülmektedir. Detaylı bilgi için bkz: <https://mestap.com/>

*Bahş itmesün 'izāruḡla encümende şem'
Kanda çerāğ-ı [māh-ı] şeb-efrüz kanda şem'*

Bâkî'nin 84b'deki gazelinin makta beytinde "belâgat" kelimesi yazılmamıştır:

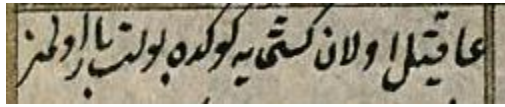

*Bâkî sūḡanda şimdi saḡa hem-cenāḡ yok
Tab'-ı bülendün evc-i [belâgat] hümāsıdur*

Bu tarz örneklerde şairin divanı yayımlanmış ise eksik olan harf, ek veya kelimeler divana bakılarak düzeltilmiştir; şairin divanı yayımlanmamışsa ve şiir herhangi bir çalışmada yer almıyorsa metin tamirinin usul ve esaslarına uygun bir şekilde kelime teklifimiz köşeli parantez içinde verilmiştir.

1.2. Fazla Yazılan Harf, Ek veya Kelimeler

Mecmuada kelimelerin yazımında harf eksikliğinin yanı sıra bazen harf fazlalığının olduğu durumlar da vardır. Hâtemî'nin 95b'deki şiirinde "Ākil" kelimesinin yazımında "ی" harfi fazladır: 0506 4778199

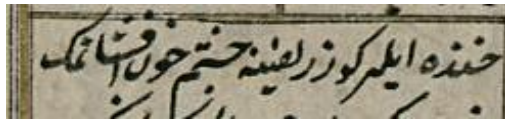
*Āsitānuḡda baḡa ḡuşsa vü ḡam 'ār olmaz
'Ākil olan kişiye gökde bulut bār olmaz*

140b'de Ref'î'ye ait gazelin matla beytinde "gözi" kelimesi yanlışlıkla "gözcü" olarak yazılmıştır:

*Duymadan peykānı toḡunmuş meḡer cānānumuḡ
Şoḡra açıldı gözi bu zaḡım-ı ḡūn-efşānumuḡ*

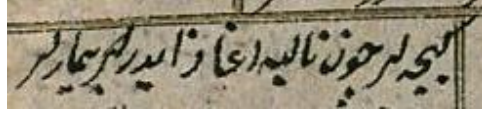
Aynı durum Ahdî'nin 141a'daki gazelinde de görülmektedir. Matla beytindeki "körligine" kelimesinde fazladan bir "ر" harfi vardır:

*Çeşm-i zaḡmum görmedün tūrin diyü cānānumuḡ
ḡande eyler körligine çeşm-i ḡūn-efşānumuḡ*

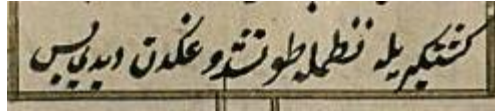
Mecmuada fazla yazılan harfler olduğu gibi bazen de yanlışlıkla kelimelere fazladan bir ek getirildiği görülmektedir. Böyle durumlarda vezin, kafiye ve anlam gözetilerek fazla olduğu düşünülen ekler kelimededen çıkarılmıştır. Ümidî'nin 84b'deki beytinde "iderler" kelimesindeki "-ler" hecesi fazladır. Dikkatli bakıldığında "-ler" ekinin üzerinin çizildiği de belli olmaktadır:

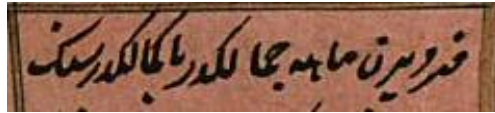
*Dil n'ola zülfün de eylerse figân u zârlar
Giceler çün nâleye âğâz ider bîmârlar*

Sâbirî'ye ait 110a'daki gazelin son beytinde "küşt-gîr" kelimesi muhtemelen kendisinden sonra gelen "nazmla" kelimesindeki ekin yanlışlıkla bu kelimeye taşınmasıyla "küşt-gîr-ile" şeklinde yazılmıştır:

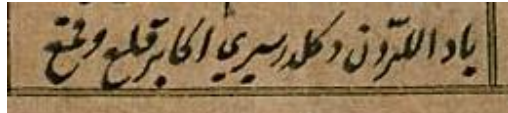
*Pehlevânın bugün meydân-ı şî'rîñ Şâbirî
Küşt-gîr-i nazmla tûtuşduğundan didi pes*

Hayâlî'nin 149a'daki gazelinde matla beytindeki "kemâl" kelimesinde "-üñdür" ekleri yanlışlıkla ile "cemâl" kelimesine de taşınmıştır:

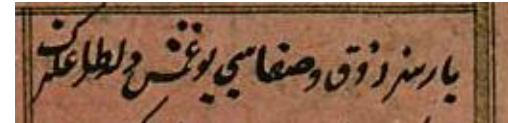
*Fer viren mâha cemâl-i bâ-kemâlüñdür senüñ
Mihre hançerler çeken iki hilâlüñdür senüñ*

Mecmuada bazı dizelerde fazladan yazılan kelimelere de rastlanmaktadır. Fazla olduğu düşünülen bu kelimeler çıkarılmıştır. Seyrî'nin 129b'de yer alan aşağıdaki beytinde "bir" kelimesi fazladır:

*Top-ı âhumdur vücûdum kal'asın yer yer yıkan
Yâd ellerden degüldür Seyrî aña kal' u kam'*

Şemsî'nin 149b'deki dizesinde "yoğ-ımiş" kelimesinden sonra gelen "dile" kelimesi fazladır:

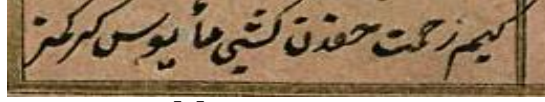
*Yârsız zevk u şafâsı yoğ-ımiş tağlaruñ
Mâ-cerâsın diyeyin anda_ ağan ırmağlaruñ*

Yukarıdaki örneklerde olduğu gibi fazladan harf, ek ve kelime yazılarak yapılan hataların müstensih tarafından üzerini çizmek veya silmek suretiyle tashihinin çoğu zaman yapılmadığı görülmektedir. Okuyucuyu yanıltabilecek bu tarz fazladan harf, ek ve kelime kullanımları metin tesisinde tamir edilmeye çalışılmıştır.

1.3. Harflerdeki Noktaların Fazla veya Eksik Yazılması

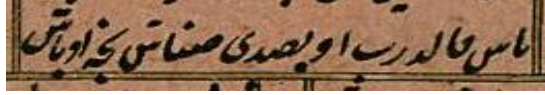
Harflerin yazımı sırasında yanlışlıkla fazladan konulan noktalar anlam karışıklığına sebebiyet vermekte ve beyitteki anlamı değiştirmektedir. Lebîbî'nin 94a'da yer alan aşağıdaki beytinde "ز" harfinin üzerine yanlışlıkla konulan nokta "rahmet" kelimesini "zahmet"e dönüştürmektedir:

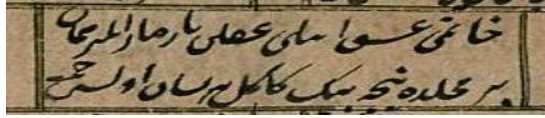
Cürm-ile Lebībī seni redd eyleye şanma
*Kim **rahmet-i** Haqdan kişi me'yūs gerekmez*

Aynı durum noktanın kullanılmadığı durumlarda da geçerlidir. İzārî'nin 114b'de yer alan beytinde “baş” kelimesindeki “ب” ve “ش” harflerinin; “kaldırıp” kelimesinde de “ق” harfinin noktaları kullanılmamıştır:

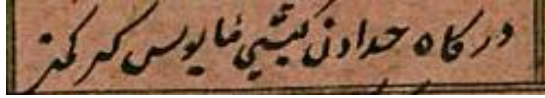
Dil hānesini dāğ-ı belā tutdı 'İzārī
***Baş kaldırıp** ev başdı şanasın niçe evbâş*

Aşağıdaki beyitte “aşk, aklın, târmâr, eyler, perişân” kelimelerindeki noktalı harflerin noktaları kullanılmamış ya da zamanla silinmiştir:

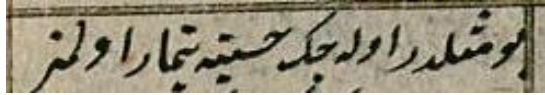

Hâtemî 'aşk ehli 'aklın târmâr eyler hemân
Bir mahalde niçe biş kākül perişân olsa cem' (Hâtemî, 129a, b.5)

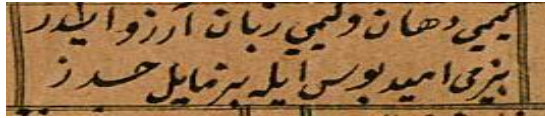
Aşağıdaki örneklerde de “خ” harfindeki noktaların unutulduğu görülmektedir:

'Azmî ne kadar mücrim-iseş kesme ümidün
*Dergâh-ı **Ĥudādan** kişi me'yūs gerekmez (Azmî, 94b, b.5)*

Şerbet-i la'lin umarsaş dil-i bîmâr olmaz
*Bu meşeldür ölecek **ĥastaya** tîmâr olmaz (Celâl, 95b, b.1)*

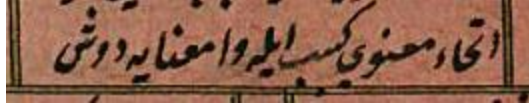
Kimi dehân u kimi zebân ârzü ider
*Bezmî ümîd-i būs ile biz mâ'il-i **ĥadüz** (Bezmî, 108b, b.7)*

Mecmuada “ح” ve “خ” harflerinin çoğu zaman birbirleriyle karıştırıldığı ve bu harflerin birbirinin yerine kullanıldığı görülmektedir. Özellikle Arapça ve Farsça kelimelerde yer alan noktalı harflerdeki noktaların müstensih tarafından eksik veya fazla yazıldığı durumlar söz konusudur.

1.4. Bir Kelimedeki Harflerin veya Dizedeki Kelimelerin Yer Değiştirilmesi

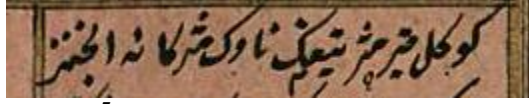
Müstensih tarafından yapılan yanlışlardan biri de bir kelimedeki harflerin veya dizedeki kelimelerin yerlerinin karıştırılmasıdır. Sâni'nin 114a'da yer alan aşağıdaki beytinde “ol” kelimesi “وا” şeklinde yazılmıştır:

*Bir nigâr-ı meşnevî-ñ âni bilüp Şânî gibi
İttihād-ı ma'nevî kesb eyle ol ma'nāya düş*

Gelibolulu Âlî'nin aşağıdaki matla beytinde “tîgün” kelimesi yanlışlıkla “kayırmaz” kelimesinden sonra yazılmıştır. Hatanın müstensih tarafından fark edilmesiyle birlikte kelimelerin altlarına takdim tehir yapıldığına dair “ح، م” harfleri yazılmıştır:

*Göñül tîgün kayırmaz nāvek-i müjgāna incinmez
Şan İsmā'ıldür ey kaşî ya kurbāna incinmez* (Gelibolulu Âlî, 103b, b.1)

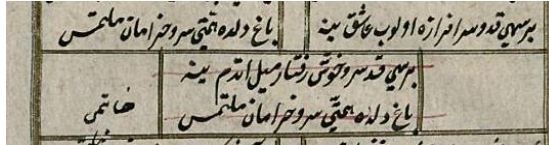
Harflerin ve kelimelerin yerlerinin karıştırılmasının yanı sıra bazen de dize sıraları karıştırılmıştır. Rüsühî'nin gazelinde böyle bir karışıklık bulunmaktadır. Kafiye ve redifi “-ân şeklin” olan gazelin makta beytinde dizelerin yerlerinin değiştirilmesi gerektiği takdim tehir işaretleriyle müstensih tarafından belirtilmiştir.

*Hemîşe pâdişāhum ber-çarār ol taht-ı devletde
Gelüp sürsün işigün de niçe şāh-ı cihān şeklin* (Rüsühî, 208a, b.6)

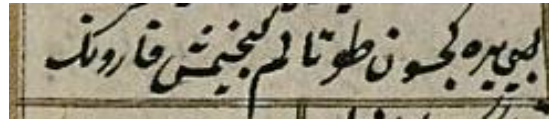
1.5. Üstü Çizilerek Yapılan Tashihler

Mecmuada bazı ek, kelime veya dizelerdeki hatalar müstensih tarafından üstleri çizilerek tashih edilmiştir. Himmetî'nin aşağıdaki gazelinde makta beytinin üzeri kırmızı mürekkeple çizilerek gazele dâhil edilmemiştir:

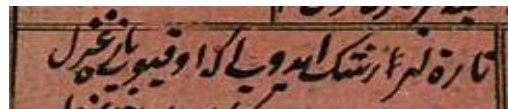
*Bir sehî kıdd serv-i hoş refîâr meyl itdüm yine
Bağ-ı dilde Himmetî serv-i hürāmān mültemes* (Himmetî, 112a, b.6)

Aşağıdaki beyite “yere” kelimesinden önce yanlışlıkla yazılan kelime müstensih tarafından üzeri çizilmiştir:

*Şim-i eşküm neye yarar nazar itmez başa yâr
Yere geçsün tıtalum genci imiş Kārūnuş* (Hayâlî, 150b, b.4)

Aşağıdaki örnekte de “reşk” kelimesinden önce fazladan yazılan “V” harfi müstensih tarafından çizilmiştir:

Diyeyin vaşf-ı haṭuṇda yine bir tāze ğazel
Tāzeler reşk idüp aṇa oḫıyup yaza ğazel (Belîġi, 162a, b.1)

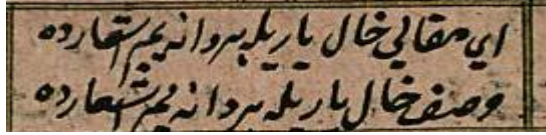
1.6. Dizenin Alt Dizede Aynen Tekrar Edilmesi

Mecmuada bazı dizelerin kaydırma yapılarak alt satırda tekrar edildiği görülmektedir. Aşağıdaki gazel “zülâlin yur ḥayât âbından el” ifadesi bir alt dizede aynen tekrar edilmiştir:

4. *Nūş iden tiġün zülâlin yur ḥayât âbından el*
Dirsem ey ḥünî revâdur âb-ı Kevşerden laṭîf
5. *Cânına cânlar baġışlar zülâlin yur ḥayât âbından el*
Fehmiyâ yoḫdur o la 'l-i rûḥ-perverden laṭîf (Fehmî, 132a, b.4/5)

Makâlî'nin aşağıdaki gazelinde de “ḥâl-i yâr-ıla bir dâneyüm eş'ârda” ifadesi beytin her iki mısrasında da aynen tekrarlanmıştır:

Ey Makâlî ḥâl-i yâr-ıla bir dâneyüm eş'ârda
Vaşf-ı ḥâl-i yâr-ıla bir dâneyüm eş'ârda (Makâlî, 241b, b.5)

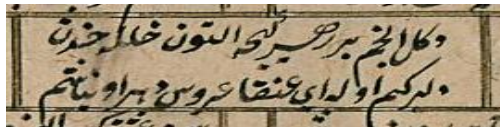
1.7. Gazelin Başlığında Yer Alan Şair Adıyla Mahlas Arasındaki Uyumsuzluklar

Mecmuada bir gazelin başlığında yer alan şair adıyla tahallüs beyti arasında zaman zaman tutarsızlıklar bulunmaktadır. Tab'î başlıklı aşağıdaki gazel Rûhî'ye aittir.

Tesellî bulmadı Şeyhü'l-Haremden ḥâṭır ey Rûhî
Rûyun-içün görmege cân virür zebr-i muġân şeklin (Rûhî, 207b, b.6)

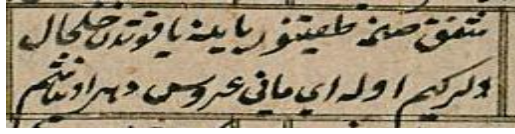
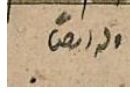
175a ve 175b' de ard arda gelen gazellerde başlık olarak “Emrî” ve “velehu eyzan” kullanılmış olmasına rağmen makta beyitlerinde Ankâ ve Mânî mahlasları yer almaktadır. Gazellerin yayınlanmış Emrî Divanı'nda da yer alması bu şiirlerin Emrî'ye ait olduğunu göstermektedir:

Degül encüm bezer her gice altun ḥall-ıla ḥaddin
Diler kim ola ey Emrî⁸ arūs-ı dehr oynaşum (Emrî, 175a, b.5)

⁸ Metinde mahlas “Ankâ” olarak yer almaktadır.

Şafağ şanma taqınur pâyına yâkûtdan halhâl
Diler kim ola ey **Emrî**⁹ arūs-ı dehr oynaşum (Emrî, 175b, b.5)

2. Mecmuada Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Vezinler ve Sayısı

Mecmuada yer alan şiirlerin vezinleri *Mecmû'a-i Nazâ'ir*, Divan(çe)ler ve karışık şiirler bölümündeki dağılımı şu şekildedir:

Tablo 1: Mecmuada Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Vezinler ve Sayısı

Sıra Nm.	Vezin	Mecmû'a -i Nazâ'ir	Divan-(çe)ler Bölümü	Karışık Şiirler Bölümü	Toplam
1	mefâ'îlün/mefâ'îlün/mefâ'îlün/mefâ'îlün	566	69	9	644
2	fâ'îlâtün/fâ'îlâtün/fâ'îlâtün/fâ'îlün	567	63	4	634
3	fe'îlâtün/fe'îlâtün/fe'îlâtün/fe'îlün	479	81	2	562
4	mef'ülü/fâ'îlâtü/mefâ'îlü/fâ'îlün	293	30	2	325
5	mef'ülü/mefâ'îlü/mefâ'îlü/fe'ülün	188	18	4	210
6	mefâ'îlün/fe'îlâtün/mefâ'îlün/fe'îlün	59	-	-	59
7	fe'îlâtün/fe'îlâtün/fe'îlün	17	-	-	17
8	mef'ülü/fâ'îlâtün/mef'ülü/fâ'îlâtün	14	-	-	14
9	fe'îlâtün/mefâ'îlün/fe'îlün	7	5	-	12
10	mefâ'îlün/fe'îlâtün/mefâ'îlün/fe'îlâtün	11	1	-	12
11	müstef'îlün/müstef'îlün/müstef'îlün/ müstef'îlün	11	-	-	11
12	müfte'îlün/mefâ'îlün/müfte'îlün/mefâ'îlün	5	3	-	8
13	mefâ'îlün/mefâ'îlün/fe'ülün	5	1	1	7
14	fâ'îlâtün/fâ'îlâtün/fâ'îlün	2	-	-	2
15	fe'ülün/ fe'ülün/ fe'ülün/ fe'ül	2	-	-	2
16	mef'ülü/mefâ'îlün/fe'ülün	1	-	-	1
	Toplam	2227	271	22	2520

3. Mütekerrir Şiirler

Mecmuanın tamamında 64 mütekerrir şiir vardır. Bu mütekerrir şiirler genellikle *Mecmû'a-i Nazâ'ir*'de bulunan şiirlerin divan(çe)ler bölümünde yer almasından kaynaklanmaktadır. Bununla birlikte *Mecmû'a-i Nazâ'ir* bölümünde de bazı şiirlerin sehven tekrar edildiği görülmektedir. Mecmuadaki mütekerrir şiirlerin bulunduğu varak numaraları ve matla beyitleri şu şekildedir:

Tablo 2: Mütekerrir Şiirlerin Bulunduğu Varak Numaraları ve Matla Beyitleri

Şair	Varak Nu.	Matla Beyti

⁹ Metinde mahlas "Mânî" olarak yer almaktadır.

Bâkî	33b/ 83b	Ruḥuḅ ‘aksiyle şahn-ı dîde bâğ-ı dil-sitânumdur Ḥayâl-i naḥl-i kaddüñ ḥayliden ḥâtır-nişânumdur
	93a/ 99b	Kızarur bâdeden ol nergis-i mestâne biraz Mey-i nâb işse gözi mâ’ il olur kana biraz
	146a/ 151b	Bâğda dürr-i ‘Aden gibi yine yâsemenuñ Cigerin deldi bu gün şîve-i çâh-ı zekânuñ
Emânî	30b/ 82b	Nedür ol bî-vefâlıklar nedür ol pür-cefâlıklar Bize bigânelikler yâdlarla âşinâlıklar
	92b/ 99a	Reftâra gelse nâz-ıla ol serv-i nâzumuz Pâ-mâl-i nâz olur ser-i nâz [u] niyâzumuz
Ḥasan	92b/ 99a-99b	Bilmem nemüz görür bizüm ol ‘işve-bâzumuz Bağmaz bu kanlu yaşa işitmez niyâzumuz
Ḥâtemî	102a/ 318a-318b	Çeşm-i ḥançer-keş ki şan‘at aña âşüb u sitîz Ġamze-i ‘âşık-küş ammâ daḥı ḥünî daḥı tîz
	251b/ 319b	Virme çok yüz aña gel varma kenâr-ı cûya Ḳorḳarın ‘aks-i cemâlün düşürürsün şuya
Hüdâyî	93a/ 100a	Baḅa incinmiş nigâr-ı dil-sitânum söylemez Bendesine nâz ider şâh-ı cihânum söylemez
Ḳabûlî	230a/ 323a-323b	Dil alsa gördüğün demler dil-ârâda kemâl olsa Murâduñ aḅlasa ‘âlemde dil-dâr ehl-i ḥâl olsa
Mânî	17b-18a/ 305a	Bir semen-simâ perî-peyker cüvândur lâle-ruḅ Gül-‘izâr u serv-ḳad ḡonca-dehândur lâle-ruḅ
	29b/ 307a-307b	Pâyına düşmege dil bir büt-i simîn-ber arar Şöyle düşkünliḡi var kim düşecek bir yer arar
	30a-30b/ 306a	Bir ḥüsn virdi rüyuna ḥatṭuñla Kirdgâr <i>Subḥânellezi ḥalaḳa ‘l-leyli ve ‘n-nehâr</i>
	30b-82b	Nedür ol bî-vefâlıklar nedür ol pür-cefâlıklar Bize bigânelikler yâdlarla âşinâlıklar
	91b/ 305a	Ḥüsnle tutdı iki dil-ber cihânı ser-te-ser Birisine derler İbrâḥim ü birine ‘Ömer
	96b-307b	Ben ol şâh-ı ḡamum ḳavs-i ḳuzâḅ baḅa kemâñ olmaz Ḥadeng-i âhuma bu ḳubbe-i gerdün nişân olmaz
	124b/ 308a	Ḳaşuñ ḥayâli kıldı dilümde hilâl naḳş Oldı anuñla levḥ-i derûnum ḥayâl-naḳş
	142b/ 310a	Gice gündüz işigin bekler-idüm cânânuñ Ḳorḳarın söyleye sözün işidem a ‘dânuñ
	145b/ 309b	İstemem farḳ-ı sipihri olalı ḥâk-i deruñ Beni çâḳ böyle bülend eyledi ‘âlî nâzaruñ
	177b-178a/ 311a-311b	Çekmek âsân görünür derd ü ḡamın cânânuñ Güç gelür baḅa velî ṭa ‘neleri a ‘dânuñ
	152a-309a	Reh-i ‘aşḳuñda ne ḡam çekse göñül derd ü ḡamuz Ey şeh-i mülk-i cefâ şimdi mi gördük keremuñ
	157b/ 316b-317a	Râ ḳaşuñ tuḡrâ durur andan nişândur ḥançerüñ Anuñ-içün ‘âleme ḥükmi revândur ḥançerüñ
	177b-178a/ 311a-311b	Dimez şaḳlar derûnında ḡam-ı dünyâyı sultânuz Büyükdür göñli bilmezsin dil-i şeydayı sultânuz
	189b/ 312a	Ḳaysveş miḥnet-i zülfüñle perîşânum ben Baş u cân terkin ider bî-ser ü sâmânum ben
	190b/ 311b	Gösterdi vefâ şüretin evvel baḅa cânân Ey gördüğün söyle didi sonra o fettân

	191a-191b/ 313a	Gerçi gördüm niçe biñ dürlü cefâ ol şâhdan Geçmedi dil yine kayd-ı zülfi ' Abdullâhdan
	191b/ 312a-312b	Merhamet ister gönül ol ğamze-i bî-dâddan Gör nice nâ-çâr kalmış rahm umar cellâddan
	218a/ 313b	Biri birinden güzel iki cüvân-ı sîm-ten Birinüñ nâmı Hüseyn ü birinüñ ismi Hasan
	232a/ 314a	Çılca yokdur ' aybı benzer nürdan âyineye Nice şâfidür nazâr eyleñ o sîmîn sineye
	233b-234a/ 315a	Ey hatt-ı siyeh ' arız-ı cânâna tolaşma Yüz qaralığın eyleme imâna tolaşma
	266a/ 316b	Gönül gencinesin ol gül- ' izâr-ı sîm-ber açdı Döküp la ' l-i sirişküm yine bir kân-ı güher açdı
	272b/ 316a	Ķâmeti üzre görenler ruĶ-ı ' Abdullâhı Ser-i serv üzre qarâr itdi şanurlar mâhı
	272b/ 316a-316b	Görüp âyinede ' aks-i ruĶ-ı ' Abdullâhı Bür-ı âbîde qarâr itdi şanurlar mâhı
	272b-273a/ 316b	Ķayrla şahn-ı çemen seyrin idermiş ğâhî Ķârdan hazret-i ĶaĶ şaklaya ' Abdullâhı
Mişâlî	7a-7b/ 299a	Yüz bulduğınca başa çıkarsa eger şarâb Ehl-i şafâya hayli virür derd-i ser şarâb
	18b/ 299b	Hâne-i ' aşkı iderken bünyâd Baña ırğadlıĶ iderdi Ferhâd
	87b/ 300a	Geçdi tîrûñ gözini açup olunca nâzır Zahm-ı sînem anup ol demleri daĶı acır
	136b/ 301b	Pây-ı semendüñ öpmeden itdüñ güzâr hayf Ķayf oldı ben fütâdeye ey şeh-süvâr hayf
	154a/ 301b-302a	Jâle naĶdin nişâr idince felek Düşmedi yere güller açdı etek
	214b-215a/ 302a	Bütün dünyâ degersin bir cüvân-ı mâh-peykersin Niçün ey yâr-ı cânım kendüñe şakĶu ' l-ķamer dersin
	252a/ 302b	Kimi deryâ kimisi ķatre dermiş aña ter-dîde ' Aceb bilsek nedür bâ ' iş ola bu deñlü terdîde
	268b-302b	Cem ' ider ayağın öpdürmegiçün yârânı Beñzer ol şâh-ı hüsün eyler ayak dîvânı
	302a-302b/ 323a	Pür kıлмаğ-ıçün bâde-i şebnemle ķabağın Gülşende yine lâleler uzatdı ayağın
Nev ' î	131b/ 290b	NaĶd-i vücudun eylese faĶr u fenâ telef SîmurĶ-ı Ķâf-ı himmet olup açma Ķayra kef
	140b/ 141a-141b	Gördiler geldi şu sepdî âteşine cânımuñ Yaralar göz dikdiler peykânıma cânânımuñ
	225b/ 292a-292b	Öykündi ' aks-i serv meger ķadd-i dil-bere Şular getürdiler depesi üstine yere
	257a/ 293a	Hâk-i pâyuñ çeşmine kuĶl eyleyelden ey perî Şimdi âdem görmez olmışdur raĶîbüñ gözleri
Rûhî	13b/ 323a	Nevk-i müje-i yâr ideli dilde cerâĶat Ey mihr-i cihân bulmadı dil zerrece râĶat
	222a/ 323a	Görüp cânâ ' izârıñ düşdi âteş cân-ı süzâna Ķamuñla dil kebâb oldı ciĶer Ķod döndi biryâna
Sâ ' î	44b/ 320a	Çıķmasa meykededen ' âşık-ı rüsvâ yeridür Şadr-ı mey-hâne şafâ ehlinüñ a ' lâ yeridür

	177a/ 177b	Nâle ney gözyaşı mey oldu ciger biryânum Hâne-i dilde hayâlün olalı mihmânum
Şânî	30b/ 82b	Nedür bu nâz u istiğnâ nedür bu dil-rubâlık Nedür bu mirzâlık nedür bu pâdişâlık
	92b/ 99b	Çıldı vişâle va' delerin serv-i nâzumuz Beñzer yanında geçdi qabûle niyâzumuz
Sultân Süleymân	92b-93a/ 99b	Ele sâgar alalum şevkle rindâne biraz Gel diñüz açılalum gülşene yârâna biraz
Şıdķı	31a/ 83a	Nedür bu 'işvelerle nâzlarla dil-rubâlık Nedür bu hâdelerle bu lütuflar dil-küşâlık
'Ulvî	28b/ 295a	Gerçi kim 'âleme çok dil-ber-i mümtâz gelür Hağ budur kim saña beñzer güzelüm az gelür
	30a/ 295b	Hoş yaraşur cemâlünge bu hatt-ı müşg-bâr <i>Āmentü billezî ħalaķa 'l-leylü ve 'n-nehâr</i>
	30b/ 82b	Cefâya meyl idüp cânâ nedür bu bî-vefâlık Bilişler yâd olup yâda idersin âşinâlık
	92a-92b/ 99a	Zâhid qabûl olur mı şanursın namâzumuz Tâ 'arz-ı kâmet itmeye ol serv-i nâzumuz
	93a/ 100a	Ben gedâya incinüp şâh-ı cihânüm söylemez Bülbül-i nâlânna ğonca-dehânüm söylemez
	100b/ 295b-296a	Şubha dek ağladuğ bu şeb toğmadı mâh-pâremüz Tâli'ümüz açılmadı düşkin imiş sitâremüz
	136a/ 296b	Rûz-ı 'id oldu o meh hânemi kıldı teşrif Merhâbâ itdi benümle didi eyyâm-ı şerif
Ümidî	33b-34a/ 83b	Belâ bezminde cânâ câm-ı çeşm-i hün-feşânumdur Hayâl-i la 'l-i meygünün şarâb-ı ergavânumdur
	146a-151b	Nice beñzer diyü hatt-ı ruğ-ı zibâña senün Rişine güldi şabâ nâfe-i misk-i Hotenün

Sonuç

Mecmû'a-i Nazâ'ir, 1002 (m.1594) yılında tamamlanmış bir nazire mecmuasıdır. Derleyicisi tam olarak bilinmeyen mecmua 328 varaktır. Mecmuadaki şiirler kümelenme biçimine göre üçe ayrılmıştır. “Mecmû'a-i Nazâ'ir” başlıklı birinci bölümde zemin ve nazire şiir örneklerine yer verilmiştir. Bu bölümde 2227 şiir yer almaktadır. İkinci bölümü oluşturan divan(çe)ler kısmında sırasıyla Nev'î, Ulvî, Misâlî, Mânî, Hâtemî, Sâ'î, Tığ'î nin toplam 271 şiiri bulunmaktadır. “Karışık şiirler” olarak adlandırılabilir son bölüm ise 22 şiirden oluşmaktadır.

Mecmuada müstensihтен/mürettepten kaynaklanan ve mecmuanın tamamına yayılan çeşitli yazım hataları bulunmaktadır. Eksik/fazla yazılan harf/ek/kelimelerin varlığı; harflere gereksiz nokta konulması veya noktaların eksik kullanılması; bazı harf, kelime hatta dizelerin yerlerinin karıştırılması; bir dizenin alt dizede aynen tekrar edilmesi gibi müstensihin dikkatsizliğinden kaynaklanan çok sayıda yazım yanlışları vardır. Mecmuanın tamamında 64 mütekerrir şiir vardır. Bu mütekerrir şiirler genellikle *Mecmû'a-i Nazâ'ir*'de bulunan şiirlerin divan(çe)ler bölümünde yer almasından kaynaklanmaktadır. Bununla birlikte *Mecmû'a-i Nazâ'ir* bölümünde de bazı şiirlerin sehven tekrar edildiği görülmektedir.

Mecmû'a-i Nazâ'ir'de çok sayıda şiirin yer alması; XVI. yüzyılın bilinen son nazire mecmuası olması; edebiyat tarihimizde üzerinde fazla durulmaması veya bilinmeyen çok sayıda şairin daha önce yayınlanmamış şiirlerinin bulunması; yüzyılın diğer nazire

mecmualarından şiir seçimleri yönüyle ayrılması mecmuayı değerli kılan özellikleridir. Bu önemli mecmua MESTAP'a göre tasnif edilmiş olup neşri için çalışmalarımız devam etmektedir.

Kaynakça

- Ak, Coşkun (2001). *Bağdatlı Rûhî Dîvânı Karşılaştırmalı Metin. 1.-2. Cilt.* Bursa: Uludağ Üniversitesi Basımevi.
- Akkaya, Mehmet (1992). *Şemsi Paşa Divânı (İnceleme-Edisyon Kritikli Metin)*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi SBE Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Aksoyak, İ. Hakkı (2018). *Gelibolulu Mustafa Âlî, Divanlar, I. Divan, II. Vâridâtü'l-Enîka, III. Lâyhâtü'l-Hakîka, IV. Divan.* Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, [Erişim Tarihi: 28.05.2020], <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/58695,gelibolulu-mustafa-ali-divanipdf.pdf?0>.
- Akyüz, Kenan vd. (1958). *Fuzûlî Türkçe Divan*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Altınoluk, Mevlüt (2008). *Rıfkî Divanı*. Ankara: Gazi Üniversitesi SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Arslan, Ömer (2013). *Ubeydî Dîvânı (Metin ve İnceleme)*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Bedastani, Ayşe (2018). *XVI. Yüzyıl Şairi Ahd-i Bağdâdî*. İstanbul: Marmara Üniversitesi SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Canpolat, Mustafa (1995). *Ömer Bin Mezid Mecmû'atü'n-Nezâir (Metin-Dizin-Tıpkıbasım)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yay.
- Çelik, Büşra ve Kılıç Muzaffer (2018). *Derzi-zâde Ulvî Dîvânı*. İstanbul: Dün Bugün Yarın Yay.
- Çetin, İsmail (1993). *Derzi-zâde Ulvî (Hayatı Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni)*. Elazığ: Fırat Üniversitesi SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Demirel, Şener (2017). *16. Yüzyıl Şairlerinden Mânî Dîvân ve Şehr-engîz-i Bursa*. Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, [Erişim Tarihi: 14.11.2020], <https://i.tmgrup.com.tr/fikriyat/ebooks/dvn-immn-ve-sehr-engz-i-bursa-1570115277751.pdf>.
- Efe, Zahide (2019). *16. Yüzyıl Divan Şairi Hâtemî ve Divânçesi. Dede Korkut Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi. 8 (20), 114-150.*
- Eskimen, Ayşe Derya (2008). *Mecdî Mehmed Efendi'nin Gazelleri (Metin-İnceleme)*. Ankara: Gazi Üniversitesi SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Erdoğan, Mustafa (2008). *Kabûlî İbrahim Efendi, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı (İnceleme-Tenkidli Metin-Dizin)*. Ankara: Gazi Üniversitesi SBE Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Erdoğan Taş, Mehtap ve Hakan Yekbaş (2018). *Âsım'ın Nazire Mecmuası*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi.
- Ertek Morkoç, Yasemin (2003). *Eğridirli Hacı Kemal'in Camii'n-Nezair'i: Metin ve Mecmua Geleneği Üzerine Bir İnceleme*. İzmir: Ege Üniversitesi SBE Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Gıynaş, Kamil Ali (2014). *Pervâne Bey Mecmuası. 3.Cilt.* İstanbul: Akademik Kitaplar.

- Gıynaş, Kamil Ali, (2019). *Pervâne Bey Mecmuası*. Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, [Erişim Tarihi: 20.01.2021], <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55832,pervane-bey-mecmuasi-pdf.pdf?0>.
- Götz, Manfred (1968). *Verzeichnis der Orientalischen Handschriften in Deutschland. Im Einvernehmen mit der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft Herausgegeben von Wolfrang Voit. Band XIII, 2. Türkische Handschriften*. Wiesbaden: Franz Steiner Verlag GMBH.
- Gültekin, Hasan (2010). Düzenleyeni Bilinmeyen Bir Nazire Mecmuası: Mecmû'a-i Nezâyir. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*. 27(1), 107-122.
- Gündüz, Elif (2018). *Meylî Dîvânı Tahlîli*. Giresun: Giresun Üniversitesi SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Harmancı, M. Esat (2017). *Süheylî Ahmed Bin Hemdem Kethudâ Dîvânı*. Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, [Erişim Tarihi: 28.05.2020], <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55750,suheyli-divanipdf.pdf?0>.
- Kaplan, Yunus (2013). *Hulkî. Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. [Erişim Tarihi: 10.03.2020], <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hulki-mdbir>.
- Kaplan, Yunus (2020). Kayıp Bir Dîvân'ın İzinde: Nakkaş Sâ'î ve Şiirleri. *Osmanlı Mirası Araştırmaları Dergisi (OMAD)*. 7 (17), 119-149.
- Karaca, Oktay Selim (1995). *Hâşimî Dîvânı (Hayatı Sanatı, Eserleri ve Divanı'nın Karşılaştırmalı Metni)*. Kayseri: Erciyes Üniversitesi SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Kaya, Bayram Ali (2017). *Azmizâde Hâletî Dîvânı*. Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, [Erişim Tarihi: 30.08.2020], <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56159,azmizade-haleti-divanipdf.pdf?0>.
- Köksal, M. Fatih (2001). *Edirneli Nazmî Mecma'u'n-nezâ'ir (İnceleme-Tenkitli Metin)*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Köksal, M. Fatih (2006). Nazîre (Türk Edebiyatı). *İslâm Ansiklopedisi*. 32. Cilt. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay. 456-458.
- Köksal, M. Fatih (2017). *Edirneli Nazmî Mecma'u'n-Nezâ'ir*. Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, [Erişim Tarihi: 10.11.2020], <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56057,mecmaun-nezair-edirnelinazmi-pdf.pdf?0>.
- Köksal, M. Fatih (2020), Berlin Devlet Kütüphanesi'nde XVI. Yüzyılda Derlenmiş Kıymetli Bir Mecmua: "Mecmû'a-i Nezâyir". *KÜLTÜR, Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, (1), 49-71.
- Küçük, Sabahattin, *Bâkî Dîvânı*. Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, [Erişim Tarihi: 23.09.2020], <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10596,bakidivanisabahattinkucukpdf.pdf?0>.
- Saraç, Mehmet A. Yekta. *Emrî Dîvânı*. Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, [Erişim Tarihi: 03.12.2020], <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10607,emridivanipdf.pdf?0>.
- Selvi, Muhammed (2008). *Ümîdî, Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânı*. Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

- Solmaz, Süleyman (2005). *Ahdî ve Gülşen-i Şu'arâsı*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yay.
- Tarlan, Ali Nihat (1945). *Hayâli Bey Divânı*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yay.
- Taş, Hakan (2010). *Vusûlî Dîvân [İnceleme-Metin-Çeviri-Açıklamalar-Dizin]*. Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, [Erişim Tarihi: 10.02.2021], <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10660,vusuli-divanipdf.pdf?0>.
- Tıǧlı, Fatih (2006). *Bursalı Rahmî Çelebi ve Dîvânı*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Tulum, Mertol ve M. Ali Tanyeri (1977). *Nev'î Divan Tenkidli Basım*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay.
- Yavuz, Kemal ve Orhan Yavuz (2016). *Muhibbî Dîvânı Bütün Şiirleri (İnceleme-Tenkitli Metin)*. 1.-2. Cilt. Ankara: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı.

Tablo 3: Berlin Devlet Kütüphanesi (Staatsbibliothek zu Berlin), Ms. or. oct. 3652 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuasının MESTAP'a Göre Tasnifi

Vr. Nr.	Mahlas	Matla' beyti	Makta' beyti	Nazım şekli / birimi	Vezin	Açıklamalar
2b	Selîmî	Muhabbet mülkinüñ bir bende-i fermâniyuz cânâ Gedâ-yı küy-i 'aşkuz 'âlemüñ sulţâniyuz cânâ	Selîmîveş lebüñ vaşfın idüp şîrîn kelâm-ıla Zamânüñ himmetüñle hüsrev-i devrâniyuz cânâ	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
2b	Bâkî	Ezelden şâh-ı 'aşkuz bende-i fermâniyuz cânâ Muhabbet mülkinüñ sulţân-ı 'âlî-şâniyuz cânâ	Cihânî câm-ı nazmum şî 'r-i Bâkî gibi devr eyler Bu bezmüñ şimdi biz de Câmî-i devrâniyuz cânâ	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Nazîre-i Bâkî
2b	Nev'î	Ne dehrüñ bendesi ne şâh-ı 'âlî-şâniyuz cânâ Esîrüñ olalı mülk-i gamuñ sulţâniyuz cânâ	Olaldan halka-i zülfüñle Nev'î bî-ser ü sâmân Muhabbet bezminüñ ser-halka-i rindâniyuz cânâ	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Nazîre-i Nev'î
2b-3a	Beyâzî	Bugün sâkî-i bezmüñ bende-i fermâniyuz cânâ Bir iki câm-ı meyle 'âlemüñ sulţâniyuz cânâ	'Aceb mi 'andelîbâsâ figân u nâleler kılsam Beyâzî bir gül-i ra'nâya oldum 'âşık-ı şeydâ	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Nazîre-i Beyâzî
3a	Rûhî	Açıldı gülşen-i dehr içre şimdi bir gül-i ra'nâ Gazel-î'ân oldu ol verde hezârân bülbül-i şeydâ	Metâ'-ı vaşluğa cânlar virür Rûhî kuluñ ammâ Bahâ olmaz benüm cânum bütün dünyâ vü mâ-fîhâ	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Rûhî
3a	Zuhûrî	Olaldan 'arşa-i hüsn içre ol kaşî kemân peydâ Hedef-mânend ider müjgânî şinemde nişân peydâ	Cihânda kâm-yâb olmak murâduşa Zuhûrî gel Perî-rûlardan eyle bir cüvân-ı kâm-rân peydâ	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Zuhûrî
3a	Hâşimî	Senüñ 'aşkuzla yâr idüm degülken ins ü cân peydâ Mekânüm küyüñ idi olmadın kevn ü mekân peydâ	Yine bî-ihtiyâr ol nev-cüvânî Hâşimî sevdüñ 'Aceb midür idersen şimdi tâze dâsitân peydâ	Gazel/7	.--- / .--- / .--- / .---	Hâşimî
3a	Emrî	Cefâya yüz tutup niçün sen ey mihr-i cihân-ârâ İdersin pençe-i hürşîdi mağlûb-ı yed-i beyzâ	Bıçarı dîde-i giryânümüñ ser-çeşmedür Emrî Kim anda bir tamar Nîl ü Furât u bir tamar deryâ	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Emrî
3b	Râgîbî	Ruñuñ fikriyle oldu dilde âteş nâ-gehân peydâ N'ola âh itdügümce olsa göñlümden duñân peydâ	Degül vâdîde lâle sîne-çâki olup ol şûhuñ Zemîn eyler cihâna Râgîbî dağ-ı nihân peydâ	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Râgîbî
3b	Emrî	Ġam çeker göñlüm gözümdür keffe-i mîzân aña Sîmden dirhemler atdı eşk-i dür-efşân aña	Emrî-i dil-ğasta derdüñle za'îf olmuş durur Hoşça tutsun teb ecel ırgürmesün hicrân aña	Gazel/5	-.--- / -.--- / -.--- / -.---	Emrî
3b	Cenâbî	Derd-i 'aşk-ı yâr kim ölmek durur dermân aña Ġastalar şöyle kırılmış gibi virür cân aña	Çeşm-i ser-mestin görenler vâlih ü medhüş olur Ey Cenâbî nice olmasun cihân hayrân aña	Gazel/5	-.--- / -.--- / -.--- / -.---	Cenâbî
3b-4a	'İzârî	Yâd idüp küyün diler uçmağa murğ-ı cân aña Bâl u per olsa yeri her yanadan peykân aña	Ġamzeñ ucımdan 'İzârî şöyle bîmâr oldu kim Merg olur olursa ey hünî eger dermân aña	Gazel/5	-.--- / -.--- / -.--- / -.---	'İzârî
4a	Mecdî	Mañmil-i Ġam kim ceresdür bu dil-i nâlân aña Dildür ey ebrû-kemânüm urdıguñ peykân aña	Cânını itsün revân Mecdî şağa tek ey ecel Derd-i cânân-ıla kıl cân virmeği âsân aña	Gazel/5	-.--- / -.--- / -.--- / -.---	Mecdî
4a	'Ahdî	Ġızır anar la'lüñe karşı çeşme-i hayvân aña Şürete gelmez görünmez çeşme-i hayvân aña	Rüy u zülfüñ fikr ü zikri 'Ahdîye vird olalı Bir görünür rüz-ı vaşl-ıla şeb-i hicrân aña	Gazel/5	-.--- / -.--- / -.--- / -.---	'Ahdî

4a	Fuzûlî	Her zamân manzûr bir şüh-ı sitemgerdür baña Çanda olsam bir belâ Hâkdan muqarrerdür baña	Ey Fuzûlî menzil-i maqşûda yetsem ne 'aceb Hidmet-i pîr-i muğân irşadı reh-berdür baña	Gazel/5	-. - / -. - / -. - / -. -	Fuzûlî
4a	'Ulvi	Düşdügümce 'aşka hem-dem hicr-i dil-berdür baña Her zamân bir bî-vefâ sevmek muqarrerdür baña	La 'l-i yâra bezzedüp mest-i şarâb olduñ diyü Gözlerüm yaşı yeñilmez 'Ulvîyâ terdür baña	Gazel/5	-. - / -. - / -. - / -. -	'Ulvi
4b	'Ahdî	Ağzuma alsam zebânuñ şehd ü sükkerdür baña Emdügümce leblerüñ khand-i mükerrerdür baña	Tâc-ı Cemşid ü Kubâda ser-fürü itmez gönül Düd-ı âh-ı pür-şerer 'Ahdî zer efserdür baña	Gazel/5	-. - / -. - / -. - / -. -	'Ahdî
4b	Emrî	La 'lîn tabakla 'arz-ı zer eylerse gül saña Başında pâreler tabağın lışm idüp şabâ	Emrî mu 'aṭtar eylemege cân dimâğın Bir top benefşedür zeḫan-ı pür-ḫaṭuñ aña	Gazel/5	-. - / -. - / -. - / -. -	Emrî
4b	Mecdi	Olmasa encüm içre meh-i nev yeñi yağa Bağışlamazdı câme-i zer âfitâb aña	Bu kanlu zaḫm-ı nâḫun-ıla sîne Mecdiyâ Bir müşkdür ki sürḫ-ile yazıldı ḫarf-i zâ	Gazel/5	-. - / -. - / -. - / -. -	Mecdi
4b	'Ahdî	'Aks-i lebün gelince gözüme ṭolar ziyâ Engüşterine zînet olur la 'l-i bî-bahâ	Gelmez gözine dürd-keşân-ı muḫabbetüñ Beñzetme câm-ı la 'line yâḫûti 'Ahdîyâ	Gazel/5	-. - / -. - / -. - / -. -	'Ahdî
5a	Niyâzî	Olur gerçi bu dehr-i pîre-zende çok cüvân peydâ Serîr-i hüsne olmaz böyle şâh-ı kâm-rân peydâ	Helâk oldu Niyâzî firḫatüñle ey perî-peyker Cemâlüñ görse eylerdi ḫayât-ı câvidân peydâ	Gazel/5	. - - / . - - / . - - / . - -	Niyâzî
5a	Hâletî	Ser-i küyından olsa her kaçan ol mihrîbân peydâ Gören şanur ki oldu fitne-i âḫîr zamân peydâ	Muḫabbet tekyesinüñ Hâletî şimdi benüm pîri Mürîd-i 'aşkıyım her çanda olsa bir cüvân peydâ	Gazel/5	. - - / . - - / . - - / . - -	Hâletî
5a	Sâ'î	Derûnında dehânuñ mührin[i] kılmışdı cân peydâ Daḫı olmamış iken cânda esrâr-ı nihân peydâ	Süḫanla şâhid-i ma 'nâyî Sâ'î râm ider güyâ O şâhid-bâza beñzer kim ide bir nev-cüvân peydâ	Gazel/5	. - - / . - - / . - - / . - -	Sâ'î
5a	Bezmi	Olurken 'âlem-i ervâḫda benden fiğân peydâ Ne ten olmuşdı taḫmîr anda nuḫk ile ne cân peydâ	Çekerdüm pîrlikde sîne-i şad-çâke ey Bezmi Cihân içre ideydüm nev-resîde bir cüvân peydâ	Gazel/5	. - - / . - - / . - - / . - -	Bezmi
5b	Beyâzî	Söze geldükçe olsa ol dehân-ı dil-sitân peydâ İderler mürde-diller hep ḫayât-ı câvidân peydâ	Beyâzî lâf-ı 'aşkı ḫo yolında sîm ü zer ḫarc it Bilürsin sîm-tenler şimdi olmaz râygân peydâ	Gazel/5	. - - / . - - / . - - / . - -	Beyâzî
5b	Bâkî	Ayaḡuñ ṭoprağın özler yürürken gökde her kevkeb İşigüñ cânibin gözler zihî 'âlî-nazar kevkeb	Muḫabbet dâğ[ı] yaḫ sîneḡde ferr-i devlet isterseñ Bilürsin olmaz ey Bâkî sa 'âdet-baḫş her kevkeb	Gazel/5	. - - / . - - / . - - / . - -	Bâkî
5b	Nişânî	Geçüp sâ'îl gibi küyün ṭavâfına gezer kevkeb Gözi ṭoymaz elinde var iken bir ṭop-ı zer kevkeb	Raḫîb-ile alısmaz yıldızı cânâ Nişânînüñ Yüzi mâhum ḫamer yanında 'arz itmez hünür kevkeb	Gazel/5	. - - / . - - / . - - / . - -	Nişânî
5b	Seyrî	Yüzünden iktîbâs-ı nûr ider şâm u seḫer kevkeb 'Aceb mi âfitâbum virse ger âfâka fer kevkeb	Siyeh vâlâ-yı şeb aştırmaz-ıdı gökde Seyrî[nüñ] Gubâr-ı ḫâk-i pâym iktihâl itse eger kevkeb	Gazel/5	. - - / . - - / . - - / . - -	Seyrî
6a	Şabri	Güneş yüzüne müştâk olmayaydı giceler kevkeb Görüp olmazdı ey meh böyle bî-ḫûn der-seḫer kevkeb	Dem-â-dem oluban ol meh-cebîne Şabriyâ nâzır Giceler yumamaz dîde şabâḫ olunca her kevkeb	Gazel/5	. - - / . - - / . - - / . - -	Şabri
6a	Hüdâyî	Olupdur ḫâlünge üftâde ey nûr-ı başâr kevkeb Yoluña dürr ü gevherler nişâr itse düşer kevkeb	Olupdur ḫâl-i zerd-i çehre-i dil-dâruma beñdeş Hüdâyî eylese gökler yüzinde ṭaḡ mî yer kevkeb	Gazel/5	. - - / . - - / . - - / . - -	Hüdâyî

6a	'Ulvî	Meger hâl-i ruhuña 'aşık olmuş ey kamer kevkeb Karârı yok ider geh şarka geh ğarba sefer kevkeb	Şeb-i ğamda gözüm şubh-ı vişâli gözedür dâ'im Belî bîdâr olur ey 'Ulvî her şeb tâ-seher kevkeb	Gazel/6	... / ... / ... / ...	'Ulvî
6a	'Ahdî	Olur mâh-ı şeb-ârâ saña öykünmek diler kevkeb Cemâlûñ mihrini göster ki tâ maħv ola her kevkeb	Sürüp pâyuña yüz 'Ahdî nişâr itdi dür-i eşkin Yağup bir bir çerâğın kebkebün izin arar kevkeb	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ahdî
6b	Ümîdî	Gözine hâk-ı pâ-y-i nûr-baħşuñ kuhl ider kevkeb 'Aceb mi görse ey meh-rû karañu giceler kevkeb	Ümîdî hîdmet-i hâk-i der-i dil-dâra 'azm itmiş Tağınmış ğuşına dün gice bir 'âlî-nazar kevkeb	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ümîdî
6b	'Azîzî	Meger kim kebkebün nağsına yüz sürmek diler kevkeb Getürüp kendüyi gökden yere her ğâh atar kevkeb	Meger bir rind-i şâhid-bâz-ı 'âlemdür 'Azîzîves Kenâra çekmek-içün gösterür ol mâha zer kevkeb	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Azîzî
6b	Bezmî	Cemâlûñ mâh-tâbın gözler açup dîde her kevkeb Gice bîdâr olur anuñ-çün ey meh tâ seher kevkeb	Derûnî rüşen eyler seb'a-i seyyâre-i nazmuñ Semâya virür ey Bezmî nitekim zîb ü fer kevkeb	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmî
6b	'Azîzî	Ġam yemez dil la'l-i nâbuñda hať-ı hoş-bû görüp Muğber olmaz hâĥır-ı mey-ĥâre meyde mû görüp	Ŧutsa n'ola bâĝ-ı dehri nâle vü zârı yine Bûlbûl-i cân-ı 'Azîzî sevdi bir gül-rû görüp	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Azîzî
7a	Sâ'î	Sevdi dil şehri içre bir mâh-ı hilâl-ebra görüp Ħaçer-i bürrânına düşdi bir içim şü görüp	Naĥl-bend-i ğülşen-i ma'nisin ey Sâ'î senüñ Meyl iderdi baħr-ı nazm-ı pâkûñe Ħ'âcû görüp	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Sâ'î
7a	Şâdıĝ	Şâd olup dil zülfuñ ucından leb-i dil-cü görüp Nitekim bir teşne-leb Ka'be yolunda şü görüp	Rişte-i cismüm hayâl idüp yabana atdı dün Sâĝî-i meclis kađeĥde Şâdıĝa bir mû görüp	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şâdıĝ
7a	Tîĝî	Çeşm-i cânân üzre yarlış şanmañuz ebrû görüp Şiħhat için nüşâ yazmışlar anı şayru görüp	Germ olup hüsnine yaĝdı ğün gibi 'uşşâkıñı Tîĝiyâ âyîne ruhsarın ol meh-rû görüp	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Tîĝî
7a-7b	Mişâlı	Yüz bulduĝınca başa çıkarsa eger şarâb Ehl-i şafâya hayli virür derd-i ser şarâb	Ben varduĝum yere yine ayak başar diyü Gördüm Mişâliyâ 'araĝa hayli ter şarâb	Gazel/7	... / ... / ... / ...	Mişâlı
7b	Şabri	Cân riştesidür ol lebe dilerse ger şarâb Olmaz anuñ gibi ğüzelüm ince her şarâb	Men' eyledükçe la'line meylüm ziyâd olur Şabri yasaĝ olunca olur mu'teber şarâb	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şabri
7b	Hâşimî	O la'li mül ki bezme gelüp nüş ider şarâb Sâĝî o demde cânuma cânlar ĝatar şarâb	Cân hier-i la'l-i dil-ber-ile ĥastadur müdâm Ey Hâşimî çekerse gönül n'ola ger şarâb	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hâşimî
7b	Tîĝî	Câm-ı lebüñde görse 'araĝ ter düşer şarâb Bu ĥiddet-ile âteş-i reşke yanar şarâb	Dil-teñg olup şurâĥî gibi ğam çekenlere Meclisde Tîĝî ĝahĝaha ile ğüler şarâb	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Tîĝî
7b-8a	'Âşık	Virürse çeşm-i cânâ n'ola nûr u fer şarâb Geldi gözine içdi o nûr-ı başar şarâb	Derd-i meye mükedder olup çeşmi 'Âşıkâ Biñ nâz u 'işveden süzerek yâr içre şarâb	Gazel/7	... / ... / ... / ...	'Âşık
8a	Bezmî	Pîr-i muĝana itnese bî'at eger şarâb Kâfir evini eylemez-idi maĝar şarâb	Şöyle esir-i bâdedür ey yâr Bezmî kim Gelmez ĝanâ'at aña olursa maĝar şarâb	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmî
8a	Rif'atî	La'l-i lebüñle hem-dem olup zevĝ ider şarâb Cânlar içinde olsa n'ola mu'teber şarâb	Şevĝ-i lebiyle Rif'atiyâ pür-hevâ olup Baş açdı girdi ortaya Ŧurmaz döner şarâb	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Rif'atî

8a	Ṭab'î	Câm-ı lebün den almasa feyzi eger şarâb Kıymet bulup geçer mi-y-idi mu'teber şarâb	İçdüm şu deşlü şevk-i leb-i yârla müdâm 'Aqlımı Ṭab'î aldı 'araktan beter şarâb	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ṭab'î
8a-8b	Meylî	Ey şüfî gerçi 'aqla virürmiş zarar şarâb Ya küt-ı cân ola neden ol la'l-i ter şarâb	Mest ol halâş olam dir-iseñ guşşadan müdâm Nüş eyle Meyliyâ yüri şâm u şeher şarâb	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Meylî
8b	Ḥarîmî	La'l-i lebün e beñzedügiyçün meger şarâb Dutar şurâhî başını her-dem eger şarâb	Câm-ı elest ile dil-i hüşyârı mest iden Olsa Ḥarîmî gibi n'ola bî-ḥaber şarâb	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ḥarîmî
8b	Türâbî	Meclisde sâkî yaş yerine kan döker şarâb Varisa la'l-i nâbuğa ḥasret geçer şarâb	Sâğardan ırmayup gözi hemçün ḥabâb-ı mey Dâ'im Türâbî dâ'irede keş geçer şarâb	Gazel/6	-- / -- / -- / --	Türâbî
8b	Zamîrî	Meclisde la'l-i dil-beri her dem emer şarâb Nâzûklik-ile bâde-i rengin içer şarâb	Ḥ'ân-ı gam-ı zamânenen olduşa imtilâ Nüş eyle mey Zamîrî ki dârü geçer şarâb	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Zamîrî
8b-9a	Sâ'î	Câm-ı zücâc içinde olup cilveger şarâb Her dem periveş âdemi bî-hüş ider şarâb	Vaşf-ı lebinde keyf virür rind-i mey-keşe Sâ'î yeter zamâne bu şî'r-i ter şarâb	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Sâ'î
9a	Sâ'î	Ġam 'askerine bulmağa her dem zafer şarâb Sâkî ḥabâbı eyledi simin siper şarâb	Sâ'î bu devrde gül-i ra'nâ şanur gören Câm-ı zer-ile oldı meger la'l-i ter şarâb	Gazel/7	-- / -- / -- / --	Sâ'î
9a	Şadık	Meclisde yâra kılmağa her dem nazâr şarâb İtdi ḥabâbdan özine dîdeler şarâb	Her gördüğümce ḥürmetini Şadıkâ komaz Tutsam el üzre n'ola beni hoş tutar şarâb	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Şadık
9a	Niyâzî	La'l'in lebün e beñzemeyeydi eger şarâb Rindâna böyle olmaz-ıdı mu'teber şarâb	Meclisde la'l-i yâra gice çok tolaşdılar Virdi Niyâzî ehl-i dile derd-i ser şarâb	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Niyâzî
9a-9b	Kânî	Meclisde sır-ı la'lün her dem şorar şarâb Mestâne idüp alla ağzuñ arar şarâb	Bezm-i belâda lâle gibi bağırî ḥün olup La'lün gamıyla Kânî-şifat kan yudar şarâb	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Kânî
9b	Ḥâletî	Büs eyledükçe câm-ı lebün kan yuñar şarâb Beñzer ki la'l-i nâbuğa mâ'il geçer şarâb	Disem olurdu Ḥâletiyâ kevşer-i behişt Rindân-ı bezme virmese ger derd-i ser şarâb	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ḥâletî
9b	Şinâsî	Şunsa baña o sâkî-i gül-çehre ger şarâb Ḥaqqâ budur ki cânuma cânlar kıtar şarâb	Mest itmiş-idi bâde-i aşkuñ Şinâsiyi Aldı olanca 'aqlını daḥı beter şarâb	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Şinâsî
9b	Şabri	Sâkî ayağun öpmege baş kırsa ger şarâb İtsün ḥazer ki başdan ayakdan çıkar şarâb	Ġâyet ḥarâbe olmuş-ıdı yapıdı göñlüñi Şabri o şeher içinde kıdı bir eşer şarâb	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Şabri
9b-10a	Sipâhî	Hem-reng olalı la'lün-ile ey püser şarâb Çıkıdı bahâya şimdi ziyâde geçer şarâb	Çıkılmış benefşezâra ayak seyrini ide Gördüm Sipâhî elde piyâle içer şarâb	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Sipâhî
10a	Medḥî	Gülşende gayrılarla varup yâr içer şarâb Bağrum kebâba döndi gözümde uçar şarâb	Bir rengle yıkarsa seni Medḥî gam degül Bezm-i cihânda Rüstem-i Destân geçer şarâb	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Medḥî
10a	Ḥuzûyî	Ḥaṭṭ-ı lebün görince bu göñlüm diler şarâb Evvel bahâr irişse olur mu'teber şarâb	Ṭab'-ı Ḥuzûyi olsa küşâde 'aceb midür Yâd-ı lebünle goncayı kalben içer şarâb	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ḥuzûyî

10a	Hüsâmî	Ser-keş cüvânî 'âşîka çün râm ider şarâb Sâkî iderse n'ola derûnumda yer şarâb	Dil-ber tolu içüp dime kim hâtırım yapar Hâdden füzün olunca Hüsâmî yıkar şarâb	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Hüsâmî
10a	Me'âbî	İçsek gubâr-ı hâtırımız ma'lv ider şarâb Jeng-i kulûbî gâyet-ile pâk ider şarâb	La 'lini öpmegi ben aña gösterür idüm Cânüm Me'âbî n'eyleycin hoş tutar şarâb	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Me'âbî
10b	Rûhî	Alsa eline ol meh-i enver eger şarâb 'Aks-i ruhından anuñ alur nür u fer şarâb	Bu meclis-i fenâ gider elden çü Rûhiyâ Besdür bu deñlü ayağunı çek yeter şarâb	Gazel/7	-- / -- / -- / --	Rûhî
10b	Nüvîdî	Oı la 'l-i mül gibi olup ey sâkî her şarâb Meclisde üstine 'araquñ şu qatar şarâb	Hoşdur işi çü duñter-i rezle Nüvîdîniñ Çekdürmez-ise n'ola eger derd-i ser şarâb	Gazel/6	-- / -- / -- / --	Nüvîdî
10b	Sultân Süleymân	Nağd-i cân-ıla kim aldı la 'l-i cânânı dürüst Şübhesiz aradı buldı derde dermânı dürüst	Görmedi gülşende bir gül 'arız-ı dil-ber gibi Bu Muhibbî aradı cümle gülistânı dürüst	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Sultân Süleymân
10b- 11a	Bâkî	Gül yüzün vaşfında bülbül kılsa elhâmı dürüst Bâğda bir göncanuñ qalmaz girîbânı dürüst	Bâkiyâ fennünjde tutmaz kimse noqşanun senün Hamdü li'llâh tab' mevzün 'aql mîzânı dürüst	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Bâkî
11a	Hüdâyî	Muşhaf-ı hüsnün ki tutmuş hatt-ı reyhânı dürüst Tâze defterdür yazılmış resm-i 'Oşmânî dürüst	Ey Hüdâyî yârumuñ medhîn yazarsam şıgmaya Tola bu kaşr-ı sipencün çâr erkânı dürüst	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Hüdâyî
11a	Nev'î	Cânda taşvîr eyledüm zülf-i perişânı dürüst Bağladum bir târ ile bir deste reyhânı dürüst	Nâkış u kâmil 'ayâr olunsa demdür Nev'iyâ Zer gibi bulduq bugün mi'yâr-ı sultânı dürüst	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Nev'î
11a	Nev'î	Şun' eli naqş idüp ol zülf ü zenañdâmı dürüst Bir varaq gül üzre yazmış Güy u Çevgamı dürüst	Defter-i eş'ara nazmum Nev'iyâ 'unvân olur Şeh ri 'âyet ide ger erbâb-ı dîvânı dürüst	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Nev'î
11a- 11b	Ümidî	Nüş idüp gülşende cân-ı la 'l-i cânânı dürüst Mest olup çâk itdi göncalar girîbânı dürüst	Hüsrev-i mülk-i ma'ânîdür Ümidî çâkerün Yazılursa yeridür aħkâm-ı dîvânı dürüst	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ümidî
11b	'Ahdî	Bilmez-idi kimse vaşf-ı ân-ı cânânı dürüst Yazdı yâkût-ı hat-ı la 'lün gelüp anı dürüst	Mülk-i nazm-ı Hüsrev ü Hâkânîye kılmaz nazar 'Ahdîyâ seyr eyleyen dîvân-ı sultânı dürüst	Gazel/5	-- / -- / -- / --	'Ahdî
11b	Mişâlî	Kaşd eyle dilâ olmağa ser-dâr-ı muhabbet Mecnün gibi kónsun dir iseñ başuñca devlet	Şıgmazdı Mişâlî bu kadar gevher-i ma'ni Eş'âr-ı terün olmasa ger bañr-ı belâğat	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Mişâlî
11b	Ehlî	Dünyâda dilâ her gama var haddle gâyet Derd ü elem [ü] firqate olmaya nihâyet	'Ahdine vefâ itmesi ma'hüd degüldür Ehlî inanup aña şaķın itme sefâhet	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ehlî
11b- 12a	Nev'î	Bu kavş-i kazâda bizüz ol tîr-i muhabbet Himmet perümüz menzilümüz vâdî-i hayret	Şâm-ı gam-ı zülfinde qoma Nev'iyâ güm-râh Ey bedraķa-i himmet-i pîrân-ı tariķat	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Nev'î
12a	Şânî	Hâlvâ-yı lebin ağzuma şundı dün ol âfet Didi niçe lüzinede var mı bu hâlâvet	Tîr-i müjenün itdüğün unutmadı Şânî Ey kaşı kemân çıķmadı dilden bu cerâhat	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Şânî
12a	Mişâlî	'Âşıklarına eyler-iken her dem iltifât Çoq sevdiğüm neden baña olmaķ kem iltifât	Manzûr-ı şâh-ı 'âlem olurduñ Mişâlîyâ Kılsaydı bir nazar o şeh-i 'âlem iltifât	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Mişâlî

12a	Sâ'î	İtsün kılma tek o şeh-i 'âlem iltifât 'Âlemde itmesün bağa bir âdem iltifât	Sâ'î murâduñ isteme dünyâ-yı dündan Ummaz deniden âdem olan âdem iltifât	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Sâ'î
12a- 12b	Bezmi	'Uşşâk-ı zâra eyle şehâ muhkem iltifât 'Âlemde sağa dinmeye tâ kim kem-iltifât	Câmiveş adı yâd ola devr âhîrine dek Rağbet iderse Bezmiye şâh-ı Cem-iltifât	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Bezmi
12b	Rüsûhî	Eylersin it raķibe şehâ her dem iltifât Eksükliye gelince olursun kem-iltifât	Ol mültefit Rüsûhî-i ğamġinüñe şehâ Kılsun dil-i remidesini ġurrem iltifât	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Rüsûhî
12b	Mişâlî	Dehânı sırrını keşf it şabâ cân sırrın idrâk it ġaber vir cânlardan ehl-i 'aşkı gel feraġnâk it	Reh-i miġnetde ħalma âsitânın gözle ol mâhuġ ġazîz-i ħâkden geç menzilüñ gel evc-i eflâk it	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Mişâlî
12b	Tîġî	Leb-i sâķiden ey dil kâm alup cânuġ feraġnâk it Nedür keyfiyyet-i câm-ı muġabbet sen de idrâk it	O mâhuġ muġteżâ-yı mihrî çün yanmak yaķılmaķdur Nücüm-dâ daġla Tîġî vücûduñ reşk-i eflâk it	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Tîġî
12b- 13a	Dervîş	Ey tal'at-i ħurşidveşüñ şubġ-ı şabâġat ġüftâr-ı lezîzün nemek-i kân-ı melâġat	Meylitse kemâl ehlî n'ola şî rüñe Dervîş Nazmuġda belâġat kelimâtuġda feşâġat	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Dervîş
13a	Hâşimî	Peydâ ideli ta'n-ı 'adû dilde cerâġat Yoķ ġâġır-ı mecrûġda bir zerrece râġat	Ey Hâşimî meydânda ayakdaşuġ olur yoķ Sen olalı peymâne-keş-i bezm-i feşâġat	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Hâşimî
13a	Kânî	Ey la'l-i lebün tûġî-i ġüyâ-yı feşâġat Şîrin kelimâtuġ şekere-i mışr-ı melâġat	ġaş yaşdanup ölince ħapuġda döşenür ħâk Kânîye eşiġünde budur bister-i râġat	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Kânî
13a	ġâtemî	Ey cebhesi nûr-ı ezel-i şubġ-ı şabâġat Vey kâküli şâm-ı ebed-i mışr-ı melâġat	Terk eyle ġöñüldeñ heves-i ġayrını yâruġ İstersen eger dilde şafâ dünyede râġat	Gazel/6	-- / -- / -- / --	ġâtemî
13a- 13b	Bezmi	Ey mışr-ı dile Yûsuf-ı Ken'ân-ı melâġat ġüftâr-ı belîġüñdedür envâ'-ı feşâġat	Bûs-ı leb-i cânân ile âsüde olur cân Bezmi nitekim rûġa irür râġla râġat	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Bezmi
13b	ġab'î	Ey mihr-i ruġuġ maġla'-ı envâr-ı şabâġat Vey ġaġġ-ı siyâhuġ şeb-i meġtâb-ı melâġat	Âyineveş ol ġab'î şafâ-yıla nemed-püş İlden ile ger ister-iseñ seyr ü seyâġat	Gazel/5	-- / -- / -- / --	ġab'î
13b	Rûġî	Nevk-i müjce-i yâr ideli dilde cerâġat Ey mihr-i cihân bulmadı dil zerrece râġat	Aldurdu ġice mâġ-ı şeb-efrüzümü Rûġî Zulmetde ħoma gel yetiş ey şubġ-ı şabâġat	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Rûġî
13b	Bâķî	ġubâr-ı ġaġtuġ olmaz çünki ġayrân olmaġa bâ'iş Nedür la'l-i lebün çâķ böyle ġandân olmaġa bâ'iş	Meger başuġ ser-i küyünda top olmaķ hevâsıdur Dem-â-dem Bâķiyâ ħoluġda çevġân olmaġa bâ'iş	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Bâķî
13b- 14a	Fürûġî	Dile nâr-ı muġabbet oldu süzân olmaġa bâ'iş ġözüm yaşı budur seyl-i fırâvân olmaġa bâ'iş	Buġûr-ı raġm-ı dil-berden Fürûġî ħaġre görmezsin Nedür miskîn ġarîķ-i nâr-ı ġicrân olmaġa bâ'iş	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Fürûġî
14a	Re'yi	Leb-i la'lüñ durur sâķî yaşum ħan olmaġa bâ'iş Belî merdümler içre mey olur ħan olmaġa bâ'iş	Yaķup küllî kül itdi Re'yiye pîrâhen ü câmem Bu süz-ı 'aşķmış 'uşşâķ 'uryâñ olmaġa bâ'iş	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Re'yi
14a	Rûġî	Nedür ey nûr-ı çeşmüm böyle mestân olmaġa bâ'iş Nedür ey ġonca-fem çâķ böyle ġandân olmaġa bâ'iş	Şehâ Tatar-ı ġamzeñ şabr u ârârum ider yaġmâ Nedür Rûġî ħuluġ âlân u tâlân olmaġa bâ'iş	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Rûġî

14a	Dervîş	Gül[i] yâd itmege ol vech-i ḥasendür bâ'îş Goncayı anmağa ol teng-i dehendür bâ'îş	Şi'r-ile Ḥüsrev-i Rûm olmağa Dervîş âhîr Sağa bu tab'-ıla bu tarz-ı ḥasendür bâ'îş	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Dervîş
14a- 14b	Bâkî	Şöhret-i ḥüsnüğe erbâb-ı sühandur bâ'îş Revnağ-ı bezm-i güle murğ-ı çemendür bâ'îş	Tûḫṫiyi lezzet-i güftâr giriftâr eyler Derd ü ğam çekmege Bâkîye bu fendür bâ'îş	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bâkî
14b	Bâkî	Yaşumuz dökmege ol dürr-i 'Adendür bâ'îş Gönlümüz düşmege ol çâh-ı zekandur bâ'îş	Ḳafes-i tende çalup tûḫṫi-ı tab'-ı Bâkî Çekdüği ḳahra anuḡ luṫf-ı sühandur bâ'îş	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bâkî
14b	Sâ'î	Revnağ-ı gülşene murğân-ı çemendür bâ'îş Seyr-i vech-i ḥasene şavt-ı ḥasendür bâ'îş	Ğam-ı mihrün ile ser-geşte vü zâr olmasına Sâ'î-i ḥasta-dilün ḥubb-ı vaṫandur bâ'îş	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Sâ'î
14b	Bezmi	Âhuma düşmen-i pür-mekr ü fitendür bâ'îş Nâle-i bülbül[e] ey gonca dikendür bâ'îş	Açılır görse ḥaṫ-ı sebzüñi dîvâne gönül Geşt-i şaḫrâya belî seyr-i çemendür bâ'îş	Gazel/4	... / ... / ... / ...	Bezmi
14b- 15a	Bezmi	Giryeme bir yüzi gül gonca-dehendür bâ'îş Nâleme ol boyı şimşâd-ı çemendür bâ'îş	Her dem ey Bezmi reh-i ğuşşada biñ miḫnetle Yüzüm olmağa zer ol sîm-bedendür bâ'îş	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmi
15a	Şemsî	Yâra dil virmek kolaydur eylemek inkâr güç Lîk inkâr itmek âsândur velî ikrâr güç	Ğarḳ idersin Şemsîyi ey merdüm-i dîdem şaḳın Bir binâ âb üstine olsa çeker mi'mâr güç	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şemsî
15a	Meylî	Âteş-i hicrâna döymek 'âşîka her bâr güç Güç gelür bi-çâre insâna ğidâ-yı nâr güç	Şâ'ir-i siḫr-âferîn olurdu herkes Meyliyâ Olmasa mazmûn-ı ḥâşş-ıla eger güftâr güç	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Meylî
15a	Şânî	'Âşîk-ı bi-'illete gelmez cefâ-yı yâr güç Ṭa'ne-i aġyâr güçdür ṫa'ne-i aġyâr güç	Ol sipâhiye didüm Şânî ölümlüñdür senün Didi kim bîmâr-ı 'aşka eylemek tîmâr güç	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şânî
15a- 15b	Nev'î	Yâr işi ey dil kolay ammâ ğam-ı aġyâr güç Vaşl-ı yâr âsân velî şabr-ı cefâ-yı ḥâr güç	Nev'iyâ esrâr-ı 'aşkı söylemek âsân degül Mey içüp keyfiyyetini itmemek izḫâr güç	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Nev'î
15b	'İlmî	Naḳd-i cân-ıla metâ'-ı vaşluñı bâzâr güç Güçdür ol bey' ü şirâ-yı şâhid-i bâzâr güç	'İlmîyâ levḫ-i kelâmuñda ma'ânî büyü var Mantıḳun endîşe eylerse diye 'Attâr güç	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'İlmî
15b	Ḥüsrev	Yâra derdüm ağlasam derdüm velî izḫâr güç Göz göre kişi günâhın eylemek ikrâr güç	Rûza çıksa Ḥüsrevâ şimdi edânî ğam degül Her kişünün muḳtezâsınca dimek esrâr güç	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ḥüsrev
15b	'İzzetî	Ğam degül yâra 'Üzeyr olan çeker aġyâr güç Geldüğüçündür ḫimârün raġbeti her bâr güç	Bir ğazel-gü lâle-ruḫ olmayıcaḳ meyl itdügün 'İzzetî aḫvâlünü eş'arla iş'âr güç	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'İzzetî
15b	'Azîzî	'Âşîk-ı ğam-ḫ'âra gelmez zecr-i ḳahr-ı yâr güç Güç gelür ammâ ki ṫa'n-ı zâhid-i ḫüşyâr güç	İrmedi şems-i murâdâta 'Azîzî n'eylesün Kişîye yâr olmayıcaḳ baḫt-ı nâ-hemvâr güç	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Azîzî
16a	Mânî	'Aşḳ-ı dil-dâra gönül yetmezse ey ğam-ḫ'âr güç Vuşlatı âsân ise ammâ cefâsı var güç	Ârzü-yı vuşlat-ı dil-ber gönülden çıkdı mı Mânîyâ olmaḳ cihânda 'âşîk-ı dîdar güç	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mânî
16a	Ḥâtemî	Hey meded kim derdüm[i] itmeñ devâ ey yâr güç Güç degül midür ölümlü ḫastaya tîmâr güç	Ol kemân-ebrunün oḳı cânuña işler geçer Dimek olmaz Ḥâtemî ğâyetde oldı kâr güç	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Ḥâtemî

16a	Naḥīfī	Cevr-i gülden çekmez ey dil 'andelīb-i zār güç Güç çeker ammā raḳīb-i ḥārdan her bār güç	Çarḫ urup iḡler Naḥīfī yārsız dolābveş Yārdan dūr olana şabr eylemek nā-çār güç	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Naḥīfī
16a- 16b	Ḥātemī	Dili mest ideli cām-ı leb-i meygün-ı Naşūḥ 'Āşıkı eyledi bülbül ruḫ-ı gülgün-ı Naşūḥ	Bir şafādūr ki bunı görmedi Cemşid Anuş Ḥātemī neş'e-i cām-ı tarab-efzün-ı Naşūḥ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Ḥātemī
16b	Tiḡi	Mest olup cān-ıla olsam n'ola meftūn-ı Naşūḥ Sākī-i tevbe-şikendür leb-i meygün-ı Naşūḥ	Tiḡiyā ḫaḫ bu ki 'ahdinde naziri yokdur Olagör tābi'-i fermān-ı hümāyün-ı Naşūḥ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Tiḡi
16b	Mānī	Tevbemüz bozdı dirīgā leb-i meygün-ı Naşūḥ Ne revā tevbe-şikenlik ola kānūn-ı Naşūḥ	Māniyā sev beni dir başa naşihat eyler Ben nice olmayayın 'āşık-ı meftūn-ı Naşūḥ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Mānī
16b	Maḫāmī	Serv-i gülzār-ı vefādūr kad-i mevzūn-ı Naşūḥ Bāde-i bezm-i şafādūr leb-i meygün-ı Naşūḥ	Ey Maḫāmī seni bu baḫt-ı siyāḫundur iden Sākin-i beyt-i ḫazen bende-i maḫzūn-ı Naşūḥ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Maḫāmī
16b- 17a	Nişānī	Bāga gelse 'arz-ı kāmēt eylese dil-ber şabāḥ Ḥayretinden şalınur serv-i ḫırāmān her şabāḥ	Şāhısın dil mülkinün 'arz it Nişāniye cemāl 'Ādet olmuş resmdür dīvān ider begler şabāḥ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Nişānī
17a	Tābī	Geşt-i bāḡ itdükçe ey dil nāzla dil-ber şabāḥ Jāle şanma ayaḡına dūr nişār eyler şabāḥ	Dā'imā mīr-i Nişānī āsitānın devr ider Tās-ı zerle ḫāver-i ḫurşid Tābī her şabāḥ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Başlık olarak velehu eyzan yazılmıştır.
17a	'Ahdī	'Arz-ı dīdār itse çıkşa kapudan dil-ber şabāḥ Maḫla'ından mihr-i enver şan ḫulū' eyler şabāḥ	Beḡzi yorğun kendüden geçmiş za'if [ü] ḫasta-ḫāl Gün yüzüne 'āşık olmuş 'Ahdīves beḡzer şabāḥ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'Ahdī
17a	Şühūdī	Şām-ı zülfinden ruḫın 'arz eyleye dil-ber şabāḥ Mihr-i ḫāver yirden güyā ḫulū' eyler şabāḥ	Mihr şanma ey Şühūdī āh-ı āteş-bārdan Çarḫa dikedüm bir livā-yı ejdehā-peyker şabāḥ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Şühūdī
17a- 17b	Şādīḫ	Kef-i mu'cizde ya ḫurş-ı meh-i ḡarrā mıdır ol ruḫ Yed-i beyzāda ya mihr-i cihān-ārā mıdır ol ruḫ	Şafā cāmında gül-berg-i tarab mı Şādīḫā yoḫsa Ḥayāt ābında 'aks-i lāle-i ḫamrā mıdır ol ruḫ	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Şādīḫ
17b	'Ālī	Dükān-ı ḫüsne zeyn olmuş kızıl vālā mıdır ol ruḫ Yaḫud aḫ kāḡıd-ıla lālegün kālā mıdır ol ruḫ	Yazılmış peyker-i āyāt mıdır levḫ-i maḫfūza Ya ḫüsni ḫaḫ-ıla bir muşḫaf-ı zībā mıdır ol ruḫ	Gazel/4	--- / --- / --- / ---	'Ālī
17b	Şānī	Ḥaḫ-ı nev-ḫīzi şebbū lāle-i ḫamrā mıdır ol ruḫ Yaḫud bāḡ-ı melāḫatde gül-i ra'nā mıdır ol ruḫ	Metā'-ı ḫüsnine tamḡa mı ol ḫāl-i siyeh Şānī Yaḫud kem-yāb-ı 'ālem mişli yok kālā mıdır ol ruḫ	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Şānī
17b	'Azizī	Bir gül-i ḫandān-ı gülzār-ı cināndur lāle-ruḫ Bir nihāl-i serv-i büstān-ı cināndur lāle-ruḫ	Ḥüsni Yūsufveş 'Azizī şī'r-i mevzūm ḫasen Mışr-ı naḫma ḫüsrev-i şirīn-zebāndur lāle-ruḫ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'Azizī
17b- 18a	Mānī	Bir semen-simā perī-peyker cüvāndur lāle-ruḫ Gül-'izār u serv-ḫad ḡonca-deḫāndur lāle-ruḫ	Çekdi süsen gibi tiḡin katlıme ḫaşd eyledi Kimseye raḫm eylemez bir bī-emāndur lāle-ruḫ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
18a	Ḥātemī	Reng-i rū büy-ı vefādār nev-cüvāndur lāle-ruḫ Ġālibā bir gülbün-i bāḡ-ı cināndur lāle-ruḫ	La'iden 'unnābı şeftāluları yāḫūtdan Ḥātemī bir cevherī naḫl-i revāndur lāle-ruḫ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Ḥātemī
18a	Rūḫī	Bendesin şāh-ı kerem itnese yād Elümüzden ne gelür güce ne dād	N'ola bed-nām-ı muḫabbet olsam Rūḫiyā bāḫī ḫalür çün eyü ad	Gazel/5	--- / --- / ---	Rūḫī

18a	Bākī	Leb-i ḥandānuḡ-ıla kılduḡ yād Eyledüḡ mürdelerüḡ rûḡını şād	Bākīye emr nedür sulṡānum Saḡa ḡul oldu muṡī' u münḡād	Gazel/5	... / ... / ...	Bākī
18a- 18b	Re'yi	Yār idüp ḡaşr-ı cefāyı bünyād Eyledi ḡalb-i 'adūyı ābād	Cān u dilden ḡul olur Re'yi saḡa Eger itmezsen efendi āzād	Gazel/5	... / ... / ...	Re'yi
18b	Ref'i	Beni bir büse ile itmedi yād Dād la'l-i leb-i dil-berden dād	Dolaşur ḡāmet ü zülfi-yāra Elif ü dālī idüp Ref'i ad	Gazel/5	... / ... / ...	Ref'i
18b	Mişālī	Ḥāne-i 'aşḡı iderken bünyād Baḡa ırḡadlıḡ iderdi Ferhād	Cān virürken görür-ise yārı Rûḡı olurdu Mişālīnün şād	Gazel/5	... / ... / ...	Mişālī
18b	Ümidī	Ḥüsrevā 'ālemi ṡutdı feryād Söyle şirīn-dehenüḡ kılsun dād	Ḥuluḡ olalı Ümidī benedeḡ Başına oldu efendi āzād	Gazel/5	... / ... / ...	Ümidī
18b- 19a	'Ahdī	Ḥüsreve itdi diyü Şirīn dād Acıyup cānına kıydı Ferhād	'Ahdiveş büyuḡa cān virdi nesīm Dimedüḡ bir kez aḡa raḡmet bād	Gazel/5	... / ... / ...	'Ahdī
19a	Fürüḡī	Beni öldürsün o çeşm-i cellād N'idelüm pādīşehüm güce ne dād	Sīneye ṡır-i dil-ber irdükçe Cān u dil dir Fürüḡī zaḡm ziyād	Gazel/5	... / ... / ...	Fürüḡī
19a	Mānī	Niçe bir baḡa bu seng-i bī-dād Ey şeh-i zālīm elüḡden feryād	Āh-ıla naḡd-i sirişḡüm gitdi Māniyā varumı kıldum ber-bād	Gazel/5	... / ... / ...	Mānī
19a	Lisānī	Revā mı Bī-sütünda eyleyüp yād O Şirīn şekli yaza taşa Ferhād	Lisānī nūş idüp her dem mey-i telḡ Bu cām-i ser-niḡundan alalum dad	Gazel/5	... / ... / ...	Lisānī
19a- 19b	Şabri	Ele al ayaḡı sākī çün irişdi dem-i 'id Pāy-māl ide ḡam u ḡuşşayı tā maḡdem-i 'id	Rüz-ı vaşlı iricek yāruḡ olur dil mesrūr Beḡzer ol ṡıfla ki ey Şabri ola ḡurrem-i 'id	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şabri
19b	Bezmī	Ḥoş şafā virdi cihāna şeref-i maḡdem-i 'id 'Ayş idüp 'ālem olursa demidür ḡurrem-i 'id	'Ayş u 'işret demidür meyle pür eyle cāmı Gören ey Bezmī seni zann ide tā kim Cem-i 'id	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmī
19b	Rif'atī	Bülbülāsā nice ḡan aḡlamayam kim dem-i 'id Allar giymiş olup ḡāra o gül hem-dem-i 'id	Rif'atī rüze-i hicrānı irüp pāyāna Gördük ol ḡaşı hilālī olalum ḡurrem-i 'id	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Rif'atī
19b	Tiḡī	Dem-i vuşlat gibi ḡürmetlü olurdu dem-i 'id Olmasa herkese bir yılda iki 'ālem-i 'id	Tiḡiyā ḡutlı ḡünüḡ ṡoḡdı dir idüm şeheri Ḥonuşup olsaḡ o māh-ıla eger hem-dem-i 'id	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Tiḡī
19b- 20a	Niyāzī	Ol ki serve uç virmiş ḡadd-i dil-cü ḡoymuş ad 'Āriзуḡı yāsemenden yaşayup rü ḡoymuş ad	Sen tek āheng-ile nāz it geç Niyāziyi esir Pes saḡa sulṡān baḡa kemter du'ā-gü ḡoymuş ad	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Niyāzī
20a	Ḥabūlī	Ol ki māha nūr tevciḡ eylemiş rü ḡoymuş ad Nürdan bir nün peydā ḡılmış ebrü ḡoymuş ad	Noḡta denlü nuṡfeyi [nuṡḡa] getürmüş ol ḡaḡīm Ḥikmeti gör ki Ḥabūlī-i sūḡan-gü ḡoymuş ad	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Ḥabūlī
20a	Bezmī	Şāḡ-ı naḡl-i ḡadd-i yāra ol ki bāzū ḡoymuş ad 'Āşık āḡuş idecek 'uzvına pehlü ḡoymuş ad	Bir ḡazel nazm itdüḡ ey Bezmī selāsetde anı İstimā' iden kimesne bir iḡim şū ḡoymuş ad	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Bezmī

20a	Sâ'î	Oı ki al evrâka bir gül resm idüp rû koymış ad Müşk-i terden râ çeküp üstine ebrû koymış ad	Naḥl-bend-i gülşen-i ma'nâsın ey Sâ'î senüñ Güş iden nazm-ı şafâ-efzâñı H'âcû koymış ad	Gazel/6	--- / --- / --- / --	Sâ'î
20a	Şabûhî	Nürdan bir serve ol kim kıadd-i dil-cû koymış ad Mıhr-i 'arız ğurre-i ğarrâya ebrû koymış ad	Râh-ı 'aşkıñda Şabûhî ğasta-i pâ-mâl[ine] Luḥf u ihsân eylemiş ğâk-i ser-i kü koymış ad	Gazel/7	--- / --- / --- / --	Şabûhî
20b	Bâkî	Riyâz-ı ğüsnde olmış o la'l-i nâb lezîz Cinân içinde bilürsın olur şarâb lezîz	Ġazellerünğde leb[i] vaşfın eyle ey Bâkî Şekerle olsa bilürsın olur ğoş-âb lezîz	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Bâkî
20b	Ümîdî	N'ola 'uşşâka ğelürse o leb-i nâb lezîz Ki ğelür teşne-dil olanlara cüllâb lezîz	Düşmez ağzından Ümîdî leb-i cânân herğiz Ġeldi benzer dil-i bîmâruma 'unnâb lezîz	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Ümîdî
20b	Tîğî	Lebünğden olsa n'ola 'âşıkâ 'itâb lezîz Ne değlü telḥ ise meste ğelür şarâb lezîz	Yer itdi sîne-i Tîğîde zaḥm-ı şemşîrürüñ 'Aceb mi ğasta-i pür-tâba ğelse âb lezîz	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Tîğî
20b	Bâkî	Nihâl-i kâmetüñ ğâkâ 'aceb naḥl-i dil-ârâdur Eğerçi kıaddüñ a'lâ kâkülün a'lâdan a'lâdur	Kenâr-ı baḥr-ı nazma yine dürler dizmiş ey Bâkî Suḫûr-ı defter-i şî'rüñ meğer emvâc-ı deryâdur	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Bâkî
21a	Mecdî	O meh-rünüñ eğerçi âfitâb-ı ğaddi zîbâdur Velîkin medd-i ebrûsı anuñ a'lâdan a'lâdur	Ser-i râh-ı belâda ben fütâde ğerçi dânyum Sırışk-i çeşmüm ammâ Mecdiyâ ednâdan ednâdur	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Mecdî
21a	'İzârî	Eğerçi sîne-i sîmîn mâh-ı 'âlem-ârâdur Velî mıhr-i 'izâr-ı dil-rubâ a'lâdan a'lâdur	Ġarâb iden 'İzârî mülk-i dînin ehl-i İslâmüñ Ġök altında nazîri yoğ bugün bir mâh-ı tersâdur	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	'İzârî
21a	Mişâlî	Derildi Ka'be-i küyünğde kullaruñ 'ibâdet var Ġaşuñ mıhrâbına kılmağa kıblem secde niyyet var	Teb-i mıhr-ı ruḫıyla kıatı yanğın ğibi ol mâhuñ Mişâlî mıhr-ı 'âlem-tâbda ğâyret ğarâret var	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Mişâlî
21a	Nev'î	Selâmet menziline ğöçmeğe dilden 'azîmet var İkâmet kılmağa küy-ı belâda düşdi niyyet var	Muḥabbet oğlarından ğâne-i zembûra dönmiş dil Anuñ-çün Nev'iyâ şimdi kelâmumda ğarâret var	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Nev'î
21b	'Ahdî	Şorarsañ câm-ı 'aşkıñla derünümde ğarâret var Dilümde âteş-i fırkat ğözümde eşk-i ğasret var	Ne ğâle uğradum bilmem ser-i küyünde za'f-ıla Ne 'Ahdî ḫurmağa kıvvet ne ğod ğitmeğe kıvvet var	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	'Ahdî
21b	Rûḫî	Dilümde tâb-ı ruḫsârıñla ey meh-rü ğarâret var Müdâvâ istemez dil derd-i 'aşkıda özge ğâlet var	Cihânda ehl-i 'irfân içre nâzik-ḫâb 'çok ammâ Senüñ ey Rûḫî şî'r-i âb-dârıñda nezâket var	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Rûḫî
21b	Bâkî	Ġönül Yûsuf ğibi çâh-ı zenaḫdânıñda kıalmışdur Ġalâş eyle benüm şâhum ki zindânıñda kıalmışdur	Re'îs-i baḥr-ı nazm olduñ bugün 'âlemde ey Bâkî Ġazel dimek senüñ ḫâb'-ı dıraḫşanıñda kıalmışdur	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Bâkî
21b	Kâmî	Leḫâfet âdemîlik ey perî şânıñda kıalmışdur Perişân ğözlemek zülfi perişanıñda kıalmışdur	Süḫan cevherlerin kim ḫuḫfe kıldum cân-ıla Kâmî Ġabül-i luḫf sultân-ı süḫan-dânıñda kıalmışdur	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Kâmî
22a	Şâbirî	Hemân zevḫ ü şafâ yâkıut-ı raḫşanıñda kıalmışdur Şurâḫî anuñ-içün sâkıyâ yanıñda kıalmışdur	Nebât-ıla ğörinen şîşe çeşm-i Şâbirîdür kim İki ğözüm lebün 'aksıyile dükkânıñda kıalmışdur	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Şâbirî
22a	Fehmî	Ġönül Mârûtveş çâh-ı zenaḫdânıñda kıalmışdur Şehâ raḫm eyle kim bî-çâre zindânıñda kıalmışdur	Degül ğöğsinde la'lîn tüğmeler kim ğarḫ olup Fehmî Ġönüller aşılı çâk-i ğirîbânıñda kıalmışdur	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Fehmî

22a	'Ulvî	Göñül zülfünde ey şeh cân zenaḥdānuḡda ḡalmıřdur Biri aşıldı ammā biri zindānuḡda ḡalmıřdur	Yapışmış ḡār u ḡasdur şanma cānā rāh-ı kuyuḡda Ten-i bīmār-ı 'Ulvîdür ki dāmānuḡda ḡalmıřdur	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	'Ulvî
22a	'Ahdî	Gözüm ḡayrān ḡubār-ı ḡaḡḡ-ı reyḡānuḡda ḡalmıřdur Dilüm bir zerre kim mihr-i dirāḡřānuḡda ḡalmıřdur	Senüḡ hicrānuḡ ḡaḡřıyyeti ḡaḡ'-ı ḡayāt itmiş 'Acebdür bu ki 'Ahdî zinde hicrānuḡda ḡalmıřdur	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	'Ahdî
22b	Vuşulî	Dil almak gerçi kim zülf-i periřānuḡda ḡalmıřdur Velî cān-baḡřlıḡ la'l-i dūr-efřānuḡda ḡalmıřdur	'Aceb olmaz Vuşulî menzil-i maḡřüda irmezse Reh-i ḡayretde ol bî-çāre seyrānuḡda ḡalmıřdur	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Vuşulî
22b	ḡātemî	Göñül zülfünde göz çāh-ı zenaḡdānuḡda ḡalmıřdur Bir iki bendedür zencîr ü zindānuḡda ḡalmıřdur	Degül na'l ü elifler ḡātemî sineḡdeki yer yer Belā ser-pençesi çāk-i giribānuḡda ḡalmıřdur	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	ḡātemî
22b	Sulḡān Süleymān	Çeşm-i fettānuḡ senüḡ her laḡza al üstindedür Zülf-i şeb-rengüḡ de her dem ḡıl ü ḡāl üstindedür	Ger řorarsaḡ düstum ḡālin Muḡibbî ḡastanuḡ Bir nefes ḡaldı yetiş kim intikāl üstindedür	Gazel/5	-.-- / -.-- / -.-- / -.--	Sulḡān Süleymān
22b- 23a	Bāḡî	Hālḡa hālḡa zülf kim ol ḡaḡḡ u ḡāl üstindedür şekl-i ḡuḡrādur miřāl-i bî-miřāl üstindedür	Çarḡ yüz döndürmedin ḡülseude 'ayş it Bāḡiyā Sebzelcer zībā hevālar i'tidāl üstindedür	Gazel/7	-.-- / -.-- / -.-- / -.--	Bāḡî
23a	Ref'î	Dir gönenler la'lüḡi ki ol ḡaḡḡ u ḡāl üstindedür İki miřrā' çeşme-i āb-ı zülāl üstindedür	Ref'iyā ḡurma ḡabābāsā yüri var cāmı gör Kim anuḡ āb u hevāsı i'tidāl üstindedür	Gazel/5	-.-- / -.-- / -.-- / -.--	Ref'î
23a	řābirî	ḡāl-i dil-ber kim leb-i āb-ı zülāl üstindedür Selsebîl ırmaḡınuḡ ḡüyā Bilāl üstindedür	řābirî dehrüḡ nuḡḡıřın seyr idüp aldanma kim Beḡzer ol eřkāle fānūs-ı ḡayāl üstindedür	Gazel/5	-.-- / -.-- / -.-- / -.--	řābirî
23a	Nev'î	ḡaḡḡ-ı nev-res kim o la'l-i bî-miřāl üstindedür Zevraḡ-ı zevḡ u řafā āb-ı zülāl üstindedür	ḡaḡḡuḡa ḡul olmaḡa Nev'î elif tek ḡoḡrulup Ol miřāl-i bî-miřāle imtiřāl üstindedür	Gazel/5	-.-- / -.-- / -.-- / -.--	Nev'î
23a	'Ahdî	Gerdiş-i gerdün ki dā'im ittiřāl üstindedür ḡālib-i dünyā-yı dün yaḡlıř ḡayāl üstindedür	Ol ḡad-i nev-restenüḡ 'Ahdî leb-i cān-perveri ḡoncador açılmadan şan bir nihāl üstindedür	Gazel/5	-.-- / -.-- / -.-- / -.--	'Ahdî
23b	Maḡālî	ḡāller kim ol ruḡ-ı ḡül-reng-i al üstindedür Her biri 'uřřāḡına bir dürlü ḡāl üstindedür	Ey Maḡālî yārsız bir dem ḡarār itmez göñül řāhsız bir mülk dā'im iḡtilāl üstindedür	Gazel/5	-.-- / -.-- / -.-- / -.--	Maḡālî
23b	ḡātemî	Müy-ı ḡadd-i alda ol fitne ḡāl üstindedür Dilleri siḡr-ile baḡlar mekr ü al üstindedür	ḡātemî ḡüyā ke nesrîn üzre a'lā noḡḡadır ḡāl-i 'anberḡün ki ol ruḡřār-ı al üstindedür	Gazel/5	-.-- / -.-- / -.-- / -.--	ḡātemî
23b	Emrî	Meh ḡam-ı ruḡřār-ı zībān-ıla kendin päreler Çarḡ aḡa aḡlar gözinüḡ yaşıdır seyyāreler	Tîr-i cānāne gibi bir servden ayırdılar şinem üzre Emriyā acımasun mı yaralar	Gazel/5	-.-- / -.-- / -.-- / -.--	Emrî
23b	Bāḡî	Cāmuḡ eḡrāfın ḡaçan kim seyr ider āvāreler Çarḡ-ı mināfāmı ḡüyā devr ider seyyāreler	řāhbāz-ı ḡab'umuḡ pervāzın urmaz kimseler Çāre ey Bāḡî hemān oldur öḡünçe varalar	Gazel/6	-.-- / -.-- / -.-- / -.--	Bāḡî (Sonraki sayfa ile çoban uyumsuzluḡu vardır.)
24a	řābirî	Zülf-i ḡoř-büyüḡ-içün gerçi ki reyḡān dirler şünbül-i baḡ aḡa ḡayli periřān dirler	Zār idüp řābirîyi hem-dem-i zāḡ olma řaḡm Bülbülün egledici ḡonca-i ḡandān dirler	Gazel/5	..-- / ..-- / ..-- / ..--	řābirî
24a	ḡüsvrev	ḡüsnüḡe ruḡ-ı muşavver lebüḡe cān dirler La'l-i cān-baḡřuḡ için çeşme-i ḡayvān dirler	Naḡm idelden berü evřāfuḡı ey ḡüsn-i ḡasen Cümle vařřāf-ı cihān ḡüsvreve ḡassān dirler	Gazel/5	..-- / ..-- / ..-- / ..--	ḡüsvrev

24a	Şadri	Leb-i şirinüne ey rûh-ı revân cân dirler Zeçanun çâhına ser-çeşme-i hayvân dirler	Dil ü cân milketine fitne bıraktı bir beg Nâmla Şadri aña Rûhî-i fettân dirler	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şadri
24a	Tâbi	Göricek kanlu yaşum lüce-i 'ummân dirler İde müjgânlarımı pençe-i mercân dirler	Süz-ı şî' rûn görüp erbâb-ı sühan ey Tâbi Oda yansun n'idelüm defter [ü] dîvân dirler	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Tâbi
24b	Emiri	Nâzeninüm saña gerçi şeh-i devrân dirler Mısr-ı hüsn içre bugün Yûsuf-ı K[en'an] dirler	Sevdüm ol şûhı eger kimdür Emiri dirseñ Şeh-i iklim-i sühan Rûhî-i fettân dirler	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Emiri
24b	Sultân Süleymân	Her kaçan gamze oqın sineye cânân getürür Hağ budur kim bu benüm derdüme dermân getürür	Ey Muhibbi bu gözüm merdümü gavvâş gibi Doluban bañr-ı gama dürr-ile mercân getürür	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Sultân Süleymân
24b	Bâki	Bâd şol dem ki gubâr-ı reh-i cânân getürür Nağar-ı ehl-i dile kuhl-i Şifâhân getürür	Zülfi endişesine varma şağın ey Bâki Anda mecmû' ile den 'aklı perişân getürür	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bâki
24b	Refi	Mûylar kim anı hâl-i ruğ-ı cânân getürür Bir Hâbeş tıflı durur sünbül ü reyhan getürür	Hicr-i la'liyle gözüm den dökilen kaçrelerün Ref'iyâ her biri bir dâne-i mercân getürür	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Refi
25a	Şahi	Câm-ı la'lin kimün ağzına ki cânân getürür Cismine cân getürür çehresine kan getürür	Diñlese şâ'ir-i sâhir-kelîmât Şâhiyi Görüp i'câzını Fevri aña imân getürür	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şahi
25a	Şabiri	Bezmine kim ki gice bir meh-i tâbân getürür Gün gibi şu'le virür şem'-i şebistân getürür	Şabiri cümle pesendide olur 'âlemde Silk-i nazma şu gazel kim anı sultân getürür	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şabiri
25a	Ümidî	Sineye dil ki hayâl-i hağ-ı cânân getürür Ben çara yüzlüye nâme-i 'unvân getürür	Seg-i cânân-ıla uğradı Ümidî cenge Hep bu gavğâyı anuñ başına efgân getürür	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ümidî
25a	Şadri	Bâde gerçi dem olur beñzümüze kan getürür Lebüñ ammâ nice kan mürdelere cân getürür	Güsfend-i dil-ile küyuña varup Şadri Dir gören şanur anı tekkeye kurbân getürür	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şadri
25b	Bâki	Leşker-i fitne saña hayl-i hağ u hâl yeter Tiğ lâzım degül ol gamze-i kâttâl yeter	Ehl-i dil câme-i dîbâ-y-ıla zîbâlanmaz Bâkiyâ 'ârif olan kişiye bir şâl yeter	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bâki
25b	Şühüdî	Bize câm-ı mey-i la'lünden olan hâl yeter Bâ'ış-i şevk-i 'izârunla ruğ-ı al yeter	Ey Şühüdî ham-ı ebrûsına ol mâh-ruhuñ Mâ'il olduğuma bu kadd-i dü-tâ dâl yeter	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şühüdî
25b	Mişâlî	Gayrıdan dağunı setr itmege bir şâl yeter Neñe yetmez katı açılma hey abdâl yeter	Sâkiyi al ile bezme getürmege murâd Ey Mişâlî yuri var aña şarâb al yeter	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mişâlî
25b	Sâ'i	Gül-i gülzâr-ı hasen saña ruğ-ı al yeter Aña bir bülbül-i şeydâ dil-i meyyâl yeter	Yügrügin 'arşa-i nazmun geçür istersen eger Sâ'inün tab'-ı semendin[i] şehâ şâl yeter	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Sâ'i
25b-26a	'Ahdî	Yıkmağa mülk-i dili cünd-i gamun şâl yeter Pâdişahum yeter itdüñ baña ihmâl yeter	Hâk-i râhuñda olan 'Ahdî gibi bendelere Gönderürseñ oquñı nâme-i iğbâl yeter	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ahdî
26a	Bâki	Küyun gedâsı oldı dil-i mübtelâyı gör Sevdâ-yı mülk-i salñanat eyler gedâyı gör	Gögsin gererdi zühd-ile Bâki bu 'arşada Nâ-geh tokundi tîr-i muhabbet belâyı gör	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bâki

26a	Ref'î	Zülfün esîri oldu dil-i mübtelâyı gör Bağlandı kaldı bir kıla miskîn gedâyı gör	Yaşın götürdi ağlamadan hâk-i Ref'îyi Kalkındı devletünde efendi gedâyı gör	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Ref'î
26a	Ümidî	Sevdâ-yı 'aşk ider bu dil-i bî-nevâyı gör Bi'llâhi kaçad-ı saltanat cyler gedâyı gör	Cânâ Ümidî hüsnüni rengin-edâ ider Güş eyle anı gel berü hüsn-i edâyı gör	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Ümidî
26a- 26b	'Ahdî	İrmek diler kapuğa dil-i mübtelâyı gör Meyl-i tavâf-ı Ka'be kılıpdur gedâyı gör	Mağsüd hâşıl itmege ehl-i şafâ gibi 'Ahdî gerekse Ka'be der-i Muştafâyı gör	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	'Ahdî
26b	Bâkî	Açıl bâğun gül ü nesrini ol ruhsârı görsünler Şalın serv ü şanevber şive-i reftârı görsünler	Güzeller mihrîbân olmaz dimek yanlıştır ey Bâkî Olur va'llâhi bi'llâhi hemân yalvarı görsünler	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Bâkî
26b	'Azîzî	Muhabbet ehline 'arz it o gül-ruhsârı görsünler Cinân bâğında bülbüller figân u zârı görsünler	Yine bir şi're mâ'il dil-rubâ sevdim 'Azîzîveş Nice olur söylemek şimden gerü eş'ârı görsünler	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	'Azîzî
26b	Lisânî	Dehânun görmeyenler gonca-i gülzârı görsünler Lebün seyr itmeyenler bâde-i gül-nârı görsünler	Dil ü cân mülkini göz göre yağmâ eyledi gitdi Ne zâlimdür Lisânî ol gözi Tatarı görsünler	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Lisânî
26b- 27a	Zihni	Açıl gülşende bülbüller o gül-ruhsârı görsünler Şalın şimşad-ıla 'ar'ar o hoş-reftârı görsünler	İnanmayan başa ruh-ı muşavver olduğun Zihni Varup deyr-i cihânda ol büt-i ferhârı görsünler	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Zihni
27a	Vuşulî	Gözünjü görmeyenler nergis-i bîmârı görsünler Kadün seyr itmeyenler serv-i hoş-reftârı görsünler	Vuşulî hâl-i zârımdan haberdâr olmayan gelsün Dil-i nâlân ile bu dîde-i hün-bârı görsünler	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Vuşulî
27a	Rûhî	Gider yüzden niğâbu ol gül-i ruhsârı görsünler İgen yüz virme zülfe hâl-i 'anber-bârı görsünler	Bozuldi şekli ey Rûhî seni yâr-ıla gördükde Meded ol çehre-i murdâr-ıla ağıyarı görsünler	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Rûhî
27a	Mağâlî	Gidersün 'işveyi güller o gül-ruhsârı görsünler Kosun feryadı bülbüller bu âh u zârı görsünler	Mağâlî ey şanem 'aşkuşla [] Açı seyr itmeyenler şüret-i ferhârı görsünler	Gazel/6	--- / --- / --- / ---	Mağâlî
27a	Çara Fazlî	Libâs-ı 'aşkı ben giydüm [...] X Pür-âteş pîrechendür [...] X	Libâs-ı 'aşkı ben giydüm [] Pür-âteş pîrechendür []	Gazel/1	--- / --- / --- / ---	Çara Fazlî
27a	Bâkî	Zahm-ı dilden kan akar bu çeşm-i giryân bî-haber Garğa virdi 'âlemi bir kaatre 'ummân bî-haber	İtlerünle her gice gavgâda Bâkî çâkerün H'âb-ı gâfletde yatur ağıyar-ı nâdân bî-haber	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Bâkî
27a- 27b	Fürûğî	Guşsa vü gam yıkdı dil mülkini sulţân bî-haber Memleket vardı harâba dağı cânân bî-haber	Ol mehün şevk-i ruh u sevda-yı zülfîyle bugün Ey Fürûğî oldılar kâfir müselmân bî-haber	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Fürûğî
27b	Sâ'î	Dil yanar nâr-ı ruşî şevkiyle cânân bî-haber Süzüş-i pervânenen şem'-i şebistân bî-haber	Devr-i güldür n'ola ey Sâ'î olursañ bâde-nüş Hücre tenhâ mihrîbân dil-ber raķibân bî-haber	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Sâ'î
27b	Şıdķî	Hâl-i 'aşkıdan dirîgâ kaldı cânân bî-haber Çâresinden derdümün derdâ ki dermân bî-haber	Şıdķiyâ keyfiyyet-i hâli nice idrâk ide Bâde-i hüsn-ile gâyet mest cânân bî-haber	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Şıdķî
27b	Vuşulî	Tîğ-i hasret cânuma kâr itdi cânân bî-haber Ben helâk oldum o zâlim dağı el-ân bî-haber	Ey Vuşulî ta'ğ degül rahm eylemezse hâlüme Çekdüğüm derd ü belâ vü gamdan olan bî-haber	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Vuşulî

27b-28a	Kevşerî	Ezel feryâd iderdi bülbül ey dil şimdi bitmişdür Meger hâr-ı belâ ol dermdende dil uzatmışdur	Bu zulmine o şahuñ Kevşeriyâ yok durur tākāt Raķīb[i] mahrem idüp bendesin yabana atmışdur	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Kevşerî
28a	‘İzârî	Hevâya yeltenüp eşküme deryâ dil uzatmışdur Çekelden rûzgâr eksüklüğün bir pâre yatmışdur	‘Aşâ-yı şâha dayanmağla bir yılda gelür bâga ‘İzârî güllerün pâyına hâr-ı hicr batmışdur	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	‘İzârî
28a	Ĥâtemî	Muĥîṭ-i eşküme beñzer ki deryâ dil uzatmışdur Anuñ-çün âhum anları biri birine katmışdur	Degüldür hurde zer şemse kemer-bendinüñ eṭrâfı O mâhı Ĥâtemî hep necm-i tâbende kuşatmışdur	Gazel/7	.--- / .--- / .--- / .---	Ĥâtemî
28a	Vuşulî	Lebünjı seyr idüp şarrâf la‘lin hîçe şatmışdur Görüp dür dişlerün ğavvâş baĥr-ı fikre batmışdur	Ezelde ser-keş idi sîneye gelmekde dil-dârum Ķomış ol ‘âdeti şimdi Vuşulî yâr yatmışdur	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Vuşulî
28b	Rûĥî	Siyeh zülfını dil-ber gün yüzi üzre uzatmışdur Gönüller almağ-içün gıceyi gündüze katmışdur	Baĥa toĥrulmuş iken nâvek-i müjġanı ey Rûĥî Kemân ebrüsü kec-revlük idüp yabana atmışdur	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Rûĥî
28b	‘Ulvi	Gerçi kim ‘âleme çok dil-ber-i mümtâz gelür Ĥaķ budur kim saĥa beñzer güzelüm az gelür	Gerçi yüz biñ bulunur yoluña cânlar virici Şanma ‘Ulvi gibi bir ‘âşık-ı ser-bâz gelür	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	‘Ulvi
28b	Nev‘î	Ne kaşuñ ‘işvelü bir şâhid-i mümtâz gelür Ne gözün şıvelü bir dil-ber-i ĥannâz gelür	Nice ĥırş itmeye Nev‘î lebünje ey yüzi gül ‘Âleme sencileyin ğonca-dehen az gelür	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Nev‘î
28b	Mânî	Gâh olur ĥâneme ol dil-ber-i mümtâz gelür Ĥaķ keremler kıılır ammâ ki ĥatı az gelür	Cân gelürse ne ‘aceb mürdelere ey Mânî Bu gıce meclise ol dil-ber-i mümtâz gelür	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Mânî
29a	Beyâzî	Şıve-i müşķin ġazâlân çeşm-i fettânüñdadur Âb-rüy-ı dil-berî çâh-ı zenaĥdânüñdadur	İstemezler bu Beyâzîye yakın olduġunu Düşmen-i bed-ĥ‘âhlar mâdâm ki yanüñdadur	Gazel/5	.-. / .-. / .-. / .-	Beyâzî
29a	Süzî	Bu letâfet kim senün ġül-berg-i ĥandânüñdadur Nâzeninlik ĥüblık naĥl-i ĥırâmânüñdadur	Süzîyâ mâr-ı elem sîneyde olmuş cây-gir Varısa genc-i muĥabbet ĥalb-i virânüñdadur	Gazel/5	.-. / .-. / .-. / .-	Süzî
29a	Şâfî	Pertev-i nür-ı ilâhî rüy-ı raĥşânüñdadur Şıve-i ĥübî senün çeşm-i ġazâlânüñdadur	Yâr vaşfin eyle bu nazm-ı bedi‘ünle beyân Şâfiyâ genc-i ma‘ânî ĥalb-i virânüñdadur	Gazel/5	.-. / .-. / .-. / .-	Şâfî
29a	Maķâlî	Tâbiş-i mihr-i ruĥuñ lâle-i ĥamrâ ne bilür Reviş-i ĥâmetünjı serv-i dil-ârâ ne bilür	Ey Maķâlî dile kâr eyledüġün cevı ü cefa Bezmi-i ‘işretde müdâm ol ġül-i ra‘nâ ne bilür	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Maķâlî
29b	Rûĥî	Zevķ-i ĥand-i lebi ũtı-i şeker-ĥâ ne bilür ġül ruĥuñ midĥatını bülbül-i şeydâ ne bilür	La ‘l-i meyġunınuñ ey Rûĥî şafa vü zevķin ‘Âşık-ı rind bilür bâde-i ĥamrâ ne bilür	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Rûĥî
29b	Mânî	Pâyına düşmege dil bir büt-i sîmin-ber arar Şöyle düşķünliġi var kim düşecek bir yer arar	Mâniyâ ĥalk-ı cihân biri birinden ĥayrân Ĥüblar ‘âşık arar ‘âşık ise dil-ber arar	Gazel/7	..- / ..- / ..- / ..-	Mânî
29b	Ṭab‘î	Nâr-ı ‘aşķ-ıla gönül ũtuşa bir dil-ber arar Gör a divâne evin yakmak için aĥker arar	O mehi sîne-i ‘âşıkda bulup seyr itsün ġüm-şüde ĥâkde ey Ṭab‘î şı kim gevher arar	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Ṭab‘î
29b-30a	Ĥâtemî	Yine dil sevmeye bir yâr-ı perî-peyker arar Serv-ķad müy-miyân dil-ber-i sîmin-ber arar	‘Âlemi ġeşt ü ġüzâr eyledi gerçi niçe yıl Ĥâtemî şimdi ĥuzür eyleyecek bir yer arar	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Ĥâtemî

30a	Beyāzī	Dil-i dīvāne gezüp 'ālemi ser-tā-ser arar 'Aşıkı olmağa bir dil-ber-i sīmīn-ber arar	Yoklama itmiş o şeh kullarını hep bulmuş Bulmamış gibi Beyāzīyi dağı defter arar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Beyāzī
30a	Bezmi	Bāgda bülbül-i şūrīde ki verd-i ter arar Şanki mest-i mey-i 'aşk olmak için sāgar arar	Bezmiyā bir şeh-i hūbāna göñül kul olmaz Çākeri olmağa bir şāh-ı kerem-güster arar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmi
30a	'Ulvi	Hoş yaraşur cemālūne bu haţţ-ı müşg-bār Āmentü billezī ḥalaka'l-leylü ve'n-nehār	'Ulvi çü gördi āyet-i ḥüsünüde haţţuñı Seb'ü'l-meşānī emrini fehmi itse vechi var	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ulvi
30a-30b	Mānī	Bir ḥüsni virdi rüyūña haţţuñla Kirdgār Subḥānellezī ḥalaka'l-leylü ve'n-nehār	Va'llāhi sevdüğüm göricek Mānī haţţuñı Evvlekiden dağı beteri oldı zebūn u zār	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mānī
30b	'Ulvi	Cefāya meyl idüp cānā nedür bu bī-vefālīklar Bilişler yād olup yāda idersin āşinālīklar	Ḳabā-y-ıla ḳabarmak meclis içre key ḳabāhatdür Faḳīre 'Ulviyā hoş gelmemişdür bu ḳabalīklar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ulvi
30b	Şānī	Nedür bu nāz u istiğnā nedür bu dil-rubālīklar Nedür bu mīrzālīklar nedür bu pādīşālīklar	Bu şekvālar nedür ey Şānī-i mehcūr dil-berden Ḳurup hengāme-i 'aşk nedür bu bī-vefālīklar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şānī
30b	Emānī	Nedür ol bī-vefālīklar nedür ol pūr-cefālīklar Bize bīgānelīklar yādlarla āşinālīklar	Ferāgat eyledüm dersēñ Emānī hūb-rūlardan Nedür ol zūhd-ile perhīzler ol pādīşālīklar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Emānī
30b-31a	Kevşerī	Nedür bu 'işveler bu şīveler bu bī-vefālīklar Nedür bu sende istiğnā nedür bu mīrzālīklar	Bugün mestāne gördüm Kevşeriyā ol perī-rüyı Didüm ey leylī-i meygün nedür bu pādīşālīklar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Kevşerī
31a	Şıdḳī	Nedür bu 'işvelerle nāzlarla dil-rubālīklar Nedür bu ḥandelerle bu lūtuflar dil-küşālīklar	Nedür Şıdḳī gedāya nāz u istiğnā 'aceb bilsem Nedür şāhum aña bunca cefālar bī-vefālīklar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şıdḳī
31a	Nişānī	İderler ḥüsünüde meh-rū güzeller pādīşālīklar Olupdur anlara begler āğalar bī-vefālīklar	Nişānī bī-niyāz ol ehl-i ḥüsni-ile ta'alluḳdan Belā mülkine şchlikden beg olmuşdur gedālīklar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Nişānī
31a	Belīgī	Nedür düşmenlere ḳarşu bize bu bī-vefālīklar Nedür bīgānelerle düstāne āşinālīklar	Belīgī göñlini yağmā için mi bunca cünbişler Nedür bu dürlü dürlü 'işve-y-ile dil-rubālīklar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Belīgī
31a	Nāmī	Serī-i ḥüsne şāh [ol] eyle cānā pādīşālīklar Ḳapūñdan eylesün üftādeler 'arz-ı gedālīklar	Niçün Nāmī ḳuluñ hicri-i belāya āşinā idüp İdersin dā'imā bīgānelerle āşinālīklar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Nāmī
31b	Lisānī	Nedür şāhum emirāne revişler mīrzālīklar Nedür ol ḫavr-ı şāhāne nedür ol pādīşālīklar	Maḳām-ı 'ayşdur 'uşşāḳ-ıla sen de Lisānī gel Nevālar eyle bülbülveş nedür bu bī-vefālīklar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Lisānī
31b	Ḥayālī	Ḳaçan kim bāddan ol ḫurra-i 'anber-feşān dītrer Yolar sūnbül şaçın yırtar yüzün gül bāgbān dītrer	Ḥayālī görsem ol yārı yaşumdan baḫr olur 'ālem Eger hicrānda āh itsem zemīn ü āsumān dītrer	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ḥayālī
31b	Bāḳī	Eser āhum yili küyüñde cism-i nā-tüvān dītrer Çemen şāhnında güyā bāddan berg-i ḫazān dītrer	Mey-i düşīneden Bāḳī yine maḫmūra beñzersin Elüñde ḫurmayup cām-ı şarāb-ı ergāvān dītrer	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bāḳī
31b-32a	Bāḳī	Ḥāber-i hierüñ-ile tende dil ü cān dītrer Esicek bād-ı ḫazān berg-i dīraḫtān dītrer	Bāḳiyā pīrehenin şanma o māhuñ lerzān Üstine pertev-i ḫurşīd-i dīraḫşān dītrer	Gazel/7	... / ... / ... / ...	Başlık olarak velehu eyzan yazılmıştır.

32a	Ümîdî	Felekde şarşar-ı âhumla mihr-i âsumân ditrer Dem-i bād-ı şabâdan gūyiyâ berg-i hazân ditrer	Çekince ey Ümîdî sîneye bir sîm-endâmı Yürek oynar beden lertzân olur cismümde cân ditrer	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ümîdî
32a	Fazlî	Kaçan kim tâb-ı tebden ol boyı serv-i revân ditrer Dil-i bîmârum âhından zemîn ü âsumân ditrer	Gözümden cûş ider eşk-i revânüm Fazlîyâ her dem Şanasın cām-ı nâb içre şarâb-ı ergāvân ditrer	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Fazlî
32a	Ĥâtemî	Ne dem kim âhdan ol turra-i 'anber-feşân ditrer Yolar sünbül saçın yırtar yüzün gül bâğbân ditrer	Şoyunup şuya girse ol perî-peyker melek-sîmâ Ĥazân yaprağı gibi Ĥâtemî mihr-i cihân ditrer	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ĥâtemî
32a- 32b	Ĥüsrevî	Ger âh-ı serd ide düşmen bu cism-i nâ-tüvân ditrer Şitâ hengâmı gūyâ bâddan berg-i hazân ditrer	Didüm kim Ĥüsrevî tâb-ı teb-i 'aşkuñladur maħmûm İştîdî üstüme ditrer anuñ-çün her zamân ditrer	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ĥüsrevî
32b	Bâķî	Cânâne cefâ kılsa n'ola cânâ şafâdur Ağyâr elemin çekdügümüz ya ne belâdur	Va'llâhi gâzel söylemeden çokdan uşanduk Maķşûd hemân hâside bir pâre ezâdur	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	Bâķî
32b	Ümîdî	Meclisde ġarâz bâde-y-ile hûb şadâdur Mergûb olan 'âlemde begüm âb u hevâdur	Ağyâra varup mihr ü vefâ kılmadan ol şûġ Bi'llâhi ġarâz ancak Ümîdîye cefâdur	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	Ümîdî
32b	'İlmî	Mir'ât-ı ruġuñ fikri dile gelse şafâdur Ĥaġġ-ı siyehün bilmeği cânâ ne belâdur	Ĥaġġâ ki güzel vaşf iderin dil-beri 'İlmî 'Âlemde ġazelde de ġarâz Ĥüsni edâdur	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	'İlmî
32b- 33a	Nümâyî	Şüfî ġarazuñ çün bir iki cām-ı şafâdur Ya tâc-ı riyâ başuñya bilsem ne belâdur	Dil virme Nümâyî şaġın âlâyiş-i dehre Kim 'âķıbet-i kâr anuñ şoñı hebâdur	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	Nümâyî
33a	Nev'î	Cândur leb-i la'lüñ şühanuñ cânâ şafâdur Nâz-ıla olan ġandelerün rûġa ġidâdur	Ağyârı görüp yâr-ıla kılsam n'ola feryâd Şimden gerü Nev'î ġam-ı hicrâna şalâdur	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	Nev'î
33a	Nev'î	Cânâ heves-i la'l-i lebün cânâ şafâdur Sevdâ-yı ġaġ-ı sebz-i ruġuñ başa belâdur	Nev'î ser-i küyüñde başa nâle-i 'uşşâķ Hep řavr-ı Ĥicâz-ıla Şifâhâne nevâdur	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	Başlık olarak velehu eyzan yazılmıştır.
33a	Bâķî	'Aşıklara çün derd ü belâ zevķ u şafâdur Ya zevķ u şafâ derdine düşmek ne belâdur	Bâķî n'ola pervâz-ı bülend itse ġazelde Bâl ü per aña himmet-i yârân-ı şafâdur	Gazel/6	.. / .. / .. / ..	Bâķî
33a- 33b	Bâķî	Şâġ-ı gülden jâle düşmiş ġonca-i ra'nâ mıdur Şâh elinde ya muraşsa' sāġar-ı şahbâ mıdur	Dehre meftûn olma ey Bâķî felek râm oldı tüt Bî-vefâ dünyâ hele ben bildüġüm dünyâ mıdur	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Başlık olarak velehu eyzan yazılmıştır.
33b	Ümîdî	Ağzuñ ey ġonca-dehen cām-ı mey-i ġamrâ mıdur Düşmiş ol cânâ lebün berg-i gül-i ġamrâ mıdur	Cân-ı nâlanum Ümîdî sîne-i şad-çâķde Âşiyân-ı ġârda bir bûlbül-i gūyâ mıdur	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ümîdî
33b	Zihni	Kaşlaruñ mı görinen ya ġurre-i ġarrâ mıdur Ya berât-ı Ĥüsne yazılmış iki řuġrâ mıdur	Bir dür-i şehvâr ider ġavvâş-ı fikret dâmenin Zihniyâ çab'-ı güher-pâşuñ senün deryâ mıdur	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Zihni
33b	Bâķî	Ruġuñ 'aksiyle şahn-ı dîde bâġ-ı dil-sitânumdur Ĥayâl-i naġl-i ġaddün ġayliden Ĥâġır-nişânumdur	Yaşum deryâdur ey Bâķî içinde şâġ-ı mercânı Sirişk-i lâlegünumdur nihâl-i ergāvânumdur	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bâķî
33b- 34a	Ümîdî	Belâ bezminde cânâ cām-ı çeşm-i ġün-feşânumdur Ĥayâl-i la'l-i meygünuñ şarâb-ı ergāvânumdur	Ümîdî ben o şehbâz-ı hümâ-bâzum ki 'âlemde Görinen mâh-i nev bâm-ı felekde âşiyânumdur	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ümîdî

34a	Bâkî	Ne cām-ı bâde-i gülgüne beşer yâr-ı hem-dem var Ne şadr-ı güş-e-i mey-hâne gibi cāy-ı hurrem var	Şafâ-yı şafvet-i şi' rüh yeter eglence ey Bâkî Bîhamdi'llâh ne ğam yersin elünđe sâġar-ı Cem var	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bâkî
34a	Selîmî	Nevâ-yı bende rüh-efzâ olur 'uşşâka bir dem var Dilâ ney gibi nâlân olmada bir özge 'âlem var	Ne gün ol şeh Selîmî râġib ola seyr-i şahrâya Şeher hün-âb-ı çeşmümden dökilmiş yerde şebnem var	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Selîmî
34a	'Ulvî	Ne râzum açmaġa mahrem ne bir ğam-h'âr hem-dem var Belâ küncinde aġlar baña ancak çeşm-i pür-nem var	Felek cevrin 'adü ta'nın güzel derdin çeker gönlüm Nice mesrür olam 'Ulvî bu deñlü ġuşsa vü ğam var	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ulvî
34a-34b	Fürûġî	Ne bezm-i güş-e-i gülşen gibi bir cāy-ı hurrem var Ne dil-dâr-ıla şöhbet eylemekden özge 'âlem var	Yürî bezm-i muhâbbet içre şâh-ı 'aşka kıl taklîd Koma elden ayaġı ey Fürûġî sen daġı Cemvâr	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Fürûġî
34b	Hâtemî	Belâsı kâle gelmez şerh olunmaz dilde bir ğam var Benî nâr-ı cefâ yakdı egerçi dîdede nem var	Egerçi 'âlem-ârâ bî-bedel çok Hâtemî ammâ Degüldür vaşfa kâbil yârda bir güne 'âlem var	Gazel/7	... / ... / ... / ...	Hâtemî
34b	Beyâzî	Ne fikrüh gibi cāna künc-i ğamda yâr-ı mahrem var Ne 'aşkuġ gibi ehl-i derde bir ğam-h'âr hem-dem var	Beyâzîye ider feryâd idersem ben kara günlü Felek bî-mihr ü cânân bî-vefâ baġt ise nâ-hemvâr	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Beyâzî
34b	Rühî	Ne esrâr-ı leb-i dil-ber gibi bir yâr-ı mahrem var Ne hün-âb-ı sirişküm gibi acır baña hem-dem var	Çıkardı nâle başdan çeşm-i hün-bârı olup dem-sâz Senüh üstünje döner Rühî ancak sâġar-ı Cem var	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Rühî
34b-35a	Şadık	Senüh bir dâne-i hâlüh cihâna virmez âdem var Perî-peyker güzeller çokdur ammâ sende âdemvâr	Çıkardım mihr-i dünyâyı gönülden el yudum cāndan Hayâl-i yârdan ġayrı gözümde Şadıkâ nem var	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şadık
35a	Bezmî	Cihânda dil-rubâsız 'âlem eyler gerçi âdem var 'Aceb bilsem denî dünyâda dil-bersiz ne 'âlem var	[Elinde] görse Bezmî bâdeyi dil-şad olur şanma Şarâb-ı nâbla mahv olmaz âyâ anda bir ğam var	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmî
35a	Bâkî	Dil-i mahzûna vuşlatdan firâk-ı dil-rubâ yegdür Cihânda yâr-ı hâdişden kadîmî âşinâ yegdür	Şeb-i firkatde ey Bâkî tulu'-ı mihr-i enverden Bu gönlüm hânesin rüşen iden ol meh-liķâ yegdür	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bâkî
35a	Mişâlî	Ölümlü 'âşika firkatde küy-ı dil-rubâ yegdür Kişi ġurbetde bîmâr olıcaķ dârü ş-şifâ yegdür	Mişâlî Hızr elinden olsa da âb-ı hayât içmez Elünden bir kadeh nüş eylemek ol mübtelâ yegdür	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mişâlî
35b	Şemsî	Cevr ü cefâyı 'âşık o meh-pâreden bilür 'Âşıklarun ne çekdüġini Yaradan bilür	Aġyâr-ı bed-liķâ dün ü gün bezm-i yârda Her ne işitse Şemsî-i bî-çâreden bilür	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şemsî
35b	Hüsrev	Şerham görenler âhumı ol yaradan bilür Âhumla ben neler çekerin Yaradan bilür	Çapunđa görse Hüsrevi aġyâr elem çeker Cânâ cefâlarun hep o bî-çâreden bilür	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hüsrev
35b	Şemsî	Vecd olur şöhbette şüfî gâhî esmâdan geçer Şanma ey sâķî anı cām-ı muşaffâdan geçer	Çarşu çıkısa tañ midür yer yer kilâb-ı küy-ü düst Gâh dil-berle varur Şemsî ol aradan geçer	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şemsî
35b	Nev'î	Fikr-i la'lüh her kaçan bu kalb-i şeydâdan geçer Dil şafâdan mest olur ġüyâ ki dünyâdan geçer	Ol cüvânun 'aşkı dillerde nice şâf olmasun Nev'iyâ bir demde biñ kalb-i muşaffâdan geçer	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Nev'î

35b-36a	Hüsrev	Kim ki 'İsâ gibi zâhid kayd-ı dünyâdan geçer 'Unşur-ı pâki anuñ çarh-ı mu 'allâdan geçer	Geçdi şanma Hüsrevi küy-ı nigâra varmadan Günde biñ kerre ol âvâre ol aradan geçer	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Hüsrev
36a	Naşîbî	Harem-i küyüñi hurşid-i dıraşşân tolaşur Bir 'ışıkdur ki şehâ Ka 'beyi 'uryân tolaşur	'Âşık olmış ruñ-ı dil-dâra Naşîbî her şeb Şubha dek küyünü yârur meh-i tâbân tolaşur	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Naşîbî
36a	Bezmi	Resen-i zülfüne kim düşmen-i nâdân tolaşur Dâr-ı dünyâda anuñ boynına urğan tolaşur	Gören ey Bezmi şanur kavs-i kuzah birle hilâl Kemer-i yâra kaçan hançer-i bürrân tolaşur	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Bezmi
36a	Kânî	Harem-i küyüñi kim düşmen-i nâdân tolaşur Güyyâ cennete yol bulmağa şeytân tolaşur	Pâsbân olup eşiginde o şâhuñ Kânî Al fânusla her şeb meh-i tâbân tolaşur	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Kânî
36a-36b	Tab 'î	Kâse-bâzum ki gelür rakşla meydân tolaşur Şanurum kim harem-i cenneti Rıdvân tolaşur	Vaşf idüp müy-ı miyânın idegör ince hayâl Şi 'rüne Tab 'î şağın müy-şikâfân tolaşur	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Tab 'î
36b	Hâtemî	Nîze-bâzum ki gelüp 'arşaya meydân tolaşur Bilür ol dâ 'iresin ortayı her ân tolaşur	Ey gönül silsile-müyâna muqayyed olma Anlaruñ pâyına ğal boynına urğan tolaşur	Gazel/8	--- / --- / --- / --	Hâtemî
36b	Beyâzî	Her kaçan rakş idüp ol âfet-i devrân tolaşur Şem 'veş 'aşık-ı zârur dili ol ân tolaşur	Ey Beyâzî nice dil murğımı şağınmayayum O gözi şâhın anı kapmağa her ân tolaşur	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Beyâzî
36b-37a	Yemini	Cilvegâhın kaçan ol âfet-i devrân tolaşur Zâr ser-geşte niçe cem 'i perişân tolaşur	Tokunur düşmen-i bed-ñ 'âha Yemini âhum Şa 'd Vaqqâş oğıdur 'âlemi her ân tolaşur	Gazel/6	--- / --- / --- / --	Yemini
37a	Sultân Murâd	Şanma sen ey pür-cefâ göñlüm sitemden incinür Bî-vefasın sevdüğüm sen işbu ğamdan incinür	Cevri dil-ber cylesün incinmezem hergiz Murâd Görmedüm bir kimse 'âlemde keremden incinür	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Sultân Murâd
37a	Bâkî	Dil ne miñnetden kaçar hergiz ne ğamdan incinür Hicr elinden çekdüğü cevri ü sitemden incinür	Hün-ı eşküm bir zamân âlûde kıldı eşkini Baña dil-ber Bâkiyâ dañı o demden incinür	Gazel/6	--- / --- / --- / --	Bâkî
37a	Zuhûrî	Şanma göñlüm râh-ı 'aşkuñda elemden incinür 'Âşık-ı bî-bâk olur mı şol ki ğamdan incinür	Ey Zuhûrî meşrebüñ mânendi meşreb görmedüm Medh-i 'âlemden ne hazz eyler ne zemden incinür	Gazel/6	--- / --- / --- / --	Zuhûrî
37a-37b	Hâtemî	Dil ne hurrem olmağa mâ 'il ne ğamdan incinür Ne şafa-yı hâtır ister ne elemden incinür	Medh-i kadh u kadh-ı medh itmiş bilelden hâlûmi Öğdüğinden ne diler öñdül ne zemden incinür	Gazel/6	--- / --- / --- / --	Hâtemî
37b	Bezmi	Şanma dil yâd itdüğü bî-ğad sitemden incinür Düstumdan düşmene olan keremden incinür	Sinemi kûs u direfş eylersem âhum hazz ider Mîr olur mı Bezmiyâ tabl u 'âlemden incinür	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Bezmi
37b	Tiğî	Şanma dil yâr itdüğü cevri ü sitemden incinür Düşmene mañşûş olan luğ u keremden incinür	Yoluña cân virse incinmez kulur Tiğî velî Çarh elinden çekdüğü renc ü elemden incinür	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Tiğî
37b	Hâletî	Esbden menzil-i 'uşşâka ki cânâne iner Nûra beñzer ki gelür kabri-i şehîdâna iner	Gözün aç Hâletiyâ hayli kılıç nâminadur Ğamze-i yâr ki râh-ı dil-i nâlâna iner	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Hâletî
37b-38a	Tab 'î	Tolaşur devri-ı ruñın hağ leb-i cânâna iner Hızrdur kim giderek çeşme-i hayvâna iner	Tab 'î baş kırtarımaz ğamze-i fettânurñdan Bir harâmîdür o kim nağd-i dil ü cânâna iner	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Tab 'î

38a	Bezmi	Bağlanup zülfüne dil çâh-ı zenahdâna iner Beñzer ol düzde kemend ile ki zindâna iner	Yâruñ ebrûsı hayâli ki gelür çeşm-i tere Bezmiyâ kavı-i kuzahdud şuya 'ummâna iner	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmi
38a	'Âlî	Mey köhne yâr tâze zamân ise nev-bahâr İtdürdi halka mâ-melekin [hep] girev bahâr	Bu şî'r-i bî-naẓîre naẓîr olsa 'Âliyâ Câ' izdür aña câ' ize çün sîm-i nev-bahâr	Gazel/7	... / ... / ... / ...	'Âlî
38a	Sâ'î	İdüp hazân hizânelerin hep girev bahâr Şaldı serây-ı işrete bir tarh-ı nev bahâr	Sâ'î hayât-ı tâze bağışlar mey-i kühen Hakka ki ola hem-dem-i nevrüz nev-bahâr	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Sâ'î
38b	Dervîş	Mergüb idi laţîf idi gâyetde nev-bahâr Olmasa 'ömr gibi eger tîz-rev bahâr	Dervîş-i bî-dilüñ gel a ey 'ömri hâşılı Sen olmasañ yanında degül nîm cev bahâr	Gazel/7	... / ... / ... / ...	Dervîş
38b	Muhterem	Devr-i kühende irdi yine faşl-ı nev-bahâr İtdürdi câm-ı bâdeye [rehn ü] girev bahâr	Geldi zamân-ı güft [ü] şenid irdi Muhterem Tutdı şadâ-yı bülbüle güş-ı şinev bahâr	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Muhterem
38b	Rif'atî	Furşat geçürmeyüp idelüm 'ayş-ı nev-bahâr 'Ömr-i 'azîz gibi durur tîz-rev bahâr	Cünd-i şitâ 'aceb mi şikest olsa Rif'atî Oldı 'asâkir-i çemene piş-rev bahâr	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Rif'atî
38b-39a	Tab'î	Tamtâze oldı dehr-i kühen geldi nev-bahâr İtdürdi baña şabr metâ'in girev bahâr	Ol servi gördi ayağına Tab'î dökdi sîm Olsa 'aceb mi pâk-naẓar râst-rev bahâr	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Tab'î
39a	Zamîrî	Büstân u bâğa zîver ü fer virdi nev-bahâr Geşt eyledi cihâmı meger cev-be-cev bahâr	Nev-haç cüvâna [haylice] meyyâl isem n'ola İlter Zamîrî âdemi lâ-büd fenev bahâr	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Zamîrî
39a	Bezmi	Geldi kühen zamâneye fer virdi nev-bahâr İtdürdi [hep] libâsını halka girev bahâr	Elden koma piyâleyi ey Bezmi gül gibi Geldi kühen zamâneye fer virdi nev-bahâr	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmi
39a	Naşîbî	Gitdi şitâ irişdi yine faşl-ı nev-bahâr İtdürdi ehl-i 'ayşa libâsın girev bahâr	Şî'rüm Naşîbî câ' izeye müsteħak görüp 'Âlî-himemdür itdi şehâ sîm nev-bahâr	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Naşîbî
39a-39b	Nuţkî	Güller açıldı oldı yine faşl-ı nev-bahâr Döşendi ser-be-ser çemene ferş-i nev-bahâr	Nuţkî irişdi müjde ki sultân-ı gül gelür Peyk-i şabâ anuñ-çün ider tek ü dev bahâr	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Nuţkî
39b	'Âlî	Gülşen nigâra döndi giyüp naqş-ı nev-bahâr Hîdmetdedür çenâr u semenzâr u nev-bahâr	Zihnümle itmesün daħı da'vâ-yı tarh-ı nev Olsun görüp bu şî'ri naşîhat-şinev bahâr	Gazel/6	... / ... / ... / ...	'Âlî
39b	Hâletî	Yâr-ı âhen-dil ki dâ'im 'aşîka bî-dâdı var Tîr-i âh itmez eşer bir miğfer-i pûlâdı var	Fâriğü'l-bâl olıma kimse cihânda Hâletî Bir kemîngâh-ı havâdişden niçe şayyâdı var	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hâletî
39b	Bezmi	Yâr-ı zâlim kim nazarda ğamze-i bî-dâdı var Bir şeh-i hûn-rîze beñzer kim iki cellâdı var	Nazm-ı hâlet-bahş-ı Bezmi bî-naẓîr olmağ-ıçün Anda rûhâniyyet-i Câmiden istimdâdı var	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmi
39b-40a	Tab'î	Bendesi çok mülk-i hüsnuñ bir şeh-i bî-dâdı var Ġamzesinden kıl hazer kim tiğ-zen cellâdı var	Gönlin aldun Tab'inün anı ferâmûş eyledün Dimedün bir kez anuñ da hâtır-ı nâ-şadı var	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Tab'î
40a	Sipâhî	'Âşîkuñ ezkârı la'lüñ zâhidüñ evrâdı var Her tarîküh bir sülûkı herkesüñ mu'tâdı var	Ey Sipâhî n'ola ger tutsam Fiğânî tarzımı Her fûnunuñ kâmilî her şan'atun üstâdı var	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Sipâhî

40a	Kānī	Şimdi göğlüm mülkinün bir hüsrev-i bî-dādı var Kulluğında Kūh-ken gibi niçe Ferhādı var	Tîr-i cevri-yâra Kānī cān atup göğsin gerer Ya demürden yüreği ya sine-i pülādı var	Gazel/6	--- / --- / --- / ---	Kānī
40a	Naşībī	'Aşık virmez emān bir gāmze-i cellādı var Ol şeh-i 'aşık-küşün gāyetde 'adl ü dādı var	Küy-ı dil-berde figān itse Naşībī der gören Āsitān-ı şāha varmış bir gedā feryādı var	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Naşībī
40a-40b	Muḥīṭī	Şitāb iden gāzabla karşıdan cānāne olmak var Nigāhından o şāhuḡ yine kaşdı cāna olmak var	Nedendür büy-ı Rūḡ-ı Kudsi ile pürdür eş'aruḡ Muḥīṭī sözde taḡlīdün senün Ḥassāna olmak var	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Muḥīṭī
40b	'İzārī	Yanan 'aşk āteşine şevkle pervāne olmak var Bu kārī ihtiyār iden dil-i dīvāne olmak var	'İzārī okıyanlar tāze cān buldukları gālīb Bu nazm-ı rūḡ-baḡş ol 'İsī-i devrāna olmak var	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	'İzārī
40b	Fütūḡī	Semend-i nāzla cevlan iden cānāne olmak var Göñül mülkini pā-māl itdi kaşdı cāna olmak var	Fütūḡī sebzeveş üftāde iken ser-firāz olduḡ Hevā-yı himmetün ol serv-i 'ālī-şāna olmak var	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Fütūḡī
40b	Sipāhī	Olcaḡ ḡāk cismüm küze-i mey-ḡāne olmak var Sifāl-i ser ḡarābāt ehline peymāne olmak var	Çoyup küyüḡ Sipāhī özge vādī tutdı dirlerse İnanma ey saça Leylī bu söz efsāne olmak var	Gazel/6	--- / --- / --- / ---	Sipāhī
40b-41a	Ṭab'ī	Dilā cāy-ı selāmet ḡüşe-i mey-ḡāne olmak var Ḥarīf-i pāk-meşreb varisa peymāne olmak var	Açıldıḡ Ṭab'ī ol Leylī vişālinden ḡaber açduḡ Hemān Mecnūna beḡzersin sözüḡ efsāne olmak var	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Ṭab'ī
41a	Bezmī	Göñül 'ahd-i lebüḡde mā'il-i peymāne olmak var Geçüp āvārelikden sākīn-i mey-ḡāne olmak var	Müdüām ey Bezmī nār-ı āh-ı pür-düd-ı kebūduḡla Yanup yaḡılmaḡ ol sultān-ı 'ālī-şāna olmak var	Gazel/7	--- / --- / --- / ---	Bezmī
41a	Şādīḡ	Baḡa düşnām ider sākī o şeh mestāne olmak var Aşurdu cevri ḡadden niyyet[i] iḡsāna olmak var	ḡayālāt-ı perī-rüyān-ıla pür olmada ḡalbūḡ Budur ḡavfum ki Şādīḡ 'āḡbet büt-ḡāne olmak var	Gazel/7	--- / --- / --- / ---	Şādīḡ
41a	Rif'atī	Düşenler nār-ı 'aşk-ı dil-berde dīvāne olmak var Şalan göz göre kendin āteş içre ya ne olmak var	N'olur cevri eylemekden Rif'atīye dir imişsin sen Yıḡarsın ḡatırın göñlin daḡı cānā ne olmak var	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Rif'atī
41b	Ṭal'atī	Gelen karşıdan ey dil pür-ḡazāb cānāne olmak var 'Aceb ḡünlīḡi var gālībā mestāne olmak var	Gör a geldi dil-i bīmāra bu şeb ol ṭabīb-i cān Sevin ey Ṭal'atī kim niyyeti dermāna olmak var	Gazel/6	--- / --- / --- / ---	Ṭal'atī
41b	Veysi	Dilā refāt-ı mümtāz-ıla ol cānāne olmak var Elinde ḡançeri mestāne kaşdı cāna olmak var	Müferriḡ ḡoş şafā-baḡş[ā] ḡazeller söylenür dirler İşitdükte didüm Veysi bu ol sultāna olmak var	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Veysi
41b	Nāzūkī	Gelen biḡ nāz-ıla ol serv-ḡad cānāne olmak var ḡırāmānī ḡırāmānī yürür mestāne olmak var	Olur ey Nāzūkī her kim oḡursa bülbül-i şeydā Bu şi'r-i āb-daruḡ ol ḡül-i ḡandāna olmak var	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Nāzūkī
41b	ḡilmī	Cemālün şem'ine yanup göñül pervāne olmak var Senün pervāneḡ olmayup daḡı pes ya ne olmak var	'Aceb şīrīn edālar eylemişsin ḡaḡ budur ḡilmī Sözünden bu ḡazel ol hüsrev-i ḡübāna olmak var	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	ḡilmī
42a	Rūsūḡī	Periştān iden 'aḡlum kākül-i cānāne olmak var Bu sevdā birle Mecnūnveş ḡuluḡ dīvāne olmak var	Rūsūḡī ḡāl-i ruḡsārın gören dir zīr-i zülfinde Göñül murḡın şīkār iden bu dām-ı dāne olmak var	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Rūsūḡī
42a	Beyāzī	Göñülde yine fikr-i 'aşık-ı dīvāne olmak var Şarāb-ı cām-ı 'aşkı nūş idüp mestāne olmak var	Beyāzī bendeḡi öldürmedür nāz-ıla maḡşūduḡ Bu istiḡnāya bā'ış zāhir artuḡ ya ne olmak var	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Beyāzī

42a	Rûhî	Göreliden ey perî ruhsârıñı dîvâne olmak var Esîr-i bend-i zülfün olmayup cânâ ne olmak var	Hep inşâ itdi dilde ğam şebinde çekdüğün Rûhî Yazarsam 'arz-ı hâli ol şeh-i devrâna olmak var	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Rûhî
42a- 42b	'Âlî	Şad hezârân ehl-i dil var dil-ber ammâ biñde bir Kevkeb-i evc-i sa'âdet toğmaz illâ biñde bir	Biñ yıl oldı bir 'Alî-mânend server gelmedi Öyle bir 'anķâ yaratmaz Haķ te'âlâ biñde bir	Gazel/6	-.--- / -.--- / -.--- / -.---	'Âlî
42b	Cüz'î	Bir zemîn tarh eylemişler ittifâķâ biñde bir Böyle nazm-ı bî-nazîr olmaya haķķâ biñde bir	Ni'met-i Haķķun iderseñ Cüz'iyâ şükürin hezâr Ķâdir olmazsın yine [bir] şükre kaķ'a biñde bir	Gazel/5	-.--- / -.--- / -.--- / -.---	Cüz'î
42b	Tîğî	Devr ider biñ yıl [felek] mihr itmez ammâ biñde bir Âdeme 'ömr-i vefâ kılmaz bu dünyâ biñde bir	Tîğiyâ biñ kan ider bir demde cellâd-ı felek Anuñ-içün Ķalmadı haķķ içre dâna biñde bir	Gazel/7	-.--- / -.--- / -.--- / -.---	Tîğî
42b- 43a	Tab'î	Görmedi ey mâh mişlün haķķ-ı dünyâ biñde bir Ķüb-rûlarda bulunmaz saña hem-tâ biñde bir	Vechi var biñ cânla gûş eylese erbâb-ı 'aşķ Tab'î düşmez mâ-vaķa' her nazm-ı ğarrâ biñde bir	Gazel/5	-.--- / -.--- / -.--- / -.---	Tab'î
42b	Sultân Murâd	Belâ-yı hier egerçi 'aşķ-ı didâra müşkildür Fiğân u nâle-i 'aşķ dañı dil-dâra müşkildür	Murâdî derd [ü] miñnetden kayırmaz ey tabîb-i dil Velî senden cüdâ olmak dil-i şad-pâre müşkildür	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Sultân Murâd
43a	Dervîş	Taħammül cevri-i yâra ta'ne-i aġyâra müşkildür Bilür derd ehli anı yara üzre yara müşkildür	Ķadeng-i ğamze-i mestünle Dervîşi helâķ itdüñ Baña şimden gerü ey cân tabîbi çâre müşkildür	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Dervîş
43a	Ķâtemî	Seven 'aşķ dimek derd-i derûnın yâra müşkildür Gedâlar hâlini 'arz eylemek hünkâra müşkildür	Niğârıñ ğöñline girmek degüldür Ķâtemî âsan DuĶûl itmek o hıñn-ı âhenin-dîvâra müşkildür	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Ķâtemî
43a	Bezmi	Ser-i küyüñdan ayrılmaķ dil-i ğam-h'âra müşkildür Vařandan düşmek âdem ey perî âvâre müşkildür	Tetebbu'dan ferâġat kılsun ey Bezmi gören nazmuñ Nazîre kaşdıñ itmek böyle hûb eş'âra müşkildür	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Bezmi
43a- 43b	Sipâhî	Sebebsiz 'arz-ı hâl ol şüh-ı şîrin-kâra müşkildür Taķarrüb kesb idüp söz söylemek hünkâra müşkildür	Sipâhî pâdişâh-ı bî-nazîre yoķ sözüm ammâ Nazîre hâşılı bu bî-nazîr eş'âra müşkildür	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Sipâhî
43b	Zihni	Tedârük pây-bend-i turra-i dil-dâra müşkildür Begüm dîvâne-i zencîr-i 'aşķa çâre müşkildür	Doyunca yârı görmek nice mümkündür baña Zihni Ķözüm yaşdan tolar ruhsârına nezzâre müşkildür	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Zihni
43b	Rûhî	Ķarîdâr olmamaķ bülbül gül-i bî-hâra müşkildür Velî dil-beste olmak şahid-i bâzâra müşkildür	Çü zıllu'llâh hem-ser yoķ kezâlik hergiz ey Rûhî Nazîre şî'r-i hoş-âyende-i hünkâra müşkildür	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Rûhî
43b	Dervîş	Küyuñ mesken idinse dil-i şeydâ yeridür Gülşen ey ğonca-i ter bülbül-i güyâ yeridür	Olmışum bendesi Dervîş ben ol şâhuñ kim Yaşdanursa işiġi daşını Dârâ yeridür	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Dervîş
43b- 44a	Bâķî	Cennet-i küyuña meyl eylese Tübâ yeridür Âsitânıñ dilese ğökde Mesihâ yeridür	Bâķiyâ tâc-ı Sikender yaraşur farķında Ol ki zir-i Ķadem[i] büse-i Dârâ yeridür	Gazel/8	..- / ..- / ..- / ..-	Bâķî
44a	Ķâtemî	Ser-i küyuñ idinür-ise ğöñül câ yeridür Ehl[i] der-ise aña cennet-i Tübâ yeridür	Ķâtemî ol şeh-i bî-dâda yine kendinden Âsitânına varup eylese şekvâ yeridür	Gazel/7	..- / ..- / ..- / ..-	Ķâtemî
44a	Şabri	Ķaysveş daġa düşerse dil-i şeydâ yeridür Vâdî-i 'aşķa düşen kişinüñ a'lâ yeridür	Şabri ol kân-ı seġâ tâze zemîn tarh itmiş Şu 'arâ dirse nazîre n'ola ma'nâ yeridür	Gazel/6	..- / ..- / ..- / ..-	Şabri

44a-44b	Bezmi	Çarh-ı çârüm diyem evvânuña haqqâ yeridür Leb-i cân-bağşuñ ola anda Mesihâ yeridür	Pây-mâl olmağ ümîdiyle güzergâhında Hâk-i râh olsa aña Bezmi-i şeydâ yeridür	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmi
44b	Sâ'î	Çıkmasa meykedenen 'âşık-ı rüsvâ yeridür Şadr-ı mey-hâne şafâ ehlinüñ a'lâ yeridür	Hızırves vâdî-i himmetde o Müsî-destüñ Olsa hadrâ kademi başduğı şahrâ yeridür	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Sâ'î
44b	Tab'î	'Âşık eyleser ser-i küyüñi me'vâ yeridür Tutsa gülşende vañan bülbül-i şeydâ yeridür	Tab'iyâ luftını yâruñ n'ola zikr eyler-iseñ Kışsa-i mihr ü vefanuç katı zibâ yeridür	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Tab'î
44b	Tiğî	Gözlese hâk-i rehüñ dîde-i binâ yeridür Eylese ehl-i nazar anı temâşâ yeridür	Tiğiyâ şerhe gelüp sine-i şad-çâk gamın Yâra eyleser eger râzımı ifşâ yeridür	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Tiğî
44b-45a	'Ömri	Gül yüzüñ gülşen-i dilde ola peydâ yeridür Eylese dîde-i cân anı temâşâ yeridür	'Ömriyâ şayd için ol gözleri âhü güzeli Atuñ oynagı olursa n'ola şahrâ yeridür	Gazel/6	... / ... / ... / ...	'Ömri
45a	Kânî	Tutsa küyüñde vañan 'âşık-ı şeydâ yeridür Ka'bede eyler-ise menzil-i me'vâ yeridür	Rişte-i nazma şehâ pençe güherler dizdi Olsa Kânî dili gencine-i ma'nâ yeridür	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Kânî
45a	Emirî	Mihr ü meh işigünj bekleser cânâ yeridür Üstine dönse anuñ çarh-ı mu'allâ yeridür	Ey Emirî ayağuç kesme şakım meykedenen Hağ budur kim o mağal sâğar-ı şahbâ yeridür	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Emirî
45a	Hâletî	Zîr-i hâk olsa başa mesken ü me'vâ yeridür Tutmasağ 'âlem-i süflîde dilâ câ yeridür	Ser-i küyüñde raqîb-i hâra yer mi bulunur Âsumân Hâletiyâ hazret-i 'İsâ yeridür	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hâletî
45a-45b	Hudâyî	Şanma dünyâ-yı denî-perveri dâñâ yeridür Tutmasağ 'âlem-i süflîde dilâ câ yeridür	Reh-i 'aşkıñda Hudâyî o şeh-i hübânuñ Hâk iderse ten-i bî-cânımı haqqâ yeridür	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hudâyî
45b	Rüsûhî	Yaşdanursa işigünj 'âşık-ı şeydâ yeridür İdinürse kapuñı menzil ü me'vâ yeridür	Süre süre yüzini kıldı Rüsûhinüñ zer Ayağuç toprağına dir-ise kimyâ yeridür	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Rüsûhî
45b	Rûhî	Göñline girse o yâruñ dil-i şeydâ yeridür Bülbülüñ ey gül-i ter bâğ-ı dil-ârâ yeridür	Eyleme Rûhîyi men' tavf-ı ser-i küyüñdan Ehl-i haccuñ şanemâ Ka'be-i 'ulyâ yeridür	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Rûhî
45b	Şabri	'Ârızuñ görsem yaşum ol demde cânâ mağv olur Jâledür kim toğsa mihr-i 'âlem-ârâ mağv olur	Gelse Ye'cüc-ı hañı yâruñ gözüm yaşı diñer Şabriyâ âñir zamân olduka deryâ mağv olur	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şabri
45b-46a	Bezmi	Mihrüm izhâr eylesem çeşmümdeki mâ mağv olur Nitekim berf âfitâb olduka peydâ mağv olur	Yâr reftar eyledi gitdi hayâtı 'âlemüñ Beñzer ey Bezmi kıyâmet kopsa eşyâ mağv olur	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmi
46a	Tab'î	Cüşa gelse eşküñüñ yanında deryâ mağv olur Düd-ı âhumdan nuqûş-ı dâr-ı dünyâ mağv olur	Ġâfil olma gözün aç ey Tab'î vuşlat vaqtidür Bu temâşâ dem gelür mânend-i rü'yâ mağv olur	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Tab'î
46a	Zihni	Mihr-i ruhsârüñ görüp 'uşşâk-ı şeydâ mağv olur Hağ bu kim haddüñ temâşasında dünyâ mağv olur	Gün yüzünsüz âfitâba eylemez Zihni nazar Sen yüzün göster ki mihr-i 'âlem-ârâ mağv olur	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Zihni
46a	Şabri	Sağadur göñlümün meyli sözüm hep dâ'imâ birdür İki 'âlemde mağşûdum hemân sensin Hudâ birdür	Vefâsızdur diyü cânâ seni terk eylemez Şabri Ne kim itseñ aña şâkir ne kılsañ aña şâbirdür	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şabri

46a-46b	Peyāmī	Huzūruḡda hemīşe sözlerüm ey dil-rubā birdür Murādum hazretüñdür mähveşlerden Hudā birdür	Peyāmī ħālī'ümde kimseler olmaz ħarīdārı Egerçi dürr-i nazmum lāyık-ı gūş-ı ekābirdür	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Peyāmī
46b	Bezmi	Bu gün hüsn āsumānında hemān ol meh-likā birdür Sipahr üze nitekim āfitāb-ı pür-ziyā birdür	Yoluñda cān virüp Bezmi gibi herkes helāküñdür Rehüñ anuñ-çün ey rüh-ı revān yer yer meķābirdür	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmi
46b	Sipāhī	Gerek ķahr u gerek luḡ it dile ey bī-vefā birdür Belā-keş mübtelādur firķat [ü] vuşlat aña birdür	İşigün itleriyle hem-sifāl olmış biħamdi'llāh Ululansa Sipāhī ġam degül şimdi ekābirdür	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Sipāhī
46b	Şabri	Cihānuñ cāhına yoķ meylümüz zevķ u şafāmuz var Ne manşib iştirā itmekdeyüz ne irtişāmuz var	Güzeller sevmeden çoķdan ferāġat eyledük ammā 'Adūdan ķurtuluş yoķ Şabriyā özge belāmuz var	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şabri
46b-47a	Medihī	Egerçi şüret-i faķr-ıla zāhırde fenāmuz var Velī manşibda genc-i 'aşķ-ıla ġaylı ġināmuz var	'Aceb mi ey Medihī vaşf-ı la'lin eylesem dā'im Ki bir yār-ı şeker-leb dil-ber-i şirin-edāmuz var	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
47a	Bezmi	Biz ol sultān-ı 'aşķuz āhdan zerrin livāmuz var Nefesler nāleden çarķa çıkar şıyt u şadāmuz var	Gelüp açılmağ-ıçün 'andelib-i cān u dil Bezmi Nazarda gül gibi cām-ı şarāb-ı dil-küşāmuz var	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmi
47a	Tiġi	Derün-ı sinede fikr-i vişāl-i dil-rubāmuz var Keder yoķ zerrece āyine-i dilde şafāmuz var	O yaruñ Tiġiyā ġüftār-ı şekker-bārı vaşfında Yeridür der-isek tüñ-ı şıfat şirin-edāmuz var	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Tiġi
47a	Tiġi	Sevdüğüm bir müjesi tır kemān-ebürdür Anı pehlüya çeken ġaylı ķavī bāzudur	Geldi ġattum diyü 'uşşāķa belin ķuçdurmaz Tiġiyā ortada ġā'il olan ol bir müdur	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Başlık olarak velehu eyzan yazılmıştır.
47a-47b	Rif'atī	Dili feryād u fiġāna götüren ol rüdur İñleden bülbüli her demde gül-i hoş-büdur	Rif'atī 'aşķını eyleye rencide o kim Diseler aña sezā bī-ħaz[er] ü bed-ħüdur	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Rif'atī
47b	Me'abi	Dem-be-dem gözden aķar eşk-i firāvān cüdur Görüben raħm idesin iki gözüm mercüdur	ġatt-ı reyħānuñı erbāb-ı sühān vaşf eyler Bu Me'abi göricek didi ki ol şebbüdur	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Me'abi
47b	Şadık	ġatt-ı miskinüñe kim fitne ķoparmaķ ġüdur Virmesün zülfüñe yüz andan ümidüm budur	Gül yüzün gördüġi dem bülbüli söyletmez olur Şu'arā anuñ-ıçün Şadıkı der pür-ġüdur	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şadık
47b	Rühī	Dil-rubālar cem' olup 'azm-i ġülistān itdiler Lālenüñ baġrın yakup ġonca dilin ķan itdiler	ġübblar tā şubħ olunca ġıfz için aġyardan Çeşm-i bīdaruñ senüñ Rühī nıġebbān itdiler	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Rühī
47b-48a	Beyāzī	Mü-miyānuñla femüñ ķaşd-ı dil ü cān itdiler Ortalıkda yoķ görünmezler meġer ķan itdiler	Neş'e-i cām-ı leb ü fikr-i ġubār-ı ġatt-ı yār Bu Beyāzīveş beni ser-mest ü ġayrān itdiler	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Beyāzī
48a	Bezmi	Gözlerün kim ġamzeñi şemşir-i bürrān itdiler Bī-ħad anuñla nazarda ķatlı-insān itdiler	Görmedi bir kimse bu tertib-i nazmı Bezmiyā Ekşeri şā'irlerün gerçi ki divān itdiler	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmi
48a	Sultān Murād	Bir siyeh-puş-ıla ġöñlüm yine sevdā gözedür Çeşm-i tā'if nitekim Ka'be-i 'ulyā gözedür	Yine bir gözleri āhüya şıķar oldı Murād ġh u eġānla şimden gerü ġavġā gözedür	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Sultān Murād
48a	Bāķi	Murġ-ı dil ķonmaġa bir ķāmet-i Tübā gözedür Serv [ü] şimşadı beġenmez ķatı a'lā gözedür	'ġrizuñ ġasreti bir 'arızadur Bāķiye kim Teşne-dil ġasta yatur iki gözi mā gözedür	Gazel/7	... / ... / ... / ...	Bāķi

48b	Dervîş	Çapıruñı merdümek-i dîde-i bînâ gözedür Güyyiâ kıble-nümâ Ka'be-i 'ulyâ gözedür	Cây-ı Dervîş olalı hâk-i rehüñ pâdişehüm Menzilin evc-i felekden dañı a'lâ gözedür	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Dervîş
48b	'Âlî	Geh göz ol şâh hayâli gibi tenhâ gözedür Gârķ-ı deryâyı görün gevher-i yek-tâ gözedür	Süzilür şunmağa 'Âlî gibi ser-bâza gözünğ Gör benüm şâhî laçınımi [ne] 'anķa gözedür	Gazel/6	..- / ..- / ..- / ..-	'Âlî
48b	Ĥâtemî	Gülşen-i bağ-ı ruñuñ dîde-i bînâ gözedür Nazarı var ola anı katı a'lâ gözedür	Ĥâtemî devlet-i dâreyne irer ol ki_evini Dâ'im ol pâdişeh-i şuret ü ma'nâ gözedür	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Ĥâtemî
48b	Tîğî	'Ayn-ı 'aşık ki cemâl-i ruñ-ı zibâ gözedür Çeşm-i cân-ıla o yüzden niçe ma'nâ gözedür	İdüp im'an-ı nazâr kâdrini bil Tîğînünğ Düstüm 'ârif olan kaçtrede deryâ gözedür	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Tîğî
49a	Bezmî	Gönül âyine-i ruhsârıñı cânâ gözedür Beñzer ol tûñiye mir'ât-ı muşaffâ gözedür	Bezmî hâl-i ruñ-ı aluñdan ayırmaz çeşmin Şol münecim gibi kim necm-i hüveydâ gözedür	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Bezmî
49a	Rif'atî	Çeşm-i cânım leb-i cân-bağşuñı cânâ gözedür Rind-i sağâr-keş olan cân-ı muşaffâ gözedür	Rif'atî yapsa yıkık gönjümüzi n'ola o şâh Sâlik-i râh-ı Ĥudâ Ka'be-i 'ulyâ gözedür	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Rif'atî
49a	Ĥarîmî	Ka'be-i küyünđe cemâlünğ dil-i şeydâ gözedür Kılmağa cânımı kırbân meh-i ağhâ gözedür	Ađlas-ı çarñı Ĥarîmî n'ola itmezse kabül Seg-i küyünğ durur ol ĥil'at-i dünâ gözedür	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Ĥarîmî
49a	Beyâzî	Geşt idüp 'âlemi bu dîde-i bînâ gözedür Bir ĥâķîkat gözedür şüñ-ı dil-ârâ gözedür	Ey Beyâzî dür-i dendân-ı lebi 'aksıyle Cevherîveş yine dizmiş dil-i şeydâ gözedür	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Beyâzî
49b	Rûñî	Zulmet-i hicre düşen mâh-ı şeb-ârâ gözedür Zülfi sevdâsın iden 'anber-i sârâ gözedür	Gül ruñuñ gönjini dîvâne kılalardan Rûñî Bir gönül bağlayacak zülf-i semen-sâ gözedür	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Rûñî
49b	Sultân Murâd	Sevdüğüm tıyduķça ol nâ-mihribân bilmezlenür Şol gedâsı olduğüm şâh-ı cihân bilmezlenür	Bilür ol kaşı kemân yolında kırbân olduğüm Ey Murâdî nâz ider ancak hemân bilmezlenür	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Sultân Murâd
49b	Bâķî	Ĥâdden efzün mihrüm ol nâ-mihribân bilmezlenür Hep bilür çok sevdüğüm ammâ hemân bilmezlenür	Nâz u istîgnâ-y-ıla Bâķîye toķunmaz geçer Râst gelse yolda ol serv-i revân bilmezlenür	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Bâķî
49b	Ĥâtemî	Bendesı olduğüm ol şâh-ı cihân bilmezlenür Olmuş iken râz-ı dil aña 'ayân bilmezlenür	Ĥâtemî bir bir bilürken derdümünğ dermânını Eyleyüp niçe teğâfüller hemân bilmezlenür	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Ĥâtemî
50a	Me'âlî	Şîvesinden öldüğüm ol nev-cüvân bilmezlenür Eski derdüm hep [bilüp] kaşden hemân bilmezlenür	Reh-güzârında Me'âlî bendesin görse eğer İltifât itmez geçer şâh-ı cihân bilmezlenür	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Me'âlî
50a	Cinânî	Bildi urğunluğüm ol nâ-mihribân bilmezlenür Añlar ölümlüsi olduğüm hemân bilmezlenür	Yârdan gizlü bilinmez hâli yokdur 'aşıkunğ Ey Cinânî gerçi ĥübân-ı cihân bilmezlenür	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Cinânî
50a	Tîğî	Zaĥm-ı sinem yâra olmuşken 'ayân bilmezlenür Ĥâl-i zârüm âşikâre vü nihân bilmezlenür	Dür gibi nazm eylesem dendânı vaşfın Tîğiyâ Güşına aşmaz o yâr-ı ĥurde-dân bilmezlenür	Gazel/7	..- / ..- / ..- / ..-	Tîğî
50a	Beyâzî	Dilde dâğ-ı mihrüm ol nâ-mihribân bilmezlenür Râz-ı pinhânım eğer görse 'ayân bilmezlenür	Bî-ķarâr idüp işiginden beni dür itdüğün Ey Beyâzî şimdi ol ârâm-ı cân bilmezlenür	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Beyâzî

50b	Rûhî	Nağd-i cânı aldı ol nâ-mihribân bilmezlenür Geç ham-ı zülfinden ey dil çün cüvân bilmezlenür	Dil vefâ umduqça Rûhî bilmezüm dir anı yâr Luţf idüp cevri eyle didüm hem-çünân bilmezlenür	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Rûhî
50b	Sultân Murâd	'Âşık-ı dil-ı hastaya feryâd u zâr eglencedür Tâkat ü şabr olmasa terk-i diyâr eglencedür	Râh-ı 'aşkında seher âh eylesem cânâ didüm Ey Murâdî didi derdün sağa var eglencedür	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Sultân Murâd
50b	Dervîş	Gönlüme dâ'im hayâl-i la'l-i yâr eglencedür Rind-i mey-h'âra şarâb-ı hoş-güvâr eglencedür	Nazm u eş'âr olsa Dervîşe n'ola her demde kâr Ehl-i tab' olana nazm-ı âb-dâr eglencedür	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Dervîş
50b	Fedâyî	Tâlib-i dünyâya mâ'ıl bî-şümâr eglencedür 'Âşık-ı didâra dâğ-ı bî-şümâr eglencedür	Sîne-i pür-dâğla dil başa besdür dâ'imâ Ey Fedâyî rind olana nerd ü zâr eglencedür	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Fedâyî
51a	Hâtemî	'Âşık-ı zâra hayâl-i rüy-yâr eglencedür Vâlih ü ser-geşteye [çün] fikr-i nâr eglencedür	'Âşık-ı didâra ammâ 'arifâne Hâtemî Meclis-i meyde temâşâ-yı nigâr eglencedür	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Hâtemî
51a	Sâ'î	Mübtelâ-yı 'aşka derd-i hicr-i yâr eglencedür Kâm-rân-ı vaşlına bûs u kenâr eglencedür	Sâ'î-dâ'î senüñ dervîş-i dil-rîşün gibi Anja medh-i pâdişâh-ı kâmkâr eglencedür	Gazel/7	--- / --- / --- / --	Sâ'î
51a	Hâletî	Başa esrâr-ı haţ-ı la'l-i nigâr eglencedür Nitekim mey-h'âra cân-ı hoş-güvâr eglencedür	Defter-i nazmum benüm düşse n'ola elden ele Hâletî ol ehl-i 'aşka yâdigâr eglencedür	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Hâletî
51a- 51b	Bezmî	Câna esrâr-ı haţ-ı la'l-i nigâr eglencedür Nitekim abdâl-i hayrâna ğubâr eglencedür	Midhâti şahuñ dehânumdan 'aceb mi gitmese Bezmî-i zâra şenâ-yı şehriyâr eglencedür	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Bezmî
51b	Şabri	Dergeh-i yâra yûri ahvâlünü i'lâma gir Ey göñül var hazret-i [şâh-ı] zevî'l-ikrâma gir	Pâk-pehlû ola isterseñ sağa [ger] ol perî Da'vet eyle Şabri anı halvete hammâma gir	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Şabri
51b	Meylî	Eyle taşşîl-i leâfey ey perî hammâma gir Câme-i fâhir giy[üp] insâne-naqş endâma gir	Artuğ ol elden kınoz ey dâmen-i dil-ber seni Sen hele bir dağ dest-i Meylî-i nâ-kâma gir	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Meylî
51b	Bezmî	Sîneye gel câme-h'âb-ı 'aşık-ı nâ-kâma gir Mihriñ efvün it göñülde kalb-i bî-ârâma gir	'Âkıbet Zâl-ı zamân itmek muqarrerdür helâk Sen gerek Bezmî dilâ dirlikde rezmi Sâma gir	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Bezmî
51b- 52a	Tîgî	Başuñ cem' eyle halkı [sen] olup hengâme-gir Bir perî-ruhsâr-ıla hem-halvet ol hammâma gir	Bezme gel cân nağdini almak dilerseñ Tîğiden Dâne isterseñ hümâ-pervâz olma dâma gir	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Tîgî
52a	Dervîş	Yine geldi muşibet günleri mâh-ı Muharremdür Ğam-ı al ile seyl-âb-ı sirişküm al olcağ demdür	Göñül derd-i dili bu vechle tañrîr kılmazdı Sebeb emr-i şerîf-i hazret-i sultân-ı a'zamdur	Gazel/6	--- / --- / --- / ---	Dervîş
52a	Sâ'î	Şafağda zâhir olan şanmañuz mâh-ı Muharremdür Elinde ğarğ-ı hün abdâl-ı çarhuñ tîg-i mâtemdür	Şehîd-i Kerbelâ 'aşkına 'âlem kan döker gözden Şafağ ol dem bu demdür şanma ey Sâ'î muqaddemdür	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Sâ'î
52a	Şadıq	Gözüm kan ağla gel yaş yerine mâh-ı Muharremdür Hüseyn-i Kerbelânun kanına ğarğ olduğı demdür	Delüp bağrın n'ola cânına geçse a'zam-ı âlün Bu çarhuñ mekr ü alı yedi kat tâsdan geçer semdür	Gazel/6	--- / --- / --- / ---	Şadıq
52a- 52b	Tîgî	Cihâmı şanma ey dil hânkâh-ı zevk-i 'âlemdür Sürürî ğam huzûri pür-elemdür sürî mâtemdür	Be-ħağğ-ı âl-i Ahmed ğarğa-i hün-ı melâl olsun Bu demden Tîgiyâ sâğar gibi anlar ki hurremdür	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Tîgî

52b	Mişālī	Yine mäh-ı Muḥarrem irdi ey dil rüz-ı mâtemdür Bedenler pâre pâre şerḥa şerḥa olacak demdür	Şafaḫ şanma görinen ey Mişālī gerd-i gerdündan İrişdi gökyüzine Kerbelâda dökilen demdür	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Mişālī
52b	Bezmi	Ġazâya başla ey abdâl-ı dil mäh-ı Muḥarremdür Muḥarrem mäh-ı mâtem olduğu meşhür-ı âlemdür	Şehinşâh-ı serir-i saltanat Sulṭân Murâd ol kim Kemîne kulları Dârâ vü Sâm u Zâl-ı Rüstendür	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Bezmi
52b	Sulṭân Murâd	Acıyup şabr itdüğüm ol yâra ğâyet hoş gelür Yâr elinden ger ola ol yara ğâyet hoş gelür	‘Âlemün ħaydında olmaḫdan Murâdī bu dile Zül-f-i yâr-ıla ola âvâre ğâyet hoş gelür	Gazel/5	-.--- / -.--- / -.--- / -.---	Sulṭân Murâd
52b- 53a	Bâķī	Zaḫm-ı sinem ol gözi mekkâra ğâyet hoş gelür Yara açarsam revâdur yâra ğâyet hoş gelür	Câna râḫatdur ser-i küyında âh itdükleri Ol hevâlar Bâķī-i bîmâra ğâyet hoş gelür	Gazel/5	-.--- / -.--- / -.--- / -.---	Bâķī
53a	Meylī	İnķiyâdı ‘âşıkun dil-dâra ğâyet hoş gelür Emrine râm olsa kul ḫünkâra ğâyet hoş gelür	‘Âşıkâ mihr ü vefâ aġyâra hoş gelmez velī Ol baḫa ey Meylī-i âvâre ğâyet hoş gelür	Gazel/5	-.--- / -.--- / -.--- / -.---	Meylī
53a	Ķadri	Bâġda büy-ı gül-i ter yâra ğâyet hoş gelür Nâle-i bülbül dil-i bîmâra ğâyet hoş gelür	Ķadri-i âvâreye keyf-i şarâb-ı ‘aşķ-ı yâr Varduġınca ḫâne-i ḫammâra ğâyet hoş gelür	Gazel/5	-.--- / -.--- / -.--- / -.---	Ķadri
53a	Ĥilmī	Zaḫm-ı tûrûn bu dil-i bîmâra ğâyet hoş gelür Her ne kim senden gelür ben zâra ğâyet hoş gelür	Mâh-rûlar gerçi bî-ḫaddür felekde Ĥilmiyâ Cümlesinden baḫa ol meh-pâre ğâyet hoş gelür	Gazel/5	-.--- / -.--- / -.--- / -.---	Ĥilmī
53a- 53b	Tiġī	Dem-be-dem tûrûn ten-i eġġara ğâyet hoş gelür Tâzelendükçe fetil-i yara ğâyet hoş gelür	Hoş gider tûrmaz elinden mülk ü mâlî düşmenün Tiġiyâ feth ü zafer ḫünkâra ğâyet hoş gelür	Gazel/5	-.--- / -.--- / -.--- / -.---	Tiġī
53b	Bezmi	Şâm-ı fırkatde ecel ben zâra ğâyet hoş gelür Nitekim ḫâb-ı seḫer bîdâra ğâyet hoş gelür	Câm içerken la’l-i nâbuḫ yâdına kâşânede Gelse sâġar Bezmi-i mey-ḫâra ğâyet hoş gelür	Gazel/5	-.--- / -.--- / -.--- / -.---	Bezmi
53b	Rûḫī	Şuḫsa dil-ber ‘âşık-ı ġam-ḫâra ğâyet hoş gelür Kim şifâ için du’â bîmâra ğâyet hoş gelür	Gerçi ḫazz itmez baḫa yârūn vefâsından raķīb Ol baḫa ey Rûḫī-i bî-çâre ğâyet hoş gelür	Gazel/5	-.--- / -.--- / -.--- / -.---	Rûḫī
53b	Murâdī	Ne deḡlü başa çıkısa dūd-ı âhumdan bükâ artar Bu ‘âdetdür ser-i küḫ üzre ebr olduķça mâ artar	Nihân olduķça ‘aşķı fâş ider yaşum nedür çâre Ziyâd olduķça âteş ey Murâdī dilde mâ artar	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Murâdī
53b- 54a	Bâķī	Dem-i vaşluḡ irişse çeşm-i ‘âşıkda bükâ artar Şular tuġyân ider evvel bahâr olduķça mâ artar	Toyılmaz ḫân-ı iḫsâna kanâ’at gelmez insâna Kerem gördükçe ey Bâķī gedâlardan recâ artar	Gazel/7	.--- / .--- / .--- / .---	Bâķī
54a	Meylī	Güzeller varcaḫ on dördine ḫüsn ü bahâ artar Nitekim bedr olunca mâhda nûr u ziyâ artar	Şararmış beḫzi yârūn ḫastadur gibi du’â eyler Şaḫın mâh-ı Şafer irdükde ey Meylī belâ artar	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Meylī
54a	İzzetī	Tırâş itdüķçe ḫaṭṭın yâr rüyından şafâ artar Fetil-i şem’dür güyâ kesildükçe ziyâ artar	Ne dem dir İzzetī seyr eylesem mir’ât-ı ruḫsârın Gider dilden keder ḫalb-i ḫazînumde şafâ artar	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	İzzetī
54a	‘Âlī	Perişân olsa ol kâkül cemâlünde bahâ artar Fetil-i şem’e beḫzer kim taġılduķça ziyâ artar	Melâḫat gülsitânınun gülınden goncası vâfir Birinün ḫaṭṭı gelse ‘Âliyâ biḡ dil-rubâ artar	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	‘Âlī
54a- 54b	Ĥâtemī	Tolular içilüp mest olsa ‘âşıkda bükâ artar Belī bârân olan yerde ider tuġyânı mâ artar	Ġubâr-ı ḫaṭṭ-ı la’lî Ĥâtemī keyfin ziyâd eyler Şeker-âmiz olan esrârı yersen ġiṭḫâ artar	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Ĥâtemī

54b	Menba'î	Göñül iğler gamuğla çeşm-i zârumda bükâ artar Karîb olsa bahâr eyyâmî cûlar da'imâ artar	Esîr-i 'aşk olaldan Menba'î dervîş-i dil-rîşûñ Dil-i dîvânesinden hergiz eksilmez fenâ artar	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Menba'î
54b	Bâkî	Ķanumî içmege ol âfet-i cânum özenür N'ola ölmek dilesem rûh-ı revânüm özenür	Dimez ol hüsrev-i hûbân-ı cihân ey Bâkî La'l-i şîrînüme Ferhâd-ı zamânüm özenür	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Bâkî
54b- 55a	Sipâhî	Meyl idüp mül lebünge rûh-ı revânüm özenür Cem gibi dilden aña kaynadı Ķanum özenür	Ey Sipâhî reh-i firĶatde o serv için akup Gülşen-i küyına bu eşk-i revânüm özenür	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Sipâhî
55a	'Âlî	Sağa ey serv-i sehî rûh-ı revânüm özenür İmrenür la'lünge dil büseñe cânüm özenür	'Azl-ile hâli Ķarâb oldı çü 'Âlî Ķuluñuñ Manşb iĶşânına ey şâh-ı cihânüm özenür	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	'Âlî
55a	TîĶî	Meyl idüp öpmege la'lünge dil ü cânüm özenür Teşne-lebler şuya ey rûh-ı revânüm özenür	RaĶş-ı tab'ıyla niçe öñdül alup TîĶîvâr İrmege meñziline esb-i revânüm özenür	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	TîĶî
55a	'Âşık	Libâsın şanmañuz ol gül-izârüñ çeşm-i bülbüldür Hezârân çeşm-i bülbülde tecellî itdi bir güldür	Elinde sâĶar-ı la'l-i lebünge Ķançer-i Ķamze Ķuluñ Ķurbânunum 'Âşık gerek öldür gerek dirgür	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	'Âşık
55a- 55b	'Âlî	Ne bülbüldür bu ĶulĶul kim anuñ peymânesi güldür Ne güldür sâĶar-ı mey şavt-ı muĶrib aña bülbüldür	Gülün bekler ocaĶın Gülşenî dervîşidür 'Âlî Uçurduñ nâmını bülbül Ķoduñ ol bir avuç küldür	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	'Âlî
55b	Ķâtemî	Libâsı ol ruĶ-ı aluñ ne ân kim çeşm-i bülbüldür Hezârân bülbül-i dil aña göz dikmiş o bir güldür	Bu 'işret-hâne-i bezm-i cihânda merĶabâ dirler Esîr-i bâde iden Ķâtemîyi bir lebi müldür	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Ķâtemî
55b	Sâ'î	Ser-â-ser ol gül-endâmâ hezârân göz diken güldür Şanurlar câmesin ol gül-izârüñ çeşm-i bülbüldür	Sevâd-ı Ķubbidür ey Sâ'î göñülden biten bu kim Anuñ Ķâl-i ruĶı teşĶir için âteşde fülfüldür	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Sâ'î
55b	Bezmî	Serinde dil-berünge peydâ olan şanmañ ki kâküldür Açılmış tûde-i cennetde bitmiş hûb sünbüldür	Dil-i Bezmî dem-â-dem verd-i rüyüñ vaşf ider durmaz Gülîstân-ı belâĶatde bugün güyâ ki bülbüldür	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Bezmî
55b- 56a	MuĶibbî	Yine mest oldı cânânüm ele aldı revân Ķançer İçelden hûn-ı 'uşşâķı olupdur hûn-feşân Ķançer	MuĶibbî cân-ı şîrîni bugün teslîm idiserdür Çü Ķışm-ıla ele aldı yine ol Ķahramân Ķançer	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	MuĶibbî
56a	Bâkî	İderken tîr-i müjĶanuñ gibi Ķükmin revân Ķançer Görüp şemşîr-i Ķamzeñ kendüden geçdi hemân Ķançer	Tazarru' demleri geldi cenâb-ı ĶaĶka ey Bâkî İdüp feth âyetin ezber dilin Ķılsun revân Ķançer	Gazel/7	.--- / .--- / .--- / .---	Bâkî
56a	'Âlî	Elüñden her ne dem Ķan dökse ey serv-i revân Ķançer Olur bir serve aşlanmış nihâl-i erĶavân Ķançer	Muraşşâ' şanma 'Âlî nazm-ı cevher-dâr-ı Seyfiden ĶaĶ-ı YâĶût-ıla bir satr-ı maĶta' dur hemân Ķançer	Gazel/6	.--- / .--- / .--- / .---	'Âlî
56a	Vâlî	Geçüp yanına dil-dârüñ çün oldı kâm-rân Ķançer Revâ mı 'aşıkun Ķanını dökmeğ her zamân Ķançer	Ķicâb-ı ebre girdi mâh-ı nev zann itdüm ey Vâlî Ķaçan gördüm niyâm içinde olduĶım nihân Ķançer	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Vâlî
56b	'Ulvi	Çeker Ķışm-ıla 'uşşâķa o çeşm-i Ķahramân Ķançer Zamâne görmedi ĶaĶķâ bu resme bî-amân Ķançer	Şikâf-ı sine-i 'Ulviden olmasun cüdâ Ķamzeñ Ķılâf-ı sürĶ içinde yaraşur olsa nihân Ķançer	Gazel/6	.--- / .--- / .--- / .---	'Ulvi
56b	Bâkî	Mest olup 'aşık-ı rüsvâ yaĶasın çâĶ eyler Düşüben küy-ı Ķarâbâta özin ĶâĶ eyler	Görüp aĶyârüñ elinde ayaĶın dil-dârüñ Bâkî Ķamdan çeküben yaĶasını çâĶ eyler	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Bâkî

56b	Hâtemî	Mihr şevkünle şehir kim yakasın çäk eyler 'Âşık-ı şadıkun ol hâlini idrâk eyler	Söze gelse deheni Hâtemî hâtem dirilir Lîk bir büse deseñ teng olur imsâk eyler	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hâtemî (Sonraki sayfa ile çoban uyumsuzluğu vardır.)
57a	Hâtemî	Durmayup pâdişehüm zulm-ile dünyâ yıkılır Düdmân-ı fuqarâ beyt-i re'âyâ yıkılır	Yıkılır diyü dilâ ğam yime bu çarh-ı kühen Kati çokdan yıkılıp dur dime hâlâ yıkılır	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hâtemî
57a	Hâtemî	Neş'e-i meyle çün ol kâmeti Tübâ yıkılır Seyr iden anı şanur 'âlem-i balâ yıkılır	Hâtemî gönlini yap yıkma dil-i ehl-i dili Kıl hâzer 'arş-ı Hudâ Ka'be-i 'ulyâ yıkılır	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hâtemî
57a	Sâ'î	Cevr ile mülk-i dil-i 'âşık-ı şeydâ yıkılır Pâdişahum hâzer it zulmle dünyâ yıkılır	Gözlerüm nürü şağın Sâ'îye hışm eyleyüben Yıkma ebrûlarunı tāk-ı mu'allâ yıkılır	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Sâ'î
57a	'Âlî	Hâtrum yıkma benüm Ka'be-i 'ulyâ yıkılır Düstum Ka'be yıkıldıkdâ bu dünyâ yıkılır	Câm tutmaz ele sâkî alamaz ayağın Bir tolu içse hemân 'Âlî-i şeydâ yıkılır	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Âlî
57b	Bezmi	Mest olan cām-ı leb-i nâb-ıla cānâ yıkılır Nüş idenler nitekim sâğar-ı şahbâ yıkılır	Bezmiyâ tâ kim anuñ-çün olur eflâke sûtün Çorqarım döne döne çarh-ı mu'allâ yıkılır	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmi
57b	Sipâhî	Bozulus kevn ü mekân çarh-ı mu'allâ yıkılır Âh 'uşşâka keder virme ki dünyâ yıkılır	Beyt-i ma'mûr ise de kalb-i Sipâhî yıkağör Gönlini yapma anuñ hâtr-ı a'dâ yıkılır	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Sipâhî
57b	Tîgî	Humâr-ı cām-i hicrûñ çekmedük bir ser mi kalmışdur Bu bezm içre şikeste olmaduk sâğar mı kalmışdur	Şarâb-ı 'aşkla âşüfte vü ser-mest olup Tîgî Ser-i küyüñde ğaltân olmaduk yerler mi kalmışdur	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Tîgî
57b	[...]	Nişân-ı tîr-i ğamzeñ olmaduk bir ser mi kalmışdur Başında ehl-i derdün urmağa bir yer mi kalmışdur	Senün gibi şeh-i iklîm-i hüsnî görmedüm hergiz Egerçi gezmedük 'âlemde bir kişver mi kalmışdur	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şiirin kime ait olduğu tespit edilememiştir.
58a	Bezmi	Ser-i küyüñde ser-gerdân degül bir ser mi kalmışdur Güzergâhuñda pâ-mâl olmaduk server mi kalmışdur	Şehâ Bezmi kuluñdur kalan ancak ğamla çapıñda Belâ bendinden âzâd olma[du]k çâker mi kalmışdur	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmi
58a	Beyâzî	Benüm ol şeh-süvârum almaduk kişver mi kalmışdur Semend-i nâzina çiyinetmedük bir yer mi kalmışdur	Nice ben ey Beyâzî at şalam meydân-ı nazm içre Ġazeller söylenüp çiyinetmedük bir yer mi kalmışdur	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Beyâzî
58a	Sultân Murâd	Dimiş ki ol gül-i ter ğoncaveş dehânum var Benüm de bülbül-i şürîdeves figânum var	Vefâya va'de kılurmuş Murâda ol gül-i ter Yalancı gül gibi bir nañl-i ergâvânum var	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Sultân Murâd
58a	Dervîş	Benüm ki sencileyin şâh-ı kâm-rânum var Sa'âdet-i ebedî bañt-ı cavidânum var	Faķir olup n'ola Dervîş isem bihamdi'llâh Hele senün gibi bir şâh-ı kâm-rânum var	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Dervîş
58b	Hasan	Benüm ki derd ü ğam-ı 'aşkla figânum var Cefâ vü cevri idici yâr-ı bî-amânum var	Hasan zemîn ü zamân sâyesinde âsüde Felekde gün gibi bir şâh-ı kâm-rânum var	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hasan
58b	Sâ'î	Dimez o ğonca-dehen yâr-ı nükte-dânum var Dehânı olduğına dil-berün ğümânum var	Dimiş o şâh ki vaşf-ı hañtumda ey Sâ'î Ma'ârif ehlini [bir kılca] imtiñhanum var	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Sâ'î
58b	Tîgî	Benüm [ki] hâk-i der-i yârda mekânnum var Felekde gün gibi ğâyet 'ulüvv-i şânum var	Faķir isem beni zann itme bî-kesem Tîgî Faķire şefkati çok yâr-ı mihrîbânum var	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Tîgî

58b-59a	‘Ālī	Müdde‘ī alla ol şūhī ki tenhāya çeker Korqarın reng geçer bāde-i hamrāya çeker	Yine bir saht kemān aşdı ki ‘Ālī felege Haq budur az bulunur ancılāyın yaya çeker	Gazel/6	..- / ..- / ..- / ..-	‘Ālī
59a	Dervīş	Çünki ol mäh niqābın ruḥ-ı zībāya çeker Dūd-ı āhum ‘alemin evc-i Süreyyāya çeker	Boynına cāzibe-i ‘aşq taqup silsilesin Yine Dervīşi der-i hazret-i Monlāya çeker	Gazel/6	..- / ..- / ..- / ..-	Dervīş
59a	Ḥātemī	Her ne dem sākī-i gül-ruḥ beni şahbāya çeker Lebleri şevkine bezm-i mey-i hamrāya çeker	Ḥātemī ḥil‘at-i nevrūzidür ihsānı bize Şanma öğdül koyup ol ‘ālem-i da‘vāya çeker	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Ḥātemī
59a	Sā‘ī	Cām-ı ‘aşkı ezeli Kays bu rüsvāya çeker Dün [ü] gün miḥnet-i hem-sāyeyi hem-sāye çeker	Tālib-i sim ü zer olmışdur ekābir şimdi Manşib-ı ‘ālīye bir şahş-ı fūrū-māye çeker	Gazel/8	..- / ..- / ..- / ..-	Sā‘ī
59b	Tīgī	Kaş çatup hançerin ol şeh kaçan a‘dāya çeker Gönlüm orada kalur cān ise buraya çeker	Çekeyin cevri gāyetde irince haṭ-ı yār Tīgīyā ‘aşık olan cün gam-ı bī-gāye çeker	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Tīgī
59b	Seyrī	Seyr-i gülşen dilesem kūy-ı dil-ārāya çeker Kendü re‘yümde kımaz dil beni oraya çeker	Bağladı Seyrīyi Mecnūn yerine zūlf-i nigār Kul idüp varısa bir kākül-i Leylāya çeker	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Seyrī
59b	Meylī	Ḥāk-i pāyūn ki şabā nergis-i şehlāya çeker O başiretsiz gör kuḥlını a‘māya çeker	Felegün dā‘im işi zīr ü zeberdür Meylī Āhumi yere sürer yaşımı deryāya çeker	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Meylī
59b	Ḳāḍī	Kākülü cün ‘alemin günbed-i mināya çeker Rāyet-i behcetī tā ‘arş-ı mu‘allāya çeker	Cān fedā eylemeden büsemi aldun kaçduḡ Diyü ol şūh kulın Ḳāḍiyā da‘vāya çeker	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Ḳāḍī
59b-60a	Bezmi	Yār gönlüm ki benüm zūlf-i semen-sāya çeker Gördi dīvānesini bend-i müdāvāya çeker	Bezmiyā ḥün-ı kebüter görünür bāde-i nāb Çaḳıruḡ anuḡ-içün sāğar-ı şahbāya çeker	Gazel/6	..- / ..- / ..- / ..-	Bezmi
60a	Ḥāletī	Uyma gel nefsi deni-pervere dünyāya çeker Rūḡa yār ol seni ol ‘ālem-i bālāya çeker	Kiminün Gülşeniye meyli kimi Bekdāşī Ḥāletī ‘aşk beni dergah-i Monlāya çeker	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Ḥāletī
60a	Ġazāyī	Bī-çāre göñül derdini dil-dāra disünler Gam tīgī ciğer yarıḡını yāra disünler	Hicrān tikenı dāmenümü aldı Ġazāyī Raḡm itnese de ol gül-i bī-çāre disünler	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	Ġazāyī
60a	Maḡmūd	Yād-ı leb-i la‘lūnle ciğer pāre disünler Öldürdi beni yāra meded çāre disünler	Gonca deheni şevkine bülbul gibi Maḡmūd Aşüftelügüm ol yüzi gülzāra disünler	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	Maḡmūd
60b	Zihni	Her ya[ra] ki var dilde o dil-dāra disünler Şad-pāre göñül yaraların yāra disünler	Aḡsent bu eş‘ār-ı nev-āyīnūçe Zihni Ṭarz-ı Ḥasenün Ḥüsrev-i Tatarā disünler	Gazel/7	.. / .. / .. / ..	Zihni
60b	Tīgī	Dil ḡasta vü dem-bestelügüm yāra disünler Kalmadı meded çāresi güftāra disünler	Kār etdüğini cān u dile hançer-i hicrān Tīgī o cefā kılcı ḡaddāra disünler	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	Tīgī
60b	Sā‘ī	Tīgün elemin sine-i aḡyāra disünler Şu içme seni öldürür ol yāra disünler	Seyr eyleyüben evc-i hünerde yedi beytüm Sā‘ī şu ‘arā seb‘a-i seyyāre disünler	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	Sā‘ī
60b	Bezmi	Çāk eyleyem ol deḡlü tenüm yāra disünler Dermān idecek demdür o bī-çāre disünler	Bezmi şu ‘arā söylemek isterse nazā‘ır Hep buncılāyın bī-bedel eş‘āra disünler	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	Bezmi

61a	Beyâzî	Rahm eylesün efgânuma dil-dâra disünler Gördükde beni söylesün ol yâra disünler	Añduğda Beyâzî-i gârîbin o cefâ-cû Derdin diyemez kimseye bî-çâre disünler	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Beyâzî
61a	Rûhî	Pâ-mâl-i reh-i 'aşk idüğüm yâra disünler Bir gönecadan âzürde-dilüm hâra disünler	Ser-halka-i 'uşşâk idüğün bu dil-i zârûñ Rûhî meded ol zülf-i siyekhâra disünler	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Rûhî
61a	Dervîş	Gice her râzî kim bülbül beyân itdi dilâ bir bir Varup güş-1 güle koymış şeher bād-1 şabâ bir bir	Belâ-yı 'aşka şabr itmek igen müşkildür ey Dervîş Ne deñlü cüst ü cü itseñ bulunmaz biñde şâbir bir	Gazel/9	--- / --- / --- / ---	Dervîş
61a- 61b	Hâtemî	Ne ğamlar kim belâ-yı 'aşkla çekdük dilâ bir bir Görüpdür ol cefâ vü cevri cân-1 mübtelâ bir bir	Muhalîf bir geçiddür köprüsinde kırkuluğ yokdur Yine çok Hâtemî reh-rev degüldür bunda 'âbir bir	Gazel/9	--- / --- / --- / ---	Hâtemî
61b	Bezmi	Dil ü cânı dehânüñ yâdına kıldum fedâ bir bir Olanca varum itdüm yok yere bezl ü hebâ bir bir	Ölem yeg âsitân-ı yârdan dūr olmadan Bezmi Baña küyından ayru âsumân-ıla mekâbir bir	Gazel/8	--- / --- / --- / ---	Bezmi
61b	Zamîrî	Zuhûr itse n'ola cânda ğam ü derd ü belâ bir bir Muqadderdür gelür başa ne yazdıysa Hudâ bir bir	Zamîrî raşş-1 tab'unla bugün meydân-ı nazm içre Sühân-güyân-ı âfâka sezâ virmek şalâ bir bir	Gazel/6	--- / --- / --- / ---	Zamîrî
62a	Niyâzî	Geçürdüm cümle gözden hayl-i hûbânî şehâ bir bir Senüñ yolunda cân u başumı kıldum fedâ bir bir	Vefâ umdum Niyâzî bir haşa-y-ıla niyâz itdüm Yerinde biñ deger zulm eyledi başa o câbir bir	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Niyâzî
62a	Âşârî	İkilik perdesin ref' eyleyüp geçdüm şehâ bir bir Seni buldum dil ü cân içre yek-tâ dil-rubâ bir bir	Ġam-ı zülfüyle Âşârî hezârân ser-güzeştümden O yâra yok durur aħbâr-ı 'aşkum biñde câbir bir	Gazel/6	--- / --- / --- / ---	Âşârî
62a	Sâ'î	İrişdi 'îd-i ağhâ kişi cân itsün fedâ bir bir Tavâf-ı Ka'be-i küyunda yârân-ı şafâ bir bir	Olaldan 'îd mehcûrî şafâdan dūrdur Sâ'î N'ola dergâh-ı şâha 'arz olunsa müdde'â bir bir	Gazel/7	--- / --- / --- / ---	Sâ'î
62a- 62b	'Âlî	Gözüm kan dökdi zaħmum yâra fâş oldı dilâ bir bir Açıldı râz-ı pinhânım tıuyıldı mâ-cerâ bir bir	İkilik perdesinüñ def'ine âsân idi çâre Eger ğam-hâneme gelse o yâr-ı bî-vefâ bir bir	Gazel/6	--- / --- / --- / ---	'Âlî
62b	Tab'î	Tecellî eyleyenden dilde envâr-ı Hudâ bir bir Gözümden gitti maħv oldı nuķuş-ı mâ-sivâ bir bir	O gül-ruñ vaşfınuñ biñde birin Tab'î edâ itmez Söze gelse hezârân şâ'ir-i rengin-edâ bir bir	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Tab'î
62b	Kâmî	Ne mümkindür ki ol yâra idem hâlüm edâ bir bir Meğer aħvâlümü 'arz eyleye bād-1 şabâ bir bir	Hâyâl-i vaşf-ı dendâniyla yârûñ rişte-i nazma Ma'ânî dūrlerin nazm itseñ ey Kâmî revâ bir bir	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Kâmî
62b	Nuţķî	Açup evrâķ-ı gül mecmû'asın bād-1 şabâ bir bir Okudı gönca vaşfın bülbül-i rengin-edâ bir bir	Dehân-ı yâr fikri birle Nuţķî teng-dil olma Murâda vâşıl olan hâceti olur revâ bir bir	Gazel/6	--- / --- / --- / ---	Nuţķî
62b- 63a	Ķadri	Müşerref itse bezmi dil-berân-ı dil-rubâ bir bir Eliflerle tenin zeyn eyler erbâb-1 şafâ bir bir	Dü yek olduķça meclisde uşûli muţrib-i bezmüñ Bu ebyâtı terennüm kılsun erbâb-1 hevâ bir bir	Gazel/9	--- / --- / --- / ---	Ķadri
63a	Hâşimî	Dem-i vaşlunda kııl 'uşşâka sultânım 'atâ bir bir Olur 'îd olsa çünküm dest-būs-ı pâdişâ bir bir	Ma'ânî şaydına [bir] kııl arar şeħbâz-ı tab'ıyla Dilâ erbâb-1 nazmı imtiħân ider aĝa bir bir	Gazel/7	--- / --- / --- / ---	Hâşimî
63a	'Aşķî	Döküp naķd-i sirişķi yoluĝa kııldum fedâ bir bir Ki tâ ma'lüm ola erbâb-1 'aşka mâ-cerâ bir bir	Suţūr-ı defter-i şî'rüm degüldür rişte-i nazma Dūr-i pâk-i kelâmundur ki dizdüm 'Aşķiyâ bir bir	Gazel/6	--- / --- / --- / ---	'Aşķî

63a-63b	Rüsûhî	Qamu derdüm saña 'arz eyledüm ben mübtelâ bir bir Tabîbüm sen de luţfuñdan n'ola kılsañ devâ bir bir	Gözün yummaz Rüsûhî mihr-i ruhsârıñ hayâliyle Giceler şubha dek encüm şaçar ey meh-liķâ bir bir	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Rüsûhî
63b	Sezâyî	Ne hoş yazmış ruñuñ âyatını şun '-i Ğudâ bir bir Ğadıñ-i çeşm ü ebrûñı okur ehl-i şafâ bir bir	Sezâyî halkı-ı 'âlem kâtib ü deryâ midâd olsa Ğudânuñ binde bir şükürin ne mümkindür edâ bir bir	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Sezâyî
63b	'Aklı	Der-i dil-dâra hâlüm 'arz it ey bād-ı şabâ bir bir Ser-i küymde yârân-ı şafâya kııl du 'â bir bir	Dür-i dendânına dil-dârıñ aşlâ bulmadum şânî Geçürdüm biñ dür-i yek-tâyı gözden 'Aklıyâ bir bir	Gazel/7	... / ... / ... / ...	'Aklı
63b	Rûhî	Çün itdi 'arz-ı kâmet ['id]gehde dil-rubâ bir bir Dilâ tek tır yeründe hep iderler merħabâ bir bir	Hüner Ğabl-i metîni geçmedür maşşerde ey Rûhî Şırâñ-ı müstaķim ile olur mı hiç ma 'âbir bir	Gazel/7	... / ... / ... / ...	Rûhî
64a	Beyâzî	Yoluñda çekdüğüm cevri anup ben mübtelâ bir bir Disem hâl-i dil-i bîmârumı düşse saña bir bir	Beyâzîyi vişâle irgürünce gerdiş-i gerdün Belâ-yı hier ü derd-i 'aşkı çekdürdi anja bir bir	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Beyâzî
64a	Dervîş	Ne dem ki bülbül-i nağme-serâ terennüm ider Çemende şâhid-i gül güş idüp tebessüm ider	Ki ya 'nî Ğazret-i Sulţân Murâd-ı 'âdil kim Sitem-keşidelerüñ Ğâlîne teraħħum ider	Gazel/7	... / ... / ... / ...	Dervîş
64a	Mişâlî	Şafâ-yı rüyüñ-ıla murğ-ı dil tekellüm ider Şu tûñı gibi ki âyineden ta'allüm ider	'Aceb mi olsa ten-i Ğâki baħr-ı luţfına Ğarķ Zemîn-i şüreyi keff-i 'atâsı ķulzüm ider	Gazel/8	... / ... / ... / ...	Mişâlî
64b	Rızâyî	Baķınca şem'e şanursın saña tebessüm ider Bükâyla başına od yaķup tazallüm ider	Beyân-ı Ğazret-i Sulţân Murâd-ı 'âdil-dil 'Ulümü 'âleme i'lâm idüp tekellüm ider	Gazel/7	... / ... / ... / ...	Rızâyî
64b	Hâşimî	Çü büselikden o şeh nâzla terennüm ider Dehâni şevķine 'uşşâķ kendüyi güm ider	Ğariķ-i ni 'met [ü] ihsânıdır cihân Ğalkı Hemişe sofra-i cüdında dil tena 'um ider	Gazel/7	... / ... / ... / ...	Hâşimî
64b	Ğâtemî	Çü bülbülü ki gelüp bülbülü terennüm ider Gül anja Ğande kıılur Ğoncalar tebessüm ider	Kerîm ü 'âdil ü ķuţb-ı zamân u zıll-ı Ğudâ Ki sâyesinde cihân Ğalkı hep tena 'um ider	Gazel/8	... / ... / ... / ...	Ğâtemî
65a	Bezmî	Felekte Ğüsrev-i Ğâver ki maħv-ı encüm ider Ğapuñ Ğedâsınuñ âhi anja taķaddüm ider	Sa 'âdet-ile dem-i devleti müdâm olsun Şu vaķte dek ki Ğudâ mihr ile mehi güm ider	Gazel/7	... / ... / ... / ...	Bezmî
65a	Nuţķî	Seħer ki bülbül-i rengin-edâ tenağğum ider Feraħla gül açılur Ğoncalar tebessüm ider	Gözüm yaşı ile sinemde la 'l ü dâğı Ğören Ğıyâs-ı ķal 'a-i derbend ü baħr-ı ķulzüm ider	Gazel/7	... / ... / ... / ...	Nuţķî
65a	Rüsûhî	Ğaçan ki Ğülşene bülbül varup terennüm ider Bu şevķ-ile açılup Ğoncalar tebessüm ider	Ğarazla baķşa 'adü nażmuña Rüsûhî ne Ğam Ğörince ehlî anı [durmadan] tefehhüm ider	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Rüsûhî
65a-65b	Ğab 'î	O Ğonca-leb tene der nâ diyü terennüm ider Nevâ-yı nâlem ile Ğabl-ı sine güm güm ider	Zamân-ı salţanatın Ğaķ 'ale'd-devâm itsün Ki nür-ı 'adli anuñ zılm zulmini güm ider	Gazel/8	... / ... / ... / ...	Ğab 'î
65b	'Âlî	Ğalvetinüñ biri ol âfeti Ğammâma ķoyar Bir içim şu gibi pehlücugını câma ķoyar	Şimdi Ğarrâlanur ammâ gelür öñ soñ Ğaţ-ı yâr RüzĞâr anı daħı defter-i eyyâma ķoyar	Gazel/6	... / ... / ... / ...	'Âlî
65b	Dervîş	Sâķî-i bezm mey-i alı dilâ câma ķoyar Ğâ 'ir-i 'aķlı bu al-ile tıtuup dâma ķoyar	Ğil 'at-i şâhid-i nażmı biçer evvel şu 'arâ Şonra Dervîş onarur gül gibi endâma ķoyar	Gazel/7	... / ... / ... / ...	Dervîş

65b-66a	Hâtemî	Şubh-dem çoynına ol sîm-beri câme koyar Sâkî şan pāk gül-efsûmî şeher câma koyar	Hâl-dâr olsa lebi bûy-ı muhabbet artar Hûblar Hâtemî miski mey-i gülfâma koyar	Gazel/7	..- / ..- / ..- / ..-	Hâtemî
66a	Bezmi	Dil-rubâ kim bezeyüp kendüzin endâma koyar Bir nümâyişde niçe kâfiri İslâma koyar	Şi' rüm âhîr beni ta'rif ü şenâ kılmak için Harem-i hâşş-ı şehinşâh-ı zü'l-ikrâma koyar	Gazel/7	..- / ..- / ..- / ..-	Bezmi
66a	Sâ'î	Ol ki bir dil-beri bir al-ıla hâmmâma koyar Kesdürüp aña kırık câmeler endâma koyar	Harem-i muhteremi tavkı o şâh-ı keremün Yine dervîş-şîfat Sâ'iyi ikrâma koyar	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Sâ'î
66a	Tab'î	Rind odur mâ-melekin cümle satar câma koyar Bâde rehline bedenden çıkarur câme koyar	Yâr-ı nev-hattı n'ola sîneye çekse Tab'î Bende âzâd ola çoynına 'ıtık-nâme koyar	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Tab'î
66b	Âşârî	Sâkî kim bezm-i şafâ içre meyi câma koyar Rehne destâr degül şüfî kişi câme koyar	Emr-i sulţân-ıla bir gün ola kim hük-m-i kubûr Nâmuş Âşârî senüñ defter ü ahkâma koyar	Gazel/6	..- / ..- / ..- / ..-	Âşârî
66b	Medhî	Sâkî 'aks-i ruh-ı alın mey-i gülfâma koyar Şüfî tâc-ıla libâsını şatup câma koyar	'Ömrüm oldukça ben elden kımayam Medhî ki_anuş Nâmnı nâme-i dil-dâra ki şol hâme koyar	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Medhî
66b	Kâmî	Ne dem ağıyar şoyup ol mehi hâmmâma koyar Çarh mihr-i felegi şan tutuk-ı şâma koyar	Ka'be-i küyına niyyet idicek ey Kâmî Peyk-i himmet dil ü cân kâfilesin Şâma koyar	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Kâmî
66b	İlâhî	Bâde-i nâbî ki sâkî kadeh ü câma koyar Giyürür duhter-i rez bikrini endâma koyar	Ey İlâhî şanurın cânuma şular sepülür Bâde-i nâbî ki sâkî kadeh ü câma koyar	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	İlâhî
67a	Rüsûhî	Her kaçan sâkî-i gül-çehre meyi câma koyar Ferah ü zevk ü şafâyî dil-i nâ-kâma koyar	Devlet anuş ki Rüsûhî şoyup ol sîm-teni Sîne-ber-sîne olup her gice ikrâma koyar	Gazel/6	..- / ..- / ..- / ..-	Rüsûhî
67a	'Aklî	Yâr hâl-i siyehin sünbül-i gülfâma koyar Murğ-ı dil şaydı için dâne döküp dâma koyar	Nazm-ı 'Âliye nazîre olcağ bu gâzelün 'Aklıyâ nâme-i eş'ârına kim hâme koyar	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	'Aklî
67a	Nutqî	Bâde-nüş iki cihân naqdini bir câma koyar Ki bilür anı bu devrân ne ser-encâma koyar	Nutqî endâmuña ger râst degül hâme ne gam Gör a hayvât-ı ecel şonra ne endâma koyar	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Nutqî
67a	Dürri	'Aks-i ruhsârıñı 'aşîk dil-i nâ-kâma koyar Bir gedâ şan alup âyine-i ikrâma koyar	Murğ-ı dil tâlib olur zülf yanından hâle Dürriyâ dâne için kendüzini dâma koyar	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Dürri
67b	Dervîş	Dâğ-ı cefâ-yı yâr muhabbet nişânıdır Zahm-ı hadeng sehm-i sa'âdet nişânıdır	Zahm urdı tîr-i gamzesi Dervîş gönlüme Hün-âbe-i sirişk o cerâhat nişânıdır	Gazel/7	.. / .. / .. / ..	Dervîş
67b	Nizâmî	Dâğ-ı gamuş ki mihr ü muhabbet nişânıdır Sînemde şaklarum ki sa'âdet nişânıdır	Şâd ol Nizâmî saña itüm didüğine yâr Çün hürmet ehl-i [zillet] devlet nişânıdır	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	Nizâmî
67b	Hâşimî	Farqumda na' l-i yâr sa'âdet nişânıdır Başumda olduğı bu ki devlet nişânıdır	Nazm ehline şeref virüp Ağâ-yı nâmdâr Güyâ iden bu nazm-ı belâgat-nişânıdır	Gazel/8	.. / .. / .. / ..	Hâşimî
67b-68a	Sâ'î	Dâğ-ı siyeh ki nâr-ı muhabbet nişânıdır Bir lâle-ruh cüvân-ıla firkat nişânıdır	Çin itse Sâ'îye n'ola ebrûlarını yâr Tuğrâ-yı şâh bendeye devlet nişânıdır	Gazel/7	.. / .. / .. / ..	Sâ'î

68a	Bezmi	Çeşmünde sürme 'ayn-ı 'ināyet nişanıdır Ebrûlaruḡda vesme tarāvet nişanıdır	Gönderdügi gazeller o vaḡşī ḡazālümüḡ Bezmi-i zāra 'arz-ı mürüvvet nişanıdır	Gazel/8	-- / -- / -- / --	Bezmi
68a	Kāmi	Bu āh u zārī şanma ki firḡat nişanıdır Belki sürüş-ı müjde-i vuşlat nişanıdır	Zāhir olan felekde şafaḡ şanma Kāmiyā Ḥün-ı sirişk mātem ü ḡasret nişanıdır	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Kāmi
68a- 68b	Rūsūḡī	Sīb-i zeḡan ki mīve-i cennet nişanıdır Ḥāl-i siyāḡuḡ anda melāḡat nişanıdır	Ḥaḡḡ-ı 'izārı geldi irişdi şeb-i firāk Miskīn Rūsūḡī işte bu firḡat nişanıdır	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Rūsūḡī
68b	Medḡī	Ḳaddūḡ nihāli bāḡ-ı melāḡat nişanıdır Rüyuy ziyāsı mihr-i sa'ādet nişanıdır	Medḡī-ı zārı ḡaşılı pīr itdi hicr-i yār Ḳaddi büküldi ḡahrla rıḡlet nişanıdır	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Medḡī
68b	'Āli	Ebrū-yı yār ḡükm-i melāḡat nişanıdır Mazmūn-ı ḡaḡḡı devlet-i vuşlat nişanıdır	'Āli ki aşdı 'arşa yine bir kemān-ı saḡt Her saḡr-ı nazmı nāvek-i ḡikmet nişanıdır	Gazel/7	-- / -- / -- / --	'Āli
68b	Tiḡi	Her dāḡ dilde āteş-i firḡat nişanıdır Her yara sīnem üzre bir āfet nişanıdır	Āḡuḡ ḡıḡarsa māha elem çekme Tiḡiyā Tuḡ u 'alem ḡü devlet ü rif'at nişanıdır	Gazel/7	-- / -- / -- / --	Tiḡi
69a	Ḥātemi	Umac-ı dil ki tūr-i muḡabbet nişanıdır Her zaḡmı bir ḡadeng-i melāmet nişanıdır	Her tel ki var tarīḡ-i muḡabbetde Ḥātemi Rāḡ-ı ḡüdāda saḡa ḡidāyet nişanıdır	Gazel/7	-- / -- / -- / --	Ḥātemi
69a	Kāni	Başum yararsa sengle devlet nişanıdır Başdan o yara serde sa'ādet nişanıdır	La 'lüḡ ḡamıyla sīne-i Kānide dāḡ-ı 'aşḡ Müḡr-i kilid-i genc-i muḡabbet nişanıdır	Gazel/7	-- / -- / -- / --	Kāni
69a	Mişāli	Zaḡm-ı ḡadeng-i yār sa'ādet nişanıdır Sīnemde her ne kim var o devlet nişanıdır	Bī-nām isem n'ola beni ḡāḡır-nişān idin Raḡm eylemek faḡīre sa'ādet nişanıdır	Gazel/6	-- / -- / -- / --	Mişāli
69a- 69b	Sipāhi	Tūr-i ecel ki seng-i melāmet nişanıdır Mevtā-yı 'aşḡa belki selāmet nişanıdır	Na'l-i semendūḡ izini bulmuş Sipāhi dün Yüzler sürüp dimiş ki bu devlet nişanıdır	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Sipāhi
69b	Dürri	Başumda zaḡm-ı tiḡi sa'ādet nişanıdır Sīnemde dāḡ-ı mihr-i muḡabbet nişanıdır	Şemşīr-i 'aşḡ-ı yārla ḡāk olduḡın tenüm Ey Dürri dir gören ki şehādet nişanıdır	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Dürri
69b	Yemini	Dūd-ı siyeh ki nār-ı muḡabbet nişanıdır Yer yer fetil-i dāḡ o ḡarāret nişanıdır	Nāmuḡ Yemini 'ālem-i fānide aḡdurur Nazm-ı bedi' ehl-i belāḡat nişanıdır	Gazel/7	-- / -- / -- / --	Yemini
69b	'Ömri	Başda otaḡa zıll-ı ḡimāyet nişanıdır Tuḡrā berāt-ı şāha ḡilāfet nişanıdır	Öḡdül virürse ş'i rine Dervīş Aḡa n'ola 'Ömri şehāvet aḡa şecā'at nişanıdır	Gazel/6	-- / -- / -- / --	'Ömri
70a	Ḥāletī	Zülfi ḡamında ḡaddi leḡāfet nişanıdır Maḡribde toḡsa mihr kıyāmet nişanıdır	'Arz eyledi yine dūr-i şehvār-ı nazmını Seyr eylenüz 'arūs-ı belāḡat nişanıdır	Gazel/8	-- / -- / -- / --	Ḥāletī
70a	Emini	Oı ebruvān ki ḡüsn ü melāḡat nişanıdır Ḥaḡḡā budur berāt-ı berā'et nişanıdır	Da'vīye ma'nī 'āşīḡa dirler nişān gerek 'Aşḡuḡ Emini şıdḡ-ı emānet nişanıdır	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Emini
70a	Rūḡi	Ey dil firāḡa şabr selāmet nişanıdır İrmek vişāl-i yāra melāmet nişanıdır	Tende olan elifleri Rūḡi gören didi Bir serv-ḡad cüvān u bir āfet nişanıdır	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Rūḡi

70a-70b	Beyāzī	Başuñdaki otağa ki devlet nişanıdır Perr-i hüma-yı evc-i sa'adet nişanıdır	Meydān-ı 'aşk içinde Beyāzī-i nā-tüvān Seng-i cefā vü tır-i melāmet nişanıdır	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Beyāzī
70b	Niyāzī	Ebrūsı resmi yāra melāhat nişanıdır Mıhr-i münir-i rüyā sa'adet nişanıdır	Çandı hevā-yı zülf-i hüma-sāyesi yine Çağdan Niyāzī başuñya devlet nişanıdır	Gazel/6	-- / -- / -- / --	Niyāzī
70b	Kerīmī	Çağ-ı 'izārī rüz-ı kıyāmet nişanıdır Ol kara günler 'aşka fırçat nişanıdır	Gülşende kāmetine Kerīmī o dil-berün Servün müşābih olması rif'at nişanıdır	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Kerīmī
70b	'Aqlī	Çağın berāt-ı hüsne sa'adet nişanıdır Çaddün livā-yı 'aşka 'adālet nişanıdır	Nām u nişānı kalmasa 'Aqlī fütādenün Seng-i mezārī tır-i melāmet nişanıdır	Gazel/5	-- / -- / -- / --	'Aqlī
70b-71a	Çab'ī	Nağş-ı dehānı mıhr-i sa'adet nişanıdır Yāhud nigini hātem-i 'izzet nişanıdır	Sille urur geçerse n'ola sağa seng-i yār Ey Çab'ī tüt yüzün aña devlet nişanıdır	Gazel/6	-- / -- / -- / --	Çab'ī
71a	Çab'ī	Başumda yara seng-i melāmet nişanıdır Mecrūh-ı 'aşk isem n'ola şıhhat nişanıdır	Būs itse şī'rünj n'ola tahsīn idüp o şah Çab'ī sevin ki mıhr-i sa'adet nişanıdır	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Çab'ī
71a	Süheylī	Çağ-ı ruñun ki āyet-i rahmet nişanıdır Çağka ki hasta-dillere şıhhat nişanıdır	Ruhsār-ı zerdı sürh sirişki Süheylīnün Ol āsitān-ı devlete çasret nişanıdır	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Süheylī
71a	Nümāyī	Āzār u cevri yār muhabbet nişanıdır Aña liyākat özge sa'adet nişanıdır	Yanup yağıla cān eriyüp dāğ-ı dil n'ola Kim ol Nümāyī şem'-i meveddet nişanıdır	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Nümāyī
71a-71b	Cāhī	Ehl-i kerāmetün bu sa'adet nişanıdır Luğ u kerem ki hulğ-ı sa'adet nişanıdır	Ol cān tabībi hastalığın luğ idüp eger Cāhī şorarsa bil anı şıhhat nişanıdır	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Cāhī
71b	Āşārī	Mıhr-i ruñun ki şubh-ı şabāhat nişanıdır Göster yüzün ki şems-i hidāyet nişanıdır	Meydān-ı nazm içinde çapup top-ı āhumı [Āşārī gökde] güy-ı feşāhat nişanıdır	Gazel/6	-- / -- / -- / --	Āşārī
71b	Nuğkī	Ger yār cevri itse muhabbet nişanıdır Ağyār luğ eylese miñnet nişanıdır	Türki vü Fārsiyle dimek medh ü vaşf[ını] Nuğkī feşāhat-ile belāgat nişanıdır	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Nuğkī
71b	Cāmī	Zülf-i nigār hükmi belāgat nişanıdır Çağ-ı 'izārī hüsni ü leñāfet nişanıdır	Yüz sürse āsitānuña Cāmī kuluñ n'ola Çünkim tevāzu' ehle sa'adet nişanıdır	Gazel/6	-- / -- / -- / --	Cāmī
71b-72a	Seyrī	Sinemde pāre pāre muhabbet nişanıdır Zahm-ı sinānı dilde meveddet nişanıdır	Çadd-i nihāli dikmesidür serv-i büstān Seyr eyle Seyrī anı o kāmēt nişanıdır	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Seyrī
72a	'Aqlī	Ebrū-yı yār vesme leñāfet nişanıdır Niteki tiğce cevheri hiddet nişanıdır	Nām u nişāne kalmadıñı demde 'Aqlīden Çanda okunsa defter[i] miñnet nişanıdır	Gazel/5	-- / -- / -- / --	'Aqlī
72a	Şenāyī	Çaddün kıyām iderse kıyāmet nişanıdır Çālün çoparsa fitne 'alāmet nişanıdır	Şi'rün Şenāyī hem-dem-i nuğk-ı Mesīhdür Niteki her velīye kerāmet nişanıdır	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Şenāyī
72a	Derviş	Düşnām iderse yār muhabbet nişanıdır Çışm-ıla bağsa 'ayn-ı 'ināyet nişanıdır	'Āciz kılan nazīrede Derviş-i bī-dilün Nazm ehlini bu şī'r-i belāgat-nişanıdır	Gazel/7	-- / -- / -- / --	Derviş

72a-72b	Rûhî	Kişver-i cân u dilüñ hüsne sultânı Bekir Mürde-dil bende-i üftâdesinüñ cânı Bekir	Maraż-ı ‘aşka ilâc ister-ise itme dirîğ Rûhî-i hasta-dilüñ derdine dermânı Bekir	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Rûhî
72b	Beyâzî	Ey kad[i] bâğ-ı dilüñ serv-i hırâmânı Bekir Vey ruḥ[ı] gülşen-i hüsnüñ gül-i ḥandânı Bekir	Niçe demlerdi ḡazel söylemeden fâriğ iken Ḍarbî söyletdi Beyâzî-i süḡan-dâmı Bekir	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Beyâzî
72b	Bezmi	Gönül evrenginüñ olmasa eger ḥânı Bekir Bende-i kemter idinmezdi dil ü cânı Bekir	Yüz çevürmezdi dil-i Bezmi be-ḥaḡḡ-ı Şiddîğ Her ne cevri ü eleme görse revâ anı Bekir	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Bezmi
72b	Ṭab‘î	Evci-i hüsnüñ olalı mihr-i dirâḡşâmı Bekir Ḥayl-i encüm gibi maḥv eyledi ḥübânı Bekir	Medḡ ider gülşen-i hüsnin bulunur Ṭab‘î hezâr İşte ben istese bir bülbül-i nâlânı Bekir	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Ṭab‘î
72b-73a	Sultân Murâd	Yâruḡ kemend-i zülfine çün şâne şarmaşur Zencir-i ‘aşka bu dil-i divâne şarmaşur	Bundan güzel şafâ mı olur ‘aşka Murâd ‘Ayn-ı vefâ ile aḡa cânâne şarmaşur	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Sultân Murâd
73a	Sultân Murâd	Düşmen biline şol ki dilirâne şarmaşur Taḡsîn ol dilre ki merdâne şarmaşur	Aḡırı altuna alırım şol dil-âveri Her dem Murâdî ḡaşmına şirâne şarmaşur	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Başlık olarak velehu eyzan yazılmıştır.
73a	Aḡmed	Gönlüm o ḡam-ı zülf-i perîşâna şarmaşur Bilmem yılan-ıla ne bu divâne şarmaşur	Aḡmed bigi firâğ odı baḡrına düşen Âḡ itse âḡı çarḡ ile Keyvâna şarmaşur	Gazel/6	..- / ..- / ..- / ..-	Aḡmed
73a	Aḡmed	Oı Râfizî bu günde ki Geylâna şarmaşur Yârân ki günde Gence vü Şirvâna şarmaşur	Aḡmed bugünde Râfizîye yâr-ı dem olan Saḡa degül ki devlet-i sultâna şarmaşur	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Aḡmed
73a-73b	Bâkî	Zülfüñ ki nâr-ı eşk-i firâvâna şarmaşur Sünbüldür ol ki rişte-i bârâna şarmaşur	Pehlûya çekse tîğüñi Bâkî şafâ bulur Şan sâde-rüy dil-ber-i ‘uryâna şarmaşur	Gazel/7	..- / ..- / ..- / ..-	Bâkî
73b	Dervîş	Zülf-i siyeh ki kâmet-i cânâna şarmaşur Bir mârdur serv-i hırâmâna şarmaşur	Dervîşe zülm itme ki şekvâ idüp şaḡın Dâmân-ı şehriyâr-ı cihânâna şarmaşur	Gazel/7	..- / ..- / ..- / ..-	Dervîş
73b	Dervîş	Ġâzî bugünkü düşmene şirâne şarmaşur Yarın cinânda ḡurla ḡilmâna şarmaşur	Rübâḡ deḡlü gözine gelmez ‘adü-yı dîn Meydân güninde bebr ile arslana şarmaşur	Gazel/7	..- / ..- / ..- / ..-	Dervîş
73b-74a	Nev‘î	Cânım kemend-i kâkül-i cânâna şarmaşur Bir riştedür ki deste-i reyḡâna şarmaşur	Nev‘î tolaş mu ‘ânağa var şarmaşık gibi ‘Âşık olan o serv-i hırâmâna şarmaşur	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Nev‘î
74a	Nev‘î	Cân küşt-giri ‘aşk-ıla merdâne şarmaşur Şan birbirine bir iki mestâne şarmaşur	Ḥârını gülden ü ḡülni ḡardan ḡalâş Nev‘î ider ki dâmen-i sultâna şarmaşur	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Başlık olarak velehu eyzan yazılmıştır.
74a	Ḥâtemî	‘Âşık ne dem ki sevduḡi cânâna şarmaşur Yâr oldur aḡa ol daḡı rindâne şarmaşur	Pervâne oldı Ḥâtemî dili şem‘-i rüyına Divânedür ki şem‘-i fûrüzâna şarmaşur	Gazel/9	..- / ..- / ..- / ..-	Ḥâtemî
74a-74b	Ḥâtemî	Şeydâ gönül ki kâmet-i cânâna şarmaşur Leblâb imiş ki serv-i hırâmâna şarmaşur	Oı dem ḡanı ki Ḥâtemî rûz-ı voḡâ beni Herkes der idi ḡaşmına merdâne şarmaşur	Gazel/6	..- / ..- / ..- / ..-	Başlık olarak velehu eyzan yazılmıştır.
74b	Bezmi	Ġisûları ki gerden-i cânâna şarmaşur Beñzer fetîle şem‘-i şebistâna şarmaşur	Çeşmüñden ola mı dil-i Bezmi şehâ rehâ Her gördüḡine merdüm-i mestâne şarmaşur	Gazel/8	..- / ..- / ..- / ..-	Bezmi

74b	Bezmi	Regler ki dil-berā ten-i 'uryāna şarmaşur Evtārdur ki çeng-i pür-efğāna şarmaşur	Bezmi semendi na'lnı būs itmege müdām Pây-ı tekāver-i şeh-i devrāna şarmaşur	Gazel/6	-- / -- / -- / --	Bezmi
74b	Āşārī	Çucup kemer belini o cānāna şarmaşur Ejder durur ki genc-i firāvāna şarmaşur	Çignetme cevr ü zulmlle Āşārīyi şaşın Pây-ı semend-i hazret-i Sulţāna şarmaşur	Gazel/6	-- / -- / -- / --	Āşārī
75a	Tab'î	Tîrûñ ki oç yılıanı gibi cāna şarmaşur Tîğûñ nehengdür ten-i 'uryāna şarmaşur	Şarkar ayağın öpmege dāmānı Tab'iyā Pîrahēni de çucmağa cānāna şarmaşur	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Tab'î
75a	Ẓamirî	Göñlüm ki târ-ı tırra-i hûbāna şarmaşur Bir mürdur cihānda ki şu'bāna şarmaşur	Ol serv-i hoş-hırāma Ẓamirî gelürse rāst Ben bildüğüm budur ki levendāne şarmaşur	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ẓamirî
75a	Medhî	Tîğûñ şehā 'adūya dilirāne şarmaşur Āhen yürekli er gibi merdāne şarmaşur	Medhî kuluğa himmet-i 'ālîñ olursa ger Şîr-i jiyān olur da Nerimāna şarmaşur	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Medhî
75a	Sā'î	Tek bend kim miyāne-i cānāna şarmaşur Ejder durur şikārda ceyrāna şarmaşur	Yārān tavāf-ı Ka'be-i küyında ol şehûñ İhrām gibi Sā'î-i 'uryāna şarmaşur	Gazel/7	-- / -- / -- / --	Sā'î
75b	Harimî	Mestāne dil ki gamze-i cānāna şarmaşur Yalıñ kılcıca niteki divāne şarmaşur	İtme Harimî bendenji pâ-māl-i esb-i nāz Şaşın rikāb-ı hüsrev-i devrāna şarmaşur	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Harimî
75b	Cezbî	Ağyār [her] kaçan ki o cānāna şarmaşur Bir hārdur ki şan gül-i hāndāna şarmaşur	'Arz itmege cenābına cevrin güzellerüñ Cezbî rikāb-ı eşheb-i sulţāna şarmaşur	Gazel/6	-- / -- / -- / --	Cezbî
75b	Tîğî	Şol ten ki za'f-ı hicrûñ-ile cāna şarmaşur Bir riştedür ki dāmda murğāna şarmaşur	Bend eylese miyānına şemşirini o yār Tîğî de bir 'alāka ile cāna şarmaşur	Gazel/7	-- / -- / -- / --	Tîğî
75b- 76a	Nuṭkî	Şāne kaçan ki zülf-i perişāna şarmaşur Her târi dil şanur ki reg-i cāna şarmaşur	Nuṭkî ki Şāh-nāme beyānında sihr ider Firdevsî ile Hüsrev ü Selmāna şarmaşur	Gazel/6	-- / -- / -- / --	Nuṭkî
76a	Hāletî	Ol târ-ı zülf kim haṭ-ı cānāna şarmaşur Bir riştedür ki deste-i reyhāna şarmaşur	Her döndüğince muhkem olur bendi Hāletî Dil murğı kim o zülf-i perişāna şarmaşur	Gazel/8	-- / -- / -- / --	Hāletî
76a	Vişālî	'Aşık ki cism-i zerd-ile cānāna şarmaşur Güyā giyāh naḥl-i gülüstāna şarmaşur	Gāndan hālāş ider yakasın her ki yapışup Dāmān-ı luṭf-ı hüsrev-i devrāna şarmaşur	Gazel/6	-- / -- / -- / --	Vişālî
76a- 76b	Seyrî	Şol yāsemēn ki serv-i hürāmāna şarmaşur Beñzer o hūba kim qad-i cānāna şarmaşur	Ol müya döndi za'f-ıla Seyrî-i nā-tüvān Düşdükçe yire dāmen-i cānāna şarmaşur	Gazel/6	-- / -- / -- / --	Seyrî
76b	Nümāyî	Ol dem ki küşt-gir-i eccl cāna şarmaşur Virmez amānı zerrece merdāne şarmaşur	'Aşık olan Nümāyî yanar āteşe girüp Pervāne gibi şem'-i şebistāna şarmaşur	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Nümāyî
76b	Rüsūḥî	Sevmeñ o hūbı kim aña bigāne şarmaşur Dil virmeñ ol perīye ki nādāna şarmaşur	Gām çekmesün Rüsūḥî şu kim pîreñen gibi Tā şubḥ olunca ol meh-i tābāna şarmaşur	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Rüsūḥî
76b	Sipāhî	Ol qara göz ki şayd-ı dil ü cāna şarmaşur Beñzer o şāhbāza ki murğāna şarmaşur	Āḥir Sipāhî göresiz izhār-ı mihr idüp Ol meh-cebin-i yār-ı perişāna şarmaşur	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Sipāhî

76b-77a	‘Aqlî	Her kim kemend-i kâkül-i cânâna şarmaşur Manşür-ı dâr-ı ‘aşk olup urğana şarmaşur	Eş‘âr-ı zülf-i dil-beri ‘Aqlî tırâz ider Tâ kim ecel kemendi reg-i cânâ şarmaşur	Gazel/6	-- / -- / -- / --	‘Aqlî
77a	Meylî	‘Âşık ten-i nizârla cânâna şarmaşur Leblâb gibi serv-i hırâmâna şarmaşur	Ŧâkat mi var bu tarzda güftâra Meyliyâ Dil mi döner nazîre-i sultâna şarmaşur	Gazel/7	-- / -- / -- / --	Meylî
77a	Meylî	Ġâzî kaçan ‘adûlara merdâne şarmaşur Şehbâz şanki zümre-i murğâna şarmaşur	Meylî hiçâb-ıla kalur ayakda varumuz Eller hemîşe dâmen-i ihsâna şarmaşur	Gazel/6	-- / -- / -- / --	Meylî
77a	Âhî	Geldükçe tîri el üzere cânâna şarmaşur Güyâ idüp muşâfağa cânâna şarmaşur	Zerd ü nizâr Âhî bulunmaz nazîr ağa İllâ ki rişte süzen-i süzâna şarmaşur	Gazel/6	-- / -- / -- / --	Âhî
77a-77b	Emînî	Ol turralar ki zülf-i perîşâna şarmaşur Sünbül durur ki bâğda reyhâna şarmaşur	Mey işdügin Emînî duyurmazdı n’eylesün Dili tolaşur ayağı mestâne şarmaşur	Gazel/6	-- / -- / -- / --	Emînî
77b	Beyâzî	‘Âşık kilâb-ı küyüğe mestâne şarmaşur Hâcdan gelen kişi gibi yârâna şarmaşur	Bir gün Beyâzî kıllayarak bir kenârda Şehbâz-ı dil ol kebk-i hırâmâna şarmaşur	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Beyâzî
77b	[...]	Zülf-i siyeh ki gerden-i cânâna şarmaşur Bir mârdur ki genc-i firâvâna şarmaşur	Çıkamaz gönülden uğrasa bir kez hadeng-i yâr Rûh-ı revânı gör nice mihmâna şarmaşur	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Şiirin kime ait olduğu tespit edilememiştir.
77b	Niyâzî	Yâruş segân-ı küyü ki dâmâna şarmaşur Beşzer şu mîzbâna ki mihmâna şarmaşur	Nâz itse ger Niyâzî o mâhum kemend-i âh Evc-i felekde gerden-i Keyvâna şarmaşur	Gazel/6	-- / -- / -- / --	Niyâzî
78a	Hâşimî	HaŦtuş hayâlî gördüğü insâna şarmaşur Şan baŦr mâliki durur insâna şarmaşur	‘AşkuŦla kılsa Rüsteme ger hamle Hâşimî Olup zebûnı gerden-i yekrâna şarmaşur	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Hâşimî
78a	‘Azmi	Zülfün şikenlerine kim ol şâne şarmaşur Sünbül çemende reşkle reyhâna şarmaşur	Bir yerden uc vire diyü şâyed vişâl-i yâr Dil ‘Azmi târ-ı tırâ-i cânâna şarmaşur	Gazel/5	-- / -- / -- / --	‘Azmi
78a	Şenâyî	Zülf-i siyeh ki tırâ-i cânâna şarmaşur Sünbül durur ki deste-i reyhâna şarmaşur	Gice şabâha dek çağırupdur güzel gâzel Her şeb Şenâyî bir meh-i tâbâna şarmaşur	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Şenâyî
78a	TîĠî	SenüŦ ey cân-ı ‘âlem unşür-ı pâküŦ ne cevherdür Degüldür âb u gilden tıynetüŦ rûh-ı muşavverdür	Mesîhâ gibi ol rûh-ı muşavver dil-berüŦ TîĠî Felekden hâk-i pâyı meh-cebîn ü mâh-peykerdür	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	TîĠî
78b	Hâlî	O İsi-leb şorusla ger ne yüzden cân-perverdür CihânüŦ cismine cân-baŦş olan rûh-ı muşavverdür	Hâbîbüm şübhe vardur ‘âşkuŦ hâlâ hayâtında RuŦuŦ mir’âtını tüt ağzına Hâlî mükedderdür	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Hâlî
78b	Beyâzî	Edâsı râhat-efzâ vü kelâmı rûh-perverdür Perî-rûlarda Muşlı Şâhumuz rûh-ı muşavverdür	Beyâzî dirhem-i eşküŦle vaşlın eyleme ümmîd Vişâlî gencine mâlik olan anuŦ tûvângerdür	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Beyâzî
78b	Kânî	KelâmüŦ mu‘ciz-i yuhyi’l-‘izâm-ı rûh-perverdür SenüŦ cism-i laŦîfün haŦ bu kim rûh-ı muşavverdür	Melâhat deyri pürdür Kânîyâ gerçi şanemlerle Derün-ı dilde deyri naŦş olan rûh-ı muşavverdür	Gazel/7	--- / --- / --- / ---	Kânî
78b	Nüvidî	Nihâl-i kıdd-i dil-cûsı anuŦ şâh-ı gül-i terdür Hayât-efzâ-yı ‘âlem kendüsi rûh-ı muşavverdür	Nüvidî ‘arşa-i ‘aşk içre ser-bâz olsa ta’n mıdur Hevâ-yı kâkül ile düd-ı âhı serde şeh-perdür	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Nüvidî

79a	Hâşimî	Luţf iderken kahr-ıla bağrum kebâb eyler döner Mey şunarken gözlerüm câm-ı şarâb eyler döner	Rahm idüp ol yâr-ı gendümgün silerken yaşımı Hâşimî eşküm de çarlı aşiyâb eyler döner	Gazel/5	-. / -. / -. / -.	Hâşimî
79a	Râğıbî	Gelse dil-ber başa ağyâra şitâb eyler döner Luţf iderken turmayup cânâ 'azâb eyler döner	Ėande itme Râğıbî dönse murâduğ üzre ger Çeşmüñi bu çarlı tûlâbî pür-âb eyler döner	Gazel/5	-. / -. / -. / -.	Râğıbî
79a	Bezmi	'İdgehde her kimüñ seyrin tölâb eyler döner Çarlı aña derd-i devâr-ıla 'azâb eyler döner	Bezmiyâ Ėayyât-ı çarlı atlasdan itse Ėil'atüñ Bir gün olur câmeñi köhne şiyâb eyler döner	Gazel/5	-. / -. / -. / -.	Bezmi
79a	Ėadengî	Câme-Ė'âbından kaçan ol âfet-i devrân çıkar Maţla'ından güyyiâ kim neyyir-i rahşân çıkar	Ol kadar atduğ Ėadengîye şehâ Ėamzeñ okım Ėâk-i kabrinde ararsañ niçe biñ peykân çıkar	Gazel/5	-. / -. / -. / -.	Ėadengî
79b	Tiği	Şanma cânâ Ėamzeñ ucından iren peykân çıkar Şöyle bil ey qaşları ya kim o çıkmaz cân çıkar	Şi're mâ'il bir güzel sevmiş gibi Tiği yine Anuğ-ıçün tâze eş'ârı anuğ her ân çıkar	Gazel/5	-. / -. / -. / -.	Tiği
79b	Şefî'i	Her kaçan germ-âbeden ol âfet-i devrân çıkar Burc-ı âbîden şanasın bir meh-i tâbân çıkar	Ey Şefî'i bister-i hicrâna düşdüm 'âkıbet İrmedin vaşl-ı nigâra kórkarım kim cân çıkar	Gazel/5	-. / -. / -. / -.	Şefî'i
79b	Şehdi	Gösterüp rüyın kapudan her kaçan cânân çıkar Luţfi nağdinden o şaĖuñ kullara iğsân çıkar	Yoklayup her mısra'ıñ evvelki Ėarfin Şehdiyâ Nâzır olsañ nâm-ı pâk-i Ėüsrev-i Ėübân çıkar	Gazel/5	-. / -. / -. / -.	Şehdi
79b	Bezmi	Seyre ağyâr-ıla her bâr ol şeh-i Ėübân çıkar Şaydgâğa şaŖki sekbânlarla bir sultân çıkar	Ėaţ-ı nev-Ėiz ile bir 'âlem dağı kesb itdi yâr Bezmiyâ vaşında anuğ tâze bir dîvân çıkar	Gazel/5	-. / -. / -. / -.	Bezmi
80a	Kerimî	Cism-i zârumdan kaçan kim Ėançer-i cânân çıkar Cüzv-i lâ-tiđüñ olup ardınca ol dem cân çıkar	Her kaçan vaş eylesem dendânın ol şirîn-lebüñ Bağr-ı ma'nâdan Kerimî dürr-i bi-pâyân çıkar	Gazel/5	-. / -. / -. / -.	Kerimî
80a	Nüvidî	Zer Ėılâfından kaçan kim Ėançer-i cânân çıkar Lüle-i zerden şanasın çeşme-i Ėayvân çıkar	Tâs-bâz-ı çarlı bir mekkâredür kim her zamân Dâmeninden ey Nüvidî lu'b-ı bi-pâyân çıkar	Gazel/5	-. / -. / -. / -.	Nüvidî
80a	'Aklı	Her kaçan tenden Ėadeng-i Ėamze-i cânân çıkar Şöyle feryâd eylerem güyâ bedenden cân çıkar	'Âlem-i fânî hemân bir câmekândur 'Aklıyâ Cümleten âdem aña 'uryân girer 'uryân çıkar	Gazel/5	-. / -. / -. / -.	'Aklı
80a- 80b	Mişâli	Felek gâĖi yerüñ gün gibi evc-i âsumân eyler Döner gâĖi Ėazîz-i Ėâk-i idbârî mekân eyler	Diyâr-ı Ėurbete gitdi Mişâli çün tek ü tenhâ Du'âlarla bu şiri chl-i naţma armağan eyler	Gazel/7	-. / -. / -. / -.	Mişâli
80b	Tiği	Felek anuğ ki Ėaddin dest-i zür-ıla kemân eyler Ėatı Ėam çekmesün ĖaĖĖ anı bir şâğib-nişân eyler	Bu ref'i bâ'ış-i rif'at kılpup dervişine ol şâğ Ümidüm bu yağında mîr-i mîrân-ı zamân eyler	Gazel/8	-. / -. / -. / -.	Tiği
80b	Hâşimî	Felek geh bezmümüz gül yüzlilerle gülsitân eyler Döner gâği şarardup rüyumuz berg-i Ėazân eyler	N'ola tab'-ı bülendüm yazsa vaşfuñ şafĖa-i çarĖa Midâd-ı luţfuñ anı Ėâmeveş raţbü'l-lisân eyler	Gazel/7	-. / -. / -. / -.	Hâşimî
80b- 81a	Bezmi	Merâmından kimi çarlı ayırup kârın fiğân eyler Murâda irgürüp elbette anı kâm-rân eyler	Du'â kılmağdan ol şâğa ferâğat eylemez Bezmi Çıkpup tâ kim sipihre tâ'ir-i cân aşiyân eyler	Gazel/7	-. / -. / -. / -.	Bezmi
81a	Rif'atî	Umürin ol ki tefvîz-i Ėudâ-yı ins ü cân eyler Murâda vâşıl idüp anı Mevlâ kâm-rân eyler	Bilür dervîşi Ėâlin mürşid-i kâmil dime bilmez Bir iki gün cefâ itmekle ancak imtiğân eyler	Gazel/6	-. / -. / -. / -.	Rif'atî

81a	Ḥadengī	O ḥam-ı zülf-i siyeh kim ruḥ-ı cānānda yatur Mārdur ḥalḫa olup ṣaḥn-ı gülistānda yatur	Zülf-i çevgānına gūy olmağ-ıçün niçelerün Ey Ḥadengī ṭop olup başları meydānda yatur	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ḥadengī
81a	Kānī	Ḥāl-i fettānı ki ol çāh-ı zenaḥdānda yatur Düzde beñzer ki düşüp bend-ile zindānda yatur	Yaşdanup şubḫa degin işigi taşın her şeb Devlet ol başa ki Kānī der-i cānānda yatur	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Kānī
81a- 81b	Şenāyī	'Aks-i dendānelerün dīde-i giryānda yatur Dürri meknūn nitekim baḥr-ı fırāvānda yatur	Mār-ı zülfünçe ṭolaşursa Şenāyī ṭaḥ mı Genc-i çāh-ı zeḫanūḡ bu dil-i vīrānda yatur	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şenāyī
81b	Ānī	Dil-i zārum ki benüm sīne-i sūzānda yatur Bir müsāfir kişidür ḥāne-i miḥmānda yatur	Sīnem üzre görinen dāğ-ı siyehler Ānī Zāğlardur ki konup ḥāne-i vīrānda yatur	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ānī
81b	Bezmi	Göñlüm efgānla her şeb der-i cānānda yatur Bir muğannī gibidür kim gice sulṭānda yatur	Mübtelā Bezmi ki mehcūr-ı ser-i kūyundur Ḥastaya beñzer o bī-çāre beyābānda yatur	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmi
81b- 82a	Beyāzī	Ne ġam ol 'aşıka kim sīne-i cānānda yatur Beñzer ol bülbüle kim ṣaḥn-ı gülistānda yatur	Nice girsün gözine uyḫu Beyāzīnün kim Vuşlat ümmidi-y-ile bister-i hicrānda yatur	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Beyāzī
82a	Fehmī	Ne fīkr eyler vişālün dil ne cevrenden emān ister Hemān künc-i ġamuḡda genc-i 'aşkuḡ rāyġān ister	Lebi vaşfında yāruḡ Fehmīyā mecmū'a-i şī'rüm Açılmaz degme nādāna ola bir nükte-dān ister	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Fehmī
82a	Mişālī	Varınca seglerün kūyundā benden üstülḥān ister Seferden gelse yārām kişiden armağan ister	Kitāb-ı ḥaṭṭ-ı sebz-i rüy-ı yārī arzū eyler Okumağa Mişālī ṭıfl-ı dil bir Gülsitān ister	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mişālī
82a	Ḳalender	Göñül vaşfında diḡkat itmege bir mū-miyān ister Ḳulı olmağa zībā bir efendi kām-rān ister	Egerçi vaḡt-i vuşlat göz açup yokmuşça var ancak Mülākāt-ı Ḳalender bārī ammā çoḡ zamān ister	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ḳalender
82a- 82b	Mānī	Ġarībūndür dil-i şeydā işigünḡde mekān ister Göñül murġı ser-i kūyundā ṣāhum aşıyān ister	Metā'-ı vaşla Mānī naḡd-i cānuḡ istemiş cānān Fedā eyle yolına cümle varuḡ çünki cān ister	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mānī
82b	'Ulvi	Cefāya meyl idüp cānā nedür bu bī-vefālīklar Bilişler yād olup yāda idersin aşınālīklar	Ḳabā-y-ıla ḡabarmak meclis içre key ḡabāḫatdūr Faḡire 'Ulviyā ḫoş gelmemişdür bu ḡabalīklar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ulvi
82b	Şānī	Nedür bu nāz u istiġnā nedür bu dil-rubālīklar Nedür bu mīrzālīklar nedür bu pādīşālīklar	Bu şekvālar nedür ey Şānī-i mehcūr dil-berden Ḳurup hengāme-i 'aşkı nedür bu bī-vefālīklar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şānī
82b	Emānī	Nedür ol bī-vefālīklar nedür ol pūr-cefālīklar Bize biġānelīklar yādlarla aşınālīklar	Ferāġat cyledüm dersēḡ Emānī ḫüb-rūlardan Nedür ol zühd-ile perḫizler ol pādīşālīklar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Emānī
82b- 83a	Kevşerī	Nedür bu 'işveler bu şīveler bu bī-vefālīklar Nedür bu sende istiġnā nedür bu mīrzālīklar	Bugün mestāne gördüm Kevşeriyā ol perī-rüyı Didüm ey lebleri meygün nedür bu pādīşālīklar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Kevşerī
83a	Şıdḡı	Nedür bu 'işvelerle nāzlarla dil-rubālīklar Nedür bu ḫandelerle bu lūṭuflar dil-küşālīklar	Nedür Şıdḡı gedāya nāz u istiġnā 'aceb bilmem Nedür ṣāhum aña bunca cefālar bī-vefālīklar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şıdḡı
83a	Nişānī	İderler ḫüsnle meh-rū güzeller pādīşālīklar Olupdur anlara begler aġalar bī-vefālīklar	Nişānī bī-niyāz ol ehl-i ḫüsn-ile ta'alluḡdan Belā mülkine şehlikden beg olmuşdur gedālīklar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Nişānī

83a	Nāmī	Serīr-i hüsne şāh ol eyle cānā pādīşālıklar Kaşuñdan eylesün üftādeler 'arz-ı gedālīklar	Niçün Nāmī kuluñ bañr-ı belāya āşinā idüp İdersin dā'imā bīgānelerle āşinālīklar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Nāmī
83a	Lisānī	Nedür cānā bu nāz u şivelerle bī-vefālīklar Cemālün gösterüp 'uşşāka olmaz āşinālīklar	Vişālün ni'metiyle muğtenem cümle esirün hep Lisānī bī-nevāya hışşe düşmiş bī-nevālīklar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Lisānī
83b	Bākī	Ruñuñ 'aksiyle şāñn-ı dīde bāğ-ı dil-sitānumdur Hayāl-i nañl-i kaddün hayliden hāñır-nişānumdur	Yaşum deryādur ey Bākī içinde şāñ-ı mercānı Hayāl-i nañl-i bālāsı nihāl-i ergāvānumdur	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bākī
83b	Ümīdī	Belā bezminde cānā cām çeşm-i hūn-feşānumdur Hayāl-i la'l-i meygūnuñ şarāb-ı ergāvānumdur	Ümīdī ben o şāhbāz-ı hümā-bāzum ki 'ālemde Görinen māh-ı nev bām-ı felekde āşiyānumdur	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ümīdī
83b	Bākī	Cünd-i şitāyī taşa tutup yine jāleler Kaşd itdiler ki milket-i gülzārī alalar	Bākī o demde hayf ola ehl-i mezāka kim Künc-i belā vü güşe-i miñnetde qalalar	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	Bākī
83b	Ümīdī	Tarf-ı kenār-ı bāğa varup düşdi jāleler Bād-ı baharla gülpü açıldı lāleler	Gül gibi [yār] hār rakīb-ile hem-nişin Bülbül gibi Ümīdī n'ola kılsa nāleler	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	Ümīdī
84a	Nümāyī	Ruhsār-ı yāra beñzemese berg-i lāleler Gülşende böyle üstine düşmezdi jāleler	Ġam yime ey Nümāyī reh-i 'aşk-ı yārda Eksük degül çü derd ü belādan nevāleler	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	Nümāyī
84a	Bākī	Piyāle hüsrev-i mülk-i ğama tād-ı keyānīdür Hum-ı mey pādīşāh-ı 'aşka genc-i hüsrevānīdür	Şafā-yı şī'r-i Bākī bā'ış-i mihr ü muħabbetdür Bu āb-ı zindegānī ol hayāt-ı cāvidānīdür	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bākī
84a	Ümīdī	Ruñuñ şem'-i melāhat kaşlaruñ müşkīn duħāmıdur Anuñ ol gerden-i kāfür sīmīn şem'dānıdur	Kaşasına göz irişmez belāgat bañrıdur tab'uñ Anuñ-çün ey Ümīdī sözleruñ dürr-i ma'anīdür	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ümīdī
84a- 84b	Bākī	Hār-ı ğamda 'andelīb eyler figān u zārılar Goncalarla şalınur şāñn-ı çemende hārılar	Hāk bu kim Bākī nazır olmaz bu mu'ciz nazmuña Şi're āğāz itseler şimden gerü şeħhārılar	Gazel/5	... / ... / ... / ..	Bākī
84b	Ümīdī	Dil n'ola zülfünde eylerse figān u zārılar Giceler çün nāleyle āğāz ider bīmārılar	Ey Ümīdī bāğ-ı ruhsārın görelen murğ-ı dil Hār olupdur cismine anuñ gül-i gülzārılar	Gazel/5	... / ... / ... / ..	Ümīdī
84b	Bākī	Cām-ı şarāb la'l-i lebün mübtelāsıdur Şol būseler kim andan alur qan bahāsıdur	Bākī süħanda şimdi saña hem-cenāh yoğ Tab'-ı bülendün evc-i [belāgat] hümāsıdur	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	Bākī
84b	Ümīdī	Hāk-i rehün ki çeşm-i cihān tütıyāsıdur Ey nūr-ı dīde göz[ler]ümün rüşenāsıdur	Tarz-ı Nizāmıyī iden ihyā Ümīdınün Āb-ı hayāt nazmla cān-baħş edāsıdur	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	Ümīdī
84b- 85a	Faşıhī	Mihr ü vefā ki 'aşıkuñ ey dil şafāsıdur Hicr-i niğār ehl-i muħabbet belāsıdur	Nazm-ı lañif-ñal'atine yoğ durur nazır Şi'r-i Faşıhī efsāh-ı şā'ir edāsıdur	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	Faşıhī
85a	Bākī	Cür'adān abdāla gerçi mañzenü'l-esrārdur Rind-i dürd-āşāma sāğar mañla'u'l-envārdur	Ol şanemden Bākıyā bir būsē da'vā kııl yürü Söylemezse öp hemān āğzın sükut ikrārdur	Gazel/5	... / ... / ... / ..	Bākī
85a	Ümīdī	Dāne-i hāl-i siyāhuñ sübħatü'l-ebırārdur Levħa-i māh-ı cebinün mañla'u'l-envārdur	Yerıdür güş-ı şeħinşāha irerse sözleruñ Ey Ümīdī her kelāmuñ bir dür-i şeħvārdur	Gazel/5	... / ... / ... / ..	Ümīdī

85a	Bâkî	Gönül bir rind-i 'âlem-süz şüh-ı şeh-levend ister Ki 'aşk odına yanmağa dil ü cândan sipend ister	Murâdı sîneye ol serv-i sîm-endâmî çekmekdür Semend-i tab'-ı Bâkî bir gümüşden sîne-bend ister	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bâkî
85a- 85b	Şâdî	Gönül bir serv-kâmet kec-küle çabük levend ister Hemân hâl ü hața nâzır degül bälâ-bülend ister	Ğama mu'tâd olanuñ derdi yok dir yüzüme bakmaz 'İlâca her tabîb-i derd-i hicrân derdmend ister	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şâdî
85b	Ümidî	Gönül kul olmağa bir şüh-ı şeh-levend ister Ĥam-ı gîsü-yı müşkâsâların boynına bend ister	Ümidî çıkmağa kaşr-ı vişâl-i yâra derd-i dil DuĤân-ı âh-ı âteş-bârdan aña kemend ister	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ümidî
85b	Meşķî	Ne dem ki seyr için ol lâle-ĥad yabana çıkar Dil-i fütâdelerüñ âhı âsumâna çıkar	Biñ ağlasağ senüñ-içün kapuya çıkmaz [o yâr] Dem-â-dem ağlamadan Meşķ[iyâ] saña ne çıkar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Meşķî
85b	'Azîzî	DuĤân-ı âhla dilden ki her zebâne çıkar Döne döne [meh-i] tâbâna kehkeşâna çıkar	Dem-â-dem âh iderek okusun anı 'âlem 'Azîzî ol mehe bir şî 'r-i 'âşîkâne çıkar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Azîzî
85b- 86a	Lisânî	Başumdan âteş-i âhum ki yana yana çıkar 'Alev olup şereri fark-ı ferķadâna çıkar	Lisânî la'l-i leb-i yârı söyledür olsağ Ölüyi zinde kıılır 'İsî-i zamâne çıkar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Lisânî
86a	Lebîbî	Kemend-i âh-ıla dil evc-i âsumâna çıkar Hemân beşzer o cân-bâza rîsmâna çıkar	Lebîbî başın açup bî-vefâ güzellerden Şikâyet itmege bir gün şeh-i cihâna çıkar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Lebîbî
86a	Naĥîfî	Seĥerde nâzla ol şeh ki âsitâna çıkar Benüm de cân-ı ĥazînum gelür dehâna çıkar	Dem-i veğâda o şâhuñ yanında ĥançerden Naĥîfî tîğ-i 'adü tâ kesilmeden ne çıkar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Naĥîfî
86a	Şinâsî	Kaçan o şâĥ[id]-i cân-bâz rîsmâna çıkar Gören şanur ki hümâ evc-i âsumâna çıkar	Ne tîğî ġamzesi kim sîneme urur yârıñ O tîğüñ ucu Şinâsî miyân-ı cânâ çıkar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şinâsî
86a- 86b	Ĥüsrev	Kaçan o ġonca-dehen seyr-i ġülsitâna çıkar Fiğân-ı bülbül-i dil evc-i âsumâna çıkar	Vefâlıdur diyü Ĥüsrev ögerseğ ol yârı Bu sözüñ ötesi şoñra şaķın yalana çıkar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ĥüsrev
86b	Meylî	Çıkarsa tîğın o ĥünî bu nâ-tüvâna çıkar Helâk olma raķîbâ yürî saña ne çıkar	Bu tâze tâze ġazeller ki turma çıkmadadır Be Meylî her biri bir ĥüb-ı nev-cüvâna çıkar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Meylî
86b	'Âlî	Ĥabâ-yı sebze dil-ber ki ġülsitâna çıkar Hezâr ġülden uçar naĥl-i ergavâna çıkar	Şu 'ür-ı nazmla kııl pâye kat'ın ey 'Âlî Meşeldür ayak ayak kışi nerdübâna çıkar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Âlî
86b	Ĥinâyî	Kaçan serîrine ol server-i yegâne çıkar Gören şanur ki mehi çarĥ-ı âsumâna çıkar	Ĥinâyî pâye-i maķşûda irmege sa'y et Ki dirler ayak ayak kışi nerdübâna çıkar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ĥinâyî
86b	Nev'î	Kaçan o serv-i çemen seyr-i ġülsitâna çıkar DuĤân-ı âteş-i dil süy-ı âsumâna çıkar	Ben incelür ġam-ı zülfüyle cânâ kıalmaz yer Şu pehlevân gibi Nev'î ki rîsmâna çıkar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Nev'î
87a	Yümnî	Seĥer o mihr-i kamer-ruĥ ki âsitâna çıkar Kemend-i âhla dil saķf-ı âsumâna çıkar	Miyânî ĥançeri yegler dehânî ġamzeleri O yok bu yok görinür Yümnî-i yegâne çıkar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Yümnî
87a	Sâ'î	Gönül [ne dem] müjesiyle ol âsitâna çıkar Meşîĥ süzen ile şanki âsumâna çıkar	Zemîni seyle virür eşķ-i çeşmüm ey Sâ'î Ne dem ki ebr olup âhum âsumâna çıkar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Sâ'î

87a	Bākī	Harf-i ğama devât u qalem şekl-i âhdur Aña mürekkebe âhda dūd-ı siyâhdur	Sultân-ı 'aşka bende şatar şimdi kendüyi Bākī de haq budur ki 'aceb pâdişâhdur	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Bākī
87a	Ümîdî	Rindân-ı bezme cām zümürüd külahdur Her birisi diyâr-ı ğama pâdişâhdur	Bir kez Ümîdî ayagaña sürmege yüzün Yıllar durur yolunğa şehâ hâk-i râhdur	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ümîdî
87b	Bākī	Dil milketini yıkdı hayâl-i dehân-ı yâr Virdi fenâya gösgötürî şehri bir şerâr	Gülgün olurdu çehre-i Bākī şafaq gibi Devrân şunaydı destine bir cām-ı zer-nigâr	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Bākī
87b	Ümîdî	Açduqça yara sîneme ol tîğ-i zer-nigâr Bir pâre hazz idüp açılır kalb-i ğam-güsâr	Cevr ü cefâ-y-ıla beni bî-zâr şanmasun Varup Ümîdî eyleyeyin yâra âh u zâr	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ümîdî
87b	Mişâlî	Geçdi tîrûğ gözini açup olunca nâzır Zahm-ı sînem aņup ol demleri daļı acır	Söz götürmez dehen-i tengi katı nâzûkdür Ey Mişâlî nice vaşf eyleye anı şa'ir	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Mişâlî
87b	'İzârî	Fitne fenninde ser-i zülfûğ olaldan mâhir Naqd-i îmânımı güm kıldı benim ol sâhir	Ey 'İzârî o şanem vara Müselmân ola mı Gözleri dîni qara zülfî ise bir kâfir	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	'İzârî
88a	'Ahdî	Genc-i hüsüne o gün yüzlinüñ oldı nâzır Aqçası olsa n'ola merdüm-i çeşmüñ vâfir	Sözleri vaşf-ı miyânunla ser-i zülfüñdür Qanı 'Ahdî gibi bir ince vü nâzûk şa'ir	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	'Ahdî
88a	Nişânî	Bâz-ı nâlemlerle dirîğâ olmadı cânân şikâr Şayd müşkil çekme zahmet olmaz imiş cân şikâr	Murğ u mâhî şaydını qo göñül avla luţfla 'Ârif eyler ey Nişânî çün dil-i insan şikâr	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Nişânî
88a	'İzârî	Bend idüp cân murğın itdi kâkül-i cânân şikâr Görmedüm anuğ gibi bir şâhbâz-ı cân-şikâr	Dâne-i luţf ile şayd eyle 'İzârî göñlini İtmek istersen eger bir murğ-ı hoş-elhân şikâr	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	'İzârî
88a	Tâbî	Dâm-ı zülfîyle ider dil murğımı cânân şikâr Çeşmi şol şebâza beņzer kim olupdur cân-şikâr	Dâma düşmezlerse Tâbî hûblar olmaz 'aceb Mülk-i fânide ne mümkündür ki_ola ğilmân şikâr	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Tâbî
88b	Mişâlî	Ola mı ey dil saņa ol şâh-ı 'âlî-şân şikâr Yoq durur hergiz hümâyî eylemek imkân şikâr	Ey Mişâlî murğ-ı cânı bir bakımda şayd ider Yaraşur çeşmine dinse şâhbâz-ı cân-şikâr	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Mişâlî
88b	Emânî	Bir gözi şâhine olmışdur tezerv-i cân şikâr Kim ider bir anda biņ cân ol [şeh-i] fettân şikâr	Kebk-i dil hergiz tutulmazdı Emânî kimseye Eyledi şâhîneş ol gözleri fettân şikâr	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Emânî
88b	Şadri	Murğ-ı rûhum itmedin bâz-ı ecel ey cân şikâr Şal meded gelsün o zülf-i şâhbâz-ı cân-şikâr	Dâm-ı çeşmüñden çıkarma qadd ü qaşı 'aksini Şadriyâ düşmez bilürsin merdümüne her ân şikâr	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Şadri
88b	Rahmî	Zâr göñlüm itdi nâ-geh kâkül-i cânân şikâr Eyledi bir mâr güyâ bülbül-i nâlân şikâr	'Âşık olmaz Rahmîyâ gözden şu kim yaş dökmeye Nitekim murdâr olur açmayınca qan şikâr	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Rahmî
89a	'Ahdî	Naqd-i eşküm bezl itdüm olmadı cânân şikâr Aqça ile gerçi kim dirler olur hûbân şikâr	Bir kez açsa ol qaşı yanuğ 'uqâb-ı tîri per Murğ-ı dil gibi ider 'Ahdî he[zâ]rân cân şikâr	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	'Ahdî
89a	Şânî	Murğzâr-ı şahn-ı küyün eyledi cânân şikâr Güyiyâ eţraf-ı şehrumüzi itdi han şikâr	Avlamış murğ-ı dil-i Şânî[yi] zülfün dâm idüp Şayd-ı şâhîn eylemiş ol şâhbâz-ı cân şikâr	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Şânî

89a	Şemsi	Câme-i sebzın çıkardı sarı giydi tağlar Yâd idüp evvel bahârî çağladı ırmağlar	'İllet-i hierünle cânâ Şemsi-i dil-ğastanun Yoluña cân virdügin yâd eylesünler şağlar	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Şemsi
89a	Hüsrev	Âh idersem âhuma âhenk olurlar tağlar Ağlasam yanumca bile ağlar ırmağlar	Ben nice dîvâne-i 'aşk olmayam kim Hüsrevâ Ol şacı Leylî beni Mecnûn yerine bağlar	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Hüsrev
89b	Yümnî	Nâr-î âh-î pür-şerârumla tutuşdı tağlar Kıynadı taşdı görünce yaşımı ırmağlar	Zîr-i destârında bend idüp kemend-i kâkülün Yümnî-i dîvâne-yi bilmez yerine bağlar	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Yümnî
89b	Lebîbî	Baş açuğ dîvâne-i 'aşkuñ olaldan tağlar Sü-be-sü zencire urmuşdur anı ırmağlar	Almağa ol tûñyi dest-i rakîb-i zâğdan Âyine idüp Lebîbî tîğ-i tab'ın zâğlar	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Lebîbî
89b	Fehmî	Nev-bahâr irdi yine şeydâ olup ırmağlar Kınlı yaşum gibi zencirin sürüyü çağlar	Fehmiyâ zülfî ucından hâk olan miskin için Kıralar giymiş saçın çözmüş bulutlar ağlar	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Fehmî
89b	Tal'atî	Durmayup seyl-âbveş eşk-i revânım çağlar Döğinen taşlarla ağlar hâlûme ırmağlar	Tal'atî Ferhâd için tağlarda feryâd eyledüm İşidüp feryâdımı göğsin geçürdi tağlar	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Tal'atî
89b- 90a	Rûhî	Nev-bahâr oldı yine oldı müzeyyen dağlar Eşk-i çeşmüm gibi etrafında şular çağlar	Her kaçan yârın hayâlin Rûhiyâ fikr eylesem Gâm gidüp bu hasta gönlümden ferahlar bağlar	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Rûhî
90a	Cinânî	Ol sîm-ber virmez haber tenhâ gezer kılmaz hâzer Kıl bir nazar dirsem eger biñ nâz ider bakmaz geçer	Rengîn-edâ olur dilâ kalbe şafâ rûha gîdâ Dirsem revâ bu hoş nevâ kılsun Cinânîden eşer	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Cinânî
90a	Nâdirî	'Uşşâk eger kılsa nazar ol gâmezler hançer çeker Bu çeşm-i ter yaşlar döker şâm u şehër kılmaz eşer	Bâd-ı şehër virmez meger ol verd-i terden bir haber Hün-ı cigerden dîdeler ey Nâdirî tırmaz açar	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Nâdirî
90a	Zâtî	Ey İsi-i zamân beni gel hâkden götür Âhum odı alamadan eflâkden götür	Zâtî hevâya virme dili Hâk binâsıdur Ol bârgâhı cây-ı hâşarnâkden götür	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Zâtî
90b	Hâletî	Jengâr-ı mâ-sivâyı dil-i pâkden götür Gerd-i hicâbı dîde-i idrâkden götür	Dünyâyı şanma Hâletiyâ cây-ı emn ü 'ayş Ayağı gel bu bezm-i hâşarnâkden götür	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Hâletî
90b	Bezmi	Tîğünle kes serüm ten-i şad-çâkden götür Câmî bedenden eyle cüdâ hâkden götür	Zülf-i nigâra göñlünj bend itme Bezmiyâ Meyl-i dili ol ef'î-i Dahhâkden götür	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Bezmi
90b	Bâkî	'Aks-i 'izârın dîdede berg-i gül-i ter kendidür La'lün hayâlî sînede rûh-ı muşavver kendidür	Qahr-ı zamânın zehrini def' itmez ey Bâkî devâ İllâ şarâb-ı dil-küşâ tiryâk-i ekber kendidür	Gazel/7	--- / --- / --- / ---	Bâkî
90b	Sâ'î	Başda külahı zanbaquñ tâc-ı kâleder kendidür Destinde [şâhı] gıncanun şeyh-i ser-ejder kendidür	Cülarda 'aks-i ergavân mercân budağıdur hemân Sâ'î-i zâr u nâ-tüvân kibrit-i ahmer kendidür	Gazel/6	--- / --- / --- / ---	Sâ'î
91a	Tîğî	La'l-i leb-i cân-perverün güyâ ki sükker kendidür Luţf-ıla şîrin sözlerün kıand-i mükerrer kendidür	Zâl-i zamâne Tîgiyâ ehl-i dile kılmaz vefâ Dil-beste olmayan aña merd-i dil-âver kendidür	Gazel/7	--- / --- / --- / ---	Tîğî
91a	Rûhî	Nedür ey gıncan yanuçca şalınan hâr nedür Bülbül-i hoş-nefesün var iken ağıyâr nedür	Sevmeseñ ol gül-i nev-reste-i şîrin-deheni Rûhiyâ âh u figân-ıla dil-i zâr nedür	Gazel/6	--- / --- / --- / --	Rûhî

91a	Bezmi	Dehenüñ zâhir iken gönca-i gülzâr nedür Kelimâtuñ var-iken bülbül-i bîdâr nedür	Nağd-i cân-ıla didüm Bezmi hâridâruñdur Didi ol şahid-i bâzâr hâridâr nedür	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmi
91b	Şenâyî	Evvelâ va'de-i vaşl itdüğün ikrâr nedür Şaniyâ redd idüp ol sözlerüñ inkâr nedür	Gönli isterse Şenâyîye olur ol meh şayd Şaymasa per-i meges yerine ağıyar nedür	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şenâyî
91b	Mâni	Hüsle tutdı iki dil-ber cihânı ser-te-ser Birisine derler İbrâhîm ü birine 'Ömer	İkinün de nazîri yok cihânda Mâniyâ İki bir dime birin sev sağa birisi yeter	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mâni
91b	Mişâlî	Biri birinden güzel iki cüvân sîmîn-ber Birisinün nâmı İbrâhîm ü birinün 'Ömer	Ey Mişâlî biri birinden Hudâ ayırmasun Kalmasun hâlî temâşâsından erbâb-ı nazâr	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mişâlî
91b- 92a	'Ulvî	Gözler kamaşur tal'at-i cânâna bakılmaz Rüşen bu ki hurşîd-i dirahşâna bakılmaz	Elfâz-ı şafâ-bağşunı ey 'Ulvî görince Tarz-ı Hasan u şive-i Selmâna bakılmaz	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ulvî
92a	Sâ'î	'Aşk oldu hicâb arada cânâna bakılmaz Bu manzar-ı tenden harem-i cânâna bakılmaz	Sâ'î bize hem-râh olmaz Qays ile Ferhâd Zîrâ reh-i 'uşşâkda yârâna bakılmaz	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Sâ'î
92a	Gedâyî	Qaddün var-iken serv-i hürâmâna bakılmaz Haftun var-iken sünbül ü reyhanâna bakılmaz	Cânân yolına cânî fedâ eyle Gedâyî Bu yolda bilürsün ki gam-ı cânâna bakılmaz	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Gedâyî
92a	'Ârifî	Cânâna nazâr gayrı cüvânâna bakılmaz Hurşîd yanında meh-i tâbâna bakılmaz	Eşküne n'ola 'Ârifî gözler iremezse Kim diğkat-ile lücce-i 'ummâna bakılmaz	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ârifî
92a- 92b	'Ulvî	Zâhid kabûl olur mı şanursun namâzumuz Tâ'arz-ı kâmet itmeye ol serv-i nâzumuz	Geh germ ü geh füsürde durur hâli 'âlemün 'Ulvî bu güne geçmededir kış u yazumuz	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ulvî
92b	Emâni	Reftâra gelse nâz-ıla ol serv-i nâzumuz Pâ-mâl-i nâz olur ser-i nâz [u] niyâzumuz	Çalmazdı Zühre çengini hergiz Emâniyâ Çalınsa güşına haber-i söz ü sâzumuz	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Emâni
92b	Hasan	Bilmem nemüz görür bizüm ol 'işve-bâzumuz Bağmaz bu kanlu yaşa işitmez niyâzumuz	Def dâğ-ı sine nâle-i dil ney yeter Hasan Eksük degül deminde anuñ söz ü sâzumuz	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hasan
92b	Şani	Kıldı vişâle va'delerin serv-i nâzumuz Beñzer yanında geçdi kabûle niyâzumuz	Meydân-ı nazm menzildir rağş-ı tab'umuñ Şani sipâhiyüz bir olur esb-i tâzumuz	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şani
92b- 93a	Sultân Süleymân	Ele sâgar alalum şevkle rindâne biraz Gel diñüz açılalum gülsene yârâna biraz	İltmedi 'aşkı başa çünki Muhibbî Mecnûn Girelüm baş açalum biz dağı meydâna biraz	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Sultân Süleymân
93a	Bâkî	Kızarur bâdeden ol nergis-i mestâne biraz Mey-i nâb içse gözi mâ'il olur kana biraz	Nice bir dağdağa-i bağş ü cidâl ey Bâkî Varalum 'ayş idelüm meclis-i rindâna biraz	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bâkî
93a	'Ulvî	Ben gedâyâ incinüp şah-ı cihânüm söylemez Bülbül-i nâlânma gönca-dehânüm söylemez	'Ulvîyâ gerçi derünüm şâfdur âyineveş Bunca demdür tütî-i şekker-zebânüm söylemez	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ulvî
93a	Hüdâyî	Başa incinmiş nigâr-ı dil-sitânüm söylemez Bendesine nâz ider şah-ı cihânüm söylemez	Ey Hüdâyî ben niyâz itdüğün bülbüller gibi Nâz ider ol gönca-i bâğ-ı cinânüm söylemez	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hüdâyî

93a-93b	Mānī	Âh kim ben bendeye şâh-ı cihānum söylemez Tutdı mülk-i 'ālemi âh u fiğānum söylemez	Bu cihāndur sağ olursam söyleşem anuğla ben Māniyâ ben hastaya rûh-ı revānum söylemez	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Mānī
93b	Şemsi	Zülfün görene cilve-i tāvūs gerekmez Dāmānuğa yüz sürene pā-būs gerekmez	Âhuş şereri Şemsi yağar penbe-i dağuş Ay aydını olsa gice fānūs gerekmez	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Şemsi
93b	Menba'î	'Aşkuñla başa mürted-i sālūs gerekmez Erbâb-ı riyāya kişi me'nūs gerekmez	Firdevsi-i nazm olalı bu milket-i Rüm[a] Ey şâh-ı 'Acem Menba'îye Tūs gerekmez	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Menba'î
93b	Ĥüsrev	Rüyunda göñül zülfünge me'nūs gerekmez Gülzâr-ı cinân ehline tāvūs gerekmez	Rüsvâ-yı cihân eyleyigör nāmuñı Ĥüsrev Divâne-i 'aşk olana nāmūs gerekmez	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ĥüsrev
93b-94a	Kāmī	'Aşkuñ şehine haşmet-i Kāvūs gerekmez Derdünle döğüp sine aña kūs gerekmez	Oı Leylî-ĥırâm-ıla enis olmağa Kāmī Mecnün gibi vaĥşilere nāmūs gerekmez	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Kāmī
94a	Eminî	Cānâneler ağıyarla me'nūs gerekmez 'Aşık da ġam-ı hicre me'yūs gerekmez	Zâhid var Eminî gibi kıl taşfiye ġalbi Şüfî taleb-i rüşde sālūs gerekmez	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Eminî
94a	Şüfî	'Aşık ġam-ı hicrân-ıla me'nūs gerekmez Vâşıl da gelse hele me'yūs gerekmez	Çün 'aşka düşürdün ezeli 'ırz [u] vaġarı Ey Şüfî bize 'âr-ıla nāmūs gerekmez	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Şüfî
94a	Naĥîfî	Erbâb-ı ĥarâbât ile sālūs gerekmez Mest ü mey-i 'aşk olana nāmūs gerekmez	Cevr itme Naĥîfîye uyup yâr raġibe Cānâneler ağıyarla me'nūs gerekmez	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Naĥîfî
94a	Lebîbî	Mest-i mey-i 'aşkuz bize sālūs gerekmez Bî-nām [u] nişân olana nāmūs gerekmez	Cürm-ile Lebîbî seni redd eyleye şanma Kim raĥmet-i Ĥaġdan kişi me'yūs gerekmez	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Lebîbî
94b	Şānî	Zâhid ki püser-bâz ola sālūs gerekmez 'Ārından olup 'arî vü nāmūs gerekmez	Şānünün olupdur ĥaber-âverdesi ağıyâr Taĥşil-i vuġuf eyledi cāsūs gerekmez	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Şānî
94b	'Azmî	Sulţân-ı ġam-ı 'aşk olana kūs gerekmez Erbâb-ı fenâ deyrine nākūs gerekmez	'Azmî ne ġadar mücrim-iseñ kesme ümidün Dergâh-ı Ĥudâdan kişi me'yūs gerekmez	Gazel/5	-- / -- / -- / --	'Azmî
94b	'İzzetî	Vâ'iz ġo riyâyı bize sālūs gerekmez Elţâf-ı Ĥudâdan kişi me'yūs gerekmez	Vaşla irilür terk olcaġ 'arla nāmūs 'Aşık olana 'İzzetî nāmūs gerekmez	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'İzzetî
94b	Sulţân Murād	Vâhidüz 'arşa-i vaĥdetde bugün çālāküz Bir cihetden geġuben vâhidiyüz bî-bāküz	Olmasaġ olmaz-ıdı cümle cihân mâ-fîĥâ Ey Murādî yine sırr-ı ĥikem-i levlāküz	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Sulţân Murād
95a	Vuşulî	Gerçi rāh-ı hünere 'azm idicek çālāküz Lîk sālîk sözini derkde bî-idrāküz	Uydı dil âteş-i 'aşkuñla hevâ-yı 'aşka Bizi zâhirde görüp şanma Vuşulî ĥāküz	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Vuşulî
95a	Maġālî	Biz senün süziş-i 'aşkuñla ki 'âteşnāküz Ĥâl olup yanmışuz âlâyış-i ġamdan pāküz	Ey Maġālî nice bir terk-i ĥarâbât iderüz Añaruz zevġ u şafâyı ki zevi'l-idrāküz	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Maġālî
95a	Cinānî	Gerçi rāh-ı mezelletde yatur ĥâşāküz Dem olur kim yaġaruz 'ālemi âteşnāküz	Giderüz 'ālem-i 'ulvîye ġarâr eylemezüz Rûh-ı pāküz bizi sen şanma Cinānî ĥāküz	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Cinānî

95a	Şemsi	Başa istignâ ider dil-dâr söyler söylemez Güyyiâ şol tûti-i güftâr söyler söylemez	Şöyle 'âlî-şândur ey Şemsi ol meh-pâre kim Gâh olur biñ nâz-ıla hünkâr söyler söylemez	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Şemsi
95b	Hüsrev	Açılır ağyar-ı hâra yâr söyler söylemez Goncayî gör 'andelîb-i zâr söyler söylemez	Leblerün esrârına hayrân olup olmuş hamûş Hüsrevün efkârı var eş'âr söyler söylemez	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Hüsrev
95b	Celâl	Şerbet-i la'lin umarsañ dil-i bîmâr olmaz Bu meşeldür ölecek hastaya tûmâr olmaz	Reng ü büy-ı sühanun fehm idemez halk Celâl Mantıku't-ı tayr okumağla kişi 'Atfâr olmaz	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Celâl
95b	Hâtemî	Âsitânunda başa guşsa vü gam 'âr olmaz 'Âkil olan kişiye gökde bulut bâr olmaz	Hâtemî bir niçe demdür ki günâhın bilmez Mazhar-ı 'âtifet-i hazret-i Hünkâr olmaz	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Hâtemî
95b	Şânî	Tutmayan tîğünge ser zülfiğe ber-dâr olmaz 'Aşk maqtulleri hayline ser-dâr olmaz	'Âşık-ı şadıkunam dirse inanma Şânî Mâlik-i dirhem olan mâ'il-i dil-dâr olmaz	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Şânî
96a	Hüdâyi	Her kimün manzârı bir çehre-i gül-nâr olmaz Ravza-i cismi anuñ mazhar-ı envâr olmaz	Cevr ü kahrınla Hüdâyi işigün terk itmek Olmaz ey yâr-ı cefakâr u sitemkâr olmaz	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Hüdâyi
96a	'Âlî	Deheni dürci gibi hoşka-i seyyâr olmaz Dür-i dendânı gibi lü'lü'-i şehvâr olmaz	Çok olur bunda 'Alî-nâm kerâmetle velî Merd-i meydân-ı hüner Haydar-ı Kerrâr olmaz	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'Âlî
96a	Lisânî	Mîve-i la'li leb-i yâr gibi yâr olmaz 'Âşık-ı hasta-dile ol dağı her bâr olmaz	Vechi var rüyuna zerd itse Lisânî dil-dâr Teni bir sîm-beden mâ'il-i dînâr olmaz	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Lisânî
96a	Cinânî	Şanurdum süz-ı 'aşkuñ tâb-ı sînemden 'ayân olmaz Velîkin şimdi bildüm şu'le-i âteş nihân olmaz	Nişâr it naqd-i cânî arzû-yı vuşlat eylerseñ Metâ'-ı vaşl-ı dil-ber ey Cinânî râygân olmaz	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Cinânî
96a	Âzerî	Hañun geldükde şanma pertev-i hüsnün 'ayân olmaz Has ü hâşâk içinde şu'le-i âteş nihân olmaz	Cihânda Âzerî kadr-i sühan fehm eyleyen yâra Senün şî'r-i revân-bağşun gibi bir armağan olmaz	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Âzerî
96b	Şubhî	Derün-ı sînede hergiz gam-ı 'aşkuñ nihân olmaz Ne sırdur bu ki söylenmez ne hâletdür 'ayân olmaz	Yine bir lu'bla Şubhî'nün aldun gönlini ey meh Cihânda saña beñzer bir cüvân-ı kâm-rân olmaz	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Şubhî
96b	Vâhidî	Mey-i la'lün gibi sâkî şarâb-ı ergâvân olmaz Anı nûş eyleyüp mañmûr olanlar ser-girân olmaz	Gönül virme görüp her sade-rü mañbûba dünyâda Anı ey Vâhidî bil kim güzeller mihrîbân olmaz	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Vâhidî
96b	Mânî	Ben ol şâh-ı gamum kavş-i kuzal başa kemân olmaz Hadeng-i âhuma bu kubbe-i gerdün nişân olmaz	Semend-i tab'um-ıla 'âlemi araladum şimdi Anuñ cevlangehi Mânî zemîn ü âsumân olmaz	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Mânî
96b	Sâ'î	Dem olmaz kim kaşun geh tîr olup gâhî kemân olmaz Aña bir dil mi var meydân-ı 'aşkuñda nihân olmaz	Cefâsın çekmege Sâ'î ser-âmed dil-ber isterseñ Vefâlî Çengi-zâde gibi bir zîbâ cüvân olmaz	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Sâ'î
97a	'Âşık	Dilümde dâğ-ı gam dâğumda süzumdan duñân gitmez Ki er başında buñ [u] tağ başından tuman gitmez	Değış dünyânı naqd-i vaşl-ı yâra öl diril 'Âşık Metâ'-ı cân hele bârî giderse râygân gitmez	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	'Âşık
97a	Mecdî	Nefesden câm-ı fâsun çün şadâsı bir zamân gitmez Anuñ-çün yârdan dem ursalar dilden fiğân gitmez	Ağardı giryeden çeşmüm gam-ı hâliyle cânânun Bu zâhirdür ki Mecdî dâğ olan yerden nişân gitmez	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Mecdî

97a	Emrî	Dil ehlinden t̄arîk-i 'aşkda âh u fiğân gitmez Ki rāh-ı pür-mehâlikde ceressiz kârvân gitmez	Çapırdan cennete 'azm eyleye ğamgîn gider Emrî Vağandan ğurbete giden kimesne şâdmân gitmez	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Emrî
97a	Rızâyî	Beni koyup şeb-i firkatde böyle nâ-tüvân gitmez Hayâlün ey meh anuñ-çün göñülde bir zamân gitmez	Ne ğam mesrûr olmayup giderse 'aşk-ı yâr-ıla Cihândur her gelen bundan Rızâyî şâdmân gitmez	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Rızâyî
97a- 97b	Dânişî	Nişân olmayıcağ t̄ir-i belâ-yı yâra cân gitmez Ne var nâ-çiz ise 'âşık cihândan bî-nişân gitmez	Hayâl-i zülfi dil-ber cây idüpdür varısa anda Anuñ-çün Dânişî çeşm-i 'alilümden duman gitmez	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Dânişî
97b	'Ubeydî	Bedenden cân giderse dâğun ey ğonca-dehân gitmez Uçar bülbül gider şâh üzre kalur âşiyân gitmez	Degül merdüm hayâl-i nâr-ı haddiyle ezel yandı 'Ubeydî dağı ol demden berü gözden nişân gitmez	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	'Ubeydî
97b	Nihânî	Bedenden zağm-ı t̄ir-i hicrün ey kaşı kemân gitmez Hişâr-ı derd ü ğamdur her dem andan dîdebân gitmez	Nihânî nice cân kırtarsun ey şâh-ı sitemkârum Elinden ğamzenün bir lahza t̄ig-i cân-sitân gitmez	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Nihânî
97b	'İzârî	Başa 'âşık diyü ta'n itseler tenden fiğân gitmez Toğunduğca ceresden nâle zîrâ bir zamân gitmez	El altından u[r]juldı sille-i âhum yiyüp gerdün 'İzârî gökleri yer yer yüzünden her zamân gitmez	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	'İzârî
97b- 98a	Nev'î	Tenümden çekdi t̄igin yâr zağm-ı hün-feşân gitmez Çekilse şuyı vâdinün nişânı bir zamân gitmez	Lebüñ fikrin kımaz Nev'î nitekim tendedir cânı Dilinden 'ömri olduğca o kıdd-i dil-sitân gitmez	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Nev'î
98a	'Ahdî	Kaçan gitseñ öñinden 'âşıkun şanma ki cân gitmez Gider cân dilden ammâ hasretün ey dil-sitân gitmez	Ser-i küyünge 'Ahdî şöyle ârâm eylemişdür kim Cinâna da 'vet olsa sensiz ey ârâm-ı cân gitmez	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	'Ahdî
98a	Vuşulî	Ser-i dâğ-ı dilümden âh it[mez]sem duğân gitmez Yel olmayınca tağlar başı üstinden tuman gitmez	Cihânun şadlığından degüldür ğuşşası eksük Vuşulî bu gülistânun bahârından hazân gitmez	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Vuşulî
98a	Hâtemî	Elinden kaşunun ey meh kurulmuş bir kemân gitmez Öñinden çeşmünün bir dem hadeng-i cân-sitân gitmez	Muhabbet âteşi yanar derünüm 'aşk ocağıdır Anuñ-çün Hâtemî benden bu âh-ı pür-duğân gitmez	Gazel/7	.--- / .--- / .--- / .---	Hâtemî
98b	Mecdî	Bizümle şubha dek bir şeb o t̄ıfl-ı meh-liğâ kıalmaz Hilâl-iken meh-i 'âlem-fürüz ey dil taña kıalmaz	İderse meyl eger ol serv eşk-i çeşm-i Mecdîye Akar şu gibi aña dimedik bir mâ-cerâ kıalmaz	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Mecdî
98b	Rızâyî	Gelüp ğam-hâneme bir gün başa ol meh-liğâ kıalmaz Görün süzum firâkında dimeñ şem 'i taña kıalmaz	Görüp nür-ı cemâlin tañ mı ol mâhuñ fenâ bulsam Rızâyî kim bakup yüzine ardınca baqa kıalmaz	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Rızâyî
98b	'Ubeydî	Cihân-ı bî-beğâdan çekmege dil bir belâ kıalmaz Anuñ-çün göz yumup yürürse ardınca baqa kıalmaz	Ruñın zerd itdügin görüp o şeh ağıyâra rahm itmiş Yüzün anuñ 'Ubeydî kıana yur bu reng aña kıalmaz	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	'Ubeydî
98b	Nihânî	Hayâl-i kıaddün olan dilde nağs-ı mâ-sivâ kıalmaz Senün mihrünle âh idende bir ğayrı hevâ kıalmaz	Nihânî bir kulundur kim yanup nâr-ı cefâya [hep] Dilin mañv eylesen göñli anuñ ey bî-vefâ kıalmaz	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Nihânî
98b- 99a	Emrî	Kimün geçsen öninden şanma arduñca baqa kıalmaz Baqa kalur gözi ammâ vücüdünden beğâ kıalmaz	Okına Emrî göğsin gerdüğünde ol kaşı yanun Eger t̄iri kalur dirse geçer andan aña kıalmaz	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Emrî
99a	Hâtemî	İletmiş yere yârı bir siyeh-rû ol aña kıalmaz Gelür ol mihr-i 'âlem-tâb kıtlık ağışama kıalmaz	Cihânun luñfi yokdur 'âkil isen kıahrına kıalma Bilürsin Hâtemî bunda ne şâh u ne gedâ kıalmaz	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Hâtemî

99a	'Ulvî	Zâhid kabûl olur mı şanursın namâzumuz Tâ 'arz-ı kâmet itmeye ol serv-i nâzumuz	Geh germ ü geh füsürde dur[ur] hâli 'âlemün 'Ulvî bu güne geçmededir kış u yazumuz	Gazel/5	-- / -- / -- / --	'Ulvî
99a	Emânî	Reftâra gelse nâz-ıla ol serv-i nâzumuz Pâ-mâl-i nâz olur ser-i nâz u niyâzumuz	Çalmazdı Zühre çengini hergiz Emânîyâ Çalınsa güşına haber-i söz ü sâzumuz	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Emânî
99a	Rûhî-i Bağdâdî	Tâlib-i rüy-yî yârdur kalb-i şafa-pezirümüz Öyle hidâyet eylemiş rüz-ı ezelde pîrümüz	Künc-i belâda inleyüp Rûhî-i hasta-dil yatur Bir gün o bî-vefâ dimez kâdadur ol esîrümüz	Gazel/7	-- / -- / -- / --	Rûhî-i Bağdâdî
99a- 99b	Hasan	Bilmem nemüz görür bizüm ol 'işve-bâzumuz Bağmaz bu kanlu yaşa işitmez niyâzumuz	Def dâğ-ı sîne nâle-i dil ney yeter Hasan Eksük degül deminde anuñ söz ü sâzumuz	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Hasan
99b	Şânî	Qıldı vişâle va' delerin serv-i nâzumuz Benzer yanında geçdi kabûle niyâzumuz	Meydân-ı nazm menzildir rağş-ı tab'umuñ Şânî sipâhîyüz biz olur esb-i tâzumuz	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Şânî
99b	Sultân Süleymân	Ele sâgar alalum şevkle rindâne biraz Gel diñüz açılalum gülşene yârâna biraz	İltmedi 'aşkı başa çünki Muhibbî Mecnûn Girelüm baş açalum biz dañı meydâna biraz	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Sultân Süleymân
99b	Bâkî	Qızarur bâde[den] ol nergis-i mestâne biraz Mey-i nâb içse gözi mâ'il olur kana biraz	Niçe bir dağdağa-i bağş ü cidâl ey Bâkî Varalum 'ayş idelüm meclis-i rindâna biraz	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Bâkî
99b- 100a	Dâ'î	'Arz idüp süz-ı gam-ı 'aşkı pervâne biraz Yandı yakıldı gice şem'-i şebistâna biraz	Sâkin olduq niçe gün medreselerde Dâ'î Olalum mu'tekif-i sâkin-i mey-hâne biraz	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Dâ'î
100a	'Ulvî	Ben gedâya incinüp şâh-ı cihânüm söylemez Bülbül-i nâlâmına gonca-dehânüm söylemez	'Ulvîyâ gerçi derünüm şâfdur âyîneveş Niçe demdür tûti-i şekker-zebânüm söylemez	Gazel/5	-- / -- / -- / --	'Ulvî
100a	Hüdâyî	Başa incinmiş nigâr-ı dil-sitânüm söylemez Bendesine nâz ider şâh-ı cihânüm söylemez	Ey Hüdâyî ben niyâz itdükçe bülbüller gibi Nâz ider ol gonca-i bağ-ı cinânüm söylemez	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Hüdâyî
100a	Bâkî	Güş senüñ haberlerüñ almağa olsa çâremüz Kâş kulağumuz kadar eyleyerdî pâremüz	Dâğ-ı siyâh-ı sinemüz örtile mevc-i eşkle Bir gün ola ki Bâkiyâ görmeye kimse karamuz	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Bâkî
100a	Rûhî	Bağşe mecâl kalmadı halkla yoq 'inâdumuz Şübheyi ref' kılmışuz pâkdür i'tikâdumuz	Cismümüzi bugün ki bir nuğkla rûh kılmışuz Mülk-i vücûdda n'ola Rûhî olursa adumuz	Gazel/7	-- / -- / -- / --	Rûhî
100b	'Ulvî	Şubha dek ağladuğ bu şeb toğmadı mâh-pâremüz Tâli' ümüz açılmadı düşkin imiş sitâremüz	Garğa-i mevc-i eşk olup göz yumalum zamâneden Çeşm-i hasûd 'Ulvîyâ görmeye tâ ki karamuz	Gazel/5	-- / -- / -- / --	'Ulvî
100b	'Ubeydî	Biz ki bu devr içre câm-ı dil-küşâyâ mâliküz Mülk-i şevkûñ şâhîyuz şırça serâyâ mâliküz	Ey 'Ubeydî vaşf idüp yâruñ miyânıyla lebin Biz hayâle kâdirüz rengin edâyâ mâliküz	Gazel/5	-- / -- / -- / --	'Ubeydî
100b	Bâkî	Biz ki tab'-ı pāk ü kalb-i pür-şafâyâ mâliküz Câm-ı Cem âyîne-i 'âlem-nümâyâ mâliküz	Ser-firâz olsañ bu devr içre 'aceb mi Bâkiyâ Biz şurâhîveş bu gün rengin edâyâ mâliküz	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Bâkî
100b	'Ahdî	Dilde biz kim 'aks-i rüy-ı dil-rubâyâ mâliküz Pâdişehler menzili şırça serâyâ mâliküz	Gül yüzini bâde-i la'lini 'Ahdî ögerüz Tab'-ı şâf-ıla bugün rengin edâyâ mâliküz	Gazel/5	-- / -- / -- / --	'Ahdî

101a	'Ubeydî	Dil döküp diller alur bir dil-sitândur kâse-bâz Nağd-i cânlar cebr ider âşüb-ı cândur kâse-bâz	Ey 'Ubeydî yaraşur güller tutarsa dâ'ire Nağme-perdâz-ı gülîstân-ı cinândur kâse-bâz	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'Ubeydî
101a	Mecdî	Şâhlar şalmış nihâl-i bâğ-ı cândur kâse-bâz Kâselerdür gülleri bir gülsitândur kâse-bâz	Kâse-i çinîler-ile çarh iderken Mecdiyâ Âfitâb-ıla feleklerden nişândur kâse-bâz	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Mecdî
101a	Dânişî	Gerçi bir nüş-ı leb-i rûh-ı revândur kâse-bâz Kâsesi zehriyle bir âşüb-ı cândur kâse-bâz	Şâhlar tende elifler kâselerdür dağlarum Dânişî meydân-ı aşka şimdî cândur kâse-bâz	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Dânişî
101a	'İzârî	Başa almış kâsesin âşüb-ı cândur kâse-bâz Güyyiâ bir nergis-i bâğ-ı cinândur kâse-bâz	Ey 'İzârî şa'ş'a hûb ola ke's-i âfitâb Döndürür bir fitne-i âhîr zamândur kâse-bâz	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'İzârî
101b	Nev'î	Bir perî-peyker güzel şûh-ı cihândur kâse-bâz Niçe şüretten görünür dil-sitândur kâse-bâz	Şanma üstinde tabak şâh [üzre] güldür Nev'iyâ Nâliş eyler bülbül-i bâğ-ı cinândur kâse-bâz	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Nev'î
101b	Nev'î	Zâhid-i huşk olanı sâgar-ı şahbâ tutmaz Şüre yerlerde dikilse gül-i ra'nâ tutmaz	Lâleler serv ayağın bâğda tutsa n'ola kim Nev'iyâ bâğ-ıla bend olmasa hînnâ tutmaz	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Başlık olarak velehu eyzan yazılmıştır.
101b	Mişâlî	Dil-i zâhidde hayâl-i kâdi me'vâ tutmaz Degme yerde nitekim serv-i dil-ârâ tutmaz	Ele al şî'rûmi lûtf eyle nazâr eyle disem O cefâ-pîşe Mişâlî sözümler aşlâ tutmaz	Gazel/7	--- / --- / --- / --	Mişâlî
101b- 102a	Mağâlî	Kaşların gerçi belâ-engîz-i cândur pür-sitîz Çeşmüñ andan hışmnâk ü gamzeñ andan dağı tîz	Ey Mağâlî yüz çevürme derd-i aşk-ı yârdan Merd-i meydân-ı vefâ itmez belâlardan girîz	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Mağâlî
102a	Hâtemî	Çeşm-i hançer-keş ki şan'at aña âşüb u sitîz Gamze-i aşık-küş ammâ dağı hûnî dağı tîz	Dilde şad küh-ı meşakkaht pâyda biñ hâr-ı derd Hâtemî derbend-i gamdan bulmadı râh-ı girîz	Gazel/7	--- / --- / --- / --	Hâtemî
102a	Bezmi	Katlûme cânân ele alsa kaçan şemşîr-i tîz Korhısından cân arar çıkmag-içün râh-ı girîz	Bî-mecâl oldu harâretle şu denlû Bezmi kim Bâr olur perr-i meges destinde olsa bād-bîz	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Bezmi
102a	Sâ'î	Ebruvânî şanma yârûñ merdümân-ı pür-sitîz Mest olup birbirine çekdiler şemşîr-i tîz	Qaldı dil Sâ'î gam-ı sevdâ-yı zülf-i yârda Hiç kâm-ı ejdehâdan mümkün olmamış girîz	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Sâ'î
102a- 102b	Tîğî	Gamze-i hûn-rîzi her dem tîz idüp ol pür-sitîz Hışmla 'aşıklara eyler nigâh-ı tîz tîz	Mihruñ ile zerre-i nâ-çîz iken bulsun vücûd Sîne-i Tîğîye şemşîr-i müjenle şerha çiz	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Tîğî
102b	Hâletî	Niçe bir kan ağlasun hicrûñle çeşm-i eşk-rîz Rağm kıl ben 'aşık-ı gam-dîdeye itme sitîz	Gerden-i teslîmi tut kılma ta'aruz Hâletî Tîğ-i cellâd-ı kâzâdan çünki yok cây-ı girîz	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Hâletî
102b	Sultân Murâd	Vaşl-ı dil-ber gibi üftâdeye bir kâm olmaz Şâ'im-i hicr olana böylece bayram olmaz	Ayda bir kerre görürseñ o hilâl-ebriyâ Başa gün toğdı Murâdî şağa aħşam olmaz	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Sultân Murâd
102b	Dervîş	Bezmi miñnetde başa dîde gibi câm olmaz Eşk-i hûnînûme beñzer mey-i gülfâm olmaz	Şâd olur 'idle Dervîş cihân halkı velî Rûz-ı vuşlat gibi 'aşıklara bayram olmaz	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Dervîş
102b- 103a	Bezmi	Büse-i zülfine yârûñ iğen ibrâm olmaz Her dem ey 'anber-i sârâ tama'-ı hâm olmaz	Ne bilür mestüñ o keyfiyyeti hâlin Bezmi Kim ki kâşâne-i 'âlemde mey-âşâm olmaz	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Bezmi

103a	Hâletî	'Arz ider kâkülünü 'âşık u bîgâne dimez Bend ider gördüğünü 'âkil ü dîvâne dimez	Hâletî 'arşa-i nazm içre hüner gösterse Anuñ itdüklerini haq bu ki Selmân [i]demez	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hâletî
103a	Bezmi	Nâmeveş kimse varup derdümi cânâna dimez Bende hâlin nitekim her kişi sulţâna dimez	Yâr 'uşşâka kim ol deñlü ider zulm ü cefâ Bezmiyâ ol sitemi 'âlem[e] haqan idemez	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmi
103a	Tabî	Gösterür yâr lebin mahrem ü bîgâne dimez Mey şunar gördüğüne ayık u mestâne dimez	Dime ol mâhla vaşl oldı gönül rü'yâda Gider efsâneyi Tabî bunu dîvâne dimez	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Tabî
103a- 103b	Sulţân Murâd	Ne deñlü tîr-i cevruñ atılursa cânâ incinmez Kaşı yayum saña toğrı gelen qurbâna incinmez	Seni taşlarlar-ısa küyına varduqça incinme Murâdî kim qadem râha başar merdâne incinmez	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Sulţân Murâd
103b	Bâkî	Eger biñ zaħm ura tîrûñ ten-i 'uryâna incinmez Ucından tek hemân bir hişse çıksun cânâ incinmez	Zebân-ı ta'n-ı a'dâdan perişân olma ey Bâkî Hezârân tişe-i âzâr ururlar kâna incinmez	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bâkî
103b	'Âlî	Gönül tiğün kayırmas nâvek-i müjgâna incinmez Şan İsmâ'ıldür ey kaşı ya qurbâna incinmez	Ölür gayretle 'Âlî miñnetün-den olmaz âzürde Ne deñlü bende-i güstâh-ısa sulţâna incinmez	Gazel/7	... / ... / ... / ...	'Âlî
103b	Sâ'î	Şu gönüm hâne-i tende gam-ı cânâna incinmez Ne deñlü çok gelürse mizbân mihmâna incinmez	N'ola ağıyar dâmen-gir olursa Sâ'î-i zâra Mülâzım bâb-ı dil[-ber]de seg-i çübâna incinmez	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Sâ'î
104a	Meylî	Ġama mu'tâd olan dil firqat-i cânâna incinmez Vişâl el virmez-ise miñnet-i hicrâna incinmez	Cihânur mañsıb u câhından el çekdi bugün Meylî Ne deñlü iltifât olursa her nâdâna incinmez	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Meylî
104a	Vuşulî	Toğunsa tîr-i gamzeñ günde biñ kez cânâ incinmez Hezârân zaħm ururlarsa ten-i 'uryâna incinmez	Vuşulî derd-i 'aşk-ı yârla bîmâr olan 'âşık Vişâl-i yâr-ıla ħandân olup hicrâna incinmez	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Vuşulî
104a	Fazlî	Şehâ tîr-i müjen gönder nişânî cânâ incinmez Hemân tek bir yer itsün sine-i süzâna incinmez	Kilâb-ı küy-ı yâra incinüp dür olma anlardan Kişi ey Fazlî istiğnâ idüp yârâna incinmez	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Fazlî
104a	Şinâsî	Kemân ebrûlaruñ tîrini gönder cânâ incinmez Ġadengünde senüñ ol atılan peykâna incinmez	Şinâsî ta'n-ı a'dâdan elem çekmez dil-i dâna Ne deñlü cevri iderse zümre-i nâdâna incinmez	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şinâsî
104a	Rûhî	Ne teklîf olsa şüfiden dil-i dîvâne incinmez Tekellüf ber-ţaraf 'âkil olan nâdâna incinmez	Ser-i küyına çok varduñ diyü miskîni korqutmañ Kime incinse ol meh Rûhî-i bî-cânâ incinmez	Gazel/8	... / ... / ... / ...	Rûhî
104b	Bezmi	Hezârân [âh] iştise dil leb-i cânâna incinmez Beden çak olsa şemşir-i cefâdan cânâ incinmez	Edâ-yı nazmuña daħl itse her câhil elem çekme Müdâm ey Bezmi 'âkil ta'ne-i nâdâna incinmez	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmi
104b	Zihni	Ne deñlü kim cefâ taşını ursañ cânâ incinmez Elüñden her ne gelse 'âşık-ı dîvâne incinmez	Toyar tab-ı tecellâ-yı cemâl-i yâra dil Zihni Ne deñlü yaqsa şem'ün şu'lesi pervâne incinmez	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Zihni
104b	Lisânî	Çeker[se] nâvek-i müjgâm dil-ber cânâ incinmez Ne eylerse gönül ol gamze-i mestâne incinmez	Lisânî künc-i miñnetde qalup bîmâr-ı 'aşk oldı Vişâlünle devâ eylerseñ ol dermâna incinmez	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Lisânî
104b	Mişâlî	İşigün itleri ben 'âşık-ı nâlâna incinmez Kerimü's-şân olanlar nitekim mihmâna incinmez	Mişâlî şol qadar mu'tâd olupdur nâr-ı 'aşkuñla Semendervâr girse âteş-i süzâna incinmez	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mişâlî

104b-105a	Hâtemî	Ne deñlü olsa rüsvâ 'aşîka cânâne incinmez Bilenler bâdenün keyfiyyetin mestâna incinmez	Eger biñ tolu içseñ Hâtemî zevk eyler ey gül-ruh Ne deñlü eyler iseñ bendeler ihsâna incinmez	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hâtemî
105a	Hâtemî	Dil-i seydaya itse biñ cefâ cânâne incinmez Ne deñlü kılsa taħkîri gedâ sultâna incinmez	Ne deñlü Hâtemî küstâh ise Hâkdan umar rahmet Kerem ehli mürüvvet şâhibi mihmâna incinmez	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Başlık olarak velehu eyzan yazılmıştır.
105a	Tîgî	Cefâ eyler diyü dil ol tabîb-i cânâ incinmez İçer dârü-yı telhî hastalar dermâna incinmez	Yararsa cânın alsun 'aşîkuñ ol ğamzesi hünî Dil ehli Tîgîyâ ma'kül olan yârâna incinmez	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Tîgî
105a	'Ömrî	Gönül kim zahm-ı tîr-i ğamze-i cânâna incinmez Şafâdur her ne gelse yâr elinden cânâna incinmez	Çeker ehl-i hüner bir dil-pesendün ta'n u teşnî'in Dil-i 'Ömrîyi ğaşm ider yine nâdâna incinmez	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ömrî
105a-105b	Câhî	Hezârân cevr iderse 'aşîka cânâne incinmez Bilürsin bülbül ey dil ğonca-i ħandâna incinmez	Efendim pâdişâhum sâye-i luftuñda Câhinün Murâdınca döner hep gerdiş-i devrâna incinmez	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Câhî
105b	Sultân Murâd	Ne hünîdür ki çeşmün kaşd ider bir cânâna katlanmaz Müjeñ cellâdi ħaçerler çeker bir dâne katlanmaz	İçerse bâde-i 'aşkuñ Murâdi ey gözi hünî O bir mestânedür cem'iyet-i yârâna katlanmaz	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Sultân Murâd
105b	Bâkî	Görüp dil ân-ı hüsnin va'de-i cânâna katlanmaz Belî 'aşîkda şabr olmaz gönül ol ânâna katlanmaz	Yeter ħaṭṭ u ruh-ı sâkî bu bezme zînet ey Bâkî Kâdeḫ nüṣ it ki dil vaḫt-i gül [ü] reyḫâna katlanmaz	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bâkî
105b	Hâtemî	O cânân kim gider seyrâna hiç yârâna katlanmaz Şitâbindan temâşâ bundadır seyrâna katlanmaz	Reh-i 'aşka nihâyet yok temâşâ eyle gör seyri Gedâlar Hâtemî sultân-ı 'âlî-şâna katlanmaz	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Hâtemî
105b-106a	Sâ'î	İver hüsnün temâşâsına dil bir ânâna katlanmaz Çıkar hicr-ile cânüm vuşlat-ı cânâna katlanmaz	Semend-i tab'la Sâ'î demidür alsa öñdiller Zamânun yügrügi Ḥassân ile Selmâna katlanmaz	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Sâ'î
106a	Bezmi	Kâdeḫ ğam yollarında bu dil-i nâlâna katlanmaz Ne semte sâlik olsa âdeme bigâne katlanmaz	Müdam öñden irer ser-menzile meydân-ı nazm içre Semend-i tab'-ı Bezmi her ħar-ı nâdâna katlanmaz	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmi
106a	'Âlî	Lâledür saçlaruñ ammâ ki ħazân-dîde henüz Ġoncadur ħaṭṭ-ı lebün ol daḫı piçide henüz	Kilk-i üstâd-ı zamân tarḫ-ı zemîn itdi yine Var mı 'Âlîlik ider kimse bu vâdide henüz	Gazel/7	... / ... / ... / ...	'Âlî
106a-106b	Hâtemî	Kâkülün ṭurraları sünbül-i nâ-çide henüz Ruḫlaruñ gülleri nev-reste vü püşide henüz	Hâtemî görmedi bâzâr-ı süḫan şayrefisi Vezn-i tab'um gibi bir gevher-i sencide henüz	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Hâtemî
106b	Sâ'î	'Arızuñ gülşeninün gülleri nâ-çide henüz Nice nâ-çide lebün ğoncası nâ-dîde henüz	N'ola mümtâz-ı ahâlî geçinürse Sâ'î Yok durur küşişi Nev'î ile Bâkide henüz	Gazel/8	... / ... / ... / ...	Sâ'î
106b	Bezmi	Heves-i zülfün idüpdür dil-i şüride henüz Elem-i la'lün-ile cân-ısa rencide henüz	Neden itmez eşer âhuñ o gözi Mirriḫe Nâleñ ey Bezmi-i zâr irmede Nâhîde henüz	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Bezmi
106b	Ḥâletî	Rüyuñ üzre görinen kâkül-i piçide henüz Beñzer ol ebre ki mihrî ide püşide henüz	Ḥâletî 'aşkuñ-ıla 'âleme destân oldı Kıssa-i 'aşk ne mümkün ola püşide henüz	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ḥâletî
107a	Tîgî	Bir olaydı şeb-i vuşlatla şafâ-yı nevrüz Yıldı bir esmez-idi dehre hevâ-yı nevrüz	Tîgîyâ bâde-i hicrânı yeter nüṣ itdün Saḫa dil-ber lebidür şimdi ğidâ-yı nevrüz	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Tîgî

107a	Bezmi	Bir şabâh esdi yine bād-ı şabâ-yı nevrüz Mu 'tedil eyledi âfâkı hevâ-yı nevrüz	Dil-berün hâl-i leb-i la 'li muhallişâsâ Cân-ı zâra olur ey Bezmi ğidâ-yı nevrüz	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmi
107a	Seyri	Şavta gelse n'ola murġân-ı hevâ-yı nevrüz Hoş gelür tab 'a bu günlerde şadâ-yı nevrüz	Her dirahta geyürür hil 'at-i nev şâh-ı bahâr Seyri lâyıķ mı degül giyse kabâ-yı nevrüz	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Seyri
107a	Feyzi	Eġidüp gülşen-i cânânı hevâ-yı nevrüz Eyledi murġ-ı dil ü cânı hevâyı nevrüz	Eski derdüm yeñilerse 'aceb olmaz Feyzi Küy-ı cânândan eser bād-ı şabâ-yı nevrüz	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Feyzi
107b	Yahya	Bilmem nic'ola 'aşķ-ı nigâr-ıla hâlümüz Derd-i derün u tâb-ı ten-i bî-mecâlümüz	Yahya o şâh-ı hüsne kul olduķ cihânda çün Fermân-berüz muhâlefete yok mecâlümüz	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Yahya
107b	'İlmi	Dil-ġastaġuz ki ġalması nuķka mecâlümüz Şormaz o yâr bister-i miñnetde hâlümüz	'İlmi açılma ol yüzi muşhaf bize bugün Mes 'üd olurdu 'tâli '-i ferġunde-fâlumuz	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'İlmi
107b	Nev 'i	Kaşuġ hilâlidür gözümüzde hayâlümüz Zülf ü ruġuġ ġamıyla geçer mâh u sâlümüz	Şol deñlü itdi Nev 'iyi kaşuġ ġamı nizâr Gözlerde ġaldı za 'fla ancaķ hayâlümüz	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Nev 'i
107b	Tiġi	Gösterse mihr-i rüyüm o kaşı hilâlümüz Çıķardı çarġa düd-ı dil-i pür-melâlümüz	Şükr eyler-idi hâlîne 'aşķ içre Tiġiyâ Nev 'i Efendi görse bizüm ġasb-i hâlümüz	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Tiġi
107b- 108a	Bezmi	Mehcür olalı dâdeden ol meh-cemâlümüz Cism-i dü-tâda ġalması ġıtdı mecâlümüz	Vird-i zebânüm olalı ey Bezmi la 'l-i yâr Cân u ġöñülde ġalması ġüzün ü melâlümüz	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Bezmi
108a	Beyâzi	Şu ġibi pâyma aķalı eşķ-i alümüz Gösterdi ġaylı kendin o nâzük nihâlümüz	Mihrin ziyâde eyleyli düşmene o mâh Eksük degül ġöñülde Beyâzi melâlümüz	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Beyâzi
108a	Ruġi	Açdum kitâb-ı hüsni elif geldi fâlumuz Ol serv-ķamete hele 'arz oldu hâlümüz	Ruġi libâs-ı fâhire hiç itme iltifât Fânî cihânda yetmeye mi eski şalumuz	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ruġi
108a- 108b	Tiġi	Biz pây-mâl-i sâye-i serv-i sehî-ķadüz Biz ġâķ-i râh-ı naġl-i bülend-i ser-âmedüz	Biz tâ ölince kesmezüz andan 'alâķayı Biz Tiġiyüz esir-i miyân-ı ser-âmedüz	Gazel/7	... / ... / ... / ...	Tiġi
108b	Cezbi	Biz 'aşķ-ı cemâl-i cüvân-ı sehî-ķadüz Meftün-i tâķ-ı ebrü-yı mâh-ı ser-âmedüz	Bülbül-mişâl gülşen-i dehr içre Cezbiyâ Dil-dâde-i 'izâr-ı cüvânân-ı gül-ķadüz	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Cezbi
108b	Bezmi	Şanmaġ bizi ki zülf-i nigâra muķayyedüz Biñ cânla esir-i cüvân-ı ser-âmedüz	Kimi dehân u kimi zebân ârzü ider Bezmi ümîd-i bûs ile biz mâ 'il-i ġadüz	Gazel/7	... / ... / ... / ...	Bezmi
108b	Tab 'i	Biz beste-i selâsil-i zülf-i müca 'aduz Biz sâyeveş fütâde-i ġadd-i ser-âmedüz	Eflâķe irdi başumuz ey Tab 'i ġün ġibi Biz 'aşķ-ı ser-âmed ü ġâķ-i sehî-ķadüz	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Tab 'i
108b- 109a	Derviş	Biz mâ 'il-i nihâl-i cüvân-ı sehî-ķadüz Biz bende-i fekende-i zülf-i ser-âmedüz	Biz kâkül-i ser-âmede Derviş mü-be-mü Cân u dil-ile şî'r dimekle muķayyedüz	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Derviş
109a	Şenâyî	Her dem nişân-ı nâvek-i çeşm-i ser-âmedüz Sevdâ-yı kâküli ile dâ 'im muķayyedüz	ġubb-ı Çehâr-yâ[r]ı idüp dilde üstüvâr Her dem Şenâyî mâdiġ-i aġlâķ-ı Aġmedüz	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şenâyî

109a	Nüvîdî	Biz bende-i fekende-i serv-i sehî-kadüz Dil-beste-i ham-ı ser-i zülf-i ser-âmedüz	Bel bağladuğ kul olmağa aña Nüvîdiyâ Biz kim esîr-i müy-miyân-ı ser-âmedüz	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Nüvîdî
109a	Sâ'î	Biz cânla muqayyed-i zülf-i ser-âmedüz Biz Hızr gibi hem-nefes-i 'ömr-i sermedüz	Sâ'î şafâ-yı tavf-ı harîm-i niyâzda Biz za'îrân-ı Ka'be-i kûy-ı Muhammedüz	Gazel/6	-- / -- / -- / --	Sâ'î
109a- 109b	Bâkî	Zülf-i nigâra şâneves olursa dest-res Mikrâş gibi rişte-i peyvend-i gayrı kes	Bâkî hevâ-yı 'aşk ne müşkil belâ imiş Benden naşîhat ister iseñ eyleme heves	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Bâkî
109b	Fuzûlî	Hâk-i reh itdi 'aşık-ı miskîni ol heves Kim pây-bûs-ı yâra kaçan bula dest-res	Olmaz vücûd-ı 'aşîka 'aşk içre i'tibâr Döymez Fuzûlî âteş-i süzâna hâr ü has	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Fuzûlî
109b	Bâkî	Pür-hevâdur ney gibi 'aşkuñla tab'-ı pür-heves Derd-i dilden bî-haber 'âlemde yok bir hem-nefes	Devr elinden Bâkiyâ gam çekme 'âlem böyledür Gül naşîb-i hâr u has bülbül giriftâr-ı kafes	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Bâkî
109b	Fuzûlî	Ey gönül ol hançer-i müjgâna eylersin heves Kaşd-ı cân itdüy beğâ-yı 'ömrden ümmîdi kes	Ey Fuzûlî ben kanâ'at mülkünün sulţaniyum Salţanat esbâbi egnümde pelâs-ı fakr bes	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Fuzûlî
109b- 110a	Şâbirî	Birine verdi gönül düşmez dilinden bir nefes Şanma bihüde-şadâ büt-hânedede bâng-ı ceres	Pehlevânîsın bugün meydân-ı şî'rün Şâbirî Küşîr-gir-i nazmla tutuşduğundan didi pes	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Şâbirî
110a	'Ahdî	Eyleyelden bir nefes küyün'da olmağa heves Ol hevesle dil karar itmez yerinde bir nefes	Ârzü-yı la'l-i cân-bağşını itme 'Ahdîyâ Gamzesi tîğini gör cândan urup ümmîd kes	Gazel/5	-- / -- / -- / --	'Ahdî
110a	'Ubeydî	Abdâl-i mihrûñ olmasa bî-ihtiyâr şems Gezmezdi dehri başı kaba âşikâr şems	Kağ' idemez menâzil-i 'aşkı 'Ubeydiyâ Tâ haşr hînk-i çarha olursa süvâr şems	Gazel/5	-- / -- / -- / --	'Ubeydî
110a	Mecdî	Ejder gibi felekde olup âşikâr şems Zerrât şanma şaçdı deminden şerâr şems	Mecdî gibi felek-[ze]de güy-ı belâ olup Yüz yere urdı miñnet-ile säyevâr şems	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Mecdî
110a- 110b	Fevrî	Haydar gibi şehirde çeküp Zü'l-fikâr şems Bir günde tutdı dehri zihî şehriyâr şems	Fevrî gibi görem diyü ol meh cemâlini Küyına geldi gitdi niçe rûzgâr şems	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Fevrî
110b	Sulţân Murâd	Câna tañ mı olsa kand-i la'l-i cânân mültemes Tütü'-i güyâyadur çün şekeristân mültemes	İçse la'lün sāğarın mestâneves bir kez Murâd Bundan özge aña yok ey çeşm-i mestân mültemes	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Sulţân Murâd
110b	Dervîş	Zâhid-i murtâza her dem hür u gılmân mültemes 'Âşık-ı müştâka dâ'im vaşl-ı cânân mültemes	Düstlar bir himmet eyleñ kim murâdı vire el Hasta-dil Dervîşe olmuş bûs-ı dâmân mültemes	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Dervîş
110b	Fedâyî	'Âşîka küyündür ey serv-i hurâmân mültemes Nitekim mü'minlere gülzâr-ı Rıdvân mültemes	Âsitânun itleri ister Fedâyî bendeñi Tekye ehline olur her bâr kurbân mültemes	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Fedâyî
110b- 111a	Cezbî	'Âşîka tekrâr-ı ders-i 'aşk-ı cânân mültemes Nitekim Ya'kûba zîkr-i mâh-ı Ken'ân mültemes	Cezbiyâ rûz-ı ezelden Hızra olmuşdı naşîb Oldı Zü'l-karneyne gerçi âb-ı hayvân mültemes	Gazel/6	-- / -- / -- / --	Cezbî
111a	Medhî	Bülbüle her dem olur seyr-i gülistân mültemes 'Âşık-ı dil-hastaya didâr-ı cânân mültemes	Medhîyâ bir pâdişâh-ı dehre kul olduñ ki sen İzinün tozin ider hür-ıla gılmân mültemes	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Medhî

111a	Bezmi	Başa la'lühdür müdâm ey şâh-ı hûbân mültemes Mürde-i şad-sâle oldı nitekim cân mültemes	Mağbes-i tenden halâş ümmîdin itse n'ola cân Bezmiyâ ıtlâkdur mağbûsa her ân mültemes	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Bezmi
111a	Şefî'î	'Âşık-ı şeydâya her dem kûy-ı cânân mültemes Bülbül-i şürîdeye gûyâ gülîstân mültemes	Ey Şefî'î pençe-i hurşid-i yârî kıl taleb Çün olur pervâneye şem'-i şebîstân mültemes	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Şefî'î
111a- 111b	Ânî	'Âşık-ı şeydâya her dem rûy-ı cânân mültemes Güviyâ pervâneye şem'-i şebîstân mültemes	Sâkî-i bezm-i şafâ vü zevk elinden dem-be-dem Âniye cân-ı şarâb-ı la'l-i cânân mültemes	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Ânî
111b	Hadengî	Künc-i gamda başa ey dil rûy-ı cânân mültemes Mür-ı miskîne şanasın kim Süleymân mültemes	Tâze eş'âr-ı revân-bağş-ıla her bir mürdeye Cân virür olsañ Hadengî n'ola her ân mültemes	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Hadengî
111b	Tîgî	İltifâtuñdur dil-i 'uşşâka her ân mültemes Pâdişehlerden olur in'âm u ihsân mültemes	Dem-be-dem öldürmege ağıyârî Tîgî reşkle Dest-busunğdur eyâ sulţân-ı hûbân mültemes	Gazel/7	--- / --- / --- / --	Tîgî
111b	Kerîmî	Gam midur bûs-ı leb-i yâr olsa her ân mültemes Cevheriden çün olur la'l-i Bedağşân mültemes	Hâtrın yap dest-i luţfunla Kerîmî bendeñün Senden ancağ budur ey şâh-ı cihânân mültemes	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Kerîmî
111b- 112a	Himmetî	Yâr-ıla olsa n'ola seyr-i gülîstân mültemes 'Âşıkâ cânân-ıla her lağza seyrân mültemes	Bir sehî-ğadd ü ser-efrâza olup 'âşık yine Bâğ-ı dilde Himmetî serv-i hürâmân mültemes	Gazel/6	--- / --- / --- / --	Himmetî
112a	Hâtemî	Başa olmışdı hevâ-yı 'aşk-ı cânân mültemes Âdem-i hâkiye olmadan dahı cân mültemes	Eylemezse kimseye dil n'ola 'arz-ı ihtiyâc Hâtemî girmez ele zirâ ki âsân mültemes	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Hâtemî
112a	Beyâzî	'Âşık-ı giryâna her dem la'l-i cânân mültemes Cevheriye nitekim la'l-i Bedağşân mültemes	Bağmaduñ geçdüñ Beyâzî-i hazîñün âhına Bu degüldi senden ey serv-i hürâmân mültemes	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Beyâzî
112a	Emrî	Cevher-i 'aşkuñ dilümde var-iken şemşirveş Ey kemân-ebri neden yabana atmağ tırveş	'Akl u cân [u] dil belâ ğarında şan Aşhâb-ı Kehf Nefs-i Emrî anlaruñ ardıncadur Kıtırmırveş	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Emrî
112b	Rızâyî	Şâf-dil âyîne-tab' iken gönül şemşirveş Ey kaşı ya aña niçün egri bağduñ tırveş	Havf-ı hışmından Rızâyî bergesâ ditrerin Ol nihâl-i tâze itdi ben cüvânî pırveş	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Rızâyî
112b	Fevrî	Ser-firâz ol nîzeâsâ keskin ol şemşirveş Ya gibi baş egme halka râst-rev ol tırveş	Kehf-i dehrün hûblar aşhâbidur Fevrî ne tağ Anlara uyup dise aĥvâlini Kıtırmırveş	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Fevrî
112b	'Ahdî	Çeşm-i şirâne olur her gördüñ naĥırveş Kim görüpdür kim ola 'âlemde âhü şirveş	Ķâmetin halka tenin göz göz kıtur 'Ahdî şehâ Öpmege ağızını bir kez tırünün zihgırveş	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'Ahdî
112b	'Ulvi	Girme her bir bi-günâhuñ kanına şemşirveş Menzilün ĥâk olduñ fikr eyle âĥir tırveş	Bir elif-ğad nev-cüvânun derd-i 'aşkı 'Ulviyâ Âh kim ĥam eyleyüp dâl itdi Ķaddüm pırveş	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'Ulvi
112b- 113a	Hâtemî	Dilde 'aşkuñ cevherin zâhir iden şemşirveş Başına yün tağsa lâyık ey kaşı ya tırveş	Mîve-i pür-şehd virmez Hâtemî bu bağda Ķâmetin ĥam itmeyenler devĥa-i incirveş	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Hâtemî
113a	Fuzülî	Cismümi yandırma raĥım it yaşuma ey bağı taş İhtiyât it yanmasın nâ-geh Ķuru yanında yaş	Ey Fuzülî ğarğ-ı ĥün-âb itdi göz [merdüñ]lerin Göreyin Ķullâb-ı müjgâna urulsun Ķanlı yaş	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Fuzülî

113a	'Ubeydî	Var ise yüz döndürür 'aşıkla olsa baş baş Anuñ-içün taş çalar tığını ol ser-trâş	Bir hilâlî tığe başum trâş idüp o mâh Ey 'Ubeydî tığını sildi degül alnumda kaç	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'Ubeydî
113a	Fevrî	Tığın alsa ehl-i 'aşk içre eger ol ser-trâş Kıldan ince boynumuz diyü kim egmez anı baş	'Aksin anuñ bağruma başardum ey Fevrî hele Gönlümi Hağ itse dükkânında bir âyine kaç	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Fevrî
113a- 113b	'Ulvî	Sırr-ı 'aşkı 'aleme âh u enînum itdi fâş Dökdi yüzüm şuyını toprağa çeşm-i eşk-pâş	'Ulviyâ hâtem dehân-ı yâra öykünmiş meger Çâr-sü-yı dehr içinde urdılar başına taş	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'Ulvî
113b	Mişâlî	Ser-fürü itdürdi halka tığe bir ser-trâş Ey göñül ol gamzesi ser-tizden gâfil mebaş	Ey Mişâlî yâr dükkânında satıl oldu başum Lülesidür görinen [anuñ] bu çeşm-i eşk-pâş	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Mişâlî
113b	Nev'î	Qazınursa noqtaveş tığ-i gam-ı hicriyle baş Olmaya resm-i muhabbet şafha-i dilden trâş	Nâyveş sürâh sürâh olsa çeşmün Nev'iyâ Açma râzuñ bir de sen esrâr-ı 'aşkı kılma fâş	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Nev'î
113b	Şun'î	Döndi benden âsiyâb-ı çarh ey meh n'ola kâş Dikseler şabrüme kendüm dögmek için [iki] taş	Hağ-ı ruhsârına ne söz kim yazarlar ehl-i Rüm Şun'î-i abdâluñ eş'ârından eylerler trâş	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Şun'î
113b- 114a	Nişânî	Zülf-i cânân-ıla [ey] dil taze bir sevdâya düş Nice bir hicrân u firkat gel berü me'vâya düş	Bahr-ı bî-pâyân-ı 'aşk içre olup gâvvâş-ı 'aşk Ey Nişânî gevher istersen yüri deryâya düş	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Nişânî
114a	Şânî	Kâkül-i yârı idersen ârzü sevdâya düş Başuğa gelsün belâlar dir isen gâvgâya düş	Bir nigâr-ı meşnevî-h'ânı bilüp Şânî gibi İttihâd-ı ma'nevî kesb eyle ol ma'nâya düş	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Şânî
114a	Belîgî	'Âkil isen 'aşık-ı 'aşüfte ol sevdâya düş Çâk kıl şabrün yaqasın dâmen-i şahrâya düş	Mürşid-i 'aşkuy ayağı toprağına sür yüzün Bî-naşib olma Belîgî pâyeden geç pâya düş	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Belîgî
114a	'Ulvî	Cân atup her şeb dilâ ol şem'-i cem'-ârâya düş Yağmasun bâl ü perin pervâneler araya düş	Sözlerün dillerde mezkûr ola dirsen 'Ulviyâ Düzme [düzme] sözleri ço 'âlem-i ma'nâya düş	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'Ulvî
114a- 114b	Şadrî	Genc için gam çekme ey dil künc-i istignâya düş Devlet-i dünyâdan el çek 'âlem-i ifnâya düş	'Aşkuñı gün gibi fâş itmek dilerseñ Şadrîyâ İki gün bir serv-i hoş-reftârla hem-sâye düş	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Şadrî
114b	Tâbî	Gerçi didüm ey göñül 'aşk-ıla var da vâya düş Dimedüm var müdde'iyünla çekiş gâvgâya düş	Fikr-i esrâr-ı hağın dilden trâş it Tâbiyâ Ârzü-yı la'l-i rengini ile şırmaya düş	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Tâbî
114b	'Ahdî	Yâr şanup herkesi ey dil yeter hem-sâye düş Vaşşilerle ülfet it Mecnûn gibi şahrâya düş	Ârzü-yı hâl-i la'lin eyledün 'Ahdî yeter Varuñı ber-bâd idüp âvâreves şahbâya düş	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'Ahdî
114b	'İzârî	Giryeyle ile mihr-i nihânı ideli fâş Süd dökdi öñinde o mehün dide-i hün-pâş	Dil hânesini dağ-ı belâ tutdı 'İzârî Baş kaldurup ev başdı şanasın niçe evbâş	Gazel/5	-- / --- / --- / --	'İzârî
114b- 115a	Fevrî	Olmağ dileseñ fağr u fenâ zümresine baş Zinhâr ayak başma tama'iline yoldaş	Fevrî ben o tevhid yolu sâlikiyüm kim Hağdan bilürin ayağuma ger toğma taş	Gazel/5	-- / --- / --- / --	Fevrî
115a	Hüdâyî	Ey dide olursun kadem-i yâra güher-pâş Çün sâgar-ı şahbâ göreyin görme acı yaş	Mihründen eger dönse n'ola kalb-i Hüdâyî Ey Zâl-ı felek er mi olur kimseye oynaş	Gazel/5	-- / --- / --- / --	Hüdâyî

115a	'Ahdî	Gözden düşüp ayakda kalursa yeridür yaş Esrâr-ı gam-ı aşkumuzu eyler ile fâş	Uydum dile biñ dürlü belâ başuma üşdi 'Ahdî reh-i aşk içre kanı bir eyü yoldaş	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	'Ahdî
115a	Emrî	Kangı dervîş ki aşk iline sultân olmuş Hâzret-i Veys-i Karen aña şütürbân olmuş	'Anberîn kâkülüne sünbülü beñzetdüğüme Emriyâ ol şanemün zülfî perîşân olmuş	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Emrî
115a- 115b	Rızâyî	Tağıdup cevri ü sitem zülfî perîşân olmuş Cümle âşüftelerün cânı perîşân olmuş	Genc-i mihrünle Rızâyî keremün berkin umar Göñlini yıkmış anuñ-çün teni vîrân olmuş	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Rızâyî
115b	Nihânî	'Aşıkun göñline aşkun odı mihmân olmuş Anuñ-içün güzelüm yüregi biryân olmuş	Ol perî zülf ü kad ü ebrü-yı garrâsıyla Ey Nihânî gör a başdan ayağa cân olmuş	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Nihânî
115b	Refî	Başka ol hâl ki zeyn-i ruñ-ı cânân olmuş Mâlik-i Mısr olup başına sultân olmuş	Tîr-i tûmâr-ı melâmum götürür elde 'adü Ref'iyâ beñzer o bî-dîn müselmân olmuş	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Refî
115b	'Ahdî	Kim ki bir gice enis-i seg-i cânân olmuş Cânı şükrâne virüp 'âleme sultân olmuş	Dişleme la'lüñi epsem dime 'Ahdîye begüm Nâleme çünki sebeb ol leb ü dendân olmuş	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	'Ahdî
115b- 116a	Sultân Murâd	Bir sencileyin var mı durur hüsnle ser-keş Bir bencileyin var mıdur 'âlemde cefâ-keş	Âzâd iken olduñ n'idelüm bende o serve Gam çekme Murâdî ki şehün oldı hañâ-bağş	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Sultân Murâd
116a	Dervîş	Hüsn-ile müşâbih ruñuñ ey büt-i ser-keş Nağkâş-ı ezel yazmadı bir şüret-i dil-keş	Zeyn eyledi dağ-ıla ten-i zerdini Dervîş Giydi yine bir câme-i zerrin ü munağkâş	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Dervîş
116a	Şânî	Ey sâkı-i gül-çehre vü zîbâ vü perîveş Def' eyleyelim ğıll u ğış şun mey-i bî-ğâş	Şânî şeh-i aşkum baña düd-ı şerer-âlüd Bir efser-i zîbâ vü zer-endüde munağkâş	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Şânî
116a	Bâkî	Göñül dağ-ı gamuñla sinede bir şem' uyandırmış Çerâğ-ı aşka bir garrâ kızıl altını yandırmış	Bugün Bâkîye ol âfet vişâlin va'deler itmiş Yalanlar söylemiş miskini gerçekden inandırmış	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Bâkî
116a- 116b	Mecdî	Lebün yâd eyleyüp mey sâğaruñ ağızın şulandırmış Bu zevk içre anuñ sâkı çeküp varın tolandırmış	Dimiş ol şâh gelsün itlerümle hem-sifâl olsun Bu söz Mecdîyi yârân ortasında ululandırmış	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Mecdî
116b	'İzârî	İçürmiş ğayra tîgin yârumuñ ağızın şulandırmış Yine hicrânını yâd eylemiş göñlin bulandırmış	İrağdan tütüyâ-yı hâk-i pâyin getirüp didâr 'İzârî dide-i giryânumuñ ağızın şulandırmış	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	'İzârî
116b	'Ubeydî	Miyânun bend idüp ey şeh kılıç ağızın tolandırmış Müjeñ yâd eyleyüp tîgün ğılâf ağızın şulandırmış	İşiginde niçe ulu varup teslim idüp kendin O şahuñ itlerini ey 'Ubeydî ululandırmış	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	'Ubeydî
116b	Ümidî	Gözüm yaşım hayâl-i ruñları kana boyandırmış Bahâr-ı hüsn[i] cüy-ı eşki başından bulandırmış	Ümidî bî-vefadur didügin ol şüh işitmiş dün Bugün gelmiş vefâlar eyleyüp anı utandırmış	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Ümidî
116b- 117a	Dânişî	Ruñun şem'ine cân nağdın dil-i dîvâne yandırmış Çerâğ-ı hânkâh-ı aşkı bir abdâl yandırmış	Dimeñ kim Dânişinün meyli gitmiş la'l-i dil-dâra Rağîbüñ güft ü ğüsü anı cânından uşandırmış	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Dânişî
117a	Nev'î	Pür itmiş sâğar-ı şahbâ-y-ıla mestâne yandırmış Çerâğ-ı şevkîni bezm ehlinün sâkı utandırmış	Yazarken vaşf-ı la'l-i yârda eş'âr-ı renginüm Devâtuñ Nev'iyâ ağızın[1] kâtibler şulandırmış	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Nev'î

117a	Sîretî	Felek şevk-i ruhuyla şem'-i mihr ü mâhı yandurmuş Çerâğ-ı 'aşkun ey meh-rû iki yerden uyandurmuş	Ayak başmazsa taş mı Sîretî hum-hâne-i dehre Leb-i meygün-ı yârân[ı] şarâb-ı nâba kıandurmuş	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Sîretî
117a	Levhî	Çemende gonca tıflın nâle-i bülbül uyandurmuş Gül andan reng alup bî-çareyi odlara yandurmuş	Bugün meclisde gördüm Levhîniün başına gün toğmuş Nezâketle yine destâr-ı dil-dârı tolandurmuş	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Levhî
117a- 117b	Âzerî	Dilâ şol nâme-i ser-beste kim dil-dârdan gelmiş Dağı açılmamış bir göncadur gülzârdan gelmiş	Humâr-âlûde gördüm şubhgehde Âzerî yarı Bu gice şöyle beşzer şoşbet-i ağıyardan gelmiş	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Âzerî
117b	Nâmî	Leb-i rengini tâze göncadur gülzârdan gelmiş Siyeh zülfî yüzinde miskdür Tatardan gelmiş	Yaturken câme-h'âbında görüñ Nâmîyi ol mâhuñ Nezâketle öpüp la'l-i lebin inkârdan gelmiş	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Nâmî
117b	Hâtemî	Bir ok kim sineye ol gâmezî Tatardan gelmiş Muhabbet-nâmedür tûmâr olup dil-dârdan gelmiş	Cihânda böyle devlet mi olurdu Hâtemî el-hâk Dinildi câ'ize yine saña hünkârdan gelmiş	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hâtemî
117b	Şemsî	Yazmadın kıassâm-ı kudret şüret-i insâna nakş Kâmetün taşvîrini itmişdi levh-i cânâ nakş	Bezm-i meyde düşmez elinden anuñ-çün Şemsîyâ İtdi nakşâş-ı ezel destünge bir peymâne nakş	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şemsî
117b- 118a	Bâkî	Yazdı nakşâş-ı kazâ levh-i Bahâristâna nakş Bağladı nevrûzda bülbül bir üstâdâne nakş	Rüy-ı zerd ü eşk-i hünününle ey Bâkî yürü Yazagör hâk-i cenâb-ı hâzret-i Sultâna nakş	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Bâkî
118a	Rahmî	'Arz idüp ruhlarını geçdi başa cânâne nakş 'Âkîl iken [eyledi] bir rengle dîvâne nakş	Şol emîr-i mülk-i nazmum kim sühanverler benüm Nâlem eyler Rahmîyâ her defter [ü] dîvâne nakş	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Rahmî
118a	'Ulvi	Deyr-i dünyâ içre Mânî itmedin büt-hâne nakş Ben senün taşvîrün itmişdüm nigârâ cânâ nakş	Bunca demdür 'Ulviyâ nerrâd-ı 'aşkun gerçi kim Düşmedi ammâ murâdum üstine bir dâne nakş	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ulvi
118a	Mişâlî	İtdi ol sîb-i zeķan şeklin dil-i vîrâne nakş Eyledi Bihzâddur güyâ ki bir büt-hâne nakş	Ey Mişâlî gül kulaķ tutmazdı şavt-ı bülbüle Bağlasam vaşf-ı ruh-ı cânânı üstâdâne nakş	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mişâlî
118a- 118b	Sâ'î	Eyleyen hâtt-ı süveydâ 'arîz-ı cânâne nakş Şeh-per-i Cibrîl-ile geçmiş meh-i tâbâne nakş	Her ne dem bu Sâ'î-i Nakşâş ayak başsa olur Cür'a ile pîş-h'an-ı şuffa-i mey-hâne nakş	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Sâ'î
118b	'Âlî	Mehçe-i râyet-i şâhî ki ide farkumda dirâşş Himmatüm mihr-ile mâha göreler kevkebe-başş	Ķanda 'Âlî ĝazeli Ķanda edânî şî'ri Bir midür verd-i muţarrâ ile pejmürde seraşş	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Âlî
118b	Hâtemî	Himmatüm raşşınıñ itse şerer-i na'li dirâşş Tevsen-i çarĶ-ı mu'allâya ola kevkebe-başş	Şî'r-i hemvârına gül-deste gibi virdi nizâm Hâtemî baĶmaz o nazma ki_ola pejmürde seraşş	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hâtemî
118b	Bezmi	Ķal'atün kim ide bâlâ kadün üstinde dirâşş [O dem] âh-ı şerer-âlûdum olur kevkebe-başş	Sebze-i hâttını Ķakk itse ruhundan n'ola yâr Ne revâdur yine ey Bezmi gülistânda seraşş	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmi
118b- 119a	Tîĝî	Gün gibi tîĝ-i mücellâ ki ide destümde dirâşş Ķuramaz Ķarşuma MirrîĶ ü meh-i gerdün-raşş	Tîĝiyâ manşib-ı 'âlîye edânî geçdi Seng-i hârâya berâber Ķutulur la'l-i Bedaşş	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Tîĝî
119a	Fehmî	Kevkebâsa şerer-i âteş-i dil itse dirâşş Ķüsrev-i encüm-i eflâke olur kevkebe-başş	Fehmîyâ nâvek-i âhuma iden çarĶı nişân Gerçi Ķam kıldı kadüm [eyledi] derd-i dile başş	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Fehmî

119a	Sultân Murâd	'Aşkî pinhân eylemiş kalbinde cânân gizlemiş Bir mücevher hoşkadur gevherle sultân gizlemiş	Ma'rifet bezminde câm-ı 'aşkî 'irfân ehline Şun Murâdî turmağıl çün sende 'ummân gizlemiş	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Sultân Murâd
119a	Bâkî	Sîne-i 'âşıkda sırr-ı la'l-i cânân gizlemiş Kân-ı ebdân içre ol kim gevher-i cân gizlemiş	Nükte-i la'l-i revân-bahş-ıla ey Bâkî yine Zulmet-âbâd-ı midâduñ âb-ı hayvân gizlemiş	Gazel/9	--- / --- / --- / --	Bâkî
119b	Meylî	Kâkülün kim zîr-i destârında cânân gizlemiş H'âcedür ki penbede misk-i firâvân gizlemiş	Sînesin açup vefâ itmiş dün ağıyâra o şüh Açmamış Meyliye görmüş anı yârân gizlemiş	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Meylî
119b	'Âlî	Dil ki bir gevherde biñ deryâ-yı 'ummân gizlemiş Bü'l-'aceb sırdur bu kim bir kaçre bir kân gizlemiş	Beyt-i ma'mûrum fenâ mülkinde ey 'Âlî velî Gönlümün vîrânesi biñ genc-i pinhân gizlemiş	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'Âlî
119b	Semâ'î	'Aşk-ı cân-sûzum ki gayrıdan o cânân gizlemiş Kendü 'arzın memleket hıfzında sultân gizlemiş	Dir gören medh-i Murâd-ıla Semâ'î şî'rini Kaçrede hikmetle Hağ deryâ-yı 'ummân gizlemiş	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Semâ'î
119b	Bezmi	Hañcerüñ 'aksin kim ey meh çeşm-i giryân gizlemiş Şanki bir mâhidür anı bañr-ı 'ummân gizlemiş	Hün-ı dilde bî-ser ü pâ garğ olup Bezmi-i zâr Bir mu'ammâ idüp anda nâm-ı sultân gizlemiş	Gazel/6	--- / --- / --- / --	Bezmi
120a	Ahmed	Hoğka-i la'linde dürc-i dürrî cânân gizlemiş Rüh-bahş olmuş Mesihâveş ki cânân gizlemiş	Bir şadefdür mihr-i zâtuñ-ıla göñli Ahmedüñ Virmeyüp bir kimseye mânend-i 'ummân gizlemiş	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Ahmed
120a	Hilmî	Genc-i 'aşkî sînede ağıyâr-ı nâdân gizlemiş Şanasın Kârûndur mâl-ı firâvân gizlemiş	Va'desi lafzın saña luğ idüp ey Hilmî-i zâr Açmamış ağıyâra ol sultân-ı hûbân gizlemiş	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Hilmî
120a	Sâ'î	'Ârız-ı rengin ol zülf-i perişân gizlemiş Sünbül içre bağbân şan verd-i hândân gizlemiş	Cîm zülfî vü elif kaddi vü kaşı iki nûn Kim şebistân-ıla Sâ'î nâm-ı cânân gizlemiş	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Sâ'î
120a	Murâdî	Âh-ıla şerha çekdüm sinemde yara düşmüş H'âb içre yarı bulmuş nâ-geh uyara düşmüş	Deryâ-yı 'aşk içinde keşti-i dil gezerken Ğam dirler ey Murâdî ol bir diyâra düşmüş	Gazel/5	-- / --- / --- / --	Murâdî
120b	Bâkî	Pâkîze-dil şafâdan ruhsâr-ı yâra düşmüş Bir kaçre şebnem olmuş bir lâllezâra düşmüş	Farkında ol siyeh per zıll-ı hümâya beñzer Hağka bu kim yaraşmış ol tâc-dâra düşmüş	Gazel/8	-- / --- / --- / --	Bâkî
120b	Meylî	'Ömrün evâ'ilinde hüsn ol 'izâra düşmüş Gülde olan tarâvet evvel bahâra düşmüş	Encüm degül felekte tâlî' değışdürürken Hep kur'a-i [felâket] Meylî-i zâra düşmüş	Gazel/5	-- / --- / --- / --	Meylî
120b	Nev'î	Âhir dem[in]de göñlüm bir gül-'izâra düşmüş Vağt-i sefer ne hoşdur evvel bahâra düşmüş	Medh okusun zamâne şî'r-i Murâd Hana Ol gevher-i yegâne bir tâc-dâra düşmüş	Gazel/7	-- / --- / --- / --	Nev'î
120b-121a	Meylî	Ferzânelik felekte sen şeh-süvâra düşmüş Üftâdelik ezelde ben hâksâra düşmüş	Meylî degül kevâkib yâhud şihâb-ı sâkıb Nâr-ı derün-ı dilden çarha şerâre düşmüş	Gazel/7	-- / --- / --- / --	Meylî
121a	Bezmi	Zülf-i siyeh [görün] kim taraf-ı 'izâra düşmüş Bir serv säyesidür şan sebzezâra düşmüş	Bezminün âsumâna irse demidür âhı Göñli bir özge şâh-ı gerdün-vağâra düşmüş	Gazel/5	-- / --- / --- / --	Bezmi
121a	'Âlî	Kızarmış derlemiş ruğlar cüvân hammâmdan çıkmış 'Arağ âteşle güyâ bâde-i gülfâmdan çıkmış	Anuñ bu şî'r-i cân-bahşı dehân-ı yâr vaşfında Hayât âbına beñzer bir muşaffâ câmdan çıkmış	Gazel/8	--- / --- / --- / ---	'Âlî

121a-121b	Hâtemî	'Arağ-rîz ol büt-i sîmîn gör hammâmdan çıkmış Mücevher bir şanemdür deyr-i pür-aşnâmdan çıkmış	İgende olmasun nâza muqayyed Hâtemî dil-ber Dağı bilmez mi sevdâsı dil-i nâ-kâmdan çıkmış	Gazel/6	.--- / .--- / .--- / .---	Hâtemî
121b	Hâtemî	Gören bî-pîrehen cânânı der hammâmdan çıkmış Muşaşşer mağz-ı nâzûkdür ki ter bādâmdan çıkmış	Niçe gevher nişâr itmek olurdu pây-ı memdüha Eger zer vâşıl olsa kîse-i in'âmdan çıkmış	Gazel/6	.--- / .--- / .--- / .---	Hâtemî
121b	Bezmi	Şu gözyaşı ki çeşm-i 'aşık-ı bed-nâmdan çıkmış Şarâb-ı nâba beşzer bir şikeste câmdan çıkmış	Cüvân terk eylemiş Bezmi-i zârı bilmeyüp kadrin Hayıflar aña kim bir 'aşık-ı nâ-kâmdan çıkmış	Gazel/6	.--- / .--- / .--- / .---	Bezmi
121b-122a	Sipâhî	Şaçun devrinde hağ kim ol ruğ-ı gülfâmdan çıkmış Hücüm-ı Rûm ider cünd-i 'Arabdur Şâmdan çıkmış	Şalâh u zühdi terk itmiş tarîk-i meykede tutmuş Sipâhîyi işitdüm râh-ı şeyh-i câmdan çıkmış	Gazel/7	.--- / .--- / .--- / .---	Sipâhî
122a	Tab'î	Seni sevmiş şu dil kim şabrla ârâmdan çıkmış Olup rüsâ-yı 'âlem nağd-i neng ü nâmdan çıkmış	Yitürmüş kendüsün bî-çâre ['aşık] râh-ı hicrânda Gönül virmiş saña Tab'î dil-i nâ-kâmdan çıkmış	Gazel/6	.--- / .--- / .--- / .---	Tab'î
122a	Şadık	Cüvânlar kim şururlar câmesiz hammâmdan çıkmış Muşavver rûhlardur güyiyâ ecsâmdan çıkmış	Müşâbihdi geçende nağl-i kadd-i dil-bere 'ar'ar Bugün taşlak göründi baña ol endâmdan çıkmış	Gazel/6	.--- / .--- / .--- / .---	Şadık
122a	Sipâhî	Ne dem 'aks-i ruhuñ mir'ât-ı minâfâmdan çıkmış Mişâl-i mürde olmuş cân-ı bî-ârâmdan çıkmış	Hañun aħkâmı kânûna muhâlif dir gören anı Müzevirdür re'îs-i sâbık olan lâmdan çıkmış	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Sipâhî
122a-122b	Beyâzî	Şu gülgün câme kim ol yâr-ı sîm-endâmdan çıkmış Libâs-ı şahîdûr kullarına in'âmdan çıkmış	İşitdüm devlet-i Cemşîdi anup nâleler kılmış Beyâzî şol şadâ kim meclis içre câmdan çıkmış	Gazel/6	.--- / .--- / .--- / .---	Beyâzî
122b	Tab'î	Siyeh fûta kuşanmış yâr kim hammâmdan çıkmış Şu 'â'-ı mâh-ı enverdür zalâm-ı şâmdan çıkmış	Sevüp herecâyî bir âfet gönül nağdini aldurmış Ererken kâm-ı dil Tab'î dil-i nâ-kâmdan çıkmış	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Tab'î
122b	Türâbî	Giyüp gülgünî câme ol perî hammâmdan çıkmış Boyunca çana girmiş mezheb-i İslâmdan çıkmış	Çekilmiş zülfün ucundan ser-i küyuña 'azm itmiş Tutup râh-ı Hicâzî bu Türâbî Şâmdan çıkmış	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Türâbî
122b	Kânî	Görenler ol perî-rû mehveşi hammâmdan çıkmış Şanurlar kim güneşdür çarh-ı minâfâmdan çıkmış	Meşâm-ı nâfe-i Çîni mu'atlar kılmış ey Kânî O büy-ı müşk-sâ kim zülf-i 'anberfâmdan çıkmış	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Kânî
122b-123a	Kirâmî	'Arağ kim kaçre kaçre ol ruğ-ı gülfâmdan çıkmış Sirişküm 'aksidür ki âyîne-i eyyâmdan çıkmış	Lebünden câm-ı aşkî nûş idüp 'âlemde mestâne Kirâmî nâmdan çıkmış gönül ârâmdan çıkmış	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Kirâmî
123a	Naşîbî	Çekilmiş şâneves dil zülf-i 'anberfâmdan çıkmış Gören der murğ-ı vahşîdür ki bend-i dâmdan çıkmış	Lebi şevkiyle irişmiş Naşîbî güş-ı eflâke Şeher şol na'ralar kim rind-i dürd-âşâmdan çıkmış	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Naşîbî
123a	Harîmî	Cem-i devrânî şanmañ kim hemân bir câmdan çıkmış Şımış ten şişesin seng-i ecel çün kâmdan çıkmış	Şeb-i hicründe baş açık yalın ayak gezer küyün Harîmîyi gören hâcî şanur kim Şâmdan çıkmış	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Harîmî
123a	Selâmî	Muhabbet-nâme i'lâm itdügüm inşâmdan çıkmış O yâra 'arz için şanma anı düşünâmdan çıkmış	Selâmî mülk-i gam sultânîdur meydân-ı aşk içre Acır miskini yokdur kimse kim a'lâmdan çıkmış	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Selâmî
123a-123b	Rüsûhî	Leţâfet bağlamış dil-ber bugün hammâmdan çıkmış Anuñ-çün yaş döker hammâm o sîm-endâmdan çıkmış	Şafağda mâh-ı [nev] şanma Rüsûhî bezm-i çarh içre Dökilmiş bâde sâgar dest-i dürd-âşâmdan çıkmış	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Rüsûhî

123b	Hâşimî	O şeh-süvâr bugün 'arşa-i vefâya çıkarmış Güzeller içre semendin sürüp alaya çıkarmış	Dilini kâbil-i hîdmet diyü kapuğa iletmış O tıflı medh iderek Hâşimî semâya çıkarmış	Gazel/5	.-. / .-. / .-. / .-	Hâşimî
123b	Bezmî	Mü'ezzîn ile bükâ kaşd idüp şalâya çıkarmış Nevâ-yı nâlem[i] anuñ-içün semâya çıkarmış	Müdam o kaddi çenârî çemende görmege Bezmî Elini ceyb-i kabâdan açup du'âya çıkarmış	Gazel/5	.-. / .-. / .-. / .-	Bezmî
123b	Bezmî	Gönül ki yârla eyvân-ı dil-küşâya çıkarmış Hür-ıla zerredür ol şârem-i 'alâya çıkarmış	'Azîmet eylese ey Bezmî hastasını su'âle Görince dide-i ter karşı dil-rubâya çıkarmış	Gazel/5	.-. / .-. / .-. / .-	Başlık olarak velehu eyzan yazılmıştır.
123b- 124a	Rif'atî	Felek seni tütalum kâdrle semâya çıkarmış Reh-i vücûdına hâşıl girü fenâya çıkarmış	'Aceb mi bitmese naqd-i sirişki 'aşık-ı zârûñ Metâ'-ı vuşlatı devletliler bahâya çıkarmış	Gazel/6	.-. / .-. / .-. / .-	Rif'atî
124a	Nüvidî	O şeh ki tîğini ağıyâr-ı bed-likâya çıkarmış Mübârek ola gönül niyyeti gâzâya çıkarmış	Şeher o h'âce-i hüsn ü bahâ ta'allüm-i nâza Nüvidî bekle yolın mekteb-i vefâya çıkarmış	Gazel/7	.-. / .-. / .-. / .-	Nüvidî
124a	Tab'î	Şeher ki hânedan ol şeh reh-i vefâya çıkarmış Yolından eyler-imiş lufti ben gedâya çıkarmış	Cihânda maşharalık Tab'î şimdi mu'teber ancak Hemişe lufti şehün rind-i bî-nevâya çıkarmış	Gazel/5	.-. / .-. / .-. / .-	Tab'î
124a	Kerimî	Rakîbi zülfine ber-dâr idüp hevâya çıkarmış O yâr-ı nâkışî mi'yârveş 'alâya çıkarmış	İşiddürüp meger ol mâha hâlin eylemiş i'lâm Kerimî nâlesini bu gice semâya çıkarmış	Gazel/5	.-. / .-. / .-. / .-	Kerimî
124a- 124b	Süheylî	Bugün o şâh-ı kerem cânib-i vefâya çıkarmış Gedâlarına şehâ 'arz idüp 'ağâya çıkarmış	Süheylî râ dimiş ebrûña gayrı ya dimiş âhîr Sözün neticesini 'âkıbet bu râya çıkarmış	Gazel/5	.-. / .-. / .-. / .-	Süheylî
124b	Himmetî	O mâh-i hüsnle Hâk rütbe-i 'alâya çıkarmış Metâ'-ı vaşlı anuñ-çün yüce bahâya çıkarmış	Çemende Himmetiyâ göz kulağ imiş gül ü nergis Ki ya'nî ol gül-i ter bâğ-ı cân-fezâya çıkarmış	Gazel/5	.-. / .-. / .-. / .-	Himmetî
124b	Mânî	Kaşuñ hayâli kıldı dilümde hilâl naqş Oldı anuñla levh-i derûnum hayâl-naqş	Deyr-i cihânda çok bulmur naqş-ı dil-firîb Mânî bulunmaz ol şeh-i Yûsuf-mişâl naqş	Gazel/5	.. / .-. / .-. / .-	Mânî
124b- 125a	Bezmî	Hâtırda kılmadan dahı Mânî hayâl naqş Ebrûsın eyledüm dile yârûñ hayâl-naqş	Cân-ıla bir nigâra esîr oldı Bezmî kim Hep örnek andan alur iden dest-mâl naqş	Gazel/5	.. / .-. / .-. / .-	Bezmî
125a	Fuzûlî	Zihî cevâhir-i ihşân-ı 'âma ma'den-i hâş Dür-i şefâ'at için bahr-ı rahmete gâvvâş	Tefâhür eyle Fuzûlî kim andan özge degül Saña zamânedi naqş-ı şahîfe-i ihlâş	Gazel/5	.-. / .-. / .-. / .-	Fuzûlî
125a	Bâkî	'Avâm oğur seni teşhîr için hemîşe havâş Bu muhlişün işi dâ'im muhâbbet ü ihlâş	Elünde hâtem-i fazl [u] belâgat ey Bâkî Yürü 'adü eger inkâr iderse gözine baş	Gazel/5	.-. / .-. / .-. / .-	Bâkî
125a	Ümidî	Teb-i miñnetden idüp cânı hâlâş İrişüp hatt-ı ruhuñ yazdı havâş	Va'de itmîşken Ümidî vaşlın Tırmadı 'ahdine döndü rakqâş	Gazel/5	..- / .-. / .-	Ümidî
125a- 125b	Fürûğî	Dendânuña nisbet şanemâ bir güher-i hâş Bulam diyü geldi depesi üstine gâvvâş	'Aşkuñ ne bilür neydüğünü vâ'iz ü zâhid Anlar mı Fürûğî güherün kıymetin eşhâş	Gazel/5	.. / .-. / .-. / .-	Fürûğî
125b	'Ulvi	Bu çeşm ü zülfün için her ne ise eyle kışâş Gerekse boynumu ur serverâ gerek beni aş	Muhibb ü muhlişün oldı kapuğda 'Ulvi senünç Be-hâkk-ı âyet-i Qur'an u sûre-i ihlâş	Gazel/5	.-. / .-. / .-. / .-	'Ulvi

127b	Emrî	Şol bir qarış boyıyla o qadd-i bülede şem' Dik gelmeseydi düşmez idi böyle bende şem'	Tümâr-ı şî'r-i Emrî hayâliyle qaddüñğün Olsa olur qarâr-ı Kemâl-i Hücende şem'	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Emrî
127b	'Ubeydî	Sen serve beñzerin dir-ise qadd ü tende şem' Deste işidür eylemesün lâf igende şem'	Şağinsun odına toqunur bād-ı aħumuz Öykünmesün 'Ubeydî o qadd-i bülede şem'	Gazel/5	-- / -- / -- / --	'Ubeydî
128a	Hüdâyî	Yād olmağ-ıla bir gice beytû'l-ħazende şem' Her qanda görse şimdi ider baña ħande şem'	Olsam Hüdâyî sâlik-i şâm-ı 'adem n'ola Peykân-ı tîri yaqdı bu fânûs-ı tende şem'	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Hüdâyî
128a	Hâtifî	Şîmîn- 'izâr bir qadi serv-i bülede şem' Öykünmeyeydi düşmez idi böyle bende şem'	Miqrâş-ı 'aşq başın [alur] Hâtifî n'ola Ol yâra qarşu yaza eger encümende şem'	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Hâtifî
128a	Bâkî	Bağş itmesün 'izârûñ-ıla encümende şem' Qanda çerâğ-ı [mâh-ı] şeb-efrûz qanda şem'	Bâkî 'aceb mi şî'r-i dil-efrûzûñ itseler Erbâb-ı 'aşq cem' olıcaq encümende şem'	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Bâkî
128a	Firdevsî	Görüp kemâl-i ħüsn eyâ mâh sende şem' Parmaqla gösterür seni her encümende şem'	Firdevsî târi rişteye bir şaymaya n'ola Bezm ehlinüñ görür gözidür encümende şem'	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Firdevsî
128b	Behişti	Şâh-ı ħüsüne olmasa bir toğrı bende şem' Giymezdi tâc-ı zer yine her encümende şem'	Ėarğ olmuş eşke dîdesi başında od-nişâr Beñzer Behişti bencilen dermdende şem'	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Behişti
128b	Tâbî	Lâzım olursa meclise bezm-i cemende şem' Tümâr-ı zanbağ olsa olur encümende şem'	Gönğlinde Tâbinüñ yaqagör dâğ-ı 'aşqunı Ėayrân uyar efendi o deyr-i kühende şem'	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Tâbî
128b	'Ahdî	Mâ'il ger olmayaydı o qadd-i bülede şem' Başdan yanup yaqılmaz-ıdı encümende şem'	Diksün ħadeng-i Ėamzesini 'Ahdî gönğline Ol büt dilerse yaqmağı deyr-i kühende şem'	Gazel/5	-- / -- / -- / --	'Ahdî
128b	'Ulvî	Uyardı dil ħayâl-i ruħunđan bedende şem' Nâr-ı muħabbetünle zühür itdi tende şem'	Fırqat şebinde şem'i nedür 'Ulvî-i Ėarîb 'Aşq-ı nigârdur aña beytû'l-ħazende şem'	Gazel/5	-- / -- / -- / --	'Ulvî
129a	Bâkî	Şem'-i ħüsnüñdür viren ħalvet-serây-ı câna lem' Olamaz ol meclise ħurşid-i 'âlem-tâb şem'	Ėam şebinde Bâkiyâ besdür perişân-dillere Ėânqâh-ı 'aşqda dâğum fetîli şem'-i cem'	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Bâkî
129a	Derviş	Bu gice oldı benümle bezm-i Ėamda cem' şem' Şubħ olınca ağladıq ben dem aqıtıdum şem' dem'	'Andelîb-i ħoş-nevânun nağmesin Ėüş itmege Oldı ey Derviş Ėül ser-tâ-qadem Ėülşende şem'	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Derviş
129a	Fedâyî	Geh ider yârâna ħande geh doker meclisde dem' Ėağ bu kim bir ħurfa-simâ odludur ey mâh şem'	Mâh-ı nev şanma Fedâyî tişe urmuşdur qazâ Qılmağa âħir burüc-ı âsumânı qal' u qam'	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Fedâyî
129a	Ėâtemî	Mâh-rûlar her ne bezme ola encüm gibi cem' Sensin ey Ėül-ruħ meh-i enver gibi ol cem'e şem'	Ėâtemî 'aşq ehli 'aqılın târumâr eyler hemân Bir maħalde niçe biñ kâkül perişân olsa cem'	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Ėâtemî
129a- 129b	Sâ'î	Meclis-ârâ bir melek yüzli cüvândur [bezme] şem' Anı isterler yaqup devr içre mihr ü mâh şem'	'Aşq-ı Şîrin-ile Sâ'î yeridür Ferħâdvâr Bî-sütümü tişe-i eşk-ile kılsağ qal' u qam'	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Sâ'î
129b	Bezmi	Ėuşsa vü Ėam sinede olsa dil ü cânımla cem' Şu'le-i âh-ı ciğer-süzum durur ol cem'e şem'	Pehlevân-ı âh-ı Bezmi şöyledür kim niyyeti Eyler isterse melâ'-ı âsumânı qal' u qam'	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Bezmi

129b	Seyrî	Ehl-i diller bezmine olmaz fūrūg-ı cām şem ‘ Nūr-ı hūsın-i yār olupdur meclis-ārā şem ‘ cem ‘	Top-ı āhumdur vücūdum kal ‘asın yer yer yıkan Yād ellerden degüldür Seyrî aña kal ‘ u kam ‘	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Seyrî
129b	Rızâyî	Germ olup meclisde yaqdı şevk-ile cānāne dāg Ben de çāk idüp yaqam yaqsam ‘aceb mi cāna dāg	Şem ‘-i bezm-ārā yeter baña Rızâyî mey acır Her kaçan hālüm nigāra dise yana yana dāg	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Rızâyî
129b- 130a	Mişālî	Şevk-ile gülşende yaqmış kolına cānāne dāg Dir gören beñzer nihāl üzre gül-i handāna dāg	Çurş-ı miñnetdür tenūr-ı ğamda pişmiş her biri Şanma yaqmışdur Mişālî sine-i sūzāna dāg	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Mişālî
130a	Fānî	‘Aşkuña ben cün ezel bezminde yaqđum cāna dāg Yaqmazam bihūde ğayrılar gibi mestāne dāg	Şoñbet itmek yār-ıla Fānî ne hoşdur bā-ñuşuş Tāb-ı meyle germ olup meclisde sine yana dāg	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Fānî
130a	Fehmî	Mest olup meclisde yaqsan sineme bir dāne dāg Hağ budur bir sikke qodun dünyede cānāne dāg	Bir nişāne olmağ-içün ehl-i ‘aşka düstum Nār-ı ğamla yaqdı Fehmî sineye bir dāne dāg	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Fehmî
130a	Şānî	Hālet-i bādeyle yaqmış kolına cānāne dāg ‘Ādet olmışdur yaqar bāzūsına mestāne dāg	Penbelerle şerhalar Şānîyi itdi şir-dil Tā ki döndürdi ser-ā-pā cismini qaplana dāg	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Şānî
130a- 130b	Şadrî	Ol tabīb-i cān n’ola yaqsa ser-ā-pā cāna dāg Dāğdur dermān [olan] endüh-ı bî-dermāna dāg	Efser-i Keyhüsre ve dutardı dāğı penbesin Yaqsan ey şeh Şadrîniñ başına [sen] bir dāne dāg	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Şadrî
130b	Muhtārî	Germ olup mihr-i ruñuñla gice yaqđum cāna dāg Nūr u fer virsün diyü gökde meh-i tabāna dāg	Cām-ı meyden gel bu devr içre el[in] çek er iseñ Tenün üzre saña Muhtārî yeter peymāne dāg	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Muhtārî
130b	Tābî	Yaqduğıçün la ‘lünün reşki ile peymāne dāg Farkına hātem yeridür yaqsa bir şāhāne dāg	Bāğda dil-teşnedür bağı kararmış Tābiyā Fülful-i hālî yaqaldan lāle-i nu ‘māna dāg	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Tābî
130b	Hıfzî	Nīze-i ta ‘na siper olsa n’ola cānāna dāg Göz kulağ olmağ hiçāb olmaz gül-i handāna dāg	Bağrına başsam n’ola Hıfzî idinsem yār-ı cān Yādigār-ı düstdur ben bî-ser ü sāmāna dāg	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Hıfzî
130b- 131a	‘Ahdî	Germ olup ağıyār için yaqmış yine cānāne dāg N’ola yanup yaqılursa bu dil-i sūzāna dāg	Penbeler abdāl-ı cāna setr olsun diyü dil ‘Ahdıyā yaqdı ser-ā-pā bu ten-i ‘uryāna dāg	Gazel/5	--- / --- / --- / --	‘Ahdî
131a	Bezmi	Bî-şümār ol deñlü yaqđum kim ten-i ‘uryāna dāg Qalması yaqmağā bir yer sine-i sūzāna dāg	Bezmiyā müjgānla hāl-i leb-i yārı gören Sīnesin ğamla ider şad-pāre yaqar cāna dāg	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Bezmi
131a	‘İzārî	Dürr-i dendān-ı nigāra eyleyüp varın telef Ağızında bir dişi qalınca çalıñdı şadef	Pāy-māl itdi ‘İzārî çākerün cām-ı belā Dest-gir ol qoma ayağda yetiş Şāh-ı Necef	Gazel/5	--- / --- / --- / --	‘İzārî
131a	‘Ubeydî	Ol gül için [ol] kalender süsenāsā ki_ey şadef Rāh-ı bāğ-ı ‘aşk içinde eyle varuñı telef	Nefsini ednā bilen a ‘lā bilür Allāhını Ey ‘Ubeydî budur[ur] mefhüm-ı qavlı men ‘aref	Gazel/5	--- / --- / --- / --	‘Ubeydî
131a- 131b	Bākî	Ey dürr-i pāk ağızuña nisbet senün şadef Deryā sevāhilde yatur pāre-i ğazef	Esrār keşfin itmek için şüfî Bākıyā Başın muraqqa ‘ına çeker nitelim keşef	Gazel/7	-- / -- / -- / --	Bākî
131b	Nev‘î	Nağd-i vücūduñ eylese faqr u fenā telef Sīmurğ-ı Qāf-ı himmet olup açma ğayra kef	Qaşd eyle Nev ‘iyā seg-i dil-dār-ıla biliş İşitmedün mi men ‘arefe’n-nefse kad ‘aref	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Nev‘î

131b	Ümîdî	Dâğ-ı 'aşkunla bulur sînem şeref Mağıra degmez pulı olmasa def	'Ayşa şarf eyle Ümîdî varuñı Nağd-i 'ömrüñ kılmadan devrân telef	Gazel/5	--- / --- / --	Ümîdî
131b	Fehmî	'Aşk bir şemşir-i cevher-dârdur bî-ihtilâf Aña her demde dil-i şad-çâk 'âşıkdur gılâf	Kıl yarar vaşf-ı miyânun kılmada bî-kıl ü kâl N'ola dense Fehmî-i nâzük-edâya mû-şikâf	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Fehmî
132a	Hâşimî	Şanma ey âlüde-dil iksir-i 'aşkı ola lâf 'Aşık olan püte-i miñnetde eyler kalbi şâf	Hâşimî lâyıķ budur kim ola her mevzûn sühan Vaşf-ı serv-i hoş-hurâm-ı gülşen-i 'Abd-i Menâf	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Hâşimî
132a	Şubhî	Tîğ-i mihr-i yârla cism olmayınca pür-şikâf Âfitâb-ı 'aşkdan gelmez derûna inkişâf	Cân u dil Şubhî halâş olurdu teff ü tâbdan Sâye-güster olsa serv-i gülşen-i 'Abd-i Menâf	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Şubhî
132a	Şerîf	Ruñlaruñ ey gonca-fem berg-i gül-i terden laţîf La'lüñ inşâf idicek yâküt-ı ahmerden laţîf	Nazmunı dilden düşürmez ol şeker-leb ey Şerîf Olsa eş'aruñ n'ola kand-i mükerrerden laţîf	Gazel/6	--- / --- / --- / --	Şerîf
132a	Fehmî	Yok felekde ol cüvân-ı mâh-peykerden laţîf Tañ mı dirsem âfitâb-ı sâye-güsterden laţîf	Cânna cânlar bağışlar [] Fehmiyâ yokdur o la'l-i ruh-perverden laţîf	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Fehmî
132b	Şafâyî	Lebleruñ ey gonca-fem kand-i mükerrerden laţîf Sîne-i nâzükteruñ pâlûde-i terden laţîf	Pâyuna cûlar gibi sürdi Şafâyî rüyını Kadd-i Tûbânı görüp şimşâda 'ar'ardan laţîf	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Şafâyî
132b	Yahyâ	Rüy-ı pür-tâb-ı 'arâķ-rizûñ gül-i terden laţîf Haķ bu kim dendân u la'lüñ şîr ü şekkerden laţîf	Lebleri vaşfında cbyât-ı leţâfet-bağşuñı Dir gören Yahyâ olupdur âb-ı Kevşerden laţîf	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Yahyâ
132b	'Ayânî	Gülşen-i cennetde bî-had âb-ı Kevşerden laţîf Bulmadum 'âlemde ammâ la'l-i dil-berden laţîf	Kaţre kaţre ter 'arâķlar gül ruñında ol mehüñ Ey 'Ayânî haķ bu kim âb-ı gül-i terden laţîf	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'Ayânî
132b- 133a	Bâķî	Müje haylin dizer ol ğamze-i fettân şaf şaf Güviyâ cenge turur nîze-güzârân şaf şaf	Ķadrüñi seng-i muşallâda bilüp ey Bâķî Turur el bağlayalar karşuna yârân şaf şaf	Gazel/9	--- / --- / --- / --	Bâķî
133a	Şâbirî	Oķlaruñ kim görinür sinede her ân şaf şaf 'Ar'ar-ı bâğdur ey serv-i hurâmân şaf şaf	Şâbirî evc-i melâhatde bugün ol mâhı Ķüb-rüyân-ı cihân eyledi seyrân şaf şaf	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Şâbirî
133a	'Ulvi	Devr idüp 'arîz-ı yârî haţ-ı reyhân şaf şaf Yazdılar berg-i güle âyet-i Ķur'an şaf şaf	Rüz-ı mâtem irişüp mâh-ı Muħarrem geldi Şerhalar sîne-i 'Ulvide firavân şaf şaf	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'Ulvi
133a	Şânî	Ķayl-i 'uşşâķı budur dizdügi cânân şaf şaf Geçürür 'askerini gözden o sulţân şaf şaf	Ķavm-i aĝyârî helâk eyledi Şânî bir bir Ķırdı küfr ehlini güyâ şeh-i devrân şaf şaf	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Şânî
133a- 133b	Ümîdî	Dizilür karşuna erbâb-ı dil ü cân şaf şaf Ka'bede karşu turur ehl-i Ķicâzân şaf şaf	Öliceķ halk cenâzem götürüp baş üzre Ey Ümîdî düşeler öñüme yârân şaf şaf	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Ümîdî
133b	Ķâlîşî	'İdgehde şalınur nâzla Ķübân şaf şaf Gülsitânda nitelim serv-i hurâmân şaf şaf	Ķâlîşî pâdişeh-i mülk-i belâĝatsin sen Baĝlasun her ĝazelüñ karşuna divân şaf şaf	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Ķâlîşî
133b	Selmân	Tursa 'uşşâķ yoluñda n'ola ey cân şaf şaf Pâdişeh gelse ider halk anı seyrân şaf şaf	Ķayl-i Timur gibi Rûmî diler ĝâret ide Ķaţt-ı dil-dâr yürüdi yine Selmân şaf şaf	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Selmân

133b	‘Ahdî	Küy-ı dil-dârda ‘uşşâk-ı firāvân şaf şaf Şâh dîvânî durur kim turur a ‘yân şaf şaf	Bir gün ola ki gide ehl-i riyâ ‘Ahdî gelüp Şuffa-i meykedede otura rindân şaf şaf	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	‘Ahdî
133b- 134a	Hâtemî	Der-i cânâna dizildi yine yârân şaf şaf Şâh işiginde olur niteki dîvân şaf şaf	Devr okur ol kaşı mihrâr varup câmi ‘e çün Hâtemî kıpar o dem na ‘ra vü efgân şaf şaf	Gazel/7	..- / ..- / ..- / ..-	Hâtemî
134a	Şemsî	Giyemesün mihr ü felek başına altun üsküf Başladı giymege ol dil-ber-i mevzün üsküf	Şan ‘atını nice tiz başa çıkarmış Şemsî Kâkülünden güzelüm olalı mâ-dün üsküf	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Şemsî
134a	Şânî	Derler imiş o şeh-i hüsne_ola derbân üsküf Çıkarup tâci giye şâh-ı hümâyün üsküf	Kisvet-i hicrûni görme ser-i Şânîye revâ Giymek olmadı sipâhiye çü kânün üsküf	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Şânî
134a	Şabâyî	Almayınca başına ol kâdi mevzün üsküf Kâdrini idemedi dünyede efvün üsküf	Teb düşer eismüme ‘aqlum gider ol demde hemân Giye nâz-ıla kaçan ol gözi mefvün üsküf	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Şabâyî
134a- 134b	Peyâmî	Yaraşur giyse eger hâver-i gerdün üsküf Güzelüm giye ne var bir çululu altun üsküf	Ol şehün kâküli sevdâsi çıkarmış başdan Vechi var olsa Peyâmî gibi efvün üsküf	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Peyâmî
134b	Hıfzî	Ser-i zülfünle açup kâdrini efvün üsküf Cümleden üstün işin eyledi altun üsküf	Gün toğar ‘arzgeh-i serv-i bülede Hıfzî Giydüğünce başına ol kâd-i mevzün üsküf	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Hıfzî
134b	Ġinâyî	Olalı zülf-i dil-âvîzüğe mefvün üsküf Çehresin eyledi zerd ey ruġ-ı gülgün üsküf	Kemer eylerse Ġinâyî kolın ince belünge İşte va ‘llâhi fakîrâne bir altun üsküf	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Ġinâyî
134b	‘Ubeydî	Gördi sen mâhuġ ider hüsni efvün üsküf İşlatdı şaġa ġurşîd bir altun üsküf	Mâhdur alnı ‘Ubeydî o hilâl-ebrûnuġ Hâledür şan anı devr eyledi altun üsküf	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	‘Ubeydî
134b- 135a	İlâhî	Gün gibi giye kaçan ol meh-i gerdün üsküf Tâb-ı ruġsâr-ı cemâlin ider efvün üsküf	Gün gibi bulmuş-ıdı kâlb-i İlâhîde ziyâ Virdi hüsnuġe uç [u] eyledi efvün üsküf	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	İlâhî
135a	Rızâyî	Çün giyerler şeh-i hâver meh-i gerdün üsküf Gey yaraşur şaġa ey sîm-ber altun üsküf	Gün toğar burc-ı şerefde başına şanki mehün Yâr her geh ki Rızâyî giye altun üsküf	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Rızâyî
135a	Vâlihî	Gün gün üzre çün ider hüsnuġi efvün üsküf Yaraşur gün gibi ey meh sana altun üsküf	Ol şehün olmasa derbânı ‘aşâyâ tayanup Vâlihî giymez idi nergis-i mefvün üsküf	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Vâlihî
135a	Tâbî	Olalı sen şeh-i sîmîn-tene mefvün üsküf İtdi taġşîl ġamuġda ruġ-ı zergün üsküf	Tâbiyâ oldı olalı şehe derbân meger Âşiyândan urunur başına Mecnün üsküf	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Tâbî
135a- 135b	Su ‘udî	Oldı çün başına ol ‘ârîz-ı gülgün üsküf Oldı ‘âlemde dilâ baġt-ı hümâyün üsküf	Hüsni ser-nâmesine levġa-i zerrîn oldı Ey Su ‘udî giyüp ol ruġları gülgün üsküf	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Su ‘udî
135b	Şâbirî	Giyeli başuġa ey kâmet-i mevzün üsküf Oldı mihr-i ruġuġa şa ‘şa ‘a altun üsküf	Şâbirî kâkülünü yâr aġa teslim itdi Varısa ol perîye eyleyen efvün üsküf	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Şâbirî
135b	Hâtemî	Giye ġurşîd-şîfat ol ruġı gülgün üsküf Hüsni mâhinuġ ider kâdrini efvün üsküf	Hâtemî ol şeh-i hüsni efser idindi başına Olsa n ‘ola şeref-i tâc-ı Ferîdün üsküf	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Hâtemî

135b	Şıdkî	Başına giydi o şeh yine bir altun üsküf Hele zîbâ yaraşur kıddine mevzûn üsküf	Şa'ş'a şanma felekde görinen Şıdkî o mâh Şîve vü nâzla her gün giyer altun üsküf	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şıdkî
135b	Semâ'î	Âfitâb eylemiş ey meh saña altun üsküf Reşk idüp saña çe[ke]r hüsrev-i gerdün üsküf	Ey Semâ'î kapu kapu dilenür miydi güneş O kapucu güzele olmasa medyün üsküf	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Semâ'î
136a	'Ulvi	Rûz-ı 'îd oldı o meh hânemi kıldı teşrif Merhabâ itdi benümle didi eyyâm-ı şerif	Ne zarâfet ne belâgat bulunur ey 'Ulvi Bir 'aceb 'âleme geldük katı çoğaldı zarif	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ulvi
136a	Hâtemî	Geldi zevk ehline rindâne harif oldı harif Bize ey rind-i kadeh-nüş olagör sen de harif	Nür-ı hürşid ile câmını tolu görmeyicek Hâtemî döndi hilâle niçe gün oldı nañif	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hâtemî
136a	Tîgî	Rûz-ı 'îd oldı şafâ buldı yine faşl-ı harif Merhabâ sâki-i gül-çehre vü eyyâm-ı şerif	Tîgiyâ olalı el kût-ı revândan hâlî Kalmadı kuvvet-i ten cism-i za'if oldı nañif	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Tîgî
136a	Bezmi	Ka'be-i küyüğe beşer kanı bir cây-ı lañif 'îd-i vaşluğdur efendi dile eyyâm-ı şerif	N'ola Bezmi kulu evşafunı vîrâne dise Kâr olupdur baña sultânımı kılmak tavşif	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmi
136b	Mişâlî	Pây-ı semendün öpmeden itdün güzâr hayf Hayf oldı ben fütâdeye ey şeh-süvâr hayf	İrgürmedi gubâr-ı teni küy-ı yâra âh Hayf itdi ey Mişâlî saña rüzgâr hayf	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mişâlî
136b	Mağâlî	Bir gül firâkı cânümüza itdi kâr hayf Derdâ vü hasretâ vü dirîgâ hezâr hayf	'Ays it Mağâlî fırsatı fevt itme zînhâr Olmaz müfid şonra hezârân hezâr hayf	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mağâlî
136b	Fürûgî	Dil kişverini aldı şeh-i hier-i yâr hayf Vardı harâba zulmle hayf ol diyâr hayf	Ağyâra yâr niçe kerem niçe luğ ider İtmez Fürûgî anca baña i'tibâr hayf	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Fürûgî
136b	Hasan	Kılmadı eşküme nazar ol gamzekâr hayf Oldı telef bu deñlü dür-i şahvâr hayf	Yolında derdle viresin cânı sen Hasan Lâyık mıdur ki dimeye ol şehriyâr hayf	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hasan
137a	Faşiğ	Baňa naql eyledi şahenşehi-i devlet-i 'aşk Dergühümde çalınur şâm u şeh nevbet-i 'aşk	Ey Faşiğ olmada bir vechle her dilde 'ayân Nice mümkün biline hâlet-i keyfiyyet-i 'aşk	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır. (137a-139b varakları arasındaki sayfaların renginin, yazısının ve şeklinin nüshadan farklılık arz etmesi; 136b ile 137a sayfaları arasında çoban uyumsuzluğunun bulunması; 137a-139b arasındaki şiirlerin nazire olmaması, bu sayfaların mecmuaya başka bir mecmuadan eklendiğini

						göstermektedir.)
137a	Faṣīḥ	Ol dem ki çıkdı farkuma dilden duḥān-ı 'aşk Güyâ çekildi üstüme bir sāyebān-ı 'aşk	Erbābı olur-ısa Faṣīḥ lāl ü bī-zebān Gelmez lisāna ḥāşılı olmaz beyān-ı 'aşk	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
137a	Faṣīḥ	Geldi bahār gönlüm açar bir nesīm yok Germ-iḥtilāṭ-ı ḡoncam olur bir şemīm yok	Ben mīr-i meclis-i sūḥan-ārāyiyūm Faṣīḥ Mānend-i ḥāme baḡa mūnāsib nedīm yok	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
137a	Faṣīḥ	Nedür yine sitem ü cevrüne nihāyet yok Beni helāke bu deḡlü cefāya ḥācet yok	Bulunmadı saḡa dil 'āleminde āsāyış Faṣīḥ ādeme dirler cihānda rāḡat yok	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
137b	Faṣīḥ	Kemāl-i za 'f-ı muḡabbetle āha kuvvetümüz yok Ne āha 'ārızuḡa bir nigāha ḡudretümüz yok	Felek o mertebe itdi bizi zebūn Faṣīḥā Zebānda şekve-i baḡt-ı siyāha ṭākatümüz yok	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
137b	Faṣīḥ	'Aceb mi dūrda yoklar ise nişānını 'aşk Bilür ne mertebedür saḡt-ı kemānını 'aşk	Yeterdi māye-i şevḡ-i derūn-ı dil niçe yıllar O māha söylese bir kerre dāsitanımı 'aşk	Gazel/4	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
137b	Faṣīḥ	Ehl-i dili kām-yāb ider 'aşk Nā-ehlleri ḡarāb ider 'aşk	Dūr olma Faṣīḥ dergehinden Elbet saḡa fetḡ-i bāb ider 'aşk	Gazel/5	-- / -- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
137b	Faṣīḥ	Merḡamet kılmaz mısın sīneḡde imānuḡ mı yok Ḥasta-i 'aşka 'ilāca yoḡsa dermānuḡ mı yok	Dīde-i terle dil-i pūr-derde māliksin Faṣīḥ Devlet-i 'aşkında yāruḡ baḡr-ıla kānuḡ mı yok	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
137b	[...]	Ḳalbi teşḡir idince dāver-i 'aşk Ḳal 'a-i dīni yıḡdı leşker-i 'aşk	Dil yaḡup 'anber-i süveydāyı İtdi ṭurfa dimāḡi micmer-i 'aşk	Gazel/2	--- / --- / ---	Şiirin kime ait olduḡu tespit edilememiştir.
138a	Fehīm	Felek felek ide cismūḡ ilāhī ḡākister Nücūmveş şerer-i āh-ı bī-ḡesāb-ı firāḡ	Murād-ı ye 's ider el-ḡamdü li'llah oldı Fehīm Bu nā-mūsā 'ade ṭālī 'le kām-yāb-ı firāḡ	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Fehīm. (Şiirde matla bulunmamaktadır)
138a	Bāḡī	Ḥāl-i 'ālem ezeli böyle perişān ancaḡ Kimi ḡandān kimi giryan kimi nālān ancaḡ	Bāḡiyā ḡānḡah-ı 'ālem-i ḡayretde hemān Her gelen kimse bu esrārla ḡayrān ancaḡ	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Bāḡī
138a	'Ālī	Kimi Ya 'ḡub u kimi Yūsuf-ı Ken 'ān ancaḡ Bu cihān her kişinūḡ başına zindān ancaḡ	Şubḡa dek geşt ider ol māh ile dirmiş aḡyār Bu begūm 'Ālī-i gūm-geştaye bühtān ancaḡ	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	'Ālī
138a	Ḥayretī	Gāh olur ḡaddūm iki büküp kemān eyler firāḡ Gāh cismūm tīr-i endūha nişān eyler firāḡ	Sen degūlsin dest-i ḡasretten hemān ḡan aḡlayan Ḥayretī dem geḡmedin bir niçe ḡan eyler firāḡ	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Ḥayretī
138b	Ḥayretī	Muḡabbet mülkinūḡ sultānidur 'aşk Meveddet 'āleminūḡ cānidur 'aşk	Ne bilsün Ḥayretī 'aşkı her ādem Ḥaḡuḡ bir luḡfidur iḡsānidur 'aşk	Gazel/5	--- / --- / ---	Ḥayretī
138b	Bāḡī	Yazdı bahār āyet-i ḡüsnūḡ varaḡ varaḡ Gül muşḡafında okudu bülbül sebaḡ sebaḡ	Bāḡī işigi ḡākine düşmiş niyāz ider Miskīn fütāde 'aşk-ı bī-dil babaḡ babaḡ	Gazel/7	-- / -- / -- / --	Bāḡī
138b	Şabri	Seni görsem muḡarrerdür vücūdum bī-nişān olmaḡ Ne ḡācet ya benüm-çün tīr-i ḡamzeḡ der-kemān olmaḡ	Vücūdın gird-bād-ı 'aşka aldurmışken ey Şabrī 'Aceb dūr Ḳays-ı şeydānuḡ başında āşiyān olmaḡ	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Şabrī

138b-139a	Şabırî	Kimseden havf eylemez mestâne-i bî-bâk-i 'aşk Gizli içmez bâdeyi zîrâ olan gamnâk-i 'aşk	Kaşd ider tîğ-i sitemle bâğbân-ı dehr aña Cism-i Şabırî kâmet-i hamla olaldan tâk-i 'aşk	Gazel/6	--- / --- / --- / --	Şabırî
139a	Şabırî	Eşkle eyledüm vuzû' irdi dem-i şabâh-ı 'aşk Cân gözin açdı na'ra-i hayye 'ale'l-felâh-ı 'aşk	Lâzım olursa 'aqla çek şu'le-i bâdeden kılıç Hâşılı bu ki Şabriyâ elde gerek şilâh-ı 'aşk	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Şabırî
139a	Feyzî	Kâmetüm piç ü tâb eyledi 'aşk İçdügüm şarâbî âb eyledi 'aşk	Âteş-i hicr-i yâr-ıla hayfâ Hâne-i dili harâb eyledi 'aşk	Gazel/6	--- / --- / ---	Feyzî
139a	Zâtî	Muhabbet tahtını 'arş-ı mu'allâdan yüce kurduk Melâmet tâcını giydük geçüp şâhâne oturduk	Nizâmî hamsesiyle bir peleng-i küh-ı nazm idi Bu gün beş beytle Zâtî biz anuñ pençesin burduk	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Zâtî
139a-139b	Hüdâyî	Mişâl-i Ka'be eyâ nûr-ı dîde-i 'uşşâk Gören cemâlünü müştâk görmeyen müştâk	Zekât-ı vaşluğa ağıyarı müstaḥâk göresin O deñlü yok mı Hüdâyî kuluñda istihkâk	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Hüdâyî
139b	İşhâk	Ğamunla gerçi darlıkdan eşer yok Derûn-ı dilde hicrûñle neler yok	Sever her gördüğü maḥbûbî dirler Görûñ İşhâkı aşla bir sever yok	Gazel/5	--- / --- / ---	İşhâk
139b	'Ayânî	'Arz idersem n'ola leylî şaçunğa meftûnluk 'Aşık-ı ḥasta-dilüñ işi güci mecnûnluk	Demidür eyle 'Ayânî kuluñu luḥfla şâd Niçe bir cevr ü cefâ niçe bir maḥzûnluk	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	'Ayânî
139b	Nev'î	Nice bir her şaçı Leylâya gönül meftûnluk Saña mı kaldı cihân içre hemân Mecnûnluk	Ğülmek olmasa müyesser n'ola Nev'î kuluñu Aşık-ı ḥasta-dilüñ işi olur maḥzûnluk	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Nev'î
139b	[...]	Ağıyarla gördük seni hicrâna ışınduk Hicrâna düşüp âteş-i ḥırmanâna ışınduk	Yanup yaqılıp ḥâlümüze ağıladı ey dil Dün gece yine şem'-i şebistâna ışınduk	Gazel/3	--- / --- / --- / ---	Şiirin kime ait olduğı tespit edilememiştir.
140a	Selmân-ı Rûmî	Cism-i pür-dâğum yolunğa eşk-bâr itsem gerek Bir tarih-ile işigün lâlezâr itsem gerek	Ğorğarın Selmân anı daḥı getirmez rüzgâr Âsitân-ı yârda cismüm ğubâr itsem gerek	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Selmân-ı Rûmî
140a	Rızâyî	Pâyına târ-ı tenüm reh kıl diyü cânânumuñ Bağladum engüşt-i tûrin riştesiyle cânumuñ	Eski dâğ üzre Rızâyî tâze dâğ urmuş şanur Her gören ağı u karasın dîde-i ğiryânumuñ	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Rızâyî
140a	'İzârî	Ğanlı peykânın görince sinede cânânumuñ Yüreğı ağızına geldi zaḥm-ı ḥûn-efşânumuñ	Ey 'İzârî yola indüñ diyü sultân-ı belâ İşigi başını dikdi raḥne-i müjğânumuñ	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	'İzârî
140a	Emrî	Ğorğum oldur kana yur peykânını cânânumuñ Ğan bürimişdür gözini çeşm-i ḥûn-efşânumuñ	Şanma müjğân bâğ-ı ğamda ḥâr batmış pâyına Ğan aqıtduğı bu Emrî çeşm-i ḥûn-efşânumuñ	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Emrî
140b	Ref'î	Duymadan peykânı tokunmuş meger cânânumuñ Şoñra açıldı gözi bu zaḥm-ı ḥûn-efşânumuñ	Râzını ol merdümün fâş eyleyelden tıfl-ı eşk Ref'iyâ çıkıldı gözinden dîde-i ğiryânumuñ	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Ref'î
140b	Nev'î	Gördiler geldi şu sepdî âteşine cânumuñ Yaralar göz dikdiler peykânına cânânumuñ	Ğüblük sevdâsıdır başında olmuş âşikâr Nev'iyâ kâkülleri ol dil-ber-i fettânumuñ	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Nev'î
140b	Mecdî	Yüzi gözi açılıpdur zaḥm-ı ḥûn-efşânumuñ Sineye çeksem 'aceb mi ḥançerin cânânumuñ	Dimege râz-ı derûnum ḥançer-i ser-tiz-i yâr Dil şoğar ağızına Mecdî zaḥm-ı ḥûn-efşânumuñ	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Mecdî

140b	‘Ubeydî	Bilmez-ise lutf-ı peykânın eger cânânımuñ Göreyin tursun gözine zaħm-ı hün-efşânımuñ	La ‘l-i cânândan haber virüp ‘Ubeydî tıfl-ı eşk Câme-i alına girdi çeşm-i hün-efşânımuñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	‘Ubeydî
141a	Dânişî	Bilmez-ise eylîgin hâk-i reh-i cânânımuñ Göreyin tursun gözine dîde-i giryânımuñ	Dânişî meşşâta dâ‘im fitneler ta‘lîm ider Kâkülün başdan çıkarmış dil-ber-i fettânımuñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Dânişî
141a	Vâlihî	Görmedi peykân-ı dil-düzün dilâ cânânımuñ Tâ gözine girmeyince zaħm-ı hün-efşânımuñ	Göñline gözine girdi zaħmımuñ ey Vâlihî Çomasa peykânın ağzından n’ola cânânımuñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Vâlihî
141a	‘Ahdî	Çeşm-i zaħmum görmedüñ tîrin diyü cânânımuñ Ĥande eyler körligine çeşm-i hün-efşânımuñ	Ol şehüh ‘Ahdî muqayyed bendesidür bulunur Arasañ her safhasını defter ü dîvânımuñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	‘Ahdî
141a	Sâ‘î	Büs-ı la‘lın almağa bâ‘iş olur cânânımuñ Yer iderdüm bâdeye bulsam içinde cânımuñ	Yâr kimdür dir-ise bilmezlenüp Sâ‘î kuluñ Diyesiz bir bende-i dîrînesi sulţânımuñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Sâ‘î
141a- 141b	Nev‘î	Gördiler geldi şu sepdî âtesine cânımuñ Yaralar göz dîkdiler peykânına cânânımuñ	Hüblik sevdâsıdır başında olmış âşikâr Nev‘iyâ kâkülî ol dil-ber-i fettânımuñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Nev‘î
141b	‘Ulvi	‘Âşik olmuş beñzi şararmış meded cânânımuñ Bâğ-ı hüsnine Ĥazân irmiş gül-i Ĥandânımuñ	‘Ulviyâ Ĥağdan murâdum bu durur bir gün görem Cânımuñ cânıyla Ĥaşr olduñu cânânımuñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	‘Ulvi
141b	Emrî	Pây-mâl eyleme gîsü-yı ‘abîr-efşânıñ Kuyruğın başma nigârâ uyur ejderhânıñ	Emriyâ şanma şafağ sille-i âhumla şehir Yüzünü Ĥana yudî mihr-i cihân-ârânıñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Emrî
141b	Mecdî	Beñzerin didüğüçün eşkine ben giryânıñ Kef-i emvâc tükürdi yüzine deryânıñ	Güldürür gülleri gülşende açup Ĥoncaları Nâz-ıla Ĥandesî Mecdî o gül-i Ĥandânıñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Mecdî
141b- 142a	Dânişî	Gerçi fettânıdır ol hâl-i siyeh devrânıñ Lîk başmışdır anı Ĥağt-ı ‘abîr-efşânıñ	Dânişî kâkülî vaşfında senüñ her Ĥazelüñ Bisterinde n’ola seyr eyler-ise rindânıñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Dânişî
142a	‘Ubeydî	Seni âşüfte ider Ĥağt-ı ruħ-ı cânânıñ Fitnesinden şağm ey dil o gözi fettânıñ	Seyl-i Ĥam ağmasa her laħza ‘Ubeydî gözden Pül pül olmaz-ıdı böylesine müjğânıñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	‘Ubeydî
142a	Rizâyî	Cânıñ vir düş ayağına seg-i cânânıñ Derd-i ser virdüğüçün aña dilâ efgânıñ	Seyl-i Ĥam aşmasa her laħza Rizâyî başdan Ĥana Ĥarğ olmaz-ıdı dîde-i hün-efşânıñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Rizâyî
142a	‘İzârî	Ser-nigün eyleyeli serv-ğadı cânânıñ Şevğden ayağı yerler mi başar Tübânıñ	Şeb-i firğatde ‘İzârî görünür şanma şihâb Mihrine çekdi elifler o meh-i tâbânıñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	‘İzârî
142a	Fuzûlî	Ĥıymadıñ sâkin-i küyuñ olana peykânıñ Bir içim şu-y-ıla ağırlamadıñ mihmânıñ	Vaşl eyyâmı revân yâra fedâ eylemedüñ Ey Fuzûlî Ĥam-ı hicrân-ıla çıksun cânıñ	Gazel/7	--- / --- / --- / --	Fuzûlî
142a- 142b	Ümidî	Al-ıla öpdüğü-y-içün lebini cânânıñ Ĥanımı içmelidir câm-ı mey-i Ĥamrânıñ	Ey Ümidî ser-i zülfine göñül bağlayalı Ĥaddi pâyâmı mı var uzun uzak sevdânıñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Ümidî
142b	Atâyî	Ĥanuma girdi yine Ĥançer-i hün-efşânıñ ‘İd-i ağhâda beni eylemedi Ĥurbânıñ	Tâli‘üm el vire bağt ola Atâyî baña yâr ‘İğğâh içre öpersem elini cânânıñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Atâyî

142b	Tîgî	Dilde peymâne ile 'aksi mey-i hamrânun Al bayrağ-ıla şan zevrağıdır deryânun	Kesme bir lahza şağın nüş-ı müdâm eylemegi Tîgîyâ cüş ide mâdem yüreg[ün]de şanun	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Tîgî
142b	Mâni	Gice gündüz işigin bekler-idüm cânânun Korğarın söyleye sözün işidem a' dânun	İllere sâgar-ı 'işret bize câm-ı mişnet Mâniyâ derd-i belâsın çekertüz devrânun	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mâni
142b- 143a	Bâkî	Devrân ayağın şöyle şikest itdi şarâbun Güyâ ki mey-i nâba gözi degdi habâbun	Bâkî yine şaçıldı nemek bâde-i nâba Bilsek 'acabâ aşlı nedür bu şeker-âbun	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bâkî
143a	Ümidî	Câm-ı Cem-ile 'ayşını yâd itdi şarâbun Meclisde bükâdan gözi ağrıdı şarâbun	Varısa dili degdi şurâhinün Ümidî Mestâne düşüp pâyi şikest oldı şarâbun	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ümidî
143a	'Ulvî	Ağzına mı alur adını kimse şarâbun Erbâb-ı dil eydürken gözi degdi habâbun	Kim gördi kona 'Ulvî nemek bâde-i nâba Sâkî bilür aşlı ne dur[ur] bu şeker-âbun	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ulvî. Matla beytinde vezin aksamaktadır.
143a	'Ahdî	Bî-hüş oluban düşdi ayağına şarâbun Beşzer bulanup göñli başı döndi şarâbun	Hayr ister-iseğ şanını dök 'Ahdinün ey şüh Gönder oğunı sîneme kaçd eyle şevâbun	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ahdî
143a- 143b	Mâni	Devrân ayağın urdı metâ'-i mey-i nâbun Toluğdı gözi acıyuban aña habâbun	Mâni ayağın gerçi çeker yok-ıdı ammâ Bir lu 'b-ıla devrân ayağın aldı şarâbun	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mâni
143b	Vuşulî	İrişdi gibi devri yine sâkî şarâbun Câmun yüzi güldi gözi açıldı habâbun	Şunup lebinî şonra neden tîgini çekmek Aşlı ne Vuşulî neyiki bu şeker-âbun	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Vuşulî
143b	Bâkî	Görmez işigi Ka 'besin ol kıble-i cânun Çöp düşdi meger kim gözine kıble-nümânun	Bâkî çemen-i canda meger perveriş itdün Bir 'âlemi var rûhla ol serv-i revânun	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bâkî
143b	Refî	Gösterdüğüçün işigin ol kıble-i cânun Bir mîl çekildi gözine kıble-nümânun	Yok yerlere Refî dökilüp şaçılır oldı Ayağı küpe geçdi gibi pîr-i muğânun	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Refî
143b- 144a	'Ulvî	Toğrulmaz idi küyına ol kıble-i cânun Olmasa demürden yüregi kıble-nümânun	Cânsız n'ola bir kâlebe dönse dil-i 'Ulvî Üftâdesidür sâyeveş ol serv-i revânun	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ulvî
144a	Hâlişî	Toğru baqamaz yüzine ol Ka 'be-i cânun 'Aşık gibi ditrer yüregi kıble-nümânun	Nağl-i gül-i ra 'nâya düşer Hâlişî lerze Endâmını seyr eyleye ol serv-i revânun	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hâlişî
144a	'Ahdî	Toğru baqamaz küyına ol Ka 'be-i cânun Kıl bitdi gözine varısa kıble-nümânun	Turnaz kadini gösterür ol şeh çatup ebrû 'Ahdî olur-ısa yaraşur bendesi anun	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ahdî
144a	Ümidî	Bir gördi meger Ka 'be ile işigin anun Mîl çekdiler ey dil gözine kıble-nümânun	Şâd eyledün ol yarı virüp yolına cânı Şâd ola Ümidî göreyin rûh-ı revânun	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ümidî
144a- 144b	Hâtemî	Kıldukça nazar küyına ol Ka 'be-i cânun 'Aşık gibi ditrer yüregi kıble-nümânun	Sevdâ-yı füzün itdi göründükçe mehâsâ Divânesini Hâtemî bir mâh-liğânun	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hâtemî
144b	Vuşulî	Segrir gözi hayr ola yine kıble-nümânun Göre gibi işigini ol Ka 'be-i cânun	Göñlümde bitüpdür heves-i kıddi Vuşulî Dil-dâdesiyüm hâşılı ol serv-i revânun	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Vuşulî

144b	Bâkî	Dil-rubâlarla 'aceb keşreti var her yolun Geçemez hûblarından göñül İstanbulun	Yoluña Bâkî-i dil-ḥasta revân eyler-idi Tuḥfe-i cân-ı ḥakîr olsa eger maḳbûlun	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bâkî
144b	'Ulvî	İki yanında güzeller şalınur her yolun Ne güzel yollar olur yolları İstanbulun	Bir ayağ-ıla dil-i 'Ulvîyi bî-hûş itdün Vay eger pâdişehüm böyle yürür-ise ṭolun	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ulvî
144b- 145a	Fehmî	Tâze 'âşık olıcağ dağ-ıla zeyn it ḳuluñ Yeñi sikke çıkıcağ eskisi geçmez pûluñ	'Aḳl bendine uyup Fehmî anı terk idemez Ehl-i 'aḳl olan uyar mı sözine her güluñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Fehmî
145a	Şânî	'Arz-ı ḥâl itmege bî-çâreler almış yolun Ḥaddi pâyâmı mı var pâdişehüm ma'zûlun	Ḳâbil olmadı ḳabûl eylemedün eş'ârın Şânî-i muḳbilun olmadı gibi maḳbûlun	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şânî
145a	Bâkî	Goncalar içre nihân eyleme gül-berg-i terün Ya'nî seyr eyleyelüm sineñi çözü tûgmelerün	Şi'r-i Bâkîye ḳulağ ṭutmasa zâhid ne 'aceb Söz güherdür ne bilür ḳadrini nâdân güherün	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bâkî
145a	Ümidî	Dâ'imâ gerçi ki rif'atde dilâ nâlelerün Künc-i ḡamda ḳatı düşkünlüğü var eşḳ-i terün	N'ola 'arz itse Ümidî saña dürr-i naẓmın Cevheri bilür efendi yine ḳadrin güherün	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ümidî
145a- 145b	'Ubeydî	Görüp isterse zer-ile senün o la'l-i terün Kellesini şıyırlarsa yeridür şekerün	Yanaşur aççaya ol ḥ'âce-i iḳlîm-i hebâ Dest-i pâkiyle 'Ubeydî silicek eşḳ-i terün	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ubeydî
145b	'Ahdî	Dimeyüp gonca-femün gizlemedür şîvelerün Söze gel ey yüzi gül seyr idelüm la'l-i terün	Cenneti ḥür-ıla n'eylerdün aḳup ey şüfî Olsa 'Ahdî gibi küyında kilâbıyla yerün	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ahdî
145b	'İzârî	Sözlerün işideli baḡrı delindi güherün Gün yüzüñi görelî yıldızı düşdi ḳamerün	Gerd-i râhuñ koyuban kuḫla naẓar eyler-ise Gözine dura 'İzârî ḳuluñun ḫâk-i derün	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'İzârî
145b	Mânî	İstemem fark-ı sipihri olalı ḫâk-i derün Beni çâḳ böyle bülend eyledi 'âlî naẓaruñ	'Âlemün nüş ideli sâḡar-ı zehr-âludın Mâniyâ oldı ḫumâr-ı mey-i ḡam derd-i serün	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mânî
145b	'Ulvî	Maḫv idüp jâleleri gün gibi aç verd-i terün Ya'nî seyr eyleyelüm sineñi çözü tûgmelerün	Tâḳatüm ḳalmadı şabra n'ideyin ey 'Ulvî Cânuma geçdi meded derd ü belâsı seferün	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ulvî
146a	Bâkî	Bâḡda dürr-i 'Aden gibi yine yâsemenün Cigerin deldi bu gün şîve-i çâh-ı zekânuñ	Elün irişmedi ol serve diyü ey Bâkî Ta'n u teşnî'i belâsın çekerüz irişenün	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bâkî
146a	Emrî	Gördi bir olup iki leb güm iderler dehenün Tefriḳa şaldı füsün-ıla araya süḫanuñ	Emrinün döndüren ayva ile nârence yüzün Bir güzeldür güzelüm ayva göbekli zekânuñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Emrî
146a	Ümidî	Nice beñzer diyü ḫaṭṭ-ı ruḫ-ı zibâña senün Rîşine güldi şabâ nâfe-i misk-i Ḥotenün	Ey Ümidî yine ebyât-ı füsün-âyâtuñ İşüdüp nuṭḳı ṭutuldu bugün ehl-i süḫanuñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ümidî
146a	Nev'î	Başda tîşesi yer itse n'ola Kûh-kenün Ḳaşr-ı Şîrîni yapup yıḳdı esâsın bedenün	Peñce-i mihr şanur ebr-i felekte peydâ Görse Nev'î yed-i beyzâ-y-ıla gök pîrehenün	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Nev'î
146b	Şeyḫî	Yaḳasından geçürüp ḳucduḡiçün sîm tenün Rüz-ı maḫşerde giribânın alam pîrehenün	Beñzerin ḳâmet ü ruḫsârına yârün dir-imiş Gör a endâmını ey Şeyḫî o serv-i çemenün	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şeyḫî

146b	Nihānī	Öykünürmiş kad-i bālāsına sen sīm-tenüñ Oynadursa n'ola āhum yeli servin çemenüñ	Bir söz-ile n'ola aldıysa Nihānī dilini Tatlu dillü-dur[ur] ey yār-ı şeker-leb dehenüñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Nihānī
146b	Nihālī	Micmer-i hüsn ü leṭāfetdür o cāh-ı zeḳānuñ Dūd-ı müşkinidür anuñ ḫaṭ-ı 'anber-şikenüñ	Sevdürürler güc-ile kendülerin meh-rūlar Ey Nihālī şuçı ne 'aşık-ı miḫnet-zedenüñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Nihālī
146b	Meccdī	Sebzgün ḫaṭṭuñā gülşende dil uzatdı senüñ Yine ey gonca-dehānum dili çıkdı çemenüñ	Mecdiyā döymedi bu sūz-ı dile hiç ḳabā Yūri var perr-i semenderden idin pīrehenüñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Meccdī
146b- 147a	Miṣālī	Dil uzatmış ḫaṭ-ı sebzine o ḫaddi semenüñ Tīz günlerde dili ḳurıya berg-i çemenüñ	Ey Miṣālī götürüp gitmese nazmuñ sözi ḳo Söz götürmez ḳatı nāzūkdür o şīrīn-dehenüñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Miṣālī
147a	Rızāyī	Naḳd-i eşküñ yüzine baḳmadı ol sīm-tenüñ Rūyuñ ey dil ne bu derd-ile siyeh olsa senüñ	Seni āḫir şeh-i ḡam ṭop-ı ḫavādişle yıḳar Āhenin ḳal'a daḫı olsa Rızāyī bedenüñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Rızāyī
147a	Şādık	El şunar dāmenine ol gül-i nāzūk-bedenüñ Elleri ḳurısa güzār-ı cinānda dikenüñ	Ṭop-ı ḡabḡabla ḫarāb eylemek ister Şādık Yoḡsa ol şāh-ı cihān ḳal'a mı şandı bedenüñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şādık
147a	Ref'ī	Varaḳ-ı gül degül üstinde perīşān çemenüñ Penbe-i dāḡıdur ol bülbül-i ḫūnīn-kefenüñ	Baḫş idüp zūlfı ile çıḳmadı başa Ref'ī Kendüye ḳaldı yüzi ḳarası misk-i ḫotenüñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ref'ī
147a- 147b	'Ahdī	Başā iltem dir-idi 'aşḳın o şīrīn-dehenüñ Tīşesi gör ne getürdi başına Kūh-kenüñ	Rūmdan 'Ahdī gelelden diyevüz tāze ḡazel Ḳıymeti yoḳ bilürüz gerçi bu yerde sūḫānuñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ahdī
147b	Ümidī	İreli hüsnī kemāle o meh-i tābānuñ Ḳalması gökde yeri mihr-i cihān-ārānuñ	Ey Ümidī ideli nāleme dil-ber taḫsīn Ṭutdı āfāḳı bugün şīt ü şadāsı anuñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ümidī
147b	Mānī	Çekmek āsān görinür derd ü ḡamın cānānuñ Güç gelür başā velī ṭa'neleri a'dānuñ	Mānī-i ḫasta-dili bir yola ḳodum didi yār Ey dil-i zār ötesi çıḳsa n'olaydı anuñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mānī
147b	Tīḡī	Cān viren la'l-i revān-baḫşına ol cānānuñ Cāna cān oldı sürüp zevḳ [ü] şafāsın anuñ	Tīḡiyā derd-ile cān vireyin ölüp dirilüp Leb-i la'liyle hemān ḫaşr olayın 'İsānuñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Tīḡī
147b- 148a	Tīḡī	'Aşḳ-ıla olup bende-i fermānı Ḥüseynüñ Cān u dil olupdur ḳulı ḳurbānı Ḥüseynüñ	Gül gibi bilür ḳadın ol ṭab'-ı laṭīfün Tīḡīveş olan bülbül-i nālānı Ḥüseynüñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Tīḡī
148a	Beyāzī	Kesmege başum ḫançer-i bürrāmı Ḥüseynüñ Emr cylese baş üstine fermāmı Ḥüseynüñ	Yanup yaḳılıp tekye-i 'aşḳında Beyāzī Abdālveş ol 'aşık-ı 'uryāmı Ḥüseynüñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Beyāzī
148a	Bāḳī	Gönder efendi sīneme tīr-i belālaruñ Olsun siper belālaruñā mübtelālaruñ	Bāḳī-i ḫasta-ḫatır inletme düstum Maḳbūl olur du'āsı şaḳın mübtelālaruñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bāḳī
148a	Ümidī	Artursa āh u zārı n'ola mübtelālaruñ Eksük degül cefāları çün dil-rubālaruñ	Taḫsīnler itdi çekdi Ümidī ḳulaḡımı Güş eyleyince ehl-i Şīfāhān nevālaruñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ümidī
148b	Ḥāletī	Beñzedürlerse gül-i bāḡ[a] ruḫ-ı zībālaruñ Söyleşür bülbüller-ile 'aşık-ı şeydālaruñ	Şāhid-i ma'nā olup her iki mışra'uñ yine Ḥāletī ḫaḳḳā ki işbāt eyledün da'vālaruñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ḥāletī

148b	Beyâzî	Tâb-ı mülden gül gül oldukça ruḥ-ı zîbâlaruḡ Bülbül-i nâlâmı diḡletmez olur şeydâlaruḡ	Ol sehi-ḡaddüñ müdâm elden ḡomazsın dâmenin Ey Beyâzî yâr-ıla bilsek nedür da 'vâlaruḡ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Beyâzî
148b	Ḥasan	Ġamze-i yâr gibi ey meh-i nev yoḡ tîrûñ Ṭotalum kim zer-i ḡâlîş-dil ola zihġirûñ	İtme âh-ı şerer-âlûd Ḥasan küymında Yâr yanında şaḡın âteş idersin yirûñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Ḥasan
148b	'İzârî	Şîr-mâhiden aşıldı felege zihġirûñ Yürî meydân senüñ ey [meh] geḡiriver tîrûñ	Âsitânı ṭolu aġyâr seni geḡmişler Ḳalmanı yâr işġinde 'İzârî yirûñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'İzârî
149a	Enverî	Naḡd-i cân uğrısındur dâr-ı cihânda tîrûñ Kesici oldı begüm belde ṭurur şemşirûñ	Bir güneş yüzli ḡamer şevġi-y-ile cân virdüñ Ġöreyn Enverî nür eyleye Mevlâ yirûñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Enverî
149a	Ḥayâlî	Fer viren mâha cemâl-i bâ-kemâlündür senüñ Mihre ḡançerler çeken iki hilâlündür senüñ	Ġayrılarla yârdur şimdi Ḥayâlî dir-iseñ Ḥâşe li'llah pâdişâhum ol ḡayâlündür senüñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Ḥayâlî
149a	Nev'î	Şanma ḡaşdum bûs-ı la'lünle vişâlündür senüñ İki 'âlemden ġaraż cânâ cemâlündür senüñ	Eyleyen Nev'î gibi mâh-ı nevi ġamdan ḡayâl Fırḡat-ı mihr-i ruḡuñ reşk-i hilâlündür senüñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Nev'î
149a	Beyâzî	Dil ezelden 'âşġ-ı âşüfte-ḡâlündür senüñ Ârzümend-i cemâl-i bâ-kemâlündür senüñ	Rûze-i ġamda ḡalâş iden Beyâzî bendenġi Fıkr [ü] ümmidüm [bu kim] 'id-i vişâlündür senüñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Beyâzî
149b	Şemsi	Yârsız zevġ u şafâsı yoġ-ırmış ṭaġlaruḡ Mâ-cerâsın diyeyin anda aḡan ırmaġlaruḡ	Şemsiyâ râh-ı muḡabbetde ölürsin âḡir 'Acabâ var mı ki arduñca senüñ aġlaruḡ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Şemsi
149b	Yümnî	Nev-bahâr irdi ṭonaṭdı çemeni bâġlaruḡ Lâleler yine ḡuşatdı kemerin ṭaġlaruḡ	Merdüm-i dîdeden artuḡ dem-i fırḡatde bugün Yoḡdur ey Yümnî seni bir acıyup aġlaruḡ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Yümnî
149b	Nev'î	Dil-i senginini âhum eridür ṭaġlaruḡ Aḡıdur bahr-ı sirişküñ yaşın ırmaġlaruḡ	Gözüm aġlar görüp ol serv-ḡadı göñlüm aḡar Nev'iyâ ben şanasın 'aynıyum ırmaġlaruḡ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Nev'î
149b	Ḥüsrev	Seyl-i eşkümlle yaḡup nehrini ırmaġlaruḡ Başına od yaḡayın âhum-ıla daġlaruḡ	Ḥüsrevâ dîde-i ġam-dîdeleründün ḡayrı Dem-i fırḡatde bulunmanı senüñ aġlaruḡ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Ḥüsrev
150a	Nihâlî	Bâd-ı âhum ṭaġıdup seylini ırmaġlaruḡ Gözlerüm dökdi yüzi şuyını ırmaġlaruḡ	Bülbülün beḡzi Nihâlî şararup kesdi sesi Göricek berg-i ḡazân-dîdesini bâġlaruḡ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Nihâlî
150a	Muştafâ	Âh-ı pür-süzla baġrın eridüp ṭaġlaruḡ Âteş-i 'aşġ-ıla cânâ yaḡayın daġlaruḡ	Muştafâ künc-i belâda ölü-iseñ ġam-ıla Olmaya merdüm-i dîde gibi bir aġlaruḡ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Muştafâ
150a	'İzzetî	Hem-şadâ oldı baña nâleleri ṭaġlaruḡ Çaġladı cûşa gelüp gözleri ırmaġlaruḡ	'İzzetî gibi ölümlük dirilür şaġ degül Söyledür olsañ eger her birini şaġlaruḡ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'İzzetî
150a	'Âlî	Ṭutarın yolını dîvâne-şıfat bâġlaruḡ Düşeyin pâyına eşküñ gibi ırmaġlaruḡ	'Âliyâ âhumuñ izin ṭotalı baş üzre La'l-ile lâle pür eyler etegin ṭaġlaruḡ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'Âlî
150b	Bâġî	Elemin Ḳaysa kıyâs itme dil-i maḡzûnuñ 'Aḡlı yoġ-ıdı ne derdi var-ıdı Mecnûnuñ	Yâra 'arz eyleyemez çehre-i zerdin Bâġî Virdüġi rengi görüñ anı mey-i gülgünüñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Bâġî

150b	Nev'î	Başı erişdi göge rif'at-ile her dünüñ Hağ budur kim çatı alçaqlığı var gerdünüñ	Nev'iyâ la'l-i lebinden utanup derledi kan Degül âvâreler üstinde mey-i gülgünüñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Nev'î
150b	Hayâlî	Kâse kâse nice zehrin içelüm gerdünüñ Bize tiryâkini şun sâkî mey-i gülgünüñ	İltifâtını Hayâlî kuluñuñ eyle ziyâd Aña çekdürme şehâ'ta'nımı her bir dünüñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hayâlî
150b	Fürûğî	İsteme rif'atını mihr gibi gerdünüñ Minnetin çekme dilâ'âkil iseñ her dünüñ	Fırkatünle didi çehremde gören kanlu yaşum Ey Fürûğî ne'aceb sür'ati var Ceyhünüñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Fürûğî
150b- 151a	Hâtemî	Gördiler kendü kararınca döner her dünüñ Bildiler dâ'iresin ehl-i raşad gerdünüñ	Sîm-sîmâlara mâlik ider-imiş kişiyi Hâtemî kıymetini bilmez idüm altunuñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hâtemî
151a	Mecdi	Tîz-pertâb olduñ peykânüñ-ıla tîrünüñ Güş mi kıldı delindi yüreği zihgîrünüñ	Ġafleti terk it gözün aç Mecdiyâ kim Ġayrlar Düşde dañı görmeye nâzûklığın ta'birünüñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mecdi
151a	Rizâyî	Ey kaşı ya şavtnı işitdi nây-i tîrünüñ Budur ölince semâ'a girdüğü nañcîrünüñ	Ol cüvân 'aşkında ölseñ merkadüñ pür-nür olur Ey Rizâyî nür ola yatduğı yeri tîrünüñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Rizâyî
151a	Vâlihî	'Âşık-ı bî-çäreves cânâ firâkı tîrünüñ Halka idüp kâmetin bükdi belin zihgîrünüñ	Seng-i Ferhâd-ıla hâk-i türbet-i Mecnûn imiş Vâlihî şuyı vü toprağı senüñ nañcîrünüñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Vâlihî
151a- 151b	Ref'î	Tuyduk el altından anı öpdüğün zihgîrünüñ Ya nedendür toğrı olduğı yanuñda tîrünüñ	Ref'iyâ gitdük işiginden virüp cân nağdini Bilmedük gitdük dirîğâ kıymetini tîrünüñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ref'î
151b	'Ahdî	Cism-i zârüm şimdi biñ zañmın yemiş şemşîrünüñ Gelmesün yoğsa eli kıanda bulunur tîrünüñ	Bîşe-i 'aşkıñda 'Ahdî pençe urur çarhla Boynı bağılu bir deli aşlanıdur zencîrünüñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ahdî
151b	Bâkî	Bâğda dürr-i 'Aden gibi yine yâsemenuñ Cigerin deldi bugün şive-i çâh-ı zekânüñ	Elüñ irişmedi ol serve diyü ey Bâkî Ta'n u teşnî'i belâsın çekerüz irişenüñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bâkî
151b	Ümidî	Nice beñzer diyü hañt-ı ruñ-ı zîbâna senüñ Rîşine güldi şabâ nâfe-i misk-i Hutenüñ	Ey Ümidî yine ebyât-ı füsün-âyâtuñ İşidüp nuñkı tütuldü bugün ehl-i sühanüñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ümidî
152a	Hasan	Gül gül oldı mey-ile ruñları her bir şanemüñ Bir bir açıldı yine gülleri bâğ-ı İremüñ	Bülbül-i dil n'ola derd-ile fiğân itse Hasan Hârlar aldı yine dâmenin ol Ġonca-femüñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hasan
152a	Mânî	Reh-i 'aşkıñda ne Ġam çekse göñül derd ü Ġamüñ Ey şeh-i mülk-i cefâ şimdi mi gördük keremüñ	Arturup düşmeni dağ üstine dağ urdı o mâh Oldı [ey] Mânî-i dil-hasta ziyâde elemüñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mânî
152a	Cinânî	Şormağ olmaz berg-i güldendür zamânı Ġoncanuñ Nev-şüküfte Ġoncadur güyâ dehânı Ġoncanuñ	Sînesi berg-i gül-i aħmer gibi pür-dağdur 'Âşık-ı şürîde-hâlidür Cinânî Ġoncanuñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Cinânî
152a	Hâşimî	Hokkadur lü'lü'-ile memlü dehânı Ġoncanuñ N'ola gevherler nişâr itse zebânı Ġoncanuñ	Hâşimî ol Ġoncadan alınduğundan bâğda Hiç belürmez kem geçer nâm u nişânı Ġoncanuñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hâşimî
152b	Mânî	Olmadı ma'lûmumuz sırr-ı dehânı Ġoncanuñ Bir nice fendür bilinmezdir zebânı Ġoncanuñ	Gülsitân-ı 'âleme âvâze şalsa vechi var 'Andelîb-i hoş-nevâsı oldı Mânî Ġoncanuñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mânî

152b	La'lı	Noқта-i mevhumdur gūyā dehāni goncanuḡ Bir nebāt-ı müşridür şirin zebāni goncanuḡ	Defter-i 'uşşāka kayd olmak dilerseḡ La'liyā Der-miyān eyle yolında baş u cāni goncanuḡ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	La'lı
152b	'Abdī	'Ālemi tīg-i Dımışkī gibi kesdi nāmuḡ Sen misin Rūma gelen dil-beri cānā Şāmuḡ	Nağd-i cānın saḡa virmekte murād-ı 'Abdī Vir murādın[ı] şehā ölmeden ol nā-kāmuḡ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Abdī
152b	Zihni	Çāk çāk itdi dili ġamze-i hūn-āşāmuḡ Vākı'ā keskin imiş tīgi efendi Şāmuḡ	Zihniyā 'ömr-i ebed ister-iseḡ ol şāhuḡ 'Alem-i kākūli zıllında geçür eyyāmuḡ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Zihni
153a	Emīni	Yine bir şahid-i zībāsı diyār-ı Şāmuḡ Didi teşrif idüp aldı dilā ārāmuḡ	O şeh-i hūsne kul olmaḡdı Emīniye murād Hağ murādını vire ḡayr-ıla ol nā-kāmuḡ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Emīni
153a	Tīgi	Ruḡuḡ üstinde gören kākūl-i 'anberfāmuḡ Didi kim ġālib imiş Rūma cūvāni Şāmuḡ	Şevk-i mihr-ile o māhuḡ yeridür çarḡ-ı ġüzīn Tīgiyā şām u şeh̄er ḡalmaz ise ārāmuḡ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Tīgi
153a	Mağālī	Merḡabā ey meh-i bī-mihri sevād-ı şāmuḡ Kūfr-i zūlfūḡ şerefi memleket-i İslāmuḡ	Ey Mağālī yine bu şī'le beyne's-şu'arā 'Āleme velveleler şalsa gerekdür nāmuḡ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mağālī
153a	Ṭab'ī	Didiler seyr idicek ġamze-i hūn-āşāmuḡ Ḳatı keskinliği var tīgiḡe beḡzer Şāmuḡ	Ḳurtarur düşmen-i ġamdan seni mey-ḡāne-i pīr Ṭab'ī ayaḡına düş varisa ger iḡdāmuḡ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ṭab'ī
153b	Meylī	Zūlfūḡ āşūftesi 'uşşākı diyār-ı Şāmuḡ Lebūḡ ālüftesi mey-ḡāresi şimdi Cāmuḡ	Ber-murād eyle ḡuluḡ Meylīyi vaşluḡla bugūn Çün sa'ādetle Murād oldı efendi nāmuḡ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Meylī
153b	Bezmi	Gūn gibi dutsa n'ola şarkı vü ġarbi nāmuḡ Yok senūḡ gibi ḡamer-çehre cūvāni Şāmuḡ	Cāndan vaşluḡ ümīd itse 'aceb mi Bezmi Sensin ey māh murādı bu dil-i nā-kāmuḡ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmi
153b	Muḡibbi	Delinüpdür ġam-ı müjeḡle yürek Birez ey ḡaşı ya oḡuḡ çekerek	Ey Muḡibbi daḡıḡ-ı nazmumdan 'İḡd-ı Pervīne ṭab'um aşdı elek	Gazel/5	... / ... / ...	Muḡibbi
153b	Bākī	Umaruz cām-ı la'lūḡi emmek Çoḡ çekilmişdür ol ümīde emek	Cūy-ı eşkūm yeḡilmez ey Bākī Çoḡ döner daḡı āsiyāb-ı felek	Gazel/5	... / ... / ...	Bākī
154a	Ümīdi	Aḡıdup cūy-ı eşkūmi o melek Döndi bir āsiyāba çarḡ-ı felek	Zen-i dehre Ümīdi egmedi baş Görmedüm bir anuḡ gibi erkek	Gazel/5	... / ... / ...	Ümīdi
154a	'İzāri	İdemez āhum itdüḡin bī-şek Çatlasun patlasun tüfenk fişek	Beḡzer-idi 'İzāri ruḡlarına Rūy-ı ġülşende çıkmasaydı çiçek	Gazel/5	... / ... / ...	'İzāri
154a	Mişālī	Jāle naḡdīn nişār idince felek Düşmedi yere ġüller açdı etek	Nār-ı āhı ile Mişālīnūḡ Ṭutuşup ortaya atıldı fişek	Gazel/5	... / ... / ...	Mişālī
154a	Pertevi	Leb-i şirinūḡ isteyen emmek Kūh-kenveş çekerse n'ola emek	Pertevi seg raḡīb irüp yāra Yine şayd itmiş ol ġazālī köpek	Gazel/5	... / ... / ...	Pertevi
154a- 154b	Fenni	Ṭutuşur bir gūn ey perī bī-şek Āh-ı āteş-feşānum-ıla fişek	ġamdan āzād olmadum Fenni Oldı gūyā ki cüz'-i lā-yūnfek	Gazel/5	... / ... / ...	Fenni

154b	Hasan	Cân hâlâş itmez düşen çengâline ol ya kaçuñ Öldürür tîr-i müjen [ya] tîğ-i gamzeñ ya kaçuñ	Millet-i 'aşk ehlinüñ mihrâbı ol vech-i hasen İki tâk olmuş aña bî-mişl ü bî-hemtâ kaçuñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
154b	Vuşulî	Disem olmaz mı hilâle beñzedüp âyâ kaçuñ Âsumân-ı hüsne olmuş gurre-i garrâ kaçuñ	Tîr-i gamzeñden Vuşulî âh kim mecrûh iken Kâmetini cevr-ile bükmeñ nedendür ya kaçuñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Vuşulî
154b	Hasan	Dâmen-i ihsânunı muhkem tıtuñdur cân senüñ Ey boyı serv [ü] çenârüm el benüm dâmân senüñ	Kimse hem-pâ olmadı hergiz semend-i tab'una Mülk-i nazmuñ yügrügisin ey Hasan meydân senüñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Hasan
155a	'İlmî	'Âlem-i bezm ayağunı altındadır her ân senüñ 'Arşa-i 'işretde sâkî şimdilik meydân senüñ	'İlmîyâ çekme [elem] ağıyarun olsa hem-demi Vuşlat olmazsa müyesser firkat-i cânân senüñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'İlmî
155a	'Ankâ	El uzatdum dâmenüñ bûs itmege ey cân senüñ Pâk-dâmânüm kerem kıl el benüm dâmân senüñ	Gözlerüñ yaşını 'Ankâ gördi yârân ağladı Anılayup şürîde-hâl olmañ acır 'ummân senüñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'Ankâ
155a	Qadîmî	Gayrı gel nâz-ıla şahn-ı sine-i süzân senüñ Ey hadeng-i tîr-i dil-ber [gir] bugün meydân senüñ	Dün gece tuğrâ-yı zülfüñ katlûme hüküm eyledi Bendeñ olmuşdur Qadîmî hüsrevâ fermân senüñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Qadîmî
155a	Nâmî	Hep gedâ-yı küyün oldı cümle 'âlî-şân senüñ Zümre-i hûbân içinde şimdilik yârân senüñ	Dâmen-i luţfunla setr eyle kuşur-ı Nâmîyi Ey şeh-i mülk-i 'atâ noğşân u hem ihsân senüñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Nâmî
155a-155b	Sâ'î	Dâmen-i luţfun Züleyhâves umardı cân senüñ Ey şeh-i Yûsuf-cemâlüm el benüm dâmân senüñ	Şanma encümle müzeyyen Sâ'î çarh-ı lâciverd Bir varağdur şî'rüh[i] yazmağa sîm-efşân senüñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Sâ'î
155b	Qalender	Bâğda süsen kılıcuñ şalmada her ân senüñ Vaşf-ı ruhsârün iderler her gül-i handân senüñ	Ey Qalender hasb-i hâl-i 'aşık-ı gam-dîdedür Şî'rüh el üzre tutarlarsa n'ola yârân senüñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Qalender
155b	Meylî	Cilvegâh-ı şive-i fâvüsves cevân senüñ Ey tezerv-i hoş-hürâmüm şimdilik devrân senüñ	Bu feşâhatle belâgatle görünce Meyliyâ Nazmuña taşsîn ü şâbâş itdi hep yârân senüñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Meylî
155b	Nañîfî	Pîr-i 'aşk olduña ey dil tekyegâh-ı cân senüñ Çarh urursañ seyr-i 'arşu'llâhda devrân senüñ	Añmedüñ nürî Nañîfî haşr olunca pâyına Cümle mü'minler didükde el bizüm dâmân senüñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Nañîfî
155b-156a	'Azîzî	Qomaz elden ayağun ol hüsrev-i devrân senüñ Ey mey-i gülgün-ı bezm-ârâ yürî meydân senüñ	N'ola görseñ şerbet-i vaşluñ 'Azîziye revâ Hayliden bîmâr-ı hicründür o bî-dermân senüñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'Azîzî
156a	Hasan	Râm olur emrûge her şeb bir meh-i tâbân senüñ Zevk idersin döne döne ey felek devrân senüñ	Tahtgâh-ı nazma geçdüñ hüsrevâne sen Hasan Pâdişâh-ı mülk-i ma'nâsın bugün fermân senüñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Hasan
156a	'İzzetî	Kâse-bâzum mihrün-ile çarh-ı ser-gerdân senüñ Döne döne rakş idersin dâ'imâ devrân senüñ	Şeh-süvâr-ı naţ'-ı nazm olsañ revâdur 'İzzetî Bir piyâdenle beraber olmaya Selmân senüñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'İzzetî
156a	Hâtemî	Pâdişâhum şaf şaf oldı kullarun dîvân senüñ Şeh-süvâr-ı 'arşa-i hüsñ olalı meydân senüñ	Her ne emr eylerseñ anı işler ol bî-ihtiyâr Hâtemî bir bende-i efkendedür fermân senüñ	Gazel/7	--- / --- / --- / --	Hâtemî
156a-156b	Tîğî	Menzilüñ ey Yûsuf-ı Ken'ân olup zindân senüñ Çâh-ı miñnetde gamun yer dem-be-dem ihvân senüñ	Cân virüp bu 'arşada çevgân-ı tîğ-i yarla Başunı gâltân iderseñ Tîğiyâ meydân senüñ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Tîğî

158b	Vâlihî	Lebün dirisidür 'İsâ-yı rûh-efzâyı söyletseñ Gözün maqtûlidür ihyâ idüp ma'nâyı söyletseñ	Pür eylerdi cihân mecmû'asın vaşf-ı cemâlünle Nigârâ Vâlihî-i vâlih ü şeydâyı söyletseñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Vâlihî
158b	Bezmi	Der-i devlet-me'âbuş kılıdır Dârâyı söyletseñ Serâyuy içre hindü hâdimüñdür râyı söyletseñ	Kelâmın gûş iden Hâssân-ı şânî zann ider anı Gazel emr idüp ey şeh Bezmi-i şeydâyı söyletseñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmi
158b	Hâletî	Dem-i ney neydüğün idrâk iderdün nâyı söyletseñ Bilürdün süziş-i 'uşşâkı Mevlânâyı söyletseñ	Neler keşf eyleyeydi gülşen-i râz-ı haşâyıkdan Nihânî Hâletî-i bülbül-i şeydâyı söyletseñ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hâletî
158b	Ahmed	Hağdan ola tağdır maña yâra yetişmek Devletlü ola ser miñ ü hünkâra yetişmek	Sözün hemesi dürr ü cevâhir durur Ahmed Müşkil durur ammâ ki harîdâra yetişmek	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ahmed
159a	Mânî	Yâ Rab ola mı ölmeden ol yâra yetişmek Merhem-nih-i dâğ-ı dil-i bîmâra yetişmek	Başuñ göge ermişse de ey Mânî-i şeydâ Olmaz yine hâk-i der-i dil-dâra yetişmek	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mânî
159a	'Azmi	Yâ Rab baña olmaz mı ki ol yâra yetişmek Sultân-ı cihân hazret-i Hünkâra yetişmek	Elfâz-ı dürrer-bârûña 'Azmi bedel olmaz Söz bunda durur bu ki harîdâra yetişmek	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Azmi
159a	Harîmî	Bir serv-kağ ü 'arîz-ı dil-dâra yetişmek Ni'met durur ol la'l-i şeker-bâra yetişmek	İncinme hağ-ı 'arîz-ı dil-dâra Harîmî Cennetde olurmuş gül-i bî-hâra yetişmek	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Harîmî
159a- 159b	Bezmi	Mümkün mi gönül vuşlat-ı dil-dâra yetişmek Âsân ola mı bendeye hünkâra yetişmek	'Uşşâka şu deñlü kaçır ey Bezmi vefâdan Müşkildür ol âhüya her âvâre yetişmek	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmi
159b	'Aqlî	Qullara sa'âdet der-i hünkâra yetişmek 'Uşşâka şafâ dergeh-i dil-dâra yetişmek	Didüm ki nedür mağlabuñ ey 'Aqlî-i şeydâ Didi ki hemân devlet-i didâra yetişmek	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Aqlî
159b	Şerîf	Bir dağ müyesser ola mı yâra yetişmek Ol 'arîzi gül ruğları gül-nâra yetişmek	Pür-dür ü güher olsa da bu nazmı Şerîfün Mümkün midür ol mağzen-i esrâra yetişmek	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Şerîf
159b	Hâtemî	Müşkildür el ol nağl-i pür-eşmâra yetişmek Âsân degül a dâmen-i dil-dâra yetişmek	Âyine gibi Hâtemî kıl kalb[i] muşaffâ İstersen eger devlet-i didâra yetişmek	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hâtemî
159b- 160a	Beyâzî	Olmadı müyesser baña dil-dâra yetişmek Mağşûd-ı dil-i zâr u dil-efgâra yetişmek	'Âlemde Beyâziye yeter devlet-i cāvîd Bir sencileyin yâr-ı vefâ-dâra yetişmek	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Beyâzî
160a	Rûhî	Mümkün mi gönül murgı o gülzâra yetişmek Ya'nî bu cihânda gül-i bî-hâra yetişmek	Tûl-i emel oldı bize ol kâkül-i müşkîn Rûhî ola mı zülf-i siyehkâra yetişmek	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Rûhî
160a	Rüsûhî	Tağdır imiş ey kân-ı kerem yâra yetişmek Sultân-ı cihân hazret-i hünkâra yetişmek	'Arz eyle Rüsûhî güher-i nazmı ki şâyed Bir gün vire Hağ saña harîdâra yetişmek	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Rüsûhî
160a	Bâkî	Saña teşbîh itmek olmaz ey meh-i şâhib-cemâl Âfitâba ger hilâl ebrü [vü] Nâhîd olsa hâl	Bâkiyâ 'işrettedür 'aşkıyla yârûñ kâ'inât Nuğl encüm mey şafağ sâkî felek sağar hilâl	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bâkî
160a- 160b	Emrî	Şanma mihr ü şa'şâ'a pîr-i felek ey meh-cemâl Gezdürür küyünça dizmiş bir kabağ üzre hilâl	Emriyâ gönli kebâb ister meger şâh-ı gülün Bulınur şahn-ı çemende bülbül-i şürîde-hâl	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Emrî

160b	Mecdî	Şaneler barmaqlarıyla zülfin ol şâhib-cemâl Seyr idenler didiler bu gice bedr oldı hilâl	Ben ki kâf-ı kudretünde 'anķâyum Mecdî baņa Aġzı ile kuş ıtarsa şâhbâz irmek muhâl	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Mecdî
160b	Nihâni	Gülşen-i 'âlemde cismüñ seyr iden âşüfte-hâl Ey gül-i ra'nâ ser-efkende olur nergis-mişâl	Aġzı vaşfında mu'ammâdur Nihâni her sözüñ Ĥattı evşâfındaki şî'rüm şebistân-ı hayâl	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Nihâni
160b	Rızâyî	Ol lebi yâküt la'linde olaldan Ĥatt u Ĥâl Oldı ser-meşķ-i leţâfet kaş[lar]ı oldı şemâl	Ol hümânun zülfi tãvûsına benzetmiş özin Ey Rızâyî bulcaķ şebbâzı biraz ele al	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Rızâyî
160b	Ümîdî	Ârzü kılсам kaçan ol mâhdan 'arz-ı cemâl Tâli'ümden görünür ol gün baņa rüy-ı melâl	Bir Ĥalâvet buldı eş'arı lebün vaşfında kim İşidenler dir Ümîdî bendeñe şîrin-makâl	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Ümîdî
161a	'Âli	Ol kitâb-ı hüsn ü etrâfındaki ol Ĥatt u Ĥâl Bir Gülistândur kenârında Şebistân-ı Ĥayâl	'Âyet-i Ĥatt-ı lebün bildi ecel dermânıdur 'Âliye keşf oldı esrâr-ı kitâb-ı Dânyâl	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'Âli
161a	'Ahdî	Na'l kesmek eyledi destine ol meh-rû hayâl Penbe-i merhem aņa düzdi felek şekl-i hilâl	Kıl kadar evşâf-ı zülfünle miyânun idemez Kim ki itmez 'Ahdî gibi inceden ince Ĥayâl	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'Ahdî
161a	Tâbi	Zülfün-ile mü miyânun vaşf kılmaķ Ĥod muhâl Aġzuñ-ıla vaşf-ı dendânun muhâl-ender-muhâl	Luţf u ihsân kılmağı Selmân-ı vaķt olanlara Tâbiyâ itme şaķın şî'r-ile izhâr-ı kemâl	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Tâbi
161a	RûĤî	Giceler tâ şubĥa dek küyün dolaşurmuş hilâl Saņa 'âşıkđur meger oldı yürüdi aņa dâl	RûĤiyâ sevda-yı zülf ü Ĥatt-ı yâr-ıla senün Rüyüña irmiş Ĥazân olmış tenün ġamdan Ĥilâl	Gazel/5	--- / --- / --- / --	RûĤî
161b	Bezmi	'Ârızı 'arz-ı cemâl eyler gözi 'ayn-ı celâl Gösterür baņa bu yüzden geh celâl ü geh cemâl	Dil-berün müy-yı miyânıyla kaşın vaşf itmede Kılmaķ ey Bezmi musahĥardur saņa nâzük Ĥayâl	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Bezmi
161b	'Ulvî	Altun üsküfle görindi baņa ol ruĥları al Mâh-ı bedr itdi şafaķdan şanasın 'arz-ı cemâl	'Ulviyâ Ĥüsrev-i iķlîm-i melâĥat olalı Salţanat tâcını giymiş başına ol ferruĥ-fâl	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'Ulvî
161b	Sihri	Didüm ol ġonca-leb [ü] serv-i ser-efrâza ġazel Lâyık oldur dinile dil-ber-i mümtâza ġazel	Sihriyâ şî'rümi baş üzre tutar cânânun N'ola ol mâha disem gün başına tâze ġazel	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Sihri
161b	Nişâni	Getürür Ĥatt-ı dil-dâra vefâ tâze ġazel Diyelüm şevķ-ile ol serv-i ser-efrâza ġazel	Çün ola mihr ü vefâsı çıkar anı göge sen Dime zinhâr Nişâni keremi aza ġazel	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Nişâni
162a	'Ahdî	Gelür a'lâ disem ol serv-i ser-efrâza ġazel N'ola kudretle 'aziz olur-ısa tâze ġazel	Tâzeler eski ġamın ehl-i muĥabbet 'Ahdî Her kaçan şevķe gelüp oķıya bir tâze ġazel	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'Ahdî
162a	Belîġi	Diyeyin vaşf-ı Ĥattında yine bir tâze ġazel Tâzeler reşķ idüp aņa oķuyup yaza ġazel	Râstı kâdir olan böyle bülend âvâza Ey Belîġi dimesün ol serv-i ser-efrâza ġazel	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Belîġi
162a	Şâni	Tab'-ı pāküm dise her gün n'ola bir tâze ġazel Olur âsân dimeķ şâ'ir-i mümtâza ġazel	Gösterür Şâniye eş'arını erbâb-ı kemâl Götürür şan şu'arâ Ĥâfız-ı Şîrâza ġazel	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Şâni
162a	Nâlişî	Nükte-dân ola ġüzel hem oķıya yaza ġazel Kim durur kim dimeye ol büt-i mümtâza ġazel	Nâlişî her ġüzele şî'r dimeķ istermiş Ĥüb-fehm olsa ġüzel[ler] oķısa tâze ġazel	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Nâlişî

162a-162b	Tâbî	Lebleri vaşfına dirsem n'ola bir tâze gâzel Olur eglence göñül şâ'ir-i mümtâza gâzel	N'ola ol kâmet-i Tübâya disem her gâzeli Tâbiyâ hoş gelür ol serv-i ser-efrâza gâzel	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Tâbî
162b	Emrî	Hedef-i tîr-i belâdur görinen baş degül Bir iki oğ yeligidür kararar kaç degül	Yi ciger vaşlasınun şinede külbâşdusını Emriyâ hân-ı şafa sen yiyecek aş degül	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Emrî
162b	Sâ'î	Top-ı meydân-ı belâdur görinen baş degül Darb-ı çevgân-ı kazâdur kararar kaç degül	Dest-i gam 'aşkla bir sille urupdur başa kim Sâ'iyâ dîdeden [od] çıkdı ağan yaş degül	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Sâ'î
162b	'Ubeydî	Tağlar şabr idemez süz-ı dile baş degül Âteş-i 'aşka demürler döyemez taş degül	Mâ-sivâya nazar itme diyü perde iderin Çeşm-i nemnâkı 'Ubeydî büriyen yaş degül	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ubeydî
162b-163a	Nümâyî	Ğubbe-i câmi'-i gamdur görinen kaç degül Tağlardur anuñ altında turan taş degül	Merdüm-i çeşmüm ele sübha-i mercân almış Ey Nümâyî görinen çeşm-i güher-pâş degül	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Nümâyî
163a	Nev'î	Ğam yükin boynuma aldum görinen baş degül Başda kara yazudur kararar kaç degül	Nev'iyâ himmetümi şöyle bülend eyledi 'aşk Ki yanumda bu felek dâne-i haşhaş degül	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Nev'î
163a	Nev'î	Eşkümün oldı habâbı görinen yaş degül Keşti-i mevc-i belâdur kararar kaç degül	'Aks-i âb-ı ruhudur mâ'î görinen yoğsa Çurı efsâne durur gözde bu nem yaş degül	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Başlık olarak velehu eyzan yazılmıştır.
163a	Ğasan	'Aşk-ı Şîrîn-ile Ğüsrev elemin fâş degül Küh-ken gibi başından geçer evbâş degül	Kâse-i çarh-ı zehirnâke Ğasan el şunma Küştesi olma şakım [çün] yiyecek aş degül	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ğasan
163a-163b	'Ahdî	Küh-ı kâf-ı gam-ı cânâne durur baş degül Per-i şimurğ-ı belâdur görinen kaç degül	'Ahdî Ya 'küb [gibiyüm] Yüsufumuñ hicrinde Dökilen gözlerümün nûrı durur yaş degül	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ahdî
163b	Nihânî	Seyr eyle leb-i yârî dilâ 'ârif-i cân ol Uzatma dilâ vâkıf-ı esrâr-ı nihân ol	Kıl sineñi tîr-i sitem-i yâra nişâne 'Älemde Nihânî gibi bî-nâm u nişân ol	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Nihânî
163b	Nev'î	Çäk eyle libâs-ı teni rüsvâ-yı cihân ol Tut şıdıkla bir pîr etegin 'ârif-i cân ol	Äläyiş-i şan'atda koma tab'ıñı Nev'î Pâk eyle söz[ün] gevherini âb-ı revân ol	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Nev'î
163b	Nümâyî	Şevk ehli iseñ şem' gibi ħande-zenân ol Şeb tâbe-seher giryeler it eşk-feşân ol	Zulmetde ħayât âbını içdüñse Nümâyî Mânend-i Ħızır 'âlem-i ağıyâra nihân ol	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Nümâyî
163b-164a	Fehmî	Yağ hırkanı 'aşk âteşine 'ârif-i cân ol Ey dil yürî ser-ħalka-i rindân-ı cihân ol	Hall eyleyigör müşkil imiş mes'ele-i 'aşk Fehmî yürî bu 'arşada müftî-i zamân ol	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Fehmî
164a	'Ahdî	Ey dîde yeter şem'-sıfat eşk-feşân ol Şevk ile şurâhî gibi gel ħande-zenân ol	Alup dil ü dîn şabr u kararar gider oldı Cân vir yolına Ähdî-i bî-çäre revân ol	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ahdî
164a	Tâbî	Yâd eyle ruñın bülbül-i gülzâr-ı cinân ol Küyında gice şubha degin na'ra-zenân ol	Çek âhuñ oğın kâmet-i ħam-geşteje Tâbî A'dâyı nişân it oğna tîr ü kemân ol	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Tâbî
164a	Bâkı	Her tîr-i belâ kavsi kazâdan ki_ola nâzil Şahrâ-yı dil-i ehl-i vefâdur anja menzil	Bâkıyi kalem eyledi şemşir-i firâkuñ Bir kerre naşib olmadı tağbîl-i enâmil	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bâkı

164a-164b	Sâ'î	Şehr-i 'ademe cân atup oldum yine vâşıl Aldum reh-i 'aşk içre bugün bir eyü menzil	Sâ'î 'alev-i nâr-ı dilün den gice gördüm Yanup yakılır тұrmayup ol şâha meşâ'il	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Sâ'î
164b	Nihâlî	Cân oldı şehâ şahid-i maşşûdına vâşıl Sultân-ı ğam-ı 'aşkuña dil olalı menzil	Zulmetde kalurdum şeb-i hicrânda Nihâlî Âhum şereri olmasa ger baña meşâ'il	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Nihâlî
164b	'Ahdî	Dil zerre gibi olmaz-ıdı mihrüğe vâşıl Yollara hevân ile düşüp almasa menzil	Mecnûn ki şeh-i 'aşk-ıdı her şeb aña 'Ahdî Yer yer yakılup lâleler olmışdı meşâ'il	Gazel/5	-- / -- / -- / --	'Ahdî
164b	'Ulvi	Ey kaşı kemân nâvek olur cânuma vâşıl Sînem ger ola tîr-i ciger-dûzuña menzil	Mülk-i ğama şâhum felek eyvânım olupdur Her şeb yaqar ey 'Ulvi nücüm ide meşâ'il	Gazel/5	-- / -- / -- / --	'Ulvi
164b-165a	Tâbî	Tîğünle senün zaħmum olaldan berü yek-dil İşin bitürüp eyledi maşşûdını hâşıl	Sâ'ir kuluğa ğoreli ikbâlünjî Tâbî Kapuñda bilür kendüsini bende-i muqbil	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Tâbî
165a	Ĥâtemî	Sînemdeki na'l itdi beni tîğünge vâşıl Ĥağ söz durur ed-dâlu 'ale'l-ĥayri ke-fâ'il	Rüşen idemez bezmümüzi bir şeb o mehsiz Ey Ĥâtemî encüm gibi cem' olsa meşâ'il	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ĥâtemî
165a	Emrî	Ruħuña beñzedügiyçün gül-i al Eli üstinde tatar anı nihâl	Öykünürmiş lebine ey Emrî Bulıcağ câm-ı şarâbı ele al	Gazel/5	-- / -- / --	Emrî
165a	'İzârî	Ĥâr-ı cevruñle senün ey gül-i al Elif-i kaddini yâ itdi nihâl	Bâğ-ı 'âlemde yeterdi diseler Ey 'İzârî baña ol ğoncaı al	Gazel/4	-- / -- / --	'İzârî
165a-165b	Ref'î	Kızaran bâğda şanmağ gül-i al Dâğlar yaqdı kolu üzre nihâl	Alınur mıydı saña böyle şehâ Ref'îye la'l-i lebün itmese al	Gazel/5	-- / -- / --	Ref'î
165b	Vâlihi	Gülşen içre olup abdâl-ı nihâl Dâğlar yaqdı degüldür gül-i al	Ṭolaşurmuş şanemâ kâkülünjî Vâlihünün yûri ğöñlin ele al	Gazel/5	-- / -- / --	Vâlihi
165b	'Ahdî	Ĥâmetün den ideli kumrî mağâl Başı üzre ğötürür anı nihâl	Vaşfını yazmağa isterse kalem Dilini kes anı 'Ahdî ele al	Gazel/5	-- / -- / --	'Ahdî
165b	Bâkî	Devr-i gül irdi ğonca-şıfat olma teng-dil 'Azm eyle tār-f-ı gülşene gül gibi gel açıl	Şaħn-ı çemende nefha-i bād-ı bahār-ıla Bâkî gül-âb u ğâliye misk oldı âb u gil	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Bâkî
165b-166a	Ümidî	Devr-i gül irdi gül gibi gülzâra var açıl Şebnem-mişâl bezm-i bahâra dökil saçıl	Yârın yolına sürmek olurdu Ümidiyâ Ger olmasa derâhim-i eşk-i revân kızıl	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ümidî
166a	Ṭab'î	Ruħların şem'ini ğörmez daħı pervâne ğöñül Yaqar âhiyla iki 'âlemi pervâ ne ğöñül	Ṭab'iyâ zülfını ğördükde cününüm artar Zabṭ olunmaz yine zencirle divâne ğöñül	Gazel/6	-- / -- / -- / --	Ṭab'î
166a	Bezmî	Va'de kılmışdı ki nüş itmeye peymâne ğöñül Ṭurmadı 'ahd-i leb-i yârda peymâne ğöñül	Yârın ey Bezmî şebîh olduğıçün aña lebi Ĥased eyler cesede ĥâkim olan câna ğöñül	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Bezmî
166a	Ĥâtemî	'Aşğ bir ğenc-i ilâhî aña vîrâne ğöñül Şevğ bir bâde-i dil-şâf aña peymâne ğöñül	'Aşğ bir mir ki zenciri yürür her yerde Ĥâtemî çäre ne düşmiş aña divâne ğöñül	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ĥâtemî

166a-166b	Rif'atî	Düşeli cām-ı şarāb-ı leb-i cānāna göñül İtmedi bir daḥı meyl-i mey ü peymāne göñül	Çıkmasun la'l-i leb-i yār hayālî dilden Cāndur Rif'atîyā cāna gerek hāne göñül	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Rif'atî
166b	Naşibî	Virmesün 'aḳil olan dil-ber-i nādāna göñül Lāyık oldur düşe bir yār-ı sühan-dāna göñül	Hasret-i la'l-i leb-i yār-ıla kanlar yudarin Ey Naşibî demidür düşe Bedaḥşāna göñül	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Naşibî
166b	Ḥātemî	Ḳanı ben bendeñ gibi bir ḥıdmete āmāde dil Gerçî yoḳ ḳayd-ı ta'alluḳdan begüm āzāde dil	Cān virür üftādesi olmağa her 'İsî-nefes Ḥātemî bir ḥüb seyrān eyledi dil-dāde dil	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ḥātemî
166b	Bezmî	Baş u cān virmekde cānāna benüm āmāde-dil Bendesî gibi ḳanı bir fāriḡ ü āzāde-dil	'Aşḳ yolında nigārā bî-dil ü bî-cān olan Kimdür ol āvāre dirseñ Bezmî-i cān-dāde-dil	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmî
166b-167a	Ṭab'î	Bir boyı servüh hevāsıyla benüm üftāde-dil Bend-i zülfiyle muḳayyed gördüğün āzāde-dil	Ṭab'iyā cem'iyet-i ḥāṭır dilerseñ sevme ḥüb Zülf-i dil-berveş perîşāndur daḥı cān-dāde dil	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ṭab'î
167a	Menba'î	Levh-i ḳalbi naḳş-ı dil-berden gezerken sāde-dil Saḡa düşdi göñli oldı 'āşık-ı üftāde-dil	Menba'î bāḡ-ı cihānda sevdi bir nev-res güli Anuñ-içün 'andelîbāsā gelür feryāda dil	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Menba'î
167a	Zāmîrî	Olmasa naḳş-ı ta'alluḳdan nigārā sāde-dil Olmaz idi dil-ber-i ra'nāveş istiḡnāda dil	Vaşf iderse 'arızuñ rengin edā ile n'ola Hem-dem olmışdur Zāmîrî gibi bir üstāda dil	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Zāmîrî
167a	Şānî	Bāḡ-ı luṭfuñ mestiyüm dā'im bu ben bî-bāde dil Kemterin bendeñ senüñ āḡyāra istiḡnāda dil	Āḥiretde menzil ü me'vāy tezyin itmege Ola mı Şānî gibi her naḳşla nā-sāde-dil	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şānî
167a-167b	Dervîş	N'ola şunarsam eger yār-ı dil-sitāna ḡazel Münāsib olmaya ol serv-i dil-sitāna ḡazel	Deyince bu ḡazeli sūz-ı 'aşḳla Dervîş Muḥabbet ehli görüp didi 'āşıkāne ḡazel	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Dervîş
167b	Nev'î	Çıḳarsa ḳadr-ile ger evc-i āsumāna ḡazel Münāsib olmaya ol serv-i dil-sitāna ḡazel	Ḡazel demek nice olur ehli-ṭab' olan görsün Bahāsı ḳadri bütün işte bî-bahāne ḡazel	Gazel/7	... / ... / ... / ...	Nev'î
167b	Bezmî	Dehānı yādına vird olalı zebāna ḡazel Derün-ı sinede eglence oldı cāna ḡazel	Du'āñı vird-i zebān idinüp cihān ḥalkı Şenāñı eyleye her şā'ir-i zamāne ḡazel	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Bezmî
167b	Ḥāletî	O şem'î hüsni görüp alsa dil zebāna ḡazel Zebāneveş urur āteş o dem bu cāna ḡazel	Revādur ura bu beş beyt ḥamseye pençe Ne meşnevî yetişür Ḥāletî aña ne ḡazel	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ḥāletî
168a	Nuṭḳî	Denildi şevḳle ol şüh-ı dil-sitāna ḡazel Açup oḡur mı ki ol āfet-i zamāne ḡazel	Leb ü dehān u ruḥ u çeşm-i yār vaşfında Denilmedi daḥı bir böyle şā'irāne ḡazel	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Nuṭḳî
168a	Ḳadrî	Görildi sūr-ı mecālîsde her yegāne ḡazel Eger oḳunmasa irmezdi hāne hāne ḡazel	Benüm yanumda şu içmek ḳadar degül Ḳadrî Dimek o 'arız-ı ra'nāya bî-bahāne ḡazel	Gazel/7	... / ... / ... / ...	Ḳadrî
168a	Ṭab'î	Vefā-yı dil-bere ḡāhî olur bahāne ḡazel Deger şatılsa maḥallinde naḳd-i cāna ḡazel	Semend-i Ṭab'î ide mi ol cevābda ḥiç cevlan Ki tarḥ idüp diye bir şā'ir-i yegāne ḡazel	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Ṭab'î
168a-168b	Zuhūrî	'Aceb midür der-isem yār-ı nükte-dāna ḡazel Vefāya bā'ış olur çünki nāzükāne ḡazel	Oḳunsa şî'r-i selîsün Zuhūrî meclîsde Ḳulaḳ çeküp diyeler ḥaḳ bu bî-bahāne ḡazel	Gazel/7	... / ... / ... / ...	Zuhūrî

168b	Niyâzî	Düşerse lebleri vaşında nâzükâne gazel Edâ-yı hûnla şun yâr-ı nükte-dâna gazel	Niyâzî sözde tamâm oldu bes sühanverlik Dinürse ancak olur böyle şâ'irâne gazel	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Niyâzî
168b	Selmân	'Aceb mi velvele şalsa n'ola cihâna gazel Diñince böyle diñilmek gerek cüvâna gazel	Naẓîre didi faķîrâne bir gazel Selmân Dimem efendi uşandum ekâbirâne gazel	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Selmân
168b	Süheylî	Şafâ-yı kalb ile yazdum o nev-cüvâna gazel Derûnum âteşin 'arz itdi yana yana gazel	Derûnî nâr-ı muħabbet Süheylî yakdukça Aķar şu gibi gönülden revân zebâna gazel	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Süheylî
168b- 169a	Şabri	Elleri koyup başa tek yâr-ı simîn-sâ'id ol Gayrıya meyl itmeyem ben sen efendi şâhid ol	Luţf-ı Haķ olmayıcaķ cürmünden olmazsın halâş Sen gerekse 'âbid ol Şabri gerekse zâhid ol	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şabri
169a	Şânî	Vaşl olurken yârla rû-mâlî-i dü sâ'id ol İttihâd-ı ma'nevî kesb eyle nefis-i vâhid ol	Defter-i aħbâba kayd it şeh-süvârum Şânîyî Hayl-i 'uşşâķuñ sipehsâlârı olup kâ'id ol	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şânî
169a	Meylî	İttihâd eyle o cânân-ıla nefis-i vâhid ol Çünkü ten bî-cân ola 'âlemde [olur] fâsîd ol	Ĝafleti ķo Meylî cürm-ile geçürme 'ömrünĜi Ķıl hevâ-y-ıla heves terkinî 'âbid zâhid ol	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Meylî
169a	Bezmî	Tek firâş içre benümle gice cism-i vâhid ol Gayra ikrâr-ı muħabbet ķılmayam sen şâhid ol	'Ays u işretten müdâm eyle ferâĜat Bezmîyâ Câm-ı meyden geç dil ü cân-ıla 'âbid zâhid ol	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmî
169a- 169b	Fehmî	'Arz eyle ruħuñ reşķ-i perî-hâne-i Çîn ol Dil taħtına gel pâdişeh-i rûy-ı zemîn ol	Yok başına dermânı meded ķaldı ayaķda Yâ Rab elin al Fehmî-i bîmâra mu'in ol	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Fehmî
169b	Ėilmî	Sa'y eyle dilâ bir leb-i meyĜuna ķarîn ol Yolında anuĜ cür'a-şîfat Ėâķ-nişîn ol	Ėilmî ķuluĜa cevru cefâ eyleme luţf it AĜyârla yâr olma belâlardan emîn ol	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ėilmî
169b	Ėâletî	Ey muţrib-i dil bâr-dih-i âh u enîn ol Bu bezm-i belâda başa dem-sâz u mu'in ol	Ey Ėâletî nâdâna şâķın olma muķârin Dâna Ĝamını çek yûri dânyâ ķarîn ol	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ėâletî
169b	Bâķî	Döndi bezm-i bâĜda bir dil-ber-i tannâza Ĝül Cilve-i Ėüsn eyledi girdi libâs-ı nâza Ĝül	BâĜ-ı Ėüsn-i yâra baķ Ĝörmek dilerseĜ Bâķiyâ Baħt u devlet nev-bahârında açılmış tâze Ĝül	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bâķî
169b- 170a	Bâķî	ŞubĖ-dem bülbül niyâz itdükķe geldi nâza Ĝül Râz-ı 'aşķı der-miyân itdi açıldı tâze Ĝül	Ėöklere irĜürdi Bâķî ĜulĜul-i 'aşķuñ senüĜ Şalmadın rûy-ı zemîne Ėüsn-ile âvâze Ĝül	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bâķî
170a	'Ulvî	Ėamdü li'llâh şevķ-i ruħsârıuĜla çıkdı yaza Ĝül Vaşf-ı ĖaddüĜ kırmızı evrâķa taĜ mî yaza Ĝül	Şehr-i Âmed Ĝülşen oldu cüy-ı eşķüm 'ayn-ı Şaţ 'Ulvî bülbül Ėâzret-i 'Oşmân Paşa tâze Ĝül	Gazel/6	... / ... / ... / ...	'Ulvî
170a	Bezmî	Derd-ile bülbül niyâz itdükķe geldi nâza Ĝül Şîvesinden ya'nî Ĝuş itmez geçür âvâza Ĝül	Ĝülşen içre verd-i rûy-ı yâra öykünmek diler Reng ü bû taħşîl ider Bezmî çıkarsa yaza Ĝül	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmî
170a	Ėâtemî	Allar geydi dönüp bir lâle-ruħ tannâza Ĝül Başladı bülbüllere al-ıla yine nâza Ĝül	Başına âteş yakup şevķvâda şâh-ı 'âdile Ėâtemî varısa Ĝörmüş zulum-i bî-endâze Ĝül	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Ėâtemî
170b	Ėâtemî	Pâdişâhum bendeĜe in 'âmuĜı mebzûl ķıl Ėüsn-i iħsânıuĜla şâhân-ı cihâmî ķul ķıl	Ėâķ-i pâya Ėâtemî itdi dil ü cânı fedâ Tuħfe-i 'abd-i Ėâķîrî luţf idüp maķbûl ķıl	Gazel/7	... / ... / ... / ...	Başlık olarak velehu eyzan yazılmıştır.

170b	Bezmi	Dergehünde cân-ı bîmârî yeter ma'zûl kıl Dirhem-i eşküm aña tîmâr idüp maşşûl kıl	Sîneñ ey Bezmi muğannîsine yârıñ def tıtuþ Dâğ-ı hün-âladuñ eçrâfına zerrîn pûl kıl	Gazel/7	-. - / -. - / -. - / -. -	Bezmi
170b	Tab'î	Dimezin şâhâ beni sen bende-i maqbûl kıl Seglerüñden 'add idüp kapuñda kemter kul kıl	Başın alup gün gibi 'azm-i sefer itdi o mâh Tab'iyâ şimden gerü sen terk-i İstanbul kıl	Gazel/5	-. - / -. - / -. - / -. -	Tab'î
170b- 171a	Beyâzî	Ölmeden yâ Rab beni bir şâh-ı hüsne kul kıl Müstecâb eyle du'âmî hâcetüm maqbûl kıl	Tuymasun kimse der iseñ küy-ı yâra varduñ Ey Beyâzî her gice bir gayrı semti yol kıl	Gazel/6	-. - / -. - / -. - / -. -	Beyâzî
171a	Zamirî	Âsitânuñda beni bir bende-i maqbûl kıl Ya'nî 'izz ü câh ile meşhûr-ı İstanbul kıl	Ol şehi teşhîr ise maşşûd-ı cân u dil eger Sihr ü efsûna Zamirî anları meşşûl kıl	Gazel/5	-. - / -. - / -. - / -. -	Zamirî
171a	Tiğî	'Aşık-ısañ cevr-i yârî luţfına maħmûl kıl 'Abd-i muqbillerden ol her hizmeti maqbûl kıl	Tiğiyâ çün dest-i kudret kabza-i himmetdedür Vaşl-ı yâra çalısup maqđuruñ mebzûl kıl	Gazel/8	-. - / -. - / -. - / -. -	Tiğî
171a	Rûhî	Süfre-i in'âmıñı kullaruña mebzûl kıl Pâdişâhum 'alemi ihsânıñ ile kul kıl	'Aşk dersinde dilersen Rûhî metruk olmaya Kâlbünî yârıñ kitâb-ı hüsine meşşûl kıl	Gazel/5	-. - / -. - / -. - / -. -	Rûhî
171b	Rüsûhî	Âsitânuñdan sürüp ağıyârî tek ma'zûl kıl Bende-i muqbil gerekse ben kuluñ maqbûl kıl	Râh-ı 'aşk içre Rüsûhî bulmak istersen murâd Sîm-i eşki hâk-i pây-ı dil-bere mebzûl kıl	Gazel/5	-. - / -. - / -. - / -. -	Rüsûhî
171b	'Âlî	Olupdur tâze güller saña hün-âlûde gey bülbül Anuñ-çün böyle yanmışsın kül olmuşsın be-hey bülbül	Gülün şevkine sen yan gonca-lebler şevkine 'Âlî Kârın olsun saña ol reh-neverd-i Hızır-pey bülbül	Gazel/5	. - - / . - - / . - - / . - -	'Âlî
171b	Hâtemî	Çemende çün ola gülgünî lâle câm-ı mey bülbül Olur sâkî Cem ü gülşen İrem Kâvûs-ı key bülbül	İderdi Hâtemî dil mürdesin ihyâ yine ol dem Getürse bir şafâ bünî şabâ-yı Hızır-pey bülbül	Gazel/5	. - - / . - - / . - - / . - -	Hâtemî
171b	Fevrî	Bahâr eyyâmı gülşende olaldan Hızır-pey bülbül Mesihâveş demi mevtâ-yı bağı kıldı hay bülbül	Geçersen ger gül-i bâğ-ı beğâyâ 'aşık-ı şâdik Velâyet gösterüp eyle mekânıñ Fevrî tay bülbül	Gazel/5	. - - / . - - / . - - / . - -	Fevrî
172a	Sultân Murâd	Yanuña kalmaz didüm cânâ cefâlar bilmiş ol Güldi didi bî-vefâdur dil-rubâlar bilmiş ol	Yok durur yârıñ gibi 'âlemde bir gün yüzli yâr Gerçi çokdur ey Murâdî meh-liqâlar bilmiş ol	Gazel/5	-. - / -. - / -. - / -. -	Sultân Murâd
172a	Bâkî	Her cefâ kim eyledüñ geldi vefâlar bilmiş ol Rûha râhatlar virür cânâ şafâlar bilmiş ol	İltifâtuñ Bâkîyi dünyâyâ maşşûd eyledi Hep senüñdür çekdüñi derd ü belâlar bilmiş ol	Gazel/8	-. - / -. - / -. -	Bâkî
172a	Vişâlî	Gökyüzün âhum tutar itseñ cefâlar bilmiş ol Yerde kalmaz şaķın âh-ı mübtelâlar bilmiş ol	'Aşk terkin urmağa itse Vişâlî n'ola 'ahd Bî-vefâ olduklarını dil-rubâlar bilmiş ol	Gazel/5	-. - / -. - / -. - / -. -	Vişâlî
172a- 172b	Hâletî	'Aşıkâ kılsañ cefâ eyler şafâlar bilmiş ol Her ne cevr itdüñse hep anı vefâlar bilmiş ol	Her ne kim çıksa dehânından anuñ şîrîn olur Dâd-ı Hâkdur Hâletîye bu devâlar bilmiş ol	Gazel/7	-. - / -. - / -. - / -. -	Hâletî
172b	Bezmi	Cân u dil senden diler berg ü nevâlar bilmiş ol Şâhdan ümmîd-i luţf eyler gedâlar bilmiş ol	Hüsrev-i evreng-i nazm olduñ sühanda Bezmiyâ Gayrıda yok sendeki şîrîn edâlar bilmiş ol	Gazel/5	-. - / -. - / -. - / -. -	Bezmi
172b	Cezbî	Göñlüme didüm ruħuñ virdi şafâlar bilmiş ol Didi mir'ât-ı şafâdur dil-rubâlar bilmiş ol	Luţf u ihsânıñ umar Cezbî kuluñ 'âdet durur Pâdişâhlardan recâ eyler gedâlar bilmiş ol	Gazel/5	-. - / -. - / -. - / -. -	Cezbî

172b	Rüsûhî	Didüm ey hünî çoğaldı mübtelâlar bilmiş ol Didi derdümdür kâmusına devâlar bilmiş ol	Didüm evşâf-ı lebûñ eyler Rüsûhî dem-be-dem Didi şâ'irde olur rengin edâlar bilmiş ol	Gazel/5	-. - / -. - / -. - / -. -	Rüsûhî
172b- 173a	Tîgî	Turmayup 'ahde didüm itdüñ cefâlar bilmiş ol Didi bu 'ahd içre çokdur bî-vefâlar bilmiş ol	Meşkini bulsa n'ola Tîgî hümârin yazmada Niçe demdür gice vü gündüz qaralar bilmiş ol	Gazel/5	-. - / -. - / -. - / -. -	Tîgî
173a	Rûhî	Didüm ey dil-ber senüñçündür bükâlar bilmiş ol Didi şoñında bunuñ vardır şafâlar bilmiş ol	'İd olurdu her günüm ey Rûhî-i şeydâ o mâh Yañılıp bir kez diseydi merhabâlar bilmiş ol	Gazel/5	-. - / -. - / -. - / -. -	Rûhî
173a	Râgîbî	Buldı her zañm-ı müjeñden dil şafâlar bilmiş ol Kim anı rûh-ı revânına gîdâlar bilmiş ol	Râgîbî düşünâmlar kılssa şağa incinme yâr 'Akil iseñ hażz idüp anı du'âlar bilmiş ol	Gazel/5	-. - / -. - / -. - / -. -	Râgîbî
173a	Niyâzî	İtdügüñçün bendeñe şâhum vefâlar bilmiş ol Hayl-i a'dâ itdiler baña cefâlar bilmiş ol	Şanma zañm-ı tîr-i kañruñdan Niyâzî gam çeker Ey tabîbüm derdine anı devâlar bilmiş ol	Gazel/5	-. - / -. - / -. - / -. -	Niyâzî
173a- 173b	Hâkânî	Kalmadı kalbümde ümmîd-i vefâlar bilmiş ol Gıtdi ol meclisdeki zevk ü şafâlar bilmiş ol	Ġamdan almazsañ eger dâmânını Hâkânîñüñ Bârgâh-ı Hâkda dâmânüñ yağalar bilmiş ol	Gazel/7	-. - / -. - / -. - / -. -	Hâkânî
173b	Kânî	Açılıp güller gibi ey gonca-i nev-reste gül Goncalar dil-teng olup tâ kim kıla dem-beste gül	Bir gazel didi ruñuñ vaşında Kânî gül-redîf Bâğ-ı ma'nâdan kopardı güyiyâ bir deste gül	Gazel/6	-. - / -. - / -. - / -. -	Kânî
173b	Hâtemî	Şalınursa nâz [u] şiveyle n'ola âheste gül Benzemişdür lâle-ruñ bir dil-ber-i ser-meste gül	Serde dâğ-ı âteşinüm Hâtemî didi gören Tañınupdur başına bir 'aşık-ı dil-ğasta gül	Gazel/5	-. - / -. - / -. - / -. -	Hâtemî
173b	Bezmi	Zañm-ı hâr-ıla hezârın ideli dil-ğasta gül Ağzımı açup turur kanlı gibi dem-beste gül	Bezmi-i zâra 'izârın gösterür nâz-ıla yâr Bülbül âh itdüñçe güyâ açılır âheste gül	Gazel/5	-. - / -. - / -. - / -. -	Bezmi
174a	Bezmi	Bezm-i gülşende müdâm almazdı câmı deste gül 'Âşık-ı zâr olmasaydı sen gözi ser-meste gül	Bezmi-i zâra 'izârın gösterür nâz-ıla yâr Bülbül âh itdüñçe güyâ açılır âheste gül	Gazel/5	-. - / -. - / -. - / -. -	Başlık olarak velehu eyzan yazılmıştır.
174a	Niyâzî	Haddüñe beñzer senüñ ey gonca-i nev-reste gül Anuñ-içün oldı hûbân farkına şâyeste gül	Şanma farkında Niyâzî dil-berüñ kâküldür ol Tañınur bir bağ sünbüldür yañud bir deste gül	Gazel/5	-. - / -. - / -. - / -. -	Niyâzî
174a	Rûhî	Verd-i hândânsın açıl ey gonca-i nev-reste gül Goncalar gülsün açılıñ kalmasun dem-beste gül	Al-ile güller arasına düşersenñ Rûhiyâ Ben şağa itmem naşîhat iste ağla iste gül	Gazel/6	-. - / -. - / -. - / -. -	Rûhî
174a	Seyrî	'Arızuñdan destine almış yine bir deste gül Süñbülüñ şunmak diler varısa çeşm-i meste gül	Hâk-i pây-ı yâra yüz sürerdi Seyrî bâğda Olmayaydı nañline bu demde ger pâ-beste gül	Gazel/5	-. - / -. - / -. - / -. -	Seyrî
174b	Emrî	Muhabbet şâhbâzınuñ yuvasıdır benüm başum Görinür aşiyânından kanadı ucıdır kaşum	Degül encüm bezer her gice altun hâll-ıla haddin 'Arûs-ı dehr ey Emrî diler kim ola oynaşum	Gazel/5	. - - / . - - / . - - / . - -	Emrî
174b	Bâkî	Muhabbet bañrıdır âhum yilinden mevc urur yaşum Melâmet fülkidür ser aña lengerdür iki kaşum	Ayırdı sıñır idüp yâr[ı] sipihr-i pîre-zen benden Ne lu'b itdi gör a Bâkî baña bi'llâhi oynaşum	Gazel/5	. - - / . - - / . - - / . - -	Bâkî
174b	Ümîdî	Diyâr-ı Ġamda küh-ı Bî-sütün-ı 'aşkür başum Nişân-ı tiş-e-i mihr ü muhabbetdür iki kaşum	Dem-â-dem rüy-ı zerd-âlüduñ hün-ıla al eyler Göresin 'âkıbet baña Ümîdî yüz yumaz yaşum	Gazel/5	. - - / . - - / . - - / . - -	Ümîdî

174b	Cüvânî	Muhabbet 'âleminde çarḥ-ı miḥnetdür benim başum Hilâl-i ğam tülû' itmişdür anda şanmağuz kaşum	Degüldür kehkeşân bir degme çenber bağlanur her şeb Cüvânî bu 'arûs-ı çarḥ olmağ ister oynaşum	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Cüvânî
175a	'Ahdî	Peleng-i 'aşk me'vâsı melâmet tağıdır başum Belâdur anda Zâl-i Zer anuğ tîği dur[ur] kaşum	Beybâbân-ı belâda bād-peymâ olalı 'Ahdî Bulınmaz gird-bād-ı râh-ı ğamdan ğayrı yoldaşum	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	'Ahdî
175a	Fevrî	Olursa mey-fürüş daḥı n'ola 'aşk içre hâldaşum Çü pîr-i deyr atamdur duḥter-i rez kız karındaşum	İgen keskin kılıç tutar başuma çarḥ cellâdı Benüm alnumda Fevrî görinen şanma iki kaşum	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Fevrî
175a	Şâdıḳ	Dögüp seng-i ğam-ıla kendümi gözden aḳar yaşum İki gözlü şanasın bir degirmendür döner başum	Ḥayâl-i haṭṭ-ı yâr-ıla cihândan gıtdüm ey Şâdıḳ Biḥamdi'llâh Ḥızr oldı 'adem mülkine yoldaşum	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Şâdıḳ
175a	Emrî	Muhabbet âteşi yanar belâ ocağıdır başum Egılmış bād-ı âhumdan duḥânıdır iki kaşum	Degül encüm bezer her gice altun ḥall-ıla ḥaddin Diler kim ola ey Emrî 'arûs-ı dehr oynaşum	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Emrî
175a- 175b	Emrî	Muhabbet şeh-süvârınuğ atı oynağıdır başum Semend-i 'aşkuğ alnumda nişân-ı na'lıdur kaşum	Şafağ şanma taḳınur pâyına yâkûtdan ḥalḥâl Diler kim ola ey Emrî 'arûs-ı dehr oynaşum	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Başlık olarak velehu eyzan yazılmıştır.
175b	Fehmî	Yapup üstâd-ı ḥikmet bir tılısm itmiş benim başum Çekilmiş tıglerdür iki cânibden iki kaşum	Görinen hâle şanma sâḳına ḥalḥâl-ı zer taḳmış Diler kim ola ey Fehmî 'arûs-ı dehr oynaşum	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Fehmî
175b	'İzârî	Nişâr için o şâha iki peymâne güher çeşmüm Bu fikr-ile niçe dem oldı kim ölçer döker çeşmüm	Eger gürlür düşerse ey 'İzârî ḥâk-i pâyına Sirişküme dânesini bitmez iş olmaz eker çeşmüm	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	'İzârî
175b	Lisânî	Ne tağ Ya'kûbveş ağarsa ey nür-ı başar çeşmüm Yaşın şorsan virür çaḳ Nüh tûfânın ḥaber çeşmüm	Alup ḥâk-i rehin sürme yerine sürdi çeşmine Olursa ey Lisânî yeridür şâhib-nazar çeşmüm	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Lisânî
175b- 176a	Emrî	Ḥayâlün tıflını gördükde bağına başar çeşmüm Başına rişte-i müjgân-ıla aḳça taḳar çeşmüm	Şaçılan kanlu yaş şanma şerâridür anuğ Emrî Ruḥı şevḳiyle bezm-i şevḳde nergis baḳar çeşmüm	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Emrî
176a	Nümâyî	Revân olan yaşum seylini olmadı arar çeşmüm Cihânuğ cûların gözden geçürdi ser-te-ser çeşmüm	O nür-ı dîdeyi gözden Nümâyî çün[ki] dür itdi Bu dehr-i bî-vefâya eylemez artuḳ nazar çeşmüm	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Nümâyî
176a	Mecdi	Ḥayâl-i la'lün-ile dem-be-dem kanlar yudar çeşmüm Geçer peymâne gibi 'aşık-ı ḥünin-ciger çeşmüm	Eridüp bağı yağın Mecdiyâ dökdi gözi nürün Gice gündüz kitab-ı ḥün-ı cânâna baḳar çeşmüm	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Mecdi
176a	Sâ'î	Ḳapağın revzeninüñ rüz u şeb açar kaḳar çeşmüm Ḥayâlün şâhım ḳondurmağa ölçer döker çeşmüm	Ḡubâr-ı yârı merdümler gözine sürmeden Sâ'î Didi bu tütüyâ ancağ görince bir nazar çeşmüm	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Sâ'î
176a- 176b	'Ahdî	Nişâr için disem pây-ı niğâra dök güher çeşmüm Müje şanma 'alâ'aynı diyü barmağ başar çeşmüm	Mey-i la'lün ğamından kâse kâse kan içer 'Ahdî Anuğ-çün ağlayup her dem döker ḥün-ı ciger çeşmüm	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	'Ahdî
176b	Emrî	Bezmümüzde câmlardur [bu] toḳuz minâ bizüm Ḳara yere dökdüğümüz cür'adur deryâ bizüm	Şıgmaya öz ḥânesine şevḳ-i şâdiden eger Görse miḥnet-ḥânemüz Emrî Ebû Derdâ bizüm	Gazel/5	-.--- / -.--- / -.--- / -.---	Emrî
176b	'Ubeydî	Nice nüş itsün tolumuz her ḳadeḥ-peymâ bizüm Cür'amuz yanında maḥv oldı yedi deryâ bizüm	Ey 'Ubeydî ğayrılar inlemeğe yer ḳalmadı Nâlemüzle tolodur şimdi bütün dünyâ bizüm	Gazel/5	-.--- / -.--- / -.--- / -.---	'Ubeydî

176b	Mecdî	Süzumuzdan zerredür mihr-i cihân-ârâ bizüm Eşkümüzden kaçre-i kemter yedi deryâ bizüm	El irürse Mecdiyâ iksîr-i hâk-i pâyna Devletinde ol şehüh olur bütün dünyâ bizüm	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Mecdî
176b- 177a	Nişânî	Âhumuzdan bir tütündür kubbe-i minâ bizüm Gözümüzden dökilen yaşlar durur deryâ bizüm	'Asker-i derd-ile gam iklimine biz mâliküz Hâlümüz bilmez Nişânî Hüsrev ü Dârâ bizüm	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Nişânî
177a	'Ahdî	Olmaz-ısa gam degül dünyâ vü mâ-fihâ bizüm Kimse almaz destümüzden cennetü'l-me' vâ bizüm	Kâ'inatun naşını andan temâşâ eylerüz 'Ahdîyâ âyinemüzdür sāğar-ı şahbâ bizüm	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'Ahdî
177a	'Ubeydî	Halka fâş itdüğičün râz-ı gam-ı cânânüm Şişe şancar yaşumuğ kaçrelerin müjgânüm	Hüsrev-i kişver-i nazm olduğumı anlarlar Bu cihân halkı 'Ubeydî göricek dîvânüm	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'Ubeydî
177a	Sâ'î	Nâle ney gözyaşı mey oldı ciger biryânüm Hâne-i dilde hayâlün olalı mihmânüm	Şermsârüm yaçalı Sâ'î seg-i dil-berden Üstühân-ı tenümi nâr-ı dil-i süzânüm	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Sâ'î
177a- 177b	'Ahdî	Düşeli gözlerüme 'aks-i leb-i cânânüm Ma'den-i la'l durur dîde-i hün-eşânüm	'Ahdî peymân o lebi mül ile itdüm umarum Şinsa peymâne-i ser şınmaya hiç peymânüm	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'Ahdî
177b	Sâ'î	Nâle ney gözyaşı mey oldı ciger biryânüm Hâne-i dilde hayâlün olalı mihmânüm	Şermsârüm yaçalı Sâ'î seg-i dil-berden Üstühân-ı tenümi nâr-ı dil-i süzânüm	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Sâ'î
177b	Tâbî	Câm-ı meyde görelî 'aks-i leb-i cânânüm Kanın içince anuğ ağzuma geldi cânüm	Tâbiyâ bilmek için hâlüm o şâh-ı âlem Nazâr itsün sözüme alsun ele dîvânüm	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Tâbî
177b	Lisânî	Perişân eyledün gîsü-yı 'anber-sâyı sultânüm Anuğ-çün ehl-i 'aşk oldı kamu sevdâyî sultânüm	Dem-i şefkat durur bir dem esirge sil gözüm yaşın Lisânî kapuğa gelse-y-idi ağlayı sultânüm	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Lisânî
177b- 178a	Mânî	Dimez şaklar derünümde gam-ı dünyâyı sultânüm Büyükdür gönli bilmezsin dil-i şeydâyı sultânüm	Kılup her çayı seyrân hâne-i Mânîye gelmezsin Nedür bu bî-vefâlıklar benüm hercâyî sultânüm	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Mânî
178a	Şemsî	Beni itdün çün ol yâr-ı şeker-güftârdan maħrûm İlâhî itme bârî 'aşkuğ dîdârdan maħrûm	Beni bir câm-ıla mest eyleme bezm-i muħabbetde Revâ mı Şemsî olmak şohbet-i dil-dârdan maħrûm	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Şemsî
178a	Şemsî	Cihân içre bulunmaz ben gibi dil-dârdan maħrûm Gönüldür tâlib-i dîdâr u göz dîdârdan maħrûm	Düşüpsün ol ser-i kûdan cüdâ Şemsî nedür hâlün Giriftâr-ı kafes bülbül gibi gülzârdan maħrûm	Gazel/4	--- / --- / --- / ---	Başlık olarak velehu eyzan yazılmıştır.
178a	Sâ'î	Ço aksun girye 'ayn-ı fâ'irüm envârdan maħrûm Hudâyâ cism ü cânüm eyleme dîdârdan maħrûm	Gubâr-ı mağdem-i Şemsîye yüz sürmek diler Sâ'î Hiçâb altında kalmış sâyveş envârdan maħrûm	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Sâ'î
178a- 178b	Mağâlî	Kime varup derünüm derdiniğ dermânını şorsam Helâküm kaçdına ol dem şunar bir kâse-i pür-sem	Mağâlî başuñı top eyle meydân-ı muħabbetde Şorarlarsa eger çevgân-ı zülfünden diyem güyem	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Mağâlî
178b	Çadîmî	Hümâr-ı gam irişdi başa oldum bir 'aceb sersem 'Aceb mi telh-i eyyâm ile çolsa kâse-i pür-sem	Didüm bir sîm-ten sevmek Çadîmî gence irmekdür Didi gencineyi bend-i derünümde dutam varam	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Çadîmî
178b	Hîlmî	Eger kan derleyüp câm-ı 'arâk sâķiden istersem Şunar bir kâse-i fağfûr içinde çorçarum pür-sem	Vücûdum ma'nide bir kaçre mâdur Hîlmîyâ ammâ Dilersem baħr-ı 'ummânüm cihânda istesem cüyem	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Hîlmî

178b	Bâkî	Eyledi müjde-i gül dilleri şâd u hürrem Goncanuñ gönli açıldı güle düşdi şebnem	Âb-dâr olsa n'ola mîve-i şî'r-i Bâkî Urmadı kimse bu bâğ içre dañı böyle kalem	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bâkî
178b- 179a	Ümîdî	Cennet açılsa ruhuñ hâtırâ eyler âdem Ka'be yâd olsa ser-i küyuña varur 'âlem	Belümi bükmiş iken bâr-ı belâ-yı hicrân Geldi bir bâr-i girân oldu Ümîdî gam hem	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ümîdî
179a	'İzârî	Tutalum ey sâkî-i gül-ruñ ola pür-bâde bezm 'Âlemi yoğ sâde-rûlardan olursa sâde bezm	Yâd-ı la'liyle yeter nüş it 'İzârî bâdeyi Hâtem-i mühr-i Süleymân-ısa varur bâda bezm	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'İzârî
179a	[...]	Hâne tenhâ bâz hân [u] kâse pür âmâde bezm Sâkiyâ olur mı bundan yeg dañı dünyâda bezm	Bir ağır söz söylemezse baña ol şîrîn-kelâm Telh olur meclis varur âhumla bir gün bâda bezm	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şiirin kime ait olduğu tespit edilememiştir.
179a	Mişâlî	Telh olur şîrîn lebüñsüz bu dil-i nâ-şâda bezm Hâşılı sensiz harâm oldu baña dünyâda bezm	Ey Mişâlî çıktı şöhet saña el virdi murâd Câm-ı mey destünjde dil-ber der-kenâr ortada bezm	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mişâlî
179a- 179b	Nañîfî	Sâkiyâ oldu kadeh pür-bâde vü âmâde bezm 'Ayş u nüş itmek gerek bâkî degül dünyâda bezm	Câm-ı la'l-i yârsız dünyâda meyl itmez göñül Ey Nañîfî tâ gele ol serv-ğad[siz] yâda bezm	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Nañîfî
179b	Menba'î	Geçdi şadr-ı meclise cânân olup âmâde bezm Devr-i 'âlemde hele çıktı bu ben nâ-şâda bezm	Düşürem dir ol hümâ-pervâzî dâm-ı meclise Menba'î düşdi hemâñ bir hîle-cü sayyâda bezm	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Menba'î
179b	Tiğî	Nağd-i 'aqlum aldı bir câm-ıla virdi bâda bezm Sâkiyâ yıkdı harâb itdi beni dünyâda bezm	'Ayş u nüş ile dem-i zevk ü şafâdur Tiğiyâ Bâde hem-dem yâr hem-meşreb saña âmâde bezm	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Tiğî
179b	Hilâlî	Çeşm sâgar hün-ı dil mey nâle ney âmâde bezm Sâkiyâ eksük degül bir dem dil-i nâ-şâda bezm	Tavğ-ı zencîr-i cünûna çekdiler zindân degül Olalı yâra Hilâlî bende vü üftâde bezm	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hilâlî
179b- 180a	Hâtemî	Sâkî gül-ruñ nây ra' nâ bâde şâf âmâde bezm Bundan özge olmaz ey dil pür-şafâ dünyâda bezm	'Aşğdan hâlî olan dilde ne deñlü zevk ola Şüret-i bi-rûha beñzer Hâtemî bi-bâde bezm	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hâtemî
180a	Selmân	Sâkiyâ şun bâde-i nâbı idüp âmâde bezm Çün bilürsin kim müdâm bâkî degül dünyâda bezm	Sâgar-ı dünyâda 'ömrünjür'asın ger içse hâk Bizden evvel niçeler Selmân virüpdür bâda bezm	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Selmân
180a	Emînî	Oldı esbâb-ı tarab hep hâzır u âmâde bezm Yâr teşrif eylesün dönsün behişt-âbâda bezm	Telh olurdu [ey] Emînî 'ayş-ı zevk-encâmumuz İtmesek şîrîn-kelâm-ıla eger dünyâda bezm	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Emînî
180a	'İzzetî	N'ola eyleser hayâlün dîde-i binâda bezm Dil-küşâdur sâkiyâ olsa leb-i deryâda bezm	'İzzetî içdi fenâ câmını bâkî kalmadı Her gelen gerçi ki kurdı bu harâb-âbâda bezm	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'İzzetî
180a- 180b	'Ârifî	Şoñbet-i dil-dâra beñzer görmedi dünyâda bezm Sâkî-i kudret kuraldan bu harâb-âbâda bezm	Olmasa şîrîn lebi erbâb-ı dil bulmaz şafâ 'Ârifî hâlet virür mi olsa ger bi-bâde bezm	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ârifî
180b	Bezmî	Dîde sâgar bâde hün-âb-ı sirişk âmâde bezm 'Aşîka olmaz dilâ bundan eyü dünyâda bezm	Ağlamağdan yaşını meclisde deryâ eyledi Bezmî-i nâ-şâda hoş geldi leb-i deryâda bezm	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmî
180b	Şun'î	Sâkiyâ gülşende kılsañ yârla âzâde bezm Gelmeye Rıdvân-ıla bâğ-ı İremde yâda bezm	Nev-bahâr irdi cüvânân-ıla şahñ-ı bâğda 'Ayş u nüş it Şun'iyâ bâkî degül dünyâda bezm	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şun'î

180b	Peyāmī	Ta'n ider sākī-i devrān çarḥ-ı bī-bünyāda bezm Görmedüm ben böyle 'ālī dil-küşā dünyāda bezm	Ey Peyāmī yüz sürem ayağına diyü müdām Olmasa şirīn-kelām olsa eger ortada bezm	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Peyāmī
180b- 181a	Hālişī	Açıldı 'ālem gül gibi esdi nesīm-i şubḥ-dem Cüş eyleyüp bülbül gibi muṭrib sürüd it dem-be-dem	Oldı hevālar mu 'tedil gāyet hevāyī düşdi dil Ey Hālişī sen de açıl dil-teng olup gel çekme ğam	Gazel/1 1	--- / --- / --- / ---	Hālişī
181a	Bākī	'Ālem hayāt-y nev bulur cānlar bağışlar dem-be-dem Enfās-ı Rūḥu'llāhdur güyā nesīm-i şubḥ-dem	Ĥāmūşlık senden 'aceb tab' uñ müsellemler tıtdı hep Siḥr-āferinān-ı 'Arab pākīze-güyān-ı 'Acem	Gazel/1 2	--- / --- / --- / ---	Bākī
181a- 181b	Āzerī	Cemşid-i vaqt itsün bizi cām-ı şabūḥ dem-be-dem Hengām-ı 'ayş eyler güzer sākī yitüşsün cām-ı Cem	Sende mükemmeldür ḥaseb dirler ezelden saña hep Fermān-dih-i mülk-i 'Arab ser-dār-ı şāhān-ı 'Acem	Gazel/1 2	--- / --- / --- / ---	Āzerī
181b	Ṭab'ī	Ĝam 'askerinüñ şāhıyım menzilgehüm mülk-i 'adem Derd ü belā ḥayl ü ḥaşem āh-ı dil-i pür-ĝam 'ālem	Eş'aruñ idüp ṭaleb medḥ itdiler ey Ṭab'ī hep Erbāb-ı 'irfān-ı 'Arab cümle sūḥān-dān-ı 'Acem	Gazel/7	--- / --- / --- / ---	Ṭab'ī
181b	Zihni	Açıldı şebū-y-ıla gül irdi nesīm-i şubḥ-dem Zerrīn ḳadeḥle bāde şun sākī çemende dem-be-dem	Zihni sipih-r-i bī-vefā eylese cāna biñ cefā Mest-i müdām ol sür şafā bezm-i cihānda çekme ğam	Gazel/8	--- / --- / --- / ---	Zihni
182a	Zamirī	Müşkīn-nefes olup eser sāt-be-sāt dem-be-dem Tatar-ı zülfinden geçer güyā nesīm-i şubḥ-dem	Güş idüp eş'aruñ 'aceb ṭaḥşīn ü teslīm itdi hep Ḥassān u Şahbān-ı 'Arab [Ḳaṭrān] u Selmān-ı 'Acem	Gazel/8	--- / --- / --- / ---	Zamirī
182a	Tiĝī	Başar ḥışm itse çeşmüñ ḳahramānı merdüm İbrāḥīm Çeker bende şaçuñ gerden-keşānı merdüm İbrāḥīm	Ḥayāl-i ḥāl-i fettānuñ yer itdi çeşm-i Tiĝīde Görinen merdümekdür şanma anı merdüm İbrāḥīm	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Tiĝī
182a	Ḥudāyī	Nişān itdüm müjen tırine cānı merdüm İbrāḥīm Ḳodum ben de felekde bir nişānı merdüm İbrāḥīm	Ḥudāyī Ka'be-i kūyuñda vaşluñ 'idine irse Hemān ḳurbān iderdi saña cānı merdüm İbrāḥīm	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Ḥudāyī
182a- 182b	Kānī	Ten-i pejmürdenüñ rūḥ-ı revānı merdüm İbrāḥīm Dil-i āvārenüñ ārām-ı cānı merdüm İbrāḥīm	Yanup yakılmayınca irişilmez gülşen-i vaşla Ḳo yansun āteş-i hierüñle Kānı merdüm İbrāḥīm	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Kānī
182b	Sā'ī	Süveydāveş idüp dilde mekānı merdüm İbrāḥīm N'ola seyr itse çeşmümden cihānı merdüm İbrāḥīm	Şafā-y-ıla ḥarīm-i Ka'be-i maḳşūda ḳıl vāşıl Ser-i kūyuñda Sā'ī nā-tüvānı merdüm İbrāḥīm	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Sā'ī
182b	Sulṭān Murād	Oturdum milket-i 'aşḳuñda cānā bir kitāb açdum Ki ya'nı ders-i 'aşḳ-içün ulu'l-elbāba bāb açdum	Murādı kendümi āyīne-i vaḥdetde bir gördüm 'Avālümden geçüp keşret yüzünden çün ḥicāb açdum	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Sulṭān Murād
182b	Bākī	Cemāl-i 'ālem-ārāsından ol māhuñ niḳāb açdum 'Aceb ferḥunde geldi fāl-ı aḥvālüm kitāb açdum	Şalup şemşir-i nazm-ı āb-dārı dehre ey Bākī Belāĝat ḳişverin ey pādīşāh-ı kām-yāb açdum	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Bākī
182b- 183a	Derviş	Nigārā sīneme tiĝüñle zaḥm-ı bī-ḥisāb açdum Ḥadengüñ cān evine girmege bir niç bāb açdum	N'ola Derviş meftün eylese ḥüsn-i kemāl ehli Kemāl-i şāhid-i zibā-yı ma'niden niḳāb açdum	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Derviş
183a	Ḥilmī	Cemālī muşḥafından şanmañ ol māhuñ niḳāb açdum N'ola şoḥbet diyü bu cān-ı bīmārum kitāb açdum	Der-i mey-ḥāne-i 'işret-fezā-yı 'aşḳı feth itdüm Ḥarābāt erlerine Ḥilmiyā bir özge bāb açdum	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Ḥilmī
183a	Sā'ī	Kitāb-ı 'aşḳ-ı dil-berden ne dem kim faşl-ı bāb açdum Cemāl-i şāhid-i esrār-ı 'ayniden niḳāb açdum	Müyesser ola mı görmek diyü didār-ı cānānı Gönül tıflıma Sā'ī şuya baḳdurdum kitāb açdum	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Sā'ī

183a	Bezmi	Muşaffâ sineği vaşf eyleyüp cânâ cevâb açdum Gönül levhın anuğla ey şeh-i 'âlî-cenâb açdum	Degüldür dâğ-ı bî-had sine-i şad-çâk-i Bezmi'de Cemâlün görmegiçün bir niçe çeşm-i pür-âb açdum	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Bezmi
183a- 183b	Kâni	O mâhuñ rûy-ı mir'ât-ı münirinden niğâb açdum Niçe âyine-i 'âlem-nümâ gördüm hicâb açdum	Qurudı çeşm-i ter her dem ağan hün-i cigerdendür Dükendi nağd-i eşküm Kâni genc-i la'l-i nâb açdum	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Kâni
183b	Şinâsi	Ruğından bād-ı âhumla o meh-rünüñ niğâb açdum Tağıtdum çin-i zülfin mihr-i enverden şehâb açdum	Şinâsi Mantıku't-tayr itmege bülbülleri ta'lîm Bugün 'Atfâr-ı dehrüm şafha-i gülden kitâb açdum	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Şinâsi
183b	Rûhî	Çadehler nüş idüp yâr-ıla ortadan hicâb açdum Anı mihr [ü] vefaya sevç idüp râh-ı şevâb açdum	Şehâb-ı dâdeden bārân-ı eşki ağıdup her dem Yetürdüm âh-ı serdüm Rûhî Kudse nüh kıbâb açdum	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Rûhî
183b	Bâkî	İrişdüm bahre cüyâsâ basî't-i hâkden geçdüm Bisât-ı kurbâ irdüm çenber-i eflâkden geçdüm	Metâ'-ı dehr bir puldur aqar şu 'ömr-i müsta'cel Anuñ-çün Bâkiyâ esbâbdan emlakden geçdüm	Gazel/6	.--- / .--- / .--- / .---	Bâkî
183b- 184a	Ahmed	Bisât-ı çarha irişdüm basî't-i hâkden geçdüm Mücerredlik bile 'İsâ gibi eflâkden geçdüm	Çü devrân çâh-ıla oldı müzeyyen sen dahı Ahmed Bağ müdrik dime ben 'aql-ıla idrâkden geçdüm	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Ahmed
184a	Nâmî	Bedenden hal' idüp rûhı yedi eflâkden geçdüm Ulaşdurdum anı aşla o müşt-i hâkden geçdüm	Mey-i 'aşkuñ ele girse ayağı Nâmî nüş itsem Humâr-ı cân-hurâş eyler şarâb tiryâkden geçdüm	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Nâmî
184a	Sâ'î	Olup mestâne nüh peymâne-i eflâkden geçdüm Gubarâsâ görüp keyfin basî't-i hâkden geçdüm	N'ola ger Vâlihî itsem tağalluş hier ile Sâ'î Gamuğla mest-i 'aşkum bengden tiryâkden geçdüm	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Sâ'î
184a	'Âlî	Serây-ı kalbi gâmdan tîre gördüm deste câm aldum Çeküp Cem sâğarın Zâl-i felekden intikâm aldum	Vücüdüm Mısrına mâlik idüp bir Yûsuf-ı hüsnî 'Azîz-i vaqt olup 'Âlî melek-hû bir gûlâm aldum	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	'Âlî
184a- 184b	Hâtemî	Bugün bir sim-simâ 'anberin-kâkül gûlâm aldum Sebuk-serlikler itdüm başuma sevdâ-yı hâm aldum	Şafâlar virmege yâd-ı lebiyle cevher-i rûha Varup ben Hâtemî yine şarâb-ı la'lfâm aldum	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Hâtemî
184b	Hâtemî	Beni itdi esîri reşk-i Yûsuf bir gûlâm aldum Geçerken murğ-ı zîrek kendüme bir dâne dâm aldum	Turup ey Hâtemî dârü's-selâm-ı bâğ-ı küyında Yolından geldüğümden pâdişâhumdan selâm aldum	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Başlık olarak velehu eyzan yazılmıştır.
184b	Şabri	Şabâ geldi şehir dil-dâr küyından peyâm aldum Bugün ben rûzgâr-ı bî-vefâdan yine kâm aldum	Bihamdi'llâh nuhûset tâlî'ümden gitdi ey Şabri Çeküp pehlüya ol mâhî felekden yine kâm aldum	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Şabri
184b	Tîgî	Ele şol dem ki câm-ı bâde-i müşkin-hitâm aldum Meşâm-ı cânâ andan nefha-yi yuhyi'l-'izâm aldum	Cefâsın Tîgiyâ mahşûs idelden hayl-i 'uşşâka Çapusunda o şâhuñ niçe kez in'âm-âm aldum	Gazel/6	.--- / .--- / .--- / .---	Tîgî
184b- 185a	Bezmi	Çeküp ağıyar elinden bir cüvân-ı nik-nâm aldum Muhaşşal yanuma bir dil-ber-i şîrin-kelâm aldum	Leb-i la'lün gamı def' itmek-içün cân-ıla dilden Ele Bezmi gibi câm-ı şarâb-ı la'lfâm aldum	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Bezmi
185a	Tab'î	Şabânun cünbişinden büy-ı zülfi müşkfâm aldum Hele bu rûzgâr-ı kine-cüdan yine kâm aldum	Nizâmî hamsesin beş beyt-ile şî'rümde derc itdüm Ele şol dem ki Tab'î hâme-i fikr-i nizâm aldum	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Tab'î
185a	Sâ'î	Elüme al tûfî gibi câm-ı lâlefâm aldum Anuğla ol şeker-güftaruñ ağızından peyâm aldum	N'ola rengin ü hâlet-bağş olursa şî'rüm ey Sâ'î Lebi vaşfından anuñ lezzet-i 'ayş-ı müdâm aldum	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Sâ'î

185a	Yemîni	Çeküp pehlüya ol sîmîn-teni şandum ki kâm aldum Bir olmaz derde düştüm başuma sevdâ-yı hâm aldum	Naẓîre dinse bu şî're Yemîni hayli müşkildür Ço anı her ne deñlü varisa ben bi't-tamâm aldum	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Yemîni
185a- 185b	Zihni	Belâ bezminde her dem kim ele şevçünle câm aldum O çeşm-i nîm-mesti yâd idüp zevç-i tamâm aldum	Bu gice fikr-i dendânıyla zülfi gönjüme geldi Aña karşı çıkup ta'zîmle Zihni selâm aldum	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Zihni
185b	Niyâzi	Bugün meclisde yârûñ bûs idüp destini câm aldum Yine reşk-ile öldürdüm raķibi intikâm aldum	Niyâzi nev 'arûs-ı dehr ile zevç eyledüm bir dem Olup dâmâd-ı 'âlem bu cihândan yine kâm aldum	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Niyâzi
185b	Dervîş	Gehî sâķi elinden bûse vü geh gâh câm aldum Bihamdi'llâh bugün 'ayş u şafâ bezminde kâm aldum	Seg-i dil-ber başa yer virdi Dervîş âsitânında Bihamdi'llâh iriştüm devlete 'âlî maķâm aldum	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Dervîş
185b	Sultân Murâd	Bir kerre şalın nâz-ıla ey serv-i revânüm Şu gibi aķup pâyûña varsun bu revânüm	Bir kerre Murâda şarılâyın dimiş ol yâr Gerçek dimiş ammâ bu yalana yok inanum	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Sultân Murâd
185b- 186a	Bâķi	La'lüñ göricek kıana döner gözden aķanum Oynar yüregüm derd-ile diñmez hafaķânüm	Cânüm özenür kim kıomaya şışede Bâķi Meclisde didüm ben de göricek kıoma cânüm	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Bâķi
186a	Vuşülü	Elden çıkarup oķ gibi ey kaşı kemânüm Çoķ arayasın bulmayasın nâm u nişânüm	Işırdı leb-i yârı Vuşülü yine aģyâr Ölince benüm acimasun mı aña cânüm	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Vuşülü
186a	Tiģi	Ķalsun gözedüp hâķ-i rehüñ dîde-i cânüm Yoluñ izüñ aķık senüñ ey rûh-ı revânüm	Tiģi gibi zârı biraģup gözle kıulaķdan Lâyık mı aņup çekmeyesin nâm u nişânüm	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Tiģi
186a	Seyri	Ķutdı beni tîr-i ĝama ol kaşı kemânüm Ķaşıdı bu ki yoğ ide bugün nâm u nişânüm	Cân naķdine alursam eger vaşlı metâ'ın Çoķ fâ'ide ider başa Seyri bu zebânüm	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Seyri
186a- 186b	Feyzi	Artar görüp aģyârı ĝazabdan hafaķânüm Şol deñlü ki kıatlı eyleseler kııkmaya cânüm	Ey Feyzi gönjül naķd-i belâ kıisesidür hem Üstinde anuñ mühri durur dâĝ-ı nihânüm	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Feyzi
186b	Hâtemi	Ben ol merdüm ki ceng-i 'aşķ içinde ĝarķ-ı hün düştüm Yedüm bir zaķım kim mânend-i merd-i bi-sütün düştüm	Başa bir câm şındı Hâtemi ol ĝonca-leb sâķi Geçerken Kıays 'aķlı mest olup chl-i cünün düştüm	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Hâtemi
186b	Bezmi	Fütâdeñ düştüğüm dem ana raķmine zebün düştüm Anuñ-çün toĝduğüm sâ'at zemîne ser-niĝün düştüm	Dil ü cân naķdın iķrâr itdi saña virmege Bezmi Terahķum kııl ki ĝâyet ben fütâdeñ ber-düyün düştüm	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Bezmi
186b	Tiģi	Ne dem ĝavvâşveş deryâ-yı 'aşķa ser-niĝün düştüm Toķuz kıat çenber-i çarķ-ı mu 'allaķdan birün düştüm	Bu Tiģi bendeñi ihyâda ihmâl itme sultânüm Niçe demdür ki zaķım-ı hier-ile zâr u zebün düştüm	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Tiģi
186b- 187a	Rûhi	Ne şerbetdür içürdi la'l-i nâbuñ kim zebün düştüm Ciger-hün-âbesinden vir ki eşķüm ĝarķ-ı hün düştüm	Egerçi çoķ durur ĝam bisterine düşmiş ey Rûhi Velî ben 'aşķ-ı dil-hasta anlardan füzün düştüm	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Rûhi
187a	Seyri	Olaldan hasta-i 'aşķun şabîbâ ben zebün düştüm Şorarsañ hâlümü dümdi bugün bedter füzün düştüm	'Ulüvv-i himmet-ile âhum irdi 'âlem-i 'ulve Gözüm yaşı gibi Seyri neden ben böyle dün düştüm	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Seyri

187a	Fuzûlî	Kerem kıl kesme sâkî iltifâtıñ bî-nevâlardan Elüñden geldiği hayrı dirîğ itme gedâlardan	Fuzûlî nâzenînler görseñ ızhâr-ı niyâz eyle Teraħħum umsa 'ayb olmaz gedâlar pâdişâlardan	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Fuzûlî
187a	'Ahdî	Nigârüm tîr ü taşın eksük itmez mübtelâlardan Elinden her ne kim çıksa dirîğ itmez gedâlardan	Ümîd-i vaşl ider 'Ahdî şehâ luḫf eyle incitme Ṭama' ider bilürsin çün gedâlar pâdişâlardan	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	'Ahdî
187a- 187b	Nihâni	Esîr-i çeşm-i mekkârıñ ḫalâş olmaz belâlardan Müjeñ ölümlüsi kurtulmaz ey âfet kazâlardan	Nihâni vaşf-ı ruḫsârıñ idelden ey gül-i ra'nâ Anuñ ḫâlî degüldür sözleri rengin edâlardan	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Nihâni
187b	Rızâyî	Raḫîbi dür idüp gözden şaḫınmış mübtelâlardan İlâhî ol gözi bîmâr ırağ olsun belâlardan	Vefâya 'ahd ider ol meh döner durur felek gibi Vefâ umma Rızâyî devr içinde bî-vefâlardan	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Rızâyî
187b	Nev'î	İdüp kat '-ı ta'alluḫ tîğ-i hicr-ile gedâlardan Neden düşdi kesüldün pâdişâhum âşinâlardan	Gönül hercâyî dil-ber bî-ḫaḫîḫat n'eylesün Nev'î Şikâyet bî-vefâlardan şikâyet bî-vefâlardan	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Nev'î
187b	'İzârî	Unutma 'âşık-ı bî-dilleri seng-i cefâlardan Elüñden geldiği luḫfı dirîğ itme gedâlardan	Beni sürme diyü küyında gördüm ḫâk-i pâ olmuş Bir ayak başacaḫ yer yoḫ 'İzârî tütüyâlardan	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	'İzârî
187b	'Ulvi	Ḫalâş olmadı 'aşḫunḫa senüñ cevri ü cefâlardan Dirîğâ ḫasta dil kurtulmadı gitdi belâlardan	N'ola ḫan ile tolmuş çeşm uyhu görmese 'Ulvi Uyumaz ḫanı mazlûmunḫ meşel ḫalmış atalardan	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	'Ulvi
188a	Ḫâtemî	Esîr-i kâkûl ü gîsü ḫalâş olmaz belâlardan Helâk-i ḡamze vü müjgân necât olmaz kazâlardan	Ġariḫ-i baḫr-ı 'aşḫıdır diñüz ol dürr-i nâ-yâbuḫ İderse yâd bir kes Ḫâtemiyi âşinâlardan	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Ḫâtemî
188a	Mânî	Kerem kıl kesme şeşîr-i cefânı mübtelâlardan Elüñden geldiği hayrı dirîğ itme gedâlardan	Cefâ taşından eṭrafumda Mânî bir ḫişâr oldu N'ola ḡam çekmesem şimden gerü tîr-i belâlardan	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Mânî
188a	Emrî	Yüzüñe irişdi gönülüm zülf-i 'anberfâmdan Ka' beye bir gicede vardı diyâr-ı Şâmdan	Pertev-i ḫurşîdi ḫaşrın[da] görüp kimdür didüm Didi Emrî bir ışıkḫur şimdi geldi Câmıdan	Gazel/5	-.--- / -.--- / -.--- / -.---	Emrî
188a	'Ubeydî	Umaruz la'lün görine zülf-i 'anberfâmdan Bilürüz 'İsî zuhûr itse gerekdür Şâmdan	'Aşḫ şahrâsında irmez menzil-i maḫşûdına Ey 'Ubeydî geçmeyen derbend-i neng ü nâmdan	Gazel/5	-.--- / -.--- / -.--- / -.---	'Ubeydî
188b	Riyâzî	Mîve-i vaşl umma gel ol serv-i sîm-endâmdan Geç dilâ bâğ-ı cihân içre ḫayâl-i ḫâmdan	İḫtiyâr it tekye-i 'âlemde bir tâze cüvân Yola gir tüt râh-ı 'aşḫı geç Riyâzî nâmdan	Gazel/5	-.--- / -.--- / -.--- / -.---	Riyâzî
188b	Mecdî	Bu mıdı ümmîdümüz 'anber diyen şol ḫâmdan Kendüyi yegdür diye bu zülf-i 'anberfâmdan	Câmeñi çâk eyledükde şaldı seng-i câna 'aks Keşf olup Mecdîye çok nesne görindi câmıdan	Gazel/5	-.--- / -.--- / -.--- / -.---	Mecdî
188b	'Ahdî	Ḫadd-i gülfamunḫ görindi ḫaṭṭ-ı müşk-erḫâmdan Çıkdı şan mâh-ı cihân-ârâ sevâd-ı şâmdan	Ehl-i bezmi şâd idüp şâhâne tolu içeli Ḫâlî olmaz bir nefes 'Ahdî ḫuluḫ âlâmdan	Gazel/5	-.--- / -.--- / -.--- / -.---	'Ahdî
188b	Emrî	Eyleyüp naḫd-i ḡamı sîne-i ḫâkîde nihân Câ-be-câ dâğ-ı belâdan ḫodum üstine nişân	Emriyâ nâfını gördüm o gözi âhûnuñ Ḫalka-i mîm gibi durur kemer içinde hemân	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Emrî
189a	Rızâyî	Geçeli baḫruma dilden geçüp ey ḫaşı kemân Nâvekün girdi dile çıkdı gönülden peyḫân	Bî-nişân itse Rızâyiyi ne ḡam tîr-i belâ Bî-nişânlıḫdur aña ey ḫaşı ya tâm nişân	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Rızâyî

189a	Mecdî	Gönlümü aldı o şeh kaldı benimle bir cân Didüm al amı dağı didi bes ol kaldı hemân	Yüzümüz hicre zerd itmiş-idi gül-ruhlar Mecdiyâ girdi bizüm rengümüze berg-i hazân	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Mecdî
189a	Nev'î	Eylemeñ seng-i mezârı başuma bâr-ı girân 'Âşıka küste-i yâr olduğı yetmez mi nişân	Nev'iyâ defter ü tûmâr-ı muhabbet dürile Çün idem cism-i kefen-püşümü hâk içre nihân	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Nev'î
189a	'Ubeydî	Âteş-i 'aşkla bir yüregi biryânüm ben Acıyup ağlamalı 'âşık-ı giryânüm ben	Baş virelden reh-i 'aşkında 'Ubeydî yârıñ Şaf-ı 'uşşâkda ser-hayl-i şehidânüm ben	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	'Ubeydî
189b	Nihânî	Ser-i zülfün gibi bir hâli perîşânüm ben Cân u ser terkin urur bî-ser ü sâmanüm ben	Gizlidür bende niçe dürlü ma'ârif gizli Kimse bilmez ki Nihânî nice 'ummânüm ben	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Nihânî
189b	'Ahdî	Sensiz ey ruhları gün 'âşık-ı bî-cânüm ben Pâyuna irmez elüm hâk-ile yeksânüm ben	Nâ-murâd olalı 'Ahdî der-i cânânümdan Bağrı başlu gözi yaşlu dili biryânüm ben	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	'Ahdî
189b	Mânî	Kaıysveş miñnet-i zülfünle perîşânüm ben Baş u cân terkin ider bî-ser ü sâmanüm ben	Mânî Hassân-ı zamânüm der-isem şimdi n'ola Çâr-deh sâle iken nazmla Selmânüm ben	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Mânî
189b	Bâkî	Bir lebi gonca yüzi gülzâr dirseñ işte sen Hâr-ı gamda 'andelîb-i zâr dirseñ işte ben	Bâkiyâ Ferhâdla Mecnûn-ı şeydâdan bedel 'Âşık-ı bî-şabr u dil kim var dirseñ işte ben	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Bâkî
190a	Selmân	Bir yüzi cennet ruñı gülzâr dirseñ işte sen Pâk-meşreb tâlib-i didâr dirseñ işte ben	Her zamân Selmân görüp cânânı dir bî-ihtiyâr Yoluña cân terk ider kim var dirseñ işte ben	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Selmân
190a	Hüsrev	Lâle-hadlerde ruñı gül-nâr dirseñ işte sen Bî-nevâ 'uşşâk içinde zâr dirseñ işte ben	Hüsrevâ erbâb-ı nazma dadla lezzet viren Var u yoğı bir bilür kim var dirseñ işte ben	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Hüsrev
190a	[...]	Bir kadı tûbâ hadi gülzâr dirseñ işte sen Kanı ya bir 'âşık-ı âvâre dirseñ işte ben	İşigünde bî-peneh ma'zül bir yıldan berü Bendelerden yüz sürer kim var dirseñ işte ben	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Şirin kime ait olduğı tespit edilememiştir.
190a	Çandî	Bir lebi mül 'arızı gülzâr dirseñ işte sen Mest-i mey bir 'andelîb-i zâr dirseñ işte ben	'Âşık-ı zâr u dil-efgâr u perîşân-rüzgâr Ya nî kimdür Çandî-i nâ-çâr dirseñ işte ben	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Çandî
190b	Ümidî	'Ahd itmiş-idi vaşlını dün 'âşıka cânân Kılmadı bugün 'ahde vefâ yine mi hicrân	Dün va'deler itmişdi Ümidîye vişâlin Ol mâhi bugün tâli 'i gör oldı peşimân	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Ümidî
190b	Mânî	Gösterdi vefâ şüretin evvel başa cânân Ey gördüğün söyle didi şonra o fettân	Mânî de Baba-zâdecigüm eski kuluñdur Babayı severseñ başa cevri eyleme her ân	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Mânî
190b	Bâkî	Saņa küyüñ içre olana çarın Melek hem-nişin ü felek şeh-nişin	Şorarsañ çapıñda şehâ Bâkiyi Gulâm-ı kemîn bende-i kemterin	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Bâkî
190b	Ümidî	Degül kaçuñ üzre nigârâ cebin Ki hürşid olupdur hilâle çarın	Raķib-i siyeh-rû şen ü şadmân Ümidî belâ vü gamuñla hazin	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Ümidî
191a	Bâkî	Hergiz ne kadr u câh u ne sim ü zer isterin Bir serv boylu dil-ber-i simin-ber isterin	Bâkî gedâ-yı meykede-i 'aşk olup yine Bezm-i gamından ol şanemüñ sağâr isterin	Gazel/7	..- / ..- / ..- / ..-	Bâkî

191a	Ümîdî	Bir kaşları kemân müjesi hancı isterin Ya 'nî yolında ölmege bir dil-ber isterin	Bir baş açık gedâyum Ümîdî cihanda ben Ne tâc u ne kabâçe-i İskender isterin	Gazel/7	--- / --- / --- / ---	Ümîdî
191a	'Azîzî	Hergiz ne seyr-i bâğ u ne verd-i ter isterin Bir sîb ejeklü gönca-dehen dil-ber isterin	Ölince kapusunda 'Azîzî kûl olmağa Bir hüsnî hûb u hulûkî güzel server isterin	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	'Azîzî
191a- 191b	Mânî	Gerçi gördüm niçe biñ dürlü cefâ ol şâhdan Geçmedi dil yine kayd-ı zülf-i 'Abdullâhdan	Mânî-i bî-çâreye çağ böyle istîgnâ nedür Yoğsa havf itmez misin ey mâh-rû Allâhdan	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Mânî
191b	Ĥâtemî	Âsitânından geçilmez nâle ile âhdan Pâdişâha ideyin şekvâyî 'Abdullâhdan	Ol şeh-i iklîm-i hüsnâ zulm [ü] bî-dâd eyledün Ĥâtemî bendeğ umar mıydı bunı sen şâhdan	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Ĥâtemî
191b	Mânî	Merhamet ister göñül ol gânze-i bî-dâddan Gör nice nâ-çâr kalmış rahm umar cellâddan	Öpdürüp ruhsârıñı şâd it dil-i mahzûnını Pâdişâhum yüz çevirme Mânî-i nâ-şâddan	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Mânî
191b	Lisânî	İsteme ma' mürülük dehr-i harâb-âbâddan Kim bu bir vîrânedür kalmış Şemûd [u] 'Âddan	Cân-ı şîrîni halâş itmekde dermân bulmadı Ey Lisânî hîşşe al gel kışşa-i Ferhâddan	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Lisânî
191b- 192a	Fehmî	Kâr-ı 'aşkı yeg bilürsem tañ midur Ferhâddan Ĥüsrevâ gördüm ezelden şân'atı üstâddan	Beyt-i ma' mûra 'uruc it kaşr-ı tenden Fehmiyâ 'Âkîl iseñ turma el çek bu harâb-âbâddan	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Fehmî
192a	Bâkî	Nâle-i dil ol ham-ı zülf-i hümâ-pervâzdan Şân figân-ı murğdur ser-pençe-i şebbâzdan	Vaşf-ı nâz-ı nâzenînümdür bu şî' rüm Bâkiyâ Muṭrib-i meclis ser-âgâz eylesün şehnazdan	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Bâkî
192a	Hüdâyî	Göñlüm efgân eyler ol zülf-i hümâ-pervâzdan Şayddur feryâd ider şân pençe-i şebbâzdan	Ey Hüdâyî inleşem n'ola dem-â-dem ney gibi Farğ olunmaz bu ten-i zerd ü nizârum sâzdan	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Hüdâyî
192a	Ĥâtemî	Añlanan bu zülf-i lâçîn-i hümâ-pervâzdan Çok geri kalmaz o çeşm-i dil-rubâ şebbâzdan	Merḡadinde tâze cân bulurdu Ĥâfiz Ĥâtemî Büy-i şî'r-i rûh-bahşum alsa ger Şîrâzdan	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Ĥâtemî
192b	Bezmî	Mest olup âşûfteler ilter evine nâzdan 'Âşık-ı zâra kapusın gösterür açmazdan	Sırruñ ey Bezmî müdâm âğyâra ifşâ eyleme Serden ayrıldı niçe dîvâne keşf-i râzdan	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Bezmî
192b	Bâkî	Niçe tûfân oldı peydâ dîde-i hün-pâşdan Nûh çeşmüm yanına gelse dem urmaz yaşdan	Bâkiyi gâm öldürür 'aşkuñ yolında kôrkarum Şimdi mi çekdi cefâyı râh-rev yoldaşdan	Gazel/6	--- / --- / --- / ---	Bâkî
192b	Ümîdî	Bunca tûfân kim gözüm gördi geçürdi başdan Nûh biñ yıl 'ömri olsa dem uramaz yaşdan	Ey Ümîdî ol melek-sîmâyı görse gözlerüm Ağlasam bir bir aña bu dîde-i hün-pâşdan	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Ümîdî
192b	Ĥayâlî	Boynuma aldum o zülf-i 'anberinüñ minnetin Ey şabâ şahrâyâ şaldum misk-i Çînüñ minnetin	Gevher-i nazm-ı Ĥayâlî güşına zîver yeter Nâzenînüñ çekmesün dürr-i yetimüñ minnetin	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Ĥayâlî
193a	Bâkî	Dil çeker ol târ-ı müy-ı 'anberinüñ minnetin İstemez kıl deñlü zülf-i 'anberinüñ minnetin	Silk-i gevher ma' nî-i bârik ü nazm-ı ter yiter Bâkiyâ çekmez göñül dürr-i şemînüñ minnetin	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Bâkî
193a	Hüdâyî	Çekmesün vechüh gören her nâzenînüñ minnetin Vaşl olan dîdâra çekmez hür-ı 'inüñ minnetin	Ey Hüdâyî yâr elinden çek gümüş peymâneler Çekme gülşende semenle yâsemînüñ minnetin	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Hüdâyî

193a	Hâtemî	Yile virdüm âh-ıla çarh-ı berinüñ minnetin Seyle şaldum eşkle rüy-ı zemînün minnetin	Minnet ol Hâkka ki virdi bir Süleymânlık başa Mür iken ey Hâtemî çekmem nigînün minnetin	Gazel/7	--- / --- / --- / --	Hâtemî
193a- 193b	'Ulvi	Manşıb için çekme aşâb-ı güzînün minnetin 'Ârif isey çek yüri bir nâzeninün minnetin	'Ulviyâ bî-minnet ol nâdâna kılma ser-fürü Hâlünge şükr it işitme her deninün minnetin	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'Ulvi
193b	Bâkî	Bildün mi sen de kendünî ey bî-vefâ nesin Âşüb-ı dehr ü âfet-i devr-i zamânesin	Bâkî yolında döke şaça harc idüp gözüm Âhîr düketdi naqd-i sirişküm hızânesin	Gazel/7	-- / -- / -- / --	Bâkî
193b	Ümidî	Gördi kazâ-yı didemüzün âb u dânesin Murğ-ı hayâl idindi gelüp âşiyânesin	Hâlât-ı 'aşk neydüğini bilmek isteyen Görsün Ümidinün gazel-i 'âşıkânesin	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ümidî
193b	Tîgî	Gelmesün bir dem leb-i dil-berle hem-dem olmayan Gelmesün bezm-i şafâya câmla Cem olmayan	Gönlin almaz Tîgîyâ ehl-i dilün hem çü Hasan Hüsle mümtâz u hulq-ıla müsellemlen olmayan	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Tîgî
193b- 194a	Beyâzî	Hâlümü bilmez esîr-i miñnet ü ğam olmayan Anlamaz derd-i derünüm başa hem-dem olmayan	Ey Beyâzî künc-i ğamda ol benüm kim dem-be-dem Âhla hem-dem olup yâr-ıla maħrem olmayan	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Beyâzî
194a	Hüseynî	Lebün haññun yanında çeşmedür akar çemenlikden Gözün âhüya beñzer kim ba'id olmaz semenlikden	Gönül murğı o maħun haññ-ı ruhsârından ayrılmaz Hüseynî bülbül-i bî-çâre haññ eyler dikenlikden	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Hüseynî
194a	Şâdık	Harâmî gözlerün geçmez daħı şemşîr-zenlikden Kemân ebrûlarun hâlî degül nâvek-fiğenlikden	Dilinden kand-i vaşfun tûñ-i güyâ gibi düşmez N'ola geçmezse Şâdık hüsrevâ şîrîn-sühanlıktan	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Şâdık
194a	Bezmî	Gül itdi gönlegin şad-pâre çıkdı pîreñenlikden Çürütdi saña varın lâle ayrıldı kefenlikden	Gül-i beyzâ-mişâl ey Bezmî dil-ber aklar giyse Döner bir nev nihâle zâhir olmış yâsemenlikden	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Bezmî
194a- 194b	Beyâzî	Murâduñ luñf ise 'âşıklara ğonca-dehenlikden Ġarâz bir tatlu dildür dil-ber-i şîrîn-sühanlıktan	Beyâzîveş beni ğamgîn idüp aġyârı şâd itme Ne haññ eylersin ammâ ey gül-i ter böyle şenlikden	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Beyâzî
194b	Şemsi	Bir gazel didüm yine cânâna söyleñ söylesün Bâkî açsun aġzını Selmâna söyleñ söylesün	Ġoncaveş dem-beste kaldı Şemsiye açılmadı Düstlar luñf eylesün cânâne söyleñ söylesün	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Şemsi
194b	Nev'î	Söylemez hiç ol şanem yârâna söyleñ söylesün Kâ'ilüz sögsün tek ol fettâna söyleñ söylesün	Câm-ı gülden Nev'iyâ mest oldı erbâb-ı çemen Râz-ı 'aşkı bülbül-i nâlâna söyleñ söylesün	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Nev'î
194b	Enisi	Söylemez oldı yine cânâne söyleñ söylesün Ya şikâyet eylerüz sulţâna söyleñ söylesün	Gülşene varduğca dil-ber Ünsî-i şeydâ-y-içün Minnet itsün bülbül-i nâlâna söyleñ söylesün	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Enisi
194b- 195a	'Ulvi	Dimiş ol şeh şî'r dir yârâna söyleñ söylesün Bâ'ış olsun kullara ihsâna söyleñ söylesün	'Ulvi-i dil-hastay dem-beste kıldı câm-ı ğam Keyfi yerinde olan yârâna söyleñ söylesün	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'Ulvi
195a	Sâ'î	Söylemez oldı başa cânâne söyleñ söylesün Bendesine ol şeh-i hûbâna söyleñ söylesün	Söylemez gülmez açılmaz Sâ'îye ey bâġbân Ol dehâmî ğonca-i handâna söyleñ söylesün	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Sâ'î
195a	Nümâyî	Hâlet-i 'aşkı dil-i nâlâna söyleñ söylesün Hikmetün esrârını Loġmâna söyleñ söylesün	Vaşf-ı haddünde Nümâyî şî'rîne olmaz nazîr Anı Selmân ne gerek Hâssâna söyleñ söylesün	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Nümâyî

195a	'Ālī	Naẓmın ihsān eylesün Ḥassāna söyleñ söylesün Ya 'nī kim Pāşā-yı 'ālī-şāna söyleñ söylesün	Qaldı ayaklarda 'Ālī pāyeden pāy almadı Muntazırdur emrine sulṭāna söyleñ söylesün	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'Ālī
195a- 195b	Şāmī	Olmasun aḥbāba ter cānāne söyleñ söylesün Bu keder lāyık degül yārāna söyleñ söylesün	Yār evşāfında hep Şeh-nāme-i ebyātını Şānī-i Firdevsī-i devrāna söyleñ söylesün	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Şāmī
195b	Tīgī	Hālet-i 'aşkı dil-i nālāna söyleñ söylesün Bādenün keyfiyyetin mestāna söyleñ söylesün	Tīgīyā gülsün açılsun gül gibi ol gonca-fem Cümle ağız bir idüp yārāna söyleñ söylesün	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Tīgī
195b	Meylī	Söylemez küsmiş baña cānāne söyleñ söylesün N'eyledüm ol yār-ı 'ālī-şāna söyleñ söylesün	Meyliyā ol şems-ruḥ nazmuma peyrevlik kılıp Bu gāzel ṭarzında hep yārāna söyleñ söylesün	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Meylī
195b	'Azizī	Baña niçün söylemez cānāne söyleñ söylesün Kulına raḥm eylesün sulṭāna söyleñ söylesün	Ölmeden ğamla 'Azizī vaşlına irişmege Çāre var mı ol ṭabīb-i cāna söyleñ söylesün	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'Azizī
195b	Hüsrev	Söylemez oldı meded cānāne söyleñ söylesün Bir nefes ol 'İsī-i devrāna söyleñ söylesün	Hüsreve diñ yār geldi bezme ḥāmūş olmasun Vaḫt-i güldür bülbül-i nālāna söyleñ söylesün	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Hüsrev
196a	Fedāyī	Cevr-i ağıyārı dil-i sūzāna söyleñ söylesün Ḥār zaḫmın bülbül-i nālāna söyleñ söylesün	Küşte-i ğamdur Fedāyī ol leb-i cān-baḫş-ıla İtsün ihyā ol lebi [dermāna] söyleñ söylesün	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Fedāyī
196a	Naḫīfī	Lāl olan ğamla dil-i nālāna söyleñ söylesün Keyf-i 'aşk-ıla geçen ḥayrāna söyleñ söylesün	Qosun ihmāli Naḫīfī 'arz-ı hālün vaḫtidür Yāra hālın 'aşk-ı giryāna söyleñ söylesün	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Naḫīfī
196a	Şemsi	Qırılısun 'aşk-ı bī-çāreler dil-dār sağ olsun Ciger qanıyla ṭolsun tek dil-i bīmār sağ olsun	Gerek luṭfiyla dirgürsün gerek qahıryla öldürsün Bir ednā bendesini Şemsiyā ḥünkār sağ olsun	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Şemsi
196a	Mirī	Qırılısun ḫalk-ı 'ālem tek benümle yār sağ olsun Virürsem ben daḫı yolına cān dil-dār sağ olsun	Yazılmış kuluñ olmak eşki şā[hu]m Miriyi aldı Didükçe qullarından her biri ḥünkār sağ olsun	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Mirī
196b	Tīgī	Görüp dil-ḫastalar hālın şoran dil-dār sağ olsun Leb-i cān-baḫş-ı yāra cān viren bīmār sağ olsun	Bizi cün ol şeh-i mülk-i cefā öldürmek istemiş Varalum ağlaşalum Tīgīyā ḥünkār sağ olsun	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Tīgī
196b	Hüsrev	N'ola 'uşşākını kurbān iderse yār sağ olsun Qırılısun ḫastalar tek ol gözi bīmār sağ olsun	Niçe Ferhād ölürse ğam degül kuhsār-ı 'aşk içre Hemān 'ālemede Hüsrev yār-ı şirīn-kār sağ olsun	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Hüsrev
196b	Meylī	Ölürse 'aşk-ı şeydālar ölsün yār sağ olsun Helāk olursa olsun qulları ḥünkār sağ olsun	Cihān bağında Meyliye hevā-dār olmadı gitdi Şalınsun yürisün ol serv-i ḥoş-refṭār sağ olsun	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Meylī
196b	'İzzetī	Helāk itmek diler ben ḫastasın dil-dār sağ olsun Ben öldüm hicre ol gözleri bīmār sağ olsun	Dimiş kim sağ olursam ['aşkāna] dād idem ol şeh Taḫammül eyle şabr it 'İzzetī ḥünkār sağ olsun	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	'İzzetī
197a	Enverī	Raḫībün yere geçmiş ol perī-ruḫsār sağ olsun Ne var bir ehrimen öldi ise ḥünkār sağ olsun	Alupdur naqd-i 'aqlum bir kul oğlu Enverī cebri Niçün ben derdmende zulm ider ḥünkār sağ olsun	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Enverī
197a	Peyāmī	Bir söziyle beni kul eyledi güftār-ı Ḥasan Bendler geçdi baña zülf-i siyeh-kār-ı Ḥasan	Şimdi illerde vü dillerde budur zıkr olunan Tutdı dünyāyı Peyāmī yine eş 'ār-ı Ḥasan	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Peyāmī

197a	'İzzetî	Goncayı ebkem ider nâzla güftâr-ı Hasan Servi pâ-beste ider şîve-i refîâr-ı Hasan	Yine sihr itdüh o yârūñ sühânı vaşında 'İzzetî ancak olur şîve-i güftâr-ı Hasan	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	'İzzetî
197a	Menba'î	Gicemi gündüz ider âteş-i ruhsâr-ı Hasan Günümü kara ider zülf-i siyeh-kâr-ı Hasan	Zehr-i ğam içürür oldu başa ağyâr-ı Yezîd Menba'î olalı üftâde vü bîmâr-ı Hasan	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Menba'î
197b	'Azîzî	Sîneye âteş urup lâle-i ruhsâr-ı Hasan Dâğlar yakdı dile hâl-i siyeh-kâr-ı Hasan	Yok nazîri Hasanun ğün ü edâda ammâ Olmaz eş'âr-ı 'Azîzî gibi güftâr-ı Hasan	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	'Azîzî
197b	Ħudâyî	N'ola olursa gönül mâ'il-i didâr-ı Hasan Görmedüm bir dahı anuĝ gibi didâr-ı Hasan	Ey Ħudâyî saĝa aĝsent disünler dir isenĝ Ħüblar içre koyup ĝayrıy ol yâr-ı Hasan	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Ħudâyî
197b	Tîĝî	Şalalı dehre ziyâ pertev-i ruhsâr-ı Hasan Olmuşum şevĝle ben 'âşîk-ı didâr-ı Hasan	Vaşf-ı ħüsün olalı mültezem ey şâh-ı kerem Oldı Tîĝî kuluñuñ defter[i] eş'âr-ı Hasan	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Tîĝî
197b	Sâ'î	Benüm ol nazır-ı âyine-i ruhsâr-ı Hasan Benüm ol şâf-dil ü 'âşîk-ı didâr-ı Hasan	Sende hatm oldu kemâl-ile nezâket Sâ'î Saĝa maĝşûsdur evşâf-ı dürer-bâr-ı Hasan	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Sâ'î
197b- 198a	Meylî	Yeridür ölür-isem 'âşîk-ı didâr-ı Hasan Andadur sîret-i iĝvâ-y-ıla etvâr-ı Hasan	Mest ü bî-ĥuş kılup câm mey-i firĝatle Bezm-i ğamda ĝodı Meylîyi dil-efĝâr-ı Hasan	Gazel/4	..- / ..- / ..- / ..-	Meylî
198a	Meĝemme d	Ger dilersenĝ olasin devlet-ile yâr-ı Hasan Eyle ey ehl-i şafâ şıdk-ıla ikrâr-ı Hasan	Olasın yâr-ı Meĝemmed idesin aĝa nazâr Budur evzâ'-ı laĝîf ü budur etvâr-ı ĝasen	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Meĝemmed
198a	Bezmi	Bende itdi beni biĝ cân-ıla refîâr-ı Hasan Aldı 'aĝlum n'ideyin zülf-i siyeh-kâr-ı Hasan	Merhem-i sîne-i mecrûhını buldı Bezmi Künc-i ğamda olalı 'âşîk-ı bîmâr-ı Hasan	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Bezmi
198a	Cevherî	Sâyeveş yerlere çaldı bizi refîâr-ı Hasan Yakdı cân bülbülünü 'arîz-ı gül-nâr-ı Hasan	Cevherî şâne-şîfat düşme ĝurı sevdâya Seni başdan çıkarur turra-i ĝarrâr-ı Hasan	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Cevherî
198a- 198b	Rûĝî	Gönlümi al-ıla aldı gül-i ruhsâr-ı Hasan Çâk çâk itdi dili ĝamze-i ħün-ĝ'âr-ı Hasan	Rûĝiyâ medĝ-i cüvân-ısa kemâle yetdi Vaşf olınsa yeridür şî'r-i dürer-bâr-ı Hasan	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Rûĝî
198b	Zâtî	Ķan oldı yürek ĝanĝer-i bürrânun ucından Cânuma geĝüpdür güzelüm anuĝ ucından	Ķanun ĝüzelüm öte ucıdır senünĝ anuĝ Zâtî seni ĝâyetde sever anuĝ ucından	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Zâtî
198b	Bâĝî	Başlar kesilür zülf-i perişânun ucından Ķanlar dökilür ĝamze-i bürrânun ucından	Murĝ-ı dil-i Bâĝiyi görññ fâhteâsâ Eĝĝân ider ol serv-i ĝürmânun ucından	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Bâĝî
198b	Ref'î	'Aĝlum taĝılur zülf-i perişânun ucından Baĝrum delinür ĝanĝer-i bürrânun ucından	Tübâya eger 'arz kılurlarsa da Ref'î Baş eĝmeyem ol serv-i ĝürmânun ucından	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Ref'î
198b- 199a	'Aĝdî	Sünbül yolınur zülf-i perişânun ucından Gül reng alur ĝonca-i ĝandânun ucından	Güftâr-ıla ĝassân-ı zamân 'Aĝdî olursa Dem-beste ĝalur nazm-ı dür-efşânun ucından	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	'Aĝdî
199a	Ħâlîşî	Dil yandı meded âteş-i ĝicrânun ucından Pervâne gibi şem'-i şebistânun ucından	Ey Ħâlîşî mânend-i ceres inleme her dem Râzun tıyulur çün dil-i nâlânun ucından	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Ħâlîşî

199a	Ümîdî	Gitmeye eger hâr eli dâmânun ucından İnce ilenüp çeçleyesin anuñ ucından	Yârın seni bilmezdi Ümîdî hele şimdi Öğrendi aduñ nâme-i hicrânun ucından	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ümîdî
199a	Müslimî	Şâne geçemez zülf-i perişânun ucından İnce ilenüp çeçleyesin anuñ ucından	Şi' ründe yeter Müslimî maħlaş güzel ögmek Baħş olsa eger nazm-ı dür-efşânun ucından	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Müslimî
199a- 199b	Fazlî	Ķanlar dökülür hañçer-i bürrânun ucından Başlar kesilür zülf-i perişânun ucından	Ey Fazlî oĶın sîneme çekdüm der-imişsin Öldürmelüsin haĶ bu o yalanun ucından	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Fazlî
199b	Bezmi	Döndi başum ol kâkül-i fettânun ucından Bir gûya ki ĶalĶân ola çeçvĶânun ucından	Büs eyleyüp âĶûşa çeçüp sîneni Bezmi Seyrân idemez gûy-ı girîbânun ucından	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Bezmi
199b	Bezmi	Tâlân olur il tuĶ-ı perişânun ucından Dil Ķâret olursa ne 'aceb anuñ ucından	Bezmiye düĶün bayram olur yanmaĶ o mâhuĶ Bâziçede yaĶduĶı gül-efşânun ucından	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Başlık olarak velehu eyzan yazılmıştır.
199b	Ķâtemî	Diller delinür hañçer-i bürrânun ucından Şaçlar yolnur zülf-i perişânun ucından	Bir Bosnevî şehbâza irişdüm ki gün olmaz Alınmaya dil Ķâtemiyâ anuñ ucından	Gazel/6	-- / -- / -- / --	Ķâtemî
199b- 200a	Hâdî	Açıldı girih zülf-i perişânun ucından Âvâre düşerse n'ola dil anuñ ucından	Sevdâya düşerse dil-i divâne 'aceb mi Hâdî gibi Ķisü-yı perişânun ucından	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Hâdî
200a	Sâ'î	Cân geldi leb-i la'l-i dür-efşânun ucından Bir büseñe biñ cân virürin anuñ ucından	Mülk-i sühana nazmun ile velvele şaldun Sâ'î yine cem'iyet-i divânun ucından	Gazel/6	-- / -- / -- / --	Sâ'î
200a	Ķab'î	ÇâĶ oldı tenüm nâvek-i müjĶânun ucından Meydânda başum hañçer-i bürrânun ucından	Ķab'î der ise geldi vefâ büyi meşâma Gönül yazılır ol haĶ-ı reyĶânun ucından	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ķab'î
200a	Câmî	ÇoĶ baş kesilür ol haĶ-ı reyĶânun ucından ÇoĶ fitne Ķopar seyr it o fettânun ucından	Dürler dökülür dâmenine şahid-i nazmun Câmî yine kilk-i güher-efşânun ucından	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Câmî
200a- 200b	Kânî	ÇâĶ oldı gönül Ķamze-i bürrânun ucından BaĶrum delinürse n'ola peyĶânun ucından	Kânîye ne dem Ķışmla baĶsañ göz uciyla BaĶrı delinür Ķamze-i bürrânun ucından	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Kânî
200b	RüsûĶî	'AĶlum daĶılır zülf-i perişânun ucından Ditrer dil ü cân hañçer-i bürrânun ucından	Dil gülşen-i Ķüsün içre kıılır nâle RüsûĶî Bülbül gibi bir gönca-i Ķandânun ucından	Gazel/5	-- / -- / -- / --	RüsûĶî
200b	Beyâzî	Dillendi gönül hañçer-i bürrânun ucından Terk ide gibi cân u teni anuñ ucından	Şemşir-i müjenle şuna Ķaldı ki Beyâzî Terk ide bugün cân u seri anuñ ucından	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Beyâzî
200b	RûĶî	Ķan oldı yüzün nâvek-i müjĶânun ucından Yandı dil ü cân şem'-i şebistânun ucından	Ķan aĶladyor RûĶîye Ķamzen niçe demdür Umar ki şehâ Ķaşbe çıĶa anuñ ucından	Gazel/5	-- / -- / -- / --	RûĶî
200b- 201a	Mişâlî	Ķabîbüm öldürür ben Ķasta-Ķâli renc ü Ķam bir gün Eger Ķam-Ķâneme rencide kıılmazsañ Ķadem bir gün	Dimiş bir gün varup ĶaĶ' idesin başın Ķalemvârî Gelür başa Mişâlî her ne yazarsa Ķalem bir gün	Gazel/6	--- / --- / --- / ---	Mişâlî
201a	Ref'î	Dil-i ĶamĶinümü şormazsın ey şâĶ-ı kerem bir gün O nâ-şâdı helâĶ itmek muĶarrerdür bu Ķam bir gün	Ķam-ı ebrûsı-y-ıla incelüp Ref'î hilâl oldum Senün de Ķâmetün olur meh-i nev gibi Ķam bir gün	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Ref'î

201a	Fürûgî	Çomaz baş kalduram bâlîn-i miñnetden elem bir gün Tabîbüm öldürür ben hasta-hâli derd ü gam bir gün	Belâ-yı kâmetüñ fikr-i femüñ sevdâ-yı zülfünle Fürûgî derdmendi öldürür cânâ elem bir gün	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Fürûgî
201a	Şânî	O çeşm ü zülf-i kâfir-kîşüne ol mîm-fem bir gün Vücûdum ittifaķî itmek isterler 'adem bir gün	Hişâr-ı cismüñi top-ı kazâ âhir yıkar Şânî Diker ceys-i ecel burc-ı beden üzre 'alem bir gün	Gazel/6	.--- / .--- / .--- / .---	Şânî
201a- 201b	Hasan	Yeter ferdâlar itdün rencu kıl luft it kadem bir gün Kerem kıl yarına şalma gel ey şâh-ı kerem bir gün	Budur Hağdan murâdum yârî tenhâ avlayup ancak Hasan ol mihr-i 'âlem-tâbla bir ben olam bir gün	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Hasan
201b	Zamîrî	Şafâ-yı bezmüñ ey sâķî çomaz hağırda gam bir gün N'ola câm-ı lebün şevķi beni eyleyse Cem bir gün	Zamîrî eylese ferrâş iderdüm âsitânında Başum saķķâ müjem cârüb-ı meydân-ı Harem bir gün	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Zamîrî
201b	Bezmi	Müyesser olmadı hağırda ayrılmağ elem bir gün Helâk eyler beni bāküm budur firkañde gam bir gün	Kemâlüm Hüsvrev-i iķlîm-i nazm eyler beni âğir Kağlem destümde ey Bezmi olur baña 'alem bir gün	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Bezmi
201b	'Ulvî	Vücûdum gülşenin terk eyleyüp ey gonca-fem bir gün 'Adem mülkine gönülümde geçer kim 'azm idem bir gün	Şorarsañ sâķî-i hicrân elinden çekdüğüm derdi Ecelden Hağ amân virürse ey 'Ulvî diyem bir gün	Gazel/6	.--- / .--- / .--- / .---	'Ulvî
201b- 202a	Hâletî	'Adem mülkine ey dil çekmez iseñ ger kadem bir gün Vücûduñ varlığın Zâl-i felek eyler 'adem bir gün	Kağlupdur Hâletî peygüle-i miñnetde demlerdür 'Alîlik it kadem-rencu kıl ey kân-ı kerem bir gün	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Hâletî
202a	Nâmî	Öldürürseñ de gönül çomaz işigün taşın Ol senüñ pâdişehüm yoluña çomış başın	Nâmîyâ şem' katı bî-edeb olmış o mehün Çomaz öykünmeyi rüyına kesiksiz yaşın	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Nâmî
202a	Şadıķ	Kağna döndürdi gözüm hier-i lebünle yaşın La 'lgün itse 'aceb midür işigün taşın	Bozdı şovuk söz-ile va' de-i h'ân-ı vaşlın Yinmez itdi şu koyup Şadıķuñ a' dâ aşın	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Şadıķ
202a	Sâ'î	Gördi 'aşık katı pâ-mâl işigün taşın Gedüginde kodı bir taş virüp ol başın	Oldı bir kâküli Leyläya bu Sâ'î Mecnün N'ola eţfâl-i zamân urşa melâmet taşın	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Sâ'î
202a- 202b	Bezmi	Yaşdanup yatmağ için yaruñ eşiği taşın Peyk-i âhum tolanur 'âlemün için taşın	Yâr katı itse her ev başına Bezmi niçesin Çırmağ-ıla tükenür şanma haşud evbaşın	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Bezmi
202b	Şabri	Bu bâğ-ı 'âleme revnağ viren sen serv-i bälâsın O kağd [ü] kâmet-ile toğrusın hağķâ ki ra' nâsın	Dem-â-dem Şabri-i bî-çareñi hicrünle ağlatma Saña lâyık degüldür gel aña güldürme a' dâsın	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Şabri
202b	Hâtemî	Bugün hübân arasında cemâl-ârâ-yı ra' nâsın Şehî-servân-ı dehr içre kıyâmet kâmet-efzâsın	Olupdur nazmuñuñ her satrı bir hoş silk-i mürvârîd Cihânda Hâtemî yaşuñ gibi beñzer ki deryâsın	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Hâtemî
202b	Tîgî	Çızarmış tâb-ı müldeñ gül gül itmiş rüy-ı zîbâsın İder varısa ol nağl-i dil-ârâ gül tonanmasın	Açılsun gül gibi hağdan olup ol gonca-fem dâ'im İşitsün Tîgîyâ bülbüllerüñ feryâd u gağvâsın	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Tîgî
202b- 203a	'İlmî	Nice meyl itmesün dil saña bir mağbüb-ı gağrâsın Güzelsin bî-bedelsin hağ bu kim ra' nâ vü zîbâsın	Felekte dîde-i encüm mişâlin görmedi 'İlmî Bugün meh-pâreler içre yine sevdüm bir a' lâsın	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	'İlmî
203a	Sâ'î	Cüvân-ı ademî-sîret meleksin yâ perîsin sen Leţâfet burcınuñ hüsn-ile mâh-ı enverisin sen	N'ola Sâ'î iderseñ kesb-i şevķi mâh-ı enverden O şems-i evc-i hüsnüñ zerreveş hağ-i derisin sen	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Sâ'î

203a	Şadıq	Dir-isem saña tañ mı çarh-ı hüsnuñ ahterisin sen Melâhat evcinuñ ey şâh mâh-ı enverisin sen	Şikâr itseñ 'aceb mi ol gözi âhûyı nazmuñla Belâgat bişesinuñ Şadıka şîr-i nerisin sen	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Şadıq
203a	Bezmi	Melâhat menzilinüñ mâh-tâb-ı enverisin sen Muhabbet âsumânında ya mihr-i hâverisin sen	'İzâr-ı âteşinüñ şevkine Bezminüñ eş'ârın Görüp guş eyleyen der Enveri ya Âzerisin sen	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Bezmi
203a- 203b	Zamirî	Semenden yâsemenden vechi var dirsem tarisin sen Cinân gülzârınuñ zirâ gül-i nâzükterisin sen	Zuhûr itdi derünuñda Zamirî şuretâ 'âlem Bu tab'-ı pâk ile âyine-i İskenderisin sen	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Zamirî
203b	Hayâlî	Ruñ-ı gerdünda her şubh ey şafaq kim cilvegerson sen Baña kan ağladı hayl-i meleğ hün-ı cigerson sen	Cefâ taşın ne gam atsa Hayâlî saña alçaqlar Belâgat mivesin peydâ iden nañl-i hünersin sen	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Hayâlî
203b	Vâlihî	Nihâl üzre ki ey gül gülşen içre cilvegerson sen Gamuñdan bülbülün kan ağladı hün-ı cigerson sen	Kelâm-ı mu 'ciz-âşaruñ meğer nefh-i Mesîhâdur Sözün cânlar bağışlar Vâlihî bilmem ne dersin sen	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Vâlihî
203b	Vâlihî	Binâgüşında yaruñ ey güher kim cilvegerson sen Şadefle bañr-ı hüsni içinde bir lü'lü'-i tersin sen	Belâgat bağ u râğî içre ey kilik-i güher-efşân Ma'ârif mivesi senden yinür bir nañl-i tersin sen	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Vâlihî
203b- 204a	'Ulvî	Çemen şahında ey lüle seher kim cilvegerson sen Gözümde kaçre kaçre dökülen hün-ı cigerson sen	Hünerverler kulağ çekse 'aceb mi şî'rüne 'Ulvî Bu nazm-ı âb-dâr-ıla dür-i bañr-ı hünersin sen	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	'Ulvî
204a	Cinânî	Şafâ câmından ey mey gerçi her dem cilvegerson sen Gözünden chl-i 'aşkuñ dökdüğü hün-ı cigerson sen	Ne dirse il disün nâdân-ıla bañş u cedel itme Bihamdi'llâh tamâm itdün Cinânî 'aşğ dersin sen	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Cinânî
204a	Beyâzî	Binâgüşında kim ey la'l yaruñ cilvegerson sen Gözümde nâzil olmuş kaçre-i hün-ı cigerson sen	Bulup şehbâz-ı tab'uñla Beyâzî murğ-ı ma'nâyı Ne deñlü teng vâdî olsa anı şayd idersin sen	Gazel/4	.--- / .--- / .--- / .---	Beyâzî
204a	Ğubârî	Semt-i cefâda olana bañmaz yeriyle cân Şimdi vefalı dil-bere mâ'il gönül hemân	Aldı Ğubârî 'aqlumu divâne eyledi Bilmem ne hâlet eyledi ol şüh-ı dil-sitân	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ğubârî
204a- 204b	Bezmi	Tarf-ı vefâda seyr ider-iken gönül revân Bir çeşmi kâtil âfet-i dil gördi nâgehân	Bir himmet eyle Bezmiye ey hazret-i vefâ Tâ kim cefâdan el çeke ol kaşları kemân	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Bezmi
204b	Tab'î	Küy-ı vefâyâ çıkdı o meh seyre nâgehân Tayy-ı menâzil eyledi şan mihr-i âsumân	Tab'î mezâr-ı hazret-i Şeyh-i Vefâyâ var Eyle du'â ki göstere yüz saña ol cüvân	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Tab'î
204b	Süheylî	Semt-i vefâyı geşt ü güzâr cyledüm revân Tâ ki toğkundı çeşmüme bir şüh-ı dil-sitân	Bâğ-ı cihânda gül gibi ey gonca gül açıl Kılsun Süheylî karşıña bülbül-şifâ figân	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Süheylî
204b	Şadıq	Biñ yıl dönerse çarh-ı cefâ-cü dilâ revân Gelmez Vefalı Añmede mânend bir cüvân	Şems-i cemâl-i Añmedî görmek murâd ise Şadıq şehirde eyle Vefâ semtini mekân	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Şadıq
204b- 205a	Sâ'î	Ey dil Vefalı Añmede virsem 'aceb mi cân Şimdi vefalı dil-bere hep cân virür cihân	Vuşlat deminde Sâ'î añar gözlerüm yaşı Küy-ı vefâda niteki 'aynâni tecriyân	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Sâ'î
205a	Rif'atî	Semt-i Vefâda bir büt-i 'ayyâr-ı dil-sitân Bilmem ne şuret itdi dili aldı nâgehân	İtdi zamâne Rif'atîyâ baña çok sitem Pây-ı cefâda olmasa ol şâh kâm-rân	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Rif'atî

205a	Râğîbî	Sevdi Vefâlî bir güzeli cân-ı nâ-tüvân Kılsun gerek vefâ [vü] gerek zulm-i bî-kerân	İrmeye pîrlîk demine Râğîbî kuluğ Terk eyler ise 'aşkuñu ey yâr-ı nev-cüvân	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Râğîbî
205a	Ķâđî	Semt-i Vefâda bu dil-i âvâre nâgehân Gördi gezerken AĶmed-i mümtâzi kâm-rân	Üftâde çok yolında anuğ cân u baş vîrür Olmaz cihânda Ķâđî gibi bende bî-gümân	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ķâđî
205a- 205b	MedĶî	Küy-ı vefâya gelse ger ol yâr-ı mihrîbân Bâm-ı sipîhre seyre çıkar mihr-i âsumân	MedĶî vişâl-i yâr-ıla her dem şafâda ol Çeksün belâ-yı fırkatın ağıyâr-ı bed-gümân	Gazel/5	-- / -- / -- / --	MedĶî
205b	Selâmî	Dîdâra oldı şü gibi üftâdeler revân Semt-i Vefâda zâhir olaldan o nev-cüvân	Nergis gözünle Ķamze-i Ķün-rîzûñi görüp Oldı Selâmî pâdişehüm zâr u nâ-tüvân	Gazel/6	-- / -- / -- / --	Selâmî
205b	[...]	Sevdi görince dil yine bir şüh-ı dil-sitân Sevdâ-yı Ķâlî cânuma od şaldı nâgehân	Güşe-be-güşe muntazır 'uşşâĶ-ı bî-nevâ Semt-i Vefâda n'ola Ķurâm itse ol cüvân	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Şiirin kime ait olduğu tespit edilememiştir.
205b	Naşîbî	Büy-ı vefâdan ol gül-i ra'nâda yok nişân Bülbül-şîfat iderse n'ola murğ-ı dil fiğân	Her gün Naşîbî seyr ider ol meh raĶîb-ile Olmaz senünle râh-ı Vefâdan yaña revân	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Naşîbî
205b- 206a	Rühî	Atmadı bize diyü iderken gönül gümân Toğrıldı tığ-i Ķamze baña ey Ķaşî kemân	Bir nesne Ķâşıl olmadı bu Ķîl ü Ķâlden Cânlar eritdi yoluña Rühî kuluğ revân	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Rühî
206a	Ķâletî	Semt-i Vefâda mâ'il-i 'uşşâĶ-ı dil-sitân Olmaz Vefâlî AĶmede mânend bir cüvân	Himmet iderse şeyĶ-i Vefâ Ķâletî baña Olur musaĶĶarum o perî-çehre bî-gümân	Gazel/6	-- / -- / -- / --	Ķâletî
206a	Dervîş	'Ayân idüp ruĶ-ı zerdümde 'aşkuñ za'ferân şeklin Sirişküme Ķün-ı dilden baĶlamışdur ergavân şeklin	Şeh-i 'aşkum diyâr-ı miĶnete Dervîş 'azm itdüm Başumda düd-ı âhum baĶlamışdur sâyebân şeklin	Gazel/8	--- / --- / --- / ---	Dervîş
206a- 206b	Ķâtemî	Görünmez cân diyenler görsün ol ruh-ı revân şeklin Özi şahid yeter 'arz itsün ey dil yâr-ı cân şeklin	Bu âteş-bâz-ı âhum Ķâtemî peydâ ider gördüm Gehî şîr-i jiyân geh ejder-i âteş-feşân şeklin	Gazel/8	--- / --- / --- / ---	Ķâtemî
206b	Bezmî	Temâşâ idüp ey mâh alnuğ üzre ebruvân şeklin Nazardan devr ider 'âlem hilâl-i âsumân şeklin	Ķudâ müstaĶkem itsün Ķâ'ilün iĶbâl ü iclâlin Ķur ide tâ ki dün gün geh 'ayân u geh nihân şeklin	Gazel/6	--- / --- / --- / ---	Bezmî
206b	Ķubârî	'Aceb naĶş eylemiş naĶĶâş-ı Ķudret ol cüvân şeklin Zülâl-i la'l-i nâbî gösterür 'aynıyla cân şeklin	Şalın küy-ı Vefâda lâle-Ķadler serv-Ķadler[le] Cemâlün eyle 'arz ol semt tutsun gülsitân şeklin	Gazel/7	--- / --- / --- / ---	Ķubârî
206b	Ķab'î	Tırâş itmiş Ķatın gün gibi göstermiş 'ayân şeklin Mücellâ eylemiş âyîneveş ol nev-cüvân şeklin	Ķurî efsânedür ma'nî yüzinde Ķab'iyâ devlet Anuğ-çün ihtiyâr itdüm gedâ-yı bî-nişân şeklin	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Ķab'î
206b- 207a	'ÂşîĶ	Yürürken sîned e görsün o yâr-ı dil-sitân şeklin Bedende şol ki yer itmek diler ruh-ı revân şeklin	Yazarken 'ÂşîĶâ naĶĶâş-ı Ķudret şüret-i Ķüsnin Hemân bir noĶta-i sürĶ-ile göstermiş dehân şeklin	Gazel/6	--- / --- / --- / ---	'ÂşîĶ
207a	Âşârî	Şararup tütmuşum 'aşkuñla mîr-i 'âşîĶân şeklin Ķamuñla ey gül-i ter baĶladum berg-i Ķazân şeklin	Zahîr olsa baña Âşârî ger ol Ķüsrev-i gerdün Tutam nazm-ı Ķasnenle Ķarz-ı ĶassânunĶ hemân şeklin	Gazel/6	--- / --- / --- / ---	Âşârî
207a	Kânî	Nice şüret vire naĶş eyleyen ol nev-cüvân şeklin Muşavver mi muşavvir resm ide 'âlemde cân şeklin	Şanemler fikri ile Kânîyâ pürdür gönül levĶi Ezel ressamı deyr-i dilde resm itmiş bütân şeklin	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Kânî

207a	Hādī	Yazaldan dilde naqqāş-ı hayāl ol yār-ı cān şeklin Gören bir şüret-i bî-cān şanur ben nā-tüvān şeklin	Mey-i vahdetle Hādī kalbünjī şāf it 'alāyıkdan Görem mir'āt-ı dilde dirseñ ol pîr-i muğān şeklin	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Hādī
207b	Rūhī	Ezel naqqāşı tarh itmezden evvel cism ü cān şeklin Gönül hātırda naqş itmişdi ol şūh-ı cihān şeklin	Zemīn-i tengde söz söylemek tab'-āzmālıkdur Diyen bu şî'ri güyā gösterüdüñ imtiḥān şeklin	Gazel/7	.--- / .--- / .--- / .---	Rūhī
207b	'İlmī	Mey üzre mün'akis seyr eyleyen ol dil-sitān şeklin Görür āyine-i sāğarda 'ayş-ı cāvidān şeklin	Bilindi dildeki nār-ı muḥabbet herkese 'İlmī Bulaldan farq-ı serde müy-ı jülidem duḡān şeklin	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	'İlmī
207b	Beyāzī	Taşavvur itmeyince ol nihāl-i ergāvān şeklin Gelür cūşa sirişküm bağlayup ol demde ḡān şeklin	Büt-i Ferḡārī dirler ey Beyāzī şüret-i bî-cān Görenler ol büt-i 'İsī-[dem-i mu'ciz]-dehān şeklin	Gazel/6	.--- / .--- / .--- / .---	Beyāzī
207b- 208a	Rūsūhī	Yürü bî-pîreḡen seyr eyle ol müy-ı miyān şeklin Görem dirseñ eger zāhirde sen rūh-ı revān şeklin	Hemişe pādīşāhum ber-ḡarār ol taḡt-ı devletde Gelüp sürsün işigünḡe niçe şāh-ı cihān şeklin	Gazel/6	.--- / .--- / .--- / .---	Rūsūhī
208a	Hāletī	Göre naqqāş-ı Çin ger ol büt-i nā-mihribān şeklin Olup lerzān bozardı şüret-i deyrünj hemān şeklin	Urulmaḡ bir periye Hāletiveş neydi 'ālemde Eger kim ādemün bozmasa āḡir dil-berān şeklin	Gazel/7	.--- / .--- / .--- / .---	Hāletī
208a	Cāhī	Bize āgyār gösterse n'ola şîr-i jiyān şeklin Ben āḡa göstereydüm Ḥāḡḡ virse Erdevān şeklin	Meger āgyārı Cāhī ḡatlı idüpür küy-ı dil-berde Gören paşlı şanur tıḡını bilmez ḡutdı ḡān şeklin	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Cāhī
208a	Şabri	Dür itdi beni ayırup āḡir o melekden Ḡān āḡlar isem n'ola şafaḡ gibi felekden	Ey Şabri tenüm dāḡ-ıla zeyn itse ser-ā-ser Ḥil'at giyürürdi baḡa ol şāh benekden	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Şabri
208a- 208b	Tiḡi	Şol deḡlü ḡubār oldu tenüm cevri felekden Ḥāküm ḡüzer itdi niçe ḡat ḡokuz elekden	Şunmazsañ eger cām-ı lebünḡen bir içim şu Tiḡ-i ḡam-ı hicrünḡe olur ḡuşşa yemekden	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Tiḡi
208b	Sehmī	Ben zerreyi ayırdı o gün yüzlü melekden Āh eyler isem ra'd-şifāt n'ola felekden	Eşküñ eşeri seng-i der-i yārda Sehmī Şol sīm gibidür görinür şāf mihekden	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Sehmī
208b	Bezmī	Ben ḡākī cūdā kıldı cihānda o melekden Yanup yaḡlırsam n'ola gün gibi felekden	Āgyār-ı ḡar ey Bezmī ḡüzār eylese bāḡa Mestāne olur içmeden ol āb-ı ḡarekden	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Bezmī
208b	Ḥudāyī	Dür oldu eşiginde o gün yüzlü melekden Şebnem gibi āḡlarsa ḡözüm n'ola felekden	Ḡāyetde daḡıḡ olsa n'ola nazm-ı Ḥudāyī Pervizen-i diḡḡatle elenmişdür elekden	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ḥudāyī
208b- 209a	Rūsūhī	Ben zerreyi ayırdı o gün yüzlü melekden Mānend-i şehāb āḡlar-ısam n'ola felekden	Hem-demdür o yār-ıla Rūsūhī niçe āgyār Ney gibi fiḡān eyler isem n'ola yürekden	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Rūsūhī
209a	'Ālī	Himmet bülend idüp bu dil-i müstemende ben Meyl eyledüm o serv-ḡad-i ser-bülende ben	'Ālī bu şî'ri ziver-i menşür-ı nazm idüp Ḥüsrevlik eyledüm yine mülk-i sūḡanda ben	Gazel/7	-- / -- / -- / --	'Ālī
209a	Bezmī	Mādām esir-i kemterüm ol şeh-levende ben Ḥāşā ki cān u dilden olam ḡayra bende ben	Bezmī gibi ḡapunḡa cihān ḡalḡı nā-murād Düş olmadum zamānede bir behremende ben	Gazel/7	-- / -- / -- / --	Bezmī
209a- 209b	Süheylī	Virdüm boyun ḡaçan ki o zülfı kemende ben Oldum efendi cān-ıla ol bende [bende] ben	Āh ey Süheylī n'eyleyeyüm almadum dirḡḡ Büy-ı vefā şemāmesini bu çemende ben	Gazel/8	-- / -- / -- / --	Süheylī

209b	Şādık	Oldum piyāde ol şeh-i çābük-semende ben Dönsem ‘aceb mi bir gözi kanlu levende ben	Şi‘rüm Kemāle irdi feşāhatla Şādıkā Naẓmumla Rūmı beñzedeliden Hocende ben	Gazel/7	-- / -- / -- / --	Şādık
209b	Cüz’î	Cān-ıla mā’il oldum o serv-i bülende ben Olsam n’ola benefşe gibi ser-fekende ben	Zencir-i zülf-i yār-ıla Cüz’î muḳayyedin Çokluḳ taḳayyüd eylemezin ğayrı bende ben	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Cüz’î
209b- 210a	Sā’î	Oldum esîr o kākül-i müşkîn-kemende ben İşlendüm ol zamāñ ki ḳoşuldum levende ben	Dil-şād olam mı Sā’î gam-ı rüzgār ile Selmānveş ferîd-i zamānum sūhanda ben	Gazel/7	-- / -- / -- / --	Sā’î
210a	Rif’atî	Meyl eyleyüp o serv-ḳad-i dil-pesende ben Oldum sebeb belā-yı dil-i müstemende ben	Ḥaḳḳā ki Rif’atî ḳad-i mevzün-ı dil-beri Seyr itmedüm nihāl-i gül ü nārvende ben	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Rif’atî
210a	Sipāhî	Ḥār-ı ğam aldı dāmenümi gül dikende ben Olsam benefşe gibi n’ola ser-fekende ben	Taḥsîn ide Sipāhî görüp Ḥüsrev-i ‘Acem Bir şi‘r-i ter didüm yine tarz-ı Ḥasende ben	Gazel/9	-- / -- / -- / --	Sipāhî
210a	Ṭal’atî	Bir sîne gördüm ol gül-i nāzük-bedende ben Kim görmedüm ṭarāvetini yāsemende ben	Gördükçe baña Ṭal’atî dūšnām ider yürür Bilsem ḫaṭāmı n’eyledüm ol şeh-levende ben	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ṭal’atî
210a- 210b	Ṭab’î	Ṭoĝruluĝınla irdüm o serv-i bülende ben Söyletmedüm hezārî fezā-yı çemende ben	Taḥsîn iderdi Ṭab’î bu nazma görüp Kemāl Bir şi‘r söyledüm yine tarz-ı Ḥasende ben	Gazel/6	-- / -- / -- / --	Ṭab’î
210b	Türābî	Gördüm çemānde ḳaddın o servüñ çemende ben Āzāde iken oldum esîr [ü] fekende ben	Ānide ey Türābî ider ādemi helāk Gördüm bu ān [u] ḫüsni o vech-i ḫasende ben	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Türābî
210b	Emirî	‘Arz eyledüm niyāzumı bir şeh-levende ben Olmam hevā-yı ‘aşḳla bir ğayra bende ben	Ḥüsni-i maḳālün oldı Emirî senün Ḥasen Ṭaḳlîd ider sūhanda Kemāl-i Hocende ben	Gazel/7	-- / -- / -- / --	Emirî
210b- 211a	İlāhî	Meyl eyledüm olup şu gibi ser-fekende ben Pāy-ı ḫabîb-i serv-ḳad-i ser-bülende ben	Sulṫān-ı ‘aşḳa bende olaldan İlāhîyā Buldum künüz-ı ma’rifetu’llāhı sende ben	Gazel/6	-- / -- / -- / --	İlāhî
211a	Kānî	Düşdüm hevā-yı zülfün ile ḳayd u bende ben Oldum ḳapuñda bir kıl ile baĝlu bende ben	Başum göge irürse n’ola Kānî gün gibi Oldum fekende sāye o serv-i bülende ben	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Kānî
211a	Ẓamirî	Şandum nihāl-i ḳāmet-i ḫavrā çemende ben Ṭübā ḫirāmını göricek nārvende ben	Olsa serir-i şāhı müsellemin n’ola baña Zirā Ẓamirî ḫüsrev-i nazmum sūhanda ben	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ẓamirî
211a	Vālî	Virdüm gönül o serv-ḳad-i dil-pesende ben Düşdüm hevā-yı zülfi-y-ile ḳayd-ı bende ben	Seyr eyledüm bu gülşen-i zībāyı görmedüm Vālî leṫāfet-i ḳadini nārvende ben	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Vālî
211a- 211b	‘Ömrî	Dil baĝlayalı ṫurra-i müşkîn-kemende ben Oldum esîr silsile-i ḳayd [u] bende ben	Bāzār-ı ğamda ‘aşḳla çok eyledüm ziyān Ĝayrı şataşmadum hele bir sūdmende ben	Gazel/6	-- / -- / -- / --	‘Ömrî
211b	Beyāzî	Meftün olaldan ey gönül ol şeh-levende ben Döndüm belā-yı ‘aşḳla bir müstemende ben	Añmışlar ol perîye Beyāzî-i bî-dili Çok cev eyledüm dimiş ol derdmende ben	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Beyāzî
211b	Kirāmî	Mîhr-ile zerreveşce göz açdum çemende ben Buldum şafāyı serv ü gül ü yāsemende ben	Dil şafḫasında naḳşımı görüp Kirāmîyā Şad āferinler eyledüm ol naḳş-bende ben	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Kirāmî

211b	Ahmed	Ol şeh-süvâr-ı hüsni hem-pâ olanda ben Düşdüm rikâb-ı pâyına oldum fekende ben	Ahmed cihânda fâriğ ü âzâd iken bugün Oldum esîr cân-ıla bir şeh-levende ben	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ahmed
211b- 212a	Nümâyî	O yârı mest-i h'âb idi bezm-i cemende ben Nâzûkluk-ile sineye çekdüm geçende ben	Lâyîk midur rakîb ola vaşl-ıla şâdmân Giryân olam Nümâyî bu dâru'l-hazende ben	Gazel/7	-- / -- / -- / --	Nümâyî
212a	Niyâzî	Çekdüm cefâyı dil virüp ol dil-pesende ben Büy-ı vefâyı bulmadum ol gül-bedende ben	Ahvalümi Niyâzî nice yâra 'arz idem Ol pâdişâh-ı mülk-i hasen bir fekende ben	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Niyâzî
212a	Şafâyî	Reng ü ruhuñ görince gül ü yâsemende ben Bülbül-mişâl nâleler itdüm cemende ben	Şâfî şafâ-yı şafvet-i nazm ile hağ bu kim Selmân-ı dehr ü Hüsvrev-i 'aşrum sühanda ben	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Şafâyî
212a	Naşîbî	Çul olmağ-için ey göñül ol şeh-levende ben Düşdüm öpüp ayağımı pây-ı semende ben	'Uşşâka şimdi mihrî ziyâd olduğım bilüp Oldum Naşîbî cân-ıla ol yâra bende ben	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Naşîbî
212a- 212b	Sultân Murâd	Bâğ pür-nağş u nigâr oldı bahârı severin Mâ'ilüm nağşına gâyetde nigârı severin	Serv kıddin severin gâyet-ile dil-daruñ Ey Murâdî dime kim büs u kenârı severin	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Sultân Murâd
212b	Bâkî	Bâğ pür-nağş u nigâr oldı bahârı severin Mâ'ilüm nağşına gâyetde nigârı severin	'Aşıkun rağşda hem-pâlarıdur dest-efşân Bâkiyâ anuñ için serv ü çenârı severin	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Bâkî
212b	Meylî	Cüylar içre şen olduçça o yârı severin Devr-i gülde açılan tâze bahârı severin	Tâzelikte iderin tevbe vü istiğfârı Meyliyâ ben seçeri nâle vü zârı severin	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Meylî
212b	Hâtemî	Beste-leblerde ben ol lâle- 'izârı severin Mâ'ilüm goncalara tâze bahârı severin	Gidelüm zevrağ-ıla Bañr-ı Siyeh seyrine gel Mâ'ilin Hâtemiyâ aña hağârı severin	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Hâtemî
212b- 213a	Hilmi	Nev-bahâr oldı yine geşt ü güzârı severin Gözi âhûlar-ıla şayd u şikârı severin	Hilmiyâ yok yere gel baña naşîhat itme İhtiyârî degül ol lâle- 'izârı severin	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Hilmi
213a	Sultân Murâd	Eşk-i çeşmümden yüzün gülzârına nem gelmesün Ağlasun bülbüllerün sen gül açıl gam gelmesün	Ey Murâdî 'âlem içre sevdüğüm besdür baña 'Âlemüm vardur baña dil-bersiz 'âlem gelmesün	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Sultân Murâd
213a	Bâkî	Gün yüzün hem gösterür hem dir göze nem gelmesün Çeşme-i çeşme nice eşk-i dem-â-dem gelmesün	Câm-ı zehr-âlûd ise gelsün kefi dil-dârdan Bâkiyâ ağıyar elinden sâğar-ı Cem gelmesün	Gazel/7	--- / --- / --- / ---	Bâkî
213a	Dervîş	Yanuma firkat deminde yâr u mañrem gelmesün Âh u efgânım yeter bir gayrı hem-dem gelmesün	Bir du 'â-yı hayrdur ancağ gelen Dervîşden Hâtra hergiz elem ey şâh-ı 'âlem gelmesün	Gazel/7	--- / --- / --- / ---	Dervîş
213b	Müderriş	Rûh-ı pâküñe dilersem kim şehâ gam gelmesün Bende ol kıdsilere çeşm-i dile nem gelmesün	Ey Müderriş 'aşk dersidür gene nâfi' olan Rîş-i 'aşka andan özge hiç merhem gelmesün	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Müderriş
213b	Menba'î	Derd ü gamdan gayrı baña yâr u mañrem gelmesün Eşk-i hününümden özge dañı bir dem gelmesün	Da 'vet itdüm ol periyi şî'rlere efsün idüp Menba'î gam-hâneme bu gice âdem gelmesün	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Menba'î
213b	Bezmi	Şöyle giryân it beni kim 'aynuma nem gelmesün Nem degül kanum dökünsün dideme dem gelmesün	Şöyle mu 'tâd eyle âlâm-ı cihâna cânı kim Hâtr-ı nâ-şaduña ey Bezmi 'âlem gelmesün	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Bezmi

213b	Tîgî	Serv-kâmetler olur gerçi ki ekşer mevzûn Olmaz ol naḥl-i ser-efrâza berâber mevzûn	Tab'-ı Tîgî gibi mîzân-ı güher-senc olmaz Nitekim sencileyin rûḥ-ı muşavver mevzûn	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Tîgî
214a	Ĥâtemî	Râst kad gerçi ki çok serv ü şanavber mevzûn Naḥl-i Tübâ kâni bir kıddüñe beñzer mevzûn	Ĥâtemî böyle sehi-kadde gerek şî'r-i selîs Râst olur mı suṭur olmasa mıstar mevzûn	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Ĥâtemî
214a	Şabri	N'ola dirlerse saña ey boyı 'ar'ar Mevzûn Kâni kıddüñ gibi bir serv ü şanavber mevzûn	Ĥüblarda n'ola her dem anı vaşf eyler-isem Şabriyâ şâ'irüñ olur sözi ekşer mevzûn	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şabri
214a	Bezmi	Şöyle reh-ber berüñ ey kâmeti 'ar'ar Mevzûn Olmaz ey serv-i sehi kıddüñe beñzer mevzûn	Bî-naẓîr olduğıçün ḥüsne Yûsuf gibi var Bezmi nazm itdi aña bir gazel-i ter mevzûn	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmi
214a	Rüsûḥî	Bâğ-ı dehr içre şehâ kıddüñe beñzer mevzûn Ḥaḳ bu kim bitmedi bir serv ü şanavber mevzûn	Ey Rüsûḥî o peri-peykeri vaşf eyleyicek Yazılır nâmi ile şuret-i defter mevzûn	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Rüsûḥî
214b	'Ömri	Olmaz ey serv-i revân kıddüñe hem-ser mevzûn Râst durursa saña cümleten eller mevzûn	Kâmeti vaşfına bir tâze gazel vezn eyle 'Ömriyâ ḥil'at-i nazm ola ser-â-ser mevzûn	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ömri
214b	'Ömri	N'ola dirlerse saña rûḥ-ı muşavver Mevzûn Görmedüm ḥaḳ bu ki kıddüñ gibi ḥoşter mevzûn	Kâmeti vaşfına bir tâze gazel vezn eyle 'Ömriyâ ḥil'at-i nazm ola ser-â-ser mevzûn	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ömri
214b	Rûḥî	Baş çeküp başına başka geçer 'ar'ar mevzûn Ey göñül olmaya çün kâmet-i dil-ber mevzûn	Ṭaḥ mı mevzûn u muḥayyel olur-ısa şî'rüñ Rûḥiyâ çün o mehüñ nâmına dirler Mevzûn	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Rûḥî
214b- 215a	Mişâlî	Bütün dünyâ degersin bir cüvân-ı mâḥ-peykersin Niçün ey yâr-ı cânım kendüñe Şaḳḳu'l-kamer dersin	N'ola ḥoş geçseler sāyençe niçe mâḥ-peykerler Felekte mihr-i 'âlem-tâb gibi zerre-perversin	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Mişâlî
215a	Ĥâtemî	Felekte kimse mişlün görmedi bir mâḥ-i enversin Güzellikde sen ey meh ḥaḳ budur günden münevversin	Zen-i dünyâya meyl itmez zebûn-ı zâl-i dehr olmaz Tecerrüd 'âleminde Ĥâtemî ḥaḳ bu kavî ersin	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ĥâtemî
215a	Ḥayrî	Tekellüm eylesen dürler şaçarsın kân-ı gevhersin Güzeller müşteri cümle saña sen mâḥ-peykersin	Nice beñzer disün cânâ saña Şaḳḳu'l-kamer Ḥayrî O da bir mâḥ-pâre sen de ve'l-ḥâşil berâbersin	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ḥayrî
215a	Ḳadrî	Mesîḥâveş yine 'uşşâkı ihyâ itmek istersin Bugün deyr-i cihânda ḥaḳ bu kim rûḥ-ı muşavversin	Ḥayâl ü ḥaṭṭ-ı dil-ber 'üd u âḥuñ düddur Ḳadrî Ten-i şad-çâk u nâr-ı 'aşkla güyâ ki micmersin	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Ḳadrî
215a- 215b	Rûḥî	Ḥüsne Yûsuf-naẓîr ü ḥulḳla oldı Ḥasan Dil-rubâlar içre olmaz böyle bir nâzûk-beden	Gerçi aḥlâḳ-ı ḥasen vaşfında şâ'ir çok velî Rûḥiyâ bir saña beñzer görmedüm merd-i süḥan	Gazel/7	... / ... / ... / ...	Rûḥî
215b	Beyâzî	Ḥüsne ü ḥulḳa mâlik olmaz böyle bir sîmîn-beden Ḥüsne ü ḥulḳ-ıla müsellemdür güzellerde Ḥasan	Ey Beyâzî gûş idüp bu nazm-ı gevher-bâruñı Dir idi aḥsent ger şağ olsa Selmân [u] Ḥasan	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Beyâzî
215b	Ĥâtemî	Eglenür misin didi küyumda ol rengin-süḥan Didüm ey ârâm-ı cân eglencedür maḳşud olan	Ĥâtemî kim beñzedür billûra yârüñ cismini Ya mücessem rûḥ ya kâfur-ı Çindür ol beden	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Ĥâtemî
215b	Tîgî	La'l-i sîr-âbuñ görüp ey Yûsuf-ı gül-pîreñen Teşne diller oldılar üftâde-i çâh-ı zeçan	Tîgîyâ çün gördi vuşlatdur murâdı Ḥüsrevüñ Cân-ı şîrin virüp çıkdı aradan Kûh-ken	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Tîgî

216a	Ṭab'î	Karşudan gün gibi peydâ oldu bir vech-i hasen Didiler hûbân-ı 'âlem içre budur şimdi han	Ṭab'iyâ virdüm göñül nağdin yine bir cevhere Ağzı güyâ dürr-ile pür hoşkadur yâkûtдан	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Ṭab'î
216a	Zamîrî	Göñlümüz âzâde-i dehr iken ey hulkı hasen Bende olmağdur saña şâhum zamîrinden geçen	Tîr-i müjgânunı midur ya sehm-i gâmzeñ muttasıl Ey kemân-ebürü Zamîrînüñ zamîrinden geçen	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Zamîrî
216a	Kânî	Al vâlâ pîrechen giye o mâh-ı sîm-ten Al fânüs içre güyâ şem'adur kâfurdan	Kâniyâ besdür şehîd-i 'aşk olana lâleveş Penbe-i dâğ-ı dem-âlûdi yeter hünün kefen	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Kânî
216a	Bezmi	Ey boyunı bağ-ı leâfette nihâl-i nârven Şahın-ı gülzâr-ı melâhatde 'izârün yâsemen	Bir şeh-i hûbâna Bezmi çâker oldu kim anuñ Vaz'-ı maqbûli gibi nâm-ı şerîfidür Hasan	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Bezmi
216a- 216b	Seyrî	Hüsnele Yûsuf-liķâ hulk-ıla mânend-i Hasan Görmemişdür böyle bir naqşî güzel deyr-i kühen	Çanda olsa al tûñ diyü vaşf idüp lebün Ṭatlu ṭatlu anı Seyridür şekerle besleyen	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Seyrî
216b	Hâletî	Dil silsile-i zülf-i siyeh-kâra çekilsün Manşûr gibi ṭurmasun ol dâra çekilsün	Dür dişlerini vaşf idelüm Hâletî yârün Bir niçe güher şişe-i efkâra çekilsün	Gazel/8	-- / -- / -- / --	Hâletî
216b	Tîğî	Biñ cânla dil kâkül-i cânâna çekilsün Aşhâb-ı sefer cânib-i ser-dâra çekilsün	Çarhunı katı çok çekdi cefâsın dil-i Tîğî Şimden gerü ahından o gaddâre çekilsün	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Tîğî
216b- 217a	Bezmi	Ser-dâr-ı sipeh cânib-i küffâra çekilsün Başdan geçüp a'dâ çerisi târa çekilsün	Meydânda münâdîlik it ey na'ra-i Bezmi Rindân işidüp hâne-i hammâra çekilsün	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Bezmi
217a	Ṭab'î	Ser-nâme-i haṭ levh-i ruḥ-ı yâra çekilsün Menşûr-ı vefâ şafha-i ruḥsâra çekilsün	Şarrâf-ı sühân-sence sözüñ Ṭab'î beyân it Elfâz-ı gâzel zer gibi mi'yâra çekilsün	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ṭab'î
217a	Rûhî	Müjeñ tîr ü muḳavves kaşlarunı aña kemân olsun Delinsün nâvek-i gâmzeñle sinem bir nişân olsun	Esîr-i rû'yet-i bağ-ı cemâl olanlar ey Rûhî Dönüp bir yaña bakmazlar gerek hür-ı cinân olsun	Gazel/6	--- / --- / --- / ---	Rûhî
217a	Sâ'î	Bozulsun şüret-i Şîrîñ ü Hüsrev bî-nişân olsun Senün hüsünün benüm 'aşkum cihânda dâsitân olsun	Gedâ-yı nâ-tüvân olursa şâhum gâm degül Sâ'î Cihân ṭurduqça ol mîrzâ-yı hûbân kâm-rân olsun	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Sâ'î
217a- 217b	Bezmi	Kaşunı çîn eyledükçe niçe bir ḳaddüm kemân olsun Niçe bir tîr-i âha çarhunı umacı nişân olsun	Firâḳunı dem-â-dem Bezmiyi giryân u zâr eyle Yoluñda nağd-i eşk-i çeşm-i ter ruḥum revân olsun	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Bezmi
217b	Ṭab'î	Ser-i küyünge dil 'aşkunı şâh-ı kâm-rân olsun Sürüp dil hâke yüz gün gibi meşhûr-ı cihân olsun	O gül-ruḥ vaşfına gülşende ağız açduğum demler Benümle Ṭab'iyâ murğ-ı hoş-elhân hem-zebân olsun	Gazel/6	--- / --- / --- / ---	Ṭab'î
217b	'Aqlî	Sirişk-i çeşm ü nağd-i 'ömr ü hün-ı dil revân olsun Bilünı ḳucmağa nem varisa servüm der-miyân olsun	Benüm meydân-ı 'aşkunı 'Aqliyâ bir merd-i ser-bâzı Dayansun Zâl-i gerdün nâmuma tek pehlevân olsun	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	'Aqlî
217b	Bâkî	Çâk oldu yaḳam cevri-firâvânunı elinden Şad-pâre iken dâmen-i dil anuñ elinden	Bâkî niçe bir fâhteveş bağ-ı belâda Nâlân olam ol serv-i hîrâmânunı elinden	Gazel/7	-- / -- / -- / --	Bâkî
218a	'Ulvî	Mest olalı dil sâkî-i hicrânunı elinden Çâk oldu yaḳam cevri-ile cânânunı elinden	Murğ-ı dil-i 'Ulvî niçe bir cylesün efgân Ol ḳaddi çenâr âfet-i devrânunı elinden	Gazel/5	-- / -- / -- / --	'Ulvî

218a	Rûhî	Pür-dâğ durur sîne o cânânun elinden Yandı reg-i cân âteş-i hicrânun elinden	Cem'iyet-i hâtır ne idi Rûhî bulunmak Dağılmasa 'aql ol şacı Leylânun elinden	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Rûhî
218a	Mânî	Biri birinden güzel iki cüvân-ı sîm-ten Birinün nâmı Hüseyn ü birinün ismi Hasan	Menzil-i maşûda irmek ister iseñ Mâniyâ Terk-i ser eyle Hüseyn ile Hasan 'aşkıma sen	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Mânî
218a	Beyâzî	Biri birini sevüp iki gül-i nâzük-beden Şöyle münis biri birine nitekim cân u ten	Ey Beyâzî Haydar-ı Kerrâr haqqıyçün bugün Bende-i halka be-güşiyum ikisinün de ben	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Beyâzî
218b	Rûhî	Biri birinden münevver iki mâh-ı sîm-ten Birinün nâmı Hüseyn ü birinün ismi Hasan	İrmek isterseñ vişâle eşk-i çeşmün Rûhiyâ Selsebil eyle Hüseyn ile Hasan 'aşkıma sen	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Rûhî
218b	Fevrî	Gören bağrum katı dâğın didi dâğ-ı eceldür bu Büyük başun büyük ağrısı olurmuş meşeldür bu	Bu şî r-ı süznâkı yanmasun mı güş iden Fevrî Bu beş beyt-ile heft iklimi yaçar bir gazeldür bu	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Fevrî
218b	'Ubeydî	Yaşum 'arz ideyin rahm ide dil-ber ol maħaldür bu Sitâreymiş her işi işleyen dirler meşeldür bu	'Ubeydî ger bu beş beytün göre elde diye Hüsrev Nizâmî Hamsesinün pençesin buran gazeldür bu	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	'Ubeydî
218b	Mişâlî	Dimezsın pây-büs-ı 'aşık-ı zârı maħaldür bu Öperler göz göre ruhsârı eller güzeldür bu	Haţ-ı ruhsârı vaşında o mâh-ı 'âlem-ârânun Nazîre dinmez aña ey Mişâlî bir gazeldür bu	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Mişâlî
219a	Mişâlî	Dimezsın mübtelânı vaşla bir şeb kim maħaldür bu Der-âgüş eyler a 'dâ belünj ammâ güzeldür bu	Zer ü sîmün telef kıl kîmyâ-yı 'aşka vâşıl ol İşün altun idersin kimse bilmez bir 'ameldür bu	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Mişâlî
219a	Rûhî	Ruğun gülle berâber tutsalar incinme eldür bu Aña böyle alınmanun ne vechi var güzeldür bu	N'ola ağzı şuyın aıtırsa Rûhî çeşme-i hayvân Bugün bir Hızr-leb cânân için dinmiş gazeldür bu	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Rûhî
219a	'Ahdî	Raķîbâsâ dimezsın bezme ben zârı maħaldür bu Aña şadı baña gam kısmet-i rüz-ı ezeldür bu	Cemâlin mihr ü mehden yig disem dir işiden 'Ahdî Ne hâcet söylemek gündün 'ayân mehden güzeldür bu	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	'Ahdî
219a	Müslimî	Ne hüs oldur meger şun'-ı Hudâ-yı lem-yezeldür bu Ne şüretdür meger kim naķş-ı üstâd-ı ezeldür bu	Kemâle irdüğün görse sözümün Müslimî Hüsrev Diyeydi söz-ile tarz-ı Hasanda bir gazeldür bu	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Müslimî
219b	Bâķî	Ķıyâm itdi cemende yâra karşı Çenâr u 'ar'ar u şimşâd kâmu	Cihân enfâs-ı müşgînünle taldı Saña Haķdan 'atâdur Bâķiyâ bu	Gazel/8	--- / --- / ---	Bâķî
219b	Ümidî	Ne sihr itdi 'aceb ol çeşm-i cādū Ki baş egdi aña ol iki ebrū	Ümidî mutrib-i hicrân elinden Fiğâna başladı cismümde her mü	Gazel/5	--- / --- / ---	Ümidî
219b	Merdümî	Şehâ ya tāk-ı Kistrâdan nişândur ol iki ebrū Yaħud evvân-ı hüsne nerdübândur ol iki ebrū	N'ola ser-defter-i hübân olursa Merdümî ol şeh Berât-ı hüsüne anun nişândur ol iki ebrū	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Merdümî
219b- 220a	Ānî	Yüzün baħr-ı melâħat mâhiyândur ol iki ebrū Gözün cân-bâz ana ya rîsmândur ol iki ebrū	Dil ü cân anı ey kıblem tavâf itdükleri bu kim Cemâlün Ka'besine nâvdândur ol iki ebrū	Gazel/6	--- / --- / --- / ---	Ānî
220a	Kânî	Felekde reşk-i tāk-ı keh-keşândur ol iki ebrū Veyâħud kavş burcında nişândur ol iki ebrū	Eğilmiş secde eyler âteş-i ruhsârına Kânî İki hindü-yı pîr-i nâ-tüvândur ol iki ebrū	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Kânî

220a	Ṭab'î	Seni gözler iki ser-keş cüvândur ol iki ebrû Sarây-ı hüsne yâhud hâcibândur ol iki ebrû	Felek bir kubbédür Ṭab'î anuñ evvân-ı hüsninde Bu nüñ ṭâk-ı mu'allâdan nişândur ol iki ebrû	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Ṭab'î
220a	Naşîbî	'İbâdetgâh-ı dil mihrâb-ı cândur ol iki ebrû Anuñ-çün secdegâh-ı 'âşıkândur ol iki ebrû	Müşâbihdür Naşîbî yâ kemâmî kâbe kavseyne Yağud scyf âyetinden bir nişândur ol iki ebrû	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Naşîbî
220a- 220b	'İzârî	Dime zâhid içüp 'aşk ayağın evgâr u mest olma Varalum menzil-i maşşûda gel ço pây-best olma	'İzârî haṭṭ-ı esrârını naqş itme diyü dilde Başuñ kat' itseler mânend-i hâme dil-şikest olma	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	'İzârî
220b	Mecdî	Şurâhî gibi ey dil her deniye zîr-dest olma Olup hâke berâber cür'a-i mey gibi pest olma	Hâzer kıl sâğarasâ bir dem içre inkisârundan İçüp mey gibi zehri Mecdiyâ hâtîr-şikest olma	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Mecdî
220b	Rızâyî	Ḳadem başma rikâb-ı çarḫa ey dil pây-best olma İle virme 'inân-ı raḫş-ı ṭab'uñ zîr-dest olma	Niçe yerde görürsin itdügüñ mir'ât-ı gerdünda Rızâyîñüñ şıyup âyînesin hâtîr-şikest olma	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Rızâyî
220b	Nev'î	Ele baş egme ey dil hâme gibi zîr-dest olma Cihân harf atsa saña nâmevesḫ hâtîr-şikest olma	Seni şayd itmek-içün dâm-ı tezvîr eylemişlerdür Ṭutulsa ḫalka-i zünnâra Nev'î pây-best olma	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Nev'î
220b- 221a	'Ahdî	Ele ayak ṭutup hüşyâr iken sarḫoş u mest olma Düşüp mey-hâne küncine ḫumâsâ pây-best olma	Görürsin güş-mâlin muṭrib-i âheng-perdâzuñ Şaḫın bezminde ḫânün gibi 'Ahdî zîr-dest olma	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	'Ahdî
221a	Fevrî	Ḥaṭı 'asker çeküp tuğın dikdi rüy-ı cânâna Ḳarınca cem' olup ḫükm eyledi taḫt-ı Süleymâna	Nigârâ küşt-gîr-i nâr-ı 'aşkuñla ṭuṭuşmağa Şoyundı pehlevânlar gibi Fevrî girdi meydâna	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Fevrî
221a	Emrî	Görüp ben zerreyi ḫurdi hilâlin mâh-ı tâbâna Gümüşden ṭıtdı barmaḫ ḫavlî eṭraf-ı gülîstâna	Türâb olsam ḡubârüm za'ferânves sürḫ ola Emrî Sirişkümden ten-i zerdi şu deñlü boyadum ḫana	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Emrî
221a	'Ubeydî	Zenaḫdânüñ ḡamıyla şöyle teng oldu dil ü câna Ki döndi pirehen içinde ten göñlekli zindâna	'Ubeydînin yürür sîm-i sirişk-i çeşmi her yerde Ḡamuñla şâh olaldan pâdişâhum mülk-i hicrâna	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	'Ubeydî
221a- 221b	Rızâyî	Aḡardı giryeden çeşmüm varılmaz küy-ı cânâna Dirîğâ râh-ı firḫatde ṭutulduñ berḫ ü bârâna	Gice bezm-i belâda şubḫa dek [di]ñlenmedi yandı Eşer itmiş Rızâyî şür-ı 'aşkuñ şem'-i süzâna	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Rızâyî
221b	Mecdî	Ḥaṭ-ı la'li olur ṭâlib fem-i cân-baḫş-ı cânâna Ṭolaşur ḡuyiyâ cân ḫavmidür mühr-i Süleymâna	Ḡamuñla şöyle bî-miḫdâr Mecdî ki [oldı] za'fından Aḡar eflâke bir ḫaşḫâşla ḫorlarsa mîzâna	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Mecdî
221b	Nev'î	Göñül virme gözün den dür olan her mâh-ı tâbâna Nazar ḫılma saña yüz virmeyen mihr-i dirâḫşâna	Ḥaḫîḫatde güzel sevmek gibi Nev'î belâ olmaz Saña varduḫda ḫabs idüp anı 'arz eyle sulṭâna	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Nev'î
221b	'Ahdî	Leṭâfetde şafâsın beñzedürler la'l-i cânâna Ucuzdur aḡır altuna sâḫî olsa peymâne	Şeb-i zülf-i nigârüñ rûz-ı vaşlı ḫatı yakındur Delidür anı 'Ahdî beñzedürse şâm-ı hicrâna	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	'Ahdî
221b- 222a	Sâ'î	Nebât-ı la'l-i şîrînde haṭṭ-ı sebz-i cânâne Şanasın perr-i ṭuṭîdür ki düşmiş şekkeristâna	Elifler üzre Sâ'î dâḡ-ı pür-ḫünüm görenler dir Döşemiş berg-i gül bād-ı seḫer râh-ı gülîstâna	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Sâ'î
222a	'İlmî	Bîḫamdî'llâh yine şîḫhat irişdi cism-i cânâna Yolına vireyüm cânüm bu ben dil-ḫasta şükrâne	Ḥudâ 'ömrin dirâz itsün o servüñ yolına 'İlmî Fedâ olsun benüm cânüm ḫabûl eyleser ḫurbâna	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	'İlmî

222a	Rûhî	Görüp cânâ 'izâruñ düşdi âteş cân-ı sūzâna Ĝamuñla dil kebâb oldı ciger ğod döndi biryâna	'Adū ta'nı ile beñzer ki kūyından cüdâ düşdük Anuñ-çün şî' rüñ ey Rûhî gelür dâ'im ğarîbâne	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Rûhî
222a	Emrî	Ķarşulaşa sen ruġı âyine-i zîbâ-y-ıla Ey şeker-leb söyleşürdüñ tûti-i ğüyâ-y-ıla	Bâd-ı âhından egilir şanma Emrî şâġ-ı verd Bülbüle nâz oġın atar bir çubuġdan yay-ıla	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Emrî
222a- 222b	Mecdî	Söyleşür feryâda gelse bülbül-i ğüyâ-y-ıla Ol sözün bilmez ġosun baġtın dil-i şeydâ-y-ıla	'Arz ider mir'ât-ı tab'ın gösterür kendin aña Söyleşür Mecdî-i pür-ġü tûti-i ğüyâ-y-ıla	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mecdî
222b	'Ahdî	N'ola dil-ber râm olursa eşk-i sîmâsâ-y-ıla Ĝör Züleyġâ mâlik oldı Yûsufa dñyâ-y-ıla	Nâleme bezm içre 'Ahdî sînem olup dâ'ire Daġı hiç uğratmadılar dâ'ireye nây-ıla	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ahdî
222b	Bâġî	Ol şeh-i ġüsnüñ ġözi üzre [baġanlar] ġaşına Sâye-i perr-i ġümâ düşmiş şanurlar başına	Nakş-ı ġüsnüñ kimse Bâġî gibi taşvîr itmeye Şafġa-i eş'ârda anca ġalemler aşına	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bâġî
222b	Ümîdî	Şanurum baġduġça Ķays-ı nâ-murâduñ ġaşına Perr-i şehbâz-ı muġabbetdür şoġılmış başına	Mâh-ı nev şanmañ ġulaġ çekdi ġörüp ġavvâş-ı çarġ Bu Ümîdînüñ dür-ı tab'-ı cevâhir-pâşına	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ümîdî
222b- 223a	Mecdî	Başdan aşdı diyü 'aşık düşmesün bir başına Kim gelür bu mâ-cerâ 'aşık olanuñ başına	Dîde-i ġiryânunuñ ġehvâresine Mecdiyâ Merdüm-i tıfl-ı Ħabeşdür kim ġirüpdür yaşına	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mecdî
223a	Lisânî	Beñzemez yine hilâl ol mâh-rünüñ ġaşına Vesme-i zerrîn idinür gerçi her ay başına	Ey Lisânî nây ġüyâ nîze oldı def siper Ehl-i bezmüñ var yaraġı cünd-i ġam şavaşına	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Lisânî
223a	'İzârî	Sehv idüp yâruñ ġaġ-ı la'l-i leb-i dür-pâşına Bilmezüm dirmiş ġaġ-ı Yâġût toprak başına	Ey 'İzârî la'line öykünmegin dest-i ġazâ Ħâtemüñ yazmış ġaşın bir taş çalmış başına	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'İzârî
223a	Ħayâlî	Şanurum baġsam ġözi üzre nigâruñ ġaşına İki şehbâzuñ iki teldür taġılmış başına	Ey Ħayâlî ġanlı yaşdur bâdede her bir ġabâb Merd-i meydân olalı ġam leşkeri şavaşına	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ħayâlî
223a	Vâlihî	Ol ġaşı ya şol ġadar tîr urdı ben evbâşına Düşdi her bir zaġmumuñ bir tîr başın başına	Vâlihîyi bu gice tenhâ bulup öldürdi ġam Ķıydı ol zâlim dirîġâ ġöz ġöre yoldaşına	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Vâlihî
223b	'Ahdî	Ĝördi düşmiş ol perî 'arz itdi [rû] evbâşına 'Aşık-ı üftâdenüñ ġün toġdı ol ġün başına	Ħâk-i zilletde ġomaz kūyuñ iletür seyl-ile Minneti yerden ġögedür 'Ahdînüñ [ġöz] yaşına	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ahdî
223b	Emrî	Serv öykünürse yâra leb-i cüybârda Ey bâd anuñ kökin ġüne ġöster kenârda	Emrî raġîbi aş resen-i dūd-ı âhla Maġşūd bir iş aşmak ise rüzġârda	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Emrî
223b	Nihâlî	Ķaddine dil uzatdı leb-i cüybârda Toġunsa bâd-ı serve yeridür kenârda	Âhuñ ġörüp Nihâlî ider süy-ı ġayra meyl Ol serv-ġadden umma vefâ rüzġârda	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Nihâlî
223b	Lisânî	Öykünse serv saña leb-i cüybârda Alınma gelmez ortaya çoġ söz kenârda	Âh itdügümce ġöñlümi yıġdı Lisânî âh Ħâlüm ġarâb nice_edeğin rüzġârda	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Lisânî
224a	Mecdî	Ħaġ var denilse ġâşiye-i rüy-ı yârda Alınma ey ġöñül çoġ olur söz kenârda	Devrinde batdı niçe ġün yüzlü Mecdiyâ Toġdı toġalı oldı o meh iştihârda	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mecdî

224a	‘İzārī	Çuçdum diyen o servi leb-i cüybârda Şanma ki toğrıdur çoğ olur söz kenârda	Çaşd-ıla rüy-ı yârı gören dir ‘İzārīyâ İtdi tulu‘ nür-ı Muhammed minârede	Gazel/5	-- / -- / -- / --	‘İzārī
224a	Ref‘î	Artuğ denilse bahır yaşumdan qarârda Ter düşme ey gözüm çoğ olur söz kenârda	Ġam yüzleri görünü gelür Ref‘iyâ dile Olsa şikest âyineveş inkişârda	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ref‘î
224a	Nev‘î	Çaşuğ hayâlini bu dil-i bî-çarârda ‘Aks-i hilâle beñzedürin cüybârda	Bir murğ-ı per-şikeste za‘îfüz egerçi kim Nev‘î figân u şivenümüz yok hezârda	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Nev‘î
224b	Sâ‘î	Ben ağlamaya başlayıcağ sebzezârda Gülşende cüylar kıyı çizdi kenârda	Öyküdi serv kâmet-i dil-dâra Sâ‘iyâ Başı aşığa olsa n’ola cüybârda	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Sâ‘î
224b	Dânişî	Dil uzadursa yaşuma deryâ kenârda Âhum çoğ unudur anı bu rüzgârda	Tek devlet-i vişâli ele girsün ol şehün Manşib olursa Dânişî olsa kenârda	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Dânişî
224b	‘Ahdî	Ġançer çeker çuşuğa meh-i nev kenârda Çengâle urulursa n’ola rüzgârda	Cevr-ile varup öldüreyin derse çorkmazum Çorkum odur ki ‘Ahdî ölem intizârda	Gazel/5	-- / -- / -- / --	‘Ahdî
224b	Gedâyî	Turnaz hevâ-yı ‘aşkla dil bir çarârda Müşkil budur ki elde degül ihtiyâr da	Her gün şikâr nâmina ol şeh süvâr olur Dil almadur Gedâyî murâdi şikârda	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Gedâyî
225a	‘İzārī	Dek gelmek istedi çad-i bâlâ-yı dil-bere Tübâyı dikediler depesi üstine yere	‘Arz itme kanlu dâğuñı yâra ‘İzārīyâ Geçmez yanında ol güneşüñ fûls-i aħmere	Gazel/5	-- / -- / -- / --	‘İzārī
225a	Mecdî	Dendân-ı yârı nisbet iderlerse gevhere Ġavvâşlar gelür depesi üstine yere	İksîr-i ‘aşk-ıla işi altun olupdurur Şarf itdi Mecdî sim-i sirişkini cevhere	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Mecdî
225a	Emrî	Cân-bâz geçse çenber-i gîşü-yı dil-bere Bir lu‘b ile gelür tepesi üstine yere	Başuğ-çün Emrîyâ ayağı tozu beñzedi Dürri sirişküh ile muraşşa‘ zer efsere	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Emrî
225a	‘Ahdî	Germ atarısı şem‘ dilâ rüy-ı dil-bere Söndür odını dik depesi üstine yere	Gömgök olunca dil müjesinden görüp didi Cellâd-ı çemşi serçeye ‘Ahdî çubuğ bere	Gazel/5	-- / -- / -- / --	‘Ahdî
225a- 225b	‘Ubeydî	Tıfl-ı siriş odur ki düşe pây-ı dil-bere Gelse ‘aceb midür tepesi üstine yere	Jâle gülün yüzine yapışdı ‘Ubeydiyâ Öyküdi gibi rüy-ı ‘arâknâk-i dil-bere	Gazel/5	-- / -- / -- / --	‘Ubeydî
225b	Nev‘î	Öyküdi ‘aks-i serv meger çadd-i dil-bere Şular getürdiler depesi üstine yere	Yüz berkidüp dehânına gönca uzatdı dil Nev‘î dem-i şeh çatı yüz virdi güllere	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Nev‘î
225b	Tîgî	Öyküdi göz göre ser-i müjgân-ı dil-bere Peykânı dikediler depesi üstine yere	Ġâli Ġamıyla şöyle za‘îfüm ki Tîgîyâ Perr-i meges çokunsa düşer cism-i lâğara	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Tîgî
225b	Bâkî	Mestâne düşmişin bu gice sâğar üstine Sâkî-i bezm didi yüzün güller üstine	Nüşin lebinde ħattım kim görse Bâkîyâ Şîrinlik yazıldı şanur şekker üstine	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Bâkî
225b- 226a	Nev‘î	Yaşum düşince dâğ-ı ten-i lâğar üstine Derd ehli gördi didi yüzün güller üstine	Nev‘î zamâne gülşenine gelmedi henüz Bir serv-i gül-‘izâr çad-i dil-ber üstine	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Nev‘î

226a	'Ubeydî	Düşdükçe mest-i cām-ı gamuñ sâgar üstine Sâkî-i bezm didi yüzün güller üstine	İzüm tozını efser idin didi başa yâr Didüm 'Ubeydî şevk-ile n'ola ser üstine	Gazel/5	-- / -- / -- / --	'Ubeydî
226a	'Ümidî	Düşdüm çemende berg-i gül-i ahmer üstine Ol serv-i nâz didi yüzün güller üstine	Düşnâm-ı yârı levh-i mezârında nakş idüñ Yine Ümidî sikke kôdi mermer üstine	Gazel/5	-- / -- / -- / --	'Ümidî
226a	Vuşûlî	Düşdükde dâğ-ı sînemüñ eşk-i ter üstine Gözüm acıdı didi yüzün güller üstine	Şanmañ dehânı üzre lebin depredür nigâr Cân-ı Vuşûlîdür ki anuñ dîtrer üstine	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Vuşûlî
226a- 226b	Emrî	Yaş dökdi dîdesi gül için sîne dâğına Ağça döker murâdı olan er çerâğına	Gül 'andelîbe karşı yüzün dürdi Emriyâ Kim bile jâleler ne koyupdur kulağına	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Emrî
226b	'Ubeydî	Ol ince bellinüñ taķılınca kuşağına Bir niçe yerde bend geçildi bıçağına	Urmazdı ey 'Ubeydî anı tomruğa bahâr Öykünmeyeydi gonca nigârüñ dudâğına	Gazel/5	-- / -- / -- / --	'Ubeydî
226b	Mecdî	'Uşşâkuñ eşk-i dîdesi düşdi ayağına Al git beni diyü o gülün küyü bağına	Halk-ı cihânı bend idelüm diyü Mecdiyâ Zülfî egildi söyledi yârüñ kulağına	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Mecdî
226b	Nihânî	Seyre gele diyü seni gülzâra şükûfe Eyler göz açup her yaña nezzâre şükûfe	Yüzün yere düşürdi anuñ-çün taķıñup bād Öykündi Nihânî ruḡ-ı dil-dâra şükûfe	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Nihânî
226b- 227a	Lisânî	Gül şundi çü yârân-ıla gülzâra şükûfe Sâkî mey-ile vir ruḡ-ı dil-dâra şükûfe	Uyḡu bağıçün nüşâ aşar şâḡa Lisânî Al eylemege bülbül-i bîdâra şükûfe	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Lisânî
227a	'Ahdî	İrdükde 'araḡdan ruḡ-ı dil-dâra şükûfe İtdi yaķasın şevk-ile yüz pâre şükûfe	Ey 'Ahdî o gül şevkine şâḡ üzre ḡonupdur Şan bülbül-i şürîdedür ezḡara şükûfe	Gazel/5	-- / -- / -- / --	'Ahdî
227a	Dânişî	Yüz sürmeḡiçün dâmen-i dil-dâra şükûfe Varını döküp şaçdı reh-i yâra şükûfe	Sîneḡde seniñ Dânişî her penbe-i dâḡuñ Seyr itmek için oldu dil-i zâra şükûfe	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Dânişî
227a	Mecdî	Mestâne şoḡulmaḡ-ıla destâra şükûfe Şanur ki taķılmış ola dil-dâra şükûfe	Germiyyet-i mihr-i ruḡ-ı cânân-ıla Mecdî Destârı başından kôdi eşcâra şükûfe	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Mecdî
227a- 227b	Vâlihî	İrince yine meclis-i dil-dâra şükûfe Elden ele düşdi olup âvâre şükûfe	Uçurdu şabâ Vâlihiyâ gülşen içinden Taķıldı diyü sünbül-i dil-dâra şükûfe	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Vâlihî
227b	Nev'î	Dil bağlamasa ol gül-i pür-hâra şükûfe Pîrâhenin eyler midî şad pâre şükûfe	Bu şi'ri güzeller n'ola başında götürse Nev'î şoḡulur ḡuşe-i destâra şükûfe	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Nev'î
227b	'Ahdî	Öykünmege destâr-ı ser-i yâra şükûfe Dülbendini şardı ser-i eşcâra şükûfe	Reşk-i felek olursa n'ola sebze-i ḡadrâ Encüm durur ey 'Ahdî çemenzâra şükûfe	Gazel/5	-- / -- / -- / --	'Ahdî
227b	Emrî	Şan 'at gözüñe 'işve vü nâz-ıla girişme 'Adet müjeñe tiḡ-ile 'uşşâka girişme	Biñ cânın alup Emriye bir buse vir ammâ Ḳalp anla dil-i düşmeni alışma virişme	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Emrî
227b- 228a	Mecdî	Şoḡbetde sen itdükçe begüm nâz u girişme Zülfün oyunu 'aşîka tırrayla girişme	Ey tîr-i belâ 'arşa-i ḡamdan hedefâsâ İrişi gelüp Mecdiye toḡunma irişme	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Mecdî

228a	‘İzārī	N’itsün kaşuḡa tıg̃le ‘uṣṣāka girişme Ey şūh-ı cefā-pīşe nedür bunca girişme	Geh ḡamzeḡ ider küşte gehī leblerüḡ ihyā Her laḡza ‘İzārīye nedür bunca girişme	Gazel/5	-- / -- / -- / --	‘İzārī
228a	‘Ahdī	İtmiş müje tıg̃ıyla gözün baḡa girişme Bilmem neyiki bunca yine nāza girişme	Mülk-i ‘ademe gitmek için ‘Ahdī dil-i zār Vir büseḡi al naḡd-i dili aḡa tūruşma	Gazel/5	-- / -- / -- / --	‘Ahdī
228a	Ḥātemī	Fenni gözünḡ fitne vü aṣūb [u] girişme Şan ‘at kaşuḡa ḡançer ile cāna girişme	Geh buse alur geh dil alur Ḥātemī seyr it ‘Uṣṣāk-ıla yāruḡ işi alışma virişme	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ḥātemī
228a- 228b	Ḥayālī	Āyine her gün koyar dil-dārī tenhā koynına Nāz-ıla Yūsuf girür güyā Züleyhā koynına	Niçe göz yaşı Ḥayālī ‘aşḡ içinde oldı maḡv Girdiler ırmaḡlar güyā ki deryā koynına	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ḥayālī
228b	Bākī	Cāme-ḡāb ol āfetī alduḡça tenhā koynına Şanurum ebrün girür mäh-ı şeb-ārā koynına	Ruḡlaruḡ şevḡiyle pür-dāḡ itdi Bākī sinesin Bir avuḡ berg-i gül-i ter koydı güyā koynına	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Bākī
228b	Nev‘ī	Ḥançer-i yārī ḡilāfī çekdi tenhā koynına Mäh-ı nev ebr-i siyāḡuḡ girdi güyā koynına	Yarama reşk itmesün mi Nev‘iyā erbāb-ı dil Koydı peykān-ı ḡadeng-i yārī tenhā koynına	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Nev‘ī
228b	‘Ahdī	Bilmezüm destin mi koydı ol dil-ārā koynına Yoḡsa ḡurşid-i cihān mı girdi āyā koynına	Nāz-ıla dil-ber eli koynına koysa ‘Aḡdiyā Şanurum koydı yed-i beyzāyī Mūşā koynına	Gazel/5	-- / -- / -- / --	‘Ahdī
228b- 229a	Ḥātemī	Dīde kim aldı ḡayāl-i yārī tenhā koynına Koydı bir şırça serāy ol şāhı güyā koynına	Şaḡınuḡ adını iş ‘ār eylemez eṣ ‘arumuz Nāmı yāruḡ Ḥātemī girdi mu ‘ammā koynına	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ḥātemī
229a	Bezmi	Girmek olmazsa naşib ol yār-ı zībā koynına ‘Āḡıbet alur ten-i bī-cāmı ḡabrā koynına	Sīneye çekmek ḡayāl eylerken ol yārī göḡül Girmemişdi cān-ı zār-ı Bezmi a ‘zā koynına	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Bezmi
229a	Şühūdī Efendi	‘Aks-i la‘lün cām-ı mey alduḡça tenhā koynına Meryemün güyā girer nāz-ıla ‘İsā koynına	Dürc-i dilde la‘lünḡ şevḡin Şühūdī dere ider Koydı bir yāḡūt-ı ruḡ-efzāyī cānā koynına	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Şühūdī Efendi
229a	Sultān Süleymān	Zümürürd naḡ ‘döşense zemīne nev-bahār olsa Gülīstān seyrine varsam bile ancaḡ nigār olsa	Muḡarrer tevbe iderdüm Muḡıbbī nūş idüp cāmı Şu göḡlümden geḡen gibi baḡa bir gül-‘izār olsa	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Sultān Süleymān
229a	Bākī	Açılsa ḡonca mānend-i leb-i la‘l-i nigār olsa Şaçılsa ḡurde-i pīrūze şāhrā sebzezār olsa	Piyāle dönse ey Bākī yine gül devrini görsek Kenār-ı cūda ‘ayş itdükçe dil-ber der-kenār olsa	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Bākī
229a- 229b	Şābirī	Şitānuḡ şiddeti geḡse cihān tāze bahār olsa Yine gül gibi bir yüzden güzeller ‘aşikār olsa	Cihānuḡ ‘izz ü cāhından degüldür Şābirī şāhum Hemān bir iki gün eglenmege cāy-ı ḡarār olsa	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Şābirī
229b	Raḡmī	Şitā devri geḡüp ey dil yine ‘ālem bahār olsa Çemende ḡoncalar açılsa bülbüller hezār olsa	Ne hoş ‘ayş idicek baḡ-ıdı Raḡmī güleşen-i dünyā Ḥazān irişmese ḡüsnine yāruḡ ber-ḡarār olsa	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Raḡmī
229b	Ümidī	Açılsa ḡonca-leblerle çemende nev-bahār olsa Şaçılsa cür‘alar rüy-ı zemīne lālezār olsa	Çemende ḡonca-lebler sunduḡınca gül gibi sāḡar Ümidī içmek olurdu elümde ihtiyār olsa	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ümidī
229b	Nev‘ī	Ḥaḡ-ı dil-ber gibi sebz olsa yazı nev-bahār olsa Güzellense hevālār muḡrib-i meclis hezār olsa	Çemenler bitmedin ḡāk-i teninde Nev‘ī-i zāruḡ Çemen seyrine gitsek serv-kāmet bir nigār olsa	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Nev‘ī

229b-230a	Vuşulî	Bahâr irse yine şahrâ-yı 'âlem lâlezâr olsa Dil-i dîvânemün dâğ-ı nihânî âşikâr olsa	Niçe bir ey Vuşulî sâ'il-i eşkümi nehr itmek Kosa ser-keşligi ol serv-ı kaddüm der-kenâr olsa	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Vuşulî
230a	Hâtemî	Bu gülzâr-ı vefâda baña bir ruhsârı al olsa Götürmez bâr-ı minnet tâze bir nâzûk nihâl olsa	Olurdum zerre-i ser-geştesi bir gayrı sûretden Felekde Hâtemî bir âfitâb-ı bî-zevâl olsa	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hâtemî
230a	Qabulî	Dil olsa gördüğün demler dil-ârâda kemâl olsa Murâduñ anlasa 'âlemde dil-dâr ehl-i hâl olsa	Qabulî mâh-rûlarda vişâle va'de olmasa Dem-i vaşl-ı dil-ârâ her dem ü her mâh u sâl olsa	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Qabulî
230a	Hüsâmî	Gönül anlar söz anlar dil-ber-i şâhib-mecâl olsa Kişinün sevdiği dil-ber begüm ehl-i kemâl olsa	Varuban pâyına yüzler sürüp yaşuñ revân itseñ Hüsâmî sözlerün yâra dem-â-dem hasb-i hâl olsa	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hüsâmî
230a-230b	Yahyâ	Ümid-i vuşlat eylerdüm vişâle ihtimâl olsa Benüm maşşudum olur qanda bir emr-i muhâl olsa	Bu şî r-i hâlet-engizün bize kâr itdi ey Yahyâ Gazel olunca böyle süznâk ü hasb-i hâl olsa	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Yahyâ
230b	Dürri	Kişinün sevdiği 'âlemde bir şîrin-mağâl olsa Nedim olsa söz anlasa muhaşşal ehl-i hâl olsa	Otursa gelse dil-ber meclise ey Dürri şâhâne Qızarsa tâb-ı mülden ruhları hem alı al olsa	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Dürri
230b	Bâkî	Sîneye çekmege bir serv-i dil-ârâm olsa Ser-keş olmasa iğen 'âşikına râm olsa	Terk idüp mey ü maşbûb hevâsın Bâkî Cânda şabr u dil-i âvârede ârâm olsa	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bâkî
230b	Bâkî	Devlet el virse yüzün gördüğüm eyyâm olsa Merhabâ eylesem ol şühla bayram olsa	Bâkiyâ 'ayş-ı bahâr eyler idük gülşende Sâkî-i lâle-izâr u mey-i gülfâm olsa	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bâkî
230b-231a	'Ulvî	Baña ol kebk-i hürâmânüm eger râm olsa Ağlamazdum ham-ı kaddüm gam-ıla dâm olsa	Yüz çevürmezdi gam-ı zülf-i dil-âvizündün Qad-i 'Ulvî elem-i 'aşquñ ile lâm olsa	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ulvî
231a	Tiğî	Goncaveş alsam ele sâğar-ı gülfâm olsa Nüş kılsam leb-i dil-dâr-şîfat câm olsa	Çünkü virmişdür o hercâyî nigâra gönlin Ta'ñ degül Tiğî eger 'âşik-ı bed-nâm olsa	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Tiğî
231a	Hâlî	Hâk oldı rehünde güzelüm rüy-ıla sîne Gel baş qademün ire şeref rüy-ı zemîne	Qıymet komadı miske ayağı tozu Hâlî Südâgeri gör yoq yere 'azm eyledi Çine	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hâlî
231a	'Ahdî	Hamâm gibi eyle revân niçe hazîne Tâ kim olasın dil-ber-ile sîne-be-sîne	'Ahdî dür-i maşşudî kenâr itmege oldı Bañr-ı sühana tab'-ı güher-bâr sefîne	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ahdî
231a-231b	Hâlî	Çün maşzen oldı mihrünçe gel kaçma sîneye İrgür metâ'-ı vaşluñı tabşur hazîneye	Sen gül firâkı ile gören çeşm-i Hâlîyi Benzetdi ey gül âb-ıla bir âbgîneye	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hâlî
231b	Feyzî	Bir tâze dâğ yaqdı gelüp yâr sîneye Mühr urdı gitdi kendü eliyle hazîneye	Zülfî hayâlin[i] bile al Feyzî kabırünçe Çün ef'î pâsbân olur-ımuş defîneye	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Feyzî
231b	'Ahdî	Gözden hayâl-i mihr-i ruñı geldi sîneye Hünkâr açdı qapuyı girdi hazîneye	Her bir güzeli el üzre tutup koynına koyar Gül gibi 'Ahdî yazalı şî'rüm sefîneye	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ahdî
231b	Sâ'î	Târ-ı âhen-dil urulmuş mâh-ı simin-sîneye Nâvek-i ser-tiz şan pûlâddan âyîneye	Tab'-ı Sâ'î n'ola ger eş'âr-ı rengin itse 'arz Hüb olur ger naqş-ı Mânî düşse bu âyîneye	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Sâ'î

231b-232a	'İzzetî	Lâl olur dil bakmasam bir dem o sîmîn sîneye Tûñî güyâ olmada muhtâcdur âyîneye	'İzzetîye luţfuñı günden güne eyle ziyâd Şâhlar eyler teraqqî bende-i dirîneye	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'İzzetî
232a	'Azizî	N'ola mâ'il olsa mihr ü mâh o sîmîn sîneye Magribîler tâlib ü râğib olur gencîneye	Senden ayru diri olmağdan efendi bir nefes Yeg gelür ölmek 'Azizî bende-i dirîneye	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'Azizî
232a	Naḥîfî	Bakduğmca dil olur güyâ [o] sîmîn sîneye Nitekim tûñî-i şekker-hâ bakup 'âyîneye	Zîr-i zülfinde Naḥîfî seyr idenler 'arızın Didiler çekmiş o şeh peşmineyi âyîneye	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Naḥîfî
232a	Fehmî	Ɔoydu lebûñ ḥayâlini 'uşşâk sîneye Bir la'dür ki aldılar anı ḥazîneye	Ey Fehmî baḥr-ı kâmil aña bir gâzel didüm Ol dürr-i pâk n'ola yazarsa sefîneye	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Fehmî
232a	Mânî	Ɔılca yokdur 'aybı benzer nürdan âyîneye Nice şâfidür nazar eyleñ o sîmîn sîneye	Tâze tâze dağlar yağdum ser-â-pâ cismüme Mânîyâ abdâl olup girdüm siyeh peşmineye	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Mânî
232b	Necâtî	Çıkalı göklere âhum şereri döne döne Yandı kandîl-i sipihrûñ cigeri döne döne	Ey Necâtî yaraşur muṭrib-i bezm-i 'uşşâk Raşş urup oğıya bu şî'r-i teri döne döne	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Necâtî
232b	Bâkî	Çıkar eflâke derünüm şereri döne döne Dökilür ḥâke yaşum çatreleri döne döne	Ɔatıre-i eşkine öykündi diyü Bâkîñün Çarḥ-ı ḥakkâk yonupdur güheri döne döne	Gazel/7	--- / --- / --- / --	Bâkî
232b	Ümidî	Ɔam kebâb eyledi sâkî cigeri döne döne Demidür nüş idelüm câm-ı zeri döne döne	Ey Ümidî yine çevgân-ı ser-i zülfiyle Ɔıldı ser-geşte o meh güy-ı seri döne döne	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Ümidî
232b-233a	Fazlî	Eyledi yâra kebûter ḥaberi döne döne Yağdı nâr-ı gam-ıla bâl u peri döne döne	Dehr ey Fazlî semâ' itse egerçi dönüp Oğıya söyleye bu şî'r-i teri döne döne	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Fazlî
233a	Ḥâtemî	Gördiler cilvede şâvüsları döne döne Cennet-i küyuña eyler nazarı döne döne	Ḥâtemî nâmeyi el üzre şutarsam yeri var Yârdan baña açupdur ḥaberi döne döne	Gazel/6	--- / --- / --- / --	Ḥâtemî
233a	Vuşulî	Ehl-i 'aşkuñ çıkup âh-ı seḥeri döne döne Niçe kez geçdi bu çarḥî siperi döne döne	Çeşm-i giryâna Vuşulî birisi öykünemez Eyledüm tecrübe gird-âbları döne döne	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Vuşulî
233a	Bâkî	Varısa geldi şarâb-ı la'l-i nâbuñ 'aynına Kim görünmez bâde-i gülgün ḥabâbuñ 'aynına	Nev-bahâr eyyamıdır yaz uyḥusından Bâkîyâ Döndi nergis merdüm-i maḥmûr-ı ḥâbuñ 'aynına	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Bâkî
233a-233b	Ümidî	Giryeden ağardı göz döndi ḥabâbuñ 'aynına Beñzedi çün bu sirişk-i dîde âbuñ 'aynına	Târa döndi cismüñ eyler bezm-i miḥnetden fiğân Ey Ümidî [yine] dönmişsin rebâbuñ 'aynına	Gazel/4	--- / --- / --- / --	Ümidî
233b	Fazlî	Çekmese ger sürmeyi ḥâk-i cenâbuñ 'aynına Târ ola şeb gibi 'âlem âfitâbuñ 'aynına	Bir beni mest eyledi şanma ḥayâl-i la'l-i düst Geldi ey Fazlî o meyden şeyḥ ü şâbuñ 'aynına	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Fazlî
233b	Nev'î	'Aks-i ḥâlûñ merdüm it sâkî ḥabâbuñ 'aynına Dönsün ol ḥünîn olan mest-i ḥarâbuñ 'aynına	Rüy-ı zerd ü dağ-ı sîneñ Nev'iyâ nergis-mişâl Döndürür âḥir senüñ cismüñ türâbuñ 'aynına	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Nev'î
233b	Ḥâtemî	Giryeden hierüñle ağ düşdi ḥabâbuñ 'aynına Ɔan oturdu dîdeveş câm-ı şarâbuñ 'aynına	Ɔoncaveş rengin lebûñ hier-ile şolmuş şan-ıla Ḥâtemî bağdı nigin-i la'l-i nâbuñ 'aynına	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Ḥâtemî

233b-234a	Mānī	Ey haṭṭ-ı siyeh 'ārız-ı cānāna ṭolaşma Yüz qaralığın eyleme imāna ṭolaşma	Āġūş-ı miyānın ṭaleb itme kemerāsā Mānī meded ol serv-i ḥurāmāna ṭolaşma	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Mānī
234a	Lem'ī	Ey rişte-i cān kākül-i cānāna ṭolaşma Ey huşk giyeh deste-i reyḥāna ṭolaşma	Yolsuzluk idüp itme şaḥın Lem'īye taḳlīd Ey rāh yūri menzil-i cānāna ṭolaşma	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Lem'ī
234a	Fehmī	Ey sebze-i haṭ 'ārız-ı cānāna ṭolaşma Gel hāle gibi ol meh-i tābāna ṭolaşma	Bir gün şaḥın aġyār arasında ṭuyulursın Fehmī ḥarem-i küyını rindāne ṭolaşma	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Fehmī
234a	Bezmi	Ger 'ākil iseñ her şaḥı şu 'bāna ṭolaşma Zencir-i ġama ey dil-i dīvāne ṭolaşma	Bezmiye görünsün şalınırken ḳo miyānı Ey zer kemer ol sīm-beden cāna ṭolaşma	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Bezmi
234a-234b	Şemsi	Şüfī baḳmazsın bize çeşmüñ yumuḳdur varısa Ḳalbe eylesin nazar ḳalbün ṭonuḳdur varısa	Zülfı setr itmiş görünmez Şemsiyā gün-ruḥların Ol perinün mah ruḥsarı ṭonuḳdur varısa	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Şemsi
234b	'Ulvi	Niçe kez geldi dile müjġanuñ oḳdur varısa Ya meger bir iki gün anda ḳonuḳdur varısa	Ol cüvān-ı kāse-bāza günde bir altun vırür Pir-i çarḥuñ 'Ulviyā altunı çoḳdur varısa	Gazel/5	-- / -- / -- / --	'Ulvi
234b	Ḥālīşī	Görmedüm yāruñ yüzün 'ālem ṭonuḳdur varısa [Kim] benüm āyine-i baḥtım ṭonuḳdur varısa	Çoḳ zamāndur 'aks şalmaz pertev-i ruḥsār-ı yār Ḥālīşī āyine-i ḳalbün ṭonuḳdur varısa	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ḥālīşī
234b	Bākī	Cāy itmiş-idi Leyliye Mecnūn dil içinde Bir şüret idi cilve ḳılan maḥmil içinde	Göz yaşını şol deġlü revān eyledi Bākī Ḳaldı reh-i 'aşḳunda ayaġı gil içinde	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Bākī
234b-235a	Ümidī	Yir itdi ḥayāl-i ser-i zülfüñ dil içinde Leylāyı ḥayāl itdi gören maḥmil içinde	Bir gün ola kim ire nişānına Ümidī Āḥ oḳlarını at yūri bu menzil içinde	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ümidī
235a	Ḥātemī	Leylā yerini itmiş iken her dil içinde Mecnūnı görün anı şanur maḥmil içinde	Elfāz-ı dürer-bārı gibi Ḥātemī bendeñ Bir gevher iken ḳaldı revā mı gil içinde	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ḥātemī
235a	Bākī	Āyine gibi şāf gerek şafḥa-i sine Gün gibi ziyā-güster ola rüy-ı zemīne	Pürdür güher-i pāk ile mecmū'a-i Bākī Deryā dil-i dānādur aña sine sefine	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Bākī
235a	'Azizi	Bezmi-meye şarf olacaġın bilse ḥazīne Olmazdı nihān böyle girüp zir-i zemīne	Hicrinde 'Azizi o mehüñ dün gice āhum Başını alup oldı revān çarḥ-ı berīne	Gazel/5	-- / -- / -- / --	'Azizi
235a-235b	Fehmi	'Aşḳ ehli budur nāveküñe ṭutduġı sine Peykānuñ alup gide ölicecek bile sine	Fehmi sūḥan-ı Hātifiyi ġuş idüp ey cān Beñzer sözünün her biri bir dürr-i şemīne	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Fehmi
235b	Tiġi	Her gice yüzün sürmeyen ol mah eşigine Ḥurşidse girsün yeridür zir-i zemīne	Tiġi n'ola 'ālemdede müdaḳḳıḳ geçinürse Da'im ṭolaşur her güzelün ince beline	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Tiġi
235b	Ḥātemī	Baḳduḳça şafālar görünür ḳalb-i ḥazīne Āyine düşüpdür dile ey mah o sine	Müjġan oḳına burc-ı kemān oldı kemīngāh Meydānda nişān Ḥātemiyā aña kemīne	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ḥātemī
235b	Mānī	Bir ġazel didüm yine ol şāh-ı ḥübān ḥaḳḳına Ġāyet a'la itdüm anı çalışup cān ḥaḳḳına	Ḳamberāsā bendeñ oldı Mānī-i şeydā senün Gel 'Alī Şāhum nazar ḳıl Şāh-ı Merdān ḥaḳḳına	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Mānī

235b-236a	Beyāzī	Hoş gelürse gülmeñ ol sultān-ı hūbān haqqına Ağlamak yegdür bu ben zār u perīšan haqqına	Ol perī būs-ı dehāmın şaqlar-iken cān gibi Ey Beyāzī yok yere dil çalışur cān haqqına	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Beyāzī
236a	Bākī	Yazmış debīr-i hikmet ezel şafha-i güle Bülbül dem-ā-dem ağlaya her bār gül güle	Bākī cemende şīşe-i mey kulkul eylese Bülbül terāne eyleyicek uysa bülbüle	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Bākī
236a	Ümīdī	Hayli şetāret eyledi meclisde bülbüle Ağzı şurāhinün dün egildi güle güle	Beñzer Ümīdī varısa eksükligin diler Cāmuñ egildi öpdī ayağımı bülbüle	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ümīdī
236a	Bākī	Elüm irmez n'ideyin āh o boyı şimşāda İdeyin minneti yerden göge dek feryāda	Mey içüp mest-i müdām olmayıcağ ey Bākī Ne göñül bağlasun ādem bu harāb-ābāda	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Bākī
236a-236b	Hālişī	Sen hevā-dār olımazsın o boyı şimşāda Çünkü yok tākātün ey hasta göñül feryāda	'Aķıbet çünki kefendür ten-i 'uryāna kabā Hālişī ğam mı çeker 'aķil olan dünyāda	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Hālişī
236b	'Ulvī	Hağ bu kim özge şafā yok mı mey-i hamrāda Ola meclisde huşūşā o gül-i ra'nā da	Sāyevēş hāke düşersem ne 'aceb ey 'Ulvī Oldı bir serv-i hırāmāna göñül üftāde	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'Ulvī
236b	Yahyā	Kanlu peykānı ki bu şīne-i 'uryāna çıka Beñzer ol ğonca-i nev-resteye dükkāna çıka	Reh-i 'aşkıdayuz ol serv-ķadūñ ey Yahyā Ķorķaruz kim yolumuz vādī-i hicrāna çıka	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Yahyā
236b	Rif'atī	Ten-i pür-dāğa kaçan hañçer-i cānāne çıka Çāhdan ol şuya beñzer ki gülistāna çıka	Güş-ı cānāna maħal baħr-ı sūħanda şanmañ Rif'atī nazmı gibi bir dür-i yek-dāne çıka	Gazel/6	--- / --- / --- / --	Rif'atī
236b-237a	Hāletī	Yār kim sīnesini çāk ide seyrāna çıka Şāhdur gencin açar kullara ihsāna çıka	Aldı peykānımı dil tīrini cān Hāletiyā Umaruz hañçeri de bu ten-i 'uryāna çıka	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Hāletī
237a	Naşībī	Hağ ki şaf bağlıya la'l-i leb-i cānāna çıka Şan Habeş 'askeridür mülk-i Bedaħşāna çıka	Vaşf-ı refāt-ı ķadūñle senün ey serv-i revān Şīve-i nazm-ı Naşībī vara Selmāna çıka	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Naşībī
237a	Bezmī	Dil-ber eyvān-ı felek-sāya ki cevlanā çıka Āsumān üzre felekler anı seyrāna çıka	Gözüme geldüğü dem bāde-şifāt ey Bezmī Çeşm-i ter ķarşu hayāl-i leb-i cānāna çıka	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Bezmī
237a	Kānī	Kaçan ol kebki derī seyr-i gülistāna çıka Döner ol tāvus-ı ķudsīye ki cevlanā çıka	Yazık ol 'aşıķ-ı güm-geşteye kim ey Kānī Yār küyından azup yolu beyābāna çıka	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Kānī
237a-237b	Ṭab'ī	Ne sa'ādet ki o şeh hāneçe mestāne çıka Cāme-i vaşlı anuñ 'aşıķ-ı nālāna çıka	'Ārızında görinen zülfi dil-āviz-i nigār Ṭab'iyā sūnbül-i terdür ki gülistāna çıka	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Ṭab'ī
237b	Hātemī	Ol rāyihā-i hūb ki var kākül içinde Hāşā ki bu hoş büy ola sūnbül içinde	Sīneğde olan Hātemiyā āteş-i 'aşkı Bir aħker-i sūzān ki nihāndur gül içinde	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Hātemī
237b	Rif'atī	Āteş kim olur bir gül için bülbül içinde Bir pāre ķabesdür ki güm olmuş kül içinde	Tebhāle-i la'l-i lebi ey Rif'atī yāruñ Beñzer o habāba ola peydā mül içinde	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Rif'atī
237b	Bezmī	Her hāl-i siyeh kim görünür kākül içinde Şol noķtaya beñzer ki ola sūnbül içinde	Bīhūde yere hayli feres-rānlık itme Bezmī ğazeli dirseğ eğer öñdül için de	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Bezmī

237b-238a	Ṭab'î	Bu halka-be-halka şiken ol kâkül içinde Bir ef'î-i piçide durur sünbül içinde	Ḳoynında raḳîbüñ görüp amı didi Ṭab'î Bir cevher-i zîbâdur o ḳalmış kül içinde	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Ṭab'î
238a	Güvâhî	'Aks-i ruḥ-ı zerdüm ḳadeḥ-i pür-mül içinde Zerrîne dönüpdür ki ḳonılmış gül içinde	Miṣbâḥ-ı ḳıdemden cüz' iken cân-ı Güvâhî Öksüz düşüp aḥker gibi ḳaldı kül içinde	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Güvâhî
238a	Şadıḳ	Ter düşme 'arâḳ ḳann idüp o kâkül içinde Bil jāle-i terdür o hemân sünbül içinde	Dil şevḳ-i 'izâruñla gül olmazsa 'acebdür Cây itdi semender gibi nâr u kül içinde	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Şadıḳ
238a	Kânî	Cân riştesi kim görünür ol kâkül içinde Güyâ giyeh-i tâze durur sünbül içinde	Kânî n'ola fâş eylese derd-i dili âhum Yilden nice pinhân ola âteş kül içinde	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Kânî
238a-238b	Dervîş	Maḳdem-i gülden ḥaber virdi şabâ nevrüzda Naḡme ḳıldı 'andelîb-i ḥoş-nevâ nevrüzda	Yine bir tâze ḡazel Dervîş didüm gül gibi Okısun her bülbül-i reñgin-edâ nevrüzda	Gazel/7	--- / --- / --- / ---	Dervîş
238b	Fedâyî	Yine sulṫân-ı bahâr itdi 'aṫa nevrüzda Giydi ḥil'at lâle-i la'lîn-ḳabâ nevrüzda	Şun Fedâyî bendeḡe la'l-i lebün rüz-ı vişâl Sükkerî ma'cun olur çünkim ḡidâ nevrüzda	Gazel/6	--- / --- / --- / ---	Fedâyî
238b	Bezmî	Bülbül oḳur gördiler naḳş-ı nevâ nevrüzda Bî-ḳarâr oldı hezâr ehl-i hevâ nevrüzda	İ'tibâr itse 'aceb mi ol güne ḥayl-i 'Acem Ḥaḳ budur kim vardur ey Bezmî şafâ nevrüzda	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Bezmî
238b	Rif'atî	Naḡmeler idüp şabâda muṫribâ nevrüzda Bâdveş ḳılduḡ dili ehl-i hevâ nevrüzda	Rif'atî bâḳî degüldür çünki bu çarḥ-ı kühen Bir iki gün idelüm 'ayş u şafâ nevrüzda	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Rif'atî
239a	Ḥâtemî	Şeker-rîz ol tebeşümle şafâ kesb ide tâ bende Benüm ey lebleri ḳandüm sözi şehdüm Şeker-ḥande	Şeker diyen leb-i dil-dâra bilmez aḡzınuḡ dadın Mezâḳ ehli amı teşbîḥ ider mi Ḥâtemî ḳande	Gazel/6	--- / --- / --- / ---	Ḥâtemî
239a	Rif'atî	Mezâḳ ehli saña gerçi dimişlerdür Şeker-ḥande Velî la'lün şafâsı ḳanda sulṫânüm şeker ḥanda	Ser-i defterde ḳayd it nâmını luṫf eyleyüp anuḡ Ḳapuñda olsun ey şâḥ-ı cihânüm Rif'atî bende	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Rif'atî
239a	Bezmî	Ḥalâvetde ḥalel verdüḡiçün şîrin lebün ḳande Senünçün ṫüṫ-i cân olsa lâyıḳdur şeker-ḥande	Şu deñlü naḳş-ı bî-mânendüñe dil-dâdedür Bezmî Niḡarâ olmamışdur Kûḥ-ken de böyle efkende	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Bezmî
239a	Ṭab'î	Hevâ-yı ḳâmeti ney-sükkeri ey dil idüp bende Görüp la'lîn nebât u ḳand ezildi ol şeker-ḥande	Lebi vaşfında ḡüftârüm görüp zevḳ eylesün herkes Daḥî şîrin olur Ṭab'î ḡazel olsa ḥoş-âyende	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Ṭab'î
239b	Ġubârî	Lebünle zülfi-çinün arasında ey Şeker-ḥande Ruḥuñ bir ḥüb menzildür Buḥârâdan Semerḳanda	Vefâlî dil-bere meyl itdüḡin gördün Ġubârîñ Olup mâ'il cefâyâ başladuñ bir yañadan sen de	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Ġubârî
239b	Şadıḳ	Döner şehd-i lebün ḳılsañ tebeşüm nâzla ḳande Anuñ-çün dirler ey şîrin-süḥan saña Şeker-ḥande	Ḳızarsa tâb-ı mülden n'ola Şadıḳ çehre-i sâḳî Urup yüzine ne itdüklerini ḳıldı şermende	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Şadıḳ
239b	'Âşık	Lebün perverdesidür gül-be-şekker ey Şeker-ḥande Eridi ḳand ise ṫatlu dilünñden oldı şermende	Girüp zencir-i 'aşḳa gerdeni geldi bu bâzâra Ḳul isterseñ eger düşmez daḥî 'Âşık gibi bende	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	'Âşık
239b	İlâhî	Baḳup 'uşşâḳa ḡahî eyler ol la'l-i şeker ḥande Lezîz ü nâzük ü şîrin[-süḥan] ya'nî Şeker-ḥande	İlâhî âb-ı rüyıdur sevâd-ı ḳahve yârânuḡ Ḳomış zulmetde âb-ı Ḥızır ol Dârâ-yı dârende	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	İlâhî

241b-242a	Bezmi	Hâller kim zâhir olmuşdur ruḥ-ı dil-dârda Mürlardur kim güne çıkmış dem-i gülzârda	Âteşin rüyunda yârın bu siyeh hâlin gören Bezmiyâ 'ûd anlar ancak micmer-i pür-nârda	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Bezmi
242a	Peyâmî	Hâllerle târ-ı zülfi 'ârîz-ı dil-dârda Tâze şâḥ-ı sünbül-i hoş-büydur gülzârda	Vaşf-ı hâl-i bî-misâl-i yâr-ıla bu şî'r-i ter Ey Peyâmî hâlves bir dânedür eş'ârda	Gazel/6	--- / --- / --- / --	Peyâmî
242a	Hâşimî	Hâl üzre müylar pehlû-yı çeşm-i yârda Müy-ı 'anber-bârdur şan nâfe-i Tatarda	Sâye-i müjgânıdır ey Hâşimî tağlîṭ iden Yoḥsa n'eyler hâli üzre müy ol ruḥsârda	Gazel/6	--- / --- / --- / --	Hâşimî
242a-242b	Sâ'î	Şaldı hicrûn dūd-ı âhum ebr-i ğam vâdisine Düşdi eşküm seyl-i bârân-ı sitem vâdisine	Sâ'î-i nâzûk-edâ n'ola iletse şî'rini Rûmda Bâkî 'Acemde Muḥteşem vâdisine	Gazel/6	--- / --- / --- / --	Sâ'î
242b	Şabri	Şalmanın Mecnûnı fırkat daḥı ğam vâdisine Ben ğamun hicriyle düşmişdüm 'adem vâdisine	Şafḥa-i rüyunda ḥaṭṭuṭ vaşfı icmâlin yazar Düşeliden Şabri erbâb-ı kalem vâdisine	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Şabri
242b	Bezmi	Eşk-i çeşmüm vardı cûş itmekte yem vâdisine Âhum irişdi nesîm-i şubḥ-dem vâdisine	Durma baş kaldırmayup peymâne nûş eyler müdâm Bezmi ayağ başdı câm içmekte Cem vâdisine	Gazel/6	--- / --- / --- / --	Bezmi
242b	Hâletî	Hadd u ğâyet yoğ-ımuş hicrân u ğam vâdisine Bir ğaribûn düşmesün yolu elem vâdisine	Kiş diyüp şâha bisât-ı salṭanatdan Hâletî Esb-i himmet sür bu lu'b-ıla 'Acem vâdisine	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Hâletî
242b-243a	Ḥâtemî	Şevk-i lebûn ki düşdi mey-i bî-ğaş üstine Âteşdür âteş o da baña âteş üstine	Zîbâ yer itdi Ḥâtemî ol âfîṭâb-ı hüsn Bir câme giydi çın seḥer-i zer-keş üstine	Gazel/6	-- / -- / -- / --	Ḥâtemî
243a	Bezmi	Ḥaṭṭ-ı siyeh gelüp o ruḥ-ı mehveş üstine 'Anber duḥâmıdır ki çıkar âteş üstine	Sîneḡde yaḡdun ol kadar ey Bezmi tâze dağ Cem 'oldı Sürḡ[-ser] şanasın Mar'aş üstine	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Bezmi
243a	Güvâhî	Bir pâre 'anberine ḡomuş âteş üstine Hâl-i siyâhî ya'nî ruḥ-ı mehveş üstine	Âyende 'âlemi alur ayağı altına Dil-ber Güvâhî gelse kaçan abraş üstine	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Güvâhî
243a	Hâletî	Gelse o şeh-süvâr kaçan abraş üstine Dirler sipâhlık düşer ol ser-keş üstine	Mümtâz olan felekde bugün Hâletî odur Bir âfîṭâb-çehre yoğ ol mehveş üstine	Gazel/4	-- / -- / -- / --	Hâletî
243a-243b	Dervîş	Oldı göricek ḥaddünî şermende benefşe Olsa n'ola maḥzûn u ser-efkende benefşe	Dervîş nice anı kıla ḥaṭṭuṭa teşbîḥ Ḳanda ḥaṭ-ı 'anber-şikenün ḡanda benefşe	Gazel/7	-- / -- / -- / --	Dervîş
243b	Fedâyî	Berg içre arar şebnemi güleşde benefşe Ṭaḡ mı egilüp olsa ser-efkende benefşe	Ḥazṣ itse Fedâyî n'ola ger tâze ḥaṭṭundan 'Âdet bu ki mergûb ola ṭurfanda benefşe	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Fedâyî
243b	Ḳabûlî	Ezhâra olup peyk-i şitâbende benefşe Düşında biter şâha geçer bende benefşe	Almaz ḥaṭ-ı yâra göre bir pûla Ḳabûlî Kendüyi ile şatmasun igende benefşe	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Ḳabûlî
243b	Meylî	Boynımı egüp tekye-i güleşde benefşe Giymiş oturur egnine gök jinde benefşe	Meylî ḡulunun tuḥfesidür bu ḥaṭ-ı şî'ri Devşürdi saña şunmağâ ol bende benefşe	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Meylî
243b-244a	Sâ'î	Büy-ı ḥaṭṭuṭı almasa güleşde benefşe Mest oluban olmaz idi şermende benefşe	Vaşf-ı ḥaṭ-ı dil-dârda eş'âr-ı ḥasûda Sâ'î gögerüp geçdi idüp ḡande benefşe	Gazel/6	-- / -- / -- / --	Sâ'î

244a	Bezmi	Sünbül saçuna olmasa mânende benefşe Virmezdi şeref her taraf-ı kende benefşe	Zerrin-kadeh-i bağ ile ey Bezmi şunar cām Nüş itmek-içün meclis-i gülşende benefşe	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Bezmi
244a	Şabri	Güzel görseñ çıkar cânun olınca sine-ber-sine 'Amel oldu saña bu korqarum ey dil sürer sine	Ben ol merd-i dilir-i 'arşa-i 'aşkum ki ey Şabri 'Adunuñ yüzine bir sille urdum döndi tersine	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Şabri
244a	Hâtemi	Şafâlar kesb idüp nür-ı sürür-ıla tolar sine Ger ol meh-çehre dellâk-ile olsam sine-ber-sine	Şafâ-yı hâtır-ıla tîrine ol kaşları yanuñ N'ola âyine-diller Hâtemi itse siper sine	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Hâtemi
244a- 244b	Bezmi	Müzeyyendür şu deñlü dağlarla ser-be-ser sine Felekvâr oldu bisyâr encüm-i raşşâna yer sine	Yolında varını maşşud ider kim şarf ide Bezmi Kitâb alup eline gıtdüğü dem yâr dersine	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Bezmi
244b	Zihni	Bu ne âteşdür diyü düşdi cihâna velvele Âsumâna dün gice âhum dikince meş'ale	Zihniyâ efsürdedür hengâme-i erbâb-ı nazm Tâze mazmünlarla bu hengâme tarzın tâzele	Gazel/6	--- / --- / --- / ---	Zihni
244b	Hâtemi	Top-ı âhumla hişâr-ı çarha virdüm zelzele Na'ra-i nâlem benüm âfâka şaldı velvele	Şandılar halk-ı cihân kim Hâtemi yer ditredi Top-ı âhum şöyle virmişdür zemine zelzele	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Hâtemi
244b	Bezmi	Dehre nâlem şaldı küyüñ yâd idüp bir velvele Şişe-i çarha şan ol sâ'atde düşdi zelzele	Neş'e-i zevk-i dehânınun zamânı geçmedin Keyfün ey Bezmi leb-i dil-berle her dem tâzele	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Bezmi
245a	Tiği	Öpmege la'l-i lebün cânlar virürdüm ben hele Bir dağı cân nağdı girseydi benüm rûhum ele	Ölmeyince bir dağı kaç'-ı 'alâka eylemez Tiğiya her kim şarılsa bir kez ol nâzük bele	Gazel/6	--- / --- / --- / ---	Tiği
245a	Qadri	Yazmağa vaşf-ı cemâl-i yârı aldum çün ele 'Âleme şaldı şarir-i kil-k-i nazmum velvele	Sırr-ı la'lin şormadan maşşudumuz anlar nigâr Qadriyâ ma'lumdur ehline çünkim mes'ele	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Qadri
245a	Şadık	İnlesem âhum şalar kevn ü mekâna velvele Şevr-i gerdün ditreyüp düşer zemine zelzele	Tâbnâk olsa raqîbâ tiğ-i âhum tañ degül Zü'l-fikârı Haydaruñ muhtâc olmaz şayqala	Gazel/6	--- / --- / --- / ---	Şadık
245a- 245b	Sâ'i	Haç-ı sebz-i lebün ey gonca-fem handân rengine Nigîn-i hâtem-i yakût-ı la'lün kan rengine	Beyâz itse demidür girye Sâ'i merdüm-i çeşmüm Geçinür bir kara câhil saña akrân rengine	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Sâ'i
245b	Hâsimi	Qolında dağ şanma lâle-i nu'mân rengine Düşüpdür ruhları 'aksi gül-i handân rengine	Görüp bu hüsn-i nazmun n'ola tahşin itse şâ'irler Olupdur Hâsimi şirün senün Selmân rengine	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Hâsimi
245b	Şabri	Ne gül gördüm yer üstinde ruğ-ı cânân rengine Ne sünbül var gök altında haç-ı reyhan rengine	Şunup cām-ı lebün Şabriyi ihyâ itmedün gitdün Görürken derdendi mürde-i bî-cân rengine	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Şabri
245b	'Ulvi	Şol elif kim sâkiyâ kesdün o pehlü üstine Servdür düşmiş hevâdan cüy-ı dil-cü üstine	'Ulviyâ gülzâr-ı dehiri ser-te-ser seyr eyledüm Görmedüm bir sünbül ol gîsü-yı hoş-bü üstine	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	'Ulvi
245b- 246a	Şabri	Çeşm-i cânân kim anuñ resm olmuş ebrü üstine 'Anberin meddür çekilmiş şanki âhü üstine	Çeşm-i giryânümde ey Şabri hayâl-i kadd-i yâr Servdür kim 'aksi düşmiş güyiyâ cü üstine	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Şabri
246a	Hâtemi	'Arız-ı yârün düşüpdür şanma gîsü üstine Mâr-ı âbidür ki çıktı oynayu şu üstine	Âteşin yakûtdan idindi bir hoş bâzû-bend Hâtemi ol meh yakup bir dağ bâzû üstine	Gazel/6	--- / --- / --- / ---	Hâtemi

246a	Hâşimî	Bahâr irdi açıldı lâleler zeyn oldu her güşe Şafâ hengâmıdır 'aşq ehli gelsün şu gibi cûşa	'Aceb ey Hâşimî sevdâ-yı 'aşq-ıla n'ola hâlüm Gidüp şabr u kararım 'aşık oldum bir siyeh-pûşa	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Hâşimî
246a	Tîgî	Çemende lâle-ruhlar câm-ı meyle gelseler cûşa Gülistân sâkin-i künc-i harâbâta ider güşe	Günâhum 'afv idüp setr itdi cürmüm dâmen-i pâki Nice cân virmeyem ben Tîgî ol şâh-ı haţâ-pûşa	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Tîgî
246a- 246b	Beyânî	Ayaklandı çemenler lâlelerle taldı her güşe İcâzet 'işret [ü] 'ayşa şalâ rindân-ı mey-nûşa	'Aceb mi zülfi sevdâsıyla kara çullara girsem Beyânî 'aşık oldum yine bir yâr-ı siyeh-pûşa	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Beyânî
246b	Bezmi	Ayak seyrine gel zerrîn-kadehle taldı her güşe Piyâle gösterür remz-ile lâle rind-i mey-nûşa	Kara zülfi nigâr ey Bezmi dağıtısa ruhi üzre Nazarda Ka'be zann eyler bağanlar ol siyeh-pûşa	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Bezmi
246b	Hâletî	Bahâr irdi behişt-i câvidâna döndi her güşe Yüri bûs u kenâr eyle çeküp bir servi âgûşa	Meger sen Hâletîves mest-i câm-ı h'âb-ı gâfletsin Getürmezse seni âvâze-i murğ-ı şeh çûşa	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Hâletî
246b- 247a	Bâkî	Dökilmiş zülfi müşgâsâ o kadd-i dil-sitân üzre Döşenmiş sâye-i Tübâ behişt-i câvidân üzre	Sağa lâzım du 'â-yı devletinden sonra ey Bâkî Tevekküldür Hudâvend-i zemîn ü âsumân üzre	Gazel/1 2	.--- / .--- / .--- / .---	Bâkî
247a	Bâkî	Hayâl-i dil hevâ-yı vaşl-ı yâr-ı dil-sitân üzre Şadâ-yı savt-ı bülbül naşş-ı bâğ u büstân üzre	Du 'â-yı devlet-i sultân-ı 'âdil bizden ey Bâkî Himâyet ol nigh-dâr-ı zemîn ü âsumân üzre	Gazel/9	.--- / .--- / .--- / .---	Başlık olarak velehu eyzan yazılmıştır.
247a	Maqâlî	Hayâlüh şâhına başum bu çeşm-i eşk-bâr üzre Teferrücgâh için bir kaşr-ı 'âlidür bıjar üzre	Maqâlî ta'n-ı câhilden ne gam erbâb-ı 'irfâna Atarlar taşî elbette nihâl-i mîve-dâr üzre	Gazel/6	.--- / .--- / .--- / .---	Maqâlî
247a- 247b	Hasan	Ne lâzım hâl-i 'anber-bû o la'l-i dil-sitân üzre Bilürsin noқта konomaz ey lebi şekker dehân üzre	Sipih-r-i saltanat kuţb-ı murâd üstine devr itsün Nitekim döne döne olalı gerdüh cihân üzre	Gazel/1 2	.--- / .--- / .--- / .---	Hasan
247b	Neylî	Zer isterse eger ol mâh rüy-ı zer-nişân üzre Murâdi aqça-i sîm [ola çeşm-i] dür-feşân üzre	İşitdüm allar giymiş yine ol serv-kad kat kat Muqarrer dir gören ey Neylî itmek kani kan üzre	Gazel/1 1	.--- / .--- / .--- / .---	Neylî
247b	[...]	Dökülsün gevher-i eşküm bu rüy-ı zer-nişân üzre Revân olsun yolına cümle varum baş u cân üzre	Du 'â kıl dâ'imâ [kim] fetih ide bu rub '-ı meskûnı Meh ü mihr-i felek devr eyledükçe âsumân üzre	Gazel/1 1	.--- / .--- / .--- / .---	Şiirin kime ait olduğu tespit edilememiştir.
248a	Hâtemî	Gören dir ca'd-ı zülfi-yârı la'l-i dil-sitân üzre Yed-i Yâkût yazdı bir [haţ-ı] hoş-cismi cân üzre	Resülüh hürmetine Çâr Yârüh 'aşkına olsun Hudânuh 'avni vü luţfi şeh-i şâhib-zamân üzre	Gazel/1 5	.--- / .--- / .--- / .---	Hâtemî
248a- 248b	Sâ'î	Gümüşden pâlehang ol mü-miyân-ı dil-sitân üzre Yatur şan halka-i ejder durur genc-i revân üzre	N'ola 'âlemlere bu şî'r-i tâze şalsa âvâze Ki bağlanmış durur vaşf-ı şeh-i giti-sitân üzre	Gazel/1 2	.--- / .--- / .--- / .---	Sâ'î
248b	Bezmi	Temâşâ eyleyen kaşum bu çeşm-i hün-feşân üzre Dü tāk-ı şeh-nişân anlar iki 'ayn-ı revân üzre	Bugün mihr-i cemâlin âsumânî câme giydükçe Güneş zann eyler ey Bezmi görenler âsumân üzre	Gazel/7	.--- / .--- / .--- / .---	Bezmi
248b	Bâkî	Ne 'ide beşzedür rüz-ı vişâlüh dil ne nevrûza Şeb-i kadre irişenler irer ol rüz-ı firûza	Mu'allâ bârgâhunda güneş bir şem '-i zerrîn[dür] Muraşşâ 'pây-tahtunda felek bir dâne pîrûze	Gazel/9	.--- / .--- / .--- / .---	Bâkî
248b- 249a	Zuhûrî	Gezer hûbân-ıla 'aşıklar irişdükçe nevrûza Kühen-sâl oldu ey dil irmedüh ol rüz-ı firûza	Cihân turduqça şâhum [hep] Hudâ 'ömrüh füzün itsün Hemişe gam naşib olsun 'adû-yı miñnet-endûza	Gazel/7	.--- / .--- / .--- / .---	Zuhûrî

249a	Müneccim	'Aceb dâr-ı sipenc ancak bu menzilgâh-ı şeş-rûze Müdâmî çâr 'unşur câyı tendür 'işret-i rûza	Kevâkib kaydımı biz ey Müneccim ber-şaraf kılduğ 'Aceb midür çıkarsağ ahsen-i takvîmi nevrûza	Gazel/6	.--- / .--- / .--- / .---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
249a	Zamîrî	Şafâ hengâmîdur gelsün şeh-i gül 'ayş-ı nevrûza Kuruldu şahn-ı gülşende yine bir taht-ı firûze	Libâsî şahid-i nazmuğ ser-â-ser düğme vü dîbâ N'ola reşk eylese dünyâ Zamîrî böyle zer-dûza	Gazel/6	.--- / .--- / .--- / .---	Zamîrî
249a- 249b	Bezmi	Çapıdan dür olup abdâl aña itdükçe deryûze Hilâl-i âsumân anuğ olur pâyına ser-mûze	Felekte yazılıp okunsa reşk eylerler ey Bezmi Revân-ı Enveriyle Âzerî bu nazm-ı pür-sûza	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Bezmi
249b	Sâ'î	Dür-i deryâ-yı melâhat dir idüm menğüşına Korğarın şeh-zâdenüñ irişdirürler güşına	Ût ki devr eyler murâduñ üzre câm-ı zer-nigâr 'Âlemüñ Sâ'î şağın aldanma 'ayş u nüşına	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Sâ'î
249b	Bezmi	Bahr-ı hûsn içre şadef dirsem 'aceb mi güşına Olmış o şeh-zâdenüñ mesken dür-i menğüşına	Şöyle mâ'ildür nişâr itmege bahr-ı tab'ı kim Bezmi mânend olıma deryâ dil-i pür-cüşına	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Bezmi
249b	Zihni	Dehâni gibi yokdur la'l-i rûh-efzâ şanemlerde N'ola mümtâz olursa Muşlı Şâhum gönca-femlerde	Seg-i küyum durur dermiş senüñçün yâr ey Zihni Bugün sensin 'azîmü's-şân gedâ-yı muhteremlerde	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Zihni
249b- 250a	Rif'atî	Nice hâlet komış Bârî güzel zîbâ şanemlerde Seni illâ ki müsteşnâ yaratmış gönca-femlerde	'Aceb mi Rif'atî hürsened ü râzî olsağ o gülden Dili âzürde itmek hiç olur mı gönca-femlerde	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Rif'atî
250a	Bezmi	Perişân-hâtır eyler 'aşıkı çok zülf-i hamlarda Bir anuğ gibi gül-ruhsâr açılmaz gönca hamlarda	Kemâl-i ma'rifetle Bezmiyâ meşhûrısın Rûmuğ Fazîletle nitekim Hâzret-i Câmî 'Acemlerde	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Bezmi
250a	Niyâzî	Nażîrûğ gülşen-i dehr içre koymaz gönca-femlerde Bulunmaz Hağ bu kim mişlûğ bu dehr içre şanemlerde	Segân-ı küy-ı yâr-ıla Niyâzî hem-sifâl olam Bu zevki bulamadum devr içre câm-ı Cemlerde	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Niyâzî
250a	Sâ'î	Senüñ gibi ser-âmed koptmaz ey gül gönca-femlerde Baña hem-tâ bulunmaz 'aşık-ı şâbit-kademlerde	Ahâlî devlet-i dünyâdan almaz gevher ey Sâ'î Nazâr kılsañ cihânuğ 'izz ü câhı hep sitemlerde	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Sâ'î
250a- 250b	Şabri	Hağmı bu rüyunda gör çıkmış yağud mür-ı siyâh Haddüñi hağtuñla görsüñ görmeyen nür-ı siyâh	Dil-berâ sevdâ-yı hâlûğ itdi la'yâkıl beni Şabriyâ evvel bahâr olsa çıkar mür-ı siyâh	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Şabri
250b	Sâ'î	Giymiş ol şeh ağ atlas kanlı semmür-ı siyâh Merdüm-i çeşmüm ya olmuş garğa-i nür-ı siyâh	Var ise 'âlemde ol şühûğ göziyle kaşidur Sâ'î sunkür-ı siyâh ile sağangür-ı siyâh	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Sâ'î
250b	Bezmi	'Aşğ âteşdür derün-ı sine tennür-ı siyâh Tâze her dağ anda bir nev-sikke mankür-ı siyâh	Sâye şanur âfitâb-ıla gören ey Bezmi yâr Zer kemer üzre tağınsa şâh destür-ı siyâh	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Bezmi
250b	Tab'î	Şol duğânî atlas üzre giyse semmür-ı siyâh Düd-ı ah-ı âteşinümden çıkar nür-ı siyâh	Var-iken eşküñ yeter 'arz itme çara dağunı Sîm-ı hâlîş gibi geçmez Tab'î mankür-ı siyâh	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Tab'î
250b- 251a	Şadık	Hağ midur mir'ât-ı rüyunda yağud nür-ı siyâh Böyle berğ urmak neden ey mâh-ı billür-ı siyâh	Eyledüm dünyâda Şadık hağt-ı dil-berle 'amel Havfum oldur şunalar mağşerde menşür-ı siyâh	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Şadık
251a	Sultân Murâd	N'eyledi n'itdi 'aceb dil o gözi âhüya Dökmege kanını katlanamaz içim şuya	Câm-ı la'linden eger nüş ideyim dirse Murâd Şâbir olsun vara mestâne gözi uyhuuya	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Sultân Murâd

251a	Bâkî	Benzemiş 'aks-i ruhuñ gördi bir içim şuya Gürleyüp düşdi şabâ bâğda âb-ı cüya	Bir devâ şor dil-i bîmâra lebinden Bâkî Hele şabr eyle biraz varsun o yâr uyhuya	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bâkî
251a	Fedâyî	Çeşmüñ üstinde bağan dir o iki ebrüya Şanki 'uqqâb irişüp konda ser-i âhüya	Cân atar zümre-i 'uşşâkî Fedâyî o mehün Her kaçan 'aks-i leb-i la'li düşerse cüya	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Fedâyî
251a- 251b	Ĥâtemî	Virme çok yüz aña gel varma kenâr-ı cüya Korkarın 'aks-i cemâlün düşürürsün şuya	Ĥâtemî nañl-i mücevher bu muraşşa' nazmun Nañl-bend olmağı öğretmek olur Ĥ'âcüya	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Ĥâtemî
251b	Ĥâletî	N'itdüm ol kebk-i Ĥrâmâna o gözi âhüya Görse nâ-geh beni yollarda kaçar her süya	Yeg idi Ĥâletiyâ baña bütün dünyâdan Yâr-ı cânı çekebilseydüm eger pehlüya	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ĥâletî
251b	Hâşimî	Düşde nâ-geh çekeler diyü seni pehlüya Ĥalkı feryâd u figânımla komam uyhuya	Ger zühürüm yoğ-ısa n'ola zahîrüm yokdur Yoğsa kim kâ'il olur Hâşimiyâ Ĥ'âcüya	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hâşimî
251b	Hâşimî	Çekmege teşne cihân halkı seni pehlüya Bilmezüm kanğı biri kana bir içim şuya	Geçdiler Hâşimiyâ göz yumuban 'âlemde Şanma kim mürdeleri varmış ola uyhuya	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Başlık olarak velehu eyzan yazılmıştır.
251b- 252a	Ĥilmî	Râstî düşdi bu gönlüm o kad-i dil-cüya Cüy-ı eşküm yiridir aksa benüm her süya	İltifât eyledi dün şineme urdu tîrin Ĥilmiyâ ben de uruldum o kemân-ebriya	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ĥilmî
252a	Sâ'î	Ne dem kim bâğda 'aks-i gül-i beyzâ düşer cüya Koyup pîrâhenin taşra girer bir sîm-ten şuya	Ezelden çeşm [ü] müjgânuña Sâ'î 'aşık olmazdı Eger bî-çâre mâ'il olmayaydı Ĥâr-ı ebrüya	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Sâ'î
252a	Nihânî	Gönlümü bağlayup ol silsile-i gîsüya Müya döndi bu ten-i zâr u nizârüm müya	Ey Nihânî heves-i bezm-i gül ü mülden geç Goncaveş Ĥâşılı dil bağlama reng ü büya	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Nihânî
252a	Bezmi	Çeşmüñ ey şah kıya baksa kaçan âhüya Nîm ġamzenle kâdem kıya kaçup her süya	Zîr-i ebrüda dü çeşmin gören ey Bezmi anuñ Rüstemi oldu şanur ġâlib iki cädüya	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmi
252a- 252b	Mişâlî	Kimi deryâ kimisi kıatre dermiş aña ter-dîde 'Aceb bilsek nedür bâ'îş ola bu deñlü terdîde	Döne döne cihânun cuların gözden geçirmezdi Mişâlî iki gözlü âsiyâb olmasager dîde	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mişâlî
252b	Hâşimî	Ne kuñluñ minnetin ne tütüya kıaydın çeker dîde İzüñ tozıyla rüşen olur ey nür-ı başâr dîde	Feres-rân olmağı ey Hâşimî dünyâda vüs'at yok Semend-i tab'um itdi 'âlemi tayy u neverdîde	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hâşimî
252b	Bezmi	Olursa her ne deñlü merdüm-i 'âlî-nazar dîde Kıapıñda bir denî sâ'ıldür ey nür-ı başâr dîde	Şehâb idüp göñül dîd-ı siyâhım [âhuñ] ey Bezmi Demidür eşk-i Ĥün-âlüda eyleser nazar dîde	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Bezmi
252b	Ĥâtemî	Ne gevherler döküpdür bilseñ ey nür-ı başâr dîde Ĥayâlün eyleyince 'aynı ile der-nazar dîde	Ĥotalum derd-i hicrân Ĥâtemiyî eylemiş giryân Bilürsin degme ġamdan ağlamaz gürg-i mañar-dîde	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ĥâtemî
252b- 253a	Sipâhî	Ĥolanup kıanda aşımlar diyü ol mâh-ı gerdîde Ĥoķuz tolanup âhum gökleri yıldız sayar dîde	MuĤabbetdâr-ı Ĥarbinde beden miñnet Ĥişâridur Sipâhî kıulle-i serde iki gözci nefer dîde	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Sipâhî
253a	'Aşķî	Şu demler kim nişâr-ı maķdem-i cânân ider dîde Dem-i bigâne şanmañ anı cânından keser dîde	Ölürsem hicr-ile dâr-ı ġam u miñnetde ey 'Aşķî Dönüp bir kimse bakmaz yüzüme aşlâ meger dîde	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Aşķî

253a	Ṭab'î	Dilâ 'ummânlar ger cûşa gelse baḥş ider dîde Ne deḡlü varsa cûlar aña meyl itse yeter dîde	İderse Ṭab'î da'vâ-yı muḥabbet seyl-i eşkinden Efendi aña şâhiddür anuḡ ruḥsâr-ı zer-dîde	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ṭab'î
253a	Rûḫî	Kaẓâ-y-ıla esîr oldu görünce bir naẓar dîde Lebüḡ şevḫiyle dökdi şaçdı gevher ol kadar dîde	Kaçan el vire tâli' toḡa diyü aḫter-i devlet Gice tâ şubḫ olunca Rûḫiyâ yıldız şayar dîde	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Rûḫî
253a- 253b	Ḥâkânî	Gün yüzüḡ gel görelüm 'ıyd-ı mükerremcesine Câm-ı la'lüñle şafâlar sürelüm Cemcesine	İrdi âvâze-i nazmum felege Ḥâkânî 'Alem-i devlet-i ḫâkân-ı mu'azzamacasına	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ḥâkânî
253b	Ḥâtemî	Ḳanı ol dem ki gele bir kişi maḫremcesine Ḥaber-i cennet-i küyuḡ vire âdemcesine	Nice demdür ki şikâr ola diyü keb-k-i murâd Dâne-i eşk-i revân Ḥâtemiyâ yemcesine	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Ḥâtemî
253b	Bezmi	Yâra meyl ideli dil dîde-i pür-nemcesine Boyadı ḳana gözüm yaşı yüzüm demcesine	Bâde-i ter n'ola düşmezse elüñden Bezmi Sâḡar-ı zer yaraşur destüñe ḫâtemcesine	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmi
253b	Tiḡî	Ḡoncalar ref'-i ḫicâb itmege maḫremcesine Gülşenüḡ açılır ise n'ola ḫurremcesine	Çeşm-i Tiḡî gibi ḳan ağlamasun 'uşşâḳuḡ Naẓar it iki gözüm dîde-i pür-nemcesine	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Tiḡî
253b	Mânî	Mesned-i faḳra geçüp şâh-ı mu'azzamacasına Terk-i iḳlîm-i fenâ eyledüm Âdemcesine	Zür-bâzû-yı sülḫan birle bugün ey Mânî Milket-i nazma emîrüm yine Rüstemcesine	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mânî
253b- 254a	Ṭab'î	Sâḳî şoḫbet idelüm gel berî maḫremcesine Çekelüm câm-ı şafâyı böyle hem-demcesine	Dâr-ı fânî nice bâḳî ola mi'mâr-ı ezel Ṭab'iyâ urmadı bünyâdını muḫkemcesine	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ṭab'î
254a	Rûḫî	Murḡ-ı dil dâne-i ḫâlin göricek yemcesine Küyuḡa uçmaḡa ivse n'ola âdemcesine	Rûḫiyâ hecr ise pür-sem ḳanı tiryâk lebi Şorayın derdüme dermân anı emsemcesine	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Rûḫî
254a	Medḫî	Varur aḡyâr senüḡ ḫânuḡa maḫremcesine Heves-i cennet-i küyuḡ ider âdemcesine	Medḫiyâ pîre-zen-i dehre zebün olma şaḳın Terk-i dünyâ ideḡör sen daḫı âdemcesine	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Medḫî
254a	'Ömrî	Âsitânuḡ ḳoyamam bil beni maḫremcesine Cennet-i küyuḡı terk eylemem âdemcesine	'Ömrî-i ḫasta-dili cylesen ḫiyâ gelsen Sîneye şarmaḡ olurdu seni merhemcesine	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ömrî
254a- 254b	Beyâzî	Oturup bezm-i şafâda şeh-i 'âlemcesine Tolular nüş idelüm şevḳe gelüp Cemcesine	Ey Beyâzî seni münkirler iderler inkâr Sözde olsaḡ da eḡer 'İsî-i Meryemcesine	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Beyâzî
254b	Seyrî	Sâḳî şun câm-ı lebüḡ nüş idelüm Cemcesine Dehenüñden umaruz luḫf ide Ḥâtemcesine	Bilür eksükliğini Seyrî ḳuluḡ pâdişehüm Yeter iylik aña olursa naẓar kemcesine	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Seyrî
254b	Niyâzî	'Âşıkuz gül yüzüne bülbül-i ḫoş-demcesine Mâ'ilüz ruḫlaruḡa ḳatre-i şebnemcesine	'Ays u nüş eyle Niyâzî bu fenâ dünyâda Bir dem ayaḡı elüñden ḳoma Ḥâtemcesine	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Niyâzî
254b	'Adnî	Alaḫ câm-ı meyi destüme Ḥâtemcesine Mâlik-i meclis-i rindüm şeh-i 'âlemcesine	'Adniyâ faḳr ile faḫr eyle cihân içre bugün Yürü gez başıma sultân olup Edhemcesine	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Adnî
254b	Faḫrî	Gel a hem-kâse-i rindân olalum Cemcesine Geçelüm maştaba-i 'işrete âdemcesine	'Âfiyet ister-ise derd ü belâdan Faḫrî Şaḳlasun zaḫm-ı ḡamı sinede merhemcesine	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Başlık olarak "li-nâzîmihî'l-ḫâḳîr" yazılmıştır.

254b-255a	Nuṭḫī	Zahmuma ekdi nemek lebleri emsemcesine Yaradı yarama peykānları merhemcesine	Müddet-i 'ömr bugün yetmiş yetmiş Nuṭḫī Bunca yıl geçdi saña gelmedi bir demcesine	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Nuṭḫī
255a	Sultān Murād	Gönlümün istediği baña bir âdem olsa Ḥavf-ı Mevlâdan iki dîdesi pür-nem olsa	Maḥzen-i 'ilm-i ledün kâşif-i sırr-ı hikmet Ey Murādî bize şöylece bir âdem olsa	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Sultān Murād
255a	Seyrî	Ehl-i dilden baña bir hem-dil ü hem-dem olsa Rûhdan virse haber cânuma mahrem olsa	İbn-i vaḫt olsa ferâgat idüp in ü anı Seyriyâ mürşid olur bize bir âdem olsa	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Seyrî
255a	Ḥâtemî	Bize bir zahmumuzun merhemi hem-dem olsa 'Ârif olsa harem-i hürmete mahrem olsa	Hâdî-i râh-ı hüda maḥzen-i esrâr-ı yaḫîn Cümle esmâyı bilür Ḥâtemî âdem olsa	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ḥâtemî
255a-255b	Ḥarîmî	Ḥâlimüz aḫlâsâ hâl ehli bir âdem olsa 'Âşık-ı şâf-dil ü 'ârif-i hem-dem olsa	Ḥarem-i luḫfına olurum anuḫ ḫidmetkâr Ey Ḥarîmî bu revîşler baña mahrem olsa	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ḥarîmî
255b	Tîḡî	Pâdişâhum gibi bir şâh-ı müsellemler olsa Tâci terk eylemeden hem-ser-i Edhem olsa	Vâḫf-ı mebdede vü hem kâşif-i esrâr-ı ma'âd Bize Tîḡî öteden gelse bir âdem olsa	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Tîḡî
255b	'Azmi	Aḡlasam derd-i firâkı bir âdem olsa Şefkat itse gözümün yaşına bir dem olsa	Pîş-keş kanlu yaşum gibi cevâhir ideyin 'Azmiyâ var ola yâra yarar nem olsa	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Azmi
255b	Sâ'î	Şâh götürdi sinânını veḡâ niyyetine Yürüdi 'asker-i İslâm ğazâ niyyetine	Kim durur eylemeye cânını bu yolda nişâr Ḥan Murād 'anî ki ol zıll-ı Ḥudâ niyyetine	Gazel/8	... / ... / ... / ...	Sâ'î
255a	Bezmi	Tîr alur ğamzeḡ ele şanki ğazâ niyyetine 'Aceb ol kâtilün ey kaşları yâ niyyetine	Bir iki gün baña yâr eylemese cevr ü cefâ Beşler ey Bezmi geçen vaḫtı każâ niyyetine	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmi
255a	Tîḡî	Boyanup kanlara gül gibi ğazâ niyyetine Çekelüm düşmene gül-bâḡ fenâ niyyetine	İtme bu dâr-ı fenâ içre iḫâmet fikrin Tîḡiyâ eyle sefer mülk-i beḡâ niyyetine	Gazel/7	... / ... / ... / ...	Tîḡî
255a	Mecdî	Beni mihrinde ol [meh] çarḫ-ı ser-gerdâna döndürdi Sirişküm katresini encüm-i raḫşâna döndürdi	Şarâb-âlûde itdün eşk-i pür-hün-ıla Mecdîyi Lebün şevki ḫabâb-ı bâde-i rindâna döndürdi	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mecdî
255a-256b	'Ubeydî	Yüzün benden ne dem ki ol dîr-i yek-dâne döndürdi Yaşum çarḫ-ı ḫabâb-ı lücce-i 'ummâna döndürdi	Hevâ-yı mihr-i ruḫsârūḡ 'Ubeydîyi idüp ber-bâd Ġubâr-ı cismini zerrât-ı ser-gerdâna döndürdi	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ubeydî
256b	Ġazâyî	O gül dâḡ-ıla sinem gülşen-i devrâna döndürdi Gözüm yaşım döküp dolâb-ı ser-gerdâna döndürdi	Muḫabbet arşagâhında ğam-ı çevgân-ı zülf-i yâr Ġazâyî başum bir güy-ı ser-gerdâna döndürdi	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ġazâyî
256b	Nev'î	Şıyup âyine-i ḡalbi yüzün cânâne döndürdi Bizümle ol vefâsız itdüḡi peymâna döndürdi	Ṭaḡındı tâze güller Nev'iyâ refât-ı sâkiyi Çemen bezminde tâvus itdüḡi cevânâna döndürdi	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Nev'î
256b	Emrî	Ol güle gel aldur ey sâḡî metâ'-ı sâḡarı Gevher-i tâbendesin virür ḫabâb ayak teri	Şaḫlasaḡ şırça sarây içinde 'ârifler bulur Ḥıfzı güc ey Emrî kan ayakludur rez duḫteri	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Emrî
256b-257a	Lisânî	Dâḡ-ı ğamdur başı cüy-ı eşki şanma ser-serî Gitdi yolında gelince yüze çok aḡdı deri	Eyledi rûzî niçe tîre-dile şubḫ-ı murâd Ey Lisânî yeridür gerdûnda olsa ṭaḡ yeri	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Lisânî

257a	‘İzārī	Varın işār eyleyüp kucmağa ol sīmīn-beri Görmedüm hāmāmveş ‘ālemdē kızgın müşteri	Himmetüm bir ādem itmekde nişān-ı devleti Ey ‘İzārī şol nişān şaçar gibi gıtdüm geri	Gazel/5	--- / --- / --- / --	‘İzārī
257a	Nev‘ī	Hāk-i pāyūñ çeşmine kuhl eyleyelden ey perī Şimdi ādem görmez olmışdur raķībūñ gözleri	Fārsuñ erbāb-ı nazmı görse üslūbum benüm Şā‘ir-i Rūmuñ olurdu Nev‘iyā hāk-i deri	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Nev‘ī
257a	Bākī	Yār olup ağıyāra ādemler begenmez ol perī Kendüne hem-rāz idindi ya‘nī bizden yegleri	Almaz oldum Bākīyā kuhl-ı cilāmı ‘aynuma Tütüyā-yı çeşm idelden hāk-i pāy-i dil-beri	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Bākī
257a	Fevrī	Dil gibi dīvāne ‘aşık yār gibi bir perī Gelmemişdür ‘āleme tā devr-i ādemden berī	Çāker-i Hindū olup hāl-i siyāh-ı yāra dil Oldı Fevrīveş ‘Alīnūñ [cān u dilden] Qanberi	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Fevrī
257b	‘Ahdī	Tāzelendi devlet-ile taht-ı Rūmuñ serveri Bağladılar bir yeñi āyīn cihān dil-berleri	Cā-be-cā kändiller şanma görinen ‘Ahdīyā Seyr için bāzāra geldi mihr ü mäh [u] müşteri	Gazel/5	--- / --- / --- / --	‘Ahdī
257b	Bākī	Var-iken hançerinūñ ‘aşıkā dil-dārlığı Ġam degül eylese peykāmī dil āzārlığı	Zer-ger-i kāmīlidür şan‘at-ı şī‘rūñ Bākī Nic‘olur gel berū seyr eyle qalem-kārlığı	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Bākī
257b	Rızāyī	Şeh-i ğam virdi bedende dile [kim] zārlığı Dīdebāndur gözüm olsa n‘ola bīdārlığı	Vūs‘atüm yok koyamam pāyına baş irmez elüm Pāy-māl itdi Rızāyī beni el farlığı	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Rızāyī
257b	‘Ubeydī	Almayan başın ele bulmadı ser-dārlığı Derd-i ‘aşkıyla yoğ olanda bilūñ varlığı	Ey ‘Ubeydī yazar-ıdı dil-i maḥzūnum eger Levh-i dilde müjesi kılsa qalem-kārlığı	Gazel/5	--- / --- / --- / --	‘Ubeydī
258a	Nihānī	Vırmez idi şeh-i miñnet dile ser-dārlığı Yaşlar-ıla pür olup olmasa bīmārlığı	Ey Nihānī ruh-ı pür-ḥaḥtına beñzetmedi hiç Şem‘a-i levh-i dile itdi qalem-kārlığı	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Nihānī
258a	Mecdī	Zerd ider ruhsārımı ğam hāl bir yüzden daḥı Eşğ yüzüm kana yudı aḥvāl bir yüzden daḥı	Ḥarf atarsañ ḥaḥt-ı yāra eyleyüp anı tırāş Görinür Mecdī şaḡa fi‘l-ḥāl bir yüzden daḥı	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Mecdī
258a	Vālihī	Olalı bīmār-ı hierūñ hāl bir yüzden daḥı Ey ḥabīb-i cān-baḥş aḥvāl bir yüzden daḥı	Şāf-dil ol Vālihī mir‘āteş her kimseye Bir nazār içre görün fi‘l-ḥāl bir yüzden daḥı	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Vālihī
258a	‘Ālī	Yüz virür ḥaḥtına cānān hāl bir yüzden daḥı Baḡa göstermez yüzün aḥvāl bir yüzden daḥı	Hālī fitne ḥüsni ḥūnī ḥaḥtı bir kāfir durur ‘Āliyā olsa n‘ola aḥvāl bir yüzden daḥı	Gazel/5	--- / --- / --- / --	‘Ālī
258b	Nev‘ī	Yüz çevirdi yār bizden hāl bir yüzden daḥı Baḥt yüz göstermedi iḳbāl bir yüzden daḥı	Hançer-i ḥūn-riz-i dil-ber āb-ı ḥayvāndur velī Görinür Nev‘īye ol ḥaḥtāl bir yüzden daḥı	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Nev‘ī
258b	Şābirī	Sünbülūñ yüz tıtdı çevre hāl bir yüzden daḥı Yok vefā şüretleri aḥvāl bir yüzden daḥı	Şābirī hāl-i ruḥı eglerdi gāhī göñlümi Şimdi ḥaḥt göstermez oldı hāl bir yüzden daḥı	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Şābirī
258b	Fehmī	Fitne ger bir vechle ḥaḥt u hāl bir yüzden daḥı Anlara sen yüz virelden hāl bir yüzden daḥı	Rūy-ı zerdüm kanlu yaşla itdi gülgün Fehmīyā Ol yüzü gül baḡa geçdi al bir yüzden daḥı	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Fehmī
258b	Şānī	Yüz virelden ğayra sen aḥvāl bir yüzden daḥı Baḥt menden yüz çevirdi hāl bir yüzden daḥı	Lāmla fā geldi fetḥ itdüm cemālī muşḥafın Lāf şanma geldi Şānī fāl bir yüzden daḥı	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Şānī

259a	'Ahdî	Örteli rüyüñ şeb-i haḫ hâl bir yüzden daḫı Toğmadı baḫtum günü aḫvâl bir yüzden daḫı	Devletüm necmi barışmaz 'Ahdî ol meh-rû ile Tâli 'üm itmez meded iḫbâl bir yüzden daḫı	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'Ahdî
259a	Hâtemî	Haḫ belâ vü hâl fitne hâl bir yüzden daḫı Cân muḫayyed dil esîr aḫvâl bir yüzden daḫı	Görinür mi diyü dil-berden vefâ şüretleri Remle baḫdum Hâtemî eşkâl bir yüzden daḫı	Gazel/6	--- / --- / --- / --	Hâtemî
259a	Rûhî	'Aynuḫa alma dilâ zerrece dünyâ ğamını 'Âkil oldur ki bugün aḫmaya ferdâ ğamını	Ne bilir yâr ğam-ı hicrle Rûhî hâlin Çeke mi hiç gül-i ter bülbül-i güyâ ğamını	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Rûhî
259a	Bâkî	Getürür başuma ferdâları dünyâ ğamını Nice 'âşıkdur o kim çekmeye ferdâ ğamını	Bu şikâyet nedür inşâf idelüm ey Bâkî Sen şafâsın süresin il mi çeker ya ğamını	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Bâkî
259b	Şânî	'Âşık oldur çeke bir yâr-ı dil-ârâ ğamını Almaya hâtırına zerrece dünyâ ğamını	Bâde-i ala yasağ olalı sâķilerümüz Şânî-i mey-keşe çekdürmedi şahbâ ğamını	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Şânî
259b	Selmân	Ey gönül 'ârif-iseç çekme bu dünyâ ğamını Bâri çek dünyede bir dil-ber-i ra'nâ ğamını	Yâr aġyâra ider mihr ü vefâyı Selmân Çekdürür 'âşık-ı bî-çareye tenhâ ğamını	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Selmân
259b	Şâbirî	'Ârif oldur ki yimez ni'met-i dünyâ ğamını Gâv-ı ten-perver olup şüfî ḳo mer'â ğamını	Anlamaz Şâbirî aġyâr-ı siyeh-rû derdüñ Zâġlar fehîm idemez bülbül-i güyâ ğamını	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Şâbirî
259b	Re'yi	Yârla 'âlem iden çekmedi dünyâ ğamını Haşır olan anuñ-ıla ekmedi ferdâ ğamını	Re'yi' 'azm-i sefer eyliyor anı terk it Çekmeyem dirseñ eger ta'ne-i a'dâ ğamını	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Re'yi
260a	Şürî	Aḫma vâ'iz bize bu dünyede 'uḳbâ ğamını İbn-i vaḫt olana 'arz eyleme ferdâ ğamını	Ser-i zülfî elemin Şürî-i şeydâdan şor Yeg bilir Ḳays-ı belâ-keş yine Leylâ ğamını	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Şürî
260a	Şâdık	Zâhidâ ref' idelüm câm ile dünyâ ğamını İbn-i vaḫt ol n'idelüm göstere ferdâ ğamını	Oḳ gibi sîneye bir kez çekebilmezsem eger Şâdık ol ḳaşî kemânüñ çekeyin yâ ğamını	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Şâdık
260a	Hüsrev	Mâlik-i mülk-i fenâ ol ḳoyu dünyâ ğamını Yâr idin kendünce bir yâr-ı dil-ârâ ğamını	Çıkar evc-i felege nâle-i Hüsrev her şeb Dutalar chl-i semâ daḫı bu dünyâ ğamını	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Hüsrev
260a	Tâbî	Çekerem her gice ol zülf-i semen-sâ ğamını Almışam başuma Mecnûn gibi Leylâ ğamını	Pister-i ğamda za'îf oldı cefâdan Tâbî Öldür ey şüh aḫa çekdirme bu dünyâ ğamını	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Tâbî
260a- 260b	Sipâhî	Ol ki her dem çeke bir dil-ber-i ra'nâ ğamını Ġam degül çekmese ol zerrece dünyâ ğamını	Rüz u şeb yâd-ı leb-i dil-ber-ile kanzil imiş N'ola çekmezse Sipâhî mey-i ḫamrâ ğamını	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Sipâhî
260b	'Ubeydî	Muttaşıl ḳoynına alup ḳucar ol sîm-teni Olmasun iki yaḳa ıssı görem pîreheni	Ey 'Ubeydî müjesi ḫîri geçer gönülümden Bulsaydım der-idüm yâra gönülümden giçeni	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'Ubeydî
260b	Mecdî	Söylenüp düşdüğine dillere luḫf-ı suḫanı Ḥarılup teng-dil oldı aḫa yârüñ suḫanı	Ḳucup ol sîm-teni sîneye çekdüm dirimiş Mecdiyâ yırtar-idüm bulsam eger pîreheni	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Mecdî
260b	'İzzetî	Ḥob-ı billür durur câmi'-i ḫüsne zeḳanı Aḫa zencîr durur ġisû-yı 'amber-şikeni	Sâde pehlüya çekerdüm n'ideyin mâni' olup 'İzzetî çıḳmadı yârüñ aradan pîreheni	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'İzzetî

260b-261a	'İzārī	Vaşl olam yāra diyen terk idegörsün bedeni 'Aşık olan dem-i vuşlatda n'ider pîreheni	Niçe kez tîr-i müjen cânlara geçdi didüm Didi ol qaşı kemân aña 'İzārī geçeni	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'İzārī
261a	'Ahdī	Çekmege mānī' olur sîneye sen sîm-teni Gider Allāhı seversen aradan pîreheni	Cevrūnı 'Ahdī-i dil-hastaya az eyle şaşın Çatı incitme seni cān u göñülden seveni	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ahdī
261a	Nev'ī	Pîrehensiz kucucul didiler ol sîm-teni Üstine ditremesün yok yire hiç pîreheni	Zevrağ-ı cām-ı muşaffayı çeküp ey Nev'ī Lücce-i zevk u şafâ semtine tıttuğ dümeni	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Nev'ī
261a	Hâtemī	Dile luğf-ı sūhan-ı yarı açarsa deheni Aldum ağzı haberini dile düşdi sūhanı	Hâtemī gönli imiş hâlvet-i hâşşuñ dâ'im Ey hayâl-i ruğ-ı dil-ber eyü yolladı seni	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hâtemī
261a-261b	Tîğī	Nağd-i 'aql-ıla fakîr olmuş-ıdum haylî ğanî Yıkdı cām-ı mey-ile sâkı-i gül-çehre beni	Hâsta Tîğī nice cān virmeye 'İsî lebüñe Yırde buldı şanemâ gökde ararken o seni	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Tîğī
261b	Mecdī	Alma şol bâ'is-i hengâme olan şahbâyı Ne için şatun alursın başuğa ğavğâyı	Hicr-i şehd-i leb-i yâr-ıla ölürsem Mecdī Örteler kabrümeye yârân 'aseli hârâyı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mecdī
261b	Fehmī	Oqırın hâneme ol mihr-i cihân-ârâyı İndürürler yire efsün-ıla gökden ayı	Yüzine karşı n'ola la'lün ögerse Fehmī Söyleden âyinedür tıttı-i şekker-hâyı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Fehmī
261b	Nev'ī	Tolayup barmağa ol kâkül-i 'anber-sâyı Oldı efkâr-ı dirâz-ıla göñül sevdâyı	Nev'iyâ ğayrılar itmiş yine ol yarı kenâr Cüy-ı eşküm n'ola ğarğ itse bütün dünyâyı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Nev'ī
261b-262a	Nihānī	'Arızuñ mihr-i-y-ile rüşen idüp her câyı Gelmedüñ gice bize yürü bre hercâyı	Ebedī devlete cānlar virüp erbâb-ı şafâ Ey Nihānī göze göstermediler dünyâyı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Nihānī
262a	'Ubeydī	Görelî sen yanığı şems-i cihân-ârâyı Külehidür meh-i nev oldı felek mevlâyı	Öykünür la'line hâvf eylemeyüp yaşından Pâreler-ise 'Ubeydī yeridür hâlvâyı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ubeydī
262a	Dānişī	Göre şehr içre toğup bulmuş-iken ârâyı Beñzedür kendüye ol mihr-i cihân-ârâyı	Sîm-i eşküñ dökeğör Dānişī vaşlına anuñ İrmedi şu gibi hârc eylemeyen dünyâyı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Dānişī
262a	Tâbī	Rüşen itdüğü-y-içün mihr-i ruğuş her câyı N'ola dirsem saña ey mâh-liğâ hercâyı	Yād-ı la'li ile Tâbī o leb-i renginüñ Demidür nüş idegör cām-ı mey-i hāmâyı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Tâbī
262a-262b	'Ahdī	Dün gice görmedüm ol mihr-i cihân-ârâyı Düd-ı âhumla n'ola başsa kara dünyâyı	Ele sîb-i zeçanın tırtmayup uzatmada yâr Âhla 'Ahdī ziyâd eylemede eyvâyı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ahdī
262b	Rızâyī	Terdür ruğında şanma ey verd-i ter gül-âbı Ol âb-ı rüy-ı hüsne teşbîh kılmâ âbı	Rüyına ey Rızâyī nâr öykinürmüş eyvâ Nârenc-i ğabğabına sîb öykinürmüş âbı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Rızâyī
262b	Mecdī	Yüz virmeyüp göründi çün örtdi niğâbı Gösterdi kendin ol meh ref eyleyüp hicâbı	Şanma şihâb Mecdī revğan dökülür andan Âhum şikeste kıldı kândîl-i mâh-tâbı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mecdī
262b	Nihānī	Zülfüñ hevâyı idüp ey mâh-rû şehâbı Mihr âteşine yağdı ruğsârüñ âfitâbı	La'lî kelâhına çün miskîn derlik ister Eller ezer Nihānī bi'llâh misk-i nâbı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Nihānī

262b-263a	‘Ubeydî	Devr-i ruhuñda sâkî görüp o la‘l-i nâbı Al-ıla öpmek ister emmek gerek şarâbı	Küyında olan âhum nârına öykünürmiş Taş mı ‘Ubeydî gökden uçursalar şihâbı	Gazel/5	-- / -.- / -.- / -.-	‘Ubeydî
263a	‘İzârî	Ol gonca gizlenürdi şüret idüp niķâbı Yüzi açıldı şimdi ref‘ eyledi hicâbı	Zülfıyla ruhlarına sürem diyü ‘İzârî Müşk-ile gice gündüz süründürür gül-âbı	Gazel/6	-- / -.- / -.- / -.-	‘İzârî
263a	Ref‘î	‘Aşkuñ harâretidür germ iden âfitâbı Zülfün n’ola perişân-hâl eylese şehâbı	Bu çarhı kirpigine aşmaz-iken sirişküm Eyi degül mi Ref‘î benzetmek âsiyâbı	Gazel/5	-- / -.- / -.- / -.-	Ref‘î
263a	Nev‘î	Açıldı dil görince câm-ı şarâb-ı nâbı Bir nâ-şüküfte gonca şan gördi âfitâbı	Yanında yüz bulaldan dil-dârı ter düşürmiş Ol gonca sürse derden Nev‘î n’ola gül-âbı	Gazel/5	-- / -.- / -.- / -.-	Nev‘î
263a-263b	‘Ahdî	Leylî firâķı kana ğarķ itdi la‘l-i nâbı Dendâni reşki boğdı şuya dür-i hoş-âbı	‘Ahdî-şıfat müneccim görse ruhuñla alnuñ Bilmezdi n’olduğını ay-ıla gün hesâbı	Gazel/5	-- / -.- / -.- / -.-	‘Ahdî
263b	Bâķî	Bezmün eritdi bād-ı şabâ bağrı yağını Yaķdı çemende nergisün altun çerâğını	Mestâne şoydı ol mehi Bâķî geçen gice Nâzûklik-ile çözdü muķaddem kuşâğını	Gazel/5	-- / -.- / -.- / -.-	Bâķî
263b	Ümîdî	Lâle çemende tâzeledi bağrı dâğını Yaķmağa bezm-i gülde muħabbet çerâğını	Kılsun Ümîdî âyine-i kalbüne nazâr Görsün raķib-i rüy-siyeh yüzi ağını	Gazel/5	-- / -.- / -.- / -.-	Ümîdî
263b	Fehmî	Ħalka Ħalka idüp ol zülf-i ‘abîrâsâyı Boynuma taķdı yine silsile-i sevdâyı	Her kaçan vaşf-ı leb-i la‘lüne âğâz itse Fehmî söyletmez olur tûñ-i şekker-Ħâyı	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Fehmî
263b-264a	Ħasan	Bağladum anuñ-içün dîde-i nâ-binâyı Görmeyem ğayr-ıla tâ kim o melek-sîmâyı	İtme şekvâ bu kadar nâz-ıla istiğnâdan Göresin Ħaţtı gelince Ħasan istiğnâyı	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Ħasan
264a	ŞeyĦî	Virdüğümce aña cân naķdini ol her-câyı Ne revâdur baña Ŧurmaz şatar istiğnâyı	Ħün olur câm-şıfat reşk-ile ŞeyĦî cigerüm Alsa cânân eline câm-ı mey-i Ħamrâyı	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	ŞeyĦî
264a	Şemsî	Eşk-i gül-i hoş-bü ruĦ-ı cânânda bulundı Her dürlü tarâvet ki olur anda bulundı	Yitürmüş idi niçe zamân gönliñi Şemsî Ħoynında komış bir gül-i Ħandânda bulundı	Gazel/5	-- / -.- / -.- / -.-	Şemsî
264a	Ħasan	Güm-geşte idi dil reh-i cânânda bulundı Kimün şözi var Ħidmet-i sulţânda bulundı	Bir gice o meh gelmiş idi tâlî‘ini gör Bî-çäre Ħasan ol gice yabanda bulundı	Gazel/5	-- / -.- / -.- / -.-	Ħasan
264a-264b	‘Ulvi Efendi	Tîrün çün elif ey kaşı yâ cânda bulundı ‘Aşķ ehli hemân dem didiler ķanda bulundı	Bir adım idüp iki cihân mülkini ‘Ulvi Yoķlanmağ-ıçün dergeh-i sulţânda bulundı	Gazel/5	-- / -.- / -.- / -.-	‘Ulvi Efendi
264b	Nev‘î	Âteş-i Ħasret-ile cân eridür kâl ehli Şâf ider cevher-i ‘aşķ-ıla dilin kâl ehli	Nev‘iyâ bunca zeber-desti başâr şunsa ayağ Görmedüm sâķi-i gül-çehre gibi al ehli	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Nev‘î
264b	Belîğî	Dilümüz anlayamaz şüfî bizüm kâl ehli Bî-zebân söyleşelüm varısa bir hâl ehli	Her dem al-ıla Belîğî öper o serv ayağın Görmedüm Ħün-ı sirişküm gibi bir al ehli	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Belîğî
264b	Ħâtemî	Bize şarrâf-ı şuĦan geçme gel ey kâl ehli Ħüft ü Ħudan ğıçegör tâ olasıñ hâl ehli	Ħırķası pâresine atlas-ı çarĦı şaymaz Ħâtemî künc-i ferâğatde olan şâl ehli	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Ħâtemî

265a	Nişānī	Kişver-i Rūma şeref virdi o mäh-i Şāmī Vālī-i Mısr-ı hüsün olsa revādūr nāmı	Ol şeh-i hüsne Nişānī olur-ısa şānī Yaza k̄anūn-ı muh̄abbet üzere aḥkāmı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Nişānī
265a	Nālişī	Çoma zulmetde meded kapladı hicrūj şāmı Gün yüzün göster eyā kaşı hilālüm Şāmī	Nālişī ol şanemūj müy miyānın göreli Çalmadı zerre kadar ehl-i dilūj arāmı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Nālişī
265a	Ḥātemī	Görelî sende bu ref̄tārla bu endāmı Çalmadı reşkle serv-i çemenūj endāmı	Saḡa bu ṭab'-ı selāmetle sūḡan bezminde Yaraşūr Ḥātemiyā hem-kaḡdeh olsa Cāmī	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ḥātemī
265a	Münirī	Devr idelden gün gibi bu çarḡ-ı ser-gerdān daḡı Ṭoḡmamışdur saḡa beḡzer bir meh-i tābān daḡı	Ey Münirī gerçi vardur niçe gün yüzli cüvān Olmaya yāruḡ gibi bir yār-ı 'ālī-şān daḡı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Münirī
265b	Şerīf	Gitmedin gözden ḡayāl-i ḡamze-i fettān daḡı Başdan aşdı arzū-yı kākül-i cānān daḡı	Bekle kūyin çıksun ol şeh 'arz-ı dīdār eylesün Çullarına gör nice olur Şerīf iḡsān daḡı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şerīf
265b	Mānī	Ḥaṭṭ-ı gevher-bārına ta'lik kıldı büsesin Ben de bildüm geç irer aḡa dil-i nālān daḡı	Olduḡıyçün Māniyā peykān-ı dil-berden cüdā Niçe demdür ḡan doker bu çem-i ḡun-efşān daḡı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mānī
265b	Ḥasan	Bulmak ister saḡa beḡzer bir meh-i tābān daḡı Ben de bildüm çok döner bu çarḡ-ı ser-gerdān daḡı	Ey Ḥasan olmaz cihānda kimseden mihr ü vefā Ol perīveş 'ahdine ṭurmaz döner devrān daḡı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ḥasan
265b	Çalender	Dönmedi cev̄r ü cefādan çarḡ-ı ser-gerdān daḡı Geçmedi zulm eylemekden 'aşıka cānān daḡı	Ey Çalender şimdi bir şāh-ı cihānuḡ kulıyuz Bendesı olurdu görse yüzini sultān daḡı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Çalender
266a	Mişālī	Çaçan gül ruḡlarından sūnbūlin ol sīm-ber açdı Şanasın uçmaḡa ṭāvūs-ı cennet bāl u per açdı	Zebānı ṭiḡ-ı bürrān nizesi destindeki ḡāme Sūḡan mülkin Mişālī-nām bir şāḡib-hüner açdı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mişālī
266a	Sā'ī	Şeh-i 'aşḡ oldum āhum rāyet-i feth ü zafer açdı Çeküp şemşir seyl-āb-ı sirişküm baḡr u ber açdı	Çeküp cām-ı şafāyı jengden āyine-i ḡalbi Dimez 'ālem ki Sā'ī gibi bir şāḡib-naḡar açdı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Sā'ī
266a	Mānī	Göḡül gencinesin ol gül-izār-ı sīm-ber açdı Döküp la'l-i sirişküm yine bir kān-ı ḡüher açdı	Niçe dem kapladı şemşir-i ṭab'ı jeng-i ḡam Mānī Cilā virdi yine bir dil-ber-i şāḡib-naḡar açdı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mānī
266a	Ḥātemī	Hümāyūn murḡ-ı mış nāmen ne dem ki bāl u per açdı Gelüp sen şāḡdan ben bendeḡe niçe ḡaber açdı	Ne ekse anı biçer gerçi ādem Ḥātemī ammā Ma'ānī ḡāḡılın almaḡa bir ḡoş tāze yer açdı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ḥātemī
266a- 266b	Emīnī	Şafādan bezm-i meyde sīnesin ol sīm-ber açdı Ten-i 'uşşāka ol dem yaralarla şerḡalar açdı	Ma'ānī şaydgāhında hümā-pervāz olup şimdi Emīnī şāḡbāz-ı ṭab'-ı pāküm bāl u per açdı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Emīnī
266b	Çalender	Mücellā itdürüp ṭiḡın ne dem ol nāmver açdı Aḡa karşı varup 'aşḡıkları heb sīneler açdı	Belāḡat mülkin aldı zū'l-fikār u Döldülinden [gör] Çalender şimdi meydān-ı [sūḡanda] 'ālī yer açdı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Çalender
266b	'Azizī	Görinüp sīnesin ḡülşende kim ol işveḡer açdı Anı bu nergis-i pür-jāle seyre çem-i ter açdı	'Azizī [maṭla'ından] mihr şandum 'arz-ı hüsne eyler Der-i 'izzet-me'ābin şubḡ-dem kim ol ḡamer açdı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Azizī
266b	'Azmi	O meh kim ḡançer-ile sīnelere şerḡalar açdı Şeh-i şāḡib-zaferdür ṭiḡiyile niçe yer açdı	Ma'ānī dürlerin 'Azmi [bugün] 'arz itdi nazmında Şanasın cevheridür kim niçe düre-i ḡüher açdı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Azmi

266b-267a	Menba'î	Söze geldi dehâni nâzla dürc-i güher açdı Niyâza cân u dilden 'aşk-ı bî-çâre ser açdı	Hüveydâ olanı ey Menba'î sen mâh-ı nev şanma Raķibi katle cellâd-ı [felek] tîğ u teber açdı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Menba'î
267a	Merâmî	Şu dem kim dîde-i kalbüm benüm şâhib-hüner açdı Umür-ı 'aşk-ı cânânı baņa hep ser-te-ser açdı	Hele mecmû 'a-i kalbünde hergiz bulmadı gülşen Nazar kıldı Merâmî aņa bir ehl-i hüner açdı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Merâmî
267a	Meylî	Tırâş idüp hañın ruhsârını ol verd-i ter açdı Şanasın Rûmda küffârı kırdı niçe yer açdı	Ėazel tarzını herkes açmaz endîşe kilîdidür Anı fikr iderek bu Meylî-i şâhib-hüner açdı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Meylî
267a	Naķıfî	Kaçan h'âb-ı 'ademden gözlerin ol verd-i ter açdı Tecellî eyledi bülbüllere gizlü haber açdı	Görenler kaşlarının arasında hâl-i müşkinin Naķıfî şandılar kim bir hümâdur bâl ü per açdı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Naķıfî
267a-267b	'İlmî	Egerçi la'lüj ey gül baņa bir dürc-i güher açdı Dü-çeşm-i âgeh iki hoķķa-i yâķüt-ı ter açdı	Yaķasın çâķ idüp mey meclisin[de] 'İlmî-i zâra O şeh fetħ-i kelâm itdi nihâni râzlar açdı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'İlmî
267b	Feyzî	Dehânuñdan şabâ gülşende bir gizlü haber açdı Ėalup hayrette Ėonca ağzım ey verd-i ter açdı	Felekte Feyziyâ şanma görinen mihr-i 'âlem-tâb Seħer dükkânını şevķ-ile ol nûr-ı başar açdı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Feyzî
267b	Mişâlî	Ne dem kim meclise sâķî elinden bir şafâ geldi Ayağ üzre ŗurup didüm ki hoş geldi şafâ geldi	Dököldi geldi âh itdüķce naķd-i merdüm-i dîde Mişâlî yolına Ėarc eyle kim båd-ı hevâ geldi	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mişâlî
267b	'İzârî	Ne dem kim la'l-i nâb-ı yâra hañt-ı müşk-sâ geldi Meşâm-ı cânânı 'aşķ eħlinüñ büy-ı fenâ geldi	Kimi cevher kimisi ķimyâdur Ėâķ-i pâyına 'İzârî çeşm-i 'âlem-binüme ol tütüyâ geldi	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'İzârî
267b-268a	'İlmî	Şabâh ol 'arız-ı âyine-i ehl-i şafâ geldi İşidenler didiler anı hoş geldi şafâ geldi	Sözini diğlesünler ehl-i nazma eyleñüz tenbîh Cihâna 'İlmî dirler şimdi bir şâhib-edâ geldi	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'İlmî
268a	Bâķî	Cism-i za'îf ü zârı görüp yâr bilmedi Geçdi Ėadeng-i Ėamze-i dil-düzi ilmedi	Ebrûlaruñ Ėamıyla kemân oldu ķâmeti Bâķî cefâ vü cevruñ elinden çekilmedi	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	Bâķî
268a	Ümidî	Bir dil mi var ki tîr-i cefâ-y-ıla delmedi Ėaşı kemânı yoķ yire yârüñ çekilmedi	AĞyâra açdı sine-i zibâsını nigâr Ol Ėonca daħı kimseye böyle açılmadı	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	Ümidî
268a	Ėal'atî	Bu çeşm-i niĖĖunımı cânân silmedi Yaşum müşâbih oldu Furâta kesilmedi	'Aşķuñ şarâbı Ėal'atinüñ aldı 'aķlımı Mest-i müdâmuñ oldu o kendüyi bilmedi	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	Ėal'atî
268a	Ėulķî	Şabâh ol 'arız-ı cânâna hañt-ı müşk-sâ geldi Benüm Ėara yazulı başuma şimdi belâ geldi	Ėaħı geldi ümid-i vaşlın it ey Ėulķî-i şeydâ Meşâm-ı cânuma zirâ benüm büy-ı vefâ geldi	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Başlık olarak "li-muħarririhî" yazılmıştır
268a-268b	Mişâlî	Tâ sinesin ki tîr delüp tîğ delmedi ĖamĖin 'aşķuñ gözi Ėöñli açılmadı	Vaşf-ı Ėatum yazar diyü ol şeh Mişâliyâ Bir dil mi var ki Ėâme-mişâl iki dilmedi	Gazel/6	.. / .. / .. / ..	Mişâlî
268b	Hüdâyî	Seyl-i sirişķ aķar niçe demdür kesilmedi MüjĖanlarıyla sedd ideğördüm yeñilmedi	El çek Hüdâyî pây-e-i vaşl-ı nigârdan Saņa cenâb-ı Ėaķdan o mîve virilmedi	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	Hüdâyî
268b	[...]	Tâ kim cihâna pertev-i Ėüsni yayılmadı Mâhiyyetini ol Ėüneşüñ kimse bilmedi	Vaşfında zülfüñüñ nazar it nazmuma şehâ İbrîşim üzre böyle cevâhir dizilmedi	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	Şirin kime ait olduğu tespit edilememiştir.

268b	Mişālî	Cem' ider ayağın öpdürmeğiçün yārānı Beñzer ol şāh-ı hüsün eyler ayak dīvānı	Durmadı tīri Mişālî ten-i şad-çäkümde Şanki bir kanlu durur çıkdı delüp zindānı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mişālî
268b- 269a	Mecdî	Sākî cem' itdi birer ayağ-ıla yārānı Pādişehdür n'ola eylerse ayak dīvānı	Eşk-i hūnini harâretle gelür Mecdînüñ N'ola yağışsañ aña kim ısıcağdur xanı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mecdî
269a	Şādık	Keştî-i cāmıla bezme getürüp cānānı Eyle bir kaşî hilāl-ile kayık seyrānı	Sīnede yer ider oldı o keman-ebürünüñ Şādık[ā] oğlarına taķılalı peykānı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şādık
269a	Hüsrev	Ber-ţaraf itmek-içün fikr-i ğam-ı devrānı Çek mey-i şāfî müdām eyle ayak seyrānı	Herkesün nāmı kalur gerçi sūhan bezminde Hüsrevün kaldı velî şem'-i dil-i sūzānı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hüsrev
269a	'İlmî	Sākî mest itdi birer ayağ-ıla yārānı Bezme gel ey lebi mül eyle ayak seyrānı	Alıcağ yeryüzini seyl-i sirişküñ 'İlmî Çıkdı ey mihr-i cihān gökyüzine efgānı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'İlmî
269b	Cüz'î	Ruñında zāhir olmışdur kemāl-i şun'-ı Yezdānî Bugünden anuñ-içün sevdi göñlüm şems-i tābānı	Degül 'arz-ı mahâret Cüz'iyâ mağşud bu yüzden Ġaraz bir vechle söyletmedür vallāhi yārānı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Cüz'î
269b	Süheylî	Kulı oldum görüp bir mäh-tal'at şems-i tābānı Cebbinde anuñ gün gibi zāhir nür-ı Yezdānî	Ġoparur ey Süheylî şāh-ı gülden güyiyâ bir gül Elinden ol dehānı ğoncanuñ kim alsa fincānı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Süheylî
269b	Tiĝî	Şeref-burcında görmek isteyenler mihr-i rağşānı Temāşâ eylesünler cennet-i küyında Rıdvanı	İnanma aña senden ğayrısın sevdüm dise Tiĝî Bilürsin şâ'irüñ çün eksik olmaz böyle yalanı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Tiĝî
269b	Bezmi	Cemālî Aħmedün māt itdüğiçün mihr-i rağşānı Bağup didiler ol mäh-ı münire şems-i tābānı	Ġubār-ı pāyuña mālîde-rüy olsa n'ola Bezmi Hevâ-yı pây-büşuñ hūke yeksān eyledi anı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmi
270a	Āzerî	Şi'rüme kâfiye anşam n'ola mähî ğāhî Bir bahāne iderem anmaĝa 'Abdullāhı	Ġatı alçaķlık ider Āzeriyâ 'ālemde Ġaddi yanında iken serv diyen kütāhî	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Āzerî
270a	Şemsî	Yüsuf-ı Mışriye kim beñzedür 'Abdullāhı Ol 'Azizün kulı bu mülk-i melāhat şāhı	Yüzüne toĝru baķılmazsa n'ola sultānum Ġuşe-i çeşm-ile Şemsiyâ nazar kıl ğāhî	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şemsî
270a	Menba'î	Çevre alduqça dilâ bendeler 'Abdullāhı Hāledür dā'ireden şanki tolanur mähı	Ayaĝa düşdi senün Menba'î-i üftādeñ Dest-ĝir ol aña ey mülk-i cefānuñ şāhı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Menba'î
270a	Emîni	Cān u dilden kulı olur gören 'Abdullāhı Hüs-n-i hulķıyla odur 'ālem-i hüsünüñ şāhı	Olalı sūz-ıla eş'ār-ı Emîni zāhir Ġaldı hep ĝuşe-i nisyānda şî'r-i Āhî	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Emîni
270b	Cinānî	Şāhlar görse bu zülfi-y-ile 'Abdullāhı Boynı baĝlu kulı olurlar-ıdı va'llāhi	Ruñ u ebrüsü firāķıyla Cinānî dem yok Āhum irişmeye tā mäh-ı [felek] tā mähî	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Cinānî
270b	Zihni	Cān u dilden olalı bende görüp ol şāhı Didiler zümre-i uşşāķına 'Abdullāhı	Efser-i salţanata eyleme ey Zihni heves Eyle hāk-i rehini başuña tāt-ı şāh	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Zihni
270b	Hāşimî	Bende oldı göricek her biri 'Abdullāhı N'ola dirlerse aña kişver-i hüsünüñ şāhı	Lebi emdür diyü dil virdün aña Hāşimiyâ Lîk ammâ 'adem iķlîmine tutduñ rāhı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hāşimî

270b	Seyrî	Halk-ı 'âlem kul olur görse o 'Abdullâhı 'Âleme velvele şaldı o güzeller şâhı	Râh-ı hicrâmı tutup 'azm iderin ey Seyrî Derd ü gam başa yiter n'eyleyeyüm hem-râhı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Seyrî
271a	Çâhî	Her gören bende geçerse n'ola 'Abdullâhı Şâhdur hüsün iline kâkül[i] tuğ-ı şâhî	Niçe demdür ki gözüm kaldı zenahdânunda Hâya benzer ki mekân ceyledi ka'r-ı çâhî	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
271a	'Azîzî	Dün gece Ka'be-i kûyında görenler mâhı Didi bu tâlib imiş görmege 'Abdullâhı	Derd-i hicrûnle 'Azîzî olalı pîr-i za'îf Dil-i gam-h'ârı göge dikdi 'aşâ-yı âhı	Gazel/6	... / ... / ... / ...	'Azîzî
271a	Hâtemî	Bendesidür niçe biğ kişver-i hüsün şâhı Şeh-i hübân-ı cihândur gör a 'Abdullâhı	Bilmezüm nice müyesser olur anı görmek Gerçi zevküm yeridür Hâtemî şohbetgâhı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hâtemî
271a	'İzzetî	Mâ'î câmeyle görenler ruğ-ı 'Abdullâhı Âsumân üzre tulu' itdi şanurlar mâhı	Bendeñüñ bendesidür 'İzzetî-i üftâdeñ Gel kabûl eyle eyâ milket-i hüsün şâhı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'İzzetî
271b	Lebîbî	Hüsün ü hulkiyla kul itdi niçe şâhenşâhı Görse barmağ götüre kâfir o 'Abdullâhı	Ey perî rağbet idüp kılmâ Lebîbîyi helâk Üstümüzde gele hâzır bilelüm Allâhı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Lebîbî
271b	Vâhidî	Ölmeden bir dağı görsem ruğ-ı 'Abdullâhı Yolına cânımı kurbân iderin va'llâhı	Kaşd idermiş dehen-i yâra 'adü Vâhidîyâ Hağ te'âlâ dilerem yoğ ide ol bed-h'âhı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Vâhidî
271b	Nağîfî	Ser-i kûyında görenler didi 'Abdullâhı Şemsdür itdi tavâf itmege Beytu'llâhı	Râh-ı 'aşk içre Nağîfî tenüñi hâk eyle Tâ ki kalbün ola gam şâhına menzilgâhı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Nağîfî
271b	'İlmî	Bir gedâyiken olur mülk-i muhabbet şâhı Kim ki mevlâ idine kendüye 'Abdullâhı	Nağş-ı Mânî gibi zeyn itmiş anı nağş-ı nigâr 'İlmîyâ deyr midür ol şanemün dergâhı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'İlmî
271b- 272a	Nümâyî	Der-miyân eyler idüm nağd-i dili va'llâhı Elüm irişse dilâ kucmağa 'Abdullâhı	Hâsret-i rüyün-ıla ki ide Nümâyî nâle Şem'veş evc-i felekde yağa âhı mâhı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Nümâyî
272a	Şubhî	Her gören kâmet-i dil-cüyla 'Abdullâhı Âsitânında olur bende-i devlet-h'âhı	Kâmetüm itdi hemân eşk-i güher-bârumı zih Şubhîyâ çarha şalarsam n'ola tîr-i âhı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Şubhî
272a	Nâmî	Mâha teşbîh kılanlar ruğ-ı 'Abdullâhı Zulm iderler aña yerden göge dek va'llâhı	Ey meh-i burc-ı cefâ senden işitdük evlâ Nâmîñüñ göklere irmiş gece âh u vâhı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Nâmî
272a	Hüsrev	Göricek ben de kul olsam n'ola 'Abdullâhı Hulqla halkı kul itdi o güzeller şâhı	Sem'ine irmeye mi bir gün o 'İsî-nefesün Hüsrev-i hasta-dilün göklere irdi âhı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Hüsrev
272a- 272b	Meylî	Severin bende olup gerçi ki 'Abdullâhı İtmez ol Tañrı kulı başa terağhum gâhî	Ol meh-i çâr-dehe nağş vire korkum odur Meylîñüñ göklere irdi yine düd-ı âhı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Meylî
272b	Sâ'î	İtmedin [gök] yüzini dağı münevver mâhı Kıldı teşrif meger cebhe-i 'Abdullâhı	Sâ'î bi-çâre senün bende-i dîrîñüñdür Hüblîk kişverinün varısa sensin şâhı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Sâ'î
272b	'Ankâ	Niçe gündür ki gönül görmedi 'Abdullâhı Yeridür göklere irgürse figân u âhı	Ne ararsun ser-i kûyumda dime 'Ankâyâ N'eylesün bunda yitürdi o dil-i güm-râhı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Ankâ

272b	Mānī	Kāmeti üzre görenler ruḥ-ı 'Abdullāhı Ser-i serv üzre karar itdi şanurlar māhı	Tutalum cevruḡe şabr eyler imiş Mānī kuluḡ Kendü luḡfuḡdan aḡa mihr ü vefā kıḡ gāhı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Mānī
272b	Mānī	Görüp āyīnede 'aks-i ruḥ-ı 'Abdullāhı Burc-ı ābīde karar itdi şanurlar māhı	Māniyā şanma benefşe görinen gülşende Bülbülün tuḡdı çemen şahnını düd-ı āhı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Başlık olarak velehu eyzan yazılmıştır.
272b- 273a	Mānī	Ġayrla şahn-ı çemen seyrin idermiş gāhı Ġārdan ḡazret-i Ḥaḡ şaklaya 'Abdullāhı	Māniyā kaşını rüyunda görenler anuḡ Cüybar içre karar itdi şanurlar māhı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Başlık olarak velehu eyzan yazılmıştır.
273a	Rūḡī	Her gören dir ruḥ-ı gülgün-ıla 'Abdullāhı Mülk-i ḡün içre budur şimdi güzeller şāhı	Sāyesince şalınur bendesi çokdur ammā Olmaya Rūḡī gibi muḡliş-i devlet-ḡ'āhı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Rūḡī
273a- 273b	Fedāyī	Yine sīm ü zer-i ezḡar tuḡdı kūh u hāmūnı Çıkardı rüy-ı arza kudret-i Ḥaḡ genc-i Kārūnı	Olup gün gibi tāli' mehce-i a'lām-ı iḡbāli Zılāl-ı rāyet-i iclāli dutsun rub'-ı meskūnı	Gazel/1 0	... / ... / ... / ...	Fedāyī
273b	Ḥazīnī	Nigārā 'aşḡun-ıla geşt idelden deşt ü hāmūnı Unuturdum o vādilerde ben Ferḡad u Mecnūnı	Şalātun taḡtḡāhında niyāz u minnetüm bu kim Ḥudāyā şād u ḡandān it o şāh-ı rub'-ı meskūnı	Gazel/9	... / ... / ... / ...	Ḥazīnī
273b	Bezmi	Libās-ı ḡāşşın idüp bāḡda her ḡonca gülgünı Hezār ezḡarla teşrife geldi şahn-ı hāmūnı	Bahār-ı 'ömrin efzün eylesün Mevlā o sulḡānuḡ Ḥuta ḡükm-i hümāyūnı ser-ā-ser rub'-ı meskūnı	Gazel/1 1	... / ... / ... / ...	Bezmi
273b- 274a	Cinānī	Şeh-i ḡabrā pür itmiş lāle-i sürḡ-ile hāmūnı Bahār eyyāmıdır şun sen de sāḡi cām-ı gülgünı	'Adūnuḡ sinesin peykān-ı dil-dūzı nişān itsün Ḥaḡādan şaklasun Ḥaḡ pādīşāh-ı rub'-ı meskūnı	Gazel/1 0	... / ... / ... / ...	Cinānī
274a	İlāhī	Gül-i bādāmveş meyden kızarmış çeşmüḡ ey ḡünı Ya gülgünı 'ināyetlerle eyler seyr-i hāmūnı	İlāhı açılıp güller fiḡān itdükçe bülbüller Ḥaḡādan şaklasun Ḥaḡ ḡazreti ol zıll-ı Bī-çūnı	Gazel/1 1	... / ... / ... / ...	İlāhī
274a- 274b	Mişālī	Müzeyyen kılduḡı bu lāle vü gül deşt [ü] hāmūnı Kurıldı 'ayş için şāh-ı bahāruḡ çetr-i gerdūnı	Hemişe ḡalk-ı 'ālem sāyesinde sākin olduḡça Ḥaḡādan şaklasun Ḥaḡ pādīşāh-ı rub'-ı meskūn	Gazel/9	... / ... / ... / ...	Mişālī
274b	Ḥab'ī	Ḥuruldu lāleden şāh-ı bahāra çetr-i gülgünı Yine el bağlayup çekdi dirāḡtān ḡadd-i mevzūnı	Ḥudāyā üstümüzden zā'il itme sāyesin anuḡ Murādınca idüp bu ḡadişāt-ı devr-i gerdūnı	Gazel/9	... / ... / ... / ...	Ḥab'ī
275a	Hāşimī	Bahār oldu yine zeyn itdi lāle kūh-ı hāmūnı 'Aceb mi ehl-i derdün çuşa gelse eşk-i pür-ḡūnı	Nitekim ola ḡā'im şeş cihāt-ıla çehār erkān Ḥatādan şaklasun Ḥaḡ pādīşāh-ı rub'-ı meskūnı	Gazel/7	... / ... / ... / ...	Hāşimī
275a	Rif'atī	Nesīm-i şubḡ açup zeyn itdi şanmaḡ lāle hāmūnı Arar yıl mūmlar-ıla bulmaḡ-içün Leylī Mecnūnı	Murādı güllerin açsun Ḥudā gülzār-ı 'ālemdede Bahār u deyde gün devr eyledükçe çarḡ-ı gerdūnı	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Rif'atī
275a	Ġubārī	Açılmış lāle-i pür-jāle şanmaḡ deşt-i hāmūnı Dökülmüş cā-be-cā Ḥaysun sirişk-i çeşm-i pür-ḡūnı	Çerāḡ-i mihr-i enver mülk-i dehr-i rüşen itdükçe Fürüzān eylesün Ḥaḡ dā'im ol taḡt-ı hümāyūnı	Gazel/7	... / ... / ... / ...	Ġubārī
275a	'Ālī	Şayardum öyle sīm-endāma bulsam māl-i Kārūnı Alurdum aḡırı altuna İbrāḡīm-i mevzūnı	Çoḡaldup ḡayl-i 'uşşāḡın füzūn itdün ḡarīdarunḡ Niçe eksek gerek şimden gerü ol dürr-i meknūnı	Gazel/8	... / ... / ... / ...	'Ālī
275a- 275b	Fehmī	Müzeyyen kıldı naḡ'-ı zer ser-ā-ser taḡt-ı gerdūnı Seḡer şāh-ı bahāruḡ tuḡdı dīvān-ı hümāyūnı	Açıldı Fehmiyā şahn-ı çemende ḡoncalar ammā Daḡı açılmadı ben nā-murādunḡ ḡalb-i maḡzūnı	Gazel/7	... / ... / ... / ...	Fehmī

275b	Nihānī	Ta'accüb eylemez 'âkil bilür mi'yâr-ı gerdünü Çeküp dâ'im çıkarsa pāye-i a'lāya her dūmı	Ĥudā olsun nigezbānı ider luţf-ı firāvānı Kılur şād ol kerem kânı dil-i ġamġin-i maĥzūnı	Gazel/7	.--- / .--- / .--- / .---	Nihānī
275b	Zāmīrī	Bulandı seyr idüp seyl-i sirişküm rub'-ı meskūnı Dolandı ejder-i āhum toĥuz kat çarĥ-ı gerdünü	Serīr-i kişver-i iġbāl ü taĥt-ı 'izz ü rif'atde Ĥudā pāyende kılsun pādīşāh-ı rub'-ı meskūnı	Gazel/7	.--- / .--- / .--- / .---	Zāmīrī
275b- 276a	Zuhūrī	Seĥer vaĥtı temāşā idelüm ol la'l-i ġulfāmı Şabūĥı ġörelüm sākī müheyyā eyle gel cāmı	Arar ġördüm reh-i küyuĥ Zuhūrī vālih ü ĥayrān Meger naĥd-i sirişk-ile yitürmiş şabr u ārāmı	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Zuhūrī
276a	Niyāzī	Düşüpdür ĥāĥra bezmünde yāruĥ la'l-i mülfāmı Şafāmuz var yine devründe sākī tolu şun cāmı	Ėörelde kākülin başdan Niyāzī ol perī-şanuĥ Daġıtdı 'aĥl u fikri ħalmadı ĥiĥ şabr u ārāmı	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Niyāzī
276a	Ṭab'ī	Kızarsun táb-ı mülden renge girsün rüy-ı ġulfāmı Mey-i yāĥūt-ıla şun sākī yāra'lden cāmı	Olup dīvānesi bir yār-ı gendümgūna dil virdüm Be Ṭab'ī bilmezüm kendüm yitürdüm şabr u ārāmı	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Ṭab'ī
276a	Rāġibī	Şebāngeh mäh-ı nev tütmiş dilā destinde zer cāmı Ki ya'nı nüş idüĥ 'id oldı şahbā-yı ġulfāmı	Bize mey men'ine pendini zāhid imesün ĥiĥ bend Bu demde Rāġibī zencir tütmez rinddür nāmı	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Rāġibī
276b	Bezmi	Alupdur 'aĥlum ol yāruĥ şarāb-ı la'l-i ġulfāmı Müdām elden düşürmem anuĥ-iĥün ġül gibi cāmı	Nigār-ı ġül-'izār ey Bezmi şaĥa rām olur şanma Anuĥün zā'il itme cān u dilden şabr u ārāmı	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Bezmi
276b	Süheylī	Şafā bezminde ġördüm sākīyā ol la'l-i ġulfāmı Ayaġın būs idüp aldum elinden bir tolu cāmı	Bizümle şabr idüp bir laĥza ārām eylemez ol meh Süheylīveş n'ola yağmaya virsem şabr u ārāmı	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Süheylī
276b	Şabri	Sāde-dildür didi her kim ġördi dil-ber Māliki Şāf olur ĥünkim bilürsin olsa mermer māliki	Baĥduĥuĥca ādemi alur ġüzeller didiler Şabriyā deryā kenārında ġörenler māliki	Gazel/5	-.--- / -.--- / -.--- / -.---	Şabri
276b- 277a	Bezmi	Vāĥı'ā seyr eylemek rü'yāda dil-ber Māliki Yūsufuĥ olmaĥ gibidür ey birāder māliki	İtmeden anı müdām it [tā]ze eş'ār-ıla vaşf Baĥr-ı naĥmuĥ oldı Bezmi-i süĥanver māliki	Gazel/5	-.--- / -.--- / -.--- / -.---	Bezmi
277a	Sā'ī	Cān virürsem ĥekmeden pehlūya dil-ber Māliki Meşhedüm pehlūların eyleĥ ser-ā-ser Māliki	Mālīk-i mülk-i süĥāndur Sā'ī-i āşüfte-dil Ĥaĥĥ-ı nesta'līĥuĥ ol merd-i hünerver māliki	Gazel/5	-.--- / -.--- / -.--- / -.---	Sā'ī
277a	Şabri	N'ola ol şāh-ı ĥüsnüĥ ġamzesi olsa silaĥ-dārı Sipāhī-zādedür ĥübān-ı dehrüĥ şimdi ĥünkārı	Atı ayaġı altına yüzüm ferş eylesem lāyık Odur ey Şabri ĥübān-ı cihānuĥ şimdi ĥünkārı	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Şabri
277a	Şabri	Olaldan ĥayl-i ĥübānuĥ Sipāhī-zāde ser-dārı 'İnān-ı iĥtiyārum ġitdi elden sevdüm ol yarı	Be-ĥaĥĥ-ı Aĥmed-i Mürsel o nūr-ı çesm-i 'uşşāĥuĥ Du'āmuz budur ey Şabri Ĥudā olsun nigeĥ-dārı	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Başlık olarak velehu eyzan yazılmıştır.
277a- 277b	Sipāhī	Livādur ĥaddi tuĥ-ı şāhīdür zülf-i siyehkārı Sipāhī-zādedür iĥlīm-i ĥüsnüĥ şimdi ĥünkārı	Ĥarāret ĥekdürür dilden yaĥar cānın sipāhīnūĥ Ne dem ol āteşin-ruĥsāre ġiyse cāme ġül-nārī	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Sipāhī
277b	Tiġī	Başında altun üsküf şemsüĥ elde tiġ-ı ĥün-bārı Sipāhī-zāde Aĥmed Şāĥuĥ olmuşdur silaĥ-dārı	Fiġānum ġüş kılsa ġül gibi ol ġonca-fem Tiġī Muĥammed nūrī ĥaĥĥı-y-ĥün olurdum bülbül-i zārı	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Tiġī
277b	Sā'ī	Ĥanı dehrüĥ Sipāhī-zāde Aĥmed gibi dil-dārı Odur erbāb-ı naĥmuĥ ĥüsn-ile 'ālemde mümtāzı	O mümtāz-ı zamāna mülk-i dil Sā'ī müsellemdür Ne mümkindür ki ola bir diyāruĥ iki ĥünkārı	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Sā'ī

277b	Bezmi	Bilür sultân-ı hübân olduğın seyr iden ol yârı Sipâhî-zâde Aḥmed bende itdi cümle dil-dârı	Dil ü cân u dü çeşmüm mahremi olsa n'ola anuḡ Bilürsin çâr olur ey Bezmî-i zâr Aḥmedüḡ yârı	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Bezmi
277b	Hâşimî	Alındı şâhbâz-ı dil görüp sen çeşm-i mekkârı Şehâ el üzre tüt anı budur âyin-i dil-dârî	Dem-â-dem sözleri vaşf-ı 'izâr-ı al-ı Aḥmeddür N'ola rengin olursa Hâşimînin cümle eş'arı	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Hâşimî
278a	Câhî	Kemend almış ele kâküllerün gözler dil-i zârı Sipâhî-zâde Aḥmed Şâhuḡ olmuşdur kafadârı	Ne Câhînin muradı bir nazardur şî'rine senden Şunulduḡda şehâ erbâb-ı nazmuḡ cümle eş'arı	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Câhî
278a	Yemîni	N'ola hübân-ı 'âlem ol şehün olsa kafadârı Sipâhî-zâde gibi şimdi dehrün var mı hünkârı	Ruḡı mir'atine gerd-i küdüret konmasun hergiz Yemîni fitne-i devr-i kâmerden şaklaya Bârî	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Yemîni
278a	Ḳadri	Keserler tırmayup yanında 'uşşâḡ-ı dil-efḡârı O şâh-ı mülk-i hüsnün ḡançeriyle tıḡ-ı hün-bârı	Mey-i 'aşkuḡ alup 'aḡlın yitürmüş kendüyi Ḳadri N'ola dellâl şalsa şehri dehre nâle vü zârı	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Ḳadri
278a	Hâletî	Kanı dehrün Sipâhî-zâde Aḥmed gibi hünkârı Ḡulâm-ı ḡâşiye-ber-düşü oldum sevdüm ol yârı	Ziyâd olsun o şâhuḡ Hâletî gitdükçe 'unvânı Öñince saḡlu sollu yürisin 'uşşâḡ-ı ḡam-ḡ'ârı	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Hâletî
278b	Ṭab'î	Eline tıḡın almış katl-i merdüm itmedür kârı O hünî ḡamzesiyle öldürür ben 'aşıḡ-ı zârı	Yüzüm üstine düşmek ol şehün iti arasında Yolında ölmeḡi Ṭab'î müyesser eylese Bârî	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Ṭab'î
278b	Sâ'î	Yâr tekliḡ itse sâḡî âşinâya yâda mey Ḥırmen-i şabrın virür erbâb-ı 'aşkuḡ bâda mey	Gözlerüm yaşında 'aks-i la'line meylüm bu kim Ḥoş neşât-engiz olur sâḡî leb-i deryâda mey	Gazel/6	-.-- / -.-- / -.-- / -.--	Sâ'î
278b	Mişâlî	Sâḡiyâ meclis müheyyâ hâzır u âmâde mey Gel yetiş sensiz ḡarâm oldı dil-i nâ-şâda mey	Ey Mişâlî saḡa çıḡdı şoḡbet el virdi murâd Dest-i sâḡî elde dil-ber der-kenâr ortada mey	Gazel/6	-.-- / -.-- / -.-- / -.--	Mişâlî
278b- 279a	Bâdî	Def-i ḡam itdi şafâ virdi dil-i nâ-şâda mey Âteş urdı ḡırmen-i endüha virdi bâda mey	Bî-tekellüf ḡaşşına hiç lâyıḡ mı olaydı 'avâm Olmasa bâdî geḡi şulh u geḡi irşâda mey	Gazel/7	-.-- / -.-- / -.-- / -.--	Bâdî
279a	Bezmi	Eyleseḡ mestâne ey pîr-i muḡân âmâde mey Nüş iden rindânı eyler ḡuşşadan âzâde mey	Bâdeye Bezmi göñül virse ta'accüb eylemeḡ Kendüye mey iḡtiyâr itdi anı dil-dâde mey	Gazel/5	-.-- / -.-- / -.-- / -.--	Bezmi
279a	Şâdıḡ	La'lüne sâḡî geçerken 'aşıḡ-ı dil-dâde mey Ḥâke düşdi cür'aveş oldı 'aceb üftâde mey	'Âlemi âyine-i 'âlem-nümâveş gösterür Her kaçan pür olsa Şâdıḡ sâḡar-ı minâda mey	Gazel/5	-.-- / -.-- / -.-- / -.--	Şâdıḡ
279a	Ṭab'î	Ey esîr-i ḡam getür nüş eyle la'lîn bâde mey Eyleye tâ kim seni her fitneden âzâde mey	Rüz u şeb zıkr-i lebi vird-i zebânundur benüm Ṭab'iyâ düşmez dilümden keşret ü tenhâda mey	Gazel/5	-.-- / -.-- / -.-- / -.--	Ṭab'î
279a- 279b	Mu'îni	Sürme bigâneyle zevraḡ nüş idüp deryâda mey Âşinâyum baḡa şun virme efendi yâda mey	Ey Mu'îni câm içinde görinen her bir ḡabâb Efser-i Cemden nişândur kim virüpdür bâda mey	Gazel/5	-.-- / -.-- / -.-- / -.--	Mu'îni
279b	Şinâsî	Olmasa cân u göñülden la'lüne dil-dâde mey Virmez-idi kellesin yoluḡda dâ'im bâda mey	Ey Şinâsî gözlerüm sâḡar gibi pür-hün olur Sâḡî-i lâle- 'izârum şunduḡı dem yâda mey	Gazel/5	-.-- / -.-- / -.-- / -.--	Şinâsî
279b	Zamîri	Fıkr-i la'l-i yâr ile gelse 'aceb mi yâda mey Sâḡiyâ ruḡ-ı revândur her dil-i nâ-şâda mey	Cür'aveş kanı dökülmezdi Zamîri yerlere Olmasa her dem dehân-ı yâra ger dil-dâde mey	Gazel/5	-.-- / -.-- / -.-- / -.--	Zamîri

279b	Sultân Murâd	Büstâna girüp nâzla cânâne şalındı Öğretmek-içün serv-i hürâmâna şalındı	Olduğça hevâ başda muhabbetle Murâdî Turmadı bu keşti-i ten 'ummâna şalındı	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Sultân Murâd
279b-280a	Bâkî	Reftâra gelüp nâzla cânâne şalındı Âyâ ne belâdur ki yine cânâ şalındı	Bâkî görelüm n'olsa gerek dest-i kazâdan Şehbâz-ı dil ol kebk-i hürâmâna şalındı	Gazel/7	-- / -- / -- / --	Bâkî
280a	Meylî	Yâruñ resen-i zülfine kim şâne şalındı Üftâdelerün niçesi urğana şalındı	Öldüğine gam yer mi bu Meylî ki cüvânı Boynına rızası-y-ıla rindâne şalındı	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Meylî
280a	Hâtemî	Cânân ki çıkup nâz-ıla seyrâna şalındı Bir tâze belâdur ki dil ü cânâ şalındı	Hâvfum bu benüm Hâtemî bir gün diye 'uşşâk Hüsünün günü ol mihr-i dıraşşâna şalındı	Gazel/8	-- / -- / -- / --	Hâtemî
280a	Tîgî	Çün karşı turup kâmet-i cânâna şalındı Âhum tokunup serv-i hürâmâna şalındı	Tîgî yine bu tâze zemîn şâh-ı zamândan Tarh oldu kamu zümre-i 'irfâna şalındı	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Tîgî
280b	Seyrî	Mecnûn gam-ı Leylâ-y-ıla yabana şalındı Vuşlat diyerek vâdî-i hicrâna şalındı	Seyrî göricek kâmet-i dil-dârı cemende Hayret irişüp serv-i hürâmâna şalındı	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Seyrî
280b	Rûhî	Mestâne girüp gülşene cânâne şalındı Şemşir-i kazâ gerden-i cânâna şalındı	Rûhî varısa andan içre şuyı ki deryâ Bir mâya kaçan ki gire cânâna şalındı	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Rûhî
280b	Şabri	Sultân-ı aşk olam der iseñ tâc serde key Olsun başuñda penbe-i dâğuñ külâh-ı key	Ey Şabri eyle nâme-i a' mâlünî beyâz Tomâr-ı 'ömrün eylemeden bu zamâne tay	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Şabri
280b-281a	Medhî	Şevkünle şol ki gögsine farkına yağıdı key Bağmaz kabâ-yı kayşere giymez külâh-ı key	Şi'r-i lañifüm ile 'adû nazmı fi'l-meşel Enfâs-ı hoş-nesim-i bahâr-ıla bād-ı dey	Gazel/7	-- / -- / -- / --	Medhî
281a	Mağâlî	Sâkî piyâle şun ki götürdi ayağı dey Geldi haber getürdi bahâr-ı hüceste-pey	Her nükte kim lebünde Mağâlî beyân ider Hâlet virür tabî' ate mânend-i cām-ı mey	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Mağâlî
281a	Bezmî	Dillerde tañ mı şür-ı Sirâfil anılsa ney Mürdeyken itdi gönlümüz âvâzesiyle hay	Nâşiler içre niş-i gam anı helâk ider Nüş eylemezse la'lün anılduğça Bezmî mey	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Bezmî
281a	Hâletî	Sultân-ı âlem ol yürî tâc-ı fenâyı gey Derviş-i şâh-ı tab' a ne lâzım külâh-ı key	Bezm-i sühandâ Hâletiyâ cām-ı nazmuña Erbâb-ı nazmı mest ü hârâb eyledün çü mey	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Hâletî
281a	Hasan	Tolaşan şem'-i ruñ-ı dil-bere pervâne gibi Âteş-i miñnet-ile döne döne yana gibi	Mağzen-i genc-i hüner olduğımı bildi Hasan Yıdı seyr itdi felek gönlümü virâne gibi	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Hasan
281b	Fehmî	Başâ irgürdi işin kâkül-i cânâne gibi Sînesin derd-ile şad-pâre kılan şâne gibi	Çatı çok başludur ol kâkül-i müşkîn ammâ Fehmîyâ hâl-i ruñı fitnede bir dâne gibi	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Fehmî
281b	Tîgî	Nüş idüp bâde-i nâbî leb-i cânâne gibi Devrden dad alalum sâğar u peymâne gibi	Bâde-i la'l-i lebün zikrin ider her yerde Mesken-i Tîgî meger varısa meyhâne gibi	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Tîgî
281b	Bezmî	Gönlümün meylî benüm 'ârız-ı cânâna gibi Heves-i tıfl-ı dil ey h'âce gülistâna gibi	Bezmîyâ meykede bir bâğ-ı şafâdur kim anuñ Bülbülî bülbül-i zârî güli peymâne gibi	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Bezmî

281b-282a	Rif'atî	Başa rağmen yâr ağıyara vefaya başladı Ben niyâz itdükçe nâz idüp cefaya başladı	Bu harâb olmuş dili yapmağa itdi ibtidâ Rif'atî ol şeh yine 'âlî binâyaya başladı	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Rif'atî
282a	Tîgî	'Âşıka dūšnâmla dil-ber ezâyaya başladı Niyyet-i hayr itdi anuñcün du'âyaya başladı	Eyleyüp terk-i hevâ 'âlemden itmışken ferâğ Tâze 'âşik oldu Tîgî hü[y u] hâyaya başladı	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Tîgî
282a	Bezmi	Ol perî 'uşşâka kim 'arz-ı liķâyaya başladı Cân-ıla gönülüm benim medh ü şenâyaya başladı	Câm-ı gül-fâmı müdâm alup şafâ-y-ıla içer Devr-i la'l-i yârda Bezmi şafâyaya başladı	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Bezmi
282a	Beyâzî	Yâr mest olup başa cevri ü cefâyaya başladı Tolular içüp 'adû-y-ıla şafâyaya başladı	Ey Beyâzî bir kez [olsun] ayağın öpdürmedi Ol cefa-cû iller ile merhâbâyaya başladı	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Beyâzî
282a-282b	Bâkî	Mu 'attar kıldı âfâkı nesim-i bād-ı nevrûzî Fürüzân oldu hürşidüh çerâğ-ı 'âlem-efrûzî	Derûna şu 'le şaldı tîğ-i âteş-bârı güyâ kim Hudâvend-i cihânuñ yok bu şemşir-i cihân-sûzî	Gazel/10	--- / --- / --- / ---	Bâkî
282b	Hâtemî	Ne cem 'ün kim ola ol mâh-rû şem'-i şeb-efrûzî O bezm ehline itmışdür şeb-i Kadri Hudâ rûzî	Yanardı şem 'asâ nâr-ı şevkiyle harâretten Göreydi Hâtemî bu şî'r-i âteşnâkümü Sûzî	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Hâtemî
282b	Sâ'î	Bahâr oldu açıldı gülşenüh lâleyle nevrûzî Figâna başladı her güşenüh murğ-ı nev-âmûzî	Didüm kurbânımız var n'ola rûhum gitsek Eyyûba Didi ol koyun ala gözli bizden dañı bir kızı	Gazel/7	--- / --- / --- / ---	Sâ'î
282b-283a	Cinânî	Açup gül muşhafın geldi mübârek fâl-ı nevrûzî Cihâna oldu yine devlet ü iķbâl-i nevrûzî	Ne muzmerdür zamîr-i goncada her gül fehmi itmez Cinânî murğ-ı zîrek hurde-dân añlar [bu] mermûzî	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Cinânî
283a	Emrî	Yâd idüp kan ağladuķça dîde ol şîrîn lebi Kâtresin gören şanur bir sürh şeker leblebi	Kâtre-i eşküm iner yere çıkar göge şerer Yaşum-ıla âhumuñ Emrî alışmaz kevkebi	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Emrî
283a	Hâtemî	Al tûfidür dilâ ol goncaneñ güyâ lebi Jâleveş dendânısa ağzında sükker leblebi	Hâtemiye emr-i şî'r eyler gör ol sulţân-ı hüsn Mür-ıla şan güft ü gü eyler Süleymân-ı nebî	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Hâtemî
283a	'Âlî	Çigne ben mecrûhı yunsun kâna müzen kebkebi Câna şal bir tabla sürh-âlüd şeker leblebi	Birisi rengin şerer şaçsa biri kanlar döker Tîr ü tîgüh alışur heycâda 'Âlî kevkebi	Gazel/5	--- / --- / --- / --	'Âlî
283a-283b	Hâtemî	Süz-ı câna şu seper yok dîde-i pür-nem gibi Bu dil-i nâ-şaduma eglence olmaz gam gibi	Hamdü lillâh bende-i Sulţân Murâduz kim anuñ Dergehinde niçe biñ memlûki var Hâtem gibi	Gazel/7	--- / --- / --- / --	Hâtemî
283b	Meylî	Mürdeler ihyâ iden şimdi o 'îsî-dem gibi La'l-i nâbi hâsta-dil 'âşıklarına em gibi	Şî'rünüh elfâzı rengin ü ma'ânîsî laţif Şaşa esrâr-ı ma'ârif Meyliyâ mülhem gibi	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Meylî
283b	Şerîf	Rûtbe-i 'âlî dilerseñ neyyir-i a'zam gibi Mihr ile 'uşşâkı kaldır hâkden şebnem gibi	Ey Şerîf efsûn idüp 'uşşâkı mecnûn iden Ol leb-i cân-bağş-ıla zülf-i ham-ender-ham gibi	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Şerîf
283b	Hâsan	Hem-demüm yok bir nefes künc-i belâda gam gibi Acır ağlar yok başa bu dîde-i pür-nem gibi	Cismümi hâk eyledi râh-ı belâda rûzgâr Küy-ı yâra rûzgâr-ıla Hâsan varam gibi	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Hâsan
283b-284a	Fehmî	Ağlasam teskin-i süz-ı 'aşk için şebnem gibi Arturur nâr-ı derûni eşk-i çeşmüm dem gibi	'Ahd ü peymânın bizümle bozdu ol peymân-şikest Gayrla bünyâd-ı 'ahdi Fehmîyâ muhkem gibi	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Fehmî

284a	Niyâzî	Meyl idüp kâmeti tûbâlar olur hâk-i rehi Bâğ-ı hüsni içre n'ola dinse aña serv-i sehî	Pâyına naqd-i revânüm yine işâr ideyin Olmasun tâ ki Niyâzî darılup desti tehî	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Niyâzî
284a	Dervîş	Hüsni-ile oldu 'alem kâmetün ey serv-i sehî Hayl-i hübânun olursañ yaraşur pâdişehi	Bir gedâyiken olurdu şeh-i 'alem Dervîş Eyleseñ luft-ıla hâline nazâr gâh gehî	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Dervîş
284a	Bezmi	Bezedi şinem eliflerle görüp şadr-ı tehî Bir gözi ala had[i] lâle kâdi serv-i sehî	Gönlümün tahtı bir evreng-i mu'allâdur kim Yaruñ ey Bezmi hayâlidür anuñ pâdişehi	Gazel/7	..- / ..- / ..- / ..-	Bezmi
284b	Zâmîrî	Bir cüvân oldu yine hüsni ilinün pâdişehi Lâle-had nâmî Mehemmed laqabı serv-i sehî	'Aqlumı aldı Zâmîrî o perî şanma hemân Virdi [yağmâya] gönül mülkini çeşm-i siyehi	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Zâmîrî
284b	[...]	Laqabı serv-i sehî hüsni ilinün pâdişehi Devr-i hüsniinde hañ u hâl görinür sipehi	Rûma gelmiş didiler dün gice cäsüs-i Hâbeş 'Arızında gören ol dâne-i hâl-i siyehi	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Şiirin kime ait olduğu tespit edilememiştir.
284b	Rûhî	Oldı mevzûn u müselleme kadün ey serv-i sehî Yaraşur hüsni ilinün olsañ eger pâdişehi	Çeşme-i Hızr-ı leb-i yâra varılmaz Rûhî Çaravul bekleyiyor hañ-ı siyahun sipehi	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Rûhî
284b	Râğîbî	Oldı bir kâmeti nahlün yine dil hâk-i rehi Bâğ-ı 'âlemde laqab olsa sezâ serv-i sehî	Râğîbî bir şeh-i hüsniñ kulı oldum ki anuñ Hâdimi olsa revâ mülk-i cihân pâdişehi	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Râğîbî
285a	Hâtemî	Bezmi-i şafâda olsa cüvân bir iken iki Olur o demde zevk-ile cân bir iken iki	Hicrânda yaqdı Hâtemî 'Aşkı gibi dili Oldı derûnda dâğ-ı nihân bir iken iki	Gazel/7	.. / .. / .. / ..	Hâtemî
285a	Belîğî	Meclisde oldu çünki cüvân bir iken iki Sâkî toluyı eyle hemân bir iken iki	Reftâra gelse sâyesi yanınca salınur Olur Belîğî serv-i revân bir iken iki	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	Belîğî
285a	Celâl	Yanumda olsa tâze cüvân bir iken iki Olur yerinde rûh-ı revân bir iken iki	Cehd idegör Celâl ikilikden bir olmağa Birlükde cân vir olma hemân bir iken iki	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	Celâl
285a- 285b	Dervîş	Olur şafâ-yı pîr-i muğân bir iken iki Meclisde oldu rıñ-ı girân bir iken iki	Dervîş cânı dil gibi kıldum hedef yine Oldı hadeng-i nâza nişân bir iken iki	Gazel/7	.. / .. / .. / ..	Dervîş
285b	Bezmi	Peykân olalı dilde nihân bir iken iki Şinemde oldu zañm-ı sinân bir iken iki	Âyîneye nigâh idüp ol pîr olası yâr Bezmi nazarda oldu cüvân bir iken iki	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	Bezmi
285b	İlâhî	Ağyâr nâ-geh olsa 'ayân bir iken iki Olur o demde derd-i nihân bir iken iki	Yârân için iki tolu içdüm İlâhiyâ Meclisde oldu rıñ-ı girân bir iken iki	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	İlâhî
285b	Rûhî	Aldı dil mülkini bir hüsni ilinün sultânı Kendü hem-nâm-ı Mehemmed anılur Müjgânî	Cennet-i küyma varduğda göreydüm Rûhî Dünyede anmaz-ıdum hür ile gılmânı	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Rûhî
285b- 286a	Beyâzî	Ağlayup dîdelerümden n'ola döksem xanı Şinemi pâreledi hançer-ile müjgânı	Tîr-i müjgânı doğundüğümü anduğça dile Ey Beyâzî uralı tîz geçer peykânı	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Beyâzî
286a	Bezmi	Şine bir şuhun olupdur siper-i peykânı 'Alem-i hâşşî Mehemmed laqabı Müjgânî	Çeşm-i hün-rîzi ele hançer-i ser-tîz almış Müje zann eyleme ey Bezmi nazarda anı	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Bezmi

286a	Kānī	Müjesi nâvekinün taşā geçer peykānı O kaşı yaya laḡab olsa n'ola Müjgānī	Lebini vaşf idicek Kānī o şīrīn-dehenün Gelür ol ḡasta-dilün aḡzına ol dem cānı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Kānī
286a	'Aqlī	Deyr-i dünyāda sevüp bir şanem-i fettānı Nām-ı maḡbūbı Meḡmed laḡabı Müjgānī	Vāḡı'ā ḡadre yeter 'id ider ol günde 'ayān 'Akliyā bir gice kim düşde görürse anı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	'Aqlī
286a- 286b	Ḥāletī	Getürür ayaḡına pīr-i muḡān yārānı Cem-i devrāndur ider şanki ayak dīvānı	Żulmine virdi rızā kākül-i kāfir-kīşün Ḥāletī yoḡ gibi göḡsinde anuḡ İmānı	Gazel/7	... / ... / ... / ...	Ḥāletī
286b	Rūsūḡī	Delmedük sīne vü dil çün ḡomadı müjgānı O kaşı yaya laḡab olsa n'ola Müjgānī	Ey Rūsūḡī şu 'arāya n'ola raḡm eyleseler Şöhrete bā'ış olurlar ögerek ḡübānı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Rūsūḡī
286b	Ṭab'ī	Naḡar itdükçe baḡa tīr atar müjgānı Ser-i mü şanma tenümde görinür peykānı	Bend-i zülfiyle muḡayyed o kaşı yānuḡ ḡaḡ Ṭab'iyā ben de uruldum göricek cānānı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ṭab'ī
286b	İlāhī	Süzen oldı dile yāruḡ heves-i müjgānı İşidelden ki taḡalluşdur aḡa Müjgānī	Böyle müjgāna İlāhī nice ḡurbān olmaz Kendi destiyle ider ḡayrludur ḡurbānı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	İlāhī
286b- 287a	Nüvidī	Aldı göḡlin dil-i sevdā-zedenün Müjgānī Cānına geçdi o dem ol şanemün müjgānı	İtdi dil-beste Nüvidī ḡulını āḡir-i kār Girih-i ṭurra-i ṭarrār-ı 'abir-eşşānı	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Nüvidī
287a	Tiḡī	Bāḡ-ı kūyında görüp didüm vefālī Aḡmedi Ḥayr maḡdem ey gül-i bāḡ-ı vefā ḡoş-āmedī	Şaḡn-ı meydān-ı vefāda cilve ḡılsun Tiḡiyā Eylesün şābit-ḡadem Ḥaḡ anda ol ṭūbī-ḡadi	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Tiḡī
287a	Bezmi	Ḥoş mezār-ı cennetāsādur vefānuḡ meşhedi Ḥāk-i pākün ṭūtiyā iden görürmiş Aḡmedi	Vāşıl olur maḡşad-ı aḡsāya ey Bezmi müdām Āsitān-ı Aḡmed olursa kimün kim mesnedi	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmi
287a	La'lı	Gördiler ḡüzlār seyrinde vefālī Aḡmedi Yüz sürüp pāyına ḡüller didiler ḡoş āmedī	Şuffa-i ehl-i vefāda ber-ḡarār itsün müdām La'liyā Ḥaḡdan recāmuz budur ol ṭūbī-ḡadi	Gazel/5	... / ... / ... / ...	La'lı
287a- 287b	Kānī	Her ṭavāf iden görür nūr-ı cemāl-i Aḡmedi Ḥoş ziyāretḡāh olur Şeyḡ-i Vefānun meşhedi	Sāyesinde ḡoş geçinüp Kāniyā üftādeler Ser-firāz itsün Ḥudā gün gibi ol bālā-ḡadi	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Kānī
287b	Beyāzī	Mürde cisme yeridür gelse ḡayāt-ı sermedī Kūyına gelmiş yine gördüm vefālī Aḡmedi	Ey Beyāzī vaşf-ı rüyında vefālī Aḡmedi Görse ger bu şī' rünḡi taḡşin iderdi 'Ascedī	Gazel/4	... / ... / ... / ...	Beyāzī'nin şiirinden sonra Tamām oldı bi-ḡamdillāh Naḡā'ir 'Acāyib tuḡfedür ḡaḡkā naḡā'ir denilerek nazirelerin tamamlandıḡı bildirilmiştir.
287b	Rūḡī	Şol niḡāb-ı 'anberīn kim 'arız-ı dil-berdedür Ḥaḡ degüldür ol begüm cāhil gözine perdedür	Ḥanda sorsaḡ deheni sırrı bulunmaz ammā Rūḡiyā la'l-i şeker-bārını gözüm ısırur	Gazel/7	... / ... / ... / ...	Rūḡī
288a	Dīvān-ı Nev'ī	Görüp āyine-i ruḡsāruḡı ben ṭūṭi-i ḡüyā Bugünden 'aşıḡun olmaḡ göründi ey gül-i ra'nā	Ḥurulmuş ṭurmaḡ ol müşḡin kemāna çün ziyān eyler Çatup ebrūḡı Nev'iyeye yeter ḡışm cyledün cānā	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Dīvān-ı Nev'ī

288a	Nev'î	Ben hâke idüp tîrini bârân o kaşî yâ Sînem bitürür yaralarumdan gül-i hamrâ	Bir mertebe vardır bir olur 'âşîk u ma'sûk Nev'î nitekim 'aşk-ıla Mecnûn-ıdı Leylâ	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
288a	Nev'î	Görinen mihr yüzinde şanemâ şanma şehâb Yağmasun diyü yüzün mihrî senüñ aşdı niğâb	Hâlümü ağlamağa yâra unutmaya diyü Nev'iyâ çehreye bu kanlu yaşum oldu hiçâb	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
288a- 288b	Nev'î	Qaddünle çenâr eylemesün da'vî-i himmet Bir ekmedüğüñ yerde biter ehl-i mezellet	Bî-sîm ü zer irmek ola mı vaşluña Nev'î Çün yok şanemâ sende kerem bizde velâyet	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
288b	Nev'î	Ümîd goncasın açmadı gülsitân-ı ferağ Dirîğ göz yumup açınca yok zamân-ı ferağ	Çü bir qarâra degül Nev'iyâ cihânun işi Ya nâ-murâd-ı gam oldu ya kâm-rân-ı ferağ	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
288b	Nev'î	Kesdi bu kadar tağı taşı 'aşk-ıla Ferhâd Umardı vefâ kaşırını Şîrîn ide bünyâd	Nev'î kişi Selmân-ı zamân olmağ olurdu Olsa nazar-ı Şâh Süleymân-ıla dil-şâd	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
288b	Nev'î	Bâd-ı şubh-ıla dinüz oynamasun [ol] gül-i ter Yürek oynamasına uğramasun bülbüller	Nev'iyâ kâmet-i dil-dâra el irmek olmaz Bu elem kâküli sevdâsı gibi 'ömre sürer	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
288b- 289a	Nev'î	Muhabbetden ğarâz şanmağ ki Qays [u] Vâmîk olmağdur Hüner bir hâlet-ile vaşl-ı yâra lâyıq olmağdur	Bize Nev'î gerekmez zümre-i kâlun hayâlâtı Ĝarâz şî'ri kişinün ğasb-i hâlin nâţîk olmağdur	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
289a	Nev'î	Yârün vişâli el virür iqdâma bağludur Elbetde fetî-i bâb olur iqdâma bağludur	Ser-rişte-i belâğat ü güftâr Nev'iyâ Lü'lü-yı nazm u ruq'a-i inşâma bağludur	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
289a	Nev'î	Belâ dildendür ol cânân elinden dâdumuz yokdur Göñüldendür şikâyet kimseden feryâdumuz yokdur	Muqarrer şâ'ir-i şîrîn-zebânuz Nev'iyâ ancağ Bu devr içinde bir şöret virür Ferhâdumuz yokdur	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
289a	Nev'î	Ol luţf-ı sühân ol leb-i sükker ne dimekdür Güftâra gele rûh-ı muşavver ne dimekdür	Nazm cyleye Nev'î o şehün lebleri vaşfın Ağzında olan qand-ı mükerrer ne dimekdür	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
289a	Nev'î	Nedür bu tavr-ı laţîf ü nedür bu hoş refîr Nedür bu la'l-i şeker-bâr u lezzet-i güftâr	O nağl-i kâmet-i mevzün nedür te'âla'llâh Fütâde sâye-şîfat aña cân-ı Nev'î-i zâr	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
289b	Nev'î	Senün maşzûnuñ olmağ başa şâdân olmadan yegdür Ĝamuñla ağlamağ illerle ğandân olmadan yegdür	Şarâb-ı 'aşkla Nev'î gibi mest ü müdâm olmak Bağup bu ni'met-i dünyâya ğayrân olmadan yegdür	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
289b	Nev'î	Ne râh-ı 'aşka nihâyet ne bağr-ı şevke kenâr Ne tende tâb-ıla kudret ne cânda şabr u qarâr	Firâk Nev'iyi şol resme telh-kâm itdi Cihânda lezzet-i 'aşka idem gibi inkâr	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
289b	Nev'î	Nedür o qadd-i şanavber nedür o hadd-i münevver O çehre mihr-i cihân-süz o sîne mâha berâber	Mekânı olsa felekler qarîni olsa melekler Qomaz işigünjü bekler ölünce Nev'î-i çâker	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
289b	Nev'î	Ĝayâl-i çeşm-i maşmürun dil-i efgâra düşmişdür İki mestâne dil-ber ğuşe-i ğammâra düşmişdür	Ser-i küyünđa çok üftâdeler Nev'î kulun ammâ 'Aceb âvare düşmişdür 'aceb bî-çâre düşmişdür	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
290a	Nev'î	Sağa el virmiş-iken devlet-i hüsn ü leţâfetler Elünđen büse alınmaz nedür cânâ bu ğissetler	Bu şî'ri Nev'iyâ dil-dâr destine şunup di kim El öpmekdür ğarâz ğarc olmadan bunca zarâfetler	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.

290a	Nev'î	Üstini sinedeki şerhaların dağlaruz Ya'nî kim mihr ü muhabbet kılıcın zâğlaruz	Nev'iyâ gördüğümüz serv-ka'de mâ'il olup Akaruz ayağına şanasın ırmağlaruz	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
290a	Nev'î	Bakma cemâl-i hüba haç-ı müşg-bârsız Çıkmaz kitâb-ı mihr ü muhabbet kenârsız	Nev'î kanı zamânede bir ehl-i i'tibâr Olsa 'aceb mi sözlerümüz i'tibârsız	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
290a	Nev'î	Açıldı lâlê vü gül bülbül oldı hüb- nefes Hevâlanursa 'aceb mi gönülde dağ-ı heves	Hevâ-yı 'aşk-ıla tahrîk olunmasa Nev'î Neye iderdî gönül nâleyi mişâl-i ceres	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
290a- 290b	Nev'î	Küh-ken çün arzû-yı la'l-i Şîrîn eylemiş Bî-sütundan kan-ıla her sengi la'lîn eylemiş	Gözleri âhû-yı Çîn olmuş disem yârın n'ola Nev'iyâ hışm eyleyüp ebrûların çîn eylemiş	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
290b	Nev'î	Urdu lebün şafâsına câm-ı şarâb raqş Süz-ı dilümden itse demidür kebâb raqş	Gird-âb şanma âb-ı revân [üzre] Nev'iyâ Eyler hevâ-yı 'ariz-ı yâr-ıla âb raqş	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
290b	Nev'î	Seyr-i bağ idüp o şeh çün eyledi didâr 'arz Gonca vü gül itmesünler defter [ü] fûmâr 'arz	Tîr-i âh-ı 'andelîb-i zâr eşer itmez güle Bî-tekelüf Nev'iyâ hâlin ider her hâr 'arz	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
290b	Nev'î	Nağd-i vücûduñ eylese faqr u fenâ telef Sîmurğ-ı Kâf-ı himmet olup açma gayra kef	Kaşd eyle Nev'iyâ seg-i dil-dâr-ıla biliş İşitmedüñ mi men 'arefe'n-nefse kad 'aref	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
290b- 291a	Nev'î	Yine ak sâde geymişsin yine var mâh-peykerlik Güzellenmişsin ey âfet nedür bu tazelik terlik	Ta'alluk resmini gel şafha-i dilden turâş eyle Hâlâş ol kayd-ı nefşünden budur Nev'î kalenderlik	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
291a	Nev'î	Ol levendâne revîş ol tarz-ı maqbülün senün Halk-ı dünyâyı ser-â-ser eyledi kulun senün	Fâriğ oldum dirdi Nev'î bi'vefâlar sevmeden Şimdi olmuş biñ dil ü cân-ıla meşgûlün senün	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
291a	Nev'î	Gice gündüz benüm ol mu'tekîf-i künc-i melâl Mütelâşî vü perîşân u müşevveş-aşvâl	Bunca bâr-ı eleme nice taħammül kılsun Nev'î-i ħasta-dil ü 'aşık-ı bî-şabr u mecâl	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
291a	Nev'î	Ne fırsat oldı ki hâl-i dili hikâyet idem Ne vüs'at oldı ki hicrân ħamın rivâyet idem	Çapıñda ölmege Nev'îye mâni' oldı raqîb O seg komadı ki bir laħza istirâhat idem	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
291a- 291b	Nev'î	Nâz-perver 'işvegârsın şûhsun fannâzsın Dil-rubâlar içre ħüsn ü ân-ıla mümtâzsın	Sende ħatm olmuşdur âyât-ı ħazel etvâr-ı söz Ĥağ budur kim Nev'iyâ merd-i sūħan-perdâzsın	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
291b	Nev'î	Ruħların al eyleyüp gül-berg-i ħandânüm Ĥasan Ĥağ-ı la'lün ħâret-i cân itdi sultânüm Ĥasan	Zülf ü ruħsârın ħörelde Nev'î-i âşüfte-ħâl Bende-i âl-i 'abâdur şâh-ı ħübânüm Ĥasan	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
291b	Nev'î	'Alemlî kabz u başt ider şâh-ı felek-cenâbsın Ĥüsn-ile sen zamânede pençe-i âfitâbsın	Her varakıñda Nev'iyâ bir niçe dürlü fetĥ-i bâb İlde vü dilde söylenür nuğ-ıla bir kitâbsın	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
291b	Nev'î	Bakma nâdân olana ħüsrev-i devrân ise de Nâzar it ehl-i dile ħâk-ile yeksân ise de	Ĥâne-i kalbini yap luğun-ıla Nev'înün Maħzen-i sırr-ı Ĥudâdur n'ola vîrân ise de	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
291b- 292a	Nev'î	Şarâb-ı 'aşk-ıla 'aşıkdan evvel kendü mest olsa Muhabbet kâdrini bilse güzel 'aşık-perest olsa	Bedîhî neş'edür olmaz muhabbet kesb-ile Nev'î Elinde tâlibün ser-mâye-i rûz-ı elest olsa	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.

292a	Nev'î	Sîne-i mecrûhunu 'arz itdügünden yâra ne Bir oñulmaz yaradur zaħm-ı muħabbet çäre ne	Kılma Nev'î şâhid-i bâzârla da 'vâ-yı 'aşk 'Âşık-ı didâr olandan şâhid-i bâzâra ne	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
292a	Nev'î	Bağsam ol çâh-ı zenâhdânun mu 'allağ câmına Nâr-ı şevkûmden döner sînem Çukur Hammâmına	Terk-i nâm it Nev'iyâ çün kim kadîmî pişedür Hüb-rûlar mâ'il olmağ 'âşıkun bed-nâmına	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
292a	Nev'î	Bir göz mi var 'âşık-ı didârun olmaya Bir dil mi kaldı zâr [u] giriftârun olmaya	Nev'î gibi mey-i hevesünle ħabâbveş Bir ser mi kaldı mest ü hevâ-dârun olmaya	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
292a- 292b	Nev'î	Öyküdi 'aks-i serv meger kadd-i dil-bere Şular getürdiler depesi üstine yere	Yüz berkidüp dehânına gönca uzatdı dil Nev'î dem-i seher katı yüz virdi güllere	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
292b	Nev'î	Yârun behişt-i küyî yeter çünki âdeme Firdevs olursa yeri 'adunun cehenneme	Nev'î yabana atdı bizi rûzgâr ħayf Düşdük hevâ-yı 'aşk-ıla bir özge 'âleme	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
292b	Nev'î	Çıkdı metâ'-ı ħüsn ü melâhat bahalara Hep nâz u şivedür şatılan mübtelâlara	Güftâr-ı yâr vaşfını Nev'î gibi daħı Kâdir mi var zamânede ħüsn-i edâlara	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
292b	Nev'î	'Uşşâğ 'aşkla n'ola itse nevaları Ĥüsünü bahârı kıldı mülâyim hevâları	Mağbûl-i ħazret olmağa yoğ çäre Nev'iyâ Her güşeden du'âlar ider mübtelâları	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
292b	Nev'î	Nağş itse eger Yûsuf-ı gül-çehreyi Mânî Taħrîr idemez ol ħam-ı ebrû-yı Sinânı	Revzenler açup tîrûn-ile sîneye Nev'î Başladı hevâlanmağa bu zaħm-ı nihânı	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
293a	Nev'î	Ĥâk-i pâyun çeşmine kuħl eyleyelden ey perî Şimdi âdem görmez olmışdur raĤibün gözleri	Fârsun erbâb-ı nazmı görse üslûbum benüm Şâ'ir-i Rûmun olurdu Nev'iyâ Ĥâk-i deri	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
293a	Nev'î	Vişâle va 'de itmişdün ferâmüş eyledün gitti Meded rûh-ı revânüm ölmedin gel va 'demüz yitdi	Okiyup yanuğa tıtsan el üzre yaraşur anı Senünçün kendüsin illerde Nev'î dâsitân itdi	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
293a	Dîvân-ı 'Ulvî	Yeşil destârun-ıla sebz câmeğ ey gül-i ra'nâ Nihâl-i serv-i bâlâ üzre konmuş tûğdür güyâ	Dökilmiş sebzâra berg-i güldür şandum ey 'Ulvî Yatur destâr-ı sebzın yaşdanur ol ruħları zîbâ	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Dîvân-ı 'Ulvî
293a- 293b	'Ulvî	Ĥaği geldükde vefâ eyledi ol yâr saña Ey gönül Ĥızır yetişdi Ĥağ-ı dil-dâr saña	'Ulvîyâ burc-ı sa'âdetde kımaz kevkebüñi Cevr ider yâr gibi çarĤ-ı sitem-kâr saña	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
293b	'Ulvî	Gözüme şanma remeden eyleyem cânâ niğâb Yüzüğe bağmağa eyler çeşm-i nâ-binâ Ĥicâb	Cân virürsem intizâr-ı pây-busuğla eger Ĥalka gibi kıamet-i 'Ulvî ola şâhâ rikâb	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
293b	'Ulvî	Sâyeveş Ĥâk oldı cismüm kadd-i cânânüm görüp Lâle gibi yandı bağrum verd-i Ĥandânüm görüp	Kâkül-i müşğîn-i yâra 'Ulvîyâ dil virdüğüm Ĥalk-ı 'âlem bildiler Ĥâl-i perîşânüm görüp	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
293b	'Ulvî	Küşt-gîr-i rûzgâr itdi çenârı şöyle pest Didi el arķası yerde dest ber-bâlâ-yı dest	Ĥasret-i ebrün idelden kadd-i 'Ulvîyi kemân Şîşe-i eflâk olupdur tîr-i âhumla şikest	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
293b	'Ulvî	Rûy-ı niyâzi şûfî var ol serv-i nâza tüt Ger bağmaz-ısa yüzüğe geçmiş namâza tüt	Meclisde yâra karşı boyun çekdi müdde'î Şemşir-i âhı 'Ulvî o gerden-firâza tüt	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.

294a	'Ulvi	Şatma ey h'âce nebât-ı Hamevîden bize hîç Dehen-i yâr тұrurken şekerün ez şuyın iç	Meyl iderse seni koyup dil-i 'Ulvi' gayra Kâleb-i fersüdesin tığ-i müjlele iki biç	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
294a	'Ulvi	Sâkiyâ bâdeyi nüş eyleyelüm kâni kadeh Getüre gül gibi tâ beñzümüze kâni kadeh	Ol gözi mest için eşküm mey-i gülgün itdüm Eyledüm 'Ulvi' yine dîde-i giryânı kadeh	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
294a	'Ulvi	Çarh urur 'aşkuñ hevâsiyla kebütervâr çarh Zâr u ser-gerdanuñ olmış ey kâmer-ruhsâr çarh	Çarhı batmış âsiyâba döndi 'âlem Ulviyâ Olalı ğarq-âb-ı eşk-i dîde-i hün-bâr çarh	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
294a	'Ulvi	Pehlevân-ı dehr idüp pîl-i sipihri kayd-bend Mâh-ı nevle keh-keşândan kıldı çengâl ü kemend	'Ulviyâ kimdür dir-iseñ ey tabîb-i derd-i dil Derdüñi dermân idinmiş derdine bir dermend	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
294b	'Ulvi	Da'vâ-yı ser-âmedlige ey serv-i sehî-kad Şâhid durur alnuñda olan medd-i ser-âmed	Kaşuñla ham-ı zülfüñi vaşf eyledi 'Ulvi Korquñ bu ki şâhâ ola yanuñda sözi red	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
294b	'Ulvi	Lebüñle çeşmüñe 'âlem bizi dil-dâdedür dirler Şu[şar]şak pür-humâr ancak şu içsek bâdedür dirler	Ruñuñ vaşfiyla 'Ulvinüñ görüp güftâr-ı rengin Nazardan düşmesün luğf eyle merdüm-zâdedür dirler	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
294b	'Ulvi	Kâmilüñ gitse vücûdi niçe icâdi kâalur Sen dañı anla[yı]gör kim er ölüñ adı kâalur	'Ulvinüñ göñlini yıkma ser-i küyüñde görüp Şaña ol hasta-dilüñ hâtr-ı nâ-şâdi kâalur	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
294b	'Ulvi	Le'tâfet deştine âb-ı revândur şeklüñ ey server Olupdur 'aks-i rüy-ı zerdüm anda berg-i nîlüfer	Ezelden defter-i 'uşşâka hüd 'Ulviyi kayd itdüñ Nedendür pâdişâhum şimdi olmağ hâric-i defter	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
295a	'Ulvi	Ey göñül gayrıya meyl eyleme cânân bir olur Birinüñ 'aşk[ı] derüñüñde yeter cân bir olur	'Ulviyâ şî rüme beñzer kâni bir nazm-ı lañif Çeşmenüñ ğâyeti yok çeşme-i hayvân bir olur	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
295a	'Ulvi	Ehl-i diller şiken-i zülfüñe şeb-bü didiler 'Âlemi kıldı mu'atâr nice şeb bu didiler	İltifâtuñ göricek 'Ulviye kâpuñda şehâ Hâsed ehli niçe bir bunda gelür bu didiler	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
295a	'Ulvi	Gerçi kim 'âleme çok dil-ber-i mümtâz gelür Hağ budur kim şaña beñzer güzelüm az gelür	Gerçi yüz biñ bulnur yoluña cânlar virici Şanma 'Ulvi gibi bir 'aşk-ı ser-bâz gelür	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
295a	'Ulvi	Dil-i bî-çâremi gözler yine ol bî-amân gözler İki şeh-bâzdur her biri murğ-ı nâ-tüvân gözler	Gelüp şeh-i vücûda 'Ulvi şordı hâne-i kalbin Diyâr-ı ğurbete düşmiş müsâfirdür mekân gözler	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
295a	'Ulvi	Hüsni niğâbın ol şeh-i hûbân açar kâpar Tâvûs-ı şeh-perin dem-i cevân açar kâpar	Eş'âr-ı 'Ulviye gözi tuş oldu [varısa] Mecmû'asını nâzla cânân açar kâpar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
295b	'Ulvi	Hoş yaraşur cemâlünge bu hağ-ı müşğ-bâr Âmentü bi'lezi' hâlağa'l-leyle ve'n-nehâr	'Ulvi çü gördi muşhaf-ı hüsününde hağtuñı Seb'a'l-meşânî remzini fehmiñ itse vechi var	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
295b	'Ulvi	Şehâ küyüñde göñlüm bir gedâ-yı müstemendüñdür Erenler hağk-ı baş u cânâ kalmaz bir levendüñdür	Nazar kıl 'Ulviye kâpuñda şâhum bunca yıldur kim Ġaribüñdür fağirüñdür kuluñdur dermendüñdür	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
295b	'Ulvi	Kemân-keşlikde mâhirdür kaşuñ ğâyet hünervdür Velikîn tîr-i müjgânuñ bahâdirdur ciger-derdür	Ne deñlü 'aşk-ı dil-berden ferâğat eylesem 'Ulvi Yine bir bî-vefâyâ mübtelâ olmağ muğarrerdür	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.

295b	'Ulvî	Elinde sâgar-ı gülgün-ıla dil-dârî görsünler Cihân bâğında açılmış gül-i bî-hârî görsünler	Ne hâlet bahş ider güftârı ey 'Ulvî bilsünler Dirilsünler cihân şâ'irleri eş'ârî görsünler	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
295b- 296a	'Ulvî	Güli şermende iden 'arız-ı gülgünündür Servî hayrette koyan kâmet-i mevzûnundur	'Ulvîyi zevk-i vişâlünle n'ola şâd itseñ Çok zamândur ki senün 'aşık-ı mahzûnundur	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
296a	'Ulvî	Şubha dek ağladuğ bu şeb toğmadı mâh-pâremüz Tâli'ümüz açılmadı düşkin imiş sitâremüz	Ėarğa-i mevc-i eşk olup göz yumalum zamânedden Çeşm-i hasûd 'Ulvîyâ görmeye tâ ki kıaramuz	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
296a	'Ulvî	Bitmez yüregüm yaraları işler oñulmaz Şabr eyleyelüm çâre nedür bitmez iş olmaz	'Ulvî kulumı hışm-ıla redd eyledi derler Ol şâh-ı keremden bu cefâlar hiç umulmaz	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
296a	'Ulvî	Derdüm başa kâr eyledi dermâna el irmez Cânüm lebe geldi leb-i cânâna el irmez	'Ulvî gibi Ėavvâş-ı ma'ânî olamazsın Ka'rına anuñ ey dil-i divâne el irmez	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
296a	'Ulvî	Dil hânesin Ėam-ı ruñ-ı cânân açar kıapar Ėalvet-serây-ı hâşşımı sulţân açar kıapar	Naẓm-ı Maķâlî komadı kıymet cevâhire Şarrâf-ı dehr bir kıurı dükkân açar kıapar	Gazel/6	..- / ..- / ..- / ..-	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
296a- 296b	'Ulvî	El yudum âb-ı revândan döyemem aña dimiş Yunsa yunmuşdur o mâhun yüzi yunmasa Ėümüş	Güher-i ma'rifeti hâbbeye şaymaz 'Ulvî Ėalkda sim ile zerdür kıamu alışla veriş	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
296b	'Ulvî	Ey Ėağ-ı sebzi çemenzâr-ı cinânüm nev-Ėağ 'Ömrümün Ėaşılı sen tâze cüvânüm nev-Ėağ	Çokdan eylerdi revân yoluña cânın 'Ulvî Ėorķum oldur ki düşer boynuña kıanum nev-Ėağ	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
296b	'Ulvî	Rüz-ı 'id oldı o meh hânemi kııldı teşrif MerĖabâ itdi benümle didi eyyâm-ı şerîf	Ne zarâfet ne belâğat bilinür ey 'Ulvî Bir 'aceb 'âleme Ėeldük kıatı çoğaldı zarîf	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
296b	'Ulvî	Şatduğ ağyârı o yâr-ı pür-cefâya uğraduğ Cândan uşanduğ belâlârdan belâya uğraduğ	Yoğ-ımuş yârân[ı] herĖiz 'Ulvî-i dil-Ėastanun Diyeler Ėâlini şorduk ol Ėedâya uğraduğ	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
296b- 297a	'Ulvî	Oldı yüregüm lâle-şıfat dâğ-ıla yanık Eşķüm demidür kısa kıızıl kıana boyanık	'Ulvîyi şeb-i Ėamda kıoma bî-kes ü tenhâ Ey Ėüsn ilinün mihr-i zıyâ-Ėüsteri Fâyık	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
297a	'Ulvî	Fütâde kıaddünĖe 'ar'ar ruñuña verd-i ter 'aşık Ölümlü çeşmünĖe nergis lebünĖe Ėoncalar 'aşık	Ser-i kıuyun tolanurlar dil-i 'Ulvî gibi her dem Ėağ-ı ruşsârıuña olmış Ėüneş 'aşık kıamer 'aşık	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
297a	'Ulvî	'Aşıkun ĖönĖlini almağa Ėüzel böyle Ėerek Bâreka'llâh ne söz işte Ėüzel böyle Ėerek	Naẓm-ı 'Ulvîyi mağal-Ė'ânlar okurlar yer yer Hele ben añladuĖum bu kı Ėazel böyle Ėerek	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
297a	'Ulvî	AĞyâra yâķın olma meded andan ırağ ol Ben cân vıreyin yoluña sen dünıyede şağ ol	Terk eyle ferâğat idüben tâc u kıabâyı Bundan Ėirü ey 'Ulvî yüri chl-i ferâğ ol	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
297a	'Ulvî	Şeh-i 'aşķum sipıhr ü âfıtâbı tağt u tâc itmeme Bir abdâlum kı ölsem dehre 'arız-ı ilĖiyâc itmeme	Çıkup Ėum-Ėânedden ol cân tâbîbî dimiş ey 'Ulvî Ölürse cânı çıkısın ben aña herĖiz 'ilâc itmeme	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
297a- 297b	'Ulvî	Ne Ėünâhum var ola sevmeden özĖe Ėanum İltifât eylemez olduğ kıluña sulţânüm	Dil-i 'Ulvîye teraĖķumla naẓar kııl demidür Mülk-i Ėüsn içre benüm pâdişeh-i devrânüm	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.

297b	'Ulvî	Ġarîb ü bî-kesem künc-i belâda mahremümsin sen Benümçün ağla ey çeşmüm ölince hem-demümsin sen	Dil-i 'Ulvî gibi dünyâ için ğam çekmezem hergiz Benüm 'âlemde ancak bâ'îş-i hüzn ü ğamumsin sen	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
297b	'Ulvî	Vefâ gelmek muhâl oldu nigâr-ı dil-pesendümden Ölümüm ihtiyâr itdüüm uşandum kendü kendümden	Haçı geldükde didüm yâra zülfi geçdüğü bendi Didi şükr eyle ey 'Ulvî halâş olduĝ kemendümden	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
297b	'Ulvî	Ġayât-efzâ-yı 'âlem rûh-bağış-ı mürde-i ğamsın Hemân ben hastanuç cânı degilsin cân-ı 'âlemsin	Edâ-yı şî'r-i hâlet-bağışına teslîm ider 'âlem Bugün erbâb-ı nazm içinde ey 'Ulvî müsellemsin	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
297b	'Ulvî	Merhamet kıl nev-cüvânüm âh u zârımdan şaĝın Tâze gülsin nâle-i bî-ihtiyârımdan şaĝın	Esb-i nâza çignedüp 'aşıkları pâ-mâl idüp Ġâfil olma 'Ulvîyâ ol şeh-süvârımdan şaĝın	Gazel/5	-.-- / -.-- / -.-- / -.--	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
298a	'Ulvî	Günâhum bildüm eylesen n'ola şefkat recâ senden Benüm devletlü sultânüm hatâ benden 'atâ senden	Gerek öldür gerek dirgür seni terk eylemez 'Ulvî Cefâna râzîdur lâzım degül aĝa vefâ senden	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
298a	'Ulvî	Eylen du 'â ki mevt giribânüm almasun Vaşl olmayınca dil-bere Ġaĝ cânüm almasun	Bâd-ı şeherden eylesün ey 'Ulvî ihtirâz Her demde âhumî gül-i ħandânüm almasun	Gazel/5	--. / --. / --. / --.	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
298a	'Ulvî	Ġurûr itme libâs-ı faĝr-ıla 'ömrüm cihândur bu Ġabâ-yı cismini kor bunda herkes câmekândur bu	Dimişler nâfe-i hoş-büya teşbîh eylemiş hâlün Şaĝın gerçek şanup 'Ulvîye cevri itme yalandur bu	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
298a	'Ulvî	Berâber görme servi ol nihâl-i mîve-i nâza Metâ'-ı hüsne ey ħ'âce bilürsin olmaz endâze	'İzâr-ı yâr vaşfiyla kelâmum âbdâr olsa N'ola gül gibi olsa 'Ulvîyâ nazmum ter ü tâze	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
298b	'Ulvî	Ġaĝ seni hâtem-i la'lüĝle Süleymân itdi Mürveş halkı saĝa bende-i fermân itdi	Benüm ol 'Ulvî-i miñnet-zede kim cür'a-mişâl Sâķi-i dehr beni ħâk-ile yeksân itdi	Gazel/5	..-- / ..-- / ..-- / ..--	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
298b	'Ulvî	Şalarsın sâyeveş ħâke niçe sultân-ı ħübânı Şalınsaĝ nâz-ıla ey serv-ķâmet sâye sultânı	Şanurlar sidre üzre şeh-per-i Cibrîl durur 'Ulvî Görenler kâkül-i miskîn-ile ķadd-i ħıramânı	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
298b	'Ulvî	'Adem gülzârına bir ĝonca-leb cânânumuz ĝitdi Diriĝ ol serv-ķad simîn-beden tüz bitdi tüz yitdi	Firâķ-ı yâr-ıla yitmez mi a'dâ ķahrı 'Ulvîye 'Aceb ey çarĝ-ı merdüm-küş o bî-çâre saĝa n'itdi	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
298b- 299a	Dîvân-ı Mişâlî	Felekte kimseye baş egmezsin ey kaşları ĝarrâ Ġanâ' at itmek olur bir dilim nâna hilâlâsâ	Eger sen daĝı bir ebrû-kemânıñ cevriñi çekseĝ Mişâlîñüñ bilürdüĝ çekdüĝin ey kaşları ĝarrâ	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Dîvân-ı Mişâlî
299a	Mişâlî	Ġayra gir rindâna şun câm-ı şarâbî sâķiyâ İçelüm biz zâhidün olsun şevâbî sâķiyâ	Emse câm-ı la'lüĝi n'ola Mişâlî teşne-dil Rind olan içmekden itmez ictinâbî sâķiyâ	Gazel/5	-.-- / -.-- / -.-- / -.--	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
299a	Mişâlî	Oı perî göstermeyüp rüyın tutar şandum niķâb Şoĝra bildüm haĝt-ı ruhsârımdan eylermiş ĝicâb	Nâr-i âhıyla Mişâlîñüñ tutuşmak istemiş Ġayli ey mâh-i cihân-efrüz germ imiş şihâb	Gazel/5	-.-- / -.-- / -.-- / -.--	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
299a	Mişâlî	Yüz bulduĝınca başa çıkarsa eger şarâb Ehl-i şafâya ħayli virür derd-i ser şarâb	Ben varduĝum yere yine ayak başar diyü Ġördüm Mişâlîyâ 'araka ħayli ter şarâb	Gazel/5	--. / --. / --. / --.	Mişâlî
299a	Mişâlî	Ġabîbüm ĝördi kim mümkün degül ben ħastaya şihĝat Budur el ucu ile nabzumı dutduĝına ħikmet	Mişâlîyi didüm ķurtar cefâdan ħayra gir öldür Didi sen ĝam yime anuĝçün ana var ħayır niyyet	Gazel/5	.--- / .--- / .--- / .---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.

299b	Miṣālī	Hāne-i 'aşkı iderken bünyād Baṅa ırğadlıg iderdi Ferhād	Cān virürken lebün itse ḥande Rūhı olurdu Miṣālīnün şād	Gazel/5	... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
299b	Miṣālī	Güllerün üstüne düşince seḥer Didi bülbül ki jāleye çi ḥaber	Zaḥmuṅa merhem urmadıysa ḥabīb Ĝam yeme ey Miṣālī ol da yeter	Gazel/6	... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
299b	Miṣālī	Bakmadı rüy-ı zerdüme dil-ber Zerre mā' il degül o sımın-ber	Düşdi ol şevkle [yere] mey-i nāb N'ola şinsa Miṣālīyā sāgar	Gazel/5	... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
299b	Miṣālī	Çıkmadı ḥāşıye-i ḥaṭṭ-ı ğubār-ı dil-ber Görmedüm dünyede anuḡ gibi bir müşkil yer	Dār-ı dünyāda Miṣālī tek aşılun aḡyār Anı cellād-ı każā her ne belā-y-ısa çeker	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
300a	Miṣālī	Geçdi tırūḡ gözüni açup olunca nāzır Zaḥm-ı sīnem aḡup ol demleri daḡı acır	Söz götürmez dehen-i tengi kaṭı nāzūkdür Ey Miṣālī nice vaşf eyleye anı şā'ir	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
300a	Miṣālī	Söze gelse lebüni ḡonce-i ḥandān derler Yürüseḡ ḡametünge serv-i ḥıramān derler	Ey Miṣālī ḥaṭı eḡ şonra yıkar ḥatırūḡı Cümle 'ālem yüzünūḡ şonḡını vırān derler	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
300a	Miṣālī	Kaḡınca ḡönlümi şāḥīn miṣālī çeşm-i āḥūlar Gidüp ardınca āram-ıla şabrum didi yā ḥūlar	Miṣālī nā-murāda pāy-būs[a] mā' il olmazsın Revā mı olasın aḡyār-ı nādān-ıla pehlūlar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
300a	Miṣālī	Görünmezsin perīves çekdirüp āvāzeyi ḡamla Kaḡı ey cām 'ālemdede senūḡle sürdūḡüm demler	ḡöḡül naḡdine zūlfı şarkıcaḡ olmış kaḡā-dārı Miṣālī uç virüp başdan çıkar āḡir o perçemler	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
300a- 300b	Miṣālī	Dime bir būseme biḡ cān virür çok mübtelā vardır Bahāsı ḡüsnūḡün şanma ki ey ḡüsn-i bahā vardır	Hevā-yı kaḡd-i cānān-ıla bir yerde kaḡār itmez Miṣālīves meḡer servūḡ de başında hevā vardır	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
300b	Miṣālī	Fırāk-ı zūlf-i pūr-çinūḡle ey tiryāk-leb her bār Yılan şokmuş gibi feryād idermiş dā' imā aḡyār	Anı sen jāle düşmüş berg-i süsen şanma ḡülşende Olupdur ey Miṣālī ol şeḡe bir tiḡ-ı cevher-dār	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
300b	Miṣālī	Tiḡi kaḡan ki sīnede zaḡmın 'ayān ider Derd-i derün[i] yāra o demde beyān ider	Görse bilūḡde ḡançer-i ḡün-rizūḡı şēḡā Cān naḡdini Miṣālī o dem der-meyān ider	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
300b	Miṣālī	Şordı emdūḡ mi diyü la'lini itdüm inkār Ben inandum şorasın sen viresin didi niḡār	Maḡırın çekdi nezāketle anuḡ 'ārifler Yazılı 'aşık-ı mış yāra Miṣālī dīnār	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
300b- 301a	Miṣālī	Cemālūḡ tābına şem' ü hilāl ebrūḡa 'aşıḡdur Birinūḡ kaḡdī mīm olmuş birinūḡ baḡrı yanıkḡdur	Miṣālī yaraşur mümtāz olursa ehl-i naḡm içre Göre eş'ārını taḡsīn ider fenninde fāyıkḡdur	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
301a	Miṣālī	Ey kaḡı yā şanma tırūḡ cānuma kār eylemez Kimseye zaḡm-ı derūnum anı izḡār eylemez	Ey Miṣālī bir adım atmaḡa servūḡ cānı yok Anuḡ-içün yār-ıla ḡülşende refṭār eylemez	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
301a	Miṣālī	Ber-bād ola yoluḡda ten-i ḡaksārumuz Bir ḡün yer ile ḡörmeye kimse ḡubārumuz	Naḡm ehli ter düşüp yuya eş'ārdan elin Görse Miṣālī bu ḡazel-i āb-dārumuz	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
301a	Miṣālī	Pervāneves bizüm de od olmazdı yirümüz Nāz ıssı olmasaydı o şem'-i münirümüz	Naḡm ehli [cümle] fāriḡ olurdu naḡzireden Görse Miṣālī bu ḡazel-i bī-naḡzīrümüz	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.

301a-301b	Mişālī	Bâğ-ı tenimde her bir elif bir nihâl bes Güller yerine dâğ-ı dil-i pür-melâl bes	Ben pehlevân-ı 'arşa-i nazm olduğum görüp Didi Mişālī cümle-i şâhib-kemâl bes	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
301b	Mişālī	Yandurur gördüğü dil-berlere dinâr âteş Çok yalıtı yüzü kenâr eyledi ey yâr âteş	Nice pinhân ide qalbinde Mişālī mihrüñ Qanda kim yansa ider kendüyi izhâr âteş	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
301b	Mişālī	Pây-ı semendün öpmeden itdün güzâr hayf Hayf oldı ben fütâdeñe ey şeh-süvâr hayf	İrgürmedi gubâr-ı teni küy-ı yâra âh Hayf itdi ey Mişālī saña rüzgâr hayf	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
301b	Mişālī	Qad-i ham-gestemi yitmez mi bâr-ı gam kemân itmek Neden ben bî-nişâmî tîr-i hicrâna nişân itmek	Virüp dil naqdini bir kâkül-i Leyliye Mecnûnveş Neden illerde kendün ey Mişālī dâsitân itmek	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
301b-302a	Mişālī	Jâle naqdin nişâr idince felek Düşmedi yere güller açdı etek	Nâr-ı âhi ile Mişālîñ Tutuşup ortaya atıldı fişek	Gazel/5	--- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
302a	Mişālī	Sâkiyâ biz bilürüz şorma şırâsin qadehün Bilür eksüklî tamâm tolu bahâsın qadehün	Zahmet-i bâde-ile şişdi ayağı şanma habâb Ey Mişālī şişe çek eyle du 'âsin qadehün	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
302a	Mişālī	Bütün dünyâ degersin bir cüvân-ı mâh-peykersin Niçün ey yâr-ı cânüm kendünçe şaqqu'l-qamer dersin	N'ola hoş geçseler sâyençe niçe mâh-peykerler Felekte mihr-i 'âlem-tâb gibi zerre-perversin	Gazel/6	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
302a	Mişālī	Lebün evşâfım bir Hızr-leb cânân ağzından İşitdükde şu akmış çeşme-i hayvân ağzından	Mişālī hasta ey rûh-ı revânüm emmeden la'lün Ferâgat eylemez tâ çıkmayınca cân ağzından	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
302a-302b	Mişālī	Pür kıлмаğ-ıçün bâde-i şebnemle kabağın Gülşende yine lâleler uzatdı ayağın	Didüm o gül-i nev-rese pîr olacacıkşın Didi ki Mişālī saña olmuş olacığın	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
302b	Mişālī	Dimezsın pây-büsum 'âşık-ı zâra mahaldür bu Öperler sa'id-i sîminünji iller güzeldür bu	Hâf-ı ruhsârı vaşfında o mâh-ı 'âlem-arânun Nazîre dinmez aña ey Mişālī bir gazeldür bu	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
302b	Mişālī	Qaçan kim gelse sâkî bâde-i gül-reng meydâna Şafâ-y-ıla o dem raqşa girer meclisde peymâne	Mişâlîves görelde boynı bağılu bendeñ olmuşdur Ne reng itdi görün yâkût-ı la'l-i yâr mercâna	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
302b	Mişālī	Kimi deryâ kimisi qatre dermiş aña ter-dîde 'Aceb bilsek nedür bâ'ış olan bu deñlü terdîde	Döne döne cihânun cüyâların gözden geçürmezdi Mişālī iki gözülü âsiyâb olmasa ger dîde	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
302b	Mişālī	Cem' ider ayağın öpdürmek-ıçün yârânı Beñzer ol şâh-ı cihân eyler ayaq dîvânı	Durmadı tîri Mişālī ten-i şad-çâkümde Şanki bir qanlu durur çıqdı delüp zindânı	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
303a	Mişālī	Görenler tügme-i serden geçer ol hûb qazzâzı 'Aceb mi cân u baş oynasalar 'uşşâq-ı ser-bâzı	Mişālī bendeñün yazmaq dilersen qoñlını şâhum Raqqib-i nâ-tırâşı defter-i 'uşşâqdan qazı	Gazel/7	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
303a-304a	Dîvân-ı Mânî	Sehergeh tâli' oldı âfitâb-ı luţf-ı Rabbânî Ziyâ-bağş oldı âfâka cihâmî itdi nürânî	Mu'inün Çâr-yâr-ı bâ-şafânun himmeti olsun Nigeh-dârün zahîrün ola dâ'im 'avn-i Rabbânî	Kaside/51	--- / --- / --- / ---	Dîvân-ı Mânî
304a	Mânî	Naçar itmek yüzünce 'ayn-ı zararur a'dâ Şaqlasun sen gözi bîmârî zarardan Mevlâ	Ruḥ-ı cânâneye beñzetmiş özin şâhid-i gül Mânîyâ esdi şavurdı yine gülşende şabâ	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.

304a-304b	Mānī	Hem-dem oldu o şehi görmeyeli āh baņa Ger görünmezse daħı āh baņa vāh baņa	Dilberüñ cevrine katlanmak olurdu Mānī Çarħ-ı kec-rev de cefā kılmasa her gāh baņa	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
304b	Mānī	Yāra teklif-i vişāl eyleme gelse tenhā Yalıñuz gelmesi 'uşşāka yeter mihr ü vefā	Gün toğardı başıma Mānī-i üftāde-dilüñ Bir gice hāneme gelseydi o ħurşid-liķā	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
304b	Mānī	Eyler 'İsmā' ile hep ins ü melek cānın fedā Ey gönül gökden iner yerden biter kurbān aņa	Aņa kurbān olmadan bir kimse kaçmaz Māniyā Tek ayağın boynuma başsun hemān ol kaçşı ya	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
304b	Mānī	Açılıp gül gibi kıldı ol perī ref' -i niķāb Şonra bildüm ħaṭṭ-ı ruḥsārından eylermiş ħicāb	Pāye-i a' lāya irdi buldı rif' at Māniyā Esb-i yāruñ arķasında hoş geçer şimdi rikāb	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
304b-305a	Mānī	Gözüm kın dökmege oldu o la' l-i dil-sitān bā' iş Olur kın olmağa ekşer şarāb-ı ergāvān bā' iş	'Aceb mi bu gazel olsa nikāt-āmiz ü ma' nī-dār Olupdur buna Mānī bir cüvān-ı nükte-dān bā' is	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
305a	Mānī	Bir semen-simā perī-peyker cüvāndur lāle-ruḥ Bir gül- 'izār serv-ķad gönca-dehāndur lāle-ruḥ	Çekdi süsen gibi tiğın katlıme kaçd eyledi İhtirāz it Māniyā bir bi-amāndur lāle-ruḥ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
305a	Mānī	Ķalmasun dillerde ğam irişdi cün hengām-ı 'id Sāķiyā devr eylesün cām-ı sürür-encām-ı 'id	Bend olup kaldı görüp ruḥsārūñ üzre zülfüñi Ey perī ṭfl-ı dil-i Māniye oldur dām-ı 'id	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
305a	Mānī	Ĥüsle ṭıtdı iki dil-ber cihānı ser-te-ser Birisine derler İbrāħim ü birine ' Ömer	İkisinüñ de nażiri yoķ cihānda Māniyā İki bir dime birin sev saņa birisi yeter	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
305a-305b	Mānī	Luṭfla eyle Baba-zādecigüm baņa nazar Kerem it cevri ü cefā eyleme ey cān-ı peder	'Āşık-ı sādıķuñum şıdķla fermān-berüñüm Baķma aĝyāra ki yanlışdur ol ey nūr-ı başar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
305b	Mānī	Hoķķa-i la' lini göstermiş-idi dün gice yār Ĝā'ib oldu yine öpdı gibi anı aĝyār	Bilmezüz cürmümüzüñ n'eydüğini ey Mānī Nağmeler itdi murabba' lar oķurken bize yār	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
305b	Mānī	Keştiye bindi yelken açup ğitdi ol nigār Benden ayırdı cevri-ile cānānı rüzĝār	Bilmem nice taħammül ide bār-ı firķate Dā' im vişāle maħrem iken Mānī-i nizār	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
305b	Mānī	Egerçi devri elinden çok fiĝān u āhumuz vardur Bi-ħamdi' llāh ne ğam cünkim Mehemmed Şāhumuz vardur	'Aceb mi şabrumuz ārāmumuz yoĝ-ısa ey Mānī Bi-ħamdi' llāh ne ğam cünkim Mehemmed Şāhumuz vardur	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
305b	Mānī	Cefā vü cevriñi çekmek o māhuñ āsāndur Benüm belüm büken ammā ki bār-ı ħicrāndur	Ĥasūd dirse ki ĝayrı cüvān sever Mānī Yalandur iki gözüm sevdüĝüm bu bühtāndur	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
306a	Mānī	Pençesi üzre yoķ niçe bir şeh-i kām-yābdur Ĥaķ bu ki şimdi ol perī pençe-i āfitābdur	Māniyi görse ol şanem dā' im işi hemān aņa 'İşveler-ile nāzdur şive ile 'itābdur	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
306a	Mānī	Bir ĥüsn virdi rüyūña ħaṭṭuñla Kırdĝār Sübħāne Ĥālķi ĥalaķa' l-leyli ve' n-nehār	Va' llāhi sevdüĝüm göricek Mānī ħaṭṭuñı Evvelkiden daħı beteri oldu zebün u zār	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
306a	Mānī	Saņa aĝyār libās eylemek ister dirler Ṭonadurlar seni bi' llāhi şaķın ey gül-i ter	Her ne söylerse elinden gelür itmek anı Mānī-i ĥasta-derüñüñ eli aĝzına uyar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.

306a	Mānī	Qulluğa almaq dilerler luftla meh-päreler Kendüsün öldürmesün mi 'aşık-ı bî-çäreler	Niçe gündür Māniyā şîrîn-kelâmı görmedüm Rüz-ı mâtemdür n'ola âhum giyerse qaralar	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
306a-306b	Mānī	Ol pâdişâh-ı hüsn ki Arşınıcî-zâdedür Endâze yok cefâsına zulmi ziyâdedür	İller vişâl-i yâr-[ıla] mesrûr u şâdmân Mānī gam-ı firâkat-ile dâyim belâdadur	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
306b	Mānī	Turduğunca âdeme bir özge keyfiyyet virür Şanma sâkî meclise rafl-ı girân şıklet virür	Nâr-ı 'aşka yanmağa cânlar virür Mānī kuluş Bâde-i câm-ı muhabbet şöyle germiyyet virür	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
306b	Mānī	Kaçar bizden dirîgâ ol kul oğlu gayra hem-serdür Ol âhû şimdi kaçğındur görünmez niçe günlerdür	Vişâlünle eger Māniye dermân itmek olmazsa Firâkunla helâk olmağ muhaqqıkdur muqarrerdür	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
306b	Mānī	Kimseyi sevmem cihânda sen gül-i ra'nâ kadar Ey perî-peyker sever cânum seni dünyâ kadar	Eksük olmadı başumdan bir belâ-y-ıla kazâ Böyle taqdîr eylemiş ey Mānī-i şeydâ kader	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
306b-307a	Mānī	Heves-i vaşlı gönülden ne gider zâyil olur Ne dil ü cân irer ol mertebeye vaşıl olur	Gayra luft eyle dimez kimse tururken Mānī Sen de inşâf ide andan buña kim mâyil olur	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
307a	Mānī	Bezm-i belâda kanlu sirişküm şarâbdur Nâlem ney oldı anda derünüm kebâbdur	Halkuñ sitemle cümle yıkıkdur gönülleri Ey Mānī ağla ağla ki 'âlem harâbdur	Gazel/6	-- / -- / -- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
307a	Mānī	Derd aña yârı koyup kim ki gülistâna düşer Ağlayup bülbül-i nâlân gibi yabana düşer	Şun zülâl-i lebûñi Mānī-i zâra yoħsa Ol harâretle şaķın hançer-i bürrâna düşer	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
307a	Mānī	Ekmedüñ düşmeni yanuçca gezer ey gül-i ter Hâs u hâşâk gibi ekmedügün yerde biter	Gösterür rüyımı âyîne de gayrılara yâr Māniyâ ol yüzi gül her işi 'aksine ider	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
307a-307b	Mānī	Pâyına düşmege dil bir büt-i simin-ber arar Şöyle düşkünligi var kim düşecek bir yer arar	Māniyâ halk-ı cihân biri birinden hayrân Hüblar 'âşık arar 'âşık ise dil-ber arar	Gazel/8	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
307b	Mānī	Binâ-yı 'aşk şehâ dilde ber-qarâr olmaz Cefâ-y-ıla yapılan hâne pây-dâr olmaz	Şarâb-ı 'aşk-ı haķıķiyi gör mecâzî ko Anuñ şoñunda seher Māniyâ humâr olmaz	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
307b	Mānī	Ben ol şâh-ı gamum kavı-ı kuzağ başa kemân olmaz Hadeng-i âhuma bu kubbe-i gerdün nişân olmaz	Semend-i tab'um-ıla 'âlemi araladum şimdi Anuñ cevlangehi Mānī zemîn ü âsumân olmaz	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
307b	Mānī	Sevmege cân-ıla bir gül yüzli cânân isterüz Bülbül-i şirideyüz kim verd-i handân isterüz	Māniyâ biz pāk-meşr[eb] sâde-dil 'âşıklaruz Tutmağa dāmânımı bir pāk-dāmân isterüz	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
308a	Mānī	Ey dil çıkınca hâneden ol nev-cüvânumuz Tenden ümîd-i vuşlat-ıla çıkdı cânumuz	Yâr-ıla şoñbet eyler-isek Mānī bir gice Bezm-i çemende nergis olur şem'dânumuz	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
308a	Mānī	Şanmañuz cân u dili âteş-i 'aşka yanmaz Şem'veş her gice yanar yakılır dinlenmez	İncinür mihr ü vefâ eyle disek ey Mānī O perî-peykere müşkil bu ki söz söylenmez	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
308a	Mānī	Döndürüp 'uşşâkdan ol dil-ber-i meh-päre yüz Büseler ihsân idüp tıtdı bu gün ağıyâra yüz	Cismümüz biñ päre kıлмаğ tîğ-ı gam lâzım degül Māniyâ şemşir-i tîz -i yârla şad-päre-yü	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.

308a	Mānī	Kaşuñ hayālî kıldı dilümde hilâl naqş Oldı anuñla levh-i derünüm hayâl-naqş	Deyr-i cihānda çok bulunur naqş-ı dil-firīb Mānī bulunmaz ol şeh-i Yūsuf-mişāl naqş	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
308a-308b	Mānī	Ey dil ‘aceb o ruhları gül bî-vefayımış ‘Uşşāka muţtaşıl işi cevır ü cefayımış	Bu manşb-ı muhabetün ey Mānī hāşılı Nağd-i firāk ü dirhem-i genc-i ‘anayımış	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
308b	Mānī	Näleler kılsa n’ola bülbül-i cân-ı ‘uşşāk Hārlarla şalınur şahn-ı gülistānda budak	Bilmezüm buña ne hālet idesin ey Mānī Yār benden kaçıyor cân ise ğāyet müştāk	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
308b	Mānī	Zāhir oldı dilde yine gün gibi āşār-ı ‘aşk Şaldı pertev göñlüme hurşid-i pür-envār-ı ‘aşk	Mānīnün hālīn şorarsañ ey tabīb-i cân u dil Hasta-i firakat zebün-ı derd ü ğam bīmār-ı ‘aşk	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
308b	Mānī	Çekmek āsān görünür derd ü ğamın cânānūñ Güç gelür baña velī ta ‘neleri a ‘dānūñ	Mānī-i hasta-dili bir yola kodum didi yār Ey dil-i zār ötesi çıksa n’olaydı anuñ	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
308b-309a	Mānī	Seyr idüp ‘arız-ı yarı gül-i handāni görüñ Kadd-i dil-dāra bakup serv-i hürāmāni görüñ	Ān-ı hüsnine baķan vālih ü hayrān olur Kime ‘aşık durur ol Mānī-i hayrāni görüñ	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
309a	Mānī	‘Arızunda görelüm kākül-i ‘anber-fāmuñ Dostum seyre giderler gicesi aḡşamuñ	Şem ‘-i meclis kararup kılsa bu ‘aceb mi Mānī Kıldılar haddini terciḡ ü gözi bādāmuñ	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
309a	Mānī	N’ola başum keserse tiġ-i bürrāni Ḥasan Ḥanuñ Muṡī‘üm emrine baş üzre fermāni Ḥasan Ḥanuñ	Ser-ā-pā tūr-i müjgāniyla kıldı cismümi pür-hün Yine iḡsānına ġarķ oldum ey Mānī Ḥasan Ḥanuñ	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
309a	Mānī	Reh-i ‘aşkuñda ne ğam çekse göñül derd ü ğamuñ Ey şeh-i mülk-i cefā şimdi mi gördük keremüñ	Arturup düşmeni dāġ üstine dāġ urdı [o] māh Oldı ey Mānī-i dil-hasta ziyāde elemüñ	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
309a-309b	Mānī	Baña bildürdi peyāmın deheni dil-dāruñ Virdi bād-ı seḡer aġız haberin dil-dāruñ	Māniyā sā id-i dil-dāri güzel vaşf itdüñ N’ola el üzre tutarlarsa senüñ eş ‘aruñ	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
309b	Mānī	Āsān baña vaşluñda cihāndan güzer itmek Eyyām-ı bahār irse revādur sefer itmek	Mānī niçe bir hālümü görmezlenür ol şāh Olmaz mı daḡı bu dil-i zāra nażar itmek	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
309b	Mānī	İstemem fark-ı sipihri olalı hāk-i derüñ Beni çak böyle bülend eyledi ‘ālī-nażaruñ	‘Ālemüñ nüş ideli sāġar-ı zehr-ālūdın Māniyā oldı ḡumār-ı mey-i ğam derd-i serüñ	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
309b	Mānī	Cism-i pür-hünü yudi eşk-ile çeşm-i nemnāk Reh-i ‘aşkuñda senüñ olmaġ-ıçün ‘aşık-ı pāk	Bāki yoķ kimseden ālüfte olup sevdi seni ‘Āşıkundur güzelüm Mānī-i şeydā bî-bāk	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
309b-310a	Mānī	Basduñ yüzüme bendeñi hāk-i kadem itdüñ Eflāke çıkarduñ beni şāhum kerem itdüñ	Şandūñ ola cevır itmege Māniye zarāfet Ancaķ bize ey hūni varup sen sitem itdüñ	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
310a	Mānī	Gice gündüz işigin bekler-idüm cânānūñ Korķarın söyleye sözin işidem a ‘dānūñ	İllere sāġar-ı ‘işret bize cām-ı miḡnet Māniyā derd ü belāsın çekerezü devrānuñ	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
310a	Mānī	Baña yazup yanılıp nāme ki iḡsān itdüñ Hāṡırum yazduñ efendi beni şādān itdüñ	Māniyi pādişehüm düşmen-ile bir görme ‘Aşıkla çün anı ser-defter-i divān itdüñ	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.

310a	Mānī	Yanına gelse kaçan kim yār-ı cānı ḥastanūḡ Gözleri ol dem görür hūr-ı cinānı ḥastanūḡ	Öldi gitti bister-i ḡamda fiḡān u āhla Şormadūḡ aḡvālīḡi bir kerre Mānī ḥastanūḡ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
310a	Mānī	Zülfūḡ hevesiyle qurı sevdalara düşdük Mecnūn gibi sevdā-y-ıla tenhālara düşdük	Yād-ı leb-i la'liyle aqup seyl-i sirişkūm Ġarķ eyledi Mānī bizi deryalara düşdük	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
310b	Mānī	Ḥaddi yok derd-ile feryād u fiḡān u āhuḡ Cān u dilden olalı 'aşıkı 'Abdullāhuḡ	Māniyā 'azm-i diyār-ı 'adem itdūḡ tenhā Kimse bu yolda velī olmadı hīç hem-rāhuḡ	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
310b	Mānī	Ne 'aceb aqça diyen ḡubı seversem ey dil Yahūḡz ben degülem aqçaya dūnyā mā'il	Gerçi çok şimdi siyeh-çerde cūvānlar Mānī Dil-i āşūfte velī aqçaya oldı mā'il	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
310b	Mānī	Uydı ulaşdı yine kākül-i cānāna göñül Āh kim gitdi hīç uşlanmadı dīvāne göñül	Māniyā ḡayrıya dil virme ki göñlüm yoqdur Vireli cānla ol server-i ḡubāna göñül	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
310b	Mānī	Lebūḡden öze degül 'aşıka devā maqbūl Ṭabībūm eylemez aşlā ṭabī'at anı kabūl	Bir āfet-i dil ü cān Māniyā degül eksük Güzel mekāndır olmaz güzelsiz İstanbul	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
311a	Mānī	Niçe demdür firķatūḡden göñlümüz ḡurrem degül Şimdi irdük vuşlata şādī gelürse ḡam degül	Muttaşıl dūnyā-yı dūn-perver taḡayyūr bulmada Şimdi 'ālem Māniyā sen bildüḡüḡ 'ālem degül	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
311a	Mānī	Yazuqdur kıyma baḡa ey gül-i gülzārum İbrāhīm Nihāl-i gülsin alma āh-ı āteş-bārum İbrāhīm	Reh-i ḡamda kıılır Mānī-i zārı sāyeveş pā-māl Şalınsa nāz-ıla ol serv-i ḡoş-refṫārum İbrāhīm	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
311a	Mānī	İstemezsin çün ser-i kūyuḡda eḡḡānum benüm İşte gitdüm şaḡ esen ḡal māh-ı tābānum benüm	Nāmumı aḡsaydı çınlarıḡı ḡulaḡum Māniyā Hīç aḡup çekmez dirīḡ ol şāh-ı ḡubānum benüm	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
311a	Mānī	Her sözüḡ 'uşşāka iḡsān her kelāmuḡ luṫf-ı tām Vechi var dirlerse sulṫānum saḡa şīrīn-kelām	Gerçi artuq eyler olduḡ cevri Mānī bendeḡe Bilmedi eksüklüḡün ammā ki ey bedr-i tamām	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
311a-311b	Mānī	Dimez şaḡlar derūnında ḡam-ı dūnyāyı sulṫānum Büyükdür göñli bilmezsin dil-i şeydāyı sulṫānum	Şalup her cāya pertev ḡāne-i Māniye gelmezsin Nedür bu bī-vefālīḡlar benüm hercāyı sulṫānum	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
311b	Mānī	Vaḡtidür şehrine şimden gerü cānān gelsün ḡam-ı hicrānla öldük yerine cān gelsün	Diyeyin cümle neler çekdüḡüḡü ey Mānī Hele ol şāh-ı cihān āfet-i devrān gelsün	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
311b	Mānī	Ḥāṫıruḡdan çıkmasun senden gözüḡ mehcūr olan Olmasun bārī göñüldeḡen dūr gözden [dūr] olan	Firķat eyyāmı 'aceb geldi yetişdi Māniyā Tīz iremiş derd-i hircere vuşlata maḡrūr olan	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
311b	Mānī	Gösterdi vefā şüretin evvel baḡa cānān Ey gördüḡüḡü söyle didi şonra o fettān	Mānī de Baba-zādecüḡüm eski ḡuluḡdur Babayı severseḡ baḡa cevri eyleme her ān	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
311b-312a	Mānī	Her kaçan mest olsa gitse ol perī mey-ḡāneden 'Ālemi ṫutar geçilmez na'ra-i mestāneden	Māniyā cāna şafādur her gelen dil-dārđan Bilmezüm ammā ḡadeng-i ta'ne-i [a'dā] neden	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
312a	Mānī	Kaşdı eylemedi derdüme tīmāra Ḥasān Ḥan Derdā ki beni eyledi bī-çāre Ḥasān Ḥan	Şīrīn lebine dil vireli Kūh-kenāsā Ey Mānī düşürdi beni kühsāra Ḥasān Ḥan	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.

312a	Mānī	Kaysveş miñnet-i zülfünle perîşanum ben Baş u cān terkin ider bî-ser ü sāmānum ben	Mānī Ḥassān-ı zamānum dir-isem şimdi n'ola Çār-deh sāle iken nazmla Selmānum ben	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
312a	Mānī	İşigün itlerini görmege himmet ideyin Varayın şevkle yārām ziyāret ideyin	Yāra taşvīrümü bu şekl-ile yazup vireyin 'Arz-ı hāl itmege Mānī anı şüret ideyin	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
312a- 312b	Mānī	Merḥamet ister gönül ol ğamze-i bî-dāddan Gör nice nā-çār qalmış raḥm umar cellāddan	Öpdürüp ruḥsāruñı şād it dil-i maḥzūnunu Pādişāhum yüz çevirme Mānī-i nā-şāddan	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
312b	Mānī	Döker seyl-āb-ı ešküm ol perî bağrum kırup pür-ḥün Baḡa Arşuncı-zāde zulm ider endāzeden birün	Görüp naqd-i sirişk-i bî-kerānın Mānī-i zārūñ Ḥayāsından yere geçdi şehā gencine-i Qārūn	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
312b	Mānī	Tāq-ı ebrūñı görince zāhid-i ḥalvet-nişin Aḡa qarşu secde kıldı eyledi ser-ber-zemīn	Gayrılarla ben kuluñ bir görme sulṭānum şakın Eski bendeñdür senüñ Mānī-i 'abd-i kemterin	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
312b	Mānī	Dilde tā rüz-ı kıyāmet dāğ-ı ḥasret kalmasun Kucmayınca yārūm Allāh cānum almasun	Bir daḡı gelmez çıkar elden şakınsun ḥāşılı Şāh-bāz-ı ṭab'-ı Mānī ol hümāya şalmasun	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
312b- 313a	Mānī	Pervānevār odlara yansam 'aceb mi ben Şıkdı şızırdı şem'-şıfat qarḥ-ı pīr-zen	Ol sīm-ten nigār-ıla gör kendü ḥālünñi Mānī cihānda şem'le pervāneyi қо sen	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
313a	Mānī	Gelen tīr-i cefā vü cevr qaşd-ı cānadur senden Ben öldüm ey ṭabībūm ya bu istiğnā nedür senden	Seni ey Mānī ol zülf-i siyeh Mecnūn-ı 'aşk itmiş Muḥabbet terkin ümmīd eyleyen dīvānedür senden	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
313a	Mānī	Kerem kıl kesme şemşir-i cefāñı mübtelālardan Elünğden geldiği ḥayrı dirīğ itme gedālardan	Cefā taşından eṭrāfumda Mānī bir ḥişār oldı N'ola ğam çekmesem şimden gerü tīr-i belālardan	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
313a	Mānī	Gerçi gördüm niçe biñ dürlü cefā ol şāhdan Geçmedi dil yine kayd-ı zülf-i 'Abdullāhdan	Mānī-i bî-çāreye çak böyle istiğnā nedür Yoḡşa ḥavf itmez misin ey mā[h]-rū Allāhdan	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
313a- 313b	Mānī	Dilermiş olmağı dervīş o server-i ḥübān Yerin ayır anuñ* ey şeyḫ-i şehḫ şimdi hemān	Ölümlü ḥastalara Māniyā gelürdi ḥayāt Geleydi bir gice iḫyāya ol meh-i tābān	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
313b	Mānī	Äzürde eyler ol gül-i ḥandāni her zamān Yoḡdur 'adū-yı ḥār gibi bir ḥırāş-ı cān	Eşküm ṭuyurdi rāzını dünyāya Māniyā Açık boyadı ğāyet-ile çeşm-i ḥün-feşān	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
313b	Mānī	Beni ḳorḳutma ḥumār-ı mey-i hicrān-ıla sen Niçe anuñ gibi baş ağırların gördüm ben	Rişte-i nazma dizer bir niçe kat lü'lü-i ter Mānī-i pāk-sūḡan vaşf-ıla açduḡca dehen	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
313b	Mānī	Biri birinden güzel iki cūvān-ı sīm-ten Birinüñ nāmı Ḥüseyn ü birinüñ ismi Ḥasan	Menzil-i maḳşūda irmek ister-iseñ Māniyā Terk-i ser eyle Ḥüseyn ile Ḥasan 'aşkına sen	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
313b- 314a	Mānī	Cemālün şem'i yansun ḥānkāh-ı dār-ı dünyāda Çerāḡuñ aydın olsun dīnüm imānum Baba-zāde	Ġamuñla bağıriyān firḳatünle dīdesi giryān Kuluñdur zāhir ü bāṭın senüñ Mānī-i üftāde	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
314a	Mānī	Ḳıyāma gelsün o serv-i revāmı seyr eyle Hemān nice ḳırılırlar cihāmı seyr eyle	'Adem diyārına var Māniyā cihān-gerd ol Hevā-yı 'aşkla iki cihāmı seyr eyle	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.

314a	Mānī	Kılca yokdur 'aybı benzer nürdan āyīneye Nice şāfīdür nazar eyleñ o sīm'in sineye	Tāze tāze dāğlar yaqđum ser-ā-pā cismüme Māniyā abdāl olup girdüm siyeh peşmīneye	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
314a	Mānī	Māh-rūlar bir degül ruhsār-ı 'Abdullāhla Zereler olmaz berāber çünki mihr ü māhla	Her ne dirlerse disünler Mānī 'aşıkđur saña Hāline bir baq̄ koma künc-i belāda āhla	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
314a- 314b	Mānī	Yandı yanmada olanlar āteş-i sūzānuma Havf ider sūz-ı dilümden yār gelmez yanuma	Māniyā şanma remedden cismüm oldı kana ğarq̄ Düşdi 'aks-i la'l-i dil-ber dide-i giryānuma	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
314b	Mānī	Yār terk eylemez āgyāri naşīhat virme Ey göñül yoq̄ yere öz cāñuna zahmet virme	Çek elin Mānī-i bīmāra devā kılma tabīb Hasta-i 'aşka 'ilāc eyleme şerbet virme	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
314b	Mānī	Almadı nāmemi eline o māh Yazmadı hātır-ı hāzīnümü āh	Ġoncaveş oldı ğamla dem-beste Mānī-i dil-figār-ı nāme-siyāh	Gazel/5	--- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
314b	Mānī	Düşürdi külhān-ı hicrāna itdi zār u ūftāde Beni hayfā bırağdı āteşe Hāmmāmcı-zāde	Kızup sūz-ı figānından 'araq̄-riz oldı germ-ābe Bir āh-ı sūznāk itdi yanup Mānī-i dil-dāde	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
314b	Mānī	'Aşık oldum cān u dilden bir güzeller şāhına Varumı bezl eyledüm yolında hāk-i rāhına	Bir 'aceb vech-ile el-haq̄ kaçdılar Mānī bu gün Asumāni beñzedenler yārumuñ dergāhına	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
315a	Mānī	Bir ğazel didüm yine ol şāh-ı hūbān haq̄kına Ġāyet a'lā itdüm anı çalışup cān haq̄kına	Ġanberāsā bendeñ oldı Mānī-i şeydā senüñ Gel 'Alī Şāhum nazar kıl Şāh-ı Merdān haq̄kına	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
315a	Mānī	Ey haq̄t-ı siyeh 'arız-ı cānāna tolaşma Yüz qaralığın eyleme imāna tolaşma	Ġğüş-ı miyānın taleb itme kemerāsā Mānī meded ol serv-i hūrāmāna tolaşma	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
315a	Mānī	Bugün keşti ile bir kâşid-ı ferhunde-fer geldi Ne yeller esdi bilmem ki ol seh-ı-kadden haber geldi	Olur mı ol güne irmek cihān içinde ey Mānī Ki baña müjde idüp diyeler ol sīm-ber geldi	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
315a	Mānī	O şāha bende olmağ[đur] dilersen çadr ü 'unvāni Kim olsa Ġşafa mālīk odur dehrüñ Süleymāni	'Aceb mi şī'rüme baş egse şimdi cümle şā'irler Saña mensüb olaldan Ġşafīdür serverā Mānī	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
315a- 315b	Mānī	Görmedüm bir niçe gündür o şeh-i hūbāni N'eyledi bu dil-i bīmāra görüñ devrāni	Baş açık dehrü gezer vālih ü şeydā Mānī Bir muhābbet-zededür başına yoq̄ dermāni	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
315b	Mānī	'Ālemi hūsine kıldı bende-i fermān 'Alī Mülk-i hūsne hāşılı sultāndur sultān 'Alī	Gerçi çok dil virmege kâyil cüvānlar dehrde Göñlüm aldı Māniyā ammā benüm sultān 'Alī	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
315b	Mānī	Dehān-ı ğoncada şebnem dime görüp anı Şulandı āğzı görince dehān-ı cānāni	Helāk iderdi beni sūz-ı fırqat ey Mānī Su sepmeveydi eğer kalbe tığ-i bürrāni	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
315b	Mānī	Yüri ey 'aşıkına cevri idici yār yüri Yüri ey yār-ı cefākār u sitemkār yüri	Seni terk eyledi çün ol şeh-i iklīm-i cemāl Sen de terk it anı ey Mānī-i bīmār yüri	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
315b- 316a	Mānī	Mū-be-mū kessey cefā tığıyla cismüm ey perī Kılca olmaz hātīrum kayd-ı ta'alluđdan berī	Bir görünmez derde uğratdı dil-i dīvāneyi Bilmezüm hiç n'eyleyin Mānī dehān-ı dil-beri	Gazel/5	--- / --- / --- / --	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.

316a	Mānī	Mürde-y-iken yine ol āfet-i devrān geldi Zī Mesīhā ki kudūmyla baḡa cān geldi	Dāğlarla yūri Mānī tenūḡi tezyīn it Çūnki vīrāne göḡül ŧehrīne sultān geldi	Gazel/5	... / ... / ... / ..	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
316a	Mānī	Müşerref eyledi dün meclisi cānānumuz geldi Serīr-i mülk-i hūsnūḡ ŧāhī ol sultānumuz geldi	Atup tūrīni dil-ber hānc-i dilde qarār itdi Yūri cān-ı 'azīzūm qarşu çık mihmānumuz geldi	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
316a	Mānī	Kāmeti ŧzre görenler ruḡ-ı 'Abdullāhī Ser-i serv ŧzre qarār itdi ŧanurlar māhī	ḡutalum cevrūḡe ŧabr eyler imiŧ Mānī kuluḡ Kendū luḡfuḡdan aḡa mihr ŧ vefā kıl gāhī	Gazel/5	... / ... / ... / ..	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
316a-316b	Mānī	Görüp āyīnede 'aks-i ruḡ-ı 'Abdullāhī Burc-ı ābīde qarār itdi ŧanurlar māhī	Mānīyā ŧanma benefŧe görinen gülŧende Būlbūlūḡ tūtdı çemen ŧāhnını dūd-ı āhī	Gazel/5	... / ... / ... / ..	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
316b	Mānī	Ġayrla ŧāhn-ı çemen seyrin idermiŧ gāhī Ġārdan ḡazret-i Ġaḡ ŧaklaya 'Abdullāhī	Mānīyā kaŧını rūyunda görenler anuḡ Cūybār içre qarār itdi ŧanurlar māhī	Gazel/5	... / ... / ... / ..	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
316b	Mānī	Göḡül gencīnesin ol pādīŧāh-ı baḡr u ber açdı Döküp la 'l-i siriŧkūm yine bir kān-ı güher açdı	Niçe dem kaḡladı ŧemŧir-i ḡab'ı jeng-i ġam Mānī Cilā virdi yine bir dil-ber-i ŧāḡīb-nazar açdı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
316b	Mānī	Yok mıdır baḡa 'ināyet ey ḡābīb-i cān daḡı Eyledūḡ der-mānde çūnkim eyle bir dermān daḡı	Olduḡıyçūn Mānīyā peykān-ı dil-berden cūdā Niçe demdür kaḡ doker bu zaḡm-ı hūn-efŧān daḡı	Gazel/5	... / ... / ... / ..	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
316b-317a	Mānī	Rā kaŧuḡ ḡuḡrā durur andan niŧāndur ḡançerūḡ Anuḡ-içūn 'āleme hūkmi revāndur ḡançerūḡ	Dīŧ bilermiŧ dökmege kaḡını Mānī ḡastanuḡ Kimseye raḡm eylemez bir bī-emāndur ḡançerūḡ	Gazel/5	... / ... / ... / ..	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
317a	Dīvançe-i Ġātemī	Kebk-i dil ki etdūḡ per-i her tūrūḡi ŧehbāl aḡa Pāyma aḡan dem oldı la 'lden ḡalḡāl aḡa	Ġātemī nice güherdür gevher-i vālā-yı 'aŧḡ Ġ'āce-i bāzār da olmuŧ gezer dellāl aḡa	Gazel/6	... / ... / ... / ..	Dīvançe-i Ġātemī
317a	Ġātemī	Zevḡ ise maḡsūd eger cām-ı mey-i gül-nārı öp El virirse merḡabā evvel gül-i ruḡsārı öp	Pāye-i rif at cihānda Ġātemī oldur ŧaḡa Diyeler var pāy-ı taḡt-ı ḡazret-i hūnkārı öp	Gazel/5	... / ... / ... / ..	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
317a	Ġātemī	Sözlerūḡ reŧk-i ŧekerdür diŧlerūḡ ḡabb-ı nebāt Ġaḡḡ-ı la 'lūḡ āyet-i iḡyā lebūḡ āb-ı ḡayāt	Ġavŧ-ı a'zam da olursa bu muḡīḡ-i 'aŧḡda Ġātemī kimdür bulan deryā-yı ḡayretten necāt	Gazel/5	... / ... / ... / ..	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
317a-317b	Ġātemī	Benüm ārām-ı cānum ŧaḡa kim dir kim cefādan geç Budur maḡsūdumuz belki geḡi semt-i vefādan geç	Dilerseḡ vuŧlat-ı tāma iriŧmek Ġātemīāsā Ġo benlik i 'tibārdan bī-ḡod ol cām-ı ŧafādan geç	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
317b	Ġātemī	Beni öldürdi gör ol ŧīm-sā' id Ne zer var elde ne ḡālī' müsā' id	ŧorardum Ġātemīden aḡzı sırrın Eger ey dil su'āl olmasa vārid	Gazel/5	... / ... / ..	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
317b	Ġātemī	ŧīvesinden ḡuramaz bir dem ayaḡ ŧstine yār Tāze ŧāḡuḡ yine kendūye olur mīvesi bār	Ġātemī kāmet-i ḡam-geŧtemi devr itdi dū-tā Riŧe-i eŧkūmi kılmaḡa belā çengine tār	Gazel/7	... / ... / ... / ..	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
317b	Ġātemī	'Aŧıḡ oldur vire varın ŧaḡa didüm didi yār Daḡı a' lā ide gör himmetūḡı bunda ne var	Cām-ı zerrīni mey-i al-ıla pūr eyle müdām Ġātemī aç gül-i ra'nālari gel bāde biyār	Gazel/8	... / ... / ... / ..	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
318a	Ġātemī	Ne cām-ı mey gibi 'ālemdē mir'āt-ı ŧafā vardur Ne ruḡsārūḡ gibi āyīne-i ḡīḡi-nümā vardur	Ġāzer kıl Ġātemī dil naḡdini elden çıkarmaḡdan Göḡül kaḡmaḡda bir 'ayyār-ı çāpūk dil-rübā vardur	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.

318a	Hâtemî	Kılsa cā dīde-i ğam-dīdede hālün yeridür Eylese meskenini dilde hayālün yeridür	Hâtemî 'arz-ı hüner eyle ele cām alup Ol şehün işigi izhâr-ı kemâlün yeridür	Gazel/5	... / ... / ... / ..	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
318a	Hâtemî	Toluya binmiş güzeller meclisün seyrânı var Beñzer ol hünkâr-ı hübânun ayak dīvânı var	Emrine güş oldı erkân-ı sühan tuğrâ-mişâl Hâtemî dīvânınun hayli bugün 'unvânı var	Gazel/5	... / ... / ... / ..	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
318a	Hâtemî	Şebāsâ kâkülün dūd-ı buhūr-ı misk ü 'anberdür Meh-i ğarrâ ruḥun şem'-i şeb-ârâ-yı münevverdür	Ġamuñla âfitâbum Hâtemînün âh-ı pür-süzü Hişâr-ı çarḥ-ı çârümde livâ-yı şir-peykerdür	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
318a-318b	Hâtemî	Çeşm-i ḥançer-keş ki şan'at aña âşüb u sitiz Ġamze-i 'âşık-küş ammâ daḥi hünî daḥi tiz	Dilde şad küh-ı meşakḫat pâyda biñ hâr-ı derd Hâtemî derbend-i ğamdan bulmadı râh-ı giriz	Gazel/7	... / ... / ... / ..	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
318b	Hâtemî	Yazmadı dehre Mânî-i devr-ı nigâr naşş Ḥaḫḫun gibi siyeh-kalem-i sihr-kâr naşş	'Uşşâk içinde Hâtemî nâlüm derûnivâr Vaşf-ı ruḥında bağladı bir yâdigâr naşş	Gazel/5	... / ... / ... / ..	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
318b	Hâtemî	Geçdi sâķi mâh-ı rûzeyle maḥall-i i'tikâf Geldi 'id oldı dem-i bezm-i çemen şun cām-ı şaf	Bezm içinde sâķi meyden çekse ḥançer meclise Hâtemî cām olur ol dem aña bir rengin ğılâf	Gazel/5	... / ... / ... / ..	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
318b	Hâtemî	Müdde'î müy miyâna ğarâzı daḥli ço çok Bir sehî serv-i dil-ârâdur o kıl egrisi yoç	Ehl-i 'aşka nice raḥm ide şikem-ḥ'âre raķib Ne bilür aç olanun ḥâlini ey Hâtemî toç	Gazel/5	... / ... / ... / ..	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
319a	Hâtemî	Biri ḥaşmun dimiş kim geldi gördüm ḥaḫḫi cânânun Gözünde kıl mı bitdi 'illeti ney ki o nâdânun	Nig'inin la'-i yâra beñzedürdi Hâtemî el-ḥaḫ Gözi kaşu güzel olsa eger mühr-i Süleymânun	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
319a	Hâtemî	N'ola efzün olursa nâlesi feryâd-ı bülbülden Alupdur büy-ı rüy-ı dil-beri dil nûkhet-i gülden	Ķoşardum cenge taḫ'-ı raḫş-ı Rüstemle bu meydânda Eger bir himmet-i 'âlî-dem ursa yine öñdülden	Gazel/7	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
319a	Hâtemî	Görüp nâfinda cânânun siyeh bir ḥâl-i 'anber-bü Nedür didüm göbek miski didi ol gözleri âhü	Sa'âdetdür seni eyleyse seyr-i şineye mâlik Şaḫın yan başı yersin Hâtemî aña aña pehlü	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
319a-319b	Hâtemî	Virme çoç yüz aña gel varma kenâr-ı cüya Ķorḫarın 'aks-i cemâlün düşürürsün şuya	-	Gazel/?	... / ... / ... / ..	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır. Sayfa kopukluğu sebebiyle makta beyti yoktur. Mevcut gazelde beş beyit bulunmasına rağmen makta beyti yer almadığı için beyit sayısı soru işareti olarak bırakılmıştır.
319b	Hâtemî	-	Biri biri üstine yağdı başuma seng-i ğam Hâtemî beñzer döner yoldaş yoldaş üstine	Gazel/?	... / ... / ... / ..	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır. Sayfa kopukluğu sebebiyle şiirin sadece makta beyti yer almaktadır. Şiirin öncesi

						nüşhada yer almadığı için beyit sayısı soru işareti olarak bırakılmıştır.
319b	Hâtemî	Ol perî-rû güzelüñ oldu muķâbil yüzine Yine âyinenün ey dil görünür var gözine	Göremez külhan-ı sînemde olan âteşümi Hâtemî girsem eger manķal-ı nâruñ gözine	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
319b	Hâtemî	Yâr öñinde çıkdı naķd[i] eşkümün eskerledi Çeşm-i hün-bârum hicâbından yine ķan derledi	Hâtemî bi-şabr olup 'azm-i sefer itdi velî Câmnı ey ğamze-i cânân saña ışmarladı	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
319b	Hâtemî	'Alevlenmiş bir ateşdür giyer kemhâ-yı gülgünî Schî-servân-ı gülzâr-ı cihânuñ naħl-i mevzünü	Sever dil Hâtemî bir çeşmi cellâdı ki 'uşşâķuñ Kâdın çeng eyleyüp ķanını dökmeķ şimdi ķânünü	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
319b	Hâtemî	Ser midür başdan yoluñda ol ki ğalţân olmaya N'eyler ol câmi ķişi kim saña ķurbân olmaya	Hâtemî 'aşıklarun cem 'iyyetin tağıtdı yâr Görmedüm bir hûbı 'uşşâķı perîşân olmaya	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
320a	Sâ'î	Bugün şehr içre oldu bir hilâl-ebür cüvân peydâ Schî-ķad ğonca-fem sîmîn-beden mümtâz-ı müsteşnâ	Bu Sâ'î müstemendün ğüft ü ğudan fâriğ olmuşken Görüp âyine-i ruhsârun oldu tûti-i ğüyâ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
320a	Sâ'î	Turunc-ı ğabğabı çün 'anberine-i merğüb Laķab olursa n'ola ol cüvâna Altun ŧop	Ħayâl-i ğüy-ı zenaħdânı ile Sâ'î'nün Ħarâba vardı o şeh ķal'a-i vücûdı tûţup	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
320a	Sâ'î	Ħonca şanma zaħm açup şâĥ-ı güle ğançer-i Ħâr Dirhem-i jāylele buyurdu el altından çenâr	Murĝ-ı dil şaydına Sâ'î dânedür her ķatre âb Ħalka Ħalka dâmlar ğird-âblarla cüybâr	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
320a- 320b	Sâ'î	Çıķmasa meykedededen 'aşık-ı rüsvâ yeridür Şadr-ı mey-Ħâne şafâ ehlinün a'lâ yeridür	Ħızırveş vâdî-i himmetde o Mûsî-destün Olsa ĦaĦrâ ķademi başduĝı şahrâ yeridür	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
320b	Sâ'î	Ħeşt-i gülzâr cylesem yanumca gül-ruhsârlar Ħitme diyü dâmenüm bek bek tûtarlar Ħârlar	Hâlünji Sâ'î ne bilsün 'aşķla Ħalk-ı cihân Mest olanun aņlamaz keyfiyyetin Ħüşyârlar	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
320b	Sâ'î	Göz diker cevher-i Ħâķ-i reh-i yâra 'abher Ħavfum oldur ki deĝe ol çemen-i câna naķar	Hîç Ħaşr olmamış 'ömrinde kıyâmetdür bu Sâ'î Ħastalarun ol yârun ölümlüsi ĝeçer	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
320b	Sâ'î	İtdi 'azm-i sefer ol rûĥ-ı revânüm çıķayor Beni incitme Ħudâ 'aşķına cânüm çıķayor	Cân u dil ĝonderi çıķsa yeridür ey Sâ'î Şehrden devlet ile şâĥ-ı cihânüm çıķayor	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
320b- 321a	Sâ'î	Lebün ķandı aņılsa tûti-i ğüyâyâ söz deĝmez Dehânun yâd olursa ĝonca-i zîbâyâ söz deĝmez	Ne bilsün müdde'î Sâ'î şafâ-yı nazm-ı renĝinün Ħaçan elvândan baĦş itseler a'mâyâ söz deĝmez	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
321a	Tiĝî	İdeyin bir sözle İsmâ'île biñ câni fedâ Tek hemân itsün o ķurbân olduĝum 'ahde vefâ	Cân kızsın neydi İsmâ'île ķurbân eylemek Ħ'âbda ĝörüp anı ķoynumda bulsam Tiĝiyâ	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
321a	Tiĝî	Rızâ ĝöstermiş-iken dest-bûsa döndi ol âfet Dirĝâ yüz çevirdi ŧâlî'üm el virmedi devlet	Reh-i 'aşķ içre Tiĝî beñzemez FerĦâd-ı nâ-şâda MuĦabbet kimine mirâş olupdur kimine şan'at	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
321a	Tiĝî	Şîvesi yârun başa her dem cefâ vü nâzdur ÂĦ-ı pür-süz-ıla anuñçün ĝönül dem-sâzdur	Ħalb-i a'dâyâ ĝirüp baş oynamaķdan ĝam yimez 'Arsa-i 'aşķ içre Tiĝî bir 'aceb ser-bâzdur	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.

321a	Tîgî	Perî-peyker güzeller içre 'uşşâk-ıla hem-demdür Bizüm ol yâr-ı gendümgünümüz va'llâhi Âdemdür	Cihânda gerçi Tîgî mâh-rûlar çokdur ammâ kim Benüm Aħmadcığum gün gibi mümtâz u müsellemdür	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
321b	Tîgî	Ġubâr-ı pâyını iki gözümçün tıutayın hoş-ter Baņa pîr-i muġānuġ hâtırı tek olmasun muġber	Seni tenhâ eyü buldum mı didüm yâra mestâne Didi bî-çäre Tîgî hâsta olmuş bulduġın söyley	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
321b	Tîgî	Biz ma'reke-ârâ-yı dilîrân-ı zamānuz Biz âfet-i cân u dil [ü] aşüb-ı cihānuz	ġumlar çekerüz dökmek-içün ġün-ı 'aduyı Tîgî gibi biz dürd-keş ü cür'a-feřānuz	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
321b	Bezmi	Biribirine girmişdi gice zülfeyn-i cânâne Seġer aralarına girdi işlâh eyledi şâne	ġurûf olalıdan tevġid ü na't idüp benüm gibi Sezâvâr olmadı bir şâ'ir ey Bezmi bu dîvâna	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Bezmi
321b- 322a	Tîgî	Ne kıatı kara göñüllü olur ol lâle- 'izâr Ķalmamıř büy-ı vefâ şemmece Ķalbinde Ķarâr Ġoncaveř hier-ile 'uşşâkı idüp sine-figâr Rüz [u] şeb olsa n'ola mâyl-i semt-i aġyâr Ezelî böyledür âyin-i sipihr-i ġaddâr Ki gülün ġ'âbgehi hâr ola ġaruġ gülzâr	Tîġiyâ cām-ı cefâ hâsta kılup 'uşşâkı ġârġarını çeker derd-i ġumaruġ sâķi Göricek her kişi hâlince ġam-ı âfâķi ġasb-i hâl eyledi âfâķa bu şi'rin Bâķi Ezelî böyledür âyin-i sipihr-i ġaddâr Ki gülün ġ'âbgehi hâr ola ġaruġ gülzâr	Müsedd es/5	... / ... / ... / ...	Tîgî
322a	Sâ'î	Görmek yüzüñi ġayl-i zamân mültemesümdür Tıut âyin-i rüyunı âġir nefesümdür	Bir göz yumup açınca irer menzile Sâ'î Tıab'um ki benüm 'arşada yüġruk feresümdür	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	Sâ'î
322a- 322b	Meylî	şarâba pâre-i yaġ koyıcaķ sâķi-i gül-ruġsâr Didi cevher-şinâs-ı meykede bu la'İde buz var	Benüm her beytümün maźmünü Meylî bir gül-i terdür N'ola dîvanumuġ nâmina dense Ġülřen-i Envâr	Gazel/6	... / ... / ... / ...	Meylî
322b	'Anķâ	Dime aġyâra luġ itmeme nihâni kim tıuyar anı Olur râz-ı nihâni 'aşıķa ilhâm-ı Rabbâni	Raķib-i zâġ ne eyler ġülřen-i küyünđe ey ġonca ġuřuřâ ol yerün 'Anķâ ola murġ-ı hoş-elġâni	Gazel/7	... / ... / ... / ...	'Anķâ
322b	Bâķi	Meded öldürdi beni derd ü ġam-ı cânâne Ķâbil olmaz dil-i dîvâne ise dermâna	Bâķiyâ çün ezeli başuna yazulu imiş Ser-fürü eyle Ķalem gibi ġat-ı fermâna	Gazel/7	.. / .. / .. / ..	Bâķi
322b- 323a	'Âli	Bütün dünyâya degmez mi göñül bir yâr-ı cân Ķucmaķ Ķavuřmaķ ġasrete bir serv-ķâmet nev-cüvân Ķucmaķ	Serîr-i mülke mâlik pâdişâh olmaķdur ey 'Âli Ser-â-ser câmelü bir şeh-levend-i kâm-rân Ķucmaķ	Gazel/7	... / ... / ... / ...	'Âli
323a	Mişâlî	Pür kıлмаġ-içün bâde-i şebnemle Ķabaġın Ġülřende yine lâleler uzatdı ayaġın	Didüm o gül-i nev-rese pîr olacacıķsın Didi ki Mişâlî řaņa olmuş olacanın	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	Mişâlî
323a	Rüġî	Nevk-i müje-i yâr ideli dilde cerâġat Ey mihr-i cihân bulmadı dil zerrece râġat	Aldurđı gice mâh-ı şeb-efrüzünü Rüġî Zulmetde Ķoma gel yetiş ey řubġ-ı řabâġat	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	Rüġî
323a	Rüġî	Görüp cânâ 'izârün düşdi âteş cân-ı süzâna Ġamuġla dil kebâb oldu ciger ġod döndi biryâna	'Adu şa'ni ile beņzer ki küyünden cüdâ düřdüġ Anuġ-çün şi'rün ey Rüġî gelür dâyim ġarîbâne	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Başlık olarak velehu eyzan yazılmıştır.
323a- 323b	Ķabülî	Dil alsâ gördüġün demler dil-ârâda kemâl olsa Murâduġ anlasa 'âlemde dil-dâr ehl-i hâl olsa	Ķabülî mâh-rûlarda vişâle va'de olmasa Dem-i vaşl-ı dil-ârâ her dem ü her mâh [u] sâl olsa	Gazel/5	... / ... / ... / ...	Ķabülî
323b	Ķabülî	Eyleyüp dil murġına zülfin o şim-endâm dâm Dâne-i ġâliyle tıutdı virmeyüp âram râm	Ey Ķabülî destünce cām-ı şarâb-ı alı al Bezmi-fânide çekersin âġir-i encâm câm	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	Başlık olarak velehu eyzan yazılmıştır.

323b	[...]	Kaşum tuğraları hüküm itdiler akitmağa kanum Benüm kes başumı icrâ-yı aḥkâm eyle sulṭānum	Ḳabā vü cāme yaḫmak ehl-i ‘aşka resm [ü] ‘âdetdür Anuḡçün ‘aşık-ı âşüfte-diller hep yalıḡkatdur	Mesnevi /4	.--- / .--- / .--- / .---	Herhangi bir başlık bulunmamaktadır.
324a	Maḳālî	Ġavvâş-ı baḫr-ı ‘aşḡ geçerseḡ raḳîb eger ‘Uşşâḡ içinde olmaya mı bir deriḡ yüzer	Sen ey Maḳālî nâdire-ḡüftâr-ı dehrsın Şi’rüy ‘aceb mi olsa cihân içre mu ‘teber	Gazel/5	-- / -- / -- / --	Maḳālî
324a	[...]	Esîr-i dām-ı ‘aşḡız ḡayd-ı ‘âlemden müberrâyız Tekellüf ber-ṭaraf Mecnûn-şıfat ‘âlemdede rüsvâyız	Mey-i ‘aşḡ-ıla hüşyârân-ı ‘âlem mest olup geḡmiş Ne mümkün lâf-ı ‘aḡl urmaḡ bu bezm içre ne ednâyız	Nazm/5	.--- / .--- / .--- / .---	Başlık olarak “Li-muḫarririhî’l-faḡîr” yazmaktadır.
324b- 325a	Rûḫî	Dehrden peymâne-i mihr ü vefâ eksilmede Ḳalb-i ehl-i ḫâlden zevḡ ü şafâ eksilmede	Ḥazret-i Ḥaḡdur teraḡḡiden tenezzülden berî Laḫza laḫza yoḡsa artup mâ-sivâ eksilmede	Kaside/ 33	-.-- / -.-- / -.-- / -.--	Rûḫî-i Bağdâdî
325b- 326a	Maḳālî	Bir şeb ki alup destüme elmâs-ı tefekkür Ol dem çıkarup baḫr-ı süḫandan niḡe biḡ dür	Bâb-ı keremüḡ ḫaşr[e] degin olsa küşâde Her ṭalibi maṭlûbına ol bâbda irḡür	Kaside/ 19	-- / -- / -- / --	Ḳaşîde-i Maḳālî
326a	Maḳālî	Her ḡaçan ol mâh-peyker âsumâniler giyer Eşḡ-i çeşmüm allar âhum duḫâniler giyer	Tâc u ḫırḡayla bize sâlûslanma ey faḡîḫ Anı hey miskîn cehennemde zebâniler giyer	Gazel/5	-.-- / -.-- / -.-- / -.--	Başlık olarak velehu eyzan yazılmıştır.
326a	Maḳālî	Yârdan ḫursend ü a’ dâdan melâmet-dîdeyüz Şâkirüz ḡulden velîkin ḫârdan rencideyüz	Biz ki naḡş olduḡ Maḳālî ḫalka ḫalka dâḡla Rüy-ı yârı görmeḡe başda[n] ayaḡa dîdeyüz	Gazel/5	-.-- / -.-- / -.-- / -.--	Başlık olarak velehu eyzan yazılmıştır.
326a	[...]	Derûnî-âşinâ ol ṭaşradan biḡâne şansunlar ‘Aceb zîbâ revişdür ‘âḡil ol dîvâne şansunlar		Müfred/ 1	.--- / .--- / .--- / .---	Müfred
326b- 327b	Zihnî	Ey serv-i nev-resîde-i ḡülzâr-ı i’tidâl Vey ḡonce-i şüküfte-i ḡül-deste-i cemâl Şîrîn-‘izâr u ḡonce-leb ü şekkerin-maḡâl Ḥurşîd-cebhe mâh-ruḡ u ‘anberin-hilâl Ḥüsünüḡ fûrûḡı şem’-i ṭarab-ḫâne-i ḡayâl Merdüm ḡayâl-i nergis-i mestünḡle ḫasta-ḫâl Âşüb-ı ‘aḡl u âfet-i dîndür o ḫaṭṭ u ḫâl Virmiş durur Ḥudâ saḡa çün ḫüsn-i bî-mişâl Zinhâr ḡaflet eyleme bil kendü kendünḡi Meydân-ı ḫüsnde çekerek dut semendünḡi	Ey Zihnî çü yoḡ derd-i dilün ḫadd ü ḡâyeti Ol şâh-ı ḫüsnden yeter itdüḡ şikâyeti Şıḡmaz bu muḫtaşarda ḡam-ı bî-nihâyeti Yârân-ı pâk-meşrebe yoḡdur ri’âyeti Olsaydı âhum âteşinünḡ bir sirâyeti Olurdu bendesine daḡı bir ḫimâyeti Şekvâyı ḡo şoḡında çekersin nedâmeti El-ḡışsa dut zebânunḡ uzatma ḫikâyeti Bi’ṭ-ṭab’ ehl-i ḫüsñ kamu bî-vefâ olur Ḥayf ol esîre kim bulara mübtelâ olur	Terkib- bend/7	-- / -- / -- / --	Terkîb-Bend-i Zihnî Efendi-i Bağdâdî Sellemehu’llâhu
327b	[...]	Bi-ḫamdi’llâḫ çü ḫurşîd-i dirâḡşân Çerâḡ-ı salṭanât oldu fûrüzân	Çü Sulṭân Muştafâdur nâm-ı pâki Cülûsı târiḡin deḡ zıll-ı Yezdân	Nazm/7	.--- / .--- / --	Başlık olarak “Li-muḫarririhî Târîḡ-i Cülûs-ı Sulṭân Muştafâ” yazmaktadır.

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research

|| Sayı/Issue 5 (Ağustos/August 2021), s. 176-194.
|| Geliş Tarihi-Received: 07.05.2021
|| Kabul Tarihi-Accepted: 17.07.2021
|| Araştırma Makalesi-Research Article
|| ISSN: 2687-5675
|| DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.934170

Hoca Mes'ûd'un *Sûheyl ü Nev-bahâr* Mesnevisinde Üslup Çeşitliliği

Style Diversity In Hoca Mes'ud's Sûheyl ü Nev-bahar Mesnevis

Muhterem SAYGIN*

Öz

Sanat, duyguların estetik biçimde ifadesidir. Edebiyat sanatı ise toplumun içinden çıkan sanatkârın ortaya koyduğu eser düzleminde okurla etkileşimi şeklinde ifade edilebilir. Bu noktada; bazı edebiyat teorisyenleri edebiyat sanatının merkezine sanatkârın ortaya koyduğu eseri, bazıları bu etkileşim sürecinde önemli olanın okurun zihninde oluşan etki olduğundan hareketle okuru, birtakım edebiyat kuramcıları ise ürünü ortaya koyan sanatkârı, daha doğrusu sanatkârın ifade biçimini (üslup) almaktadır.

Aynı konunun farklı sanatkârlar tarafından ele alındığı ancak bazılarının toplum belleğinde derin izler bırakabildiği aşikârdır. Bir sanatkârı; diğerlerinden farklı kılan nedir? Şüphesiz ki verilecek cevap, üslup olacaktır. Klasik Türk edebiyatında pek çok aşk konulu mesnevi yazılmıştır fakat bazı eserler, üslup özellikleri sebebiyle daha çok beğenilmiştir.

Mesneviler, devrin sosyal şartları düşünüldüğünde döneminin romanları olarak nitelendirilebilirler. Aşk, kahramanlık, öğüt, din ve tasavvuf gibi konuların ele alındığı mesneviler, yazıldıkları devirde oldukça rağbet görmüşlerdir. Bu eserlerden biri, Hoca Mes'ûd'un *Sûheyl ü Nev-bahâr* adlı mesnevisidir. *Sûheyl ü Nevbahâr*, aşk konusunu ele alan hacimli bir eserdir. Bu eser, farklı üslup ve söyleyiş özellikleri sebebiyle oldukça dikkat çekici bir metindir. Bu çalışmada Hoca Mes'ûd'un *Sûheyl ü Nevbahâr* adlı eserindeki üslup çeşitliliği ve bu durumun metne katkıları incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Üslupbilim, biçem, *Sûheyl ü Nev-bahâr*, Hoca Mes'ûd, mesnevi.

Abstract

Art is the aesthetic expression of emotions. The art of literature, on the other hand, can be expressed in the form of interaction with the reader on the plane of the work created by the artist who comes out of society. At this point; Some literary theorists take the work of the artist to the center of literary art, some consider the reader as the important thing in this interaction process is the effect on the mind of the reader, and some literary theorists take the artist who reveals the product, or rather the artist's form of expression (style).

It is obvious that the same subject is handled by different artists, but some of them can leave deep traces in the memory of the society. An artist; what makes it different from others? Undoubtedly, the answer will be style. Many masnavis on love have been written in classical Turkish literature, but some works have been more appreciated due to their stylistic features.

When the social conditions of the period are considered, the Mesnevis can be described as the novels of the period. Mathnawis, which deal with topics such as love, heroism, advice, religion and mysticism, were very popular at the time they were written. One of these works is Hoca Mes'ûd's

* Doktora Öğrencisi, Pamukkale Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Eski Türk Edebiyatı Anabilim Dalı, Denizli/Türkiye, e-posta: muhteremsaygn213@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2336-5139>.

masnavi named *Süheyl ü Nev-bahar*. *Süheyl ü Nev-bahar* is a voluminous work that deals with the subject of love. This work is a very remarkable text due to its different style and pronunciation features. In this study, the stylistic diversity in the work of Hoca Mes'ud named *Süheyl ü Nev-bahar* and the contribution of this situation to the text will be examined.

Keywords: Stylistics, style, *Süheyl ü Nev-bahar*, Hoca Mes'ud, mesnevi.

Giriş

Sözün ifade edilişindeki güzellik, onun etkisini arttırmaktadır. Edebî eserin toplum tarafından kabul görmesi, onun üslup hususiyetleri ile ilgilidir. Mesnevi nazım şekliyle yazılan hacimli metinlerde tek bir üslup özelliği yerine farklı üslup özelliklerinin tercih edilmesi, eserde anlatım zenginliği oluşturmaktadır. Bu durumda mesnevi, okur ve dinleyici tarafından beğenilmekte ve eserin tesiri uzun soluklu olmaktadır. Bu bakımdan öncelikle; mesnevi nazım şekliyle yazılan incelememizin konusunu teşkil eden Hoca Mes'ud'un *Süheyl ü Nev-bahâr* adlı eserinde önemli estetik hususiyetlerden biri olan üslubun tanımı yapılarak bu kavramın çerçevesi çizilmeye çalışılacaktır:

Burhan-ı Katı'da üslup, "Arabîde tarz, revîş, kaide ve kanun manasınadır." şeklinde ifade edilmiştir (Öztürk ve Örs 2009: 795).

Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat'te kelime (a.i.c. esâlib): "1. Tarz, yol, biçim, usul. 2. İfade yolu. (bkz. selîka) Uslûb-ı âdî: ed. alalâde ifade tarzı. Üslûb-ı âlî: ed. üstün ifade tarzı. Üslûb-ı hakîm: ed. Hikmetli söz söyleme sanatı." şeklinde açıklamıştır (Devellioğlu 1993: 1129).

Türkçe Sözlük'te ise üslup şu şekilde tanımlanmıştır: "1. Anlatma, oluş, deyiş veya yapış biçimi, tarz. 2. Bir sanatçıya bir çağa veya bir ülkeye özgü teknik, renk, biçimlendirme ve söyleyiş özelliği, biçem, stil. 3. ed. Sanatçının görüş, duyuş, anlayış ve anlatıştaki özelliği veya bir türün bir çağın kendine özgü anlatış biçimi biçem, tarz, stil" (Akalin 2011: 2451).

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi'nde ise üslubun tanımı şu şekilde verilmiştir: "Duygu ve düşüncelerin anlatılması sırasında dil malzemesinin kullanılmasındaki özgünlük anlamında edebiyat terimi" (Durmuş 2012: 383).

Mehmet Kaplan ise üslupla ilgili olarak şunları söylemektedir: "Bir konunun ele alınış, işleniş ve ifade ediliş tarzıdır. Bir eserin okunduğunda kime ait olduğunu belirten kişilik damgasıdır. Kelimelerin bir bütün halinde organizasyonu yahut Tanpınar'ın sevdiği bir tabirle söyleyelim kristalizasyonudur." (1983: 204).

Konu ile ilgili olarak Âdem Çalışkan, "*Üslup ve Üslupbilim Üzerine İlk Belirlemeler*" adlı makalesinde kelimenin anlamını şu şekilde açıklar:

"Kökeni Latincedeki "kazık yahut yazmak için ucu sivri alet (kalem)" anlamına gelen "stilus'a ve Grekçe 'stylos'a dayanan, Batı dillerinden Fransızcada "stylistique", İngilizcede "style veya stylistics", Almancada "stilistik", Arapçada "üslûb" veya "üslûbiyyât" veyahut "el-üslûbiyye" ve "el-'ilmü'l-üslûb" olan kavram, Türkçede (Batı dillerindeki eşanlamlı kelimeleri de karşılayacak biçimde Arapça'dan geçmiş alıntı bir kelime olarak) hem "üslûp", "biçem", "deyiş" ve "özanlatı" hem de "üslûbiyyât", "üslûp ilmi", "üslûp bilgisi", "üslûp bilimi", "üslûpbilim", "biçembilgisi", "biçembilim" ve "deyişbilim" ile karşılanmaktadır (Çalışkan 2014: 33-34).

Ahmet Çoban ise üslubu şu şekilde tanımlamaktadır: "Belli bir duyuş, görüş ve birikime sahip olan sanatçının hayatı boyunca edindiği tecrübe ve tavırlarla seçtiği konuyu, biçim ve içeriğin belirlediği vasıta ve yöntemler kullanarak kendisine has bir

biçimde ördüğü kelimelerle anlatmasından doğan bir edebî değer unsuru ve ölçüsüdür.” (Çoban 2004: 10).

İlm-i belagatin (retorik) sahası içine giren üslubun içeriğini tespit edebilmek için sanatkârın eserini farklı kılan, onun üslubunu oluşturan nedir? sorusuna, cevap aramamız gerekmektedir. Sanatkârın üslubunun teşekkülünde; duyuş, düşünüş, hayal gücü, varlıkları, kavramları, olay ve olguları anlamlandırma şekli, sanatçının psikolojisi, yetiştiği çevre, sanat anlayışı gibi pek çok farklı etken devreye girmektedir. Bu sebeplerin bütünü, sanatçıyı diğer sanatkârlardan farklı kılmakta ve onun üslubunu oluşturmaktadır: “Kelime tasarrufu ve ifade şeklinden oluşan üslup, her sanatçının kaleminden, kendine has olma özelliğiyle farklı hat, farklı renklere bürünmüş olarak çıkar.” (Karaköse 2006: 162).

Kısacası üslup için “Üslûb-ı beyan, aynıyla insan” sözündeki bağlamdan hareket ederek sanatçıya, belli bir döneme veya edebî türe has anlatım biçimidir, denilebilir.

Bu kadar geniş çerçevede tanımı yapılabilen bir kavramın, elbette sınıflandırılması da pek zordur. Klasik dönem edebî eserlerinde genel itibarı ile sanatkârın üslubu kullanılan kelimeleri sanatlı olup olmama, yabancı kelimelerin yoğunluğu gibi ölçütlere bağlı olarak basit (sade), orta ve yüksek (âli) üslup adı altında üç sınıfa ayrılmıştır (Filizok ve Saltık 2013: 12).

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi'nin “Üslup” maddesinde ise ilmî, edebî, hatâbî, ilmî-edebî olmak üzere dört kategoride tasnifi yapılmıştır. Bu tasnife ek olarak incelenen edebî metnin bir mesnevi olması sebebiyle tahkiye üslubu ve tahkiye üslubunun bulunduğu her metinde mekân ve kişi tasvirlerinin zorunlu olduğu düşüncesiyle tasvirî üslup, değerlendirmeye dâhil edilmiştir. Bu çalışmada Hoca Mes'ûd'un *Süheyl ü Nev-bahâr* adlı mesnevisi ilmi, edebî, hatâbî, ilmî-edebî, tahkiye ve tasvir üslubu; masal, halk hikâyesi, menkıbe, efsane gibi edebî türlere ait söyleyiş özellikleri ve sanatkârın söyleyiş hususiyetleri bakımından incelenecektir. Bu çalışmanın amacı, klasik Türk edebiyatında aşk konulu mesnevilerden biri olan Hoca Mes'ûd'un *Süheyl ü Nev-bahâr* mesnevisindeki üslup çeşitliliğinin ele alınarak bu durumun metne yaptığı katkının ortaya konulmasıdır.

Konuya geçmeden önce eser hakkında bilgi verilecektir: Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait eserlerden olan *Süheyl ü Nev-bahâr* mesnevisi, on dördüncü yüzyılda Hoca Mes'ûd ve yeğeni İzzeddin Ahmed tarafından Farsçadan Türkçeye tercüme edilmiştir. Eser, dilinin sadeliği ve Türk edebiyatında yazılan ilk beşeri aşk mesnevisi olması hasebiyle farklılık arz eder. Klasik mesnevi düzenine uyulan eserde, aruz ölçüsünün “fe'ülün fe'ülün fe'ülün fe'ül” kalıbı kullanılmıştır. *Süheyl ü Nevbahar*'ın Berlin Devlet kitaplığı ve Dehri Dilçin nüshası olmak üzere iki adet manzum nüshası; İstanbul, Seyfettin Özege ve Süleymaniye nüshası olmak üzere üç mensur nüshası mevcuttur (Ciğa 2013: 1-2).

Eser, Yemen padişahının oğlu Süheyl ile Çin hükümdarının kızı Nev-bahâr arasındaki aşkı konu alan ve bu konu etrafında gelişen ilginç maceraları içeren bir aşk hikâyesidir.

1. Tahkiye (Öyküleme) Üslubu

Mesnevi olay çevresinde oluşan edebî türler içerisinde değerlendirilir. Bu sebeple mesnevi üzerine üslup çalışması yaparken en çok üzerinde durulması gereken üslup türü, tahkiye üslubu olmalıdır: “Mesneviler için ortaya konulacak inceleme tekniğinin en kapsamlısını öyküleme tekniği ve üslup incelemesi teşkil etmelidir.” (Ece 2004: 13).

Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat'ta tahkiye sözcüğünün anlamı, "hikâye etme, anlatma" (Devellioğlu 2002: 1020) şeklinde verilmiştir.

Türkçe Sözlük'te ise tahkiye, şu şekilde açıklanmıştır: "1. Bir olayı anlatmadaki düzen, anlatış düzeni. 2. ed. Anlatı" (Akalin 2011: 2243).

Klasik Türk edebiyatında hikâyenin ilk kaynakları, Kur'an'daki kıssalar ve İslam kültüründe önemli bir yere sahip olan kişilerin hayatları çevresinde oluşmuş anlatılardır. Halk arasında yayılan bu hikâyeler, saray çevresinde Arap ve Fars edebiyatının tesiri ile konu ve kapsam bakımından gelişmiş, çeşitlenmiş, zamanla halk hikâyelerinden ayrılmıştır. Mesnevi nazım şekliyle yazılan bu hikâyelerde klasik Türk edebiyatının tahkiye geleneğine uygun olarak tevhit, naat, övgü, öğüt, sebab-i te'lif, âgâz-ı dâstân, hatime, dua ve benzeri bölümler yer alır. Hikâyelerin başlıca kahramanları saray çevresinden seçilir. Olay örgüsü içinde olağanüstü kahramanlar olağan kişilerle bir arada yer alır (Levend 1968: 71-73). Klasik Türk edebiyatı hikâye geleneğinde üstün niteliklere sahip kahramanlar vardır: "Güzelleri çok güzel, iyileri çok iyi, kötülerini çok kötüdür." (Kavruk ve Pala 1998: 491).

Genel olarak aşk konusunun işlendiği hikâyelerde olağan olaylar, olağanüstü olaylarla bir arda geçmektedir. Olaylar, okuyucu veya dinleyicide merak uyandıracak biçimde ele alınmaktadır: "Korkunç olaylar, savaşlar, deniz yolculukları, rüyalar, büyü ve tılsım çeşitleriyle dolu hikâye örgüsünde genellikle aşk maceraları anlatılır." (Kavruk ve Pala 1998: 491).

Hoca Mes'ûd'un *Süheyl ü Nev-bahâr* adlı mesnevisinde yukarıda zikrettiğimiz geleneksel tahkiye geleneğine ait hususiyetler görülmektedir. Mesnevideki olay örgüsü içinde ilk zikredilen olay, Yemen padişahı Bahr'ın çocuğunun olmamasıdır. Fakirler, yedirilip içirildikten, giyindirilip kuşandırıldıktan sonra ağzı dualı birinin duası kabul olmuş ve Bahr'ın üstün niteliklere sahip bir çocuğu olmuştur. Süheyl adı verilen bu çocuğa iyi bir eğitim verilir. Çinli bir ressamın çizdiği tabloda Çin fağfurunun kızı Nev-bahâr'ın suretini gören genç Süheyl, ona âşık olur ve babasından izin alarak Çin'e Nev-bahâr'ı babasından istemeye gider. Nev-bahâr da ilk görüşte Süheyl'e âşık olmuştur. Uzun yolculuklar, savaşlar, tesadüfi bazı olaylar neticesinde iki âşık kavuşmuştur. Asıl kahramanlara yardım eden kişiler ödüllendirilmiş, kavuşmaya engel olanlar cezalandırılmıştır.

Süheyl ü Nev-bahâr'da mekân ve zaman kapsamlı bir biçimde ele alınmıştır. Bazı durumlarda mekânlar arası geçişler, büyü, sihir ve tılsım yapılarak çok kısa zaman dilimlerinde gerçekleşmiştir. Geleneksel tahkiye geleneğinin bir özelliği olarak mesnevide mekân tasvirleri önemli bir yeri teşkil etmiştir. Mesnevide geçmiş ile hâl arasındaki geçişler, olayların merak uyandıracak biçimde anlatılmasına katkı sağlamıştır.

Tahkiye esasına dayalı metinlerde olay örgüsü, kişi kadrosu, mekân ve zamandan oluşan yapı unsurları bulunmaktadır. Bu sebeple, *Süheyl ü Nev-bahâr*'da tahkiye üslubunun yapı unsurları üzerinde durularak mesnevide tahkiye üslubunun uygulanış biçimi ele alınacaktır:

1.1. Olay Örgüsü

Süheyl ü Nev-bahâr mesnevisinin olay örgüsü şöyledir: Yemen padişahı Bahr'ın çocuğu olmamaktadır. Padişah, tacını tahtını bırakacağı bir evladının olmamasına üzülür. Hazinelerini halkına dağıtarak onların hayır duasını alır. Bir oğlu olur ve oğlunun adını Süheyl koyar. Oğlunun iyi bir eğitim almasını sağladıktan sonra Süheyl'i tahta geçirir.

Süheyl, hazinelerin bulunduğu odaları gezerken bir odanın anahtarının kendisinde olmadığını fark eder. Gizlice babasından anahtarı alan Süheyl, bu odaya girince odada güzel bir bahçe görür. Bahçede bir kubbe vardır. Kubbede Çinli bir ressamın yaptığı Çin fağfurunun kızı Nev-bahâr'ın resmi vardır. Resimdeki görüntü havuzun içindeki suya yansıdığından Süheyl, havuzun içinde Nev-bahâr'ın suretini görüp âşık olur. Süheyl resimdeki kızın Çin padişahının kızı olduğunu öğrendikten sonra resmi yapan Çinli Nakkaş ile birlikte Çin'e yolculuğa çıkar.

Süheyl yolculuk boyunca geçtiği ülkelerin padişahlarına ve halkına çeşitli ihsanlarda bulunur. Çin'e vardığında Çin padişahına, Çin padişahının askerlerine ve halkına ziyafet verir. Çin halkı arasında Süheyl'in cömertliği dilden dile dolaşır.

Çin fağfurunun kızı Nev-bahâr rüyasında büyük bir doğanın göğsü üzerine konduğunu ve göğsünü yarıp kalbini alıp havalandığını görür. Rühayı yorumlayan kızın dadısı, cömert bir padişahın kendisine âşık olup kendisini aramak için yollara düşeceğini söyler. Sarayın damından Süheyl'i gören Nev-bahâr, Süheyl'e âşık olur. İki âşık, gizlice buluşurlar. Süheyl, bir gün Nev-bahâr'a ailesini özlediğini Yemen'e dönmek istediğini söyler. Nev-bahâr'da Yemen'e gitmek ister. Çin fağfurundan nakkaş vasıtası ile izin isterler, Çin fağfuru buna izin vermez. Bunun üzerine iki âşık, kaçmaya karar verirler. Süheyl, buluşma yerinde yorgunluktan uykuya dalar. Nev-bahâr, Sa'lûk adında birini karanlıkta Süheyl zannederek onun atına biner. Süheyl uyanınca Nev-bahâr'ın yanında olmadığını anlayınca onu aramak için çöllere düşer. Çin hükümdarı Nev-bahâr ve Süheyl'in kaybolduğunu anlayınca Yemen ordusuna savaş ilan eder iki ordu savaşır. Yemen ordusu yenilir. Çin fağfuru, Nakkaş'tan olup biten her şeyi öğrenir. Çin fağfurunun serbest bıraktığı Nakkaş, Süheyl'i aramak üzere yollara düşer.

Kaçtığı kişinin Süheyl olmadığını Sa'lûk adında biri olduğunu anlayan Nev-bahâr, Sa'lûk'tan kaçır ve günlerce aç susuz çöllerde dolaşır. Sonunda bir deniz kıyısına ulaşır, orada bir gemi görür. Nev-bahâr geminin sahibi olan tüccara kılık değiştirerek kendisini Çin fağfurunun oğlu olarak tanıtır. Tüccar onu Çin fağfuruna götürmeyi teklif eder, Nev-bahâr bu teklifi gemide kendisine bir oda verilmesi şartıyla kabul eder. Kustâ adında bir şehre geldiklerinde bu şehrin şahının oğlu Kaytâs gemide tahtanın arasındaki küçük yarıktan Nev-bahâr'ı görüp ona âşık olur. Onu satın almak istediğini tüccara söyler. Tüccar onun Çin fağfurunun oğlu olduğunu belirtir, Kaytâs buna inanmaz. Bunun üzerine Nev-bahâr tüccara sırrını açıklar ve birlikte gemiden kaçarlar. Nev-bahâr, tüccar uyurken atına binip oradan uzaklaşır. Nev-bahâr, deniz kenarında bir şehre gelir. Bu şehir, cinlerin şahının karısı olan Kaytâs'ın kız kardeşinin yaşadığı yerdir. Kaytâs'ın kız kardeşi, Nev-bahâr'a iki güzel elmas vererek Tûfân şehrine nasıl gideceğini söyler.

Uzun bir yolculuktan sonra Nev-bahâr, Tûfân şehrine gelir. Tûfân şehrinin padişahı ölmüştür. Tûfân şehrinin halkı, oradan geçen ilk kişiyi padişah seçmeye karar verirler. Oradan geçen Nev-bahâr, Tûfân şehrinin padişahı olur. Nev-bahâr bir nakkaş getirterek resmini yaptırır. Resmini, şehrin kapısına yaptırdığı havuzun kubbesine astırır. Sa'lûk, Nev-bahâr'ı arayarak Tûfân şehrine gelir, onun resmini görüp feryat eder. Askerler onu yakalayıp Nev-bahâr'ın huzuruna çıkarırlar. Nev-bahâr onu zindana attırır. Kaytâs, kız kardeşiyle görüşüp Nev-bahâr'ın Tûfân şehrine gittiğini öğrenir. Tûfân şehrine gelen Kaytâs şehrin yakınında bir yere yerleşir. Tüccar uzun bir yolculuktan sonra Tûfân şehrine gelir. Nev-bahâr sarayında ona bir oda verir.

Nev-bahâr'ı arayan Süheyl günlerce yol gittikten sonra bir kaleye ulaşır. Bu kalenin beyi Câlûs adında bir kişidir. Câlûs, Çin'e casus gönderip Nev-bahâr'ın Çin'den kaçtığını öğrenir. Süheyl, Câlûs ve Câlûs'un askerleri; Hâverân şehrine giden bir kervanla karşılaşılır. Kervandakilerle savaşılır. Bu savaşta Süheyl yakalanıp Hâverân şehrine

götürülür. Hâverân şahı, Süheyl'i ava götürür. Deniz kenarında bir gemi görürler. Burada tüccar kılığındaki Nakkaş'ı gören Süheyl, ona başından geçenleri anlatır. Hâverân şahından izin isteyip Nev-bahâr'ı aramak için yola düşerler. Yun adında bir şehre gelirler, oranın şahı onları casus zannederek zindana attırır. Zindancının yardımıyla kaçan Nakkaş ve Süheyl Tûfân şehrine gelirler. Süheyl, şehrin kapısındaki resmi görünce figan edip bayılır. Onu ve Nakkaş'ı Nev-bahâr'ın huzuruna getirirler. İki sevgili kavuşup hasret giderirler. Nev-bahâr, halkı ve âşıklarını bir meydana toplayarak başlarından geçenleri anlatır. İyiler ödüllendirilir, kötüler cezalandırılır: Nakkaş, vezir olur. Sa'lûk öldürülür. Kaytâs'a nasihat edilip ülkesine gönderilir. Tüccara, iki yüz kırbaç vurulur. Nev-bahâr tahtı Süheyl'e bırakır. Süheyl ve Nev-bahâr, yedi gün yedi gece düğün yapıp evlenirler. Süheyl babasına, Çin fağfuruna, Câlûs ve Hâverân şahına mektupla olup biteni açıklar. Yun şehrinin şahı öldürülüp yerine zindancı padişah yapılır. Süheyl ve Nev-bahâr'ın Hümmâm adında bir oğlu olur. Babası Süheyl'i yerine geçmesi için Yemen'e çağırınca Süheyl oğlunu Tûfân padişahı tayin ederek Yemen'e gelir. Babasının yerine tahta geçer (Ciğa 2013: 5-7).

1.2. Kişi Kadrosu

Metinde kişi kadrosu geniş tutulmuştur. Asıl kahramanlar Süheyl ve Nev-bahâr'ın dışında; Bahr, Kaytas, Çin fağfuru, Nakkaş, Cühûd (Yahudi tüccar), Salûk, Câlûs, Hâverân şahı, Bahr'ın veziri, Ristetalis, Fağfurun veziri, Daye, zindancı, Yun şehrinin hâkimi, Tâlis, Nev-bahâr'ın erkek kardeşleri, Nev-bahâr'ın annesi, casus, yaşlı kadın, Nev bahâr'ın bir kulu, Nev-bahâr'ın nakkaşı, Hümmâm, Hilâl, Cinnîlerin şâhu ve Cinnîlerin karısıdır.

1.2.1. Asıl Kahramanlar

Mesnevîde asıl kahramanlar, Süheyl ile Nev-bahâr'dır. Asıl kahramanlardan Yemen padişahı Bahr'ın oğlu Süheyl, eğlenceyi seven bir kişidir:

*Anun ögine düşdidi kim Süheyl
İdiciyidi sâza çalguya meyl (3447)¹*

(Nev-bahâr'ın aklına saza, çalgıya ilgisi olan Süheyl geldi.)

Mesnevînin asıl kahramanlarından Nev-bahâr, Çin fağfurunun kızıdır. Mesnevîde onun güzelliği, becerikliliği, aklı ve feraseti vurgulanmıştır. Aşağıdaki beyitte Süheyl onun güzelliğini övmüştür:

*Yakdı beni 'ışkun odı iy sero-i revânum
İy derdüme dermân olan iy rûh-i revânum (1548)*

(Ey rûh-i revân olan, derdime derman olan sevgilim! Ey servi boylu sevgilim! Aşkın ateşi beni yaktı.)

Mesnevînin asıl kahramanları, Süheyl ve Nev-bahâr idealize edilmiş tiplerdir. Üstün vasıfları ve güzellikleri abartılı bir şekilde ifade edilmiştir. Süheyl'in cömertlik ve kahramanlığı vurgulanırken Nev-bahâr'ın her işin üstesinden gelebilme ve güzellik gibi vasıfları abartılı şekilde ifade edilmiştir. Diğer kahramanlar ise ya hep iyi ya da hep kötü kişiliğe sahiptir. Aşağıdaki beyitte, Süheyl'in ok atmadaki maharetinden söz edilmiştir:

*Eline çü yay alup ok atadı
Ger elmâsa urur ise batadı (410)*

(Eline yay alıp ok attığında elması bile delerdi.)

Güzel hasletlerle donatılmış bir yiğit olan Süheyl'in elinden her iş gelmektedir:

¹ Alıntılanan beyitler, Cem Dilçin'in hazırladığı Mes'ûd bin Ahmed Süheyl ü Nev-bahâr adlı eserden seçilmiştir.

*Hüner cümlesi ana ma'lûm idi
Elinde her iş sanasın mûm idi (411)*

(Bütün sanatları bilirdi; her şey ona kolay gelirdi.)

Çin padişahının kızı Nev-bahâr'ın güzelliğini ifade etmek için "nigâr" kelimesi kullanılmıştır. Onun güzelliği, duvarlara çizilen güzel resimlere benzetilmiştir:

*Meger şâh-ı Çîn'ün kızı Nev-bahâr
Uyurken döşekde yatup ol nigâr (868)*

(Çin şahının duvarlara çizilen resimler gibi güzel olan kızı Nev-bahâr, döşekte uyurken...)

1.2.2. Yardımcı Kahramanlar

Yardımcı kahramanlar, olayların merkezinde yer almayan kişilerdir. Bunlardan asıl kahramanlara engel olan kötü tipler, mesnevinin sonunda cezalandırılmış; asıl kahramanlara yardım eden tipler ise ödüllendirilmiştir. Mesnevinin yardımcı kahramanlarından Süheyl'in babası, iyi huylu bir padişaktır:

*Atası komuş Bahr anun adını
İderdi biliş hulk ile yâdını (384)*

(Babası onun adını Bahr koymuş; onu bilgi ve iyi huyla anmış.)

Nakkaş, Süheyl ve Nev-bahâr'ın kavuşması için yardım eden bir kişidir. Mesnevide, Nakkaş'ın sanatkârlık ve yardımseverlik, bilgelik vasfına değinilmiştir. Aşağıdaki beyitte Nakkaş, akli başında olmayan Süheyl'e öğüt vermektedir:

*Nakâş ana didi ki hey zinhâr
Ögün dir bola kim sana Nev-bahâr (1663)*

(Nakkaş ona [Süheyl] aklını başına al. Nev-bahâr sana söz söylese sonrası kolaydır, dedi.)

Nakkaş, Süheyl'e aşk yolculuğunda sırdaştır. Süheyl'in derdiyle dertlenir:

*Melik-zâde tutdı anun didügin
Bilür gussa anun için yidiügin (1861)*

(Şehzade [Süheyl] Nakkaş'ın kendisi için tasalandığını bildiğinden onun dediğini tuttu.)

Mesnevide Cühûd adlı kişi, zengin bir tüccar olarak tanıtılmıştır:

*Gemi issi bir hoş cühûd idi bay
Bâzirgânlığa bulmuş idi kolay (2970)*

(Gemi sahibi Cühûd zengindi ve tüccarlıkla uğraşıyordu.)

Tâlis adlı şehrin padişahının oğlu Kaytâs, Nev-bahâr'ın âşıklarından biridir. Kaytâs, güçlü tedbirli bir şehzade olarak tasvir edilmiştir:

*Koduhları ad ana Kaytâs imiş
Elinden ilin kimse almaz imiş (3056)*

(Ona koydukları isim Kaytâs imiş. Onun şehrinin elinden kimse alamazmış.)

Kaytâs'ın babası Tâlis, oğluna devlet yönetimi hakkında bilgi vermiş onu iyi bir devlet adamı olarak yetiştirmiştir:

*Hemîn oğlı Tâlisün ol bir imiş
İşi beglik ü rây u tedbir imiş (3057)*

(Tâlis, oğluna tedbirli olmayı öğretmişti. Onun işi hep yöneticilik ve tedbirli olmaktı.)

Çin fağfurunun düşmanı olan Sa'lûk, Nev-bahâr'ın âşıklarından biridir. Sa'lûk, kötü ve çetin bir kişi olarak nitelendirilmiştir:

*Şehün bir yavuz düşmeni var idi
Yüzi kara vü sarp Sa'lûk adı (2365)*

(Şehin kötü bir düşmanı vardı. Yüzü kara ve çetin düşmanın adı Sa'lûk idi.)

Mesnevi kahramanlarından biri Câlûs'tur. Câlûs, asıl kahramanlardan Süheyl'e yardım eden kişilerden biridir. Bu bakımdan mesnevide iyi bir kişi olarak tasvir edilmiştir:

*Gelen yigidiün adı Câlûs idi
İşi erlik ü lutf u nâmûs idi (4207)*

(Gelen delikanlının adı Câlûs'tu; işi yiğitlik, iyilik ve doğruluktu.)

Mesnevide doğaüstü varlıklar, kahraman olarak seçilmiştir. Cinnîlerin şahı, Kaytâs'ın kız kardeşi ve cinnîlerin şahının karısı, peri mesnevideki doğaüstü varlıklardır. Kaytâs, kız kardeşinden Nev-bahâr'ın Tûfân şehrine gittiğini öğrenince kız kardeşi onu bir perinin sırtında Tûfân şehrine göndermiştir:

*Periye binüp nice Tûfân sarın
Bulup sûreti gördi birin birin (4966)*

(Kaytâs, periye binip Tûfân'a doğru gitti. Tûfândaki resmi bulup Nev-bahâr ile görüştü.)

Olağanüstü varlıklardan cinnîlerin şahı, ay gibi bir yiğit olarak nitelendirilmiştir:

*Biraz geçmedin bir yigit ay bigi
Ki cinnîlerün hoz ol imiş begi (3437)*

*Sudan çıhdı avcında bir kız eli
Ki gökceklerün ol idi gözeli (3438)*

(Biraz geçmeden kendisi cinlerin hükümdarı olan ay gibi bir yiğit, güzeller güzeli bir kız ile el ele sudan çıktı.)

1.3. Mekân

Mesnevide olay örgüsünün geçtiği pek çok mekân vardır. *Süheyl ü Nev-bahâr'* da Yemen, Çin, Tûfân, Hâverân, Tâlîs ili, Câlûs'un kalesi, Yun ve Kustâ şehri bu mekânlardan bazılarıdır. Mesnevide ele alınan öykü Yemen'de başlayıp Yemen'de sona ermiştir:

*Gönül ehline 'ışkın eyler nedîm
Yemen'de boyadur Süheyl'e edim (4)*

(Senin aşkın [kişiyi] gönül ehline arkadaş yapar. Yemen'de Süheyl'e gün ışığını ulaştırır.)

Süheyl, babasının vasiyeti üzerine Yemen'e gelip tahta geçince mesnevinin olay örgüsü sona ermiştir:

*Hem eyle itdiler kim dinmiş idi
Yemen içi uçmaga dönmiş idi (5572)*

(Yemendeki karışıklıklar bitmiş, Yemen cennete dönmüştü.)

Mesnevide olayların büyük bir kısmının geçtiği yer Çin'dir. Çin, Nev-bahâr'ın memleketidir. Nev-bahâr'ın resmini görüp âşık olan Süheyl, onu bulabilmek için resmi yapan nakkaş ile birlikte Çin'e gelmiştir. Çin fağfuru ile iyi ilişkiler kuran Süheyl'e Çin fağfuru, sarayının yakınına bir saray yaptırması için izin verir:

*Nakâş dir vezire ki sultân-ı Çîn
Yüce köşk yapıldığı anın için* (605)

(Nakkaş, vezire Çin ülkesinin sultanı onun için yüce bir köşk yapmıştı, der.)

Mesnevîde adı zikredilen şehirlerden Kustâ, bir ada şehridir:

*Ol adanın içinde hem var idi
Bir inen ulu şâr u Kustâ adı* (3050)

(O adanın içinde adı Kustâ olan çok büyük bir şehir vardı.)

Nev-bahâr'ın uzun yolculuklardan sonra geldiği Tûfân şehri, etrafından suların aktığı meyve bahçeleri içinde bir şehirdir:

*Şar adını Tûfân komuşlar imiş
Yöresi su akar u dürlü yemiş* (3581)

(Şehrin adını Tûfân diye koymuşlardı; etrafında sular akarmış, çeşitli meyveler varmış.)

Nev-bahâr, bu şehre geldiğinde şehrin padişahı ölmüştür. Şehir halkı, bir padişah seçmek ister ve şehrin kapısından giren ilk kişiyi padişah seçmeye karar verirler. İlk gelen Nev-bahâr'dır ve onu padişah seçerler. Bu motif, Nev-bahâr'ın artık rahata erişeceğine işaret eder:

*İrişdi vü bir çeşmeden içdi su
Didi görmeyem şallah ayruh kısı* (3582)

(Bir çeşmeye ulaştı, su içti ve inşallah bir daha sıkıntı görmeyeyim, dedi.)

Hâverân, Süheyl'in yakalanıp götürüldüğü deniz kıyısında bir şehirdir:

*Süheyl'i ol arada cün tuttılar
Şeh-i Hâverân'a alup gittiler* (4528)

(Süheyl'i orada yakalayınca Hâverân hükümdarına gittiler.)

Nev-bahâr'ın âşıkları tek tek Tûfân şehrine gelirler. En sonunda Süheyl, Tûfân'a gelir. İyiler ödüllendirilir. Kötüler cezalandırılır. Asıl kahramanlar evlenirler ve çocukları olur.

1.4. Zaman

Mesnevîde zaman, oldukça geniş bir mahiyette ele alınmıştır. Mesnevîde olayların anlatıldığı kısımlar, belirli ve belirsiz geçmiş zaman kipi ile anlatılmıştır. Aşağıdaki beyitte, belirli geçmiş zaman kipi vardır:

*Boyn tutdı vü bindi ol boynuna
Güherleri saçmış idi koynuna* (3924)

(Peri boynunu uzattı ve Kaytâs mücevherleri koynuna yerleştirip onun boynuna bindi.)

Süheyl'in babasından ve Süheyl'den bahsedilen aşağıdaki beyitte, belirsiz geçmiş zaman çekimi kullanılmıştır:

*Atası komuş Bahr anın adını
İderdi biliş hulk ile yâdını* (384)

(Babası onun adını Bahr koymuş; onu bilgi ve iyi huyla anmış.)

Mesnevîde tasvirlerin yapıldığı, açıklamaların yapıldığı bölümlerde geniş zaman kipi tercih edilmiştir:

*Ol ardınca Sa'lûk önince gider
Sanasın ki kargayı tâvus güder* (2398)

(Sa'lûk önden Nev-bahâr'ın onun peşinden gider. Sanasın kargayı tavus güder.)

2. Tasvir Üslubu

Tahirü'l-Mevlevî, *Edebiyat Lügatı*'nda tasvir ile tavsifin aynı manaya geldiğini ifade etmiştir. Sanat eserinde sanatsal tasvirler yapmanın duygu ve hayali ifade etme bakımından önemli olduğunu aksi halde yapılan tasvirin bilimsel bir rapor halini alacağını söylemiştir:

“Muallim Nâcî merhûm *Istılâhât-ı Edebiyye*'sinde tavsifi: «Bir şeyi göz önüne getirerek teccüm ettirecek sûrette o şeyin hâline münâsib bir takım tâbirât ile târif etmektir.» ibâresiyle anlatmak istiyor, öyle zannediyorum ki bu ibâre, tavsifin değil, târifin tarifi olur. Tavsîf, yâhud tasvîr: «bir şeyin sâde olduğu gibi değil, biraz da şâirce görüldüğü ve duyulduğu gibi anlatılmasıdır.» diyenlerin târifi daha doğru olsa gerekdir. Çünkü his ve hayâl karışmadan yapılan tasvirler, âdetâ fennî bir rapor olabilir” (Kürkçüoğlu 1994: 149).

Olay çevresinde oluşan edebî metinlerin karakteristik bir özelliği olarak tahkiye ve tasvirin bir arada ve iç içe kullanımı bu eserin de en belirgin vasfıdır. Sanatkâr, olayları anlatırken öyküleme üslubuna yer verir. Olayların anlatımına bağlı olarak kişi kadrosunun tanıtımı, mekân tanıtımı tasvir üslubu ile ifade edilir. “Tasvirden de mekân ve şahıslarla ilgili hususiyetleri dikkatlere sunmada yararlanır” (Aktaş 1986: 11-12).

Tasvirin iki türü vardır: Sanatsal ve açıklayıcı tasvir. Sanatsal tasvir, varlığın estetik hususiyetler gözetilerek betimlenmesidir. Açıklayıcı tasvir ise bir varlığın olduğu gibi betimlenmesini ifade eder. Tahirü'l-Mevlevî'nin ifade ettiği üzere “his ve hayalin olmadığı tasvire” (Kürkçüoğlu 1994: 149) açıklayıcı tasvir denir. *Süheyl ü Nev-bahâr*'da olayların anlatıldığı kısımlarda tahkiye, mekân ve kişilerin tanıtımının yapıldığı kısımlarda ise tasvir üslubu kullanılmıştır. Eserde sanatsal tasvir ile birlikte açıklamaların yapıldığı öğüt verilen kısımlarda açıklayıcı tasvire yer verilmiştir.

Sanatsal tasvir yapılırken doğadaki unsurlardan, benzetmelerden yararlanır. Edebî sanatlar kullanılarak okuyucunun hisleri ve hayal dünyası etkin hâle getirilir. Tasvir üslubuna örnek teşkil eden aşağıdaki beyitlerde edebî sanatlara başvurularak sanatsal tasvir yapılmıştır:

*Süheylî revân iltdiler gerdege
Salvirdiler şâhini ördeğe* (5093)

(Süheyl'i hemen gerdeğe yolladılar. [Sanki] şahini ördeğe salıverdiler.)

*Şütür-murg bigi ola ol çevük
Ne bellü uçar u ne götüre yük* (3883)

(O, devekuşu gibidir; ne açık bir şekilde uçar ne de yük taşır.)

*Şu zülfi ki ayruhsı bir din dutar
Kara diin içinün sevâdın dutar* (3885)

(Zülfü öyle ki başka bir düğüm tutar; karanlık gecenin karalığını kaplar.)

Aşağıdaki beyitlerde sanatkâr, gördüklerini olduğu gibi betimlemiştir. Bu sebeple aşağıdaki beyitlerde yapılan tasvirler açıklayıcı tasvirdir:

*Diregi gümiş agacı 'ûd idi
Ne kim istesek anda mevcûd idi* (488)

(Sütunu gümüştendi, ağacı ise öd ağacıydı; ne istesek orada vardı.)

*Her eyvânda tururdu bir taht u tâc
Kimi yeşm idi tahtının kimi 'âc* (489)

(Her eyvanda bir taht ve taş bulunurdu; tahtı yeşil taştan ve fildişinden oluşuyordu.)

*Bezenmiş yeşil kızıl u ağıla
Ber-â-berlik iderdi uçmagıla (487)*

([Kümbet]; yeşil, kızıl ve beyaz renklerle bezenmişti. Bu hâliyle cennetle eşlik ederdi.)

3. Hatabî Üslup

Kahramanların karşılıklı konuşmaları veya kahramanın kendi kendine konuşması, metne ayrı bir söyleyiş güzelliği katar. Hatabî üslup, hitabet esasına dayanan bir üslup türüdür (Durmuş 2009: 384). Mesnevi gibi hacimli eserlerde okuyucu veya dinleyicinin dikkatini canlı tutmak için bu üslup çeşidinden faydalanılır. Bu üslup daha çok tiyatrodaki kullanılmakla birlikte roman ve öykü, mesnevi gibi tahkiyeye dayalı metinlerde de yer almaktadır. Kişinin kendisini muhatap alarak yaptığı konuşmaları da hatabî üslup olarak değerlendirmek mümkündür. Hatabî üslup, eserde yer alan kişilerin duygularını ifade etmelerine imkân tanımaktadır. Bu bakımdan mesnevide duygunun karşıdaki kişiye net bir biçimde ifade edildiği durumlarda bu üslup çeşidine başvurulmuştur. Özellikle *Süheyl ve Nev-bahâr*'ın duygu değeri taşıyan konuşmaları hatabî üslubun kullanıldığı bölümlerdir. Aşağıda bu bölümlerden kesitler yer almaktadır:

*Elin sundı tutdı yine Nev-bahâr
Öpüp yüzine sürdi didi i yâr (1840)*

(Elini Nev-bahâr'a uzattı ve elini öpüp yüzüne sürerek ey sevgili, dedi.)

*Var olgıl ki tutdun müşerref beni
Ölürsem unutmıyavan ben seni (1841)*

(Beni şerefliendirdiğin için var ol! Ölünceye kadar seni unutmıyacağım.)

Aşağıdaki örnekler baba ile oğlun duygusal konuşmalarının yer aldığı hatabî üsluba örnek teşkil eden beyitlerdir:

*Ki iy gözlerümün çerâğı ogul
Yiter ur yüregüme tağı ogul (739)*

(Ey, gözümün nuru oğul! Yüreğimi dağladığın yeter.)

*Atam didi katumda kogıl bunı
Ki göre turam ögleyicek seni (2309)*

(Babam, bu hizmetkârı yanımda bırak ki seni özleyince ona bakar dururum, dedi.)

*Didüm iy baba sen bu sözüni kes
Ben ansuz olımazvanın bir nefes (2310)*

(Ey baba, sen bu konuşmayı bitir; ben onsuz bir an bile ayrı yerde kalamam, dedim.)

Çağdaş romanlarda kullanılan iç konuşma tekniği, hatabî üslup içerisinde değerlendirilebilir. Kahraman karşısında birisi varmış gibi düşünerek kendisiyle konuşmaktadır. Bu teknikle kahramanın iç dünyası ve duyguları hakkında bilgi verilmektedir. Aşağıdaki üç beyitte; Nev-bahâr'ın Süheyl'e kavuştuğu vakit içinden geçen duygular, aktarılmaktadır. Bu beyitlerde, hatabî üslup özelliği vardır:

*Eyitdi sanasın degül bu Süheyl
Ki ben 'ışkına eyledüm idi meyl (4825)*

(Benim aşkına gönül verdiğim Süheyl'in bu olmadığını sanırsın, dedi.)

*Dirîgâ bunun görki noldı 'aceb
Ne hâle düşüp gör ki noldı 'aceb (4826)*

(Eyvahlar olsun! Acaba, bunun güzelliğine ne oldu! Ne hâle düşmüş, acaba ona ne oldu?)

*Velî Tangrıya eyledi şükr öküş
Ki endîşe eyledüğüm geldi tuş (4827)*

(Allah'a şükürler olsun. Endişelerim yersiz çıktı.)

4. Edebî Üslup

Süheyl ü Nev-bahâr mesnevisi hacimli bir eserdir. Hoca Mes'ûd bu uzun mesnevîde okuyucu ve dinleyicilerin dikkatini canlı tutabilmek için farklı üslup türlerini ilgi çekici bir biçimde kullanmıştır. Edebî üslup, sanatkârın tercih ettiği üslup çeşitlerinden biridir. Bu üslup çeşidi, estetik haz uyandırmak amacını taşıyan eserlerde kullanılmaktadır (Durmuş 2009: 383). Edebî sanatlar, zarif hayaller, söyleyiş güzelliği, tasvir, soyutlama, somutlama, metindeki ahenk unsurları edebî üslubun kullanıldığı metinlerde eserin estetik değerine katkı yapan unsurlardır. Aşağıda bu üsluba örnek teşkil eden beyitler verilmiştir:

Mevsimlerin değişmesinin anlatıldığı beyitte; Allah'ın yaratıcılık vasfı, kuru gövdeye can vermek ifadesiyle estetik bir biçimde anlatılmıştır:

*Yürüdür yazı kış sovuğun sürüp
Yürüdür kuru gövdeye cân virüp (20)*

(Kış soğuşunu gönderip yazı getirir; kuru gövdeye can verip onu yaşatır.)

Kirpi ve yengecin şekil özellikleri göz önünde bulundurularak kirpi okçu, yengeç ise mızrak sallayan savaşçı olarak tasavvur edilmiştir:

*Görürsin hilâf işbu ma'nîde yok
Ki yengeç tutar huşt atar kirpi ok (25)*

(Sen de görüyorsun ki bu manada yalan yoktur; yengeç mızrak tutar, kirpi ise ok atar.)

Sevgiliden ayrı kalan âşığın hâlinin karada kalan balığa teşbih edildiği beyitte edebî üslup özelliği görülmektedir:

*Eger sen gidüp ben kalırsam bayık
Ölürem nite kim kuruda balık (770)*

(Sen, gidip ben burada kalırsam kuşkusuz karada kalan balığın ölmesi gibi yok olurum.)

Somutlamanın yapıldığı beyitte, horoz sesinin verdiği rahatsızlık soğuk kelimesine mecaz anlam yüklemek suretiyle ifade edilmiştir:

*Biraz yatdılar nâ-geh ötdi tavuh
Tavuh üni geldi bulara sovuş (1837)*

(Biraz yattıktan sonra birden horoz öttü, horozun sesi bunlara soğuk geldi.)

5. İlmî Üslup

Açıklama yapmak, haber vermek, öğüt ve bilgi vermek bu üslubun kullanıldığı metnin en belirgin vasfıdır. Bu üslubun kullanıldığı eserlerde açıklık ve anlaşılabilirlik en çok dikkat edilen hususlardandır (Durmuş 2009: 383). Sanat yapma amacı taşımadığı için anlatımın süslü söyleyişten uzak olmasına dikkat edilir. Kelimeler gerçek anlamında kullanılır. *Süheyl ü Nev-bahâr* adlı mesnevîde kişi ve mekân hakkında açıklama yapılan bölümlerde, tabiattaki varlıkların özellikleri açıklanırken ilmî üsluba başvurulmuştur.

Aşağıdaki beyitte güherin denizdeki sadeften beslendiği, hoş kokan güllerin ise dikenler arasından yetiştiği söylenmiştir:

*Denizde sadefler ki bisler güher
Dikendeki güller ki gökcek kohar* (40)

(Denizde sadefler mücevherleri besler, dikenler arasındaki güller hoş kokar.)

Örneklendirmenin yapıldığı aşağıdaki beyitlerde konu daha açık ve anlaşılır bir biçimde ifade edilmiştir. Beyitlerde ilmi üslubun özelliklerinden yararlanılmıştır. Beyitlerde zayıf ve küçük olmasına karşın sivrisineğin Nemrûd'u helak ettiği ifade edilmiştir:

*Anun emriyle şu sivrisinek
Kim anda ne kuvvet var u ne enek* (79)

*Bilürsin ki Nemrûd'ı kahr eyledi
Ana tatlu dirliği zehr eyledi* (80)

(Kuvveti ve çene kemiği olmamasına rağmen bu sivrisinek onun emriyle bilirsin ki Nemrûd'u helak etti, ona tatlı hayatı zehir etti.)

Kıssadan hisse çıkarma, ders verme amacı taşıyan metinlerde de ilmi üsluba başvurulur. Metnin bütünü içine serpiştirilen ve mesnevinin başında yer alan "Der-Hikmet ve Nasihat" bölümünün varlığı, ilmî üslubun metin içerisindeki kullanımına örnek teşkil etmektedir. Aşağıdaki beyitlerde verilen öğütler, ilmî üslup örnekleridir:

*Er ol ola kim 'aybını gözedür
Yok ol kim dil ayrıklara uzadur* (175)

(İnsan olan kendi kusurunu gözetir; insan olmayan dilini başkalarına uzatır.)

*Erün geöherine tahammül gerek
Evün düzenine tecemmül gerek* (186)

(Evin düzenine süs gerektiği gibi insanın cevherine sabır ve tahammül gerekir.)

*Çü 'ilm ola ton olmasa sehldür
Ki ton ile fahr eylemek cehldür* (194)

(Kişide ilim olması gerekir, elbise olmasa da olur çünkü giyim kuşam ile böbürlenmek cahilliktir.)

*Ayak kimse işigine admagıl
Bal ola sanup aguyı tatmagıl* (212)

(Kimsenin eşğine ayak basma, zehri bal sanıp tatma!)

*Kerîm ol ola kim ölürse acın
Gözetmeye nâ-kesden etmek ucın* (223)

(Cömert olan kişi açlıktan ölse dahi cimriden bir parça ekmek istemez.)

*Pes incitme zinhâr gönülleri
İçünü taşun bigi tutgıl arı* (269)

(Öyle ise sakın gönülleri incitme; içini dışın gibi saf, temiz tut!)

Mesnevîde atasözüne çok yer verilmesi öğüt verme, ders verme, verilen öğüdü somutlaştırıp kalıcı hâle getirme amacı taşır. Metinde geçen atasözleri metne ayrı bir dil zenginliği kazandırmıştır. Aşağıdaki beyitlerde geçen atasözleri ilmî üsluba örnek teşkil etmektedir:

*İli söz ile ilan inden çıkar
Ulu söz ile kişi dinden çıkar* (232)

(Tatlı söz ile yılan yuvasından çıkar; büyük söz ile kişi dinden çıkar.)

*Garîblığıla kana döner bağır
Meseldür taş olur yirinde ağır (699)*

(Gurbetle, ciğer kana döner. Atasözüdür ki taş yerinde ağır olur.)

*Bu ma'nii her kimse key anlasun
Ki taş yuvnılıcak yapışmaz yosun (700)*

(Bu manayı herkes nasıl anlayabilsin? Taş yuvarlanınca yosun tutmaz.)

Süheyl ü Nev-bahâr mesnevisinde ayet ve hadislerden iktibas yapılmak suretiyle ifadeyi pekiştirme yoluna gidilmiştir. Nasihat etme geleneğinin tesiriyle ilmî üslûbun hâkim olduğu “Der-Hikmet ü Nasihat” ile peygambere ve dört halifeye övgülerin yapıldığı bölümlerde ayet ve hadislerden iktibas yapılmıştır. Aşağıdaki beyitte “İlim Çin’de de olsa arayınız.” hadisi iktibas edilmiştir:

*Ne kim var ise ‘ilmün içindedür
Varun ‘ilmi isten eger Çin’dedür (197)*

(Ne varsa ilmin içindedir; ilim Çin’de dahi olsa oraya gidip arayın.)

Miraç gecesinde Hz. Muhammed’in Allah ile arasında kalan mesafenin anlatıldığı aşağıdaki beyitte; “kâbe kavseyn” kelimeleri iktibas edilmiştir. Ayetin tamamı ve meali şu şekildedir: “Fe kâne kâbe kavseyni ev ednâ”(Necm 53: 9). “Öyle ki iki yay kadar hatta daha yakın oldu” (Karaman vd. 2014: 525).

*Yakıncak nice bulduğımı Hak’ı
Gerek bilesin Kâbe kavseyni okı (139)*

(Allah’ı çok yakından nasıl gördüğünü anlamak istersen Allah’a iki yay boyu yaklaşmanın ne olduğunu bilmelisin.)

6. İlmî-Edebî Üslup

Bu tür üslubun en belirgin özelliği hem açıklayıcı, öğretici hem de sanatsal söyleyiş biçiminin bir arada bulunmasıdır. Bu üslup çeşidi, ilmî ve edebî üslubun birleşimidir (Durmuş, 2009: 384). *Süheyl ü Nev-bahâr* adlı mesnevide açıklamalar, öğütler estetik biçimde ifade edilmiştir. Aşağıdaki beyitte, kanlı gözyaşı döktüğü açıklanan kişinin hâli gelincik çiçeğinin rengine benzetilmiştir. Hâl kelimesinin ben anlamına çağrışım yapılarak gelincik çiçeğinin ortasındaki kara benek ile ben arasındaki benzerlik vurgulanmıştır:

*Bunu didi vü kan yaşın akladı
Gelincük bigi yüregın tağladı (2010)*

(Kanlı gözyaşı dökerek bu söyledi; gelincik gibi yüreğini dağladı.)

Kıyafet, süs ve gösterişe önem vermemek gerektiğinin anlatıldığı beyitte; süs ve gösteriş ile gelincik çiçeği arasında çağrışım oluşturulmuştur:

*İçi boş olan er taşını bezer
Gelincük bigi halk içinde gezer (189)*

(İçi boş olan, dışını süsler; gelincik gibi halk içinde gezer.)

Aşağıdaki beyitte nasihat ile uslanmayana verilen öğüt, çorak yere saçılan tohuma benzetilmiştir:

*Veli dutmayana ger öğüt vire
Tağıtmuş ola tohmı çorak yire (324)*

(Fakat öğüt dinlemeyene öğüt verilirse kişi çorak yere tohumu serpmiş gibi olur.)

7. Masal, Efsane, Halk Hikâyesi, Menkıbe gibi Türlerde Görülen Üslup Özellikleri

Bir edebî türe özgü üslup özelliği, başka edebî türlerin içinde kullanılabilir. Mektup veya günlük şeklinde öyküler, romanlar, şiirler yazılmıştır. Benzer şekilde bir türün söyleyiş özelliklerinin başka edebî türler içinde yer alması, sanatçılara farklı edebî türlerin özelliklerinden faydalanma imkânı tanımaktadır. *Süheyl ü Nev-bahâr* adlı mesnevîde sanatkar, masal, efsane, halk hikâyesi, menkıbe gibi edebî türlere ait söyleyiş hususiyetlerinden yararlanarak eserde üslup çeşitliliği oluşturmuş, metni tekdüze bir üsluptan kurtarmıştır. Günümüzde postmodern romanlarda anlatım tekniği olarak masal, efsane, halk hikâyesi, menkıbe gibi türlerin söyleyiş hususiyetleri, bu geleneksel türlerdeki zaman ve mekânlar arasındaki geçişler bir üslup özelliği olarak taklit edilmektedir.

Zaman ve mekân atlama her ne kadar masallarda, menkıbelerde, efsanelerde karşılaşılan bir üslup özelliği olsa da bu mesnevîde de yer almaktadır: Kaytâs'ın kız kardeşi cinniler beyinin karısıdır. Kardeşi Kaytâs, Nev-bahâr'ın Tûfân şehrine gittiğini öğrenince bir periden yardım isteyen Kaytâs'ın kız kardeşi, perinin kısa sürede kardeşini Tûfân şehrine götürmesini ister. Aşağıdaki üç beyitte bu durumdan bahsedilmektedir:

*Hemân lahza ol bir perî ohudı
Ki uçıcagaz sanasın oh idi (3919)*

(O, ok gibi uçan bir periyi hemen çağırdı.)

*Didi kardaşum durur işbu kişî
Bunun oldı Tûfân şarında işi (3920)*

(Bu benim kardeşimdir, bunun Tûfân şehrinde bir işi vardır, dedi.)

Perinin sırtına binen Kaytâs, kısa sürede Tûfân şehrine gelir. Kısa sürede bir mekândan başka bir mekâna gitme durumu masal, halk hikâyesi ve efsanelerde karşılaşılan bir durumdur:

*Boyn tutdı vü bindi ol boynuna
Güherleri saçmuş idi koynuna (3924)*

(Mücevherleri boynuna takmış bir peri boynunu uzattı ve Kaytâs onun boynuna bindi.)

Masal türüne ait bir üslup özelliği olan biçimsel sayıların kullanımı, metnin masal üslubunun özelliklerini taşıdığı bir diğer göstergesidir. Aşağıdaki beyitlerde üç biçimsel sayısının kullanımı örneklendirilmiştir:

*Sıyrdup denizi ol üç dün ü gün
Hem açlıktan oldı inen zebun (3827)*

(Üç gün ve üç gece denizi sıyrarak geçti; hem açlıktan oldukça güçsüz hale gelmişti.)

*Bunı didi vü gitdi üç dün ü gün
Görinüpdî gün kara nite ki dün (3848)*

(Bunu söyledi; üç gün ve üç gece yol aldı; Güneş kara bir şekilde gece gibi görünmüştü.)

Masallarda karşılaşılan bir diğer üslup özelliği de yasak ve yasağın çiğnenmesi motifidir. *Süheyl ü Nev-bahâr*'da Yemen padişahı Bahr'ın kırk odalı hazine odasından kırkinci odanın kapısı kilitlidir ve anahtarı babası hamamda iken ondan habersiz alan Süheyl, kırkinci odaya girmeme yasağını çiğnemiştir:

*Atam gör benüm ile nitdi dirîg
Ki kem nesneyi nice tutdı dirîg (461)*
(Eyvah! Babamın bana birkaç şeyi nasıl yasakladığını gör!)

Halk hikâyelerinde ve aşk konulu mesnevilerde sıklıkla yer alan rüya görerek âşık olma veya resme bakıp âşık olma motifi *Süheyl ü Nev-bahâr* mesnevisinde aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir:

*Meger şâh-ı Çîn'ün kızı Nev-bahâr
Uyurken döşekde yatup ol nigâr (868)*

*Düşinde görür kim bir ulu toğan
İner gökyüzünden ü eyler figân (869)*

*Konar gögsi üstinde kılur karâr
Urur kaynagını yüregın yarar (870)*

(Meğer Çin hükümdarının kızı Nev-bahâr, resim gibi güzel sevgili, yatağında uyurken rüyasında büyük bir doğanın inleyerek gökyüzünden indiğini ve kendi göğsünün üzerine konarak pençesini vurup yüreğini yardığını görür.)

Rüyada doğan görmek: “izzete, şerefe, saltanata, düşmana galip gelmeye, arzu ve isteklere kavuşmaya, evlâda, hanıma, memleketlere, güzel mallara, sıhhate, gam ve kederden ferahlığa, gözlerin sağlamlığına ve çok sefer etmeye delâlet eder” (Bursalı 1993: 167). Nev-bahâr ve dadısı rüyadaki doğanı; Nev-bahâr'a bir padişahın talip olacağı şeklinde yorumlamışlardır:

*Toğan bir ulu pâdişâhdur bayık
Ki göre beni kendüazine layık (875)*

(Doğan, kuşkusuz genç bir padişahdır; bu padişah beni kendine uygun görmektedir.)

8. Sanatkârın Söyleyiş Hususiyetleri

Süheyl ü Nev-bahâr adlı eserde sanatkâra özgü bazı üslup özellikleri vardır. Dikkati çeken üslup özelliğinden birisi, olayların anlatımı sırasında Hoca Mes'ûd'un araya girerek meddahların hikâyeye anlatırken uyguladığı, dinleyicinin dikkatini çekmeyi amaçlayan okuyucu veya dinleyiciye hitap etme geleneğine yer vermiş olmasıdır. Aşağıdaki beyit, bu durumu örneklendirmektedir.

*Gel indi Süheylün işit işini
Perâkendeliğın ü teşvişini (4175)*

(Gel, şimdi Süheyl'in ne yaptığını, perişanlığını ve karışıklığını dinle!)

Aşağıdaki beyitte meddah geleneğinde ve masallarda karşılaşılan dikkat çekme ve olaylar arasında geçiş yapma imkânı veren, sanatkârın anlatım özelliği olarak da değerlendirilebilecek olan “biz haberi Süheyl ile kızdan verelim” şeklinde bir söyleyiş özelliği yer almaktadır. Sanatkâr, zaman ve olaylar arasında geçiş yaparken bu söyleyiş hususiyetinden yararlanmışır:

*Yine biz Süheyl ile kızdan haber
Diyelüm ki niddiler iy pür-hüner (1999)*

(Ey çok hüner sahibi! Biz tekrar Süheyl ile Nev-bahâr'ın ne yaptıklarını anlatalım.)

Sanatçıya ait bir üslup özelliği olarak kabul edebilecek bir diğer hususiyet de metinde Eski Anadolu Türkçesine ait kelimelerin sıklıkla kullanılmış olmasıdır. Aşağıdaki beyitlerde Eski Anadolu Türkçesine ait kelimeler altı çizili olarak verilmiştir:

Yürüyen sürünen yügüren uçan
Görünen yavınan çapınan kaçan (29)

İri vü uşag u 'aziz ü zelîl
Anun sun'ına her biridür delil (30)

(Yürüyen, sürünen, koşan, uçan, görünen, görünmeyen, hızlı yürüyen, kaçan; büyük küçük, yüce ve aşağı olan her şey onun sanatına bir delildir.)

Yemek içmek ü okumak yazmak
Yigirek ki dünyâ koyup azmak (307)

(Yemek, içmek ve okumak, yazmak; dünyadan vazgeçip, sapkınlığa düşmekten iyidir.)

Yigit kim azacuk anun 'aklı var
Karı dünyâyı nite öküş kovar (308)

(Azıcık akli olan yiğit, koca dünyanın peşinden hiç koşar mı?)

Dertli insanın kararı, yoktur: Uyku uyuyamaz, yerinde duramaz. Âşığın hâli ve tavrı bu şekildedir. Süheyl'in aşkın kendisini düşürdüğü durumu nitelerken söylediği sözler; *Orhun Yazıtları*'nda düşmanların Türk milletini yok etmek için yaptığı planı Oğuz'dan gelen casustan öğrenip dertlenen Tonyukuk'un içinde bulunduğu durumu anlatmak için söylediği; "Ol sabıg eşidip tün udısıkm kelmedi, küntüz olırsıkm kelmedi. (O sözü işitip gece uyuyacağım gelmedi, gündüz oturacağım gelmedi)" (Ergin 2003: 68-69) şeklindeki cümle ile benzerlik göstermektedir:

Ne oturmagum var ne yatmaklıgum
Muhâl ola anı unutmaklıgum (4982)

(Ne oturasım ne de yatasım var; onu [Nev-bahâr'ı] unutmam imkânsız bir şeydir.)

Süheyl ü Nev-bahâr mesnevisinde üslup özelliği olarak değerlendirilebilecek bir diğer önemli husus; cin görünce tütsü yakmak, peri görünce gülsuyu ile yıkanmak, kadının bir erkeğe olan sevgisini ona turunç fırlatarak ifade etmesi gibi döneminin örf, adet ve inanışının yansıtılmasıdır. Aşağıdaki beyitte cin gören kişiye öd ağacı, misk ve şeker karıştırılıp tütsü yakma geleneğinden bahsedilmiştir:

Biri dir ki cinni görindi meger
Dütüzdürünüz 'ûd u müşk ü şeker (532)

(Biri, olsa olsa ona cin görünmüştür; öd, misk ve şekerden oluşan tütsü ile onu tütsülemek gerekir, der.)

Peri gören kişinin gül suyuyla yıkanırsa kendisine geleceği söylenmiştir:

Biri dir görindi perî gözine
Gül-âb ile yun gele kendüzine (533)

(Biri, perinin kendisine göründüğünü gül suyu ile yıkanırsa kendine geleceğini söyler.)

Sanatkâr beyitlerde, kadının erkeğe olan ilgisini turunç fırlatarak ifade etmesi geleneğinden söz etmiştir:

Sıgadı kolım vü uzatdı hoş
Turuncı ki dutardı uz atdı hoş (1667)

Süheyli revân urdı çah gögsire
Ki ya'nî sana gör nidem iy sere (1668)

(Elinde tuttuğu turuncu atmak için kollarını sıvadı ve Süheyl'e, sana neler yapacağımı gör dercesine elindeki turuncu ustaca fırlatarak Süheyl'in tam göğsüne vurdu.)

Sonuç

Süheyl ü Nev-bahâr mesnevisinde ilmî, edebî, hatabî, ilmî-edebî, tasvir, öyküleme üslubu gibi farklı üslup türlerinin yer alması; oldukça hacimli olan metnin başından sonuna kadar dikkatin azalmasını önlemiştir. Böylece okuyucunun ve dinleyicinin dikkati, eserin başından sonuna kadar canlı tutulmuştur.

Mesnevîde tasvir ve tahkiye üslubuna ait özellikler ağırlıktadır. Yapılan tasvirler canlı ve işlevseldir. Metinde, tasvir üslubu etkin bir şekilde kullanılmıştır. Verilmek istenen açık ve örtük iletiler, eser boyunca ilmî ve ilmî-edebî üslubun özelliklerine uygun bir biçimde verilmiştir. Sanatkâr, hatabî üslubu kahramanların duygularını, karşılıklı veya kişinin kendisini muhatap alarak iç konuşma tekniği olarak nitelenebileceğimiz bir şekilde kullanmıştır. Masal, menkıbe, halk hikâyesi ve efsane gibi daha çok sözlü kültüre dayanan anlatı türlerine ait üslup özelliklerine yer verilmesi eserin üslup çeşitliliğine katkıda bulunmuştur.

Mesnevîler, hacim ve işlev bakımından günümüzün romanı olarak kabul edilebilirler. Roman türünde farklı anlatım tekniklerinin kullanımının eserin zenginliğine katkıda bulunduğu gibi mesnevîde de dil ve söyleyişte farklılık, üslupta çeşitlilik eserin niteliğine olumlu yönde katkı sağlamaktadır. *Süheyl ü Nev-bahâr*'da hatabî üslubun içerisinde ele alınan kahramanın kendini muhatap alarak iç dünyasını ve duygularını aktarması hususu, çağdaş romanlarda iç konuşma tekniği olarak ifade edilmektedir. Postmodern romanlardaki zaman ve mekânlar arası geçişler, olağan ve olağanüstü olay, kişi ve mekânlara yer verilmesi, geleneksel anlatı türlerine ait üslup özelliklerine yer verilmesi *Süheyl ü Nev-bahâr* adlı eserin postmodern roman ile benzer taraflarıdır.

Masal, halk hikâyesi, menkıbe, efsane gibi farklı edebî türlere ait anlatım özelliklerinin mesnevîde yer alması; o dönem toplumunun yaşamı hayal-gerçek bütünlüğü içinde algıladığının göstergesidir.

Eserde Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait kelimelerin, deyim ve atasözlerinin sık kullanılması metnin yazıldığı dönemin dil ve söyleyiş özelliklerini gözler önüne sermesi bakımından mühimdir.

Öğüt verilen beyitlerde ayet ve hadislerden yararlanılmıştır. Pek çok beyitte açıklamalar estetik bir biçimde örneklendirilmiştir. Bu durum eserin Kur'an-ı Kerim ve hadislerin söyleyiş özelliklerinden izler taşıdığını göstermektedir. Bu sebeple, eserin üslup bakımından etkilendiği temel kaynaklardan biri, İslam kültürüdür.

Eserde dönemin kültürel yapısı içinde yer alan peri gören kişinin gül suyu ile yıkanması, cinleri uzaklaştırmak için öd ağacı, şeker ve miskin karışımından elde edilen tütsü yakılması, kadınların bir erkeği beğendiklerini ifade etmek için ona turuncu fırlatmaları gibi kültürel öğelere yer verilmiştir.

Sonuç olarak Hoca Mes'ûd'un *Süheyl ü Nev-bahâr* mesnevisi; farklı üslup türlerinin kullanılması, çeşitli edebî türlerin üslup özelliklerine yer verilmesi, Türk ve İslam edebiyatının üslup geleneğinden beslenmesi, sözlü kültüre ait özellikleri yapısında barındırması, devrinin söz varlığını başarıyla yansıtması bakımından Türk edebiyatının seçkin eserlerindedir.

Kaynakça

- Akalın, Şükrü Halûk- vd. (2011). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aktaş, Şerif (1986). *Edebiyatta Üslup ve Problemleri*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Bursalı, Mustafa Necati (1993). *Nablusî, İbn-i Şîrîn ve Seyyid Süleyman'dan Derlenen Büyük İslami Rüya Tabirleri Ansiklopedisi*. İstanbul: Çelik Yayınevi.
- Ciğa, Özkan (2013) *Süheyl ü Nev-bahâr (Metin- Aktarma, Art Zamanlı Anlam Değişmeleri)*. Diyarbakır: Dicle Üniversitesi SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi.
- Çalışkan, Adem (2014). Üslup ve Üslupbilim Üzerine-1: İlk Belirlemeler / On Style and Stylistics-1: Preliminary Orientations. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research*, (10), 7-34.
- Çoban, Ahmet (2004). *Edebiyatta Üslup Üzerine (Sözün Tadını Dilde Duymak)*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Devellioğlu, Ferit (1993). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*. Ankara: Aydın Kitabevi.
- Dilçin, Cem (1991). *Mes'ûd bin Ahmed, Süheyl ü Nev-bahâr*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Durmuş, İsmail (2009). Üslup. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 42, 383-385.
- Ece, Selami (2004). Mesnevilerde Öyküleme Özellikleri ve Üslup. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (24), 11-21.
- Ergin, Muharrem (2003). *Orhun Abideleri*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Filizok, Rıza ve Saltık, Eylem (2013). *Edebiyat Kuramları*. Eskişehir: AÖF Yayınları.
- Kahraman, Alim (2012). Türk Edebiyatı(nda Üslup). İstanbul: *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 42, 387-388.
- Kaplan, Mehmet (1983). *Tanpınar'ın Şiir Dünyası*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Karaman, Hayrettin- vd. (2014). *Kur'an Yolu Meali*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Kavruk, Hasan ve Pala, İskender (1998). Hikâye. İstanbul: *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 17, 491-493.
- Levend Ağâh Sırrı (1968). Divan Edebiyatında Hikâye. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 15, 71-117.
- Tahirü'l-Mevlevî, (1994). *Edebiyat Lügati* (haz. Kemâl Edîb Kürkçüoğlu). İstanbul: Enderun Kitabevi.
- Karaköse, Saadet (2006). Eski Türk Edebiyatında Düşünce ve İfade İnceliği Üzerine Tespitler. *İstanbul: Osmanlı Araştırmaları XXVII Prof. Dr. Mehmet Çavuşolu'na Armağan III*, 161-181.
- Moran, Berna (2001). *Edebiyat Kuramları ve Eleştiri*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Mütercim Asım Efendi (2009). *Burhân-ı Katı'* (haz. Mürsel Öztürk ve Derya Örs). Ankara: Türk Dil Kurumu yayınları.
- Tezcan, Semih (1994). *Süheyl ü Nev-bahâr Üzerine Notlar*. Ankara: Simurg Yayınları.

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research

|| Sayı/Issue 5 (Ağustos/ August 2021), s. 195-206.
|| Geliş Tarihi-Received: 29.07.2021
|| Kabul Tarihi-Accepted: 26.08.2021
|| Araştırma Makalesi-Research Article
|| ISSN: 2687-5675
|| DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.976332

Halk ve Divan Edebiyatı Müsterekliği Bağlamında Karacaoğlan Şiirlerinde ve Bâkî Divanı'nda Kumru Kuşu

*Dove Bird in Karacaoğlan Poems and Bâkî's Divan in the Context of the
Commonality of Folk and Divan Literature*

Yasin UYSAL*

Öz

Sözlü ve yazılı kültür ürünleri insana, yaşama, doğaya ve canlılara ait sayısız unsuru içerisinde barındırır. Türk edebiyatının vazgeçilmez iki kolu olan halk ve divan Şiri de insana, doğaya, yaşama ve canlılara ait pek çok özelliği ve öğeyi içerir. Sanılanın aksine, aralarında yoğun bir biçim, konu ve hayal müstereklikleri bulunduran divan ve halk Şairleri doğayı ve canlıları Şiirlerinde farklı açılardan işlemişlerdir. Her iki gelenek içerisinde yetişen Şairler farklı tarzlarda Şiirler yazmış olsalar da Türk kültürü içerisinde yer alan veya daha sonradan eklenen unsurları ele almışlardır. Bu bakımdan halk ve divan Şirin konu, kaynak ve yer yer hayal benzerliği bulunmaktadır. Söz konusu bu benzerlikleri veya müstereklikleri incelemek, Türk edebiyatı araştırmalarına katkı sağlayacaktır. Yapılan bu çalışma içerisinde de halk edebiyatının ünlü ozanlarından olan Karacaoğlan'ın Şiirlerinde ve divan edebiyatının temsilcilerden olan Bâkî'nin *Divan'*ında yer alan kumru kuşu hakkında bir inceleme ortaya konmuştur. Yapılan bu inceleme, divan ve halk edebiyatı müsterekliği bakımından ele alınmıştır. Çalışmada ilk olarak divan ve halk edebiyatı müsterekliklerine değinilmiştir. Ardından da kumru/üveyik kuşu hakkında çeşitli bilgiler verilip Karacaoğlan ve Bâkî Şiirlerinde söz konusu bu kuşun yer aldığı dörtlükler ve beyitler incelenmiştir. İncelemelerin sonunda Karacaoğlan'ın ve Bâkî'nin Şiirlerinde kumru kuşunun nasıl ele alındığına dair bir sonuca ulaşılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Halk edebiyatı, divan edebiyatı, Karacaoğlan, Bâkî, kumru.

Abstract

Oral and written culture products contain countless elements of human, life, nature and living things. Folk and divan poetry, which are two indispensable branches of Turkish literature, also contain many characteristics and elements belonging to human beings, nature, life and living things. Contrary to popular belief, divan and folk poets, which have intense commonalities of form, subject and imagination, treated nature and living things from different angles in their poems. Although the poets who grew up in both traditions wrote poems in different styles, they dealt with the elements in Turkish culture or added later. In this respect, folk and divan poetry have similarity in subject, source and place to place. Examining these similarities or commonalities will contribute to Turkish literature research. In this study, a study about the dove bird in the poems of Karacaoğlan, one of the famous poets of folk literature, and in the Divan of Bâkî, who is one of the representatives of divan

* Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Türk Halk Edebiyatı Bilim Dalı, İstanbul/Türkiye, e-posta: yasin.uysal@marun.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0189-6414>.

literature, was put forward. This analysis has been handled in terms of the commonality of divan and folk literature. Firstly, the commonness of divan and folk literature was mentioned in the study. Then, various information about the dove / turtledove bird was given, and the quatrains and couplets in which this bird appeared in the poems of Karacaoğlan and Bâkî were examined. At the end of the investigations, it was tried to reach a conclusion about how the dove bird is handled in the poems of Karacaoğlan and Bâkî.

Keywords: Folk literature, divan literature, Karacaoğlan, Bâkî, dove.

Giriş

Edebiyat ve edebî ürünler oluştukları sosyal yapı, coğrafya, dil, din ve kültürün pek çok özelliğini içerisinde barındırır. Bu açıdan edebiyat ve edebî ürünler ele alınan bu unsurların birer yansımasıdır. Toplumların sosyo-bilişsel özellikleri edebiyat tarzlarını ve ürünlerini şekillendirmektedir. Bu yüzden belirli bir topluma ait olan edebiyat ve edebi ürünler o toplumun içerisindeki insanlar tarafından anlaşılır ve yayılır. Türk edebiyatı da Türk toplumun anladığı, ürettiği ve yaşattığı bir sanat geleneği ve kültürüdür.

Pek çok toplumsal gelişme ve değişmeden dolayı Türk edebiyatı kendi içerisinde belirli dönemlere ve tarzlara (üslûp, sanat ve akım) ayrılmıştır. Divan ve halk edebiyatı da Türk edebiyatının tarihi süreç içerisinde birbirlerinden farklı estetik unsurları ve sanatları benimseyen iki şubesidir. Bu iki kol her ne kadar farklı estetik kaideleri ve sanatları benimsemiş olsa da köken ve kaynak olarak aynı kültürü, yaşamı, düşünceyi ve inancı ele almaktadır. Hem divan hem de halk edebiyatı Türk kültürü ve edebiyatının iki yapı taşıdır. İçeriklerinde benzer konu, motif ve mazmunlara yer vermektedirler. İki tarz arasındaki farkları bazı dil hususlarında ve bahsedilen konu, motif ve mazmunların ele alınış biçimlerinde görmekteyiz. Ancak her iki alan da aynı kültür, gelenek, dil ve tarihe dayanmaktadır. Günümüzde çoğunlukla bu iki edebiyat arasındaki farklılık ve zıtlıklara dikkat çekilse de iki tarz arasındaki müstereklikler ve benzerlikler farklarından ve zıtlıklarından daha fazladır. Bundan dolayı divan ve halk edebiyatı araştırmaları, müstereklikleri konu edinen çalışmalarına ihtiyaç duymaktadır.

Türk edebiyatı kapsamında ve Anadolu sahasında oluşup gelişen halk ve divan edebiyatı, birbirlerinden çeşitli açılardan etkilenmişlerdir. Divan edebiyatı halk edebiyatından biçimsel (şarkı ve tuyug) ve içerik olarak etkilenmiştir. Aynı şekilde halk edebiyatı da divan edebiyatından biçimsel (divanî, selis, semai, kalenderî, satranç...) ve içerik bakımından etkilenmiştir. Bunların dışında bu iki edebiyat kültürü Türk halkına ait unsurları, özellikleri, duyguları ve düşünceleri yansıtmaktadır. Âşık ve sevgili arasındaki ilişki, güzellik-sevk-sefa, İslam inancı, Türk-İslam kültürü, savaşlar, halk inancı-hekimliği-astrolojisi, tarihi olaylar- kişiler vb. konular her iki edebiyatta sıklıkla, benzer veya farklı şekillerde ele alınmıştır. Uçan hayvanlar sınıfında yer alan kuş türleri de hem divan hem de halk edebiyatında çeşitli motif, mazmun ve benzetmeler ile ele alınan konulardandır. Kuşların ele alınış biçimleri iki tarzda da benzer yönlerde sahiptir. Bu çalışmanın ana konusu oluşturan kumru veya üveyik kuşu halk ve divan şiirinde yer alan müsterekliklerdendir. Türk halkının gördüğü, duyduğu ve bildiği bu kuşun divan ve halk edebiyatında kullanılması, her ne kadar farklı şubelere veya kollara ayrılrsa da Türk edebiyatının bir bütün olarak aynı köke dayandığını göstermektedir.

Bu çalışma ile birlikte ünlü halk ozanlarından Karacaoğlan'ın şiirlerinde ve divan edebiyatının temsilcilerinden Bâkî'nin *Divan*'ında kumru/üveyik kuşunun kullanımını tespit ederek divan ve halk edebiyatının müsterekliklerine dikkat çekmek istenmektedir. Çalışmada ilk olarak divan ve halk edebiyatı müstereklikleri hakkında bazı açıklamalar yapılacaktır. Müsterekliklerden sonra kumru kuşu hakkında çeşitli bilgiler verilecek olup ardından Karacaoğlan şiirlerinde ve *Bâkî Divanı*'nda kumru kuşunun yer aldığı dörtlükler ve beyitler incelenecektir. İncelemenin ardından müstereklik bağlamında bir sonuca

ulaşılmaya çalışılacaktır.

1. Halk ve Divan Edebiyatı Müstereklikleri Hakkında

Aynı köke ve kültüre dayanan Türk edebiyatı kendi içerisinde farklı kollara ayrılrsa da bu kollar arasındaki benzerlikler ve müstereklikler her daim mevcuttur. Günümüze kadar Türk edebiyatının klasik edebiyat ve halk edebiyatı kolları arasındaki farklılıklara dikkat çekilmiştir. Ancak bu iki edebiyat arasındaki benzerlikler ve müstereklikler daha fazladır.

Halk şiiri ile divan şiiri arasında gerek dil ve şekil gerek muhteva bakımından muhtelif farklar bulunmakla beraber neticede, aynı milletin malı olarak bunların temelinde zevk, duygu, heyecan ve fikirde birlik ve benzerliğin mevcudiyeti, tabii olduğu kadar zaruridir de. Divan şiirini, klişe ifade ve ortak mefhumların bolluğu ve devamlılığı ile tenkid edenler, benzerlerini ve ortak ifade kalıplarını fazlasıyla halk şiirinde de bulacaktır. Aslında bu husus, şiirimizin bütünlüğünü gösterdiği kadar müsterek bir kültürün, kendini her zümreye kabul ettirdiği, cemiyet olarak da bir vahdeti yansıttığı inancındayız (Çelebioğlu 1998: 711).

Türk edebiyatının ele alınan bu iki edebiyat tarzı bazı dil ve içerik uyumsuzluğundan dolayı zıt iki kutup olarak görülmüştür. Hem bazı divan şairlerinin halk şairlerini (ozan/âşık) küçümsemesi hem de bazı halk şairlerinin divan şiirini ve şairini “yabancı” olarak görmesi divan ve halk edebiyatının iki ayrı edebiyat olarak değerlendirilmesine neden olmuştur. Ancak 16. yüzyıldan sonra hem halk şairlerinin divan edebiyatını anlaması ve öğrenmesinden hem de divan şairlerinin şiirlerinde halka ait daha çok unsura yer vermesinden dolayı halk ve divan edebiyatı birbirine yakınlaşmış ve iki tarz edebiyat arasındaki benzerlikler gün yüzüne çıkmaya başlamıştır. Bu çalışmanın ana konusunu da divan ve halk edebiyatı arasındaki benzerlikler oluşturmaktadır.

Halk edebiyatı ve divan edebiyatı birbirinden farklı estetik özellikler ve sanatlar dâhilinde oluşturulmuş edebiyat türüdür. Ancak her iki edebiyat da Türk kültürü, yaşamı, inancı ve düşüncesi merkezli olarak ürünler ortaya koymuştur. Aralarında birçok ortak özellik bulunmasına rağmen bu ortak özelliklere dikkat edilmeyip aralarındaki farklılıklara odaklanılmaktadır. Bu farklılıklara odaklanmak iki edebiyat kültürü arasındaki müsterekliği zaman zaman yok saymaya neden olmaktadır. Farklılıklara bakacak olursak hem divan hem de halk edebiyatındaki pek çok tarzı ve metodu farklı bir tür ve şekil olarak çıkarmak gerekebilir. Örnek olarak mesnevîler divan edebiyatı hâricinde başlı başına bir tarz olabilir. Aynı şekilde halk edebiyatında yer alan tekke-tasavvuf edebiyatı da başlı başına bir inceleme alanı olabilir. Bu açıdan müsterekliklere bakmanın farklılıklara bakmaktan daha yararlı olacağını söyleyebiliriz.

Divan edebiyatı ve halk edebiyatı Türk edebiyatının ve kültürünün iki yapı taşıdır. Her ne kadar farklılıkları ile dikkat çekseler de bu iki edebiyat birbirini tamamlamaktadır. Konu, içerik ve amaç için aynı motifler ve aynı mazmunlar kullanılan bu iki edebiyatta farklılık sadece bazı dil hususlarında ve ele alış biçimlerinde vardır. Halk edebiyatının içinde biraz divan edebiyatı vardır. Aynı şekilde, divan edebiyatının içinde de biraz halk edebiyatı vardır. Bu açıdan bir “yin” ve “yang” olan bu iki edebiyat bir “Tai Ji” sembolü gibidir.

Divan şiiri hakkında günümüze kadar sayısız çalışma yapılmıştır ve ileriki yıllarda da yapılacaktır. Halk edebiyatı alanı ve şiiri hakkında da pek çok araştırma yapılmıştır. Ancak bu çalışma ve araştırmalar büyük bir oranda alan temelli yapılmıştır. Divan ve halk edebiyatı arasındaki müsterekliği konu alan çok az çalışma yapılmıştır. Divan ve halk

edebiyatı arasındaki ilişkiye ilk olarak M. Fuad Köprülü değinmiştir. Bu konu ile ilgili olarak Köprülü'nün, "Klâsik edebiyat üzerinde halk edebiyatımızın ve halk edebiyatı üzerinde klâsik edebiyatımızın bir takım tesir ve aksi tesirleri göze çarpmamak mümkün değil" (1980: 117-18) şeklindeki sözleri önemlidir. Karşılaştırmalı bir inceleme ile her iki edebiyattaki ortak özellikler gün yüzüne çıkabilir. Köprülü'nün dışında Mehmet Çavuşoğlu da *Divan Şiiri* adlı bir yazısında halk edebiyatındaki divan şiiri etkilerine dikkat çekmiştir.

18. ve 19. yüzyıllardan günümüze kalan cönklerde, okuma-yazma bilen hak kesiminden kişilerin derledikleri defterlerde, özellikle 16. yüzyılda Bâkî, Fuzûlî, Yahya Bey, Hayretî gibi ünlü divan şairlerinin şiirlerine rastlamamız, divan şiirinin sadece yüksek aydın kesiminde okunmakla kalmadığını ispat ediyor (Çavuşoğlu 1986: 8). Halk, beğendiği ve kendine yakın bulduğu şairleri ve şiirleri sosyal hayatlarının, inançlarının ve edebiyatlarının yer aldığı çeşitli cönk ve benzeri defterlere eklemiştir. Divan şiirine ait şairlerin ve şiirlerin halk defterlerinde yer alması halkın divan edebiyatına yakın olduğunun göstergesidir.

Köprülü ve Çavuşoğlu'nun yanı sıra Âmil Çelebioğlu divan ve halk edebiyatı arasındaki müstereklığe en çok dikkat çeken isim olmuştur. Çelebioğlu, Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları ve Türk Edebiyatı'nda Mesnevi gibi çalışmalarında halk edebiyatı ve divan edebiyatı arasındaki benzerlikleri ve ortaklıkları ele alıp incelemiştir. Âmil Çelebioğlu, Türk Edebiyatı'nda Mesnevi adlı çalışmasında divan edebiyatının ve halk edebiyatının ortak bir ürünü olan "halk tipi mesnevi"leri inceleyerek bu iki edebiyatın müstereklığını bilimsel bir şekilde inceler. Çelebioğlu'nun şu sözleri, divan ve halk edebiyatı bütünlüğüne vurgu yapmaktadır:

*Halk, Divan, Tekke
Duvar, kemer, kubbe*

Çelebioğlu'na göre nasıl ki bir binada duvar, kemer ve kubbe birbirine bağlı olup ayrı düşünülemezlerse, Türk Edebiyatı çatısı altında da Halk, Divan ve Tekke edebiyatlarını birbirinden ayrı düşünmek mümkün değildir (Çelebioğlu 1998: 1).

Divan edebiyatında ve halk edebiyatında söz konusu benzerlikler sadece sosyal yapı, coğrafya, kültür ve inançsal ortaklıktan kaynaklanmamaktadır. Bu iki tarz arasında zaman zaman konu, şekil, tür ve dil aktarımları ve etkileşimleri de gerçekleşmiştir. Bunun nedeni bazen divan şairinin halk şiirine bazen de halk şairinin divan şiirine yakınlaşmasıdır. Halk edebiyatı içerisinde divan şiirine en yakın tarz âşık şiiridir. Saz şairleri, divan şiirine benzer bir yapı ile bir gelenek oluşturup yaşattıkları için sanat ve estetik özellikleri göz önünde bulundurmışlardır. Bu açıdan divan şairlerinin şiirlerinden etkilenmişlerdir.

Divan şiirini en çok kullanan şairler ise Erzurumlu Emrah, Bayburtlu Zihnî, Develî, Seyranî, Tokatlı Nurî, Ispartalı Seyranî, Beşiktaşlı Gedaî, Narmanlı Sümmanî, Celâlî, Remzi, Âşık Ruşenî, Dertli, Pinhanî, Lütî, Cezmî, Kemalî, Geredeli Figanî, Teslim Abdal (tekke şairi), Âşık Velî ve Kul Halil gibi şahıslardır (Yağbasan 1992: 26).

Âşık şiiri içerisindeki saz şairleri divan şairlerinin şiirlerinden hareketle aruz ölçüsünün bazı kalıpları ile gazel, murabba, muhammes, müseddes ve müstezetat şekillerinde şiirler yazmaya çalışmışlardır. Bu uyarılama çalışmalarından hareketle oluşturdukları şiirlere divan/divanî, selis, semâî, kalenderî, satranç ve vezn-i âher gibi adlar koymuşlardır. Saz şairleri bu gibi şiirlerde hem hece hem de aruz ölçüsünü kullanmaya çalışmışlardır. Bu tür şiirleri içeren toplu eserlerde hem dörtlük hem de beyit biçimleri yer almaktadır. Saz şairleri divan şiirinden çeşitli şekil ve biçimlerde etkilendikleri gibi konu ve içerik bakımından da etkilenmişlerdir. Her ne kadar iki tarz da

Türk kültürü ve geleneği içinde şekillense de divan şiiri kaynakları ve konuları çok farklı şekillerde ele alıp yansıtmıştır. Bu farklı yaklaşımdan âşık tarzı şiir de etkilenmiştir. Ancak bu etkilenme daha çok taklit aşamasında kalmıştır. Saz şairi, divan şiirindeki tasavvuf, inanç, mazmun-motif, efsane-mit ve söz sanatlarından oldukça fazla etkilenmiştir.

Türk edebiyatı ve kültürünün vazgeçilmez bir parçası olan divan edebiyatı başlangıçta Türk halk kültürüne bağlıydı. Kaşgarlı Mahmut, Karamanoğlu Mehmet Bey ve Ali Şir Nevâi gibi isimler eserlerini Türkçe yazmışlar ve Türkçeyi savunmuşlardır. Divan şiiri zaman geçtikçe dini ve siyasi bazı nedenlerden dolayı Arap ve Fars dillerinin etkisi altında kalarak Türk halk kültüründen ve geleneğinden uzaklaşmaya başlamıştır. Her ne kadar bir uzaklaşma söz konusu olsa da kökeni yine Türk edebiyatıdır. Ahmet Fakih, Şeyyad Hamza, Kadı Burhaneddin, Taşlıcalı Yahya ve Fuzûlî gibi divan şairleri, bütün şiirlerinde olmasa bile bazı şiirlerinde halk şiirine ait unsur ve yapıları kullanmışlardır.

İslam öncesinde ve halk şiirinde nazım birimi dördlüktür. İslami dönem ile birlikte Arap ve Fars edebiyatının etkisi ile divan şiirine beyitler hâkim olmuştur. Ancak halk şiirinin etkisi ile birlikte divan şiirinde murabba, terbi, şarkı, rubaî ve tuyug gibi dördlüklerle oluşan nazım biçimleri ortaya çıkmıştır. 16. yüzyıldan itibaren pek çok divan şairi, Türk edebiyatı geleneğinin ve âşık tarzı şiirin etkisiyle hece vezni ve dördlüklerle şiirler yazmıştır. Zaifî, Âşık Çelebi, III. Murat, Nedim, İzzet Molla, Âkif Paşa ve Münif Paşa gibi pek çok divan şairi hece veznini kullanmıştır.

Tekke ve tasavvuf şiiri ile yakın bir ilişkisi olan divan şiiri, halk şiiri ile olan münasebetini tekke ve tasavvuf şiiri ile sağlamıştır. 16. yüzyıldan itibaren saz şairlerinin ve âşık tarzı şiirin Anadolu'da yaygınlaşmasıyla ile divan şairlerinin halk şiirine ilk başlardaki olumsuz bakışı değişmeye başlamıştır. Ayrıca IV. Murat ile IV. Mehmet'in bazı şiirlerinde hece ölçüsünü kullanması divan şairlerinin halk şiirine olan ilgilerini artırmıştır. 17. yüzyıla gelindiğinde Âşık Ömer ve Gevher'in ünü bütün Anadolu'yu etkilediği gibi divan şairlerini de etkilemiştir.

Klasik şairlerimizin şiirlerinde atasözü, deyim ve halk ağzına yakın söyleyişlere çokça rastlanmaktadır. Şimdiye kadar lâyıkıyla dikkat edilmeyen bu husus, divan şairinin halk kültürü ile nasıl alâkalı olduğunu gösteren bir delildir (Kurnaz 2011: 53). Divan şairi ve şiiri köken itibari ile Türk toplumuna ait olduğu için divan şiirinde atasözleri ve deyimlerin yer alması çok normaldir. Türkçeye, sade dile ve halk şiirine ilk yöneliş Türkî-i Basit hareketi ile olmuştur. 15. yüzyılda Aydınlı Visâlî ile başlayan bu hareket 16. ve 17. yüzyıllarda yaygınlık kazanmıştır. 17. yüzyılda Nâ'îlî-i Kadîm ve Neşâtî şiirlerinde sade bir dil kullanmışlardır. Ayrıca şiirlerinde atasözleri ve deyimlere yer vermişlerdir. 17. yüzyılda divan edebiyatı içerisinde gerçekleşen Mahallileşme hareketi ile divan şiiri yüzünü halk diline ve şiirine çevirmiştir. Başta Nedim olmak üzere pek çok yetkin divan şairi şiirlerinde sade bir dil kullanmaya başlayıp halk şiirinden çeşitli unsurları benimsemeye başlamışlardır. Halk dili, kültürü, gelenekleri, inanışları, anlatıları, yaşam tarzı ve şiiri artık divan şiirinde gözle görülür bir şekilde yer almaya başlamıştır. Divan şiirinin kalıplaşmış biçimleri, manzumları ve dili yavaş yavaş değişmiştir.

2. Müştereklik Bağlamında Karacaoğlan Şiirlerinde ve Bâkî Divanı'nda Kumru

Toplumların kültürlerinde ve inançlarında yer alan gerçek veya hayalî kuşlar sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerinde sıklıkla sembol, motif ve benzetme aracı olarak kullanılmaktadır. Bunun yanı sıra sosyolojik açıdan, gerçek ve hayalî kuşların toplum kültüründe ve edebiyatında yer alması gelişmiş bir medeniyetin izlerini yansıtır. Türk edebiyatı içerisinde yer alan halk ve divan şiirinde de kuş motifi ve mazmunları karşımıza

sıklıkla çıkmaktadır. Bülbül, papağan, karga, şahin/doğan, anka, hüma, tavus, güvercin, keklik vb. kuşlar divan ve halk edebiyatında renk, ötüş, uçuş, sekiş gibi özellikleri ve sevgili-âşık-rakip benzetmeleri ile sıkça kullanılmıştır. Hem divan hem de halk şiirinde en çok adı geçen, benzetme ve manzum ögesi olarak kullanılan kuş bülbüldür. Anka, simurg, hüma ve hüdhüd kuşları ise iki tarzda da hayalî kuşlar olarak karşımıza çıkar. Ayrıca her iki şiir sanatında sevgili bazen avcı bazen de güzel bir kuş olarak yer almaktadır. Âşık ise feryat eden kuşlara benzetilmektedir.

Bu çalışmanın ana konusunu oluşturan kumru veya üveyik kuşu da divan ve halk edebiyatında müşterek bir şekilde yer alan kuşlardandır. Üveyik kuşu ornitolojiye¹ göre kumru kuşunun bir alt türüdür. Bundan dolayı çalışma içerisinde kumru ve üveyik aynı kuş olarak değerlendirilecektir.

2.1. Kumru

Kumru *TDK Sözlüğü'*ne göre köken olarak Farsça "kumrî" kelimesine dayanmaktadır ve "güvercinler takımında, güvercinin küçük, boz, gri renkli bir kuş (*Streptopelia*)" şeklinde tanımlanmaktadır. *TDK Sözlüğü'*nde kumru köken olarak Farsça olarak değerlendirilse de Ferit Devellioğlu'na göre kumrî (2006: 527) kelimesi Arapça kökenlidir ve yine kumru anlamına gelen kamârî (2006: 485) kelimesinden türemiştir.

Kumru kuşunun boyu yaklaşık 28 ve 33 cm arasındadır. Kül veya bej renklere sahip olan kumrunun boyun bölgesinde siyah çizgiler ya da halkalar bulunmaktadır. Kumrular genel olarak kırsalda, bahçelerde, ormanlarda, köylerde, kasabalarda ve şehirlerde yaşamaktadırlar. Yuvalarını çalılara, ağaç dallarına, telefon-elektrik direklerine ve çatı kenarlarına yapmaktadırlar. Göçer kuşlar arasında yer alan kumrular tek eşli bir şekilde yaşamaktadırlar ve ortalama bir yıl ömürleri bulunmaktadır. Buğday, arpa, yulaf, ay çekirdeği, üzüm gibi taneli yapıdaki besinleri ve böcek türlerini tüketmektedirler.

Kumrular, halk arasında guguk ve üveyik/üveyk olarak da bilinmektedir. Bazı durumlarda kumru ve üveyik farklı kuşlar olarak incelenmiştir. Ancak üveyik, kumrunun bir alt türüdür ve çok benzer kuşlardır. Üveyiğe fâhte de denmektedir. Farsça olan fâhte, üveyik kuşu demektir (Devellioğlu 2006: 248). Bir güvercin türü olan üveyiğe yabancı güvercin de denilir (Onay 1992: 162). Kuş, genel olarak kızılımsı pas rengindedir. Sırt ve kanat örtü tüyleri koyu kahverengidir. Karın ve kuyruk altı tüyleri beyazdır. Kuyruk tüyleri koyu gridir. Kuyruk tüylerinin orta tüyler dışında kalanlarının uçları beyazdır. Gaga koyu gri, bacaklar kirli kırmızıdır. Göz portakal rengindedir. Boyu 28 cm olan üveyik ürkek bir kuştur (Eskigün 2006: 80).

Kumrunun sesiyle zararlı haşerâtı uzaklaştırdığına inanılır. Eşlerine sadakatleriyle meşhurdurlar. İnanişâ göre eşlerden herhangi biri ölecek olsa geride kalan kumru artık hayatı boyunca bir başka kumru ile eşleşmez. Ömrü hep feryat ile geçer (Ceylan 2007: 172). Bu özelliği ile divan şiirinde sıklıkla yer almaktadır. Kumru kuşu halk edebiyatında genel olarak ötüşü, uçuşu ve görünüşü bakımından şiirlerde yer almıştır. Bazen dağ yamaçların bazen de dağın etrafında uçan kumrular halk şiirinde güzel sevgilileri simgelemiştir. Ötüşü bakımında divan şiirinde bülbül ile benzer özelliklere sahiptir. Bülbül ve kumru sabah erken saatlerde ötmeye başlar. Bülbül gülüne seslenirken kumru da servisine seslenir. Ayrıca bülbül ve kumru baharın müjdeleyicisi olarak kabul edilir. Her ikisi de canlanmayı ve tazeliği temsil eder.

Üveyik (kumru) daima sık yapraklı, yüksek ağaçlara, servi bulamazsa söğüt ve kavaklara konar. Avcılardan, yırtıcı kuşlardan kendini muhafaza için serve konduğu şüphesizdir. Servinin bulunduğu yerde yılan da bulunması, birtakım kuşların yuvalarını

¹ Kuş bilimi, kuşları inceleyen zoolojinin alt dalı.

servi dalları arasına yapmalarından, yılanların bu yuvalardaki yavruları yemeye haris olmalarındandır (Onay 1992: 162).

Bülbülün güle, pervanenin ziyaya karşı temayül beslediği sanıldığı gibi fahtenin de serve mütemayil olduğu, bu cihetle yalnız serve bulunduğu da farz olunmuştur (Onay 1992: 162).

Tasavvufta servi, görünüşüyle bir (1) sayısını anımsattığından vahdet (birlik) inancı dolayısıyla Tanrı'yı, kumru da boynundaki kuşaktan ve hu çekmesinden dolayı kulu simgeler. Kumrunun, aşkla bağlandığı servinin üzerinden ayrılmadığı anlatılır. Bu hayal, minyatürlerde de kendini gösterir ve servi çizilince mutlaka üstüne bir de kumru eklenir (Eskigün 2006: 80).

2.2. Karacaoğlan Şiirlerinde ve Bâkî Divanı'nda Kumru

Türk halk edebiyatının en önemli ozanlarından sayılan Karacaoğlan ve divan şiirinde "Sultanı'ş-şuara" olarak adlandırılan Bâkî'de güzellikler, doğa ve canlılar birbirlerine yakın bir imaj ve hayalle ele alınmıştır.

Karacaoğlan şiirlerinde doğa temalarını çok kullanır. O doğadaki güzellikleri sevgilide, sevgilideki güzellikleri de doğada görür. Ayrıca onun şiirlerinde muhteşem tabiat tasvirleri vardır (Sağlam 2015: 3). Aynı şekilde Bâkî şiirlerinde de doğa ve doğa güzellikleri sıklıkla kullanmıştır. Ancak Bâkî'nin şiirlerindeki doğa kavramı taşra ve kırsal gibi değildir. Onun ele aldığı tabiat daha çok cennet gibi görünen gül ve sevgili bağları ve bahçeleridir. Bâkî'nin sevgilileri de buradaki güllere, servilere ve kuşlara benzemektedir. Çoğunlukla da bu güllerin, servilerin ve kuşların kendileri sevgiliye benzetilmiştir. Kuş türleri de her iki şairin şiirlerinde standardı ve klişeleri aşan bir tasavvurla işlenmiştir.

Karacaoğlan şiirlerinde hümâ gözlü, ispir, balaban ve ceylân bakışlı, kıl ördek boyunlu, tavus kuşu gibi gümüş nakışlı, güvercin duruşlu, kekklik sekişli, kumru sesli, arıların balı, kuğu salınışlı sevgililer vardır (Sağlam 2015: 3). Bâkî şiirlerinde ise şahin/doğan gibi kuşlar sevgili gibi avcıdır. Bâkî'nin yüreği ise avdır. Sevgili kuğu ve tavus gibi zarif bir yapıya sahiptir. Bâkî'nin rakipleri ise kara kargalardır.

Çalışma içerisinde Karacaoğlan ve Bâkî şiirlerinde kumru/üveyik kuşunun ele alınış ve işleniş biçimleri incelenecektir. Söz konusu bu kuşun ele alınış özellikleri her iki şairin şiirlerine göre sınıflandırılacaktır. Bu sınıflandırma altında Karacaoğlan'ın dörtlükleri Bâkî'nin de beyitleri ele alınacaktır. Çalışma içerisinde Karacaoğlan'a ait şiirler Saim Sakaoglu (2004), Cahit Öztelli (1983) ve Müjgân Cunbur'un (2008) yapmış oldukları Karacaoğlan ilgili ilgili çalışmalardan alınmıştır. Bâkî'ye ait şiirler ise Sabahattin Küçük'ün (1994) çalışmasından elde edilmiştir. Bu çalışmalarda elde edilen verilere göre Karacaoğlan'da kumru/üveyik kuşu dokuz şiirde bulunmaktadır. Bunlardan ikisinde bu kuş üveyik şeklinde yer almaktadır. Bâkî'nin *Divan*'ında ise bir kaside ve üç gazelde olmak üzere toplam dört şiirde kumru "fâhte" şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Bahsi geçen bu şiirlerde kumru kuşu "renk, ses/ötiş, uçuş ve mekân" bağlamlarında incelenecektir.

2.2.1. Renk

Kumru veya üveyik kuşu gerçek hayatta gri, kahverengi, boz ve bu tarz renklere yakın bir görünümündedir. Bu şekilde görünmelerinden dolayı yuva yaptıkları yerlere daha rahat uyum sağlamaktadırlar. Karacaoğlan iki şiirinde kumru/üveyik kuşunun renk özelliğine değinmiştir:

*Küstürdüm güzeli güldüremedim
Küsmeye güzellerin şahı isen de
İndiririm güzel seni havadan*

Bir gözleri kanlı üveyk isen de (Sakaoğlu 1994: 404).

Karacaoğlan bu dörtlükte, yoğun bir şekilde kırmızı renkte olan kumrunun/üveyğin gözlerini ele almıştır. Kumruların göz rengi genel olarak kırmızıdır. İncelenen bu şiirde Karacaoğlan'ın sevgilisinin gözleri, yârinden ayrı düşen kumrunun gözleri gibi kırmızıdır, kanlıdır. Çünkü sevgili, Karacaoğlan'a küsmüştür. Bu metafor ile divan şiirindeki kanlı gözyaşları manzumu benzemektedir.

*Beş yüz atım olsa, beş yüz doru
Binse etbâlarım eylese harı
Beş yüzü de üveyk, bini de kır
Beş yüz yedeğine al istersen gönül* (Öztelli 1983: 126).

Bu dörtlükte ve şiirin bütününde zenginliğe kavuşmak isteyen Karacaoğlan hayalindeki atlar ile kumru kuşu arasında bir ilişki kurmuştur. Ona göre atları kumrular gibi çiftler hâlinde durmaktadır ve renkleri de bu kuşlar gibi kahverengi ve kır arasındadır. Karacaoğlan şiirlerinde kumrunun renk bağlamında yer aldığı dörtlükler bunlardır. *Bâkî Divanı'*nda ise fâhte şeklinde yer alan kumru kuşu renk bağlamında işlenmemiştir.

2.2.2. Ses/Ötüş

Kumru kuşları halk arasında ve edebi ürünlerde daha çok ötüşleri ile bilinmektedir. Baharı, tazeliği, yaşamı ve aşkı çağrıştıran sesleri hem halk hem de divan şiirinde işlenmiştir.

*Kadife şalvarlı tül libasının
Güvercin topuklu sarı meslinin
Elleri kınalı kumru seslinin
Zülfü gerdana tarayışının* (Sakaoğlu 2004: 528).

Karacaoğlan bu dörtlüğünde sevgilisini elleri kınalı bir kumruya benzetmiştir. Kumruların kanatlarının uçları kırmızı veya kına rengindedir. Kınaya benzeyen kanatlarının uçları ile kumru ve gelin olan sevgili arasında bir benzerlik kurulmuştur. Bunun yanı sıra Karacaoğlan'ın gelin sevgilisi kumru kuşu gibi hoş seslidir. Bu hoş sesi ile Karacaoğlan'ı aramaktadır. Karacaoğlan'ın şiirlerine bakıldığında kumru kuşu en çok ses özelliği ile karşımıza çıkmaktadır.

*Aulusunda öter kumrular kazlar
Çalınır ötede çalgılar sazlar
Zülfü top top olmuş gelinler kızlar
Bizim de davamız görülsün bugün* (Sakaoğlu 2004: 572).

Bir düğün ortamını betimleyen bu dörtlükte Karacaoğlan, gelinlik çağındaki kızları eşlerini arayan kumrulara benzetir. Tasvir edilen düğün ortamında türküler ve maniler söyleyen gelinlik kızlar ötüşleri ile bilinen kumrulara benzetilmiştir.

*Lale sümbül biter dağın başında
Tutu kumru öter dağın peşinde
Ulu sular köpük atıp coşanda
Geçemem artıyor figanım dağlar* (Sakaoğlu 2004: 577).

Kumru kuşu Karacaoğlan'ın bu dörtlüğünde ise ötüşüyle bilinen tutu (papağan) ile birlikte ele alınmıştır. Dörtlükte Karacaoğlan dağın peşinde koşan papağan ve kumru gibi feryatlar etmektedir. Tutu ve kumru gibi Karacaoğlan'da yârine kavuşmamaktadır.

*Üç kumrudur su başında ötüşür
Yol üstünde bana seyran yetişir*

*Yatıştır mı deli gönül yatıştır
Avcıyım amm'anlar benden şahandır* (Sakaoğlu 2004: 600).

Bu dörtlükte üç kumrunun su başında ötüştüğü görülmektedir. Ötüş, sayı ve mekân bağlarının birlikte ele alındığı bu dörtlükte de kumrular eşlerini aramaktadırlar. Şiirin bütününe baktığımız zaman Karacaoğlan üç tane güzele tutulmuştur.

*Bülbülüm, kekliğim öter kafesten
Dudu kumrumu aldirdim destten
Yüzükler yaptırmış kaşı elmastan
Kınalı parmaklar el ele karşı* (Öztelli 1983: 413).

Karacaoğlan bu dörtlükte başkası ile evlenmek üzere olan sevgisine seslenmektedir. Sevgilisi evlenerek altın bir kafese konmuş ve orada papağan gibi ötmektedir ve Karacaoğlan bu durumdan yakınmaktadır.

*Yanar yüreklerim yanar
Al çuhali beğler gider
Uçar kazlar kumru öter
Kokar ağca gülün gördüm* (Cunbur 2008: 280).

Genel olarak Karacaoğlan kumru/üveyik kuşunu ses bağlamı üzerinden şiirlerinde işlemiştir. Kumru kuşunun yer aldığı dokuz şiiri olmasına rağmen altı şiiri ses ve ötüş üzerine kuruludur. *Bâkî Divanı'*na bakacak olursak bu konuda bir ortaklık görebiliriz. Kumru/fâhte *Bâkî Divanı'*nda seherde uyanık olmasıyla ve ötmesiyle anılmıştır. Kumru bu özellikleri ile divan şiirinde bülbüle benzemektedir.

*Çemen etfâlinüñ uyhuların uçurdu yine
Subh-dem gulgule-i fâhte gül-bâng-i hezâr²* (Küçük 1994: 30).

“Sabah vakti üveyik kuşunun ötüşü ve bülbülün şakıması çimen çocuklarının yine uykularını kaçırdı.”

Fâhte/üveyik erken uyanıp seherde öten kuşlardandır. Üveyik bu ötüşü ve bülbülün gülbangi, gül bahçesinin çocukları olan çiçeklerin ve fidanların uykusunu kaçırmaktadır. Ayrıca Bâkî'nin bu şiirine göre üveyik de tıpkı bülbül gibi âşıklara benzetilir. Bu iki âşık her sabah sevgililerine kavuşmak için ötüşür.

*Mürğ-i dil-i Bâkîyi görüñ fâhteâsâ
Efgân ider ol serv-i hurâmânuñ ucundan³* (Küçük 1994: 231).

“Bâkî'nin gönül kuşuna bakın! Üveyik kuşu gibi, salınan servi boylu sevgili yüzünden feryat etmektedir.”

Bâkî de üveyik kuşu gibi uzun, servi boylu bir güzele âşıktır ve bundan dolayı üveyik feryat etmektedir. Bu bakımdan divan şiirinde üveyik kuşu bülbül gibi dertlidir. Üveyiğe benzeyen şair de aşk ateşi ile yanmaktadır.

*Bâkî nice bir fâhteveş bâg-ı belâda
Nâlân olam ol serv-i hurâmânuñ elinden⁴* (Küçük 1994: 233).

“Bâkî, belâ bağında nice bir üveyik kuşu gibidir. O servi boylunun elinden nâlân olayım.”

² Bâkî, K. 18/10.

³ Bâkî, G. 356/5.

⁴ Bâkî, G. 359/7.

Bâkî, üveyik kuşu gibi gerçek aşkın yokluğunda ötmektedir. Bu yüzden servi boylu güzelin elinden inlemek istemektedir.

*Subh-dem ey fâhte bîhûde efgân eyleme
Çün girürsün her gece bir serv-i bâlâ koynuna⁵* (Küçük 1994: 264).

“Ey üveyik! Madem her gece bir uzun boylu servinin koynuna giriyorsun, o zaman her sabah boştan yere feryat etme.”

Bâkî her ne kadar üveyik kuşuna benzese de üveyik kuşu her gece bir servinin koynuna girer ama kendisi sevgilisine kavuşamaz. Bundan dolayı üveyik kuşunun dert yanmasını saçma bulur. Bâkî bu açıdan üveyikten daha dertlidir ve asıl feryat etmesi gereken odur.

Genel olarak *Bâkî Divanı*'nda kumrunun yer aldığı beyitler bunlarla sınırlıdır. Karacaoğlan'ın şiirlerinde sevgili kumru kuşuna benzeyip kumru kulu gibi öterken Bâkî şiirlerinde sevgili servidir kumru ise âşıktır. Ayrıca Karacaoğlan şiirlerinde kumru-servi ilişkisine hiç değinilmemiştir. Bâkî şiirlerinde ise bu mazmun sürekli yer almaktadır. Karacaoğlan'da kumru güzelliği ve sevgilinin sesini simgelerken Bâkî'de acıyı ve feryat etmeyi simgelemektedir.

2.2.3. Uçma/Uçuş

Çalışma içerisinde incelenen konu bir kuş türü olduğu için uçma/uçuş eylemi ve özelliği incelenmesi gereken unsurlar arasında yer almalıdır. Ancak kumrunun uçma özelliği Karacaoğlan'ın sadece bir şiirinde yer alırken *Bâkî Divanı*'nda kumrunun uçma özelliğine hiç değinilmemiştir.

*Yandı Çukurova yandı
Eli bazlı beğler indi
Tutu uçtu kumru kondu
Akça Deniz gölün gördüm* (Sakaoğlu 2004: 513).

Bu dörtlükte Karacaoğlan'ın tutuya ve kumruya benzettiği sevgilileri bulunmaktadır. Tutu sevgili uçup gittiğinde kumru sevgilisi uçup gelir. Ayrıca burada bir av tasviri de bulunmaktadır. Şahin ile avlanan beyler tutuları oldukları yerden havalandırmıştır. Kumrular ise havada şahinler tarafından yakalanacaklarını bildikleri için yere inmişlerdir.

2.2.4. Mekân

Kumru kuşunu mekân bağlamında ele alacak olursak Karacaoğlan şiirlerinde kumru daha kırsal bölgelerde bulunmaktadır. Bâkî şiirlerde ise kumru bahçelerde ve servi ağaçlarında yaşamaktadır.

*Avlusunda öter kumrular kazlar
Çalınır ötede çalgılar sazlar
Zülfü top top olmuş gelinler kızlar
Bizim de davamız görülsün bugün* (Sakaoğlu 2004: 572).

Ses/ötüş bağlamında daha önce ele alınan bu dörtlükte Karacaoğlan'ın sevgilisinin avlusunda kumruların öttüğünü görmekteyiz. Günlük yaşamda da kumruların bahçelerde, üstü açık avlularda ve sokaklarda dolaştıklarını görebiliriz. Bunun yanı sıra sevgilinin avlusunda kumrunun bulunması ile divan şiirindeki sevgilinin bahçesinde kumrunun ötmesi arasında bir benzerlik bulunmaktadır.

⁵ Bâkî, G. 430/2.

*Lale sümbül biter dağın başında
Tutu kumru öter dağın peşinde
Ulu sular köpük atıp coşanda
Geçemem artıyor figanım dağlar* (Sakaoğlu 2004: 577).

Bu dörtlükte ise kumru kuşunu dağın etrafında döndüğünü görmekteyiz. Dağ, tepe ve mağaralar kumruların yaşadıkları yerler arasındadır.

*Üç kumrudur su başında ötüşür
Yol üstünde bana seyran yetişir
Yatışır mı deli gönül yatışır
Avcıyım amm'anlar benden şahandır* (Sakaoğlu 2004: 600).

Karacaoğlan'ın bu şiirinde genelde tek olarak ve dağda ve avluda gördüğümüz kumru kuşu bu dörtlükte üç tane olarak su başında ötüşmektedir.

*Çemen etfâlinüñ uyhuların uçurdu yine
Subh-dem gulgule-i fâhte gül-bâng-i hezâr*⁶ (Küçük 1994: 30).

"Sabah vakti üveyik kuşunun ötüşü ve bülbülün şakıması çimen çocuklarının yine uykularını kaçırdı."

*Subh-dem ey fâhte bîhûde efgân eyleme
Çün girürsin her gice bir sero-i bâlâ koynuna*⁷ (Küçük 1994: 264).

"Ey üveyik! Madem her gece bir uzun boylu servinin koynuna giriyorsun, o zaman her sabah boştan yere feryat etme."

Bâkî Divan'ına bakacak olursak daha önce incelenen bu iki beyitte üveyiğin bir bahçede ve servi ağaçlarında yaşadığını veya durduğunu söyleyebiliriz. Servi ağacı divan şiirine göre üveyiğin sevgilisidir. Ancak halk şiirinde kumru-üveyik ilişkisini görmemekteyiz.

Sonuç

Türk halk edebiyatı ve divan edebiyatı arasında pek çok benzerlik ve müştereklik bulunmaktadır. Bu çalışma içerisinde yapılan "Karacaoğlan şiirlerinde ve Bâkî Divanı'nda kumru kuşu" incelemesi de divan ve halk edebiyatının benzer ve aynı konuları, motifleri ve mazmunları işlediğini göstermektedir.

İncelenen iki şairde de kumru/üveyik motifine ve kullanımına rastlanmıştır. Kumru kuşu Karacaoğlan şiirlerinde dokuz defa kullanılmıştır. Bâkî şiirlerinde ise "fâhte" şeklinde bir kaside ve üç gazelde yer almaktadır. Hem Karacaoğlan hem de Bâkî şiirlerinde kumru/üveyik "ses ve mekân" bağlamında yer almaktadır. "Renk ve uçuş" bağlamında ise Karacaoğlan'da kumru/üveyik işlenmiştir. Bâkî şiirlerinde ise bu bağlamlar ele alınmamıştır.

Doğal ortamında eşler hâlinde yaşayan kumru/üveyik kuşu her iki şairin şiirlerinde ise tek yönlü âşık/sevgili olarak karşımıza çıkmaktadır. Karacaoğlan'ın şiirlerinde güzel sevgililer kumru/üveyik kuşuna benzemektedirler. Karacaoğlan'ın sevdiği güzeller ve gelinler kumru seslidirler ve ellerinin kınalı olmasından dolayı kumrulara benzemektedirler. Bâkî şiirlerine bakıldığında ise Karacaoğlan'daki kumru ele alınışın tam tersi görülmektedir. Bâkî şiirlerinde üveyik kuşu âşığa benzemektedir. Âşık, sevgilisi için feryat ederken üveyik de servi için feryat figan etmektedir. Bunların yanı sıra

⁶ Bâkî, K. 18/10.

⁷ Bâkî, G. 430/2.

Bâkî Şiirlerinde üveyik kuşu sevgilinin bahçesinde ve servi ağaçlarında yaşamaktadır. Karacaoğlan Şiirlerinde yer alan kumrular ise Karacaoğlan gibi dağlarda, su kenarlarında ve bazen de sevgilinin avlusunda bulunmaktadır.

Sonuç olarak iki Şair arasında konu müsterekliği bulunmaktadır. Ele alınan bağlamlar bu iki Şair arasında fazla benzerlik göstermemektedir. Ancak başka bir halk ozanı ile bir başka divan Şairi arasında, çalışma içerisinde incelenen bu bağlamlar daha fazla ortaklık ve benzerlik içerebilir.

Kaynakça

- Ceylan, Ömür (2007). *Kuşlar Dîvânı: Osmanlı Şiir Kuşları*. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Cunbur, Müjgân (2008). *Karacaoğlan: Koşmalar, Varsağılar, Semâîler, Destanlar, Türküler*. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Çavuşoğlu, Mehmed (1986). Divan Şiiri. *Türk Dili*, 415-417, 52, 1-16.
- Çelebioğlu, Âmil (1998). *Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Devellioğlu, Ferit (2006). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.
- Eskigün, Kübra (2006). *Klasik Türk Şiirinde Efsanevi Kuşlar*. Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Köprülü, Mehmet Fuad (1980). *Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Kurnaz, Cemal (2011). *Halk Şiiri ve Divan Şiirinin Müsterekleri*. Ankara: Berikan Yayınevi.
- Küçük, Sabahattin (1994). *Bâkî Divanı*. Ankara: TDK Yayınları.
- Onay, Ahmet Talât (1992). *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı*. (Hzl. Cemal Kurnaz). Ankara: TDV Yayınları.
- Öztelli, Cahit (1983). *Karaca Oğlan, Yaşamı ve Bütün Şiirleri*. Ankara: Özgür Yayın Dağıtım.
- Sağlam, Ferhat (2015). Karaca Oğlan'ın Şiirlerinde Hayvan İsimleri. *Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks*, 2(7), 315-335.
- Sakaoğlu, Saim (2004). *Karaca Oğlan*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yağbasan, Mehmet Zeki (1992). *Halk Edebiyatı-Divân Edebiyatı Etkileşimleri*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research

|| Sayı/Issue 5 (Ağustos/August 2021), s. 207-223.
|| Geliş Tarihi-Received: 31.05.2021
|| Kabul Tarihi-Accepted: 25.06.2021
|| Araştırma Makalesi-Research Article
|| ISSN: 2687-5675
|| DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.946018

Adana İli, Şambayadı Köyü'nde Doğumla İlgili İnanç ve Uygulamalar Üzerine Bir İnceleme*

A Review on The Rituals and Treatments about Birth in the Village of Şambayadı at Adana City

Fazıl ÖZDAMAR**

Öz

Adana ili, Çukurova ilçesine bağlı bir yerleşim birimi olan Şambayadı Köyü, adından da anlaşılacağı üzere Şambayadı Yörük/Türkmenleri tarafından kurulmuştur. Bu Türkmenler, doğumdan ölüme kadarki geçiş dönemlerindeki inanç ve uygulamaların yanında deyim-atasözü, masal, fıkra, halk hikâyesi vd. sözlü kültür ürünlerini yerleşik hayata geçtikten sonra da muhafaza etmeye ve kullanmaya devam etmektedirler. Bu kültür unsurlarının yaşatılmasında söz konusu bölgenin kültürel etkiye kapalı olması etkilidir, denilebilir. Doğum günü kutlaması ve "gün yapma" gibi modern kültürün bazı unsurları dışında köy halkı dış dünyaya hemen hemen kapalıdır. Çeşitli yasal ve dinî baskılara rağmen hayatın birçok dönemindeki bazı uygulamalar, açık veya gizli şekilde yapılmaya devam edilmektedir.

Bu durum doğumla ilgili inanç ve uygulamalarda da karşımıza çıkmaktadır. Doğum, bazı tıbbî uygulamalar dışında birçok dinî ve büyüsel uygulama ve işlemlerin yapıldığı bir geçiş dönemidir. Evlenmenin son aşaması olan "dinî nikâh"tan başlamak üzere, bebeğin kırklanmasına kadar geçen süre zarfında hem anne adayını hem de bebek için bazı uygulamalar yapılmaktadır. Gebe kalmak isteyen kadına yapılan dinî ve büyüsel işlemler ve kaçınmalar, doğumu kolaylaştıracağına inanılan uygulamalar, anne ve bebeğe zarar vereceği düşünülen kötü ruhlar ve bunlardan kaçınma yöntemleri ile nazardan kurtulma yöntemleri bunlardan birkaçıdır.

Makalede geçiş dönemlerinden olan doğumun Şambayadı Köyü'nde nasıl algılandığı; doğum öncesi, sırası ve sonrasına ait inanç ve uygulamaların neler olduğu ele alınmış; bu verilerin yorum ve işlevlerine yer verilmiştir. İncelemede kullandığımız veriler, Şambayadı Köyü'nde yaşayan ve mensubu olduğum Türkmenler arasında 2004'te yapılan derleme ve gözlemlerle elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Şambayadı Köyü, doğum, dinî ve büyüsel işlemler, al karısı, kırklama.

Abstract

Village of Şambayadı is a settlement in Çukurova, Adana. This village built by Şambayadı Yörük/Turkmens as it understood by its name. Although these Turkmens passed to settled

* Bu inceleme, 25-27 Mart 2016'da Edirne'de düzenlenen "Halk Kültüründe Aile Uluslararası Sempozyumu"nda "Şambayadı Köyünde Doğum İle İlgili İnanç ve Uygulamalar Üzerine Bir İnceleme" adıyla sunulmuştur. Yayımlamadığımız bu bildiri, makaleye dönüştürülürken bazı kısımlarında düzeltme, çıkarma ve ilaveler yapılmıştır.

** Öğr. Gör. Dr., Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü, e-posta: fazilozdamar@hotmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1729-0265>.

life, they kept and used their rituals and treatments between the time of birth and death with their oral cultures like proverbs, tales, folktales, etc. It can be said "These cultural factors are still alive because of Turkmen's isolated life against cultural impacts in the the region in question". People of Şambayadı village has not any relation with modern life except some modern traditions like "birthday celebration" and "woman's meeting day". Although there are some pressures from religious and government powers, some cultural factors in many phases of life lived in public or private.

This situation seems in religious rituals and treatments about birth. Birth can be described as some kind of passing process that includes lots of religious and magical layers except some medical treatments. After the religious wedding as last stage of marriage, there are some practices for mother and child until the child's 40th day like "religious and magical treatments and abstinences for woman who wants to be pregnant", "protecting them from evil spirits who can harm mother and child" and "protection both of them from evil eye".

This article includes "perception of the birth as known as passing process in Şambayadı village", discusses about "rituals and treatments before birth, the moment of birth and after the birth", and thoughts and function of these rituals and treatments. Materials in this paper have been obtained in 2004 based on collecting and observation between Şambayadı Village and Turkmens I am a member of.

Keywords: Şambayadı Village, birth, religious and magical practice, al karısı (alp/nightmare), kırklama.

Giriş

Adana ili, Çukurova ilçesine bağlı (6.03.2008'e kadar Seyhan ilçesine bağlıydı.) ve şehir merkezine 15 km uzaklıkta bir yerleşim birimi olan Şambayadı Köyü, 2004 yılındaki Büyükşehir Belediyesi Kanunu'yla¹ mahalle yapılmıştır. Ancak her ne kadar mahalle yapılmışsa da hem burada yaşayan halk hem de Adana ahalisi, burayı hâlâ köy olarak telakki etmektedir.

31 Aralık 2019 tarihli son TÜİK verilerine göre nüfusu 5210 olan² bu yerleşim biriminde ilköğretim okulu, elektrik, telefon, asfalt yol ve içme suyu ile kanalizasyon hizmetleri vardır ancak sağlık ocağı ve PTT şubesi yoktur. Köy halkı genellikle tarım, hayvancılık, nakliyecilik ve ticaretle (küçük çaplı da olsa) uğraşmaktadır. Köy halkının okuma yazma oranı, yaşlı nüfusta özellikle de kadınlarda ciddi oranda düşüktür.

Şambayadı Köyü'nde yaşayan Yörük-Türkmenlerin bir kısmı Alevi³ iken büyük çoğunluğu Sünni'dir. 1990'lı yıllardan sonra köye, Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerinden bir miktar Kürt kökenli grup da gelmiştir. Ancak bu grup, coğrafi olarak köyün dışında kalmış, resmî olmasa da kendi mahallelerini oluşturmuşlardır. Bunun yanı sıra yerleşim biriminin mahalle yapılmasının ardından köy arazisine TOKİ konutları ile bazı siteler yapılmıştır. Buralarda oturanlar da Şambayadı Türkmenleri değildir ve bunların köy ile kültürel bağları yoktur. Sadece resmî işlerde köye uğramaktadırlar. Bu sebeple incelemeye sadece Şambayadı Türkmenleri dâhil edilmiştir.

Şambayadı Türkmenleri, adından da anlaşılacağı üzere Oğuz Türklerinin Bayat boyundandır. Bu oymağın Yeni-İl ve Boz-Ulus'a mensup olduğu, 1613 tarihinde Anadolu'ya geldikleri ve Adana, Adıyaman ve Karaman'a yerleştirildikleri araştırmacılar tarafından belirtilmektedir (Aydın 1984: 71-72; Refik 1989: 215-216; Sümer 1999: 249-250).

¹ Söz konusu köy, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile mahalle yapılmıştır. Karar, 23.07.2004 tarihinde Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

² <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr> Bu nüfusun bir kısmını, TOKİ konutları ve köyün çevresinde bulunan sitelerde yaşayanlar oluşturmaktadır. Söz konusu köyün yaklaşık nüfusunun 2019 yılı verilerine göre 3000 civarında olduğu tahmin edilmektedir.

³ Alevi terimi, köyde yaşayan ve bu inanca mensup olan kişiler tarafından yapılan bir adlandırmadır. Sunni halk, bu grubu Alevi dışında Kızılbaş olarak da telakki etmektedir.

Bu Türkmenler, söz konusu üç ilde hâlâ “Şambayadı” adıyla yerleşim birimlerinde yaşamaktadırlar.⁴ Bir diğer kaynakta da yukarıdaki bilgi doğrulanmaktadır: “*Şambayadı, Karaman’da bir mahalle, Adana’da, Behisni, Afyon, Sivas’ta bir köydür. Bu köyler, vaktiyle Şam Araplarından kaçarak Anadolu’ya sığınan Bayat yürüklerindedir.*”⁵ (Yalman/Yalgın 2000: 56).

İnceleme konusunun dışına çıkmamak adına söz konusu Şambayadı Türkmenleri hakkındaki bu kısa bilginin yeterli olacağı kanısındayız.⁶

İnceleme Yöntemi ve Doğum Kavramı

Makalede; Adana ili, Çukurova ilçesi, Şambayadı Köyü’nde geçiş dönemlerinden biri olan doğumun nasıl algılandığı, *doğum öncesine, esnasına ve sonrasında* ait inanç ve uygulamaların neler olduğu ele alınıp bunların yorumlarına ve işlevlerine yer verilecektir. İncelemede kullanılan malzemeler, Şambayadı Köyü’nde yaşayan ve mensubu olduğumuz Türkmenler arasında 2004’te yapılan derleme ve gözlemlerle elde edilen verilerdir.

İncelemede, Sedat Veyis Örnek’in “Türk Halk Bilimi” (2000: 131-147) ve “Geleneksel Kültürümüzde Çocuk” (1979: 23-112) ile Orhan Acıpayamli’nin “Türkiye’de Doğumla İlgili Âdet ve İnanmaların Etnolojik Etüdü” (1974: 13-96) adlı çalışmalarındaki tasnif temel alınacaktır. Derlemede, Metin Ekici’nin “Halk Bilgisi (Folklor) Derleme ve İnceleme Yöntemleri” adlı kitabındaki (2011: 159-163) ilgili bölümlerden faydalanılmıştır.

İnsanın dünyadaki yolculuğunun ya da insan hayatının ilk geçiş dönemi olan doğum, hem çekirdek hem de geniş aile açısından oldukça önemli bir dönemdir. Bu dönemde; kadının daha doğum öncesinde, hatta çocuk olma isteğinden başlayarak birtakım âdetlere uymaya, bu âdetlerin gerektirdiği işlemleri yerine getirmeye zorlandığı görülmektedir (Örnek 2000: 132). Bu dönem, annenin gebe kalma isteğinden başlayarak doğumdan sonraki kırklama işlemine kadar belli başlı inançlar çerçevesinde oluşmuş ve yüzlerce dinî ve büyüsel işlemin yapıldığı bir sürece dönüşmüştür.

İnsan hayatındaki bu ilk geçiş dönemindeki inanç ve uygulamalar, incelemede “doğum öncesi, sırası ve sonrası” olmak üzere üç başlık altında incelenecektir. Bu başlıklar altında kısırlığı giderme yolları, aşerme, bebeğin cinsiyeti, gebe kadının kaçınmaları, bebeğin eşi/plasentası, al karısı ve kırk basması tasarımı ile bu sebeple yapılan kırklama işlemi ve son olarak geleneksel sağaltma yolları şeklinde kurgulanan alt başlıklardaki inanç ve pratikler ele alınacaktır.

1. Doğum Öncesi

1. 1. Kısırlığı Giderme ve Gebe Kalma

Bebek sahibi olmak isteyip de gebe kalamayan kadın, bu isteğine ulaşmak için birtakım pratik ve işlemlere başvurur. Günümüzde doktora gittiği hâlde gebe kalamayan bir kadın ya da eşinin gebe kalmasını isteyen bir erkek, doktor denetimindeki tedavi süreci devam ederken bile birtakım dinî ve büyüsel işlemlere başvurarak bebek sahibi

⁴ Şambayadı Türkmenleri hakkında ayrıntılı bilgi için bk. (Sümer 1952: 373-398; Aydın 1984: 71-74).

⁵ Yalman/Yalgın’ın aynı eserinde sözlü kaynağa dayandırdığı; “*Elgazidede Hacı Bekir Bey isminde biri, yedi yüz yıl önce Bağdat’tan Şam’a gelmiş ve bin çadırılık aşiretiyle Şam’dan Anadolu’ya girmiş, beğendiği yerde büyük saygı ile yerleşmiştir.*” (Yalman/Yalgın 2000: 127) bilgide de Şambayadı boyunun, Bağdat’tan Şam’a; oradan da Anadolu’ya göç ettiği anlaşılmaktadır.

⁶ İlgili köyün fiziki yapısı, tarihi, nüfusu vd. özellikleri hakkındaki temel bilgiler, yayımlanma süreci devam eden “Şambayadı Köyünde Bebeklik ve Çocukluk Dönemi İnanç ve Uygulamaları Üzerine Bir İnceleme” adlı makaleyle büyük oranda ortak bilgiler içermektedir.

olmayı amaçlamaktadır. Şambayadı Köyü'nde bu dönemdeki bazı inançlar ve bu sebeple yapılan uygulamalar şunlardır:

Bebek sahibi olmak isteyenler, ocaklı kadınlara⁷ ya da halk hekimi kabul edilen bazı ebelere giderler. Bu kişiler, bebek sahibi olmak isteyen kadının göbeğini çekerler⁸ (KK 2; 3; 5; 8)⁹. Gidilen bu ocakların biri Şambayadı Köyü'nde Alevi Türkmenlerin ocağı olan Tulunoğulları Ocağı'dır.¹⁰ Burada ocaklı kadın, ateş yakar ve gebe kalmak isteyen kadını evin içindeki ocağın yanına yatırır. Daha sonra kadının beline kirış adı verilen bir ip ile yağlık/yazma bağlanır ve kadının göbek kısmına "çekme" adı verilen masaj yapılır. Kadın, daha sonra bir süre ocağın yanında yatıp bebek sahibi olmak adına dua eder. Ocakta yapılan bir diğer işlem ise ocağa giden kadının göbeğine ısıtılmış taşın koyulmasıdır (KK 2; 3). Kadın, bu işlem sonrasında ebe veya ocaklı kadına bir hediye verir ve "arlık"¹¹ adı verilen demir parayı yere atar. Arlığın yere atılması şarttır ve böylece bu işlemin sağaltıcı olacağına inanılır (KK 2).

Gebe kalmak isteyenlerin gittikleri bir diğer mekân Ashâb-ı Kehf'tir.¹² Buraya gidenler, dua etmenin dışında adak da adamaktadırlar (KK 2; 5; 8). Adak, "Sayrılıktan sağalma, çocuk sahibi olma, evlenme, zor bir durumdan kurtulma vb. amaçlara yönelik isteklerin yerine getirilmesi için yüce varlıklara, ermişlere, tapınaklara, yatırlara, ziyaretlere adanan oruç, kurban, yiyecek, eşya vb." (Örnek 1973: 11) şeklinde tanımlanmaktadır. Şambayadı Köyü'nde birçok istek için adak adansa da inceleme konumuz olan doğumda köy halkı genellikle çocuklarının, özellikle de erkek çocuklarının olması dileğiyle adak adarlar. Adak adanan birkaç mekân varsa da biz en çok ziyaret edilenlerden bahsetmekle yetineceğiz. Bunlardan ilki yukarıda adı verilen ve Tarsus'ta bulunan Ashâb-ı Kehf'te yapılır. Aile üyeleri ve hısımlarla beraber Ashâb-ı Kehf'e giden adak sahibi, burada bulunan mağaraya girerken ve camide namaz kılarken dua edip bebeği olması için dilek diler. Ardından da beraberlerinde getirilen hayvan (genelde küçükbaş) adak olarak kesilir. Dua ya da dilek dilenirken kabul olması durumunda belli başlı şeyler yapılacağı taahhüt edilir. Köy halkınca gerçekleşmesi istenen şey için ne kadar zor bir şey taahhüt edilirse dileğin o kadar hızlı gerçekleşeceğine inanılır. Örneğin erkek çocuk sahibi olmak isteyen bir kişi, oğlu olursa onun saçını yedi yıl kestirmeyeceğini ve her yıl Ashâb-ı Kehf'te adak kurbanı keseceğini adanmış ve oğlu olduktan sonra bu sözünü tutmuştur. Bir diğeri de eriştiği dileği sonucunda aynı sebeple yedi yıl, art ardına Ashâb-ı Kehf'e gidip adak kurbanı kesmiştir. Tanık olduğumuz bu iki olay sonucunda iki aile de erkek çocuk

⁷ Halk hekimliğinde bir önceki kuşaktan el verme suretiyle aktarılan bilgileri kullanarak belirli bir şikâyeti veya hastalığı iyileştirdiğine inanılan aileye "ocak" adı verilmektedir (<https://sozluk.gov.tr>). Türk kültüründe "ocak" kültü hakkında bk. (Ekici ve Öger 2007: 1357-1367; İçli 2013: 95-101).

⁸ Göbek çekmek; ocaklı kabul edilen kadın veya geleneksel olarak ebelik yapan bir kadının, gebe kalmak isteyen kadının göbeğini ovarak yaptığı bir masajdır. Masaj öncesinde masaj yapılacak kadının bel ve göbek kısmının sıcak bir bezle sarılarak ısıtılması sağlanır. Ardından ocaklı kadın, çeşitli dua ve isteklerle kadının yumurtalık bölgesi ve göbek kısmına masaj yapar. Bu işlemin kadının gebe kalmasına yardımcı olacağına inanılır.

⁹ Kaynak kişiler için "KK" kısaltması kullanılmıştır.

¹⁰ Şambayadı Köyü'nde Alevi mahallesinde bulunan, hem Alevi hem de Sünni grupların çeşitli dilekler için gittikleri bir ocaktır. Genellikle çocukları olmayan kadınlar giderler. Ayrıca bu ocağa vücuttaki yel, sızı vb. rahatsızlıkları gidermek için de gidilmektedir (KK 2; 5).

¹¹ Kurban kestirmek, hastalıklara okuyup üfleme gibi inançlar karşılığında bu işi yapana verilen para (<https://sozluk.gov.tr>).

¹² Kur'an'daki Ashâb-ı Kehf kıssasının geçtiği ve Tarsus'ta (Efes ve Afşin'de de Ashâb-ı Kehf olduğu kabul edilen mağaralar da vardır.) bulunduğu iddia edilen mağara (Ersöz 1991: 465-467). Şambayadı Köyü'nde bebek sahibi olmak isteyenler, oğulları askere gidenler ve hacca gidenler tarafından ziyaret edilen ve adak adanan yerlerden en önemlisidir. Genellikle sabah gidilip akşam dönülmekte ve adanan adaklar orada kesilmektedir (KK 2; 3; 5; 8; 11).

sahibi olunca bebeği olmayan birçok ailenin de aynı yerde, benzer adak yolunu uyguladıkları gözlemlenmiştir.

Dua ve adak için gidilen diğer yerler arasında Arıklı¹³ ve Sefil Dede¹⁴ türbeleri de bulunmaktadır. Bebek sahibi olmak isteyenler, bu türbelerde bulunan dilek ağaçlarına renkli bez parçası bağlamakta ya da bezden salıncak yaparak asmakta ve bu sayede bebek sahibi olmayı dilemektedirler (KK 2; 5; 8; 11).

Bu yatır ya da ziyaret yerlerinde veya ocaklı ailelerin evlerinde yapılan işlemlere, Türkiye'nin muhtelif bölgelerinde de rastlanmaktadır ve yatırlardaki "ermiş" ya da olağanüstü güçlere sahip olduğu düşünülen evliyalara ve bu ocaklı kişiler yoluyla, bu eksikliğin sağaltılacağına inanılır (Boratav 1984: 113-114; 123-124).

Bu konudaki bir diğer büyüsel işlem de "hac buğdayı"nın yenmesidir. Hacca gidenlere bir kese içerisinde verilen buğday, kutsal kabul edilen topraklarda dolaştırıldıktan sonra tekrar köye getirilir ve gebe kalmak isteyen kadın, Cuma sabah namazının ardından bu buğdayları yiyip zezem suyu içer. Bu işlem vasıtasıyla da kadının gebe kalacağına inanılır (KK 1; 2).

Bebek sahibi olmak isteyen kadınların yaptığı bir diğer işlem de kadının gizli bir şekilde temiz bir toprağa "küçük abdestini yapması" ve bunun ardından ıslanan toprağın üzerine kıyafetiyle oturmasıdır. Böylece kötü ruhların idrarla toprağa geçeceğine ve kadının gebe kalacağına inanılır (KK 3).

Son örneğimiz ise düğün esnasında yapılan bir uygulamadır. Köyde yapılan düğünlerde, düğünün son günü -Pazar günü- misafirlere ikram edilen yemekler arasında ikisi dikkati çekmekte ve bu yemekler, her düğünde özellikle pişirilmektedir. Bunlardan ilki, bir çeşit mantı çorbası olan "Tatar aşı"dır. Düğünde bu çorbanın pişirilmemesi durumunda evlenen çiftlerin çocuklarının olmayacağına inanılır. (KK 3) Bir diğeri ise bulgurdan yapılan ve topalak adı verilen çorba çeşididir. Islak bulgurun kıyma ve çeşitli baharatlarla karıştırılıp yuvarlanmasıyla yapılan ve bir tencere yemek pişirmek için yüzlerce taneye ihtiyaç duyulan bu yemeğin düğünde pişirilmesinde bu çokluk etkili olmuş ve bu sayede "gelinin topalak gibi çocuklar doğuracağına" inanılmıştır. (KK 5).

Köyde yapılan kısırlığı giderme yolları bağlamında yapılan bu uygulamalar, kutsal kabul edilen mekân ve kişilerden beklenen yardım ile kötü ruhlardan arınarak isteğe ulaşma şeklinde sınıflandırılabilir.

¹³ Arıklı Ziyareti: İçel ili, Tarsus ilçesi Arıklı köyündedir. Kapısında Şeyh Muhittin Semekandî olduğu yazılıdır. Tuğla binada namaz kılınacak ve yatacak yerler vardır. Buraya bebeği olmayan, hastalar ve evlenmek için eş isteyenler gelirler. Türbenin bulunduğu yerdeki ağaç diplerinden Cuma akşamları bir ışık yükseldiği ve zamanla kaybolduğu; ışıkların geldiği yerler kazılınca buralardan kemikler çıktığı ifade edilmektedir. Bakımı köy yönetimince yapılan türbeyi, yılda 3000-4000 kişi ziyaret etmektedir (Kalafat 1999: 421) Şambayadı Köyü'nde genellikle bebeği olmayan kadınların gittiği bir türbedir. Gidenler, türbedeki sandukanın üzerine yatar ve rüya görmeye niyet eder. Eğer kadın rüya görürse kadının bebeğinin olacağına inanılır. Bu türbeye ayrıca felçli olanlar da gitmektedirler (KK 8).

¹⁴ Şambayadı Köyü'nde bir Alevi türbesidir. Köyde yaşayan Sünniler de türbeye gitmektedirler. Bu türbeye genellikle bebek sahibi olmak isteyen kadınlar, evlenmek isteyen kızlar ve kocası askere giden kadınlar, dileklerinin kabulü için gitmektedirler (KK 11). Türbenin bahçesinde dilek ağacı olarak kullanılan bir ağaç vardır. Bu ağaca bebek sahibi olmak isteyenler, bezden bir salıncak yapıp içine bir taş koyarlar ve bunu ağaca bağlayıp sallarlar. Dileklerinin kabul olması için de adak adarlar. Dilekleri kabul olunca da adaklarını yerine getirirler (KK 2; 3; 8; 11). Bu türbe, günümüzde Adana Ehl-i Beyt İnanç Eğitim ve Kültür Vakfı adıyla cem evine dönüştürülmüştür.

1. 2. Yeme-İçme/Aşerme

İster doğal yolla isterse yukarıdaki uygulamalar sonucunda olsun gebe kalan bir kadın, bazı yiyecekleri yemekten kaçındığı gibi, akrabası olan kişiler tarafından bazı yiyecekleri de yemeye zorlanabilir (KK 2; 3; 5; 10).

Bu yiyeceklerin hem anne adayı hem de bebeğin sağlığı ile ilgili olduğu söylene de bazen bebeğin cinsiyetinin belirleneceği düşüncesiyle de yapılabilir. Bu bağlamda gebe bir kadın, ekşili ve acılı yiyecekleri aşerirse doğacak bebeğin kız; tatlı yiyecekleri aşerirse bebeğin erkek doğacağına inanılır (KK 2; 3; 5; 8; 10; 11).

1. 3. Gebelik

Gebe kalan kadınların gebelikten başlayıp doğum yaptıktan sonra “kırkı çıkana (40. güne)” kadar “iki can taşıdıkları”na inanıldığı için ailenin temel geçim kaynağı olan mesleklere bağlı olarak, kadının zorlanacağı ya da güç gerektirecek işleri (hayvan bakımı, tarlaya gitme vd.) yapmalarına izin verilmez. Bu kadınlar, bazı kaynak kişilere göre “hasta insan” kabul edilmekte ve doğumdan sonra kırkı çıkacağı güne kadar tedavi edilmesi gerektiğine inanılmaktadır (KK 2; 3; 8; 11).

Şambayadı Köyü'nde “yükü” adıyla adlandırılan gebe kadınlar, her ne kadar mutlu bir olayı yaşatacak kişiler olsalar da gebeliğin getirdiği baş dönmesi, mide bulantısı, kusma, karın büyümesi gibi sonuçlardan dolayı ailesinden ve komşularından utanabilirler (KK 8). Gebe kadınların özellikle de kayınbabasının ya da ailesindeki yaşlı erkeklerin yanına gitmedikleri, onlarla konuşmaktan mümkün olduğunca kaçındıkları gözlemlenmiştir.

1. 4. Bebeğin Cinsiyeti

Bebek, toplumda soyun devamı olarak düşünüldüğü için bebeğin cinsiyeti oldukça önemlidir. Köy halkınca soyun devamının erkekler tarafından sağlanacağı düşünüldüğünden anne ve baba, bir çocuğunun erkek olmasını ister. Bu sebeple de doğacak çocuklardan birisinin erkek olması için birtakım dinî ve büyüsel işlemlere başvurulur (KK 2; 3; 5; 8; 11). Bunlara baktığımızda şu pratikleri görmekteyiz:

Doğacak bebeğin erkek olması için başvuru en yaygın işlemlerden biri gebe kadına tatlı yiyeceklerin yedirilmesidir (KK 2; 3; 5; 10; 11). Yukarıda da ifade edildiğine gibi köy halkınca ekşi yiyen kadının kız, tatlı yiyenin ise erkek bebek doğuracağına inanılır. Bu inancın, yemekler arasında tatlının ekşiye göre daha fazla tercih edilmesi sebebiyle erkek çocuğun kız çocuklara üstün olduğunun düşünülmesinden kaynaklanması etkili olmuştur (Örnek 1966: 59).

Bir diğer işlem ise dinî bir uygulamadır. Bu işlemde erkek bebek doğurması istenen kadın, gebelikten önce hocaya/imama götürülür ve hoca, bebeğin erkek olması için bir takım dualar eder. Bu uygulama, genellikle birkaç kız doğuran kadınlara ailesindeki yaşlı büyük kadınlar tarafından yaptırılmaktadır (KK 8).

Birkaç kız çocuğu olan aile, bir sonraki bebeğinin erkek olması için birtakım büyüsel işlemlere de başvurabilir. Bunlardan en yaygın olanı, en son doğan kızın adının “Şenel” koyulmasıdır (KK 2; 5; 8; 10; 11). Bu durumu kaynak kişilerimiz şu şekilde açıklamaktadırlar: “Art arda kızı olanlar, son kızın adını Şenel koyarlar. Arkası şenelsin, şenlensin diye. Kamber Ağa'nın beş kızı olunca son kızının adını Şenel koymuş. Sonraki çocuğu ise erkek (Menderes) olmuş. Ondan sonra oğlu olmayan diğer köylüler de oğlunun olması için kızlarının birinin adını Şenel koymaya başladılar. Turgut dayın da Sermin teyzen de koydu, onların da oğulları oldu.” (KK 5; 8).

Erkek çocuğunun olması istenen kadınlara yaptırılan bir diğer büyüsel işlem ise düğün esnasında görülmektedir. Düğünde gelin, yeni evine girmeden önce kucağına erkek bebek verilir. Bu sayede kadının oğlunun olacağına inanılır (KK 2; 3; 4; 6; 8; 11). Bu durum, temas büyüğü şeklinde açıklanabilir. Erkek bir bebekle temasa geçen kadın, gelecekte bu sayede erkek çocuk dünyaya getirecektir (Örnek 1966: 36-37).

1. 5. Gebe Kadının Kaçınmaları/Uygulamaları

Hamilelik sürecinde nazar ve kötü ruhlardan korunmak için yukarıdaki pratikleri uygulayan gebe kadın, bazı uygulamaları da yapmaktan kaçınmaktadır. Bunlardan bazıları şunlardır:

Hamile kadın, gebelik süresince güzel nesne ve insanlara bakarsa karnındaki bebeğin güzel olacağına inanır (KK 2; 5; 8). Bir kaynak kişi, bu uygulamayı; “*Yüklü avrat, “keleş”e [güzele] bakarsa bebek keleş, çirkin ve sakata bakarsa çirkin ve sakat olur.*” şeklinde açıklamıştır (KK 5). Gebe kadının kaçınmasına bir örnek ise kadının, gebeliği süresince ve doğumdan kırk gün sonrasına kadar mezarlığa gidememesi ve cenazeye katılmamasıdır (KK 2).

Bunların dışında köy halkınca erkek bebeklerin dayıya, kız bebeklerin ise halaya benzeyeceğine inanılır (KK 8; 12). Ayrıca köy halkı arasında “bene” sahip olmak bir güzellik belirtisidir. Bu sebeple de doğacak bebeğin “bene” sahip olması için gebe kadına siyah dut yedirilir. Böylece bebeğin benli doğacağına inanılır (KK 2; 13).

2. Doğum Sırası

Kadınların doğum sırasındaki güçlüklerini gidermek ve onların doğumunu kolaylaştırmak için de birtakım uygulamalara başvurulur. Gebe kadının doğumu yaklaşınca hem kadın hem de ailesi, birtakım hazırlıklar yapar. Yıllardır doğum yaptıran ve bu sayede deneyim kazanan bazı kadınlara bilindiği üzere “ebe” adı verilmektedir. Geçmiş dönemlerde doğumu yaptıran bu kadınlara da yağlık/yazma, kına vb. hediyeler verilirmiş (KK 2; 14). Eskiden sadece ebeler tarafından yaptırılan doğum, günümüzde doğum evlerinde ve hastanelerde yaptırılmaktadır.

Eskiden doğum sancısı olan kadınlara bir oklava verilir ve kadın, bu oklava yardımıyla dolaştırılır ve uzun bir süre yürütülürmüş ve bu işlem sayesinde doğumun kolaylaşacağına inanılmış (KK 5; 8).

Doğumu kolaylaştıracağı düşünülen bir diğer işlem ise doğumu yaklaşan kadınların, doğum sırasında Allah’ın yardımını kazanmak için namazlığın/seccadenin üzerinde yedi kez yuvarlanmasıdır (KK 2; 8).

Eskiden evde yapılan doğumlarda kullanılan malzemeler ise şunlarmış; bebeğin göbek kordonunu bağlamak ve kesmek için ip-makas ile sıcak su, tuz, belek, leğen ile anne ve bebek için kıyafetler (KK 2; 5; 8).

Eskiden bebek doğar doğmaz tüm vücudu tuzlanır ve üç gün boyunca yıkanmazmış. (KK 8) Bu durum, Şambayadı Köyü halkında, geveze ve boş konuşan kişilere söylenen; “*Sen ne kadar tuzsuzsun? Anan seni hiç tuzlamadı mı?*” gibi deyimlerde de görülmektedir (KK 8; 9). Ancak günümüzde doğum, doğumevlerinde ve hastanelerde yaptırıldığından tuzlama işlemi ilk gün yapılmasa da bazı ailelerin, bu işlemi bebeğin hastaneden eve getirilmesinin ardından yaptıklarına şahit olduk. İlk yıkamadan başka bebeğin “*yarı kırkında*” ve “*tam kırkında*” mutlaka “*kırklanarak*” yıkanması gerekmektedir (KK 8). Kırklama işlemi, ileriki kısımda ele alınacaktır.

Doğan bebek, yıkandıktan sonra annesinin kucağına verilir. Anne, bebeğini emzirir, böylece bebeğin annesine alışması sağlanmış olur.

3. Doğum Sonrası

Doğum sonrasında doğumun duyurulmasından başlayarak hem bebeği hem de anneyi koruyacağına inanılan bazı sağaltıcı işlemler de vardır.

Bebek doğunca bu “muştulu” haber, aile bireylerine duyurulur. Halk arasında “kulak almak” denen bu olayda haberi veren kişiye “muştuluk” adı verilen bir hediye verilir. Genellikle bu durum, ilk bebekte veya erkek çocuklarda hediyein maddi değeri artar (KK 2; 5; 8).

Doğum sırasında kötü ruhları uzaklaştırmak ve doğum sonrasında hem bebeğe hem anneye hem de aileye gelebilecek nazarı bertaraf etmek için üzerlik tütürülür (Emeksiz 2012: 233). Üzerlik, tütürme dışında evin herhangi bir yerine de asılabilir. Sadece doğum sırası ve sonrasında değil, ölüm dışındaki tüm geçiş törenlerinde ve aileye alınan herhangi bir eşyada da tütürülen üzerlik; gün içinde bazen üç, bazen de yedi kez tekrarlanabilir (KK 2; 5).

Fotoğraf 1: Üzerlik tütüren bir kadın.

Fotoğraf 2: Evde asılı nazarlıklardan bazıları: Nazar boncuğu, karaçalı, üzerlik, darı ile diğer süs ve nazar eşyaları.

Eskiden bebek doğunca “bebeğin rızkının bol olması” için üç gün boyunca buğday eleğinde yatırılmış (KK 8). Benzetme yoluyla yapılan bu işlem, günümüzde düğünde buğday, arpa ve mısır taneleri ile yapılmaktadır. Düğün esnasında gelin ve damada saç olarak atılan bu tahıllar ile yeni evlenen çiftin evlerinin bereketli olacağına inanılmaktadır.

Lohusa kadının sütünün bol olması için anneye genellikle şekerli yiyecek ve içecekler verilir. Bunlar arasında yağlı ballı,¹⁵ palıza,¹⁶ helva, hoşaf vb. tatlılar ile meyve suları sayılabilir (KK 2; 5; 13). Anne sütünün bol olması için yapılan bu pratik dışında bir diğer uygulama da şişin ucuna asılmış bir soğanın bebeğin bulunduğu oda kapısına asılmasıdır (KK 2; 4; 8). Bu uygulama, ilgili kısımda detaylandırılacaktır.

Doğumun ardından bebeğin sarılık¹⁷ olmaması ya da sarılıksa hızlıca iyileşmesi için bebeğin yüzüne kırk gün boyunca sarı yağlık/yazma, kırk günden sonra ise kırmızı yağlık örtülür (KK 2; 3; 8). Köy halkınca yüzü ya da benzi sararmış bebeklerin sarılık olduğuna inanılır. Bu tür bebeklerin yüzüne -günümüzde doktor tedavisi altındayken bile- mutlaka sarı renkli yazma örtülür.

3. 1. Bebeğin Göbeği ve Eşi/Plasenta¹⁸

İster evde isterse doğumevi ya da hastanede yapılsın doğumun hemen ardından “Hayırlı olsun.” denilerek kesilen bebeğin göbeğinde kalan parça, birkaç gün sonra düşünce bu parçacık, bazen cami avlusuna bazen okul veya hastane bahçesine bazen de yaşayacağı evin bahçesine gömülmektedir. Genel olarak bu mekânlar, bu bebeğin inançlı olması, evine bağlı kalması ya da gelecekteki mesleğinin belirlenmesi sebebiyle seçilmektedir (KK 2; 8; 11). Ebeveynlerin yaptığı bu işlemlerin birinde bebeğin gelecekte yapacağı mesleğin belirlenmesi düşüncesi vardır. Günümüzde “devlet memuru” olarak adlandırılan mesleklerin ön planda olduğu bu seçimde; geçimini tarım, hayvancılık, nakliyecilik ve küçük çapta yapılan ticaretle geçiren, genel olarak sağlık ve emeklilik sigortası dahi yatıramayan ve ekonomik sorunlar yaşayan ebeveynlerin, bebeklerinin de kendileri gibi ekonomik sorunlar yaşamaması ve öğretmen veya doktor gibi garanti bir ücret alarak çalışmasının istenmesi etkili olmaktadır. Çocukla belli bir süreden beri bitişik olan eşin, bebekten ayrıldıktan sonra bile bu bağlantıyı sürdüreceği, temas yoluyla parçanın başına gelenin ait olduğu bütünün başına da geleceği inancı, bu isteğin esasını teşkil eder. Temenni ve istekle ilgili olan bu uygulamalar, bünyeleri bakımından içten dışa, yani çocuktan teması arzulan dış etkene doğru işlemektedir (Örnek 1966: 72).

Eskiden evde yapılan doğumlarda, belirli bir süre sonunda “eş”i düşmeyen kadın, dibeğe bağlanır, bir “sahan”la¹⁸ kadının karnına bastırılmış; böylece kadının eşinin düşmesinin kolaylaşacağına inanılmış (KK 8). Yine eski dönemlerde kadının eşinin düşürülmesinde başvurulan diğer işlemler şunlardır: “Susam” kaynatılır ve onun buharı, kadının eşine tütürülürmüş (KK 8). Temiz kum, sacda kavruarak ısıtılır ve kadın bu kumun üzerine bir süre yatırılmış. Bunlarla da kadının eşinin düşmesinin kolaylaşacağına inanılmış (KK 2; 8). Bu işlemlerde, köy halkının herhangi bir sağlık kuruluşuna erişememesi sebebiyle gelenekleşmiş bazı halk hekimliği tedavilerini uyguladıkları görülmektedir.

3. 2. Al Karısı Tasarımı

Türkiye’nin muhtelif bölgelerinde *al*, *alanası*, *alkızı*, *alkarı*, *albası* ve *albıs* adlarıyla; diğer Türk boylarında ise *alvastsı* (Özbekistan, Kazakistan, Başkurtistan, Tıva, Altay, Kırım, Kazan ve Sibirya Türkleri), *albarstı* (Türkmenistan), *albaslı* (Karakalpak ve Nogay Türkleri), *hal henesi* (Azerbaycan Türkleri), *albaslı katın* (Kumuk Türkleri), *al apar* (Kerkük ve Türkmenler), *almastı* (Karaçay ve Malkar Türkleri), *kayış ayak* (Dobruca Türkleri), *taun ve rusali* (Gagavuz Türkleri) adlarıyla anılan ve kötü ruhlardan sayılan alkarısı; Türk inanç

¹⁵ Yufkanın yağ ve bal (bazen şeker) ile karıştırılması ile oluşan bir çeşit tatlı.

¹⁶ Nişasta, su ve şekerle yapılan bir çeşit tatlı.

¹⁷ Derinin, dokuların ve organizmadaki sıvıların sarı bir renk almasıyla beliren hastalık, hepatit.

¹⁸ Derinliği az olan kap (<https://sozluk.gov.tr>).

sisteminde cin, peri, dev veya şeytan şeklinde tasavvur edilir. Bir çeşit hummanın tesiriyle ortaya çıkan ve genellikle ahır, samanlık, virane yerler, nehir kenarları, çeşme ve kaynak başlarında bulunduğu düşünülen alkarısının; anne ve bebeğine musallat olduğuna ve onların korkmasına, hasta olmasına hatta ölmesine neden olduğuna inanılır (Küçük 1989: 469; Beydilli 2004: 34; Yeşil 2014a: 99; Şimşek 2017: 100). Tüfek/silah sesinden, bazı ocaklıkişilerden, demirden ve kırmızı renkten korktuğuna inanılan alkarısı, genellikle kadın şeklinde tasavvur edilen kötü ruhlardan biridir¹⁹ (İnan 1998: 259-267; Sarpkaya 2021; 239).

Şambayadı Köyü'nde "alkarısı veya al" adıyla geçen bu ruhun, hem lohusa kadınlara hem de bebeklere sataştığına, onların üzerine bastığına ve al basan bebek ile annenin ağzından ve burnundan kan geldiğine, damağının/dişlerinin kilitlendiğine bu sebeple de ölebileceklerine inanılır (KK 2; 5; 8; 11). Bundan kaçınmak için köy halkı, aşağıda belirtilen dinî ve büyüsel bazı uygulamalara başvurmaktadır:

Öncelikle "kırklı" kadın ve bebek, asla yalnız bırakılmaz. Bunların yanında mutlaka bir kişi -tercihen erkek- bulundurulur (KK 2; 5; 8; 10; 11).

Bebeğin yatağının yanına ayna, ekmek parçası, Kur'an-ı Kerim konur; bebeğin yastığına çuvaldız ya da iğne, annenin kıyafetlerine ise çengelli iğne iliştilir (KK 2; 5; 8). Ayrıca bebeğin yattığı yere makas ve süpürge de koyulduğunu/asıldığını gözlemledik. Bunlardan ayna "aydınlık olsun" diye, çuvaldız ise al karısının iğneli nesnelere bulunduğu yere gelemeyeceğinin düşünülmesinden dolayı asılmaktadır (KK 5; 8).

Köyde al karısının gelemeyeceğine ya da korktuğuna inanılan bazı "ocaklı" kişiler vardır. Bu kişilerin elbiselerinden alınan bir parça, lohusa kadının ve bebeğin elbisesine iliştilir. Böylece al karısının, bu kişilere gelemeyeceğine inanılır (KK 2; 8). Bir kaynak kişimiz, bazı kişilerin çengelli iğne batırarak alkarısını yakaladıklarına dair çeşitli memoraatlar anlatmıştır. Anlatı; alkarısını yakalayan bu kişinin, alkarısının kendisini serbest bırakması için yalvarması sonucunda onun ailesinden bir kişiye ya da onun kıyafetlerini taşıyan bir kimseye zarar vermeyeceğine dair yemin ettirdikten sonra alkarısını serbest bıraktığı üzerine kuruludur (KK 2). Alkarısının bazı kişiler tarafından hapsedildiğine dair bazı anlatılar, hem Türkiye'de hem de Türk Dünyası'nın çeşitli bölgelerinde tespit edilmiştir (Beydilli 2004: 34-35; Yeşil 2014b: 121-122; Şimşek 2017: 99-115).

3. 3. Kırk Basması Tasarımı

Bebeğin doğumundan kırk güne kadar geçen süre zarfında hem bebek hem de anne "kırklı" olarak kabul edilir. Dolayısıyla da bu kişilere "kırk basabileceği" ve onlara zarar vereceğine inanılır. Kırk basan bebek ve annenin fenalaşacağına ve hasta olacağına inanılır (KK 2; 3; 5; 8; 11). Bunların dışında evlenen çiftler ve sünnet olan çocuk da kırklı sayılmakta ve doğumdaki uygulamaların onlara da yapıldığı görülmektedir (KK 8).

Şambayadı Köyü'nde anne ve bebeğe kırk basmaması için de dinî ve büyüsel bazı uygulamalar yapılmaktadır. Bunlardan en sık yapılanı, anne ve bebeğin kırk gün boyunca mecbur kalmadıkça evden dışarı çıkmaması ve yanında bir kişinin -tercihen erkek- bulundurulmasıdır (KK 2; 5; 8; 10; 11). Bu durumun sebebini bir kaynak kişimiz; "Doğum yapan kadının mezarı kırk gün açık olurmuş, yani doğum yapan kadına 'yarı ölü' derler. O yüzden de lohusa kadını yalnız bırakmazlar." şeklinde açıklamıştır (KK 5).

¹⁹ Al karısı hakkında daha fazla bilgi için bk. (Acıpayamlı 1974: 75-85; İnan 1962: 2826; İnan 1986: 171; İnan 1998: 259-267; Küçük 1989: 469).

Köyde evden dışarı çıkması mümkün olduğunca kısıtlı tutulan kırklı kadın, dışarı çıkmak zorunda kalırsa da bir diğer “kırklı” kadınla karşılaşmamaya özen gösterir. Bunların karşılaştığı durumlarda ise bu kadınlar, kıyafetlerindeki taşımak zorunda oldukları çengelli iğneleri değiştirirler. Böylece kırk basmasının önüne geçeceklerine inanırlar (KK 2; 7; 5; 8).

“Kırk basmaması” için yapılan bir diğer uygulama da kırklı bebeğin davulun üzerine yatırılmasıdır. Köye davul getirildiğinde (düğün, sünnet, asker uğurlama vb. kutlamalarda) köydeki kırklı bebekler, davulun üzerine konur (KK 2; 3; 4; 5; 7; 8; 11). Bu uygulama, davulun bebeklerde kırk basmasını engellediği inancından kaynaklanmaktadır (KK 2; 8).

Fotoğraf 3: Yeni doğmuş bebeğin kırk basmaması için davulun üzerine yatırılması.

Fotoğraf 4: Kırklama işleminde kullanılan araç gereçler ile çiçekler.

Şamanizm’de şamanın öte dünyaya yolculuğunda bir araç olarak tasavvur edilen davul, İslam öncesi Türk inanç sisteminde şaman/kamın koruyucu ruhlardan izin aldıktan sonra yaptırabileceği ve dinî ayinlerde sadece kendisinin kullanabileceği bir araçtır (İnan 1986: 94; Drury 1996: 75). Bu ayinlerin çoğunda davul, kötü ruhların uzaklaştırılması amacıyla kullanılır. Günümüzde Anadolu’nun muhtelif bölgelerinde görüldüğü üzere Altay Türklerinde de ay ve güneş tutulmasında gürültü çıkarıp davul çalma, bu kötü ruhun uzaklaştırılması amacıyla yapılmaktadır (Gömeç 2003: 88). Bu bağlamda Şambayadı Köyü’nde bebeğe veya lohusa kadına zarar vereceğine inanılan kötü ruhların uzaklaştırılmasında davulun bu özelliği kullanılmaktadır.

3. 4. Kırklama İşlemi

Evrensel olarak arınmada kullanılan öğelerin başında su, ateş ve toprak gelmektedir. Abdest ve kırklama su ile, teyemmüm toprak ile, ateşten atlama ve dağlama

ise ateşle yapılan arınlara verilebilecek bazı örneklerdir (Kasapoğlu Akyol 2020: 695-696). Bunlardan suyla arınma ve yıkanma ritüelinin amacı, yaratılışın meydana geldiği zamanı canlandırmaktır ve dünyanın ya da “yeni insanın” doğumunun simgesel tekrarlarıdır. Bu bağlamda su, hem canlandırır hem de arındırır (Eliade 2000: 217). Ayrıca su, birçok ritüelde hastalığı yıkayıp atmakta kullanılan ve şifa veren bir öge durumundadır. Bu sebeple birçok kültürde hastalıktan ve günahlardan “su vasıtasıyla arınma”nın çeşitli uygulamaları görülmektedir. Suyla arınmanın hem bedensel hem de ruhsal boyutu vardır. Türkiye’de bu arınmanın mekânı genel olarak hamamlardır. Doğumda kırk hamamı ya da lohusa hamamı, düğünde gelin/güvey hamamı, ölüme ise yas hamamı örneklerinde görüldüğü üzere bu arınmaya insan hayatının bütün geçiş dönemlerinde karşılıyoruz (Kasapoğlu Akyol 2020: 697).

Şambayadı Köyü’nde kırsal yaşamın sürdürülmesi sebebiyle hamam kültürü gelişmediği için bu arınma, “kırklama” adı verilen ve evlerde yapılan bir işlemle sağlanır. Kırk bastığı düşünülen anne ve bebeğe yapılan “kırklama” işlemi, “yarı kırk” ve “tam kırk” olmak üzere iki defa yapılmaktadır.

Köyde bebeklerde kırklama işlemi şu şekilde uygulanmaktadır: bebeğin “yarı kırk” çıktığında yani doğumunun yirminci gününde bir leğenin içine bir altın (genellikle yüzük), yirmi çeşit çiçek ya da ağaç yaprağı, yedi kuyudan alınmış su, anahtar, tarak, demir (genellikle demir para), sabun, yirmi adet denizden getirilmiş (ya da bir oluğun altından toplanmış KK 5) küçük taş konur ve ilk olarak bunların üzerine yirmi kaşık su dökülür. Daha sonra da bebek, hazırlanan bu suyla yıkanır. Bebeğe tas ile son kez su dökülürken “*Kırk, kırk, kırk. Arlığın, kırlığın, hastalığın, kırıklığın bu suyla gitsin.*” denilerek dua edilir. Dökülen son sudan sonra ise bebeğin önce elleri, sonra ayakları, en son da başı leğen içerisindeki suya batırılır ve boyunun uzun olması için bebek, önce başından sonra da ayaklarından tutulup sallanır. “Tam kırk”nda ise aynı gereçler kullanılırken leğene koyulan taş, kaşıkla alınan su ve çiçek-yaprak sayısı kırka çıkarılır (KK 2; 3; 5; 8; 11). Kırklamadan artan sudan bebeğin salınacağına serpilmediğini de gözlemledik.

Eskiden kırklama işleminden sonra bebeğin salınacağına ya da yattığı yatağa üç tane eşek pisliği, üç tane de küçük taş konurmuş. Kaynak kişimiz bunu; “*Bebek kırlandıktan sonra eşek gibi uyusun, taş gibi de sağlam olsun diye bunu yapardık.*” şeklinde açıklamıştır (KK 2).

Kırkı çıkmamış bebeklerin üzerinden atlanarak geçilmez ve bebek insanın bel hizasının üzerinde taşınır. Hatta bazı kaynak kişilerimiz bebeğin elbiselerinin üzerinden dahi atlanmayacağına, atlanıldığı durumlarda bebeğin hasta olacağına inanıldığını söylemişlerdir (KK 3; 11).

Yukarıda da belirtildiği gibi kırklama işlemi, sadece kırklı kadın ve bebeklere yapılmaz. Bunun dışında sık sık hasta olan kişilere, kırklı olmayan zayıf ve cılız olan bebeklere de kırklama işlemi yapılmaktadır (KK 3; 5; 7; 11). Ayrıca evlenememiş (halk arasında “evde kalmış”) kızlara da nazar değdiği düşüncesiyle bu işlemin yapıldığı görülmektedir (KK 5).

Doğumdan hemen sonra anneye ve birkaç ay sonra bazı yiyecekleri yemeye başlayan bebeğe belli bir süre (bazen bebeğin 1. bazense 2. yaşına kadar) çocukta sağlık açısından negatif etki bıraktığı düşüncesiyle bazı yiyecekler yedirilmez. Eğer anne ya da bebek, bu yemeklerden yerse bebeğin hasta olacağına inanılır. Bu duruma halk arasında “yemek değmesi ya da dokunması” adı verilmektedir (KK 2; 3; 5; 11). Bu, annenin yediği/içtiği bazı baharatlı ve asitli yiyecek/içeceklerin içinde bulunan bazı protein ve kimyasalları, süt yoluyla alan bebekteki alerjik reaksiyon ve karın ağrısıdır. Ayrıca bu

durumdaki (yemek değdiği düşünülen) bebeklerin, eskiden üç kez Cuma günleri sabah ezanı okunmadan ciğer suyuyla kırklandıği söylenmektedir (KK 2; 3; 5).

4. Geleneksel Sağaltma Uygulama ve İşlemleri

Bir kadının sağlıklı bir yolla gebe kalması, bebeğinin sağlıklı bir şekilde gelişmesi ve doğması ya da bebekte doğuştan ve sonradan ortaya çıkabilecek bedensel, zihinsel ve ruhsal özürlerin giderilmesi, ayrıca çocuğu nazardan ve büyüsel içerikli zararlı dış etkilere korumak için bir takım geleneksel sağaltma pratik ve işlemlerine başvurulmaktadır. Bu sağaltmalar doğum öncesinde kadına, sonrasında ise bebeklere uygulanmaktadır (Örnek 2000: 164). Şambayadı Köyü'nde hem anne adayına ya da anneye hem de bebeklere yapılan sağaltma işlemleri şunlardır:

Birkaç bebeği ölü doğan ya da doğumdan hemen sonra ölen kişiler, doğan bir sonraki bebeklerinin yaşaması için birtakım dinî ve büyüsel işlemlere başvururlar. Bu işlemler genel olarak anne adayını olan kadına yapılmaktadır. Bu kadınlar köyde ebe olarak kabul edilen ya da ocaklı kadına götürülür. Bu kadın, anne adayının göbeğini çeker (KK 2; 3; 5). Bu sebeple yapılan bir diğer uygulama da kadının "hocaya/imama" götürülüp bir çeşit muska olan "hamaylı" yazdırmaktır (KK 2; 5; 8).

Bir önceki bebeği ölen ailenin yaptığı bir diğer sağaltma işlemi de yeni doğan bebeğin adını; "Yaşar, Yaşariye, Durdu, Duran, Durmuş, Dursun, Kalsın" koymaktır (KK 2; 5). Aynı uygulamaya Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde ad olarak konulan Durali, Durbaba, Duran Satılmış, Ökkaş/Ökkeş, Taştan isimlerinde de rastlanır (Örnek 1966: 67; Acıpayamlı 1992: 8-9). Bebek doğar doğmaz hocaya gidilip "hamaylı" alınıp çocuğun elbisesine asılması ve adak adanması da bu bağlamda yapılan diğer işlemlerdir (KK 2; 5). Eskiden bebeğin ölmemesi için bebeğin ilk kakası bir beze sarılarak kırk gün boyunca bir odada saklanırmış. Bu sayede bebeğin ölmeyeceğine inanılmış (KK 3).

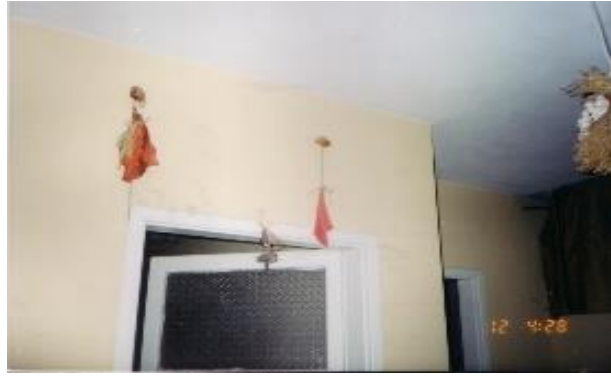
Bir önceki bebekleri ölen ailelerin sonraki bebeklerinin ölmemesi için yaptığı bir diğer işlem de son bebeğinin saçını yedi yıl kestirmemeyi taahhüt edip her yıl adak kurbanı keseceğini adamaktır. Böylece doğacak bebeklerinin yaşatılacağına inanılır. Yedi yılın sonunda bebek ölmezse yeni bir adak kurbanı ile birlikte çocuğun saçı da kesilir (KK 2; 8; 13). Bu örneği incelemenin "doğum öncesi" kısmında detaylandırmıştık.

Bebeği hastalıklardan korumak için yapılan işlemlerden biri de bebeğin yattığı odanın kapısına demir bir şişe geçirilmiş soğan asılmasıdır. Bu işlemde; bir soğan demir şişe geçirilir, demirin en üst kısmına da kırmızı bir bez bağlanır. Daha sonra da bu, bebeğin bulunduğu odanın kapısına asılır (KK 2; 4; 8). Burada asılan soğan, lohusa kadının sütünün bol olması; kırmızı bez, çocuğun büyüüp evlenecek yaşa gelmesi ve düğününün (Şambayadı Köyü'nde düğün, damat evine bayrak asılması ile başlar.) olması; demirin ise bebeğin güçlü olması için yapıldığı söylenmektedir (KK 2).

Fotoğraf 5: Yeni doğan çocuğun yattığı odanın kapısına asılan soğan ile üzerlik, karaçalı ve diğer nazarlıklar.

Fotoğraf 6: Eve asılı nazarlıklardan bazıları. Zakkum, karaçalı, nazar boncuğu, darı ve üzerlik.

Kırklamada olduğu gibi bu kısımda da demirin kullanımı görülmektedir. Türk kültüründe demirin koruyucu özelliğe sahip olduğu; hastalara şifa verici, kötü ruhları uzaklaştırıcı ve nazara karşı koruyucu olduğu ve doğadaki bazı gizemli olan diğer varlıklar gibi demirin de gizil güçlere sahip olduğu inancı vardır (Uğur Çerikan 2018: 8).

Köy halkınca bebeğin sürekli ağlaması da kötüye yorulur. Bu durumdaki bebeklere muska yazdırılıp kurşun döktürülür ya da kırklanır (KK 1; 2; 3; 5). Bu durumda yapılan bir diğer uygulama daha vardır. Sürekli ağlayan bebeğin ağzına, üç Cuma günü art arda sabah ezanı okunmadan babasının ayakkabısı ile üç defa vurulur. Böylece bebeğin bir daha ağlamayacağına inanılır (KK 3; 6).

Eskiden bebeğin sesinin güzel olması için sesi güzel olan bir kişiden, bebeğin ağzına tükürmesi istenirmiş (KK 8; 12). Güzel ve kötü sese sahip kişiler için "Senin ağzına X kişisi mi tükürdü? Sesin bu kadar güzel/kötü." denilmesi (KK 8) bu uygulamanın sözel bir kalıntısıdır. Sağlık açısından risk taşıyan bu uygulamanın günümüzde yapıldığına dair herhangi bir duyumumuz ya da gözlememiz olmamıştır.

Sonuç

Adana'da yaşayan Şambayadı Türkmenleri arasında doğum ile ilgili inanç ve uygulamalar ile kaçınılmaları ele aldığımız bu incelemede; evlilikten başlayarak bebeğin kırklanmasına kadar geçen süre zarfında hem anne adayını hem de bebeğe yapılan uygulamalar, anne ve bebeğe zarar vereceği düşünülen kötü ruhlar, nazar ve bunlardan korunmak için yapılan uygulamalar ele alınmıştır.

İncelemenin girişinde söz konusu Türkmenler ve köy ile ilgili tarihî ve genel bilginin ardından ilk kısımda bebek sahibi olmak isteyen kadının gebe kalmasında, bebeğin cinsiyetinin belirlenmesinde; ikinci kısımda doğum sırasındaki dinî ve büyüsel işlemlere başvurulduğu görülmüştür. Bu dinî işlemler arasında ocak, türbe ve ziyaret yerlerinde yapılan pratikler, adanan adaklar ve dinle özdeşleştirilen bazı büyüsel işlemler sayılabilir.

Son kısımda ise doğumdan sonra anne adayının; sütünün bol olması, bebeğin rahat uyuması ve sağlıklı gelişimi ile hem anne hem de bebeğin kötü ruhlardan uzaklaştırılması için söz konusu dinî ve büyüsel işlemlere başvurulduğu tespit edilmiştir.

Genel olarak bu inanç ve uygulamaların, gebe kalmadan anne ve bebeğin korunmasına kadar etkili olduğuna, genellikle kadınlar tarafından inanılmaktadır. Günümüzde sağlık sistemindeki ilerleme, birçok uygulamayı azaltsa da bitirememiş bu uygulamaların geçmiş dönemlerde yapıldığını bilen ya da bu işlemlere şahit olan kişiler, doktor gözetiminde aldığı bir tedavinin yanında hem dinî hem de büyüsel işlemleri, bu tedavinin yanında uygulamaya devam etmişlerdir. Bu bağlamda geçmişten günümüze

kadar yapılan işlemler arasında sadece sağlığa zarar verebileceği düşünülen bazı uygulamaların ertelendiği söylenebilir. Ancak bebeği olmayan bir kadının yapması gereken, her ne kadar sağlık açısından hijyenik olmasa ya da tiksindirici bulunsada gebe kalabilmek için kesilen bir tavuğun kanını içmek gibi bazı uygulamaların gizli saklı sürdürüldüğü tarafımızdan gözlemlenmiştir. Doğurganlığı ve bereketi sembolize etmesi sebebiyle tavuk ve yumurtası, bu özelliğiyle Anadolu'nun bazı bölgelerinde gerdekten önce gelin ve damada yedirilen yiyeceklerdendir (Örnek 1966: 85; Akalın 1993: 123). Aynı zamanda tavuk ya da horoz, birçok büyü çeşidinde kullanılan hayvanlar arasındadır (Tanyu 1992: 505). Bu uygulama, genellikle büyüyle kısmeti ve bereketi bağlandığı düşünülen kişileri çözmek ve zıtlık çağrışımına dayanmakta olup bir şeyi zıddı ile tedavi eden allopatik büyü alanına girmektedir (Örnek 1966: 84). Köyde yapılan bu işlem de bu bağlamda ele alınabilir ve kendisine yapılan büyü sonucunda gebe kalamadığı düşüncesiyle kadınlar tarafından yapılmaktadır.

Son olarak Adana dışında Adıyaman ve Karaman'da da Şambayadı Türkmenlerinin yerleşik olarak yaşadıklarını söylemiştik. Bu bağlamda inceleme alanı olan Şambayadı Köyü'nde doğum etrafında tespit ettiğimiz bu inanç ve uygulamalar ve kaçınma yolları ile dinî ve büyüsel işlemler, Türkiye'nin diğer bölgelerinde yaşayan Şambayadı Türkmenleri arasında derlenecek veriler ile mukayese edilebilir. Böylece adına "boy folkloru" diyebileceğimiz bir "Şambayadı Boyu Folkloru" çıkarılabilir. Bu sayede günümüze kadar yapılan bölgesel monografi çalışmalarının yanında "boy monografileri" de hazırlanarak halkbilimi çalışmalarına katkı sağlanabilir ve bir boya mensup olan topluluğun, geçmişten günümüze kadar ister dinî isterse büyüsel olsun hangi uygulama ve inançları devam ettirdiği ya da hangilerinden kaçındığı veya hangilerini terk ettiği ve sonradan yerleştikleri bu üç bölgedeki (Adana, Adıyaman, Karaman) coğrafyanın ve diğer toplulukların bu inanç ve uygulamaları nasıl etkilediği incelenebilir.

Kaynakça

Yazılı Kaynaklar

- Acıpayamlı, Orhan (1974). *Türkiye'de Doğumla İlgili Âdet ve İnanmaların Etnolojik Etüdü*. Ankara: Ankara Üniv. Yay.
- Acıpayamlı, Orhan (1992). Türk Kültüründe Ad Koyma Folkloru'nun Morfolojik ve Fonksiyonel Yönlerden İncelenmesi. IV. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi Bildirileri, IV, 1-14, Ankara: Ofset Repromat Matbaası.
- Akalın, L. Sami (1993). *Türk Folklorunda Kuşlar*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.
- Aydın, Mehmet (1984). *Bayat-Bayat Boyu ve Oğuzların Tarihi*. Ankara: Hatiboğlu Yay.
- Beydilli, Celal (2004). *Türk Mitolojisi Ansiklopedik Sözlük*. (Çev.: Eren Ercan). Ankara: Yurt Kitap-Yay.
- Boratav, Pertev Naili (1984). *100 Soruda Türk Folkloru (İnanışlar, Töre ve Törenler, Oyunlar)*. İstanbul: Gerçek Yay.
- Drury, Nevill (1996). *Şamanizm, Şamanlığın Ögeleri*. (Çev. Erkan Şimşek). İstanbul: Okyanus Yay.
- Ekici, Metin (2011) *Halk Bilgisi (Folklor) Derleme ve İnceleme Yöntemleri*. Ankara: Grafiker Yay.

- Ekici, Metin ve Öger, Adem (2007). Türklerde Ocak Kültü ve Bu Kültürün Alevilik İnançına Yansımaları. 2. Uluslararası Türk Kültür Evreninde Alevilik ve Bektaşilik Bilgi Şöleni, 2, 1357-1369, Ankara.
- Eliade, Mircea (2000). *Dinler Tarihine Giriş*. (Çev.: Lale Arslan). İstanbul: Kabalcı Yay.
- Emeksiz, Abdulkadir (2012). Türk Halk Kültüründe Üzerlik. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 28, 229-242.
- Ersöz, İsmet (1991). Ashâb-ı Kehf. *TDV İslam Ansiklopedisi*, 3, 465-467, İstanbul.
- Gömeç, Saadetin. (2003). Eski Türk İnanç Üzerine Bir Özet. *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 22 (33), 79-104.
- <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr> (Erişim tarihi: 15.05.2021).
- <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim tarihi: 31.05.2021).
- İçli, Ahmet (2013). Türk Kültüründe Ocak Anlayışı ve Ergani Deringöze Köyü'ndeki Bir Ocaklı Aile. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 1 (18), 95-101.
- İnan, Abdülkadir (1962). Albastı-Alkarısı Üzerine Bir Etüd. *Türk Folklor Araştırmaları*, 7/158, 2826.
- İnan, Abdülkadir (1986). *Tarihte ve Bugün Şamanizm (Materyaller ve Araştırmalar)*. Ankara: TTK Yay.
- İnan, Abdülkadir (1998). Al Ruhü Hakkında. *Makaleler ve İncelemeler*. Ankara: TTK Yay., 1, 259-267.
- Kalafat, Yaşar (1999). Adana ve Çevresinde Türbelerimiz. III. Uluslararası Çukurova Halk Kültürü Bilgi Şöleni (Sempozyumu) Bildirileri, Adana: Adana Valiliği Yay., 409-422.
- Kasapoğlu Akyol, Pınar (2020). "Suyla Arınma"dan Modern Zamanların "Gelin Hamamı"na: Tarihi Karacabey Hamamı'nda Gelin Hamamı. *Folklor/Edebiyat*, 26 (103), 691-706.
- Küçük, Abdurrahman (1989). Alkarısı. *TDV İslam Ansiklopedisi*, 2, 469, İstanbul.
- Örnek, Sedat Veyis (1966). *Sivas ve Çevresinde Hayatın Çeşitli Safhalarıyla İlgili Bâtil İnançların ve Büyüsel İşlemlerin Etnolojik Tetkiki*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Örnek, Sedat Veyis (1973). *Budunbilim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: TDK Yay.
- Örnek, Sedat Veyis (1979). *Geleneksel Kültürümüzde Çocuk*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yay.
- Örnek, Sedat Veyis (2000). *Türk Halk Bilimi*. Ankara: KB Yay.
- Refik, Ahmet (1989). *Anadolu'da Türk Aşiretleri (996-1200)*. İstanbul: Enderun Kitabevi.
- Sarpkaya, Seçkin (2021). *Türklerin Şeytani Masalları, Türk Masal ve Efsanelerinde Demonik Varlıklar*. Ankara: Karakum Yay.
- Sümer, Faruk (1952). Bayatlar. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 4(4), 373-398, İstanbul.
- Sümer, Faruk (1999). *Oğuzlar (Türkmenler), (Tarihleri-Boy Teşkilatı-Destanları)*. İstanbul: TDAV Yay.
- Şimşek, Esmâ (2017). Türk Kültüründe "Alkarısı" İnanç ve Bu İnanca Bağlı Olarak Anlatılan Efsaneler. *Akra Uluslararası Kültür, Sanat, Edebiyat ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5 (12), 99-115.

- Tanyu, Hikmet (1992). Büyü. *TDV İslam Ansiklopedisi*, 6, 501-506.
- Uğur Çerikan, Fidan (2018). *Türk Kültüründe Demir*. Ankara: Grafiker Yay.
- Yalman/Yalgın, Ali Rıza (2000). *Cenup'ta Türkmen Oymakları II*. Ankara: KTB Yay.
- Yeşil, Yılmaz (2014a). *Türk Dünyasında Geçiş Dönemi Ritüelleri (Doğum-Evlenme-Ölüm Gelenekleri)*. Ankara: Grafiker Yay.
- Yeşil, Yılmaz. (2014b). Türk Dünyası'nda Doğum Sırasında Gerçekleştirilen Ritüeller. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2 (6) , 155-162.

Sözlü Kaynaklar

- KK 1: Mehmet ÖZDAMAR, 1951 doğumlu, ilkokul mezunu, çiftçi.
- KK 2: Nermin ÖZDAMAR, 1959 doğumlu, okuma-yazması yok, ev hanımı.
- KK 3: Fadime SUNGUR, 1982 doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı.
- KK 4: Sebile ÖZDAMAR, 1974 doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı.
- KK 5: Emine ARIK, 1934 doğumlu, okuma-yazması yoktu, vefat etti.
- KK 6: Fatma ÖZDAMAR, 1930 doğumlu, okuma-yazması yoktu, vefat etti.
- KK 7: Elveda ÖZDAMAR, 1962 doğumlu, okuma-yazması yok, ev hanımı.
- KK 8: Dudu ÖZDAMAR, 1946 doğumlu, okuma-yazması yok, ev hanımı.
- KK 9: Uğur ÖLKER, 1984 doğumlu, ortaokul mezunu, çiftçi.
- KK 10: Ömüral ÖZDAMAR, 1979 doğumlu, ilkokul mezunu, kaportacı.
- KK 11: Hatice TÜRKMEN, 1977 doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı.
- KK 12: Ulviye ÖZMEN, 1965 doğumlu, okuma-yazması yok, ev hanımı.
- KK 13: Hayat YENGEL, 1935 doğumlu, okuma-yazması yoktu, vefat etti.
- KK 14: Ferdane ÖZMEN, 1975 doğumlu, ortaokul mezunu, ev hanımı.

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research

|| Sayı/Issue 5 (Ağustos/August 2021), s. 224-234.
|| Geliş Tarihi-Received: 18.06.2021
|| Kabul Tarihi-Accepted: 19.08.2021
|| Araştırma Makalesi-Research Article
|| ISSN: 2687-5675
|| DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.954169

Manâkıb-ı Hünkâr Hacı Bektâş-ı Veli "Vilâyet-Nâme" Adlı Eserdeki Kitlesele Hareketlerin Psikolojik Analizi

The Psychological Analysis Of The Massive Movements In The Work Of Manâkıb-ı Hünkâr Hacı Bektâş-ı Veli "Vilâyet-Nâme"

Aydın GÖKTAŞ*

Öz

Bu çalışmada, Manâkıb-ı Hünkâr Hacı Bektâş-ı Veli "Vilâyet-Nâme" adlı eserdeki köy halkları, halifeler, erenler gibi kitle tanımı içine girebilecek gruplar tespit edilmiştir. Bu gruplar kitle tanımı içinde değerlendirildikten sonra Hacı Bektaş'a karşı tutumları, olağanüstüklere gösterdikleri tepkiler ortaya çıkarılmıştır. Ortaya çıkarılan bu tepkilerin aynı nitelikte olanları elenmiştir. Menakıpname, söz konusu eser ve kitle psikolojisi hakkında ön bilgiler verildikten sonra eserdeki kitlesele hareketlerin bir kısmı, diğerlerine örnek mahiyetinde olması da göz önünde bulundurularak ve eserdeki sırasına uygun bir şekilde çalışmaya eklenmiştir. Sonrasında Gustave Le Bon'un Kitleler Psikolojisi, Sigmund Freud'un Kitle Psikolojisi ve Ego Analizi, Elias Canetti'nin Kitle ve İktidar adlı eserlerinde ortaya konulan teoriler ve bilgiler ışığında söz konusu kitlesele hareketlerin psikolojik analizi ve sınıflandırması yapılmıştır. Analiz ve sınıflandırmalar menakıpnamelerin yazılış amaçları ile ilgili kaleme alınmış kaynaklardaki bilgilerle karşılaştırılmıştır ve incelenen kaynaklardaki teorileri ve bilgileri destekleyici nitelikte bir sonuca ulaşılmıştır. Kitlesele hareketlerin daima olumsuzdan olumluya doğru bir değişim içinde olduğu saptanmış ve bu durumun okuyucuya da bir mesaj niteliğinde olması durumu açıklanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Menakıpname, kitlesele hareketler, kitle psikolojisi.

Abstract

In this study, groups that can be included in the definition of mass such as village peoples, caliphs and saints in Manâkıb-ı Hünkâr Hacı Bektâş-ı Veli "Vilâyet-Nâme" were determined. After these groups were evaluated within the definition of mass, their attitudes towards Hacı Bektaş and their reactions to the extraordinary were revealed. Those of the same nature of these responses were eliminated. After giving preliminary information about the Menakıpname, the work in question and mass psychology, some of the mass movements in the work were added to the work in accordance with the order in the work, taking into account the fact that it is an example to the others. Afterwards, the psychological analysis and classification of these mass movements were made in the light of the theories and information put forward in Gustave Le Bon's Psychology of the Masses, Sigmund Freud's Mass Psychology and Ego Analysis, and Elias Canetti's Mass and Power. Analysis and classifications were compared with the information in the sources about the writing purposes of the hagiographies, and a conclusion was reached that supports the theories and information in the sources examined. It has been determined that mass movements are always

* Doktora Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, Konya/Türkiye, e-posta: aydingoktas@selcuk.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7469-3020>.

in a change from negative to positive, and it has been tried to explain that this situation is a message to the reader.

Keywords: Legend, mass movements, mass psychology.

Giriş

Türklerin İslamiyet'i kabul etmesiyle birlikte kültürleri de değişmeye başlamıştır. Bu değişime paralel olarak farklı türlerde edebî mahsuller de ortaya koymuşlardır. Bu edebî mahsullerden biri ise evliya menkıbeleridir. Evliya menkıbeleri; Türk kültürünün sosyolojik, psikolojik, halk bilimsel ve tarihî açıdan incelenmesinde dikkate değer bir önem teşkil etmektedir. Bir milletin kültürel kimliğini ortaya koymak amacıyla yapılan bilimsel araştırmaların içinde menkıbeler, milletin düşünce yapısını tanımlayabilmeye yardımcı kaynaklardır. Bu metinler, yazıldığı dönemin şartları ile beraber değerlendirilerek ve karşılaştırılmalı analiz edildiğinde yazıldığı dönemin düşünce yapısını anlamaya, kültürel gelişimini kavramaya, tarihî olayları değerlendirmeye yardımcı olabilecek özelliktedirler.

Müslüman Türklere evliya kültü Türklerin Müslümanlığı kabul etmeden önceki dönemlerinden beri önemlidir. İslamiyet'ten önceki atalar kültü ve kamlara duyulan saygı; Müslümanlığın kabulü ve tasavvufun tanınması gibi etkenlerle Anadolu'ya göçten sonra evliya kültü olarak varlığını devam ettirmiştir. Bu durum atalar kültürünün ortadan kalkmasına neden olmamış, daha da artarak devam etmesini sağlamıştır.

Manâkıb-ı Hünkâr Hacı Bektaş-ı Veli "Vilâyet-Nâme" adıyla, Hacı Bektaş'ın menkıbevi hayatını anlatan eserin oluşumu sürecinde nasıl bir olay örgüsü ve şahıs kadrosu oluştuğu bu çalışmanın çıkış noktasıdır. Bundan hareketle eserdeki kurguda yer alan kitlelerin psikolojik tutumları tespit edilmeye çalışılmıştır. Kitlelerin olaylar karşısındaki psikolojik tutumlarının tespiti ile bu tutumların okuyucuya nasıl etki edebileceğine teorik bir zemin hazırlamak ise çalışmanın amacını teşkil etmektedir.

Menakıpname geleneğinin ortaya nasıl çıktığını Ahmet Yaşar Ocak *Kültür Tarihi Kaynağı Olarak Evliya Menakıpnameleri* adlı eserinde şöyle ifade etmektedir: "Dünyanın neresinde ve hangi devirde olursa olsun, halk muhayyilesi hiç bir zaman, kendine ulaşan bir dinin resmî çerçevesi ile yetinmemiştir. Bu sebeple de, daima bir takım insanüstü kuvvetlere ve bunların ortaya koyduğu harikulade olaylara inanma meylini olabildiğince korumuş ve bunun sonucu, o dinin resmî çerçevesine popüler mahiyette ikinci bir çerçeve eklemiştir. Hatta o, çoğu defa bu resmî çerçeveden ziyade, söz konusu popüler çerçeveye bağlıdır." (Ocak 2010: 30). Bu açıklama menakıpname geleneğinin oluşum sürecini ortaya koymaktadır. Halk muhayyilesinin bu doğal yapısı, *Kur'an-ı Kerim*'de geçen peygamberler ve özellikle Hz. Muhammed etrafında anlatılan mucizeler halk arasında bu türün yayılmasını sağlamıştır.

Zamanla popülerlik de kazanan keramet düşüncesi tasavvufi düşünceden ayrı bir şekle girmiştir. Burada İslamiyet'ten önceki Arap toplumunda mevcut olan eski devirlere ait efsane ve mitlerin, Musevi ve Hristiyan kaynaklı menkıbelerin önemi de büyüktür. Bunları halk arasında anlatanlara "kussas" denilmiştir. İlk olarak Hz. Osman zamanında ortaya çıkan kussaslar Emevîler döneminde daha da artmıştır. Tefsir ve tarih kitaplarına da giren kussaların anlattıkları efsaneler tasavvufun yayıldığı halk çevrelerinde 9. yüzyıldan itibaren evliya menkıbeleri hâline dönüşmüştür.

Arap dünyasında görülen bu hadiseler İslamiyet'le gelen tasavvuf düşüncesinin etkisiyle Müslüman Türk topluluklarında da görülmeye başlamıştır. İslam öncesi Türk toplumundan gelen efsane, destan vb. türlerin bu oluşuma gerekli zemini hazırladığı söylenebilir. Efsane, destan gibi türlerin önemli bir kısmı eski şamanların cinlerle münasebetlerini, ruhlarla mücadelelerini, öbür dünyaya gidip gizli güçlerle temas

kurabilme özelliklerini ve bu yolla ortaya çıkan olağanüstü olayları anlatmaktadır. Bunlar İslami dönemde dervişlerce anlatılan menkıbe anlatma geleneğinin temellerini oluşturan unsurlardandır.

Ahmet Yaşar Ocak'a göre, Türk evliya menkıbelerine bugün bilinen şeklini kazandıran ikinci önemli faktör Budizm'dir. Başta Buda olmak üzere bütün Budist azizler, tasavvuf kültüründeki velilerde olduğu gibi olağanüstülükler gösterdiği söylenen kişilerdir. Mesela mevsimi olmadığı hâlde kuru ağaçtan meyve oldururlar, havada uçarlar, değişik şekillere girerler. Bu menkıbeler, ahlaki bir terbiye vermek ve Budizm'in kurallarını öğretmek amacını güder ve rahipler tarafından propaganda maksadıyla kullanılırlar. İşte bu propagandalar sonucu Budizm, Orta Asya'da Türkler özellikle de Uygur Türkleri arasında yayılmıştır. Uygur baksıları Budist menkıbeleri çalgı aracılığıyla halka anlatmışlardır (Ocak 2010: 30-32).

İslamiyet'in kabulü ile birlikte baksıların yerini "ata" ve "baba" lakaplı şeyhler almış bu kez menkıbeler İslami propagandaya malzeme olmuşlardır. Böylece eski destan ve efsaneler, şamanların hikâyeleri ve Budist olağanüstü içeriklerinin etkisiyle Müslüman Türkler arasında evliyâ menkıbeleri yaygınlaşmıştır. Bunların yanında Türklerdeki evliyâ menkıbelerinin kaynakları arasında, İranlı mutasavvıfların İslâmiyet'i yaymak amacıyla zenginleşmiş sufi kaynaklardan Türklere naklettikleri menkıbeleri de saymak gerekir. Cengiz, Babür gibi önemli isimler üzerinde çalışan ünlü Fransız oryantalist Fernand Grenard, Türkistan'da tespit ettiği Türk evliya menkıbeleriyle Budist menkıbeler arasındaki benzerliği 19. yüzyılın son yarısında görmüş ve buna işaret etmiştir (Ocak 2010: 30-32).

Tarihî seyir içerisinde yukarıda anlatıldığı gibi bir yolda ilerleyen menkıpnamelerin oluşturulma süreçlerinde ciddi bir halk bilgisinin de etkisi olduğu görülmektedir. Halk bilgisi ile kastedilen halkın kültürü, düşünce yapısı ve eğilimleridir. Halkın bu özelliklerini iyi gözlemleyen sanatsal ruha sahip kişiler, anlatılagelen bu menkıbeleri yazmışlar ve böylece menkıpname türü eserler vücuda gelmiştir. Hacı Bektaş'ın da tarihî kişiliği yanı sıra menkıbevi kişiliğini anlatan menkıpname adlı eser böyle bir süreçle oluşmuş olmalıdır. Eserde yer alan olağanüstülük içeren olaylar, tarikatın yaygınlaşmasında etkili olmuştur. Eserin yazarı, olağanüstülüklerin derecesi ile tarikatın halk hafızasındaki yerinin sağlamlaşmasını paralel görmektedir denebilir.

Kitle kelimesi Budak'ın hazırladığı *Psikoloji Sözlüğü*'nde "Homojen, belirgin bir yapı/örgütlenme göstermeyen ancak belirli bir konuda aynı şekilde davranma eğilimi gösteren insanlar yığını" (Budak 2005: 452) olarak tanımlanmıştır. Ancak teriminin tanımıyla ilgili günlük dilde kullanım farklılıkları vardır. Kelime yığın, kalabalık, grup, topluluk gibi farklı anlamlarda kullanılmaktadır ve bahse konu insan grubunun durumuna göre değişmektedir.

Sosyal psikolojinin kökenleri, sosyal etkileşimleri anlamaya çalışan ilk çağ düşünürlerine kadar götürülebilir. Ancak bugünkü başlangıç, Comte'un insan ve toplumun karşılıklı birbirlerini etkilediklerini söylediği ve biyoloji ve sosyolojiyi kesiştiren bir bilim önerdiği *La Morale* adlı eserinde ilk kez görülür. Bunu Le Bon ve Tarde'in kitlelerin kendilerine özgü psikolojileri olduğunu telkine ve ani hareket etmeye yatkın bulduklarını ifade eden çalışmaları izler. Bu dönemde kaleme alınan bir diğer önemli eser Gustave Le Bon'a ait olan *Kitleler Psikolojisi*'dir. İlk kez *sosyal psikoloji* kavramının kullanıldığı 1930'lu yıllarda ekonomik bunalımla birlikte sosyal problemlere ve grup süreçlerine ilgi artmıştır. Grup etkileşimleri, grubun bireysel tutumlar üzerine etkisi, azınlık grupları, uygunluk, grup normu ve liderlik alanlarında birçok çalışma yapılmıştır. Sosyal psikoloji, alan ya da laboratuvarlarda küçük gruplar üzerinde yapılan

çalışmalarla, yeni araştırma yöntemleri ve teorilerle yerini sağlamlaştırırken grup bir tedavi biçimi olarak psikiyatri alanına girmiştir. İncelemelerin amacı insanların birbirleriyle olan ilişkilerini, bu ilişkilerin dinamiklerini ele alan, aksayan yönlerini ortaya çıkaran ve düzeltme yolları arayan bir çabaya dönüşmüştür. Bu gelişmeler daha çok grup kavramıyla karşılanmaktadır ve grup, psikoloji, sosyoloji, antropoloji, iletişim bilimi ve hatta biyolojinin ortak ilgi alanı olmuştur. Grupların psikolojik değerlendirmelerinde ortak kabul edilen noktalar ise geniş manasıyla grup çıkarları, duyguları bünyesinde barındıran bilinç-dışının tezahürleridir. Buna göre, kişinin bireysel derinlik psikolojisi, aynı zamanda genişletilmiş bir kitle psikolojisi kimliğini taşır. Bütün kitle olgularının ön biçimleri ailede, küçük çocuğun anne ve babası ile ilişkilerinde görülebilir. Kitle ruh hali denilen durum ise çocukların, ilkelerin ve nevrotiklerin psikolojilerinin genişlemiş şekilleridir.

Bu alan 1930'lara bir yandan sosyal etkileşimin önemini vurgulayan sosyolojinin, diğer yandan bireyin önemini vurgulayan psikolojinin etkisi altında kalmıştır. Bu ara dönemde konuyla ilgili en önemli eser Freud'un *Kitle Psikolojisi ve Ego Analizi* adlı kitabıdır. Kitap, Gustave Le Bon ve McDougall'ın çalışmalarının eleştirisi temelinde gelişir. Freud, Le Bon'un, "Bir organizmadaki hücreler nasıl bir araya gelerek tek tek hücrelerdekenden apayrı yeni bir varlık oluşturursa psikolojik kitle de bir an için birbiriyle kaynaşmış ayrı tür öğelerin oluşturduğu geçici bir varlıktır" (Le Bon 2012:9) tanımına ve saptadığı kitle özelliklerine büyük ölçüde katılır ama şunları eklemeyi de ihmal etmez: "Kitle içerisinde bireyin kazandığı sözde yeni özelliklere gelince, bunlar insan ruhunda tüm kötüyü nihayet istidat halinde veya başka bir nedenle birbirlerine bağlanmış bireylerden kurulu bir topluluk, sosyal bir etkileşim sistemidir." (Freud 2018:12).

Freud ayrıca kitle psikolojisinin başı sonu belli olmayan bir konu olduğunu ve kendi söylediklerinin bunun çok az bir kısmını kapsadığının farkında olduğunu belirtmektedir. Eserinde Le Bon'un sözünü ettiği özellikteki kitlenin, kitle değil ancak bir yığın, bir kalabalık olabileceğini; ayrıca ordu, kilise gibi oturmuş, örgütlenmiş kitleler olduğunu belirtir ve insanların toplu yaşama içgüdüleri üzerinde durur (Freud 2018: 34).

Gruplar; büyüklüklerine, güçlerine, üyeleri arasındaki dayanışma, örgütlenme ve işlev derecelerine, üyelerin birbirleriyle etkileşim türlerine, rol dağılımlarına ve grup yaşantılarının kendi iç dünyalarında nasıl algıladıklarına göre farklılıklar gösterir. Bir grup, üyelerin işlevlerinin toplamına eşit değildir; bu toplamdan daha farklıdır ve tamamen yeni bir olgudur. Bireyler gibi onun da bir ömrü vardır. Bir grup kendi normlarını oluşturma ve bunlara uyma, bu normlardan sapmaya veya normların değişimine karşı direnç gösterme, eski normlar yeni durumlar için yetersiz kaldıklarında onları değiştirme isteği ve dışarıya karşı bir potansiyel saldırganlık taşıma özellikleriyle üyelerini birbirine bağlar. Grup hayatı, bir üyeler arası etkileşimler sürecidir. Etkileşimler çatışma veya uyum şeklinde olabilir. Üyelerin hangi rolleri üstleneceklerini ve bu arada önderin kim olacağını da etkileşimler belirler. Grup üyeleri arasında bireysel bazı farklılıklar olmasına rağmen paylaşılan ortak bir duygusal yaşantı söz konusudur.

Vilâyet-Nâme'de Yer Alan Kitlesele Hareketler

Horasan Halkının Padişah Seçimi

Horasan halkı, Hacı Bektaş'ın atalarına hizmet eden halktır. Hacı Bektaş'ın ataları Horasan halkını yönetmişlerdir. Bu halk, Hacı Bektaş'ın atalarından biri vefat ettiğinde kayıtsız şartsız aynı soydan bir diğer kişiyi kendilerine padişah olarak seçmektedir (Gölpınarlı 2016: 3).

Hafızların Kuran Okuması ve Dervişlerin Duası

Hacı Bektaş'ın babası bir evlat sahibi olmak ister ve memleketin ulularını, beylerini toplayıp fikir alışverişinde bulunur. Ortak fikir ise memlekette ne kadar bilgin, hafız, derviş, yoksul varsa hepsinin bir yerde toplanması ve hafızların Kuran okuması, dervişlerin ve yoksulların da dua etmesidir. Bu meclisin sonunda Allah'tan bir evlat beklenmektedir. Bütün söylenenler yapılır ve Allah İbrahim El Sani'ye (Hacı Bektaş'ın babası) bir evlat verir. Hacı Bektaş'ın doğumu bu şekilde olmuştur (Gölpınarlı 2016: 3).

Nişabur Halkının Lokman-ı Perende'nin Sözü ile Hacı Bektaş'a Baş Eğmesi

Lokman-ı Perende, Hacı Bektaş'ın henüz küçük yaştaiken gösterdiği kerametlere şahit olur. Bunlardan biri de kendisi hacdayken Hacı Bektaş'ın onun yanına gelmesidir. Bunu gören Lokman, hac dönüşü kendisini karşılayan Nişabur halkına Hacı Bektaş'ı göstererek asıl "Hacı"nın o olduğunu söyler. Bunun üzerine Nişabur halkı Hacı Bektaş'a baş eğerler ve onu hünkâr olarak kabul ederler (Gölpınarlı 2016: 6).

Horasan Pirlilerinin Hacı Bektaş'ın Hacılığını Kabul Etmesi

Horasan pirleri Hacı Bektaş'ın hacı olmasını ve kerametlere sahip olmasını kabul etmezler. Lokman-ı Perende onlara bunun mümkün olabileceğini söylese de onlar kanıt isterler. Bunun üzerine Hacı Bektaş Horasan pirlilerine avucunun ortasındaki yeşil beni gösterir. Bu benin aynısı Hz. Ali'nin avucunda da vardı. Bunu gören Horasan pirleri Hacı Bektaş'tan özür dilediler ve ona teslim oldular. Bunun haricinde Hacı Bektaş, Horasan pirlilerinin karşısında susam yaprağı üzerinde namaz kılar. Bunun sonucunda Horasan pirlilerinin de hünkârı olur (Gölpınarlı 2016: 7-8).

Bedahşan Ülkesinin Halkı

Bedahşan ülkesinde yaşayan halk kâfirdi. Sürekli Horasan iline akın ederlerdi. Bir savaşta Müslümanları yendiler ve önemli komutanları esir aldılar. Horasan ilinin valisi Ahmet Yesevi, Allah'a dua etti ve ondan yardım istedi. Allah onu Hacı Bektaş ile buluşturdu. Hacı Bektaş Bedahşan halkı ile savaştı ve onları yendi. Bu savaş sırasında Hacı Bektaş'ın Allah'tan istekleri oldu. Allah Hacı Bektaş'ın duaları ile Bedahşan'ı karanlık bir yer yaptı. Hacı Bektaş'a bir ejderha yolladı. Ejderhadan korkan halk Müslüman oldu. Bir süre sonra tekrar kâfir oldular ama Hacı Bektaş'ın yağmur yağdırmaması, evlerde aydınlanacak ışık yaktırmaması, sularını akıtmaması üzerine Müslümanlığa geri döndüler. Hacı Bektaş'ı kendilerine padişah yapmak istediler ama o kabul etmedi. Bir güvercin olup Ahmet Yesevi'nin yanına uçtu (Gölpınarlı 2016: 12).

Ahmet Yesevi'nin Halifeleri

Ahmet Yesevi'nin doksan dokuz bin halifesi vardır. Bu halifelerden bir kısmı Ahmet Yesevi'de bulunan bazı emanetleri istediler. Bu emanetler bazı eşyalardı ve Hz. Peygamber'den o zamana kadar gelmişti. Fakat Ahmet Yesevi bu emanetleri alacak kişinin seçilmiş biri olduğunu onlara ilettiler. Halifeler bunun üzerine utandılar ve başlarını öne eğdiler. Bu sırada Hacı Bektaş geldi ve yine bazı kerametlerini gösterdi. Emanetler kendiliğinden Hacı Bektaş'a ulaştı. Halifeler de ona mürit oldular (Gölpınarlı 2016: 16).

Rum Ülkesinin Erenleri

Hacı Bektaş Türkistan'dan Rum ülkesine hareket eder. Yolda Necef'e uğrar. Burada çileye girer. Necef'teki erenler, Hünkâr çileden çıkınca elini, ayağını öptüler. Hacı Bektaş Rum ülkesine gelince elli yedi bin Rum erenini huzuruna davet etti. Rum erenleri bu daveti kabul etmediler. Bunun üzerine Hacı Bektaş parmağı ile bir işaret yapınca Rum erenlerinin seccadeleri altlarından kayboldu. Rum erenleri Hünkâr'ın huzuruna çıkmayı kararlaştırdılar ve onun huzuruna çıktılar. Seccadelerinin Hünkâr'ın huzurunda serili

olduğunu gördüler. Onun kim olduğunu öğrenmek istediler. Bu sırada gökten bir duman indi. Bu dumanın üzerinde besmele ile başlayan bir icazet vardı. Erenler bunu gördüler ve Hünkâr'ın müridi oldular (Gölpınarlı 2016: 20).

Koyunların Hacı Bektaş'a Doğru Yürümesi

Hacı Bektaş Rum ülkesinde olduğu bir zamanda yolculuk etmekteydi. Bir yerden geçerken yol kenarındaki koyunlar onun üzerine doğru yürüdüler. Çoban koyunları toplamaya çalışsa da başarılı olamadı. Koyunlar ısrarla Hacı Bektaş'a gitmek istediler. Bunun üzerine çoban, onun Allah dostu biri olduğunu anladı ve "koyun kadar aklım yok mu" diyerek Hünkâr'a himmet eyledi (Gölpınarlı 2016: 21).

Sineson Köyü

Hacı Bektaş Sineson adlı bir Hıristiyan köyüne vardı. Bu köyde çavdar ekmeği pişerdi. Ayrıca bu köyde buğday yoktu. Köylüler Hünkâr'a çavdar ekmeği ikram ettiler. Hünkâr da onlara "çavdar ekin buğday biçin" diye dua etti. Bu dua kabul oldu ve çavdar ekip buğday biçtiler. Bu durum hala devam etmektedir. Bu sebeple bu köyün sakinleri her yıl Hacı Bektaş'ın makamına gelirler ve adaklar adarlar, kurbanlar kesip dualar ederler (Gölpınarlı 2016: 24).

Kavgacı Köy

Hacı Bektaş Ucasar adlı bir köye vardı ve kalacak yer istedi. Köydeki biri "köyümüzde kavga var, şimdi kabadayılar gelir seninle de kavgaya tutuşur, şimdi kimse konuk kaygısında değil" dedi. Bunun üzerine Hacı Bektaş "kavgadan kurtulmasınlar" diye söz etti. Bu andan itibaren o köylüler boş yere kavga eder dururlar (Gölpınarlı 2016: 24).

Açıksaray Köyü

Hünkâr Açıksaray adlı bir köye vardı ve oradaki bir gelinden yiyecek istedi. Gelin ona bir parça ekme ile biraz yağ verdi. Hünkâr "artsın eksilmesin, taşsın dökülmesin" diye dua etti. Gelin eve gelince yağ küpünün dolup taşığını gördü. Sonra Hünkâr'ın peşine düştü. Yanında kaynanası da vardı. Hünkâr'ın Kızılırmak üstünde namaz kıldığını gördüler. Dönüp köy halkına haber verdiler. Köy halkı ise "böyle bir Allah dostu bizim köyümüzden geçti de görmek nasip olmadı" diye üzüлüp Hünkâr'ın peşine düştüler. Bu durum Hünkâr'a malum oldu ve orada bir ardıç ağacının içine gizlendi. O ağaç hala durmaktadır ve adı Devcik Ardıçtır (Gölpınarlı 2016: 25).

Beştaş'ın Tanıklığı

Hacı Bektaş, Sulucakarahöyük'te yaşadığı zamanlarda köy halkı tarafından kabul edilmediği zamanlar oldu. Kendisine sürekli art niyetle yaklaşanlardan biri de Saru adında biriydi. Bir gün Hünkâr köyün sığırını gütmekteydi. Saru da sığırlarını getirdi fakat Hünkâr Saru'ya "ben senin sığırlarını gütmem" dedi. Buna rağmen Saru, sığırlarını orada bıraktı. Hünkâr orada bulunan Beştaş'a dönerek "tanık olun, kurt yerse benden değildir" dedi. Saru'nun sığırlarını kurt yedi. Saru bunu köy halkına bildirdi. Köy halkı Hünkâr'a kızacak oldu fakat Hünkâr tanığı olduğunu söyledi. Köylüler de o tanıkları dinlemek istediler. Hünkâr onları Beştaş'a götürdü. Köylüler buna çok şaşırarak "bu taşlar mı şahitlik yapacak?" dediler. Allah'ın izni ile taşlar dile geldi ve her şeyi anlattılar. Köylüler de Hünkâr'dan özür dileyip Saru'ya lanet ettiler (Gölpınarlı 2016: 32).

Kara Fakı'nın Namaz Kıldırması

Hacı Bektaş Alacık adlı bir köye vardı. Köy halkı ile sohbet etti. Akşam namazı vakti gelince hep beraber namaz için hazırlandılar. O köyde yaşayan Kara Fakı adlı bir

imam Hünkâr'ın önüne geçip namaz kıldırmak istedi. Tekbir aldı. Namaza durdu. Fakat aklına hiçbir sure gelmedi. Cemaat namazı bozdu. Hünkâr ona "her yanın kara olsun" diye söyledi. O ve onun soyundan olan herkes yanı kara hastalığından öldüler. Başka bir hastalıktan hiç korkmadılar (Gölpınarlı 2016: 33).

Hünkâr'ın Ayaklarının Kayaya Gömülmesi

Hünkâr bir gün seyranda iken bir köylünün balçık kardığını gördü. Ona yardım etmek istedi ve balçığı yoğurmaya başladı. Bunu gören köylü "onu yoğurmak kolay gel de şu kayayı yoğur, sana gönülden muhip olalım" dedi. Hünkâr kayanın üstüne çıktı ve ayakları ile kayayı çiğnedi. Kaya hamur gibi oldu. Bunu gören köylü diğer köylülere koştu ve haber verdi. Hepsisi de Hünkâr'ın ayaklarına kapandı (Gölpınarlı 2016: 33).

Kavus Han ve Yanındakilerin İmana Gelmesi

Karadonlu Can Baba adlı bir eren vardı. Hünkâr'ın emrindeydi. Bir gün Kavus Han'ın göçünü durdurdu ve onların imana gelmesini istedi. Kavus Han ve yanındakiler onu bir kazana attılar ve içine su doldurup kaynatmaya karar verdiler. Uzun bir müddet sonra kazanı açtılar ama Can Baba'ya hiçbir şey olmamıştı. Çünkü o Hünkâr tarafından görevlendirilmişti. Buna çok şaşırdılar ve onu ateşe atıp yakmaya karar verdiler. "Eğer yanmazsan imana geleceğiz" dediler. Can Baba bunu da kabul etti ve ateşte de yanmadı. Sonrasında bir de zehir içti yine bir şey olmadı. Bunu gören Kavus Han ve yanındakiler Müslüman oldular (Gölpınarlı 2016: 43).

Kitlesele Hareketlerin Psikolojik Analizi

Kitlelerin Özellikleri ve Yapısı

Kitleyi meydana getiren bireyler kim olursa olsun; yaşama tarzları, işleri, güçleri, karakterleri veya zekâları ister benzer ister ayrı olsun, kalabalık durumuna gelmiş olmaları onlara kolektif bir ruh aşılabilir. Bu anlamda kitle geçici bir mahlûk gibidir. Kolektif şuur içinde bireylerin düşünsel yetenekleri ve kişilikleri silikleşir. Farklı özelliklere sahip bireyler aynı özelliklere sahip olanlar arasında kaybolur (Le Bon 2012: 20). Bu teoriye dayalı olarak; *Vilâyet-nâme*'de Horasan halkının padişah seçiminde gösterdiği tutum, Nişabur halkının Hacı Bektaş'a baş eğmesi, Horasan pirlilerinin teslimiyeti, Bedahşan ülkesindeki halkın yaklaşımı ve ortak hareket etmeleri, Sineson köyündeki halkın Hacı Bektaş'ı anması, Açıkсарay köyündekilerin Hacı Bektaş'ın peşinden gitmeleri, Kavus Han ve yanındakilerin Müslümanlığı kabulü örnekleri kitlenin kolektif bir yapıda hareket ettiğini göstermektedir. Bu kitlesele hareketlerde bireysel bir sorgulama görülmemekle beraber itirazların ve kabullerin de toplu olarak yapıldığı göze çarpmaktadır.

Kitlelerin genel karakteristik özelliklerinden biri de kendilerini kolayca telkine kaptırabilmeleri ve çabuk inanır olmalarıdır. Ne kadar tarafsız olduğu düşünülürse düşünülün kitleler çoğu defa etkilenme ve dikkatle bekleme durumundadırlar. İlk yapılan telkin derhal bulaşarak bütün zihinlere kendisini kabul ettirir (Le Bon 2012: 29). Eserde Bedahşan halkının tutumu, köy halklarının Hünkâr'a baş eğmeleri, pirlilerin ve erenlerin teslimiyeti bu teoriye dayanak oluşturmaktadır. Ortaya konan bu kitlesele hareketlerde söz konusu kitleler her zaman inanmaya hazır durumda görünürler ve bazı durumlarda kanıt istemeleri bile inanmalarını hızlandırıcı bir etken olarak göze çarpmaktadır.

Kitleler üzerinde tespit edilmiş bir başka özellik de duyguların abartılı ve basit oluşudur. Telkin ve sirayet yoluyla hisler çok hızlı yayıldığından katılımlar sonucunda o hissin kuvveti o derece artmış olur. Kitle duygularının abartılması ve sadeliği onları şüpheden ve kararsızlıktan uzak tutar. Ortaya atılan herhangi bir şüphe derhal tartışma kabul etmez bir gerçeğe dönüşür (Le Bon 2012: 38). Horasan pirlilerinin Hacı Bektaş'ın hacılığını kabul

etmesini anlatan bölümde bunun somut örneği görülmektedir. İlk olarak Hacı Bektaş'a inanılmaz ama onun avucundaki yeşil beni, Hz. Ali'yi hatırlatması sebebiyle göstermesi ortadaki şüpheyi hemen kaldırır ve duygular bir anda tersine döner. Hacı Bektaş'a şüphe ile yaklaşanlar çok kısa bir zamanda onu el üstünde tutarlar.

Kitlelerin Fikirleri

Fikirler pek sade bir şekil aldıktan sonra kitleler tarafından anlaşılabilirliklerinden dolayı halk arasında yayılmaları ve tutunmaları için çoğu defa bunların tersi bir değişikliğe uğramaları gerekir. Biraz felsefi ve bilimsel fikirler bahis konusu olunca tabaka tabaka kalabalıkların seviyesine inmek için zorunlu olan değişmelerin derinliğini müşahade etmek mümkündür. Bu değişmeler kitlelerin mensubiyetine göre şekil değiştirir (Le Bon 2012: 48). Eserde bu duruma örnek olacak birçok olay yaşanmaktadır. Olaylar arasındaki ortak özellik ise Hacı Bektaş'a muhalefet olan her kitlenin çok derin açıklamalara ihtiyaç duymadan ikna olmalarıdır. Bu ikna olma durumlarında kitlelerin fikirlerini değiştirmek için geniş açıklamaların, bilimsel temelli konuşmaların kullanılmadığı görülmektedir. Fikirleri tersine çevirmek için olağanüstülükler yeterlidir. Beştaş'ın dile gelip Hacı Bektaş'a tanıklık etmesi sonucunda köy halkının Saru'ya karşı olumlu olan fikirleri tersine dönmüştür. Hacı Bektaş'a da daha derinden bağlanmışlardır.

Kitleleri İnandırma Yöntemleri

Kitlelerin üzerinde etki bırakmak isteyen kişiler daima onların duygularına hitap ederler. Hiçbir zaman mantıksal değerlendirmelere yönlendirmezler. Aklın ve mantığın kitleler üzerinde bir etkisi yoktur (Le Bon 2012: 88). Hacı Bektaş'ın, karşısında olanlara karşı göstermiş olduğu kerametler ve onları hemen inandırması da bu teoriyi doğrular niteliktedir. O dünya görüşünden ve İslami yoldan asla geri dönmez. Bütün hareketleri İslami yol üzerine şekillenmektedir. Bunun yanında ermiş kişiliğini insanlara kabul ettirmek için herhangi bir konuşma, açıklama yapmaz. Eserde okuyucuya verilen mesaj onun sadece Allah yolunda hareket etmesidir. Bu doğrultuda, mantık dışı olan kerametlerin okuyucu üzerinde de etki bırakması amaçlanmıştır.

Canlı varlıklardan birkaçı bir araya gelir gelmez, bunlar ister hayvan ister insan kalabalığı olsun, içgüdüsel olarak bir reisin yani bir önderin emri altına girerler. İnsan topluluklarında önderlerin büyük bir rolü vardır. Onun iradesi, fikirlerin gerçekleştiği bir kaynak olur. Kitle, çobanına sadık bir sürüdür (Le Bon 2012: 92). Eserde yer alan Ahmet Yesevi, Tapduk Emre gibi şahıslar bu önder sınıfına girmektedirler. Onların himayesi ve emri altında olan kişiler onlara sorgusuz bir şekilde itaat ederler. Onların liderliği veya kararları sorgulandığı takdirde bir keramet ile liderlikleri perçinlenir.

Kitle Çeşitleri

Elias Canetti, *Kitle ve İktidar* adlı kitabında kitleleri; mütecaviz kitleler, kaçış kitleleri, yasak kitleleri, karşıtına dönme kitleleri ve şölen kitleleri olarak sınıflandırmıştır (Canetti 2014: 50). Mütecaviz kitle, çabucak ulaşılabilecek bir hedefe dayanır. Hedef bilinir ve açıkça tanımlanmıştır. Hedefin beyan edilmesi kitlenin oluşumu için yeterlidir. Herkes olayın içinde yer almak ister. Bu kitle hızlı büyüyen bir kitledir çünkü hedefinde bir risk yoktur. Kitle içinde bulunmak bireysel riski azaltır. Eserde Bedahşan halkı bu tarz bir kitleye örnektir. Bu halk sürekli Müslümanlar üzerine saldırılar düzenler. Müslümanların önemli komutanlarını esir alırlar. Hacı Bektaş ile karşılaştıktan sonra Müslüman olurlar fakat birçok kez vazgeçerler. Bu halk mütecaviz kitlenin eserdeki somut örneğidir. Diğer bir örnek ise halkı sürekli kavga eden köydür. Bu köyün halkı Hacı Bektaş'ın da bedduasına maruz kalarak anlamsız bir kavgaya devam ederler.

Kaçış kitleleri bir tehditle yaratılır. Herkes kaçır ve herkes kitle ile birlikte sürüklenir. Tehlike herkes için aynıdır. Bu tehlike belli bir noktada kesifleşir ve orada ayırım tanımaz. Bir şehrin sakinlerini ya da belli bir inanca bağlı olanları ya da belli bir dili konuşan herkesi tehdit edebilir. İnsanlar birlikte kaçırılar çünkü kaçmanın en iyi yolu budur. Birlikte aynı heyecanı duyarlar ve birinin enerjisi diğerinin enerjisini de artırır. İnsanlar birbirlerini aynı yöne iterler. Bir arada oldukları sürece tehlikenin dağıldığını hissederler. Eserde Horasan ilinde yaşayan halk bu kitle türüne örnek gösterilebilir. Bu halk Bedahşan halkının saldırılarına maruz kalır ve toplu olarak bir kurtuluş beklerler. Bu kurtuluş yolu ise Hacı Bektaş'tır.

Yasak kitleleri reddetmeyle oluşur. Bir araya toplanmış çok sayıda insan o zamana kadar kendi başlarına yapmış oldukları şeyi yapmayı reddederler. Ansızın ortaya çıkan bir yasağa uyarlar. Bu yasak müthiş bir etki yaratır. Bu yasak kitleler için bir emir kadar mutlakdır. Eserde Rum erenlerinin Hacı Bektaş'a karşı tutumları bu kitle çeşidine örnektir. Bu erenler kendilerini bir amaca hizmet eder durumda gördüklerinden dışardan gelen birine itaat konusunda birlikte hareket ederler ve kitlenin doğal yasağına uyarlar. Bir diğer örnek ise kitleye yasağı gösteren olaydır. Bu olayda Kara Fakı adlı bir imam, Hacı Bektaş'ın olduğu bir ortamda namaz kıldırmak istemiş fakat aklına bir sure gelmemiş dolayısıyla namaz kıldıramamıştır.

Karşıtına dönme çeşitli tabakalardan oluşmuş bir toplumu gerektirir. Karşıtına dönme gereksinimi ortaya çıkmadan önce birinin hakkı ötekilerden fazla olan sınıfların net bir biçimde birbirinden ayrılması, insanların günlük yaşamlarında varlığını uzun zaman duyurmuş olmalıdır. Bu tabakalaşma, iç olaylar sonucunda gerçekleşmiş olabilir ya da üst konumdaki grup ast konumda emir verme hakkını ülkeyi fethederek ve böylelikle kendini diğerlerinin üstünde bir konuma yerleştirerek kazanmış olabilir. Kendilerini başkalarından üstün konuma koyan kişilere karşı geliştirilen savunma psikolojisi bireysel olarak pasif kalabilir ama topluluk halinde güçlü bir şekilde ortaya çıkabilir. Eserde Ahmet Yesevi'nin halifelerinin kutsal emanetleri istemeleri sırasında takındıkları tutum bu kitle türüne örnektir.

Şölen kitleleri ise sınırlı bir alanda bir araya gelmiş insanların gevşeme atmosferi içerisinde hareket etmeleri kastedilir. Toplu eğlencelerde bulunan insanlar şölen kitesine örnek teşkil etmektedir. Hacı Bektaş'ın doğumundan önce babasının bir yerde erenleri, dervişleri ve halkı toplaması, yedirip içirmesi ve onların duasını alması sırasında oluşan kitle bu kitle türüne örnektir.

Sonuç

Manâkıb-ı Hünkâr Hacı Bektâş-ı Veli "Vilâyet-Nâme" adıyla, Abdülbaki Gölpınarlı tarafından günümüz Türkçesine aktarılmış olan eserde Hacı Bektaş'ın efsanevi hayatı anlatılmaktadır. Eser Hacı Bektaş'ın ataları ve doğumu ile başlamakta, Türkistan'da, Horasan'da ve Anadolu'daki hayatı ile devam etmekte, ölümü ve sonrası ile son bulmaktadır. Bahsi geçen her devirde olağanüstü olaylar silsilesi vardır.

Eserde Hacı Bektaş, tartışılmaz bir güce, sonsuz bir ilahî desteğe inanılmaz bir kabiliyete sahiptir. Olumsuz hiçbir özelliği yoktur. Hiçbir zaman yanılmaz ve yanlış yola sapmaz. Onun karşısında düşmanlarının kazanma ihtimali yoktur. Karşılaştığı en zor şartlarda bile bir olağanüstülükle galibiyete ulaşır. Bir yerden başka bir yere gitmesi saniyeler içinde gerçekleşir. Her türlü kılığa girebilir. Duasının kabul olması için beklemesi gerekmez. Dua etmesiyle duasının kabul olması arasında bir süre yoktur. Duasının da bedduasının da Allah katında karşılığı vardır. Kendisinin kutlu bir kişi olduğunu hiç kimseye açıklama gereği duymaz. Böyle bir şeye ihtiyacı yoktur. Kendi

üzerinde ve haricinde oluşan kerametler onun kutlu bir kişi olduğunun kanıtlanmasına fazlasıyla yeter.

Eserdeki halk kitleleri göz önünde bulundurulduğunda iki çeşit kitleden bahsedilebilir. Birincisi liderlerinin sözü ile Hacı Bektaş'a baş eğen kitledir ki bu kitlelerde liderin sözü her şeyden üstündür ve tartışmasız kabul edilir. Ahmet Yesevi'nin halifelerini buna örnek gösterebiliriz. İkinci kitle ise Hacı Bektaş'ın gösterdiği kerametler sonucu kendisine baş eğen kitledir. Bu topluluklarda da ilk olarak şüphe vardır ama ortaya çıkan olağanüstü bir durum bu şüpheyi anında ortadan kaldırmaktadır. Çünkü bahsi geçen olağanüstü durumlara muhalefet edecek bir seçenek yoktur. Mesela Bedahşan halkının Müslümanlığı terk etmesi sonucu Hacı Bektaş dua eder ve ülkeleri sonsuz bir karanlığa mahkûm olur. Bu durumun düzelmesi için halk tekrar Müslümanlığı seçer.

Hacı Bektaş'ın ulu bir kişi olduğunu kabul eden kişiler ve halklar huzura ererler ve kendilerine kötülük bulaşmaz. Fakat kabul etmeyenlerin başı beladan kurtulmaz. Ayrıca Hacı Bektaş'ın nüfuzuna ters hareket eden kişilerin ve halkların da sonu kötü olur. Hacı Bektaş ayak bastığı her yerde yeterli saygıyı görmelidir. Kalbi razı olmalıdır. Aksi hallerde kötü sonuçlar ortaya çıkar. Kaldı ki Hacı Bektaş'ı gören koyun sürüsü bile onun peşinden gitmektedir. İnsanların gitmemesi anormal bir durumdur.

Bu çalışmada, somut halk kitlelerini ve somut olayları ele alarak araştırmalarını şekillendiren Gustave Le Bon ve Sigmund Freud'un teorileri ile menkıbevi bir eser olan Velayetname'deki halk kitleleri incelenmiştir. Bu sebeple Le Bon ve Freud'un kendi eserlerinde detaylı olarak özelliklerini, yapılarını anlattıkları kitlelere aynı detayda Menakıpname'de rastlanmamıştır. Eserde yer alan kitlelerin düşünceleri, aksiyonları analize yer verilerek aktarılmamıştır. İlahî bakış açısı belli bir noktaya kadar kullanılmıştır. Hareketlerin ve düşüncelerin değişimi ani şekilde meydana gelmektedir. Bu durumdan hareketle eserde ilahî gücü sorgulamanın önüne geçildiği söylenebilir.

Son olarak söylenebilir ki eserde yer alan kitlelerin tutumları, Müslümanlığa giden yolda olumsuzdan olumluya doğru bir değişim göstermektedir. Bu değişimin ana sebebi Hacı Bektaş'ın kudreti ve arkasındaki ilahî destektir. Kerametler de bu kudretin ve ilahî desteğin sonucudur. Kitlelerin bu tutumları eseri okuyan kişiler için bir mesaj durumundadır. Menakıpnamelerin yazılış amaçları ile paraleldir.

Kaynakça

- Açıkgöz, Burak Fatih (2015). *Mevlânâ Celâleddîn Rûmî Ve Hâcî Bektaş Velî Menâkıbnâmelerinin İçerik Bakımından Analizi*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Artun, Erman (2010). *Dini – Tasavvufi Halk Edebiyatı*. İstanbul: Kitabevi.
- Boratav, Pertev Naili (2013). *100 Soruda Türk Folkloru*. Ankara: Bilgesu Yayıncılık.
- Boratav, Pertev Naili (2013). *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı*. Ankara: Bilgesu Yayıncılık.
- Budak, Selçuk (2005). *Psikoloji Sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Canetti, Elias (2014). *Kitle Ve İktidar*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Çobanoğlu, Özkul (2003). *Türk Halk Kültüründe Memoratlar ve Halk İnançları*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Freud, Sigmund (2018). *Kitle Psikolojisi ve Ego Analizi*. İstanbul: Oda Yayınları.

Gölpınarlı, Abdülbaki (2016). *Manâkıb-ı Hünkâr Hacı Bektâş-ı Veli "Vilâyet-Nâme"*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.

Le Bon, Gustave (2012). *Kitleler Psikolojisi*. İstanbul: Kumsaati Yayınları.

Ocak, Ahmet Yaşar (2016). *Kültür Tarihi Kaynağı Olarak Eoliya Menakıbnameleri*. İstanbul: Timaş Yayınları.

Ülken, Hilmi Ziya (2017). *Anadolu Kültürü Üzerine Makaleler*. Ankara: Doğu Batı Yayınları.

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi

The Journal of International Turkish Language & Literature Research

Sayı/Issue 5 (Ağustos/August 2021), s. 235-259.
Geliş Tarihi-Received: 03.04.2021
Kabul Tarihi-Accepted: 27.07.2021
Araştırma Makalesi-Research Article
ISSN: 2687-5675
DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.908969

Barak Türkmenlerinde Halk Oyunları

Folk Dances In Barak Turkmens

Eser GENÇ*

Öz

Halk oyunları doğadaki birtakım unsurların taklidi ve sosyal değişimin getirdiği duyguların sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Özellikle oyunlarda hayvanların çeşitli mimik ve hareketlerle taklit edildiği görülür. Halk oyunları; insanların sevgilerini, heyecanlarını, hüznelerini ve düşüncelerini belirtme aracı olarak insanlık tarihinden bu yana sergilenmiştir. Günümüzde ise halk oyunları farklı işlevlere bürünerek karşımıza çıkmaktadır. Bu oyunlar; eğlenme, protesto, toplumsal temsil, iletişim, kutlama, eğitimde kültürel aktarım, sağlık alanında yaşam kalitesini iyileştirici birtakım hareketler sağlaması gibi işlevlere sahiptir. Bununla birlikte halk oyunları; yapısı, içeriği ve çeşitli işlevleriyle toplumun kültürünü, kimliğini yansıtan halk bilgisi yaratmalarıdır. Barak Türkmenlerinde halk oyunlarının oluşumunda Osmanlı'nın iskân politikalarının etkisi büyüktür. Bu topluluk iskân politikaları neticesinde göçe zorlanmış ve iskânı halk oyunları ile protesto ederek isyanlarını figürlerine yansıtmıştır. Bu bağlamda Barak Türkmenleri halk oyunları yöresinin kültürünü, yaşam tarzını, coğrafi yapısını ve iklimini yansıtmaktadır. Daha önce Barak Türkmenleri halk oyunları ile ilgili bağımsız bir halk bilimi çalışması yapılmaması bu konunun seçilme nedenidir. Bu çalışmada tespit edilen halk oyunları; literatür tarama, gözlem ve görüşme yöntemleri kullanılarak ortaya koyulmuştur. Barak Türkmenlerinin yaşadığı saha taranmış; halk oyunlarının icra ortamları, yapısı ve içeriği hakkında bilgi verilmiştir. Tespit edilen halk oyunları düğün, şenlik, sünnet töreni, kına gecesi gibi ortamlardan derlenmiş ve oyunların ortaya çıkış hikâyelerinden söz edilmiştir. Bu çalışmada Barak Türkmenleri halk oyunlarının tanıtılması ve böylelikle oyunların gelecek nesillere aktarılması amaçlanmıştır.

Anahtar sözcükler: Barak Türkmen kültürü, halk oyunları, icra, işlev, yapı.

Abstract

Folk dances emerged as a result of imitation of some things in nature and the feelings brought about by social change. Especially it is seen that imitation of the animals with various mimic and motion in the folk dance. Since the history of humanity, folk dances have presented as a tool for indication of people's love, excitement, suffers and ideas. Nowadays, folk dances appear other different forms of its function. This folk dances have many functions like that entertaining, protesto, social representation, communication, celebration, cultural transfers in education and raising life quality in health field. Besides, folk dances are the creatures of the public knowledge that reflects the culture and identity of the society with its structure, content and various functions. Effects settlement policy of the Ottoman have a big piece on the emergence of Barak's folklore dances. Those reflected settlement policy the dance figures by protesting. In this respect, Barak Turkmen folk dances reflect the culture, lifestyle, geographical structure and climate of the region. The fact that there has not been an independent folklore inquiry on Barak Turkmens folk dances is a reason for preference. Folk dance of this inquiry is determined by scanning literature and using observation and

* Türkçe Öğretmeni, Milli Eğitim Bakanlığı, Gaziantep/Türkiye, e-posta: g.esergenc@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6929-5888>.

interview methods. The area where the Barak Turkmen lived is scanned and Information is given about the performance environments, structure and content of folk dances. The determined folk dances were compiled from weddings, festivities, circumcision ceremony and henna night vs. like environment and were mentioned this story of dances how emerge. In this study, it is aimed to explain the folk dances of Barak Turkmens and thus transfer the dances to future generations.

Key Words: Culture of Barak Turkmens, folk dances, executive, function, structure.

Giriş

Folklor; bir toplumu anlamamızı sağlayan, toplumun maddi ve manevi kültürel geleneklerini ortaya koyan, örf ve âdet araştırmalarını sistematik bir şekilde derleyen ve inceleyen bir bilim alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Folklorun kapsamı içindeki konulardan biri de halk oyunlarıdır. Bu bağlamda ilk önce oyun kavramından söz etmek gerekir. Oyun: “İyi vakit geçirmeye yarayan, belli kuralları olan eğlence. Müzik eşliğinde yapılan hareketlerin bütünü. Bedence veya kafaca yetenekleri geliştirmek amacıyla yapılan, çevikliğe dayanan her türlü yarışma. Hile, düzen, desise, entrika.” (TDK Türkçe Sözlük 1998: 1711) anlamları taşımaktadır.

Türkçede oyun kavramı incelendiğinde diğer dillere nazaran kullanım alanının çeşitlilik gösterdiği görülecektir. And’a (2019: 36) göre, Türkçede oyun ve oynamak sözcüğünün pek çok anlamı vardır. Çocukların oyunu, dans, dramatik gösterim, kâğıt ve zar gibi baht oyunları, sporla ilgili eylemler oyun sözcüğüyle anılagelmıştır. Tanzimat döneminde tiyatronun Türkiye’de oynanmaya başlanması ve Namık Kemal gibi yazarların oyun kavramını yazılı tiyatro metni olarak kullanılması oyunun tiyatro metni olarak yaygınlaşmasına sebep olmuştur. Bunlarla birlikte oyun almak, birine oyun etmek, oyun havası, oyun kâğıdı gibi anlamlarda da kullanılmıştır. Ayrıca Farsça “bâz” ekiyle yapılan oyunbaz kelimesi hileci ve güzel oynayan anlamında kullanılmıştır. Oynaya oynaya derken hoşnutluk manası ortaya çıkar. Oyun kelimesinden oyunbozanlık ve oyuncak kelimeleri de türemiştir.

Dans tarihçileri yaptığı bilimsel araştırmalar sonucu insanlığın yarattığı ilk sanatın dans ve müzik olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Örneğin Türk mitolojisinde bu kelimenin “şaman” anlamında kullanıldığı görülür. Oyun sözcüğü sadece şaman için kullanılmamış, Türkistan’da şamanın gerçekleştirdiği dini törenlerin tümüne de adını vermiştir. “Oyun sözcüğünün çeşitli anlamları düşünüldüğünde, bunların hemen pek çoğunu şamanın büyüsel törenindeki çeşitli öğelerde içerildiği görülür. Şaman bu törenlerde dans ediyor, ses ve çalgı ile müziğini yapıyor, yüz kaslarını kullanarak, karnından sesler çıkararak taklit ve dramatik öğelere başvuruyor ve şiir okuyordu. Böylece oyun kelimesi tiyatro, dans ve türlü seyirlik oyunların kökeni şamanda ve onun eyleminde toplanmış oluyordu.” (And 2019: 37).

Homo Ludens (oyuncu insan) kavramından söz eden Huizinga (1994: 10-11), konuya farklı bir bakış açısı getirerek oyunun kültürden önce olduğunu ileri sürmüştür. Oyunun kültürün ve rastlantının sonucu değil aksine kültürlerin teşekkülünde başlıca etken olduğunu dile getirmiştir. Bu görüş; oyunun tarihi vakaların, dinin, ritüellerin ya da işin sonucu olarak ortaya çıkmadığını söyleyerek önemsiz birtakım uygulamalar olarak değerlendirilemeyeceğini anlatmaktadır.

Halk oyunları veya halk dansları oyun genel kavramı içerisinde yer alan bir bölümdür. Oyun kavramının yarış, temsil, çocuk oyunları, seyirlik oyunları, tiyatro, dini uygulamalar içinde gerçekleştirilen ritüeller gibi birçok anlamı bulunmaktadır. Halk oyunları ise oyun kavramı içerisinde pek çok alt gruptan sadece birisidir. Oyunun harekete ve estetiğe dayalı görsel bir türüdür.

Eroğlu'na (1999: 33) göre halk oyunları: "Ait olduğu toplumun kültürel değerlerini yansıtan, bir olayı, bir sevinci, bir üzüntüyü ifade eden, orijini din ve büyü ile ilgili (majik ve kültik) olan, müzikli (bir müzik aleti eşliğinde veya bir müzik aleti olmaksızın el ayak gibi organlar veya bıçak, kılıç-kalkan... vb. araçlarla tempo tutarak veyahut da şarkı, türkü söylemek suretiyle yaptıkları müzikten tempo alarak) olarak, tek kişi veya gruplar halinde icra edilen, ölçülü, düzenli hareketlerdir.". Halk oyunlarının oynanış tarzı, oyun esnasındaki hareketler ve icra edildiği ortamlar vb. bu durumla ilişkili hikâyelerden kaynaklanmakla birlikte bunların koreografi özellikleri vardır. Bireysel ve toplu halde oynanan oyunların birlikte eğlenmenin ve sosyal beraberliğin nişanesi şeklindedir.

Son yıllarda halk oyunları üzerine yapılan çalışmaların il ve ilçe bazında yapıldığı görülmektedir. Oysa kültür sahaları kesin çizgilerle birbirinden ayrılmamaktadır. Eroğlu'na göre halk oyunları idari ve siyasi sınırlarla sınırlandırılmamalıdır. Kültür unsurları böyle sınırlandırmaların ötesinde bir yayılma göstermiştir. Her ile bir halk oyunu repertuarı yakıştırması doğru bir yaklaşım değildir. Kültür sınırlamalarını iller bazında yapmak yerine kültür sahaları ve bölgeleri üzerinde göstermek ve buna göre tasnifler ve araştırmalar yapmak yeğlenmelidir. Bunun aksine bir tutumun gelişmesinin nedeni Türkiye' de kültür bölgelerini belirlemeye yönelik çalışmaların eksikliğinden kaynaklanmaktadır (Eroğlu 2017: 69). Bu sebeple halk oyunlarının coğrafi bölgeler bakımından incelendiği çalışmaları görmekteyiz. Nitekim geçmişteki il sayısı ile günümüzdeki il sayısı arasında önemseneyecek derecede artış bulunmaktadır. Günümüzde bazı illerin geçmişte bazı illerin ilçeleri konumunda olduğunu bilinmektedir. Örneğin Kilis, Gaziantep'ten ayrılarak il olmuştur. Kısa bir zaman diliminde farklı bir kültürel yapının oluşması ve bir halk oyunları çeşitlemelerinin olması mümkün değildir. Kaldı ki araştırmamızın konusu olan Barak Türkmenleri sürekli göç halinde ve dağınık yaşamışlardır. Bugün başta Gaziantep'in Nizip'inde olmak üzere Karkamış ve Kilis'in Suriye sınırı dolaylarında yaşamlarını sürdürmektedirler. Yine Şanlıurfa ve Adıyaman'ın muhtelif yerlerinde az da olsa bulunmaktadır.

Türk halk oyunlarının teşekkülünde Orta Asya kültürü, İslam kültürü, Anadolu kültürü ve Batı (Avrupa) kültürü gibi evreler vardır (Çakır 1989: 60). Barak kültüründe ise halk oyunları daha çok Orta Asya kültüründen Şamanizm izleri taşımakla birlikte Anadolu'nun çeşitli yerlerinden günümüz Barak Ovası'na göçün ve iskânın yeri büyüktür.

1. Halk Oyunlarının Tür, Biçim ve İçerik Özellikleri

Halk oyunları ve türkülerimiz ulusal bilincimizde kayıtlı kültürel hafızamızı yansıtan önemli unsurların başında gelmektedir. Halk oyunları sadece birtakım hareketlerin sahnelendiği bir icra ortamı değildir. Aynı zamanda müzik, kıyafet ve enstrümanların da eşlik ettiği kültürel bir mozaiktir. Bu unsurlar birlikte değerlendirildiğinde arka planda verilmek istenen mesajlar daha iyi kavranabilir. Çünkü halk oyunları her yörede ve bölgede kimi zaman daha dar sahalarda farklı giyim ve müzikle sergilenir. Bu durum halk oyunlarının özünü kavramamız için iyi birer göstergedir.

Halk oyunları toplumun bilinçaltının ürünleridir denilebilir. Özellikle bazı oyunların tarihi hadiselerin hafızası olduğu görülür. Bu sebeple kültür taşıyıcılarıdır. Çünkü toplum duygu ve düşüncelerini söz müzik ve birtakım estetik hareketlerle anlatmaya çalışır. Sözü yasaklandığı yerde mesaj iletme aracı olarak oyunlar devreye girmiştir. Oyunların icrasıyla halkın toplumsal hafızası sürekli yenilenir ve gelecek kuşaklar bu aktivitelerden nemalanır. Böylece kültürel öğeler nesilden nesle aktarılır.

Halk oyunları içerik olarak değerlendirildiğinde birçok efsanenin ve hikâyenin de konusunu teşkil eder. “İlk insanlar duygularını ve düşüncelerini anlatabilmek için doğada bulunan hayvanları çeşitli mimik ve hareketlerle taklit etmeye çalışmışlardır. Bu ses ve taklitlerin birleşiminden ise halk oyunları ortaya çıkmıştır. İçinde zekâ, yetenek ve eğlence unsuru barındıran halk oyunlarının kökeni; Şamanların icra ettikleri ritüellerde kutsal ve güçlü kabul ettikleri yırtıcı kuşların kartalın hareketlerini taklit etmelerine dayanır. Bu yüzden bugün halk oyunlarında çeşitli hayvan motiflerine yer verilmektedir. Bingöl’e ait bir halk oyunu olan Kartal oyunu da kartalın av sırasındaki hareketlerinin taklit edilmesiyle ortaya çıkmış bir oyundur.” (Irmak 2016: 90). Görüldüğü üzere insanlar çevrelerindeki yabani yaşam süren kartal, kurt, tilki ya da dağ keçisi gibi hayvanları halk oyunlarında sergilemişlerdir.

Halk oyunları Anadolu’nun çeşitli yörelerinde farklı isimlendirilmelere konu olmuştur. Bu isimlendirmeler tür özelliklerine göre yapılmaktadır. Halay, zeybek, horon, bar, hora, karşılama ve bengi gibi adlandırmalar araştırmacıların da üzerinde fikir birliğine varamadığı ihtilafli bir konudur. Böyle bir tasnif yapılması halk oyunlarının farklı coğrafi çevrelere ait olmasından kaynaklanmaktadır. Örneğin Güneydoğu Anadolu bölgesi halay bölgesi olarak görülmektedir. Bununla birlikte halaya sadece bu bölgede değil aynı zamanda Doğu Anadolu ve İç Anadolu’da da rastlanır. “Çünkü örneğin bir yörede Halay adı taşıyan oyunlar olabileceği gibi, başka isimler alan geleneksel oyunlar da bulunabilir. Bunların hepsine halay demek doğru değildir. Bu adlandırmalar daha çok yörelerdeki oyun oynama, oyun etme geleneği ile ilgilidir.” (Eroğlu 2017: 72).

Araştırmacıların geçmişten günümüze halk oyunlarında tanımlama çalışmaları yaptığı görülmektedir. Özellikle biçim kavramı üzerinde duran Cemil Demir Sipahi (1975: 21-42) dört madde üzerinde yoğunlaşmıştır. Bunları şöyle sıralamıştır: Sıra Biçimi, Halka Biçimi, Karşılama Biçimi ve Nokta Biçimi. Bunlar içerisinde sıra biçimini; görünüşlerine göre, cinsiyete göre, mesafeye göre ve yönlerine göre çeşitli alt başlıklar halinde incelenmiştir. Sipahi çok yönlü hareketlerin daha çok halay bölgesindeki oyunlarda görüldüğünü söylemiştir. O karşılama biçimini tür olarak görmez. Çünkü iki ya da daha fazla kişinin yüz yüze gelerek oynanmasından dolayı ortaya çıkan biçim, bütün türlerde mevcuttur. Karşılama biçimi ülkemizin çeşitli yörelerinde oynanır. Gaziantep, Kilis ve Adıyaman yörelerinde sergilenen bu oyunlar daha çok düğüne gelen konukları karşılamak üzere çalınan müzikle beraber icra edilir. Halay bölgesinde halk oyunları genel olarak sağa doğru devam eder. Bu oyunlar içerisinde halay başı bazen halaydan koparak bazı figürler yapar. Bu figürlerin hüner isteyen oyuncular tarafından sergilendiği, bu esnada halayın geri kalanının alkış ve tempo tutarak yerinde saydığı ve özel birtakım hareketler gösteren başoyuncunun halayı tekrardan hareketlendirdiği görülür.

Halk oyunlarının içeriklerine bakıldığında öne çıkan en önemli özelliğin mahallilik ve yerellik olduğu görülür. Aynı coğrafya üzerinde halk oyunlarında benzerliklerin görülmesinin ardında büyük pay etnolojik ve sosyal etkenlere aittir. Diğer etkenlere; yöre insanının kalıp davranışları, kavgalar, savaşlar, arazi anlaşmazlıkları, vahşi hayvanlardan korunma, hasat, barış örnek olarak verilebilir. Bu tutum ve davranışlar bazı araç gereçlerin oyunlarla bütünleşmesini sağlamıştır. Oyun icrasında kalkan, kılıç, kama, sopa, tabanca, tüfek, fişek, bıçak gibi savaş aletleri; orak, elek, tırpan, gibi tarım aletleri kullanılan malzemeler arasındadır (Bali 2017: 82).

Halk oyunları oynandığı yöre ve bölge hakkında bizlere bilgiler verir. Halk oyunları kimi zaman ismini o yörenin coğrafyasından alırken kimi zaman da yaylaya göçün insanlar üzerinde bıraktığı derin izlerini bizlere yansıtır. Tabiat olaylarından kaynaklı birtakım isimlendirmelere gidildiği de olur. Gökkuşağının yedi renginden olan

ana renklerin halk oyunlarına isim verdiği de olmuştur. Ayrıca çiçek, sebze ve meyve isimlerinden yola çıkarak benzetmeler yoluyla da halk oyunlarımız isimlendirilmiştir (Şenol 1993: 312). Bu isimlendirmelere örnek olarak şunlar söylenebilir:

Yöre İsmiyle Anılan Oyunlar: Sivas halayı, Balıkesir bengisi, Gerede zeybeği, Tonya kız sallaması vb.

Meslek ve Çeşitli Olaylarla Bağlantılı Oyunlar: Arabacı, Gemici, Kasap, Eşkiya, Kasnakçı Oduncu, vb.

Sayı Adlarıyla Anılanlar: İki Ayak, Üç Ayak, Dört Ayak, Dokuzlu Yarım Çardak, İkili, İki Parmak zeybeği vb.

Kişi Adlarıyla Anılanlar: Ayşe Bengi oyunu, Koca Arap, Ata barı, Kamil Bey, Şeyh Samil Temur, veya Timur Ağa, Hasan Paşa, Haççam zeybeği, Sinanoğlu zeybeği, Hanım Ayşe vb.¹

Türkiye büyük bir coğrafyaya sahiptir. Dolayısıyla mevsim çeşitliği ve değişikliği sık görülür. Bu durum bölgelerde ve yörede yaşayan insanların hem halk kültürüne hem de bu engin kültürün bir parçası olarak değerlendirilen halk oyunlarında kendini göstermiştir. Eroğlu (1995: 19) bunu şöyle anlatır: “Çok sıcak yerlerde danslar akıcıdır, kaslar fazla zorlanmaz. Gece gündüzle arasındaki iklim durumu çok keskin olarak ayrılmış yerlerde kuvvetli ile yumuşak hareketler arasındaki belirginlik, yumuşakta sertte veya sertten yumuşağa birden geçişler gösterir, ayağı yere sert basmalar bulunur. Yaz ile kış arasında büyük ısı ayırımı bulunan yerlerde uzun cümleler, danslarda belden iki yana sallamalar görülür, baş ve ayak dansa yön verir, kolların ayakların hareketi karışıktır. Gece ile gündüz arasında eşitlik bölgelerde; Hareketlerde vuruşlarda eşitlik ve dengelilik bulunur. Hele nemli yerlerde aşırı canlılık görülmez. Soğuk yerlerde hareket güçleşir, kaslar gerilir, adımlar ve hareketlerin başı, sonu iyi belirlenir.” Coğrafi olarak dağlık olan bölgelerde oyunlar oyuncular içerisinde daha sıkışık bir düzen görülürken daha düzlük, geniş alanlara ve ovalara inildiğinde oyuncuların birbirinden bağımsız hareket ettiğini görürüz. Örnek olarak Gaziantep, Şanlıurfa, Adıyaman, Erzurum, Kars, Van ve Sivas gibi illerimizde birlik ve beraberliğin getirdiği yardımlaşma ve dayanışmayı ve saydığımız bu son durumun neticesini görmek mümkündür.

Halk oyunları tarihsel çıkış serüveni araştırıldığında bu oyunların kökeninde bazı ritüellerin olduğu görülür. Başlangıçta dini, törensel niteliklere sahip oyun geleneği zamanla yeni işlevlere bürünerek bugünkü haliyle karşımıza çıkmaktadır. Bu işlevlerin başında toplumsal, eğitim, iletişim, eğlenceli vakit geçirme, kutlama, protesto işlevi gibi işlevleri sayabiliriz. Bu işlevlerin yanı sıra sağlık sektöründeki yeni gelişmeler ve yapılan yeni araştırmalar halk oyunlarının estetik yönünü ortaya koymuştur. Halk oyunlarının çeşitli figürler ve adımlarla ortaya koyulan yapısı sağlık alanında da kullanılmaya başlanmıştır. Halk oyunları ve dansların yaşam kalitesini artırmaya yönelik yeni bir iyileştirici işlevi, misyonu olduğunu ve bu alanda yapılan çalışmalar olduğunu görüyoruz. Güzeloğulları (2005: 118-131) yüksek lisans tez çalışmasında Gaziantep yöresine ait bazı halk oyunlarının adım cümlelerinin Doktor Sibel Eyigör’ün desteği ile Ege Üniversitesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Merkezi’nde egzersiz programına alındığını ve sonuçların hastalar üzerinde oldukça olumlu seyrettiğini söylemiştir. Egzersiz uygulanan grubun uygulanmayan gruba karşı fiziksel ve zihinsel sağlıklarında iyileşmeler görüldüğü tespit edilmiştir.

¹ <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-80209/halk-oyunlari.html> [Erişim Tarihi: 28.02.2021]

A. Lomax, halk danslarının iletişimsel boyutuna ilişkin görüşler ortaya koymuştur. Ona göre türkü söyleyen insanların örgütlenmesi ile aynı kültüre sahip insanların çalışma hayatında büyük benzerlikler vardır. İş hayatında çalışanların örgütlü olmaması ile aynı zamanda o kültürün müzik stilinde, solo veya tek okuyucunun baskın durumda olması bunu örnekler. Türkülerin genellikle ağır bir içeriğe sahip olmasının toplumsal kökenleriyle açıklanabileceğini söylemiştir. A. Lomax bu yaklaşımını halk danslarına da uygulamıştır. Onları kişisel bir olayın dışında sosyal bir icrasının olduğu tezini ileri sürmüştür. Ona göre hayatın olağan akışı içerisinde “insanlar önemli bir işlerini görürken”, “ata binerken”, “ekip biçerken”, “dükkânda çalışırken” nasıl bedensel hareketler yapıyorlarsa öyle dans ederler. Lomax, oyuncunun dans etme tarzı diğer oyuncular üzerindeki etkisi, izleyici ve oyuncu arasındaki ilişki ve bundan doğan iletişimi karmaşık ilişkilerin sentezi olarak görmektedir (Çobanoğlu 2020: 198-99).

Tanımlardan anlaşılacağı üzere halk oyunu göze ve kulağa hitap edecek şekilde düzenlenen, ölçülü ve dengeli hareket yoluyla icrasında etki ve estetik bir heyecan yaratan, ekseriyetle ses birimlerinden meydana gelen, halk müziğiyle harmanlanmış, hareket ve müziğin birleşmesidir. Halk oyunları; ait olduğu yörenin kültürünü, adet ve örflerini yansıtanın yanında gerisinde bir hikâyesi veya efsanesi olan bir sevinci, bir olayı, bir üzüntüyü ifade eden tarihi kaynağı ile din, büyü ve avcılık ile ilgili olan müzikli olarak bireysel veya topluluk halinde icra edilen ölçülü ve düzenli hareketlerdir.

2. Yöntem

Bu çalışma nitel bir araştırma ile ortaya koyulmuştur. “Nitel araştırmalarda gözlem, görüşme, odak, grup görüşmesi ve doküman inceleme gibi veri toplama yöntemleri kullanılabilir.” (Çokluk vd. 2011: 96). Veri toplama yöntemi olarak görüşme, gözlem ve doküman inceleme yöntemi tercih edilmiştir. Bu yöntemlerden özellikle görüşme yönteminin tercih edilmesinin sebebi görüşme sırasında sorulan soruların yanıtlanma oranının yüksek olması, karşılıklı etkileşim ve düzeltme ihtiyaçlarının anında giderilmesi gibi diğer tekniklere göre üstünlük sağlamasıdır. Görüşmeler; oyunun yapısını, hareketlerini ve ortaya çıkış hikâyelerini iyi bildiği düşünülen başta halk oyunu eğitmeni iki yerel oyuncu ve konu hakkında bilgisi olan diğer meslek gruplarından kişilerle gerçekleştirilmiştir. Yine bu meslek gruplarından seçtiğimiz bazı kaynakların uzun zamandır halk oyunları yarışmalarında bölgeyi temsil ettikleri kendi ağzlarından ifade edilmiştir. Ayrıca görüşme gerçekleştirilenler arasında teknik konuların dışında yöreyi ilgilendiren önemli konularda, görüşüne başvurmak üzere önder ve halktan kişilerle de görüşme gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların görüşleri yazıya geçirilmiştir. Bu görüşmeler kültürel görüşmeler olarak nitelendirilebilir.

Gaziantep’te gerçekleştirilen görüşmelerde katılımcıların oyunlar hakkındaki duygu ve düşünceleri yer yer ihtilaflı olmakla birlikte görüşler genel manada örtüşmektedir. Yine çeşitli icra ortamlarında yapılan gözlemler bu görüşleri teyit etmektedir. Görüşmeler esnasında daha önce kararlaştırıldığı üzere kaynak kişilerden kişisel arşivlerini yanında bulundurulması istenmiştir. Kaynak kişiler anlatılanların kayda geçtiği süre zarfında elindeki fotoğrafları ve belgeleri paylaşmıştır.

3. Barak Türkmenleri

Baraklar Güneydoğu Anadolu’da, ekseriyetle Gaziantep’in Nizip, Oğuzeli, Kargamış ilçe ve köyleri ile Kilis’ te dağılmış halde yaşamaktadırlar. Kuzey sınırının Fırat kenarında Belkıs köyüne kadar dayandığı görülür. Güneyde ise Kargamış çevresinde Suriye sınırında yaygın bir yerleşime sahiptirler. Bu yerleşim alanına aynı zamanda Barak Ovası adı verilmektedir. Onları birbirine bağlayan ve zengin kültürlerinin günümüze ulaşmasını sağlayan en önemli unsur örf ve âdetlerindeki birliktir (Tanyol 1952: 71). Barak

Türkmenleri, Orta Asya'dan göçe tabi olmuş bir Türkmen aşiretidir. 19.yy'da konargöçer hayattan yerleşik hayata geçmişlerdir. Özellikle Osmanlı döneminde birkaç defa zorunlu iskâna ve göçe tabi tutulmuşlardır. Bu göçler Baraklar için acılı ve sancılı olmuştur. Baraklar bu göçlerle ilgili acılarını türkülerinde ve bu türkülerinde sıklıkla yer verildiği halk oyunlarında anlatmışlardır. Beydili Aşireti'ne mensup "Taşdemir" adlı şair Rakka iskânını şöyle dile getirmiştir:

*Dövülür davullar iniler dağlar,
Harbiler çağrıştır analar ağlar.
Gürleyip Feyhana konduğu çağlar,
Şemsettinden ubur etti Beydilli*

*Kadioğlu Yusuf Paşa gelende,
Yalan dünya benim derdi Beydilli,
Seksen bin evla Rakka'ya iskân olanda,
Tayı muvaliyi kırdı Beydilli. (Özbaş 1958: 6)*

Şiirde iskâna tabi tutulan insan sayısının 80-85 bin arası olduğu görülmektedir. Ancak bunların yanında dört bin kişinin de çalgıcılar grubu (abdallar) olduğu araştırmalarla ortaya konmuştur. İskân işi büyük bir disiplin ve takip altında yapılır. Bu göçlerin yapıldığı zaman diliminde birçok hadise yaşanmış, otoriteye karşı çıkmıştır ve bunun neticesinde devlet tarafından sert tedbirlere başvurulmak zorunda kalınmıştır. Göçe tabi tutulan Barak Türkmenleri birçok sıkıntı yaşamıştır. Çünkü dönemin şartlarında göç uzun, ağır ve sancılı olmuştur. Abdalların göçe eşlik etmesi göç esnasında ortaya çıkan bizim de araştırmamızda yer vereceğimiz halk oyunlarının çeşitliliğini artırmıştır. Günümüzde ortaya zengin bir halk oyunu çeşitlemeleri çıkmıştır.

Baraklar Horasan'dan Osmanlı'nın Otlukbeli Savaşında Akkoyunlara yenilmesi sonucu 16. yy başlarında Anadolu'da Sivas ve Yozgat bölgesine Uruz Bey komutasında 87.000 çadır halkı olarak göç etmişlerdir. Burada bölge halkıyla anlaşamayan Baraklar daha sonra 21 Aralık 1691 iskân "fermannamesi" ile "Firuz Bey" önderliğinde bugünkü yerleşim alanlarına sevk edilmişlerdir. Sürgün hareketi sonrası birçok oba beyi isyan etmiş ve idam edilmiştir (Şanda 2018:19-22) Göç sürecini ve Osmanlı'ya bakışın izleri şu dörtlükte kendine yer bulmuştur:

*Firuz Bey'den Muslu Bey'e bir selam,
Gelin bu ellerden göçelim dedi.
Al-i Osman oğluna karşı durulmaz,
Vakitlice arayı açalım dedi. (Karkamış Kaymakamlığı 2006: 20-21).*

Barak Türkmenlerinde özellikle halk türküleri, halk şiirleri ve halk oyunları çok gelişmiştir.

*Deve, koyun çoktur insan kalaba,
Susuz hayvan inileşir çöllerde.*

*Dedemoğlu der ki aşkın bağından,
Aşırdılar bizi Yozgat dağından,
Anadolu Sivas şehri sağından,
Bizden sonra bir nam kalsın ellere (Kılıçkiran 1973: 11)*

Yukarıda Dedemoğlu'na ait şiirin bir bölümü verilmiştir. Dedemoğlu ve Kılınçoğlu adlı âşıkların şiirleriyle ifade etmeye çalıştığı göç hikâyesi Türkmen aşiretleri ile Osmanlı'nın arasının açıldığını göstermektedir. Zira bu türkü ve şiirlerden de anlaşıldığı üzere yola nasıl devam ettikleri, kaç ev oldukları, çöllerde hayvanlarının nasıl

susuz kaldıkları anlatılmıştır (Köksel 2019: 4-5). Barakların öylesine zengin bir sözlü kültürü mevcuttur ki bugün hala Barak odalarında şiirler, türküler ve bu türkülerin de konu olduğu göç hikâyeleri anlatılmaktadır.

4.1. Barak Halk Oyunları

Baraklar Oğuz boylarından Beydili'nin oymaklarından biridir. Kökenleri tüm Türkmenler gibi Orta Asya'ya dayanıyor. Beydili'ye tabi olmuş birçok oymaklar bulunmaktadır. Bunlardan birisi de Barak Ovası'dır. Barak odalarında da söylenen iskân havaları oda içerisinde bağlamayla ve zurnayla söylenir. Anadolu'da sözlü kültür geleneğinin hazinesi olarak nitelendirilecek Barak öyküleri sadece türkülerle dile gelmekle kalmamış halk danslarına da yansımıştır. Barak iskân türkeleri gibi Barak halk oyunları da son derece ilginç bir anlatıma zenginliğine sahiptir. Baraklar, Horasan'dan bu göç sürecinde yaşanan sözlü kültür geleneği içerisinde, birtakım iskân edilen bölgeye has ve o bölgeden gelen süreklilik içerisinde türkeleriyle, oyunları ile beraber gelmişlerdir. Bunları sözlü kültürün harekete ve hareketlerin anlamlandırılmasına çevrildiği yerde halk oyunlarını görüyoruz.

Baraklarda bilhassa halk oyunları ve halk türkeleri çok gelişmiştir. Bu oyunlar insana dair her şeyi anlatır. Hüzün, savaş, mutluluk, hasat temaları sıklıkla görülür. Oyunların tarihsel kökü incelendiğinde yüzyıllar öncesinde gelen konargöçer kültürün ve geleneklerinin izleri görülür. Hayvancılığa ve ziraata dayalı bu kültürün ve hayatın getirdiği zorluklara karşı gösterilen birlik ve beraberliğin oyunlarda izlerinin olduğu görülür. Düğünlerde halayların Barak Türkmenlerinin kültürünü yansıtması açısından önemi büyüktür. Davetlilerin oyuna katılımları düğünü onurlandırmak manasına gelir. Bu yüzden düğün sahibi kadınlar duman çıkaran külleri bir kürek veya benzeri araçla oyuncuların önünden geçirir. Bu uygulamaya üzerlik adı verilir. Oyuncuları nazardan koruma, kötü ruhları kovma anlamına gelir. Bu gelenek oyunlarda Şamanizm'in izlerini görmemiz bakımından önemlidir. Bu oyunlardan Hasan Dağı, Kaba ve Düz-Şirvani oyunları yörenin göçe reaksiyonunu, tarihini ve kültürel hafızasını doğrudan yansıtması bakımından öne çıkmaktadır. Ağır Halay diye tabir edilen bu oyunlar erkeklere özgü olup ekip başına özel sololarla oynanır. Kadınlara özgü Karşılama oyunları ise daha çok kına gecelerinde oynanır.

Fotoğraf 1: Yöre Kıyafetleriyle Bir Halk Oyunları Ekibi, K.8: Ayşe Sorguncu Kişisel Arşivi, Gaziantep, 24 Kasım 2019.

4.2. Barak Halk Oyunlarının İcra Ortamları

Araştırma alanımız içerisinde yer alan Gaziantep ve Kilis illerinin muhtelif yerlerinde çeşitli ortamlarda halk oyunları oynanmaktadır. Düğün, sünnet düğünü, kına

gecesi, asker uğurlama vb. halk oyunlarının sergilendiği ortamlardır. Bununla birlikte halk oyunları sahneye taşınmıştır. Günümüzde bu alanda yarışmalar düzenlenmektedir. Ayrıca önemli günlerde ve devlet büyüklerinin karşılandığı zamanlarda oynanmaya devam edilmektedir. Genel bir değerlendirme yapıldığında halk oyunları hem oynayanın hem izleyenin eğlendiği bir ortamda icra edilmektedir.

4.3. Barak Halk Oyunları ve Oyunların Yapısı

Halay oyun türü çoğunlukla Doğu Anadolu, İç Anadolu ve Güney Doğu Anadolu bölgelerinde görülmektedir (Eroğlu 1995: 119-127). Yörede sıklıkla oynanan halay oyunları halay türüne ait özellikleri içinde barındırır. Bu oyunlar özellikle figür çeşitliliği müzikal anlamdaki zenginlik bakımından önemli bir yere sahiptir. Genellikle kadınlı erkekli beraber oynanır. Şekil olarak düz, daire ya da yarım daire formatında oynanır. Eroğlu (2017: 73)'na göre Halay: "Davul ve Zurna eşliğinde toplu olarak oynanan en az 2-3 kişiden başlayarak genişleyebilen toplu, düz dizi halinde ve disiplinli bir şekilde oynanan kadın ve erkek karışık el ele tutularak halka teşkil eden ve muntazam ritimlerle ayal vurularak oynanan oyundur. Halaylar tek veya çok bölümlü olabilir. Tek bölümlü halaylar tek melodi ve tek ritimlidir. Ancak aynı melodinin ağır olarak devam ettiği halaylar da vardır. İki bölümlü halaylarda iki ayrı ritim ve melodi vardır. Ağır başlayan 1. Bölüme ağırlama, daha hızlı ve ritmik olan ikinci bölüme ise hoplatma, yelleme, yeldirme, yürütme gibi adlarla bilinir. Üç bölümlü halaylarda genellikle üç melodi ve 3 değişik ritim vardır. Bunlar ağırlama ile başlar, yürütme ile devam eder, hoplatma ile son bulur. Dört bölümlü halaylarda ise dört değişik melodi ve ritim vardır. Oyun yavaştan başlar ve gittikçe hızlanarak devam eder. Çok bölümlülük, yalnızca melodi ve ritim yapısıyla ilgili değil, hareket cümlelerinin çokluğu ile de ilgili olabilmektedir."

Karmaşık ve oldukça fazla figür yapısı olan bazı oyunlar anlatılırken ayrıca alt başlık olarak oyunun oynanış şekline yer verilmiştir. Benzer ve sade yapıya sahip halk oyunları ise tek başlık altında öykülenmeleriyle birlikte incelenmiştir. Bazı oyunlarda sadece melodi ve ezgi değişikliği görülmektedir. Bu sebeple birbirinin varyantı olarak kabul edilir.

4.3.1. Hasan Dağı Oyunu

Bu oyun adını Aksaray ile Niğde arasında bulunan dağdan almıştır. Türkmenlerin konargöçer bir yaşam sürdürdüğü değerlendirildiğinde burayı sıklıkla yayla olarak kullandıkları bilinmektedir. Dağ Türk kültürü açısından kutsal olarak nitelendirilmiştir. Özellikle Hasan Dağı'nın önemi hem bu özelliği hem de Türkmen topluluklarının konargöçer bir yaşam tarzı sürdürdükleri göz önüne alındığında daha net anlaşılacaktır. Bunun sonuçlarından birisi de ağır hava diye nitelendirilen bu halk oyununa adını vermiş olmasıdır. Ağır oyunlar çoğunlukla adını yürüyüş ritminden alır. Hasan Dağı oyunu ise bir toplumun hafızası olması nedeniyle kültürel temellere dayanmaktadır. Türk kültüründe Şamanizm ve mitolojik evrelerde ortaya çıkmış birtakım ritüellerin izleri vardır. Bu oyun incelendiğinde saydığımız bu ritüellerin canlandırılması söz konusudur. Zira adımlar ve figürlerde oyuncuların kendine has hareketler göstermesi, kartal ve kurtların taklit edildiğini gösterir. Ayrıca göçün de bu oyun üzerindeki etkileri büyüktür. Barak Türkmenleri geçmişte birçok göçe zorunlu tutulmuşlardır. Bu göçlerin esnasında develer binek ve yük aracı olarak kullanılmışlardır. Aynı zamanda Türkmenlerin konargöçer bir yaşam sürdürdükleri düşünüldüğünde yetiştirdikleri hayvanların onlar açısından önemi ortaya çıkacaktır. Hem besin hem geçim kaynakları olan koyunlar ile göçü tasvir eden devenin bu oyunun teşekkülünde etkin role sahip olduğu değerlendirilmektedir. Oyunlardaki diz çöküş hareketleri devenin diz çöküşüyle ilişkilendirilir.

Göçebe yaşam koşullarının topluluklar üzerinde birtakım etkileri vardır. Bunlardan biri de Barak kadınlarının giyimlerinde kendini göstermiştir. Özellikle üç etek adı verilen giysiler, Türk kültürü açısından önemli bir yeri olan atlara binmekte kolaylık sağlaması bakımından tercih edilmektedir. Bu giysilerin üç parça olması bundan ileri gelmektedir. Aynı şekilde kadınlarda oyunlar sırasında fes takılmamasının nedeni yerleşik hayata geç geçildiğinin bir nişanesidir. Yine, oyunlardaki bazı figürlerin kurda karşı sürüyü korumayı çağrıştıran hareketlere benzer olduğu görülür. Türk halk oyunlarının genel özelliklerine bakıldığında bu oyunların iklim, coğrafya, tarihsel süreç, inanç sistemi, ekonomik koşullar vb. etkenlere dayalı olarak şekillendiğini görüyoruz. Hasan Dağı oyunu da bu etkenlerin de içerisinde bulunduğu kolektif tasavvura bağlı olarak oymak-oba bilinci çerçevesinde ortaya çıkmıştır.

Coğrafyası daha dağlık alanlara gidildiğinde iletişimin daha pratik usullere bağlı ve sesli yapıldığı görülür. Oyunda davul ve zurnanın kullanılmasının sebebinin bu olduğu değerlendirilmektedir. İklimi daha soğuk yerlere gidildiğinde oyunların hızlandığını sıcak iklimlere gidildiğinde ağırlaştığını söyleyebiliriz. Tarihi süreç göz önüne alındığında bozkır yaşam tarzının geçmişte insanları canlı ve uyanık tuttuğu görülmüştür. Obalar arası çekişme ve kavgalar uzun süren savaş yılları, sürü için otlak arayışları, avlanma bu yaşam tarzının bir parçası olarak bu oyuna yansımıştır. Hasan Dağı oyunu aynı zamandan bir deneyim aktarımı oyunudur. Çünkü Hasan Dağı oyununun başoyuncusu aynı zamanda obanın ya da oymağın en yaşlı ve deneyimli kişisi unvanına sahiptir. Oyuncu sayısı kimi zaman beş yüz kişiye kadar ulaşır. Beş yüz kişinin aynı anda senkronize olması oyunun aslında bir kervan olduğunu bizlere anlatır. Yaşlı oyuncu adeta bilinmezliklerle doludur. Çünkü oyunu yönlendirir, geri kalan oyuncular başoyuncunun temposuna uyarak hareketleri tekrarlar. Dolayısıyla oyunun gizemi ve otantik yapısı korunmuş olur.

Yukarıda sayılan hususlar oyunu sadece figürler ve hareketler bakımından etkilememiştir. Ayrıca giyimler özelinde de etkilerini görebiliriz. Kızların ve kadınların giyimlerine bakıldığında yöreye has bir sonuç ortaya çıkmıştır. Yöredeki tabiriyle halaydaki kızların saçları sekiz belik(örgü)tir. Bu örgülerin dördü öne atılırken dördü de geriye bırakılır. Kızlarda başların sağ tarafında kulakların üzerinde bir çiçek göze çarpar. Bu çiçeklerin gelinlerde ve kadınlarda sol tarafta olması önemli ve dikkate değer bir unsurdur. Elbiselerin geneli canlı renklerden oluşur. Gelinlerin ve kadınların saçlarına bakıldığında ise altı beliklidir. Bu durum Orta Asya ve Altayların etkilerinin Anadolu' da devam ettiğinin göstergesidir. Şu halk deyişleri bu durumu iyi bir şekilde açıklamaktadır:

*Ormanda ne değerlidir?
Dört ayaklı samur değerlidir.
Halkta ne değerlidir?
Dört örgülü kız değerlidir.*

Hasan Dağı Barak Türkmen kültürünün sözlü kültüründe de önemli bir yer tutar. Zira dağ ve yayla kültürünün Baraklar üzerindeki etkisini anlatan şu ninni de bu durumun izleri görülür.

*Hasan Dağının yazısı
Yayılr gelir kuzusu
Ak alnının yazısı
Ninni kuzum sana ninni*

Oyunun Oynanışı: Hasan Dağı ağır hava halk oyunu sınıfındandır. Davul zurna çalmaya başlar, oyuncunun başlarda ağır hareketsiz kaldığı görülür. Bu bekleyiş en az yarım dakika sürer. Bu esnada oyuncuların başları yere eğiktir ve geçmiş hatırlanır. Daha

sonra halay başı ağır ağır hareket etmeye başlar. İlk başlarda oyuncuların diğer kısmında bir hareket gözlemlenmez. Daha sonra sırasıyla ikinci ve üçüncü oyuncu yavaş yavaş oyuna dâhil olur. Yani davul ve zurna çalmaya başladığında oyunun hemen başlamadığı görülür. Bu durum dikkate değerdir.

Halayın bu şekilde başlaması aslında göçün getirdiği bir durumdur. İyice gözlemlendiğinde göç katarının kalkışının canlandırıldığını anlamak mümkündür. Halay bir kervan gibi sırasıyla teker teker ayağa kalkar. Halay başı ilk olarak sola diz vurur. İşte bu vuruş daha öncede bahsettiğimiz devenin diz çöküşüyle alakalıdır. Bu halaydaki sıralanışın göç nizamına uygun yapıldığı söylenebilir. Çünkü göçte olduğu gibi halayda da erkeklerden başlayıp kadınlara doğru bir diziliş söz konusudur. Başoyuncunun oyunun muhtelif yerlerinde kollarını iki yana açarak kartalınkine benzer kanat çırpınışları yaptığı görülür. Yine ani birtakım hareketler devenin balballamasına benzetilir. Oyunda kıvrak hareketler görülmez zira hareketli bir oyun değildir. Halay yöre ağızıyla bir dolam dönüldükten sonra tamamlanır. Halay esnasında kadınlardan zılgıt sesleri yükselir. Bu durumun erkekleri coşturmak ve harekete geçirmek üzere yapıldığı varsayılmaktadır. Bu ağır havanın devamında Şirvani gibi oyunlar düze geçişin habercisidir. (K.1, K.2, K.3, K.5, K.6, K.7, K.11, K.12, K.16, K.17, K.20, K.23, K.24, K.27).

Fotoğraf 2: Hasan Dağı Oyunu, K.1: Eyyüp Ensar Yılmaz Kişisel Arşivi, Nizip.

4.3.2. Düz-Şirvani (Reşi Düzü)

Yörede en çok rağbet gören oyunlardan biri olma özelliğine sahiptir. Düz oyun icraları içerisinde değerlendirilir. Düz oyunların icrasından sonra heyecan ve coşkunun ortaya çıktığı yavaştan hızlıya doğru ilerleyen bir ritme sahiptir. Gaziantep-Nizip dolaylarında Hıyam, Keret, Çanakçı, Çağıt ve Kertşe gibi büyük ve zengin köylerin zamanında Reşi adıyla anıldığı Gaziantep'e bağlı bir nahiye olduğu bilinmektedir. Bu oyun ismini bu muntıkaya verilen isimden almıştır. (K.1, K.2, K.3, K.5, K.6, K.7, K.8, K.10, K.12, K.13, K.15, K.16, K.21, K.23, K.25). Ertural (2006: 49), halay içerisinde bir oyuncu "Aşey veya Ceren" adıyla bilinen uzun hava türkülerini okurken grubun diğer kalanının oyunu icra ettiğini söyler.

Oyunun Oynanışı: Oyun icrası tek bölümden yürüme ismi anılan bölümden ibarettir. Oyun sağ ayak geriye alınarak başlar, sol ayakla ileriye doğru adım alınarak sağa doğru yürüme adımı ile devam eder. Adımlar bu şekilde tekrar edilerek icrası devam ederken adım atışlarda hafif bir şekilde dizlerde yaylanma görülmektedir.

Fotoğraf 3: Düz-Şirvani(Reşi Düzü Oyunu), Gaziantep’i Geliştirme Vakfı Dijital Arşivi, Gaziantep, Eylül 2018.

4.3.3. Kaba (Gaba)

Yörede göç olgusunun üzerinde etkili olduğu bir diğer halk oyunu ise Kaba (Gaba) oyunudur. Öykülenmesi açısından şunlar söylenebilir:

Gaziantep Üniversitesi Türk Halk Oyunları Bölümü öğretim görevlisi Yılmaz Kılınç “Göçün Türküsü” belgeselinde görüşlerini aktarmaktadır. Ona göre, Halaya kalkış göçün başlama sürecidir. Oyunun göçer esnasındaki tutum ve davranışları çökmesi ve kalkmasıyla o kervanın sürecini anlatmaktadır. Halay bir yanda bir kervandır, yavaş yavaş giden bir kervandır. Baştaki adam kervanın başıdır, aynı zamanda da göçün başıdır. İskân edilecek yere gelirken göç sırası başladığında baştaki bir beylik edası içerisinde oynar. Çünkü o göçün beyidir. Mendili tutması, titretmesi o göçe ve halaya hâkimiyeti kervana hâkimiyeti anlamında algılanmalıdır. Bütün o dört bin abdal dediğimiz aşiretlerden oluşan davul ve zurnacılar halaya başlangıçta o iskânın söyleniş tarzındaki olan dikliği ve sesin tiz noktasında gezinmelerini vurgular ve yansıtır. Sonra beyin mendilinin altında geçmek ona bir saygı unsuru olarak gösterir. Bütün davul ve zurnalarla birlikte o poşunun altında geçerek hem o beye hem kervana yani halaya saygınlığını gösterir. Abdal onun çökeceği yerde kendisi de çöker. Bazen iç içe girerler. Davulla ve zurna ile oyuncu arasındaki olgu bütünlük içerisinde bir haykırışa dönüşür. İskân isyana dönüşür. Bazen yumuşar dostluğa dönüşür, kardeşliğe dönüşür. Bu olguların hemen hepsini oyun üzerinde görmemiz bakımından Kaba oyunu önemli bir yere sahiptir.²

Yöreyi en iyi temsil eden yörenin yapısal özelliklerini en iyi yansıtan oyundur. Yavaş tempoda başlayıp öylece sona ermesi sebebiyle bu adı almıştır. Yöre halkının çeşitli icra ortamlarda en fazla katılımın olduğu halk oyunudur. Özel birtakım hareketler ve figürler taşımaması bu durumun sonucudur. Herkes tarafından kolayca oynanabilir. Oyuncular serçe parmaklarıyla birbirlerine bağlanırlar. Dayanışmanın ve birlikteliğin en iyi temsil edildiği oyunlardan biridir. Kılınç (2002: 140)’a göre erkek halaylarında oyunu yönlendiren kişiye “baş seken” denilmektedir. Halaydaki oyuncular temel figürleri sağ bas sol bas hareketlerle ifa ederken başoyuncu yöresel tavır içerisinde ustalık ve hünerlerini göstermekte özgürdür. Başoyuncu halaya poşu veya yağlık denilen mendille bağlıdır. Bu durum halay başına aynı zamanda figürlerini icra ederken rahatlık

² <https://www.youtube.com/watch?v=zlVd3bFvMhg> [Erişim Tarihi: 01.03.2021]

kazandırır. Başoyuncu kısa ve sert ayak atışları ve halayı yönlendirmesi sebebiyle baskın konumdadır.

Yöre halkına göre bu oyunda oyunu en iyi icra edenin kahramanlık, yiğitlik ve mertlik gibi kişilik özellikleri anlatılmaktadır. Özellikle kurtuluş günlerinde, törenlerde icra edilmesi dikkat çekicidir. Kabalarda başoyuncuların topluma kendisini beğendirme kaygısıyla estetik hareketler yaptığı görülmektedir. Kabalar müziksel açıdan da son derece önemlidir. Bu oyunlarda Barak Türküleri sıklıkla söylenir. Türkülerin ezgileri genellikle hüznüldür. Türkülerin dönemin sosyal yaşantısı hakkında bilgiler verdiği açıktır. Zira bu ezgilerin çoğunun Osmanlı Dönemi ve daha önceki dönemlere ait cereyan eden birtakım hadiselerin yansıması olduğunu söylemek mümkündür. Bu tanım itibarıyla kabaların sözlerinin olduğu ve birer öyküyü anlattığı şeklinde yorumlanır. Daha önceki yapılan araştırmalara da bakıldığında yörede bulunan halk oyunları içerisinde Kabaların Tüm ve Yarım Kaba şeklinde ikiye ayrıldığı görülmektedir. Tüm kabalar doğaçlama yapılırken Yarım kabaların belli figür ve adımlarla yapıldığı görülecektir. Kabaların erkek oyunu olarak bilindiğini söylemek gerekir. Günümüzde ise kadın erkek karma şeklinde de oynandığı görülür. (K.1, K.2, K.3, K.5, K.11, K.12, K.14, K.17, K.26)

4.3.4. Demircioğlu

Yörede Garip halayı olarak da bilinip oynanmaktadır. Oyun adını Âşık Garip'in eserlerinden geçen öykülü türkülerden almıştır. Ağır halaylardan biri olarak bilinen bu oyunda türküler sesi kuvvetli birisi tarafından söylenirken oyunun ağır ağır devam ettiği görülür. Özellikle ağır halk oyunlarında bölgede türküler yer verildiği görülmektedir. Halayların arka planında yatan anlamlara ve gizlere bu ezgisel veriler kaynaklık etmektedirler. (K.2, K.3, K.4, K.5, K.15, K.17, K.23, K.25) Âşık Gârip'in halayda söylenen türkülerinden biri şöyledir:

*Gitme garip gitme yollar harami
Arap vurur, Türkmen alır paranı
Gurbet elde kimler sarar yararı
Git garibim güle, güle gelesin.*

*Gitme garip gitme yollar merd olur
Her sinekler bir alıcı kurt olur
Seni eller alır(da) bana dert olur
Git garibim sağlık ile gelesin*

*Gitme garip gitme yollar çamurdur
Garibim yüreği daşdır demirdir
Yedi yıl dediğin hayli ömürdür
Git garibim güle güle gelesin. (Arsunar 1960: 76-79)*

4.3.5. Demirci

Bu oyunun icrası ile ilgili herhangi bir öykülenmeye rastlanılmamıştır. Oldukça karakteristik bir yapıya sahip özgün bir oyundur. Kadınlar tarafından oynanır, yanı sıra karma olarak da oynanır. Demirci üç figür sayılsa da peşi sıra gelen üç figür daha Demirci olarak kabul edilir. Yörede bu adı hangi sebeplerle aldığına dair bir bilgiye ulaşılamamıştır. (K.3, K.4, K.5, K.8, K.9, K.10, K.14, K.18, K.23, K.24)

Oyunun oynanışı:

1. Kadın Versiyonu: Sağ ayak taban basar. Sol ayak taban basar. Sağ ayak taban basar. Sol ayak pençe kısmı sağ ayağın yanına çapraz vurulup çekilir. Sağ ayak sol ayağın önünde çapraz olarak biter. Bakışlar ayakların çekildiği yöndedir.

2. Karma Versiyonu: Birinci figür halay yönüne doğru öne, yana, yerinde olarak oynanır. Birinci figür iki bölümden oluşur. Birinci bölüm sağ ayak taban basarak başlar. Halay yönüne doğru üç adım alınarak gidilir. Son olarak sol ayak havadayken sağ ayağın yanına çapraz olarak pençe kısmı vurulup çekilir. Sol ayak geriye konur ve ikinci bölüm başlar. İkinci bölüm düzenli olarak diz kapağının önünden yere paralel olarak fırlatılır. Birinci figür adım alınarak aynen tekrarlanır. Sağ ayak sol tarafa çapraz olarak bağlanır. Baş, ayağı takip ederek sağa sola çevrilir. Sağ tarafta kalır. İkinci figür yerimizde veya yana doğru oynanabilir. Sağ topuk ve sol taban yaparak iki defa diz kırılır. Sağ basıp sol çekildikten sonra sol ayak pençe kısmı sağ ayağın yanına çapraz vurulup çekilir. Sağ ayak sol dizin önüne çekilir basılır sol ayak sağ dizin önüne çekilir basılır. Sağ ayak sol ayağın önünde çapraz olarak biter. Bakışlar ayağın çekildiği yöndedir. Sağ tarafta kalır. Üçüncü figür çift sol çift sağ çift sol yapılarak vücut dik olarak iki ayağın üstüne çökülür. Kalkarken sol ayak geriye taban basılır. Sağ ayak sol dizin önüne kadar çekilir sol ayak sağ dizin önüne kadar çekilir ve sol ayak çapraz olarak sağ ayağın önüne konur ayaklar dize kadar çekilirken bakışlar ayak yönündedir. Baş sağ tarafta kalır.

Fotoğraf 4: Demirci Oyunu, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Dijital Arşivi, Gaziantep, 2019.

4.3.6. Zellocan

Güzelliği, hal ve hareketleri ile yörenin beğenisini ve takdirini kazanmış genç bir kızın oyunlarda taklit edilmesi sonucu ortaya çıkmıştır. Oyunun coşkulu ve hareketli bir şekilde icra edildiği görülür. (K.2, K.3, K.5, K.8, K.9, K.10, K.11, K.16, K.26)

Oyunun Oynanışı: Demirci adı altında dördüncü figür olarak oynanır. Sağ ayakla başlanır sağ ayak taban basar sol ayak taban basar sağ ayak taban basar ve sol ayak dize kadar çekilir. Öne fırlatılır ve topuk vurulur ve topuk vurulur ve diğer ayağın yanına gelir. Sol ayak öne fırlatılır topuk vurulur. Diğer ayağın yanına getirilir. Sol ayak vurulurken vücut geriye doğru gider. Sağ ayak vurulurken vücut öne doğru eğilir.

4.3.7. Dere Köyü Üç Ayağı

Üç öne üç geriye yürüyüş şeklinde olması sebebiyle bu adı almıştır. Bu oyunu varyantlarından farklı kılan ezgisel ve ritmik değişikliklerdir. (K.1, K.2, K.3, K.5, K.6, K.7, K.8, K.9, K.12, K.13, K.16, K.25)

Oyunun Oynanışı: Demirci adı altında beşinci figür olarak oynanır. Sağ ayak geriye çekilir. Sonra sol ayak geriye çekilir, tekrar sağ ayak geriye çekilir. Çift ayak üzerinde zıplanır sağ ayak üzerinde zıplarken sol ayak dize kadar çekilir ve önde taban

vurulur. Geriye çekilirken sağ zıplayarak öne fırlatılır, taban vurulur. Hareket sol ayakla tekrarlanır. Çift ayak üzerinde zıplayarak figür tamamlanır.

4.3.8. Berde

Bu oyun için de ulaştığımız kaynaklar tarafından herhangi bir öyküleme yapılmamıştır. Hareketli, kıvrak ve çok figürlü bir oyundur. (K.1, K.3, K.5, K.8, K.18, K.19, K.27)

Oyunun Oynanışı: Demirci adı altında altıncı figür olarak oynanır. Sağ ayak geriye çekilir basılır sol ayak geriye çekilir basılır. Sağ ayak geriye çekilip basılırken çift ayak üzerinde zıplanır sol ayak dize kadar çekilir. Sağ ayak üzerinde zıplanır. Sol ayak hafif öne doğru uzatılır. Çift ayak üzerinde zıplanır. Sağ ayak hafif yukarı doğru kaldırılır. Çift ayak üzerinde zıplanır. Figürün tamamlanabilmesi için çift sağ çifte bitirmek gerekir. Altıncı figür aynen tekrarlanır. Sağ ayak dize kadar çekilir. Çift ayak üzerinde zıplanır ve figür tamamlanır.

4.3.9. Dokuzlu

Herhangi bir öyküleme olmamakla birlikte adım ve figür özellikleri sonucu bu oyunu aldığı değerlendirilmektedir. Yörede erkekler tarafından oynanır. Sert bir oyundur. (K.3, K.4, K.5, K.14, K.16, K.17, K.21, K.26, K.27)

Oyunun Oynanışı: İlk figür eller omuzlarda olarak başlar. Eller omuzlarda sadece sol ayak pençe kısmına topuk üç defa kaldırılıp indirilir. İkinci figür zıplayarak sağ ayak öne dik olarak uzatılır. Pençe kısmı değdikten sonra sağ tarafa doğru tekrar vurulur. Çift ayak basılır. Sol ayak çekilir. Aynı hareket sol ayakla tekrarlanır. Çift ayak zıplanır. Sağ ayak dize kadar çekilir. Üçüncü figür sağ ayak sol tarafa doğru çapraz atılır. Sol ayak geride dize kadar çekilir sol ayak basar sağ ayak sol ayağın yanına gelirken sol ayak önde dize kadar çekilir sonra sağ ayak dize kadar çekilir. Vücut ayakla birlikte sola doğru döner. Dördüncü figür üç bölümden oluşmaktadır. Çökme öne gidiş ve geriye geliş. Çökme sağ ayak taban basılır ve çökülür. Sol ayak hafif kaldırılır ve basılır sağ ayak öne fırlatılır ve çökülür. Çöküşler pençe üzerinde olur ve vücut diktir ve çöküş üç defa tekrarlanır. İkinci bölümde çökmeden sonra sağ ayak pençe kısmıyla öne doğru üç adım yürünür ve sol ayak üç defa pençe kısmına kaldırılarak taban yapılır. Her tabanda "hey hey" denir. Öne gelirken vücut dik bakışlar öne doğrudur. Bakışlar sola doğrudur. Dördüncü figür üçüncü bölüm sağ ayakla taban basarak üç adım geriye gelinir. Beşinci figür çift basılır, sol ayak sağ dizin önünde pençe kısmı yeri gösterecek şekilde fırlatılır. Çift ayak basılır, sağ ayak sol dizin önüne çekilir. Çift ayak basılır aynı hareket sol ayakla tekrarlanır. Sağ ayak geriye hafif çekilir. Diğer ayağın yanına konularak figür tamamlanır. Baş, ayakları takip eder.

4.3.10. Belley: Yörede karma olarak oynanır. Düz ve yarım daire formatında oynanır. Geçiş oyunu olarak kabalardan hareketli oyunlara geçişte sıklıkla oynanır. Bereketin ve bolluğun temsil edildiği oyunda buğday başaklarının rüzgârda temsil alınarak hasat dönemi anlatılır. (K.2, K.3, K.5, K.6, K.7, K.11, K.12, K.13, K.17, K.22, K.27)

Oyunun Oynanışı: Birinci figür sağ ayakla başlar tabanlarla üç sayıldıktan sonra sol ayak öne dik uzatılır tekrar yerine getirildikten sonra bu defa sağ ayak dik uzatılır. İkinci figür önde kalan sağ ayak çekilerek başlanır. Sağ adımla koşarak sağ sol sağ yapılır çift ayak basılır. Sol ayak öne uzatılır. Yerine getirilirken çift basılır, sağ ayak atılarak iki defa tekrarlanır.

4.3.11. Şekeroğlan: Sözlü ve yazılı kaynaklarda bu oyun için herhangi bir öyküleme yapılmamıştır. Oyun yürüme ve hoplatma bölümünde oluşmaktadır. Kadınlar

oyunu icra ederken oldukça zarif ve estetik davranırlar. Sevinç ve coşku ön plandadır. (K.1, K.2, K.3, K.5, K.8, K.9, K.10, K.15, K.16, K.20, K.21)

Oyunun Oynanışı: Yörede her ne kadar kadın oyunu olarak bilirse de karma olarak da oynanır. Birinci figür sağ ayakla taban basarak sağ sol sağ yapılır. Son sağ basarken dizler kırılır ve pençe kısmına yükselir. Sol taban geriye basar belden eğilir. Sağ ayağın pençe kısmı aşağı gösterecek şekilde yukarı çekilir. İkinci figür yukarda kalan sağ ayakla yerinde koş koş hareketi iki defa yapılır. Pençe kısmıyla iki ayak çift çift yapılır. Sol taban geriye basılır, sağ ayak yukarıya çekilir. Sol ayak geriye çekilir, sağ ayak geriye çekilir. Çift ayak iki kez zıplanır. Sol ayak geriye taban basar ve sağ ayak diğer ayağın yanına gelir. Kadınlar oynadığı zaman sağ ayak hafifçe sağa doğru açılır. Sol ayak hafif kaldırılır basılır sağ ayak kaldırılıp öne doğru basarken dizlerden kırılır. Vücut öne doğru hafif eğilir ve sonra dikleşir ve dizler tekrar kırılır. Sol ayak geriye taban basar sağ ayak diğer ayağın yanına gelir kollar avuç içleri karşıya bakacak şekilde aşağıda iki yana açıktır.

4.3.12. Koseyri

Koseyri ismi, Hatay ilinde bir bölge ve ailenin adı olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla bu oyunun oluşum bölgesi Hatay ve civarındadır. Bu oyun zamanla kültürel yayılma alanını genişletmiş Barak Türkmenleri sahasında da oynanmaya başlanmıştır. Bir nevi ödünç alma yoluyla yakın coğrafyalarda oynanmaya devam edilmektedir. (K.1, K.2, K.3, K.5, K.6, K.7, K.14, K.17, K.20, K.26)

Oyunun tarihi incelendiğinde Hatay'ın anavatana katılmasıyla birlikte ortaya çıkan sevincin ve coşkunun izlerini görmek mümkündür. Oyundaki ayak hareketleri yorgunluğun ifadesidir. Ayak hareketleri daha sonra hızlanır ve bu durum düşmana karşı hareketin simgesi olarak değerlendirilir. Sonrasında gelen ayağın yere vurulması düşmana vurulan darbenin göstergesidir (Kalaycıoğlu 1998: 56).

Oyunun Oynanışı: Yörede karma olarak oynanır. Birinci figüre sol ayak ile başlanır. Önce geriye sonra öne vurulurken dizler hafif kırılır. Sol ayak diğer ayağın yanına getirilir zıplanır. Sol ayak öne basılır, yerine gelir ve çift çift iki kere zıplanır. İkinci figüre başlandığında sol ayakla yerinde bir defa taban vurulur. Sonra sol tarafa doğru hamle yapılır. Sağ ayak sola doğru öne konduktan sonra yerine gelir ve iki defa çift çift zıplanır. Vücut belden hafif hafif eğilir. Baş sola bakar. Üçüncü figüre geçişte çift çift yerine çift solda kalınır. Çift sol yapılır. Sol ayak taban vurulurken sağ öne dik olarak fırlatılır. Sağ ayak çapraz geriye koyulur. Sol ayak geriye çekilir. Sol ayak basarken sağ ayak öne fırlatılır. Yerine gelirken çift ayak bir kez zıplanır. Sol ayak dize kadar yukarı çekilir. Dördüncü figüre gelindiğinde sol ayak tabanı vurulur, sağ ayak geriden öne doğru tabanla iki defa vurulur. Vurulurken "hey hey" denir. Çift solda biter. Beşinci figürde yine sol ayak tabanı vurulur ve bu defa sağ ayak önde sol defa çapraz olarak iki defa fırlatılır. Çift ayak üzerinde zıplanarak figür tamamlanır.

4.3.13. Meryem

El ele tutuşarak sahneye giren oyuncu grubu oldukça hareketli ve coşkuludur. Grubun sonunda ise köyün güzel ve genç kızı gruptan ayrılarak sahnede tek başına figürler ve hareketler yapar. Oyun ismini bu güzel ve genç kızdan almıştır. Köydeki genç ve bekâr ahalinin her biri tek tek şanslarını deneyerek Meryem'in peşine düşer ve onun dikkatini çekmeye çalışır. Her biri Meryem'in önüne diz çöker, yüzünü görmeye çalışır. Meryem'in elinde mendille yüzünü kapattığı ve omuz silktiği görülür. Oyuncu grubunun hepsi teker teker şansını dener. En son grup başındaki kişi çeşitli figürler yaparak Meryem'in ilgisini kazanır. Bu sırada Meryem'in elindeki mendili delikanlıya doğru yere attığı görülür. Böylelikle teklifini kabul etmiş olur. El ele tutuşarak grubun diğer kalanıyla

birleşirler. Bu noktada coşku zirveye ulaşır, iki gencin mutluluğu ve düğün merasimi canlandırılır. (K.3, K.4, K.5, K.8, K.9, K.10, K.13, K.14, K.16, K.20, K.21, K.22, K.23)

Fotoğraf 5: Meryem Oyunu, K.5: Mustafa Bülbül Kişisel Arşivi, Gaziantep, 2019.

4.3.14. Terşi Oyunu

Oyun ekibi sahneye gelir. Hemen arkalarında bir karı kocayı canlandıran çift tarlada çapa yapma görüntüsü verirler. Sonrasında erkek tarlada çapa yapmaya devam ederken geride, grubun kalanı yere çöker ve hem sağa hem sola sallanarak çifti seyretmeye devam eder. Bu sırada kadın davulun ritmine uyarak usulca tarladan çıkıp sahnenin ortasına gelir ve yere bağdaş kurar. Bu oyun erkeğin tarlada çapa yapıp ekip biçmeye devam etmesini anlatırken kadının günlük ev işleriyle uğraşmasını temsil eder. Kadın ayrıca kolundaki elbiseyi sıyrır ve yere mendil açar. Oturduğu yerde ocağa odun atarak ateşe doğru üfler ve ekmek yapmaya koyulur. Peşi sıra ocağın tutuştuğu görülünce kadın elindeki mendili açar. Hamuru yoğurarak yufkaları açar ve ekmeğin pişme aşamaları temsil edilir. Oyun kadının başka işe koyulmasıyla devam eder. Sırada çamaşırın elde yıkanması vardır. Mendil bu kez leğen olarak kullanılır. Kadın yorucu bir eylem olan çamaşır yıkama işlemine koyulur. Daha sonra yıkanan çamaşırların ipe serilmesi işlemine geçilir. İşin yoruculuğundan ötürü alnında birikmiş teri siler, elini yıkar ve beşikteki yavrusuna döner. Onu alarak kucaklayıp sever, bu sırada emzirme tasvir edilmeye çalışılır. Sonrasında bebek tekrar beşiğe koyularak ninniler okunur. Kadın bir el belde bir el beşikte olacak şekilde beşiği sallayarak bebeği uyutmaya çalışır. Erkeğin ise tarladaki işlerini bitirip sabanı bir kenara koyduğu, küreği omzuna doğru geriye attığı görülür. Ardından erkek eve doğru yol alırken sahnedeki oyuncu grubunun da hareketlendiği görülür. Ritim artarken coşku zirveye ulaşır. Kadın kocasını karşılamaya hazırlanır. Erkek kadına doğru ilerler, onu ayağa kaldırır. Bu esnada davul ve zurna çalmaya başlar. Halay ağır ağır hareketlenir. Daha sonrasında halayın müzik eşliğinde hızlandığı bölüme geçilir. Bu oyunda Barak bir çiftin günlük yaşamları konu edinilir. (K.2, K.3, K.5, K.6, K.8, K.11, K.12, K.13, K.15, K.16, K.26, K.27)

4.3.15. Barazi

Bu oyun ismini Suriye ve Urfa dolaylarında yaşayan daha sonra kimliğini kaybeden bir Türkmen aşiretinden almaktadır. Bu oyun başka yörelerde oynanmamaktadır. Ağır hava halk oyunu sınıfındadır. Oynanış şekli olarak ezgi ve melodi farklılıkları vardır. Yörede unutulmaya yüz tutmuş oyunlardan olup daha çok yetişkinlerden tarafından oynanır. (K.2, K.3, K.5, K.7, K.17, K.22)

4.3.16. Halebi

Halebi Arapça bir sözcük olup Halep bölgesindeki kültüre mensup kişi Halepli manasına gelmektedir. Bu oyun için Halepliler taklit edildiği için böyle bir oyun tarzı geliştiği söyleyenler olduğu gibi Türkmenlerin göç yolu üzerinde bir yerleşim yeri olması sebebiyle bu ismi aldığı söyleyenler de mevcuttur. Zira bu yerleşim yerlerinde öğrenilen bir oyun olma olasılığı yüksektir. Barak Türkmenlerinin tarihsel süreçte birçok zorunlu göçe tabi tutulması bu tespitin gücünü artırmaktadır. Halebi ezgisinin yöre dışında melodik yapısı daha bir hüznü icra edilmiştir. Yavaş ve sakin figürlerle oynanır. Bu durumun iklim koşulları sebebiyle olduğu kaynak kişiler tarafından ifade edilmiştir. Halebi oyunu yana ve öne yürüme şeklinde oynanır. Gerek ayak atışı doğaçlaması ve gerekse çöküşleri ile tipik bir bölge oyunudur. (K.1, K.3, K.5, K.8, K.14, K.18, K.23, K.24)

4.3.17. Havarışko

Barak sahası içerisinde az da olsa pamuk tarımının yapıldığı görülür. Pamuk toplama hareketlerinin bu oyunun karakteristik özelliklerini yansıttığı söylenebilir. Figürler hasat şenliğini ifade ederler. (K.1, K.2, K.3, K.4, K.10, K.11, K.16, K.20, K.27)

Güzelbey (1959: 10), bu halk oyununu şöyle açıklar: “Çibikli dediğimiz Havarışko’da bir kadın bir erkek olmak üzere sıralanırlar. Oyun sırasında kadın ve erkek karşılıklı saf olur, ikişer ikişer yürürler, birbirlerine arkalarını dönüp geri yüz yüze gelirler. Yine tek sıra olurlar. Birbirlerine arkalarını dönüp yüz yüze gelince karşılıklı ellerini birbirlerine vururlar. Ayrıca (çibik) dediğimiz iki elini birbirine vurma hareketi yaparlar.”

4.3.18. Pekmez

Pekmez oyunu tipik bir bölge oyunu olmakla birlikte üçayak formunda oynanan bir halk oyunudur. Başak bölgelerde bu oyunun görülmemesi yöreye özgü bir oyun olduğu anlamına gelmektedir. Bölgede özgün motifleri olan halk oyunlarından biridir. Erkek ve kadın karma oynanır. Yörede ve kaynaklarda hikâyesi şöyle anlatılmaktadır. Zamanın birinde bir köyde köylünün biri üzümünü toplar, pekmez yapmak ister, üzümün pekmez haline gelmesi için tepelenmesi gerekmektedir. Bütün köylüye haber verip yardım ister. Köy halkı yardıma gelir. Bu yardımlaşma yörede üzümle uğraşan herkes için yapılır. Herkes birbirine yardıma koşar. Pekmez yapımı yaklaşık bir ay sürer. Üzüm tepeleme ve diğer işlemler gece geç vakitlere kadar devam eder. Bu arada köyün davul ve zurnası da pekmezin yapıldığı meydana davet edilir. Onlara yapılan pekmezden ikram edilir. Köylüler üzümünü meydana davul zurna eşliğinde şenlik içerisinde tepelerler. Pekmez oyununun figürleri üzümün ezilmesini ve meydana gelen şiranın donmadan önce savrulmasını anlatır. (K.1, K.2, K.3, K.5, K.6, K.8, K.9, K.10, K.11, K.12, K.16, K.20, K.23, K.27)

4.3.19. Yağlık Kenarı

Bu oyun için herhangi bir öykülemeye rastlanılmamıştır. Ancak yağlık yörede mendilin yöresel ismidir. Oyuna bundan dolayı bu ismin verildiği düşünülmektedir. Kadınlar tarafından oynanır. Ağırbaşlı bir tavırla oynanırken oyuncuların jestlerinde ve mimiklerinde utangaçlık ve gülümseme göze çarpar. Yöreye özgü motiflerle icra edilmesi bakımından tipik bir bölge oyunu değerlendirilir. Halay yönüne doğru topuk hareketi ile oynanıp daha sonra üçayak formu ile devam eder. (K.2, K.3, K.5, K.6, K.8, K.9, K.11, K.12, K.17, K.19, K.20, K.23, K.24, K.27)

4.3.20. Karşılama

Barak sahası içerisinde sıklıkla oynanan oyunlardan biri olma özelliği taşımaktadır. Bu oyunla; misafir karşılanması, gelinin damat evinde karşılanması, düğün çalgıcılarının misafire karşı gidip bahşiş istemesi gibi amaçlarla beden dili kullanılarak muhabata hoş geldin demek istenmektedir. Adının bu sebeple koyulduğu düşünülmektedir. Barak sahası içerisinde düğünlerde karşılama olmazsa olmazdır. Misafirlere ilgi ve önem göstermek kültürlerinin bir parçasıdır. (K.2, K.3, K.5, K.6, K.8, K.9, K.11, K.12, K.13, K.14, K.19, K.20, K.23, K.24, K.25)

Fotoğraf 6: Karşılama Oyunu, Gaziantep'i Geliştirme Vakfı Dijital Arşivi, Gaziantep, Eylül 2018.

4.3.21. Serçe

Yörede yaygın görülen bir kuş ismidir. Oyuncular tarafından serçenin yaptığı hareketler taklit edilir. Bu oyunda serçenin yaptığı sıçramalar yapılır. Başoyuncunun yaptığı hareketler aynen tekrarlanır. Örneğin oyuncu yeleğini çıkarırsa diğer oyuncular da bunu yapmak zorundadır. Bazen kıyafetlerin tamamına yakının çıkarıldığı görülür. Seyirlik olarak oynanan oyunda izleyici kitlesinin oldukça eğlendiği ve güldüğü görülür. Bu açıdan mizansel bir oyun olarak değerlendirilir. Ayrıca başoyuncunun elinde kamaş bulunur. (K.2, K.3, K.5, K.6, K.8, K.9, K.10, K.12, K.13, K.15, K.18, K.20, K.22, K.23, K.25)

4.3.22. Susam ve Şaman Oyunu

Yörede oynanan diğer mizansel oyunlardır. Susam erkeklerin savaş ve kavga oyunu gösterilir. Şaman oyunun da ise atış için yapılan savaş oyunu gösterilmektedir. (K.1, K.2, K.3, K.5, K.7, K.9, K.11, K.12, K.14, K.15, K.17, K.18, K.20, K.23, K.24, K.27)

Fotoğraf 7: Susam ve Şaman Oyunu, K.5: Mustafa Bülbül Kişisel Arşivi, Gaziantep, 2019.

4.2.23. Sinsin

Barakların düğün gecelerinde büyükçe bir ateş yakarak etrafında oynadıkları bir oyundur. And (1970: 32), bu oyunun büyüsel bir oyun kalıntısı olduğunu söylemektedir. Oyunun icrasında davulun hep oynak havalar çaldığı görülür. Düğün evinin yanında icra edilir. Köyün gençleri ateş üstünde atlayarak dans ve sportif bir güç gösterisi yaparlar. Erkekler tarafından oynanır. "Sinsin oyunu: Çok eski bir Türk oyunudur. Cenupta (Güneyde) da geceleyin oynanır. Büyük bir ateş yanmaktadır. Davul zurna çalar. Ateşin etrafında oyuncular oynarken heyecana gelir ve bir an durmaksızın muntazaman alevin üstünden atlarlar." (Gazimihal 1991: 134). Sümbül (2004: 168) ise oyunun Anadolu' da yaygın olarak bilinmekle birlikte hayvanların taklit edildiği, bu sebeple Asya kökenli olabileceğini söyleyerek seyirlik bir oyun olduğunu ifade etmiştir. Oyunda sırayla ateş üzerinde atlayarak doğaçlama oynanır. Oyuncuların sağ ve sol ayakları üstünde sekerek kollarını sola sağa savurduğu görülür. Bu hareketleriyle diğer oyuncuları oyuna davet ederler ve birbirilerini kovalayarak sırtlarına yumruk vururlar. (K.1, K.2, K.5, K.17, K.27)

4.2.24. Kayık Oyunu

Barakların olduğu mntıkların doğuda sınırı Fırat Nehri'dir. Bu nehirde yıllarca insan ve yük taşımacılığı kayıklarla sağlanmıştır. Fırat Nehri boylarındaki köylerin çoğunda bu oyun oynanmakla birlikte günümüzde sadece hafızalarda kaldığı tespit edilmiştir. Suyun akar yönü kullanılarak taşımalar yapılmış daha sonra ise kayıklar akıntının tersi yönünde kendirlerle³ yukarıya çekilmiş ve bu yöntem sıklıkla tekrarlanmıştır. Oldukça zahmet isteyen bu işlem daha sonra özellikle düğün akşamlarında erkekler tarafından oynanmıştır ve canlandırılmıştır. Başoyuncu da dâhil olmak üzere oyuncuların kendirlere tutunduğu ve kayığı çeker gibi yaptıkları görülür. Başoyuncunun elinde ayrıca kayıklara yön vermekte kullanılan uzun sıırıklar bulunur. Oyuncular bir sağa bir sola salınarak bu sopayla suyun üzerinde kayığa yön verir gibi hareketler ve figürler yaparlar. Yöre coğrafyasının oyunlar üzerindeki etkisini göstermesi açısından önemli bir oyundur. (K.1, K.5, K.3, K.11, K.12, K.13, K.16)

Fotoğraf 8: Yörede Ulaşım İçin Kullanılan Kayıklar, Birecik Belediyesi Arşivi, Birecik, 1930'lu yıllar.

4.3.25. Halbur (Elek) Oyunu

Beley oyunu gibi yörede hasat mevsimini anlatan bir diğer oyun ise Halbur oyunudur. Halbur, yöre ağzıyla elemeye yarayan alete verilen eleğin ismidir. Bu halk oyununda yaz aylarında buğday ve arpay gibi tahılların hasat sonucu harmana dökülmesinden sonra buğday tanesi ile sapların birbirinden ayrılması anlatılır. Kadınlara

³ TDK (2021). Derleme Sözlüğü(Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü). [Erişim Tarihi: 25.02.2021] <https://sozluk.gov.tr/>

özgü bir oyundur. Oyuncuların elinde elekler olduğu görülür. Oyuncular davul ve zurna eşliğinde eleme hareketleri yaparak eleğin üstünde kalan çer çöpü geriye doğru savurma figürleri yaparlar. İlk oyuncu sahneye gelir eleği eline alır, bir süre eleme yapar. Ardından arkasındaki oyuncuya devreder. Bu durum, son oyuncunun da eleme işlemini yapıp eleğin üstünde kalan çer çöpü arkaya rüzgâra doğru savurma işlemine kadar devam eder. Genellikle beş altı kadınla oynanır. (K.4, K.6, K.8, K.11, K.12, K.13, K.16, K.19, K.26)

Fotoğraf 9: Yörede Halbur (elek) Kullanan Baraklı Bir Kadın, Gaziantep’i Geliştirme Vakfı Dijital Arşivi, Gaziantep, 21.08.2020.

Sonuç

Halk oyunları; geçmişin izlerini taşımakla geleneğin devamı, ait olduğu toplumun kültürel kodlarını üzerinde barındırması sebebiyle de bir halk kültürü dalıdır. Bu oyunların yapısı, içeriği ve üstlendiği işlevleri değerlendirildiğinde toplumun aynası olma özelliği taşır.

İlk olarak tarihin eski dönemlerinde dini ve büyüsel inanış ve ritüeller, doğayla mücadele ve doğayı taklit vb. sebeplerle insanların birtakım hareketlere başvurarak müziksel unsurlarında yardımıyla ortaya çıkardığı bu halk bilgisi yaratmaları; daha sonra Orta Asya’dan göç hareketleri sonucu Anadolu’ya taşınmıştır. Türklerinde eski inanışlarından biri olan Şamanizm’in etkileri diğer halk bilgisi yaratmalarında olduğu gibi halk oyunlarında da kendini göstermiştir. Bu göç hareketliliği Şamanizm’in özelliklerini Anadolu’nun birçok bölgesine ve yöresine taşımıştır. Anadolu içerisinde de siyasi ve sosyal sebeplerle Türkmenlerin zorunlu göçte tabi tutularak çeşitli coğrafyalara sürüldüğü görülmektedir.

Barak Türkmenleri de bu göçlerden nasibini almış olarak günümüzde ülkemizin Güney Doğu Anadolu Bölgesinde yaşamlarına devam etmektedirler. Konargöçer bir toplum olmaları ve göçün getirdiği birtakım sosyal olguların Baraklar üzerinde tesiri yüksektir. Bu tesir alanlarından biri de halk oyunları üzerindedir. Barak Türkmenleri sahasında oynanan halk oyunları işte bu yansımaları taşımasından ötürü birer tarih belgesi niteliği taşımaktadır. Çünkü Osmanlı tarihi incelendiğinde Barakların siyasi otoriteyi oldukça sınıdıkları göze çarpacaktır. 17.yy’da bölgeye gönderilen Barak aşiretlerinin yöreye adapte olması bir hayli süre almıştır. Osmanlı devlet adamlarının sıklıkla isyan bastırmak üzere yöreye ordularıyla intikal ettiği bilinmektedir. Bu süre zarfında sıklıkla asayiş olayları yaşanmıştır. 19.yy itibariyle konargöçer yaşamdan yerleşik hayata geçen bu aşiretler topluluğu sonrasında hızlı bir ivme kazanarak tarımla uğraşmıştır. Yöre coğrafyası ve bölgesel iklim koşulları kültürlerini değiştirmiş ve geliştirmiştir.

Sözlü ve yazılı kaynakların aktardıkları karşılaştırıldığında halk oyunlarına konu olan göç olgusunun tarihte hangi göçü anlattığına ilişkin ihtilaflı görüşlerin olduğu görülecektir. Türkülerde, şiiirlerde ve halk oyunlarında anlatılmaya çalışılan yurttan kopmanın getirdiği buhran Horasan'dan ayrılma ile ilgili midir, yoksa İç Anadolu'dan Gaziantep ve Şanlıurfa'nın güney mntıklarına sürülmelerinden midir anlaşılammaktadır.

Değişen ve gelişen halk kültürü çerçevesinde yeni halk oyunları Barak Türkmenlerinin yaşadığı sahalarda oynanmıştır. Yerleşik hayata geçişin sonucu tarım gelişmiştir. Özellikle hasat mevsimini konu alan halk oyunları Barakların sosyal yaşantılarına ışık tutmaktadır. Çevre kültürlerle ve illerle kurulan ilişkiler sonucunda yörede ödünç alınan halk oyunları da pek sevilmiş sıklıkla oynanmaya devam edilmektedir. Çoğu yörede halk oyunlarına konu olan bölge coğrafyası etkisini yöre halkı üzerinde de göstermiştir. Özellikle Barak Ovası diye adlandırılan bu bölgenin doğu sınırını oluşturan Fırat Nehri'nin bir halk oyununa konu olması dikkat çekicidir. Bu oyun ismini nehir taşımacılığında kullanılan kayıktan almaktadır. Daha önce yapılan araştırmalarda ve literatürdeki kaynaklarda bu oyuna rastlanılmamıştır.

Barak sahası içerisinde genel olarak halay oynanmaktadır. Oyunların bir sıra halinde oynandığı ağır halaylardan Kaba'dan başlayarak Düz, Şirvani, Halebi ve Demirci'ye doğru hızlandığı tespit edilmiştir. Ayrıca ağır halaylara uzun Barak havaları ve türkülerini eşlik etmektedir. Bazı oyunlara bu türküler ismini vermiştir. Halk oyunları için yapılan son çalışmalar il ve ilçe bazında yapılmaya devam etmektedir. Ancak bu çalışmanın bölgesel olarak yapılmasının ana nedeni bölgede yaşayan aşiretlerin zaman zaman zorunlu göç ve iskânlara tabi tutulmasıyla bağlantılıdır. Oyun kültürü oldukça gelişmiş olmakla birlikte yöre insanının düğün esnasında "kadı çıkarma" adını verdikleri geleneksel seyirlik oyunlarını doğaçlama ve eğlence ihtiyacını karşılayacak şekilde kurguladığı tespitine ulaşılmıştır. Oyun kültürünün bu kadar gelişmiş olması tarihsel süreçte olduğu gibi günümüzde de yöre de abdallar adıyla anılan bölge müzisyenlerinin katkılarıyla ve bu mesleği yeni aile üyelerine öğretmeleriyle devam etmektedir.

William R. Bascom, İşlevsel Halk Bilimi Kuramında folklorun işlevlerini sıralamıştır (Ekici 2012: 84). Başgöz (1986: 256) ise folklorun bu işlevlerine protesto işlevini de eklemiştir. Barak bölgesine ait türkü ve bu türkülerinde konu olduğu halk oyunları göç ve iskânı anlatmakla birlikte Baraklarla Osmanlı arasında iskândan kaynaklanan olumsuz ilişkileri de yansıtmaktadır. Folklorun beşinci işlevi olan protesto işlevi halk oyunları bağlamında yeni araştırmalara ihtiyaç duyacak şekilde genişletilmelidir.

Halk oyunları halk bilgisi ürünleri içerisinde üstlendikleri işlevler bakımından önemli bir konumdadır. Bu oyunlar müzik ve oyunun ortak paydada buluşması sebebiyle halk bilgisi yaratmalarının görsel ve işitsel yönünü oluşturur. Sunumu ile ortaya çıktığı yerin figür ve hareketleri, kostümleri ve müzik tarzları bağlamında yörenin kültürünü içinde barındırır ve gelecek kuşaklara aktarır. Yöre halkıyla yapılan görüşmeler ve incelenen kaynaklardan halk oyunlarının içeriği itibariyle kültürel bir metin niteliğine haiz olduğu sonucu çıkarılmıştır. Ancak yeni nesillere bu aktarımın istenen ölçüde yapılamaması, oyunların unutulmaya yüz tutması, öneminin gerektiği ölçüde kavratılmaması büyük sorun teşkil etmektedir. Barak Türkmenleri sahası içerisinde oluşan bu kültürel hafızamız korunmaya ihtiyaç duymaktadır. Halk oyunları salt eğlence ve güzel vakit geçirme amacı olarak görülmemelidir. Halk oyunlarının günümüzde yeni bağlamlar oluşturduğu, sağlıksal ve iletişimsel özelliklerinin olduğu bilinmektedir. Bu bağlamların okul gibi yeni icra ortamlarında kültürümüzün yeni kuşaklara aktarımı noktasında daha etkili olması gerekmektedir. Modern toplumlarda halk dansları geçmişe özgü kültür taşıyıcıları olarak görülmektedir. Bu açıdan Türk halk oyunlarının eğitim

öğretim süreçlerine entegre edilmesi çok önemli ve lüzumludur. Tüm eğitim kademelerinde geniş ölçüde yer verilmesi gerekmektedir. Özellikle kültür dersleri bağlamında ilköğretim ve ortaöğretim kademelerinde halk oyunları hikâyelerine azami ölçüde yer verilmesi kültür sahalarını korumak adına atılacak önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir. Türk halk oyunlarının görsel materyal olarak kullanılmasına ilişkin Mete (2019: 746), görüşünü: "Halk oyunları hikâyeleri Türkçe derslerinde kullanabilecek kültürel dokuyla örülmüş metinler olarak ele alınabilir. Kültürel mirasımızı içeren halk oyunlarının öğretim programlarında yer alan görsel okuma kazanımlarıyla ilişkilendirerek kullanılmasının faydalı olacağı muhakkaktır. Böylece çağın ihtiyacı olan birey aynı zamanda kültürünü de tanıyacak ve koruyup kollamaya istekli olacaktır." şeklinde ifade etmiştir.

Barak Türkmenleri kültürel sosyal ve sanatsal olarak üst düzey bir değere sahiptir. Unutulmaya yüz tutmuş bu oyunlarımız, yörenin giyim kuşamı ve müzikal anlamdaki çeşitlilik kültürel hazineler olarak hak ettiği değeri görmelidir. Sonuç olarak kültürel kimliğimiz ve tarihsel hafızamız olan halk oyunları kültürümüzün önemli taşıyıcıları olarak değerlendirilmelidir ve gelecek nesillere daha geniş bir perspektifle aktarılmalıdır.

Kaynakça

a. Yazılı Kaynaklar

- And, Metin (2019). *Oyun ve Bugü-Türk Kültüründe Oyun Kavramı*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- And, Metin (1970). *100 Soruda Türk Tiyatrosu Tarihi*. İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Arsunar, Ferruh (1960). *Gaziantep Folkloru*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Bali, Aslı (2017). Halk Oyunları Üzerine Halkbilimsel Bir Araştırma: Mersin İli Silifke İlçesi Örneği. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 33(33), 78-91.
- Başgöz, İlhan (1986). *Folklor Yazıları*. İstanbul: Adam Yayınları.
- Çakır, Ahmet (1989). Türk Halk Oyunlarının Tasavvuf İçindeki Yeri ve Önemi. *Anayurttan Atayurda Türk Dünyası Yayınları*, 60-72.
- Çobanoğlu, Özkul (1999). *Türk Halk Bilimi Kuram ve Yöntemlerine Giriş*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Çokluk, Ömay - vd. (2011). Nitel Bir Görüşme Yöntemi: Odak Grup Görüşmesi. *Kuramsal Eğitimbilim* (4)1, 95-107.
- Demirşipahi, Cemil (1975). *Türk Halk Oyunları*. Ankara: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Ekici, Metin (2012). Kuram ve Yöntemler. *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı* (ed. M. Öcal Oğuz). Ankara: Grafiker Yayınları, 57-92.
- Eroğlu, Türker (1999). *Halk Oyunları El Kitabı*. İstanbul: Mars Basım Hizmetleri.
- Eroğlu, Türker (2017). Türkiye'deki Halk Oyunlarının Temel Özellikler, Tür ve Dağılım Bakımından İncelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırma Dergisi*, 5(42), 67-78.
- Eroğlu, Türker (1995). *Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Halk Oyunları ve Halayların İncelenmesi*. Ankara: Kılıçarslan Matbaası.
- Ertural, Murat Serkan (2006). *Gaziantep Halk Oyunları Üzerine Bir İnceleme*. Gaziantep: Gaziantep Üniv. SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

- Gazimihal, Mahmut Ragıp (1991). *Türk Halk Oyunları Kataloğu*. C.1, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Güzelbey, Cemil Cahit (1959). *Gaziantep Folklorundan Notlar*. C.1, Gaziantep: Güzelyurt Matbaası.
- Huizinga, Johan (1994). *Homo Ludens, "Kültür Olgusu Olarak Oyunun Doğası ve Anlamı"* (Çev. Mehmet Ali Kılıçbay). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Irmak, Yılmaz (2016). Mitten Efsaneye Bir Halk Oyunu: Bingöl Kartal Oyunu. *Studies Of The Ottoman Domain* 6(10), 90-105.
- Kalaycıoğlu, Mithat (1998) *Hatay Halk Bilimi*. Hatay: İhsan Ofset.
- Karkamış Kaymakamlığı (2006). *Tarihi ve Kültürüyle Barak Karkamış*. Gaziantep: Karkamış Kaymakamlığı Yayınları.
- Kılıçkiran, Mazlum Nusret (1973). *Öyküleri ve Türküleriyle Kilis*. Bornova
- Kılınç, Yılmaz (2002). Gaziantep Yöresi Halk Oyunlarında Halay Geleneği. *Gap Çerçevesinde Halk Kültürü Sempozyumu Bildirileri*, 12-13 Ekim 2001, Gaziantep: Kültür Bakanlığı Yayınları, 137-145.
- Köksel, Behiye (2019). Barak İskân Şiirlerinde ve Türkülerinde Osmanlıya Başkaldırı. *Gaziantep Üniversitesi Ayıntab Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 77-88
- Mete, Filiz (2020). Türkçe Öğretiminde Görsel Kültür Ürünleri: Halk Oyunlarının Yeri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 9(2), 736-749.
- Özbaş, Ömer (1958). *Gaziantep Dolaylarında Türkmenler ve Baraklar*. Gaziantep: Gaziantep Kültür Derneği Yayınları.
- Sümbül, Muzaffer (2004). *Adana, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş Bölgesi Halk Oyunlarının Yapısal Özellikleri ve Karşılaştırmalı Analizi*. Ankara: Ankara Üniversitesi SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Şanda, Mehmet Nuri (2018). *Geçmişten Günümüze Beydili Aşireti Siyasi, Sosyal ve Kültür Yapısı*. Adıyaman: İksad Yayınevi.
- Şenol, Ahmet (1993). *Halk Oyunları, "TFA Dergisinde Yayınlanmış Makaleler"*. Ankara: Folklor Araştırmaları Kurumu Yayınları, 19.
- Tanyol, Cahit (1952). Baraklarda Örf ve Âdet Araştırmaları. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 2(7), 71-108.
- Türkçe Sözlük* (1998). C.2, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

b. İnternet Kaynakları

- Halk Oyunları. [Erişim Tarihi: 28.02.2021], <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-80209/halk-oyunlari.html>.
- Kılınç, Yılmaz (2020). *Gaziantep Yöresi Halayları Baraklar-Göçün Türküsü Belgeseli*. [Erişim Tarihi: 01.03.2021], <https://www.youtube.com/watch?v=zIVd3bFvMhg>
- TDK (2021). *Derleme Sözlüğü (Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü)*. [Erişim Tarihi: 25.02.2021], <https://sozluk.gov.tr/>.

c. Sözlü Kaynaklar

Sözlü kaynaklar, adı-soyadı, doğum yılı, doğum yeri, medeni hali, mesleği ve eğitim durumu bilgileri aşağıda sırasıyla verilmiştir.

- K.1. Eyyüp Ensar YILMAZ, 1983, Nizip, Evli, Öğretmen, Üniversite.
- K.2. Hüseyin YILDIRIM, 1937, Nizip, Evli, Belediye Emeklisi-Halk Şairi, İlkokul.
- K.3. Mehmet CEYLAN, 1973, Şehitkâmil, Evli, Halk Oyunları Eğitmeni, Üniversite.
- K.4. Müslüm Bozaslan, 1985, Nizip, Evli, Şoför, Ortaokul.
- K.5. Mustafa BÜLBÜL, 1987, Nizip, Bekâr, Halk Oyunları Eğitmeni, Üniversite.
- K.6. Hatice KARABULUT, 1961, Şehitkâmil, Evli, Ev Hanımı, Okuryazar Değil.
- K.7. Ömer KARABULUT, 1957, Şehitkâmil, Evli, Tüccar, İlkokul.
- K.8. Ayşe SORGUNCU, 1990, Besni, Bekâr, Lojistik Sorumlusu, Ön Lisans
- K.9. Kübra KENDİRCİ, 1997, Nizip, Bekâr, Öğretmen, Üniversite.
- K.10. Yasemin DOĞAN, 1994, Karkamış, Evli, Öğretmen, Üniversite.
- K.11. Kemal GENÇ, 1973, Besni, Evli, Çiftçi, İlkokul.
- K.12. Abuzer ÖZBAY, 1957, Besni, Evli, İnşaat Ustası, İlkokul.
- K.13. Nebahat İPLİKÇİBİLİR, 1965, Besni, Evli, Ev Hanımı, Okuryazar Değil.
- K.14. Gökhan DOĞAN, 1991, Nizip, Evli, Şoför, Ön Lisans.
- K.15. Mustafa TOSUN, 1984, Nizip, Evli, Şoför, Ortaokul.
- K.16. Gülay KENDİRCİ, 1964, Nizip, Evli, Ev Hanımı, İlkokul.
- K.17. Selahattin ÖLÇER, 1965, Nizip, Evli, Şoför, İlkokul.
- K.18. Kadir GÜMÜŞ, 1983, Nizip, Evli, Şoför, Lise.
- K.19. Güneş GÜNER, 1972, Karkamış, Evli, Ev Hanımı, İlkokul.
- K.20. Bülent DOKUR, 1980, Şahinbey, Evli, Satış Temsilcisi, Lise.
- K.21. Emine ÖZCAN, 1966, Oğuzeli, Evli, Ev Hanımı, İlkokul.
- K.22. Ayşe ATAŞ, 1961, Oğuzeli, Evli, Ev Hanımı, İlkokul.
- K.23. Mehmet DAĞLI, 1968, Oğuzeli, Evli, Çiftçi, İlkokul.
- K.24. Fatih DAĞLI, 1993, Oğuzeli, Makine Mühendisi, Üniversite.
- K.25. Firdevs DAĞLI, 1975, Oğuzeli, Çiftçi, Okuryazar Değil.
- K.26. Atike ATAŞ, 1963, Oğuzeli, Ev Hanımı, İlkokul.
- K.27. Mustafa ÇELİK, 1971, Elbeyli, Muhtar, İlkokul.

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Ulusal ve Uluslararası Türk Dil ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi

The Journal of International Turkish Language & Literature Research

Sayı/Issue 5 (Ağustos/August 2021), s. 260-281.
Geliş Tarihi-Received: 15.07.2021
Kabul Tarihi-Accepted: 22.08.2021
Araştırma Makalesi-Research Article
ISSN: 2687-5675
DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.972079

Mehmet Avşar'ın Şiirlerinde Osmaniye

Osmaniye in Mehmet Avşar's Poems

Mehmet Çetinkol*

Öz

Türk ve dünya edebiyatında birçok şair, yaşadığı şehri ve ona ait unsurları şiirlerine taşımıştır. Bir şehrin mekân boyutundan sıyrılıp faklı kimlikler kazanmasında şiirin ve şairin etkisi büyüktür. Osmaniye; yolların ve kültürlerin kesiştiği noktada, ülkemizin Akdeniz, Orta Anadolu ile Güney ve Doğu Anadolu bölgeleri arasında önemli bir köprüdür. Edebî açıdan da mümbit bir yer olan Osmaniye'nin bugün şiir sancağını dalgalandıranlardan biri Mehmet Avşar'dır. 1941 yılında Osmaniye'de doğup büyüyen Avşar, öğretmen şairlerden olup başta memleketi Osmaniye olmak üzere ülkemizin çeşitli şehirlerinde görev yapmıştır. Avşar'ın şiirlerinde sıkça işlediği tema ve konulardan biri Osmaniye ve çevresine ait güzelliklerdir. Osmaniye'yi birçok açıdan şiirlerinde işlemiş olan Avşar; bu coğrafyanın, ovasına, dağına, taşına, yaylarına büyük bir tutkuyla bağlıdır. Bu çalışmada; Avşar'ın şiirlerinde Osmaniye konusu ele alınmış olup, Gökşen ve Çetinkol tarafından hazırlanan "Mehmet Avşar/ Hayatı, Sanatı ve Şiirleri" adlı kitapta yer alan 132 şiir ve 99 dördlük çalışmaya dâhil edilmiştir. Yapılan inceleme neticesinde 35 şiir ve 9 dördükte Osmaniye'ye ait unsur olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada nitel bir yöntem izlenmiş; literatür tarama, metin tahlili ve görüşme teknikleri kullanılmıştır. Çalışmanın amacı "şehir-şiir-şair" ilişkisini Mehmet Avşar'ın şiirlerinde Osmaniye özelinde inceleyip tespit etmektir.

Anahtar Kelimeler: Mehmet Avşar, Osmaniye, şehir, şiir, şair.

Abstract

Many poets in Turkish and world literature have conveyed the city they live in and elements of it into their poems. Poet and poem have a substantial effect in evading a city from dimension of place and owning different identities. Osmaniye, the point ways and cultures cross, is an important bridge between Mediterranean, Central Anatolia, Southern and Eastern Anatolia. At the present, Mehmet Avşar is one of the people who undulates the poem flag of Osmaniye which is also fertile in terms of literature. Avşar, born in 1941 and grown up in Osmaniye, is one of the teacher poets and has served in several cities of our country, firstly in his hometown Osmaniye. One of the themes Avşar often handles in his poems is Osmaniye and beauty belonging to its environment. Avşar; who handled Osmaniye in several aspects in most of his poems, has a great enthusiasm for this geography's plain, mountain, stone and highland. In this work, the subject of Osmaniye in Avşar's poems has been handled. 132 poems and 99 verses from the book named and written by Gökşen and Çetinkol "Mehmet Avşar/ Hayatı, Sanatı ve Şiirleri" were included in this work. As a result of examinations conducted, it is detected that there are elements belong to Osmaniye in 35 poems and 9 verses. A qualitative way was conducted in the work and literature scanning, text analysis and interview techniques were used. The purpose of the work is detecting the "city-poem-poet" relationship in poems of Mehmet Avşar specific to Osmaniye.

Keywords: Mehmet Avşar, Osmaniye, city, poem, poet.

* Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni, Millî Eğitim Bakanlığı, e-posta: mehcetinkol@yandex.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8384-1750>.

Giriş

Günümüz şairlerinden Mehmet Avşar¹, 1941 yılında Osmaniye'nin Kırmacı köyünde dünyaya gelmiştir. Ömrünün ilk yıllarını köyünde geçiren Avşar, altı yaşındayken ailesiyle Osmaniye'ye taşınır. Eğitim hayatına Osmaniye Güneysu İlkokulunda başlayan şair; orta ve lise eğitimini Adana İmam Hatip Okulunda, yükseköğrenimini ise Konya Yüksek İslam Enstitüsünde tamamlamıştır. Din dersleri öğretmeni olan Avşar; şairlik, sendikacılık, sporculuk, dergicilik gibi farklı yönleri de olan bir eğitimcidir. Bunların yanı sıra Avşar, yaşadığı Osmaniye şehrinde önemli bir kanaat önderidir. Avşar'ın Osmaniye'deki adı "Avşar Hoca"dır. Avşar Hoca; Millî Eğitim bünyesinde öğretmen ve yönetici sıfatıyla, Osmaniye şehrinin yanı sıra Şanlıurfa, Siirt ve Adana'da da görev yapmış ve 1992 yılında Osmaniye'de emekli olmuştur. Avşar Hoca hâlen memleketi Osmaniye'de yaşamaktadır.

Şiire ilkokul sıralarındayken başlayan Avşar'ın bu yöneliminde ailesinin ve yetiştiği çevredeki halk kültürünün önemli etkisi vardır (Gökşen ve Çetinkol 2021: 14-16). Şairin neşredilen ilk şiiri lise yıllarındayken yazdığı "Bir Güneş Doğacak"tır. 1958 yılında bu şiir yayımlandığında şairin edebiyat öğretmeni Adil Teymur, Mehmet Avşar için "şair-i azam" ifadesini kullanır (K.K.)².

1958'den bugüne dek Avşar'ın şiirleri, birçok dergide ve yerel gazetelerde yayımlanmıştır. Öğretici ve eleştirel üslubu benimseyen Avşar, halk şiirimizdeki koşma nazım şeklini kullanmış ve hece ölçüsünün özellikle 8'li ve 11'li kalıplarıyla şiirlerini yazmıştır. Avşar'ın şiirinde hece vezninin ahengi, billurdan bir Türkçeyle birleşir. Bu terkip neticesinde Avşar'ın şiirleri; dili yormayan, dinleyeni sıkmayan, gönülde ve zihinde farklı tatlar bırakan hoş nağmelere dönüşür. Bu özelliklerden dolayı Tayyib Atmaca Mehmet Avşar için "Başkaları ne der, ne söyler bilmiyorum ama bana göre Mehmet Avşar, Çukurova'nın Karacaoğlan ve Dadaloğlu'ndan sonra en büyük şairidir." (2019: 129) der ve Mehmet Avşar'ı mühim bir noktada konumlandırır.

Avşar'ın bugüne kadar *Çınarın Feryadı* (1990), *Dörtlükler* (1997), *Göççiçeği* (1999) ve *Gül Sevdası* (2007) adlı dört şiir kitabı yayımlanmıştır. Bu dört kitaptaki şiirler ise *Zamana Mühür Vurmak* (2011) adlı güldestede tek çatıda toplanmıştır. Bu eserlerin yanında Avşar'ın sanatı, şiiri ve hatıratı üzerine yazılmış yazılardan oluşan *Osmaniye'nin Ulu Çınarı Mehmet Avşar'a Armağan* adlı kitap 2019'da yayımlanmıştır. Mehmet Avşar'la ilgili son ve en kapsamlı çalışma ise 2021 yılında Cengiz Gökşen ve Mehmet Çetinkol tarafından yayımlanan *Mehmet Avşar/Hayatı, Sanatı ve Şiirleri* adlı eserdir.

Son dönem hece şiirinin ustalarından Avşar, çok farklı konulara değinse de onun şiirinde özellikle millî, manevi ve toplumsal değerler; yaşadığı dönemdeki sosyal ve siyasi hadiseler, Osmaniye şehri ve çevresine ait unsurlar ayrı bir yer tutmaktadır.

"...İnsan yaşadığı yere benzer/ O yerin suyuna, o yerin toprağına benzer/ Suyunda yüzen balığa/ Toprağını iten çiçeğe.../ Göğüne benzer ki gözyaşları mavidir/ Denizine benzer ki dalgalıdır bakışları/ Evlerine, sokaklarına, köşebaşlarına..." (1998: 33) diyen Cansever'in de vurguladığı gibi Mehmet Avşar da yaşadığı yere benzemiş; sıcakkanlılığını ve mülayim tavrını ovanın sığağından, vakarını ise yaylanın serinliğinden alarak doğduğu, yetiştiği ve yaşadığı Osmaniye'yle hemhâl olmuştur. Böylelikle Avşar, şehir ve şair bütünleşmesini en güzel biçimde göstermiştir.

¹ Avşar'ın hayatı ile ilgili bilgiler (Gökşen ve Çetinkol 2021: 13-46) kitabından özetlenmiştir.

² Mehmet Avşar ile 05.02.2021-16.06.2021 tarihlerinde Osmaniye'de şairin kendi evinde yüz yüze görüşülmüştür. Bu görüşmelerle ilgili atflar (K.K.) kısaltmasıyla belirtilmiştir.

Bu çalışmada; Mehmet Avşar'ın şiirlerine Osmaniye ve çevresinin yansması ele alınmış, "şehir-şiiir-şair" ilişkisi ortaya konulmuştur. Çalışmada nitel bir yöntem izlenmiş; literatür tarama, metin tahlili ve görüşme teknikleri kullanılmıştır.

1. Şehir-Şiiir-Şair İlişkisi

İnsanoğlunun dünyadaki varlığı "yer" kavramıyla anlam kazanır. İnsan, biyolojik ve fiziksel manada canlı bir varlık olsa da gerçek anlamda onu canlandıran bir mekân sayesinde kimliğini bulur. "Bir mekân inşa etmek, bir yere ait olmak, bir eve, bir toprağa, yurda, var olabileceği bir alana bağlanmak insanın temel özelliklerinden biridir. İnsan ancak yaşayacağı yeri, mekânı, tasarlayarak ve onun içinde yaşayarak bir varoluşa sahip olur. Yer, mevki, alan, saha, çevre, etraf, civar, bina, daire, ev, yurt, yuva, memleket, vatan gibi birçok çağrışımı olan mekân; coğrafyadan psikolojiye, sosyolojiden felsefeye, edebiyattan tarihe birçok sosyal bilimin sorunsallarından biridir" (Aydoğan 2019: 21).

"İnsanın yeryüzündeki etkinliklerinden biri de 'mekân üretimi'dir. Şehir, insanoğlunun mekân üretiminin sonucunda meydana gelmiş tarihî, kültürel, mimari ve toplumsal bir yapıdır" (Çakmakçı 2020: 4). Medeniyet denilen toplumsal olgunun medine (şehir) kelimesinden gelmesi de bu noktada düşünülebilir. Medeniyet şehirleri, şehirler de medeniyeti meydana getirir.

Medeniyeti meydana getiren mekânların ve şehirlerin harcında o toplumun maddi ve manevi bütün unsurları bir aradadır. Bu harcın unsurlarından biri de edebiyattır. Geniş anlamda "mekân"ların ve sınırlandırılmış mekânlar olan "şehir"lerin psiko-sosyal boyutlarını ve hayata yansımalarını en güzel gösteren alan edebiyattır. Narlı, bu bağlamda "Mekânların, insanlar; insanların mekânlar üzerindeki izlerini, edebiyat eserlerinde aramadan yapılan her çözümleme eksik kalacaktır." (2007: 31) diyerek mevzunun önemine dikkat çeker.

"Şehir", somut bir öge olarak roman, hikâye, tiyatro, hatıra, deneme vb. gibi birçok edebiyat türüne konu olmuştur. Şehirlerin edebî eserlere sıkça konu olduğu türlerden biri de şiirdir. "Türk ve Dünya Edebiyatı incelendiğinde, şehir kavramının şiirde en az aşk kavramı kadar çok zengin bir literatüre sahip olduğu görülmektedir. Her şaire göre, şehir imgesinin konumlandığı nokta veya noktalar farklılık göstermektedir. Bazı şairlerimiz direkt modern zamanların öncesindeki şehir imgesine odaklanırken, bazıları ise kapitalizmin şekillendirdiği metropol genişliğindeki şehir imgesine yoğunlaşır. Bahsedilen her iki durumda da şehir ve şiir iç içe geçmiştir" (Yavuz 2020: 4). Bir şehrin fiziki anlamda mekân boyutundan insani bir kimliğe bürünüp mana kazanmasında şiirin rolü büyüktür. Şiir; şair vasıtasıyla şehre tanıklık eden ve fitratındaki duygu terennümleriyle şehre aidiyet oluşturan, onu coğrafya boyutundan alıp genişleten, zenginleştiren ve gönüllere taşıyan türdür.

Şehirlerin şiirlere konu olması Türk edebiyatında yüzyıllardır görülebilmektedir. Güzelin ve güzelliğin peşindeki şairler; yaşadıkları şehirleri bütün güzellikleriyle sanatlarına taşımaya çalışmışlar, bu konuda özel isim verdikleri şiirler bile kaleme almışlardır. Bunun en açık delili, güzelin merkeze alındığı klasik şiirimizde şehirlerin güzelliklerini de anlatan "şehrengiz"lerdir. İstanbul'a, Bursa'ya ve Edirne'ye yazılan şehrengizler edebiyatımızda bu türün en seçkin örnekleridir.

Türk edebiyatında şehir için yazılan şiirlerde bilhassa "İstanbul" başı çeker. "Yedi Tepeli Şehir" İstanbul; pek çok insanı, sanatkârı, seyyahı olduğu gibi şairlerimizi de kendine meftun eden onmaz bir güzel gibidir. Öyle ki bu mevzuda ilk akla gelen "Bu şehir-i Sitanbul ki..." mısrayla başlayan Nedim'i de, her fırsatta "...Ey Aziz İstanbul" diyen ve "başka bir şehrin en sevdiği yerini İstanbul'a dönüş yolu" olarak gören 20. yüzyılın neoklasik şairi Yahya Kemal'i de yâd edebiliriz. "Medeniyetlerin ve kültürlerin

buluştuğu İstanbul; tarihî, kültürel, dinî ve doğal estetiğiyle Türk edebiyatının kalbinin attığı şehirdir.” (Çakmakçı 2020: 4).

İstanbul’a -bir taşı için İran ülkesi feda edilecek bu mümtaz şehre- şiirimizde farklı ve haklı bir imtiyaz verilse de Anadolu’ya açılan şairlerimiz de hayli fazladır. Anadolu’nun karış karış toprağını, gün yanığı insanını, havasını ve suyunu bu şiirlerde buluruz. Birçok şair; şehir-şiir güzelliğini Anadolu’nun tozlu yollarından, kalelerinden, aşılmaz dağlarından, yaylalarından devşirir. Coğrafyayı şiirin tınısıyla buluşturan bu sanatçılar, her renginden her sengine Anadolu şehirlerini bizlere nakış nakış, ustaca gösterirler. Tanpınar “Bursa’da Zaman”ını geçirirken Kemalettin Kamu gâh “Bingöl Çobanları”nın dili olur, gâh yönünü çevirir “İzmir Yollarından Son Mektup”u postalar. Cahit Külebi “Tokat’a Doğru” yola çıkar, Ahmet Muhip Dıranas “Şehrin Üstünden Geçen Bulutlar”a bakıp imrenir. Ahmet Arif “Diyarbakır Kalesi’nden Notlar” tutarken Necati Cumalı İzmir’e “İthaf” eder mısralarını. Bekir Sıtkı Erdoğan Karamanlı kütüğünü şaşırıp “Konya’da” yazarken Cahit Sıtkı “Bahar Sarhoşluğu”yla “Hayranım bu şehrin bacalarına” der. Orhan Şaik Gökyay “kara gözlerinde yaş, bağrında atas”la bir “Maraş Türküsü” tutturur. Yavuz Bülent Bakiler “Sivas’ta Yoksul Çocuklar”a üzülür, oradan güneye yol alır ve “Antepli Şahin’e methiyeler düzer. Arif Nihat Asya, Adana’yı 5 Ocak’ta “Bayrak”laştıırken Halide Nusret “Erzurum”un hasretini çekip durur.

“Şehir Gazeli”nin şairi Mehmet Akif İnan da bu mevzuda verilebilecek en güzel misallerdendir. Şair; doğup büyüdüğü ve metfun olduğu Şanlıurfa’yı, liseyi okuduğu ve yedi güzel adamla özdeşleşen Kahramanmaraş’ı, üniversiteyi okuduğu ve memuriyetinin geçtiği Ankara’yı, birçok değer merkezi gördüğü İstanbul’u, Mekke’yi, Medine’yi ve “Mescid-i Aksa” şiirinde görüldüğü üzere Kudüs’ü doğrudan veya dolaylı biçimde şiirlerine taşır (Garip 2016: 219-220). Bu şiirlerde şehirlerin, şairde ve şiirde yansımalarının nasıl olduğunu apaçık görmek mümkündür.

Şehir ve şiir bağlantısıyla ilgili daha onlarca örneği sıralamak mümkündür. Güzel sanatlarla uğraşan birçok sanatkârda görüldüğü gibi şairlerin içinde yaşadıkları zamanlar, iklimler ve mekânlar şiirlerinde yer bulur; ses olur, söz olur, mısra olur yaşar. Şairlerimiz, hayat buldukları şehirleri şiirin büyüdü dünyasına dâhil etmişler, teneffüs ettikleri yerlere bir aksiseda misali nefes olmuşlardır. Şiirlere konu edilen, şairleriyle nefeslenen bu şehirlerimizden biri de Çukurova’nın doğuya açılan kapısı Osmaniye’dir.

2. Çukurova’nın Doğudaki İncisi Osmaniye

Osmaniye şehri, Anadolu coğrafyasının güneyindedir. Çukurova’nın bereketli toprakları üzerinde kurulan ve geçmişte “Cebelibereket” diye adlandırılan Osmaniye; bugün de ismiyle müsemma olmaya devam etmekte ve bereketli toprakları, önemli tarım ürünleriyle öne çıkan şehirlerimizin arasında yerini almaktadır. Osmaniye, tabiat güzellikleriyle de maruftur. Şehir; yemyeşil ormanlarla kaplı dağları, serin yaylaları, Çukurova’nın doğusunu oluşturan geniş düzlükleri, akarsu ve pınarları ile tabiatın birçok rengine ev sahipliği yapmaktadır. Bu yönüyle Osmaniye, tabiat hasreti çekenler için ideal bir yerdir.

“Osmaniye; Kahramanmaraş, Gaziantep, Hatay, Adana illerinin geçiş güzergâhında, kesişim noktasında olup her geçen gün gelişerek bir cazibe merkezi hâline gelmektedir.” (Koç 2008: 4). “Coğrafi ve stratejik konumundan dolayı yerleşime uygun olan Osmaniye, Güneydoğu Anadolu’nun giriş kapısıdır. Ortadoğu ülkelerine bağlanan yolun ve tarihî İpek Yolu’nun Osmaniye’den geçmesi Osmaniye’nin eskiden beri değerli bir yer olmasını sağlamıştır” (Hasköy 2019: 2).

Yolların ve kültürlerin kesiştiği noktada önemli bir köprü olan Osmaniye, edebiyat ve şiir bağlamında da önemli bir hüviyete sahiptir. Osmaniye ve çevresinde bugüne kadar Karacaoğlan, Dadaloğlu, Halil Karabulut, Abdülvahap Kocaman, Ayşe Çağlayan gibi birçok âşık yetişmiştir. Günümüzde de ülkemizin önemli âşık ve şairlerinden Feymani, Bestami Yazgan, Mehmet Avşar Osmaniye'dir.

3. Mehmet Avşar'ın Şiirlerinde Osmaniye

Avşar, yaşadığı şehri ve çevresini birçok değeriyle şiirlerine yansıtmıştır. O; yüreği yaşadığı toprakla bir atan, Osmaniye'nin edebî ve manevi mimarlarından. "Onun şiirlerinde dağı, taşı, uçan kuşuyla boylu boyunca Osmaniye vardır" (İpek 2009: 238). Bir başka Osmaniye şair "Bizlerden sonra gelecek nesillere bergüzar olacak Osmaniye şiirlerinin en güzelini Mehmet Avşar yazdı." (Atmaca 2019:126) der ve şöyle devam eder: "Bir şehri gelecek zamanlardaki insanların hafızalarına taşıyanlar o şehirde ya belli bir süre yaşamış ya da o şehirde mukim şairler, yazarlardır. Mehmet Avşar da (...) küçük bir kitap çapındaki Osmaniye için yazmış olduğu şiirlerle -belki de tarihler boyunca en fazla şiir yazan bir şair olarak- yerini sağlığında tescil ettirmiş bir şairdir" (Atmaca 2019: 128-129). "Osmaniye; dağıyla, taşıyla, yaylasıyla, ovasıyla, bahçesiyle, kuşuyla, kurduyla, çeşmesiyle, kalesiyle, çınarıyla velhasıl hemen hemen bütün yönleriyle Avşar'ın şiirlerinde işlenmiştir" (Gökşen ve Çetinkol 2021: 123).

Bu çalışmada yer alan Osmaniye ve çevresine ait unsurların işlendiği şiirler Gökşen ve Çetinkol tarafından hazırlanan Mehmet Avşar/Hayatı, Sanatı ve Şiirleri (2021) adlı kitaptan alınmış ve bu şiirler, sayfa ve birim (beyit, dörtlük, bent) numaralarıyla belirtilmiştir. Çalışmaya konu olan şiirler kendi içinde "Mazisiyle Osmaniye", "Osmaniye'nin Destanı: 7 Ocak", "Tabii Güzellikleriyle Osmaniye", "Osmaniye İstasyon Caddesi'nde Üç Can" ana başlıkları altında incelenmiştir.

3.1. Mazisiyle Osmaniye

Şehirlerin coğrafi ve jeopolitik konumları onların tarihsel kimliklerinin oluşmasında en kuvvetli amildir. Osmaniye'nin konumu da şehrin mazisinde çok farklı unsurları; medeniyetleri, devletleri ve milletleri beraberinde getirmiştir. "Geçmiş MÖ 3 bin yıllarına kadar giden Osmaniye; bugüne kadar Hitit, Asur, Pers, Grek, Roma, Bizans, Emevi, Abbasi, Selçuklu, Memlûklü ve Osmanlı gibi uygarlık, devlet ve Grek, Fars, Arap, Türk gibi değişik kavimlere ev sahipliği yapmıştır" (Koç 2008: 53). Tarihte birçok mühim medeniyete ev sahipliği yapan şehir, 19. asrın ortalarından itibaren Osmanlı'nın iskân politikasıyla yeniden şekillenir ve Osmaniye adını alır. Bu bölge "Osmaniye" olmadan evvel şehrin en gizemli, en hazin hikâyesini ise "Kınık" oluşturur.

3.1.1. Kınık³: "Bir Şehr-i Azim" Namzedi

Bir şehrin tarihine yüzlerce hatta binlerce yıllık serencam nüfuz eder. Bu durum özellikle Anadolu gibi köprü niteliğindeki yerlerde sıkça görülür. Anadolu coğrafyasının birçok yönden serencamını barındıran gizemli şehirlerinden biri de "Kınık"tır.

Kınık aslında Oğuzların bir boyunun adıdır. Kâşgarlı Mahmud, Oğuzların yirmi iki boydan oluştuğunu belirttikten sonra onların birincisinin ve başının "Kınık" olduğunu ve kendi zamanındaki sultanların da bu boydan çıktığını vurgular (2018: 26). Kafesoğlu (2016: 12) da Selçukluların Oğuzların Kınık oymağına mensup olduğunu ifade eder.

"Çukurova'ya gelen Oğuz Türklerinden Yüreğirler Adana'da, Kınıklar da Osmaniye'nin yerinde şehir kurmuşlardır." (İpek 2009: 13). Bugün Osmaniye'deki

³ "Kınık" şehriyle ilgili en tafsilatlı çalışmaları Osmaniye Araştırmacı-Yazar İsmet İpek yapmıştır. Konuyla ilgili yazarmın "Osmaniye" adlı kitabına bakılabilir (İpek 2009).

Toprakkale'nin diğer adı Kınık Kalesi'dir. "Kalenin yanında da tarihi Kınık şehri vardır. Mahalleleri, camileri, hamamı, pazarı ile 400 haneye yaklaşan Kınık şehrinin nüfusu da 1500 civarındadır." (Yurtsever 2009: 36). Osmanlı Arşivi'nde bulunan 1521 tarihli tapu tahrir defteri içinde kanunnamesi de olan (Yurtsever 2009: 42) Kınık şehri, bugünkü Osmaniye'nin topraklarının üstüne inşa edilmiştir.

*Kınık'tan bugüne gergef dokuyan
Dalında bülbüller, kuşlar şakıyan
Tarih, asırlara meydan okuyan
Ulu bir çınardır Osmaniye'de (s. 140/5).*

Avşar Osmaniye'nin tarihindeki bu kadim şehri "Kınık" şiirinde nefeslendirir. Aslında bu şiir bir yası, mazideki bir şehre duyulan hasreti dile getirir:

*Adını bir ulu boydan almışsın,
Tarihe kol atmış dalların Kınık.
Şimdi bir köşede garip kalmışsın.
Yasta mı yurtların, ellerin Kınık?*

*Payas'ta "denk"lerin, yüklerin vardı,
Her yöne uzanan köklerin vardı,
Açları doyuran tokların vardı,
Nerede o şanlı yılların Kınık? (s. 154/1-2).*

"Kınık şehrinin pazarı da pek meşhurdur. Adana'dan, Tarsus'tan, Payas'tan hatta Belen'den gelen İpek Yolu tüccarları, mallarını burada kurulan İsneyn Pazarı'nda satarlar. 1671 yılında hacca giderken buradan geçen ünlü seyyah Evliya Çelebi, bir gece misafir olduğu Kınık şehrinin İsneyn Pazarı'nı 'Müzeyyin İsneyn' diye övmüş, 'İnşallah bu İsneyn bir şehri-i azim olur.' diye dua etmiştir." (İpek 2009: 13).

*Ağ yolda kervanlar nice yol almış,
Pazarın dört yana ününü salmış.
O güzel günlerden bir ören kalmış,
Seni 'yele vermiş' yellerin Kınık (s. 154/3).*

Avşar'ın da dediği gibi Osmaniye'de Kınık şehri ve meşhur pazaryeri zamanede artık "yele verilmiş"tir. Bugün "eski kerpiç evlerin duvarında köşe taşı olarak kullanılan kesme taşlar, muhtemelen Kınık şehrinin ve pazaryerinin harabelerine aittir. Toprak altında kalmış Kınık şehri, köyleri ve mezraları olan yerlerde ve harabelerde yapılacak kazılarda bazı belgelerle ortaya çıkacaktır." (İpek 2009: 44-45). Avşar, Osmaniye'nin beş asır öncesini tahayyül ederken geçmişin o muhteşem zamanlarının bugün ortaya çıkarılmasını ipe çeker. Yapılacak kazılar ve kurulacak bir müze Osmaniye'nin kadim yurdu Kınık'ın dillerini de çözecektir.

*Bir sevda seline kapılsın da gör,
Müzenin temeli atılsın da gör,
Hele bir de kazı yapılsın da gör,
O zaman çözülür dillerin Kınık (s. 155/9).*

3.1.2. Mazinin Kaleleri

Kınık'la birlikte Osmaniye tarihinin bugünkü canlı tanıkları "kaleler" de Avşar'ın şiirlerinde yer bulur. Bölgedeki ticari hayatın da güvenliğini sağlayan bu kaleler "Kınık Pazarı" için oldukça önemlidir. "Bir gün yamaçlara sırtımı verdim/ Ufku kilim gibi önüme serdim./ Ovanın yeşili, dağların karı/ Şehrin gürültüsü, derdi efkârı."(s. 166/1-2) diyerek şehirden uzaklaşıp yükseklere çıkan şair, Osmanlı Dönemi'nde "Kınık Kalesi" olarak

adlandırılan Toprakkale'yi görür. Kale, aynı adlı ilçe sınırlarında olup Osmaniye, Adana ve İskenderun yollarının kesişim noktasındadır. Şair, bu kaleyle onun tam karşısında bulunan ve kervan ticaretini korumak amacıyla yapılmış askerî bir kale olan Çardak Kalesi'ne yönelir (<https://osmaniye.ktb.gov.tr/TR-60829/kaleler.html>).

*Toprakkale şifre, işaret verir,
Çardak Kalesi'nden duman yükselir* (s. 166/12).

Şair, yönünü Osmaniye'nin kuzeyine de çevirir. Ceyhan Nehri'nin kuzeybatıya döndüğü kıvrımın içinde bulunan ovaya hâkim bir kaya çıkıntısı üzerindeki "Kastabala" da denilen Bodrum Kalesi'ni görür. Sonra oradan aşağıya inip Hemite (Gökçedam) köyünde yer alan Hemite Kalesi'nden cevap bekler:

*Bodrum Kalesi'ne mührümü vurdum,
İdim Hemite'yi sulardan sordum* (s. 166/11).

Şiirin devamında Avşar Hoca menziline uzatır, Osmaniye'ye komşu Anavarza Kalesi'ni ve Ceyhan'daki Yılanlıkale'yi de gösterir:

*...Anavarza, hancı... Yolumu gözler,
O eski muhteşem günleri özler* (s. 166/13)

*Ceyhan'ı görenler şahmârân sanır,
Yılanlıkale'ye doğru uzanır...* (s. 167/14)

"İnsanoğlunun mekâna bağlılığı iç dünyasından gelen bir özelliktir. Ancak bireylerin hafızalarına kodlanan mekânlar duygularla eşleniktir. Bazen basit bir eşya ile bir büyük mekân hafızada canlanabilir. Bu işlem sonunda ortaya çıkan duygu özlemdir. Nostalji olarak adlandırılan bu hâl aslında bireyin bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde mevcut durumdan kaçış hâlidir." (Aydoğan 2019: 36-37). Mehmet Avşar'ın 21. yüzyılın Osmaniye'sinden beş asır öncesine gitmesi belki köydeki evlerinde gördüğü yontulmuş Kınık taşıdır, belki şehri saran bu kalelerdir, belki de bu yüzyıldan nostaljiye kaçıştır. Avşar'ın müstakil "Kınık" şiirinin dışında farklı iki şiirinde de "Kınık" a yer vermesi ve mazinin abide kalelerini şiirlerine taşıması; şairin geçmişiyle bağlarını koparmama isteği ve unutulmuş bir zamana, unutulmuş bir yapıya ve unutulmuş bir şehre karşı hissedilen vefa duygusunun ve bugünkü kadirbilmezliğe karşı çıkışın tezahürüdür (K.K.).

3.2. Osmaniye'nin Destanı: 7 Ocak

Millî Mücadele, Türk tarihindeki en elim ve en zor dönemlerden biridir. Bir asır evvel Akif'in "Allah bu millete bir daha İstiklal Marşı yazdırmasın!" diyerek andığı bu yıllar, Türk yurduna sömürgeci "yedi düvel" in gözünü diktiği en buhranlı yıllardır. Bu sırtlanların gözünde Anadolu, "hasta adam" diye mirası hoyratça paylaşılacak bir yerdir. Malazgirt'i, Kosova'yı, Mohaç'ı, İstanbul'u sindiremeyen; fetihlerin ve fatihlerin acısını hiçbir zaman unutamayan ve Türk milletini Orta Asya bozkırlarına sürme niyetindeki bu zihniyet, vakit geçirmeden Anadolu'yu işgale başlar. Bu işgallerde yerli işbirlikçi hainleri de yanlarına alırlar. Ancak hesaba katmadıkları şeyler vardır. Unuttukları en mühim nokta Türk'ün bağımsızlık ve özgürlüğüne olan düşkünlüğüdür. Bu sömürgecilere karşı sessiz bir insan yığını yoktur. Bilakis Anadolu Türk'ü titrer ve kendine gelir. Topraklarını düşmana vermek yerine canını vatan toprağına vermeyi yeğleyen aziz millet, şehir şehir direnişe geçer ve "Kuvayimilliyeciler" denilen birliklerle çete harbine başlar.

Bu şahlanış Anadolu'nun birçok yerinde olduğu gibi Şehitler Diyarı Osmaniye'de de kendini gösterir. "O dönemde sadece Osmaniye merkezinde 78 çete ve 37 çete başı vardır." (Aslan 2013: 85-86). Hatta Kuvayimilliyeci çetelerin içinde çocuk çeteler de görülmektedir. Kendisi çete olan Hasan Çavuş'un 15 yaşındaki oğlu İsmail (Sakin)

çetelere azık götüreren “çocuk çete”dir. Yine 14 yaşındaki Şih Mehmet de çetelere azık götürürken Fransız askerlerince at üstüdeyken şehit edilmiştir. Babası da Yemen şehidi olan Şih Mehmet, cesur ablasının çektiği atla Sakarcılık köyünden Osmaniye’ye kadar üzengide getirilir (İpek 2013: 38-39).

“Osmaniye’ye önce İngilizler gelir. Kısa süreli İngiliz işgalinde herhangi bir ciddi olay meydana gelmez. Fransız askerleri ise 19 Aralık 1919 günü Osmaniye’ye gelir.” (İpek 2013: 27). “Fransa’nın bölgeyi ele geçirme düşüncesi, Birinci Dünya Savaşı devam ederken 1916’da yapılan Sykes-Picot Anlaşması’nda ortaya çıkmıştır.” (Payaslı 2017: 272). Osmaniye’li bu işgale karşı canını ortaya koyar, destanlaşan bir mücadele sergiler. “Eğer ben şehit olursam, cesedimi düşmana bırakmayın.” (Payaslı 2017: 294) diyen ve elindeki bayrağıyla şehit olan Rahime Hatun gibi, Palalı Süleyman, Saim Bey gibi şanı bütün yurda yayılan kahramanların öncülüğünde takvimler 7 Ocak 1922’yi gösterdiğinde düşman Osmaniye topraklarından kovulur. Bu vaka her yıl 7 Ocak’ta bir kurtuluş bayramı olarak kutlanır.

“Osmaniye’de bu kurtuluş bayramının ayrı bir yeri ve önemi vardır. ‘Çete Bayramı’ diye anılan kurtuluş bayramı, kurtuluşun özüne uygun hazırlanır ve kutlanır. Osmaniye’de halkın katılımının en çok olduğu millî bayram, hiç kuşkusuz çete bayramıdır. Bayramdan bir gün önce tüm çarşı bayraklarla donanır.” (Arı 2018: 190).

Avşar; Osmaniye’linin düşmanı şehrinden attığı gün olan “7 Ocak”ı şiirlerine taşır. “Destan yazdığımız Gün” adlı şiirinde bu kahramanları ve kahramanlığı şöyle anlatır:

*Öğrettik dünyaya Türk’ün adını,
Yüce dağlar gibi şana şan kattık.
Sürdük Fransız’ı Yedi Ocak’ta,
Zafer sevincini bir daha tattık.
Bugün düşmanları kovduğumuz gün,
Gökte bayrak gibi doğduğumuz gün (s. 147/4)*

Avşar şiirinde, şehitlerin diliyle gazilere de seslenir. Gazilerden; silahlarına davranmalarını, işgalci Fransız’a ve işbirlikçi Ermeni’ye ders üstüne ders vermelerini ister. Şair bunu sıradan bir vasıfla değil, babası ve dedesi bu savaflara katılmış biri olarak söyler. Şairin hem babası hem dedesi Millî Mücadele gazisidir. Hatta Avşar’ın babası İbrahim Çavuş, Kuttü’l Amare’de şarapnel parçasıyla yüzünden yaralanmış ve yüzünün yarısını vatan yolunda feda etmiştir. İşte bu ruhla Avşar Hoca, gazilik değerini altın bir nişan gibi taşır:

*Şehitlerden gazilere selam var,
-Gün bu gündür davranmalı silaha-
Gazilik döşümde altın nişandır,
Fransız’a, Ermeni’ye bir daha (s. 147/5)*

Avşar Hoca “Yedi Ocak” adlı başka bir şiirinde de bu kurtuluş gününü kazandıran yiğitleri anlatır. İmanları ve kahramanlıklarıyla, kara toprağı al kanlarıyla sulayan, düşmana göğüslerini siper eden bu yiğitleri abideleştirir (Gökşen ve Çetinkol 2021: 79).

*Göğüsler siper oldu düşman silahlarına,
Sulandı kara toprak sulandı al kan oldu.
‘Allah’ diye haykırdı, tunç benizli yiğitler,
Büyüdü imanları, büyüdü vatan oldu (s. 134/4)*

Şiirin devamında şair, cennete benzettiği Osmaniye’yi “kahraman” sıfatıyla tamamlar. Çünkü Osmaniye, işgal yıllarında bir ateş olmuş, milletin hürriyet meşalesini tutuşturmuştur. Avşar, bu mücadelenin sonunda, “Yedi Ocak” ta düşmana büyük bir

ders veren Osmaniye'yi; gözünde yükseltir ve bir güneşe benzettir (Gökşen ve Çetinkol 2021: 79).

*Sen cennet kadar güzel kahraman Osmaniye,
Kurtuluş yıllarında tutuştun ateş oldun.
Yedi Ocak'ta bin ders vererek düşmanlara,
Yükseldin gökyüzünde, yükseldin güneş oldun (s. 134/5).*

Bugün vatan toprağı, yükselen bu "güneş" sayesinde -7 Ocak kahramanları sayesinde- aydınlanıyor. Bu kahramanların ve "7 Ocak Kurtuluş Günü" nün önemini bir başka Osmaniye şair şöyle ifade eder:

*Yedi Ocak deyip geçme arkadaş!
Koskoca dünyaya çattık biz o gün.
Koymadık bir tek taş üstünde taş.
Çoşup boz bulanık aktık biz o gün (Aba 2006: 98)*

3.3. Tabii Güzellikleriyle Osmaniye

Tural, mekân kavramını tabii çevre ve düzenlenmiş çevre olmak üzere iki alt grupta değerlendirip "Bir sosyo-kültürel yapı, hem tabii çevre hem de düzenlenmiş çevreler içinde yaratılır; bu yüzden her edebiyat eseri, yazarların tabiat, düzenlenmiş çevre ve eşya karşısındaki tavırlarını da gösterir." (1993: 3) der. Edebî eserlere yansıyan bu tavırla birlikte "Her mekân insan zihninde 'deneyim-bellek-hatıra' ilişkisi içinde renk, görüntü, doku, biçim, ses ve ışık olarak yer alır. Bireyin görme, işitme, koklama, tat alma ve dokunma yetileri mekâna iliştilerle hatırlanır." (Aydoğan 2019: 24). Özellikle şairler, bu duyular ile kendi hislerini birleştirerek ortaya çıkan yeni terkiplerde içinde yaşadıkları yeri idrak ederler. Gördükleri, işittikleri, kokladıkları ve dokundukları şehir; önce kalp süzgecinden geçer, sonra da kelime kalıplarına konulup mısralarda buluşur. Şairin bu iç mekanizmasının bir dışavurumu olarak şehir; renk, doku, biçim, ses ve ışık olarak şiire yansır. Bu tür yansımaları Avşar'ın şiirlerinde de görmek mümkündür. Avşar, hem içinde yaşadığı Çukurova bölgesini hem de Osmaniye'yi rengiyle, dokusuyla şiirlerine taşır. Bu şiirler bir manzaranın göz alıcı tabloları gibidir.

*Dallar takılarını takınsın da gör hele,
Kuşlar yuvalarında bakınsın da gör hele,
Çukurova bu mevsim yeşil denize döner,
Ekinler diz boyunca yekinsin de gör hele. (s. 273)*

Baharın Çukurova'ya gelişi, asırlar önce Karacaoğlan'a "Şimdi bizim ilin karaçalısı/ Gül oldu gidelim bizim ellere" (Sakaoğlu 2012: 408) dedirtip karaçalıda gül açtırırken Avşar da toprakta yeşil deniz dalgalandırır. Avşar, bunun gibi birçok dizde canlı tabiat manzaralarını gözler önüne sererek görsel bir şölen yaşatır. Cennete benzettiği ova, aynı bir Türkmen halısının rengârenk motifleri gibi, şairin sadece gözünde değil gönlünde de rengârenktir.

*Biliyorum görenler işte cennet diyecek,
Oluklar yolcu bekler avuç avuç içecek.
Dört mevsim yemyeşildir bahçeler yamaçlarda,
Ova Türkmen halısı rengârenk yaprak, çiçek. (s. 277)*

3.3.1. Çiçekleri, Ağaçları ve Sularıyla Osmaniye

Şiirlerinde, yaşadığı coğrafyanın doğal manzaralarına, bitkilerine, renklerine yer veren Avşar; yayımladığı kitaplarının isminde de bu durumu yansıtır. Şairin ilk kitabının adı *Çınarın Feryadı*'dir. Bunu *Gül Sevdası* ve *Göççiçeği* takip eder. Mehmet Avşar'ın

yayımlanan beş kitabının üçünde “çınar, gül ve göççiçeği” isimlerini kullanması dikkate şayandır. Tabiatdaki bu isimler şairin yaşadığı Osmaniye’de hayatın içine sinmiştir.

Avşar, Osmaniye’nin simgelerinden Büyük Cami’deki “çınar”ın gölgesinde muhabbet etmiş, bahçelerdeki “gül”lere sevdalanmış, “göççiçeği”nin çıkmasıyla yayladan inmiştir.

*Bağrında pınarın suyu kurumuş,
Kalmamış, toprakta rahatın çınar.
Sonbahar korkusu düşmüş rengine,
Tükendi mi yoksa takatin çınar? (s. 191/1)*

*Bahçelerde gül kokusu,
Kuşlarda uçmak arzusu,
Çağıl çağıl yollarda su,
Toroslarda zirve kardır.
Osmaniye’de bahardır (s. 250/3)*

*Beller saklanırken pusta dumanda,
Göççiçeği boy verir mi her yanda?
Bahraz dallarını kayıp meydanda,
Akşamları ateş yakılır mı ho? (s. 189/8)*

“Şairlerin hislerini canlandıran tabiatın ve şehirlerin kokuları vardır. Baharla birlikte bütün Çukurova’da olduğu gibi Osmaniye’de de mis gibi bir koku her yanı sarar. Bu koku, adına festivaller düzenlenen ‘portakal çiçekleri’nin insanı mest eden kokusudur. Bu koku şairi ve bizleri başka iklimlere götürür.” (Gökşen ve Çetinkol 2021: 76).

*Estikçe nisan yeli,
Irgalanır yapraklar.
Dalda kayan yıldızdır,
Portakal çiçekleri.
...
Alıverir götürür,
Bambaşka iklimlere.
Ak güllerle tanışır,
Portakal çiçekleri (s. 260/1-7)*

Dörtlülüklerde tabiatın aksiyonlu hâline şahitlik etmekteyiz: Yel eser, yapraklar ırgalanır, güllerle tanış olan portakal çiçekleri bir yıldız gibi dalda kayar. Yine bir başka şiirde portakal çiçekleri, şaire burcu burcu kokusuyla eşlik eder. Bu şiirlerde kokuyla birlikte tabiatın renk harmonisini iç içe geçmiş görürüz.

*Tomurcuk renklere bin bir renk ekler,
Uçuşur mu çiçeklerde böcekler?
Portakalda süt beyazı çiçekler,
Akşam sabah burcu burcu koktu mu? (s. 211/3)*

Osmaniye baharının muştucusu bu kokulardır. Baharı bekleyen şair, sabırsızdır; günü güne ekler ve o cennet kokularını getiren nisan ayına hasret çeker (Gökşen ve Çetinkol 2021: 76).

*Günler günlere eklendi,
Nisan hasretle beklendi
Portakallar çiçeklendi,
Her çiçekte arı vardır.*

Osmaniye'de bahardır (s. 250/2).

“Osmaniye'nin sadece portakal çiçekleri değil tüm çiçekleri Avşar'ın tablosunun süsüdür. Yemyeşil bahçeler baharla tanışınca iğde ve portakal kokusunun yanında bazen pellembüs bazen de kıral kokar.” (Gökşen ve Çetinkol 2021: 77). Pellembüs ve kıral, hoş kokulu çiçekleriyle meşhur ağaçlardır. Bilhassa pellembüs, ülkemizde genellikle “karamürver” adıyla bilinen özellikle Doğu Akdeniz'e özgü kokulu bir bitkidir. Dalındaki öz çıkarıldıktan sonra içine meyve çekirdekleri konup silaha benzer bir çocuk oyuncağı da yapılır. Bu yüzden pellembüse Osmaniye'de “patlangaç” adı da verilir (K.K.).

*Yemyeşil bahçelerde iğde, portakal kokar,
Yapraklar dalga dalga sallandıkça dal kokar.
Bu mevsim Osmaniye bir çiçek selindedir,
Akşam, yolda yolakta pellembüs, kıral kokar* (s. 281).

Şairin tabiata bağlılığı birçok şiirinde görülür. Öyle ki Avşar'ın Osmaniye'de yetişen birçok çiçek ve bitkiye özel olarak yazdığı şiirler vardır. “Ağcak” şiiri bunlardan sadece biridir.

*Öbek öbek ağcak dalı,
Murt dalına karışırdı.
Hepsinde başka güzellik
Birbiriyle yarışırdı* (s. 244/3).

Avşar'ın Osmaniye'nin meşhur çınarına yazdığı şiirini de muhakkak zikretmek gerekir. Şairin ilk kitabı “Çınarın Feryadı”nın ilhamı, Envarü'l-Hamit Camisi'nin tamamlayıcısı, Osmaniye'nin ünlü “Çınarlı Kahve”sinin yâreni de bu çınar ağacıdır. İri gövdeli ve geniş bir ağaç olan çınar, Türk milletinin simgelerinden biridir. Türk mitolojinde de kutsal kabul edilen ve çok önem verilen ağaç kavramı burada çınar olarak karşımıza çıkar. Şair bir insana seslenir gibi çınara seslenir ve bu çınar aslında şairin kendi öz ruhudur. Bachelard'ın “bir şair dünyadaki bir varlığın ruhunu aradığını bildiğinde, aslında kendi ruhunu arıyor demektir.” (2020: 242) sözünün paralelinde Avşar da aynı zamanda kendi ruhunu, kendinden hareketle de milletin ruhunu çınar ağacında arar.

*Elbette baltadan etmezsin tasa,
Yeşil yaprakların düşmesin yasa,
Ancak, balta sapı senden olmasa,
Kırılmazdı kolun kanadın çınar* (s. 191/4)

Ecdadın inşa ettiği camilerin çevresini ağaçlarla, özellikle de çınar ağaçlarıyla donattığını biliyoruz. Bu hâli Kaplan, “Atalarımız ağaç ile mimariyi, tabiat ile medeniyeti uzlaştırmışlardı. Caminin içine ağacı ve suyu sokmuşlardı.” (1997: 66) diyerek vurgular.

*Günbegün derdimi deşer gidersin.
Mahkûmsun, boşluğa düşer gidersin.
Estikçe garp yeli, figan edersin,
Karışır rüzgâra feryadın çınar* (s. 191/5)

Osmaniye'nin çiçeği, çınarı ve gülünün yanında gürül gürül akan “Karaçay”ı da Avşar'a ilham verir (Gökşen ve Çetinkol 2021: 77). Karaçay Osmaniye'de “Hamo ve Hanife Mezarı tepelerinden doğar. 70 km'lik bir akıştan sonra Ceyhan Nehri'ne katılır. İl sınırları içerisindeki uzunluğu 42 km'dir.” (<https://osmaniye.ktb.gov.tr/TR-60790/cografya.html>).

*Taştan taş seke seke,
Yola düşer sere serpe,
Dolaşarak dere tepe,*

Akar gelir Karaçay'ım (s. 235/2)

“Karaçay coşkundur. Onun coşkunluğu, baharla birlikte zirveye çıkar. Çünkü bu dönemde dağların karı erir ve Karaçay'a kuvvet verir. Şimdi Karaçay'a bent mi dayanır?” (Gökşen ve Çetinkol 2021: 77).

*Pınar billur gibi dereler sarı,
Akar taştan taşa oyar yarıları,
Eriyince mor dağların karları,
Karaçay'ım bentlerini yıktı mı?* (s. 211/2)

Şairin birçok şiirinde Karaçay'ı buluruz. “Osmaniye’de Bahar” şiirinde de Avşar, aşamalı durumları aktarmaya devam eder: Karlar erir, oluklar suyla dillenir, sonra bu su Güngörmez’e yürür, nihayetinde son durak Karaçay’dır. Karaçay ise baharda âdeta dellendir:

*Yel değdikçe Daz'da karlar erisin,
Oluk yamaçlarda dillensin de gör.
Gümbür gümbür Güngörmez'e yürüsün,
Karaçay baharda dellensin de gör.* (s. 202/1)

Karaçay, Avşar'ın ruhuna öyle işlemiştir ki bir dostuna zamanı işaret ederken bile şair, Karaçay takvimiyle seslenir:

*Deniz, akşamları üfürürken gel.
Karaçay çağlayıp köpürürken gel.
İster sonbaharda rüzgâr delice,
Sarı yaprakları süpürürken gel.* (s. 290)

Avşar'ın şiirlerinde Osmaniye'yle ilgili adı en çok zikredilen unsurlardan biri de pınarlardır. Bu şiirlerde de coşkunluğu ve bereketi görürüz. Şair, tasvirleriyle zihinlerimizi parlatmaya devam eder.

*Pınar her çiçekten almış kokuyu,
Yitirmiş baharda tatlı uykuyu,
Akar türkülerle buz gibi suyu,
Oluktan oluğa döküşü vardır.*

*Oluk bir tarafta pınar bir yanda,
Dere coşmuş akar çınar bir yanda,
Kuşlar cıvı cıvı öter her yanda,
Bir yanda güneşin batışı vardır* (s. 199/4-5)

Müstakil bir “Pınar” şiiri de bulunan Avşar'ın şiirlerinde bazen “*Bahrat, Gürdük denmiş adına senin*”, “*Çağşırlı'da pınar bir ayna gibi*”, “*Haraz, gönüllere ferahlık veren*” (Gökşen ve Çetinkol 2021: 138-140-291) örneklerindeki gibi pınarların adlarına da rastlamaktayız.

Avşar'ın suya ne denli önem verdiğini, incelediğimiz şiirlerinde; suyla bağlantılı kelimeleri 159 kez (pınar 38, su 23, sular 26, susuz 7, suyu 5, suda 5, suya 4, sula- 4, Karaçay 17, dere 16, çeşme 14) kullanmasından anlıyoruz. Ayrıca şair, 1970'li yıllardaki bazı şiirlerinde “Sucu” müstearını da kullanmıştır. Avşar'ın suyu bu kadar çok kullanmasını manidar bulup bu durumu şairin kendine sorduğumuzda: “*Ben onun hiç farkında olmadan kullanmışım. Siz deyince şaşırırım. İşlediğimiz konular biraz da onunla ilgili olduğundan o kelimeyi çokça kullanmışız. Su, Allah'ın insanlara lütfettiği büyük bir nimet. Bir de 'su gibi aziz ol' derler ya. Su için ne kadar söylense yine az. Belki de bunda bizim köyün etkisi de*

olabilir. Kırmacılı'da çocukluğumuzda sadece bir kuyu vardı. Onun suyu da içilemeyecek derecede kötüydü." (K.K.) cevabını aldık.

Avşar'ın farkında olmadan "su" kavramına bu kadar yer vermesini bazı noktalarda aramak mümkündür. Öncelikle "Hayatı devam ettirmede önemli bir rol üstlenmesinden dolayı birçok kültür, din ve mitolojide suyun kutsallaştırıldığı, yaşam kaynağı olarak nitelendirildiği görülmüştür. Su hemen hemen tüm mitolojilerde olduğu gibi Türk mitolojisinde de önemli bir yere sahiptir." (Yolcu 2014: 94). Türk mitolojisine göre henüz hiçbir şey yokken sadece su vardır ve hayatın başlatıcısıdır. Eski Türklerde kutsanan "su" İslam'la birlikte önemini devam ettirir. Bu durum *Kitab-ı Dedem Korkut*'ta açıkça görülür. Eserin "İki numaralı ismi Salur Kazan, yağmalanan obasını ararken karşılaştığı akarsuya 'Hak didarın gören su' diye hitap etmektedir. Akarsu Tanrı'nın yüzünü görmüştür. Bu da ancak akarsuyun Tanrı katından gelip yine Tanrı katına dönmesiyle mümkündür. Bu ifadede de anlaşılacağı üzere Türkler, İslam'la öncesinde kutsadıkları suyu İslami dönemde de kutsamaya devam etmişlerdir." (Aça ve Yolcu 2019: 427).

Yüksel'e göre "Su, aynı zamanda hafızadır ve bu haliyle Yahya Kemal'in şiirlerinde de görülmektedir." (2012: 349). Yahya Kemal'de su, "Akıp giden yahut güneş altında kamaşan unsur olduğu kadar, toplayan, muhafaza eden ve hatırlayan bir unsurdur da." (Tanpınar 2016: 134). Avşar Hoca'nın şiirlerinde de suyun çokça kullanılması bu minvalde düşünülebilir. Millî ve manevi değerlerine sıkı sıkıya bağlı bir şairin; geçmişini, tarihini ve milletini ayakta tutan değerleri muhafaza etme ve hatırlama gayretinin dışavurumudur bu. Şairin "Çeşmeler" adlı şiirinde, aktarmaya çalıştığımız bu husus açıkça görülür:

Ulu çınarların yanı başında,
En güzel mekâna konmuş çeşmeler.
Kitabe kazılan alın taşında,
Yıllarca geçmişi anmış çeşmeler (s. 194/1)

Bachelard'a göre "bir nesneye poetik mekânını kazandırmak, ona nesnel olarak sahip olduğundan daha fazla mekân vermektir ya da daha güzel bir deyişle, içsel mekânının yayılmasını takip etmektir." (2020: 244). Avşar da çeşmeleri nesne boyutundan alıp daha da genişletmiş, şehrin geçmişini ve hafızasını en belirgin şekilde çeşmelerde görmüştür.

Şairin poetik mekânında su ve çeşme ile birlikte bir başka unsur, Osmaniye'nin su değirmenleri de göze çarpar. Varlığı su ile anlam bulan bu değirmenler, Avşar'ın geçmişi aradığı simgelerden biridir. Şair, bu arayışını değirmenler üzerinden soru sorarak dile getirir.

Hani, söğütlerin salkım dalları,
Üstüne dökülmüş değirmenlerin?
Suları, yukardan abaralarla,
Çarkına dökülmüş değirmenlerin (s. 180/1)

19. yüzyılın sonlarında Osmaniye şehir merkezinde 14 değirmen vardır (İpek 2009: 175). Bu değirmenler Osmaniye'yi baştan başa geçen iki su arkının yardımıyla çalışır. Değirmenlerin üç dört dönümlük arazide kurulduğunu, önlerinde atları koyacak alanların da olduğunu, buralara köyden gelenlerin bazen beş altı gün yatılı kaldığını düşünürsek değirmenler önemli sosyal mekânlardır (Arı 2018: 330). Değirmenler, sözlü halk anlatmaları başta olmak üzere halk kültürü ürünlerinin icra mekânlarıydı. Farklı yerleşim yerlerindeki insanların bir araya gelmesi sebebiyle, önemli işlevlerinden biri de halk arasındaki sosyal ve iletişim mekânları olmalarıydı. Başka köylerden, kasabalardan değirmene gelen insanlar; burada birbirleriyle iletişim kurar, haberleşir, dertlerini, kederlerini paylaşır, arkadaşlıklar dostluklar kurar; bu ilişkiler yeni akrabalıkların,

dostlukların kurulmasına vesile olurdu. Ayrıca farklı yerleşim yerlerinde yaşayan dostlar, akrabalar da zaman zaman değirmenlerde buluşurdu. Bu gibi birçok fonksiyonu itibarıyla değirmenler sosyal mekânlardı (Gökşen ve Temiz 2019: 116). Fakat teknolojiyle birlikte önemini yitirip onları çalıştıran sularla birlikte kaybolan, kapısı göçen, duvarı uçan, direği ve çatısı dökülen değirmenlerin macerasını anlatmak da onları hâlâ içinde yaşayan şaire düşer:

*Suya çapraz oturumu, yapısı,
Uçmuş duvarları, göçmüş kapısı.
Direği, hezeni, ahşap çatısı,
Kırılıp dökülmüş değirmenlerin (s. 180/2)*

Avşar Osmaniye’de suyla ilgili olarak hep müspet değil bazen menfilikleri de işlemiştir. Şairin “Suya Gazel” adını verdiği şiirinde Osmaniye’nin 52 yıl evveline gideriz. Sene 1969...“O zamanlar şimdiki gibi ev, apartman değil, her yer portakal bahçesi. Portakal ağaçlarının sulanması büyük sıkıntı. Kavgalar, gürültüler eksik olmaz.” (K.K.). Avşar buna bir şiir yazar ve o dönemde yaşanan “su savaşları”nı aktarır:

*Her sene yaz günleri başlar ‘su savaşları’
Memleket baştan başa bir çölü hatırlatır.*

*Vatandaş susuzlukla boğuşurken çarnâçar.
Şehri türlü haşarat dört bir yandan kuşatır (s. 128/2-3)*

Su savaşları Osmaniye’yi sarmışken Avşar; bunun sebebini, hâllini ve izahını bekler. Ancak her yıl yaşanan bu savaşların izahı olmaz. Meşhur tabirle “*İzahı olmayan şeyin mizahı olur.*” diyerek Avşar da mizahî unsurları bu şiire katıverir:

*...Kim demiş, Osmaniye kirli bir şehir diye?
Su bile karaborsa; yaşasın belediye!*

*Eğer büyük ikramda bulunmak isterseniz,
Dostunuza bir bardak su götürün hediye!*

*Su gibi aziz olun, bu duamız var iken,
Ne diye sermayeyi yüklediniz kediye... (s. 129/11-13)*

Bunun gibi cılız olumsuzluklara rağmen milletimiz suya her daim önem atfetmiştir. Özellikle Osmanlının suya çok önem verdiğini biliyoruz. Ecdadı bir “su medeniyeti” diye adlandırmak yanlış olmaz. Her yere kuyular açan, her mahalleye çeşmeler diken, temizliği hayatın merkezine koyup sebil ve hamam kültürünü dünyaya sunan ecdadın bugün de Afrika’nın uçsuz bucaksız ülkelerinde kuyular açan hayırhah torunları var. Çünkü biz biliriz ki “su” azizdir ve her şey suyla temizlenir.

3.3.2. Dağları ve Yaylalarıyla Osmaniye

Dağ kavramı diğer coğrafi unsurlara göre insanoğlunun hayatında, tarihinde, kültüründe öncelikli bir yerdedir. “Doğal mekânlar içinde dağların ayrıcalıklı bir yeri vardır. İnanış sistemleri içinde dağların tuttuğu yer, belki de bütün diğer doğal öğelerden fazladır. Dağ; insan soylarının tanrısı; tanrısal meşruiyetin merkezi, yerle gök arasındaki bağın temel direğidir.” (Narlı 2007: 15). Birçok kültürde kutsallaştırılan dağ, Türk kültüründe de önemli bir yerdedir. Dağ kavramı, Tanrı Dağları’ndan başlayıp destanlarda eritilen dağlara hatta masallarımızdaki Kaf Dağı’na kadar Türk milletinin hayatına nüfuz etmiştir. Çünkü “Dağlar; yükseklikleri, yücelikleri, ihtişamları, başlarında karın, boranın eksik olmaması, üzerlerinde yaşayan hayvanlara barınma ve beslenme

imkânları sunmaları, konargöçer Türk yaşam biçiminin vazgeçilmez bir unsuru olmaları gibi birçok sebebe bağlı olarak Türklerin toplumsal hayatında canlı ve yüce bir varlık inancı oluşturmuşlardır." (Gökşen ve Gökşen 2016: 1599). Bu inanç, Avşar'ın şiirlerine de yansır. "Avşar" boyundan olan şair, "Ferman padişahın dağlar bizimdir." (Öztelli 1962: 81) diyen dedesi Dadaloğlu gibi dağları şiirlerine taşır. Avşar, dağlara bir insana hitap eder gibi şöyle der:

*Koroğlu tahtından düştü düşeli,
Değişti oyunun kuralı dağlar...
Dadaloğlu'm Binboğa'dan göçeli,
Dertler bağrımızda sıralı dağlar (s. 190/1)*

Eski adı "Gâvur Dağı" yeni adı "Nur Dağı" olan ve Osmaniye'nin güneyini saran dağlar, hoş bir anlatımla tasvir edilir:

*Buz gibi suları çam oluklardan
Akarken görürsün Gâvur Dağı'nda.
Haçbel'i her sabah tüllerden duvak,
Takarken görürsün Gâvur Dağı'nda (s. 137/1)*

"Şair, sıla hasreti çekerken yine en çok dağları özler. Karşısındakine ilk olarak Nur Dağları'nı sorar." (Gökşen ve Çetinkol 2021: 78).

*Hele bir haber ver Nur Dağları'ndan,
Bellerine boz dumanlar çöktü mü?
Dallar huysuzlaşan yapraklarını,
Yel estikçe usul usul döktü mü? (s. 211/1)*

Konargöçer bir millet olan Türklerin hayatında "kışlak ve yaylak" adı verilen iki temel mekân vardır. Orta Asya'dan bugüne değin farklı şekillerde evrimleşen kışlak ve yaylak hayatı, Çukurova bölgesinde ve özellikle Osmaniye'de hayatın vazgeçilmezidir. Kışın soğuşunda Çukurova'da yaşayan Yörükler ve Türkmenler, yaz geldiğinde değişik yaylalara çıkarlar (Gökşen ve Çetinkol 2021: 80). "Yayla kışlağa göre konargöçerlerin daha çok rahat ettikleri, işlerin azaldığı bir yer olma özelliğini taşır." (Doğaner 2013: 101). "Kışlak" adından anlaşılacağı üzere kışı ve soğuşu çağrıştırırken "yayla" yazı, yeşili, çiçeği ve tabiatın en güzel tonlarını ifade eder (Gökşen ve Çetinkol 2021: 80). *Türkçe Sözlük*'te "yayla" kelimesi: "Akarsularla derin bir biçimde yarılmış, parçalanmış, üzerinde düzlüklerin belirgin olarak bulunduğu, deniz yüzeyinden yüksek yeryüzü parçası, plato; dağlık, yüksek bölgelerde, kışın hayat şartları güç olduğu için boş bırakılan, yazın havası iyi ve serin olan, hayvan otlatma veya dinlenme yeri." (1988: 1610) olarak tanımlanır.

Eskiden yayla hareketliliği, çoğunlukla hayvancılık ve ziraat gibi sebeplerle olsa da değişen dünyada yayla ve yaylacılık farklı sebeplerle gerçekleşir oldu. Bugün yayla kavramı, sıcağın veya şehrin boğucu havasından bunalan insanın soluklandığı, temiz havayla buluştuğu bir yer hâline gelmiştir. İnsanımız bugün "tatil" için yaylaya çıkıp daralan gönüllerine bir kapı açmak maksadını gözetmektedir. Bu sebepten bölge insanının nazarında "kışlak" kavramına göre "yayla" ve "yaylacılık" bir adım öne çıkmaktadır. Mehmet Avşar da yaylaya tek kelimeyle meftundur. Çocukluğundan beri yaylaya çıkan ve bu kültürle yetişen Avşar, yaylaya ait neredeyse her şeyi şiirlerine yansıtır. Şairin yüreğine, çöken sıcaklarla birlikte yayla hasreti de çöker (Gökşen ve Çetinkol 2021: 80-81).

*Sıcak erken çöker Çukurova'ya,
Zümrüt yaylalara çıkılır mı ho?
Her manzara eşsiz, güzeldir amma,
Körfezi seyirden bıılır mı ho? (s. 189/1)*

Şair; tabiata, pınarlara, dağlara ve yaylalara gönülden bağlıdır. Hatta *Göççiçeği* kitabının bir bölümünü “Dağlar, Pınarlar ve Yaylalarımız” adıyla belirtmiş ve bu bölümü tabiata ve özellikle yaylalara duyduğu bağlılığı anlatan şiirleriyle bezemiştir. Avşar, yaylada olmadığı zamanda bile oraları hayalinde yaşatır. Gözünün önüne yaylanın kekliklerini, pınarlarını, koyaklarını getirir. Şairin gözünde yayla, burcu burcu tütmektedir (Gökşen ve Çetinkol 2021: 81).

*Yayla burcu burcu gözümde tüter,
Koyaklar göğrerir, keklikler öter.
Oluk, yamaçlarda içini döker,
Yanık yanık söyler, akar mı şimdi? (s. 146/4)*

Osmaniye'nin en büyük yaylası “Zorkun”⁴ şairin gönlünde müstesna bir yerdedir ve onun birçok şiirine konu olmuştur. “Zorkun Yaylası; şehre yakınlığı (20 km), 1550 m rakımı ve serin havasıyla eski bir yayladır, çevresindeki yaylaların merkezidir.” (İpek 2019: 193). “Her Osmaniyelinin anılarında Zorkun vardır.” (İpek 2009: 162). Yaz aylarında binlerce misafire ev sahipliği yapan, eşsiz hatıraların yaylası Zorkun; unutulmaz güzelliklerle insanları kendine hayran bırakmaktadır. Deli esen bahar rüzgârını uslandıran, yamaçlarında emsalsiz manzaraları barındıran Zorkun, Avşar'ın “Zorkun'a Hasret” şiirinde şöyle dillendirilir:

*Deli deli esen bahar rüzgârı,
Yaz geldi de uslandı mı Zorkun'un?
Çilekli bahçeler, çiğdemli beller,
Eteğine yaslandı mı Zorkun'un?*

*Ala şafak yaylacılar göçtü mü?
Sulaklardan boz keklikler uçtu mu?
Sarı çiçek harman olup açtı mı?
Yamaçları süslendi mi Zorkun'un? (s. 182/1-2)*

Şairin gözlerini kamaştırın bu güzellikler şiirin her yerine sinmiştir. Dumanından zomzomuna,⁵ pınarından deresine, toprağından çamına, kekiğinden dalına, düzünden yokuşuna kadar Zorkun eşsiz bir yerdir.

*Yel estikçe ırgalanır dalları,
Kekik kokar, çam kokar mı belleri,
Kırmızı topraklı tozlu yolları,
Zomzom düşüp ıslandı mı Zorkun'un?*

*Her manzara eşsiz kamaştır gözler,
Görenler hasretle tutuşur özler,
Yarpuzlu pınarlar, yoncalı düzler,
Duman çöktü puslandı mı Zorkun'un? (s. 182/3-4)*

Şair “Zorkun”la başka yerleri değişemez. Bir dostuna ithaf ettiği şu dörtlükte, cennete benzetilen Torosları bir kenara koyar ve tercihini yine Zorkun'dan yana kullanır (Gökşen ve Çetinkol 2021: 80-81).

Kalma Çukurova'da atalar yurduna göç,

⁴ “Zorkun” bir çeşit ağaçtır. Bu ağaç, Zorkun Yaylası'nda çok sayıda bulunurken, bilinçsiz kesim yapılması nedeniyle günümüzde çok az kalmıştır. Şu an sadece Dervişpınarı Yaylası'nda Hasan Keskiner'in evinin önünde birkaç kök kalmıştır. (Arı 2018: 272).

⁵ Hafif yağmur, çilenti.

*İster Tanrı Dağı'na, istersen Orkun'a göç.
Bu mevsimde Toroslar cennete benzese de,
Sen, temmuzda baharı görmeye Zorkun'a göç (s. 272)*

Şair Zorkun'a o denli tutkundur ki birçok şiirinin adında bu yayla vardır: Zorkun'da, Zorkun Sevdası, Zorkun'a Hasret, Siste Zorkun... Bu şiirlerin dışında Avşar'ın şiirlerinde 39 defa "Zorkun" kelimesi geçmektedir (Gökşen ve Çetinkol 2021: 80-81). Şairin Zorkun sevdasını anlatmaya bu sayı bile kâfidir.

Osmaniye yaylaları ve bu yaylalarla bağlantılı birçok yer, Mehmet Avşar'ın şiirlerinde boy gösterir: Çataloluk, Çiftmazı, Çomoğlu, Danayokuşu, Daz, Ergenekon, Güngörmez, Gürdük, Haçbel, Halepgösteren, Haraz, İncebel, Karanlıkdere, Keklikoluğu, Kengerli, Kırsu, Koyunmeleden, Küllü, Küreci...

Avşar'ın bu yerleri şiirlerinde sıklıkla kullanması; onun tabiata, yaşadığı yere ve yaylalara olan tutkusunun en güzel örneğidir. Bununla beraber şairin sanatına taşıdığı bu yerler, bu sayede geleceğe taşınacak ve buraların etrafında oluşturulan kültürün yeni yetişen nesillere bir birikim olarak yansımaları sağlanacaktır.

3.4. Osmaniye İstasyon Caddesi'nde Üç Can

Şehirlerin doğal unsurlarının yanında cadde, sokak, meydan, park vb. gibi insan yapımı unsurları da bir şair için farklı imgeleri ve anlamları temsil eden mekânlardır.

"Temsil mekânları şehirdeki imgesel yapılardır. Tarihî şehirlerdeki ulu camiler, kaleler, surlar; modern şehirlerdeki heykeller, meydan, kavşak veya parklardaki heykeller birer temsilcidir. Temsil mekânlarının dile getirilmesinde de zihniyet etkilidir. Örneğin şehri heykel, meydan ve park gibi modern kent mekânları üzerinden anlatan bir yazar ile eski cami, han veya konak üzerinden anlatan yazar aynı zihniyette değildir. Anıt eserlere yüklenen anlam ile sosyal ve siyasi hayata bakış açısı arasında bir ilişki söz konusudur." (Aydoğan 2019: 27).

Bu bağlamda şehirlerin caddeleri, sokakları bir şair için çok şey ifade eder. Her gün üzerinden binlerce insanın geçtiği bu yerler, çoğu insanda bir mana oluşturmazken bir şair için çok farklı anlamlar çağrıştırmalıdır. Bir yer, şairin his dünyasında başlı başına bir şiirin merkezine konabilir. Şair, görsel gücü ve hislerini birleştirip sıradan insandan farklı görür, farklı algılar ve farklı aktarır. Şair, kendi zihniyetini de bu tarz şiirlerde gösterir. Toplumun hafızasını barındıran şehrin işlek caddeleri, bir mekân olmaktan öte farklı bir ehemmiyetle donatılabilir.

Buna en güzel örneklerden biri Mehmet Avşar'ın "İstasyon Caddesi'nde Üç Can" şiiridir. Osmaniye'deki bu cadde şehrin tam kalbinde yer alır. Aslında Anadolu'nun pek çok şehrinde bir "İstasyon Caddesi" vardır. Bu caddeler, trenlerin insanları gurbete taşıdığı veya gurbetten silya getirdiği istasyonlara atfedilen bir kıymetle mücehhezdir. "Kara tren gecikir, belki hiç gelmez." diyerek hüznünlendiğimiz ya da "Tren gelir, hoş gelir." diyerek neşelendiğimiz, üstüne türküler yakılan bol gürültülü bu koca makineler ve onlara çıkan yollar, milletimizin hayatında derin izler bırakmıştır.

Şair 1993 yılında yazdığı bu şiiriyle yine maziye döner. 1965 senesinde İstasyon Caddesi'nde şairin yanında arkadaşları Sıtkı Keskin ve Mehmet Poyraz vardır. Avşar Hoca ve arkadaşları üniversite öğrencisidir ve ancak tatillerde bir araya gelebilirler. Toplanma mekânları ise İstasyon Caddesi'dir (K.K.).

*Yıl, bin dokuz yüz altmış beş,
Aylardan nisan.
İstasyon Caddesi'nde üç can,*

*Parke taşlarında ayak sesleri,
Başımız dönerdi kara sevdadan.*

*İstasyon Caddesi böyle değildi,
Böyle değildi bahçeler, sokaklar.
Telli turna türkümüzle uçardı,
Bir başka sökerdi burda şafaklar,
Güneşin bir başka batışı vardı (s. 267/1-2)*

Avşar Hoca'nın bir arkadaşı bu caddeyi şöyle anlatır: "Bu cadde, Osmaniye'nin eski zaman diliminin sembollerinden biri idi. Gökyüzünü, dallarından yer yer görebildiğimiz çınar ağaçları, zamzalaklar, pellempüsler ve kiral ağaçları ile kaplı idi. Şimdilerde eskisinden ne adı, ne şekli ne de bir ilgisi kaldı İstasyon Caddesi'nin. Ama acı acı düdük çalarak gelip geçen, başları dumanlı kara trenleri; ulu ağaçları, parke yolda faytonları çeken atların nal seslerini duyabilmiş, görebilmiş ve o zamanı yaşayabilmiş olmakla, kendini şanslı sayanlardan biriyim." (Asker 2019: 38).

*İstasyon yolunda ulu ağaçlar,
Bahçeler bir halı, gül nakışları.
Seher vakti dem çekerdi kumrular,
Çınar dallarında serçe kuşları,
Uçuş taliminde yorgun yavrular (s. 267/3)*

O dönemlerde Osmaniye'de gezilecek çok yer yoktur. Gençler, ikinci sonrası İstasyon Caddesi'ne çıkarlar, orada biraz eğlenip geri dönerler. Akşama doğru şiir fasılları da olur. Bir taraftan şiirler okunur bir taraftan gezilir. O dönemlerde Avşar, özellikle Bekir Sıtkı Erdoğan'ın "kâfir" ve Abdürrahim Karakoç'un "Hasan'a Mektuplar"ını diline dolamıştır (K.K.).

*İstasyonda dolunaylı bir akşam,
Zümrüt dallarda portakal çiçekleri,
Bir can besmele çekerdi özünden,
Şiirle yükselirlerdi taa... gökyüzüne,
Şiirle inerlerdi gökyüzünden (s. 267/4)*

Şairin bütün şiirlerini topladığı *Zamana Mühür Vurmak* kitabının kapağında da İstasyon Caddesi'nin fotoğrafı vardır. Şair ve arkadaşları, o dönemde ağaçların bir tünel gibi çevrelediği caddede yürürken o dönemin güzelliklerini ve dostluklarını yansıtırlar. Yukarıda belirttiğimiz gibi şairin zihniyetinin de şiire yansıdığını burada açıkça görürüz:

*...İstasyon Caddesi'nde üç can,
En soylu sevdalar yüreklerinde.
Kalplerinde coşardı sahabî iman,
Dillerinde dinmeyen bir ağıttı,
Esir Türk illeri, esir Türkistan.*

*Poyrazlı bir günde sarı yapraklar gibi,
Düştü kara toprağa bir can.
Cennet kokuları gelir Karabahadır'dan.
Ey dostlar toprağın altında yatanlardır,
Üstünü vatan yapan... (s. 268/7-8)*

"dediğinde bilirsiniz ki üç candan biri Mehmet Poyraz genç yaşta toprağa düşmüştür. Şair, Karabahadır'dan gelen Cennet kokularını hisseder ve o toprağı bir başka seversiniz."

(Gürel 2019: 107) der başka bir dostu. "Üç Can" dan bir diğeri Sıtkı Keskin de 2013 yılında dünya hayatını tamamlar. Avşar "üç can"ın kalan son temsilcisidir.

*Şimdi ne kara tren ne faytonlar var,
Ne de dolunaylı akşamlarda üç can,
Ne ulu ağaçlar kaldı ne garip kuşlar,
Gözümüzde gün batımı hüznler.
Ah dostum ah gitti, gelmez o günler!.. (s. 268/9)*

Avşar bugün o zamanı, "Osmaniye keşke o yıllardaki gibi kalabilseydi. O bahçeler, o toplum, o hayat ne güzeldi. Şimdi her yer betonlaştı, insanlar çok değişti. Tabi o hâlde kalması da mümkün değil. Zaman geçiyor sonuçta." (K.K.) diyerek yâd eder.

O günler, o mazi elbette geçmiştir. Ancak aslolan o günlerin içlerini güzel dostlar ve hatıralarla doldurmaktır. Avşar Hoca da yaşadığı Osmaniye'de güzelliklerle dolu hatıralar bırakmış, bu şehri birçok şiirine taşıyarak "şehir-şiiir-şair" ilişkisini en güzel şekilde gözler önüne sermiştir.

Sonuç

Şehir-şiiir-şair bağlantısı edebiyatımızda yüzyıllardır mevcuttur. Şairlerimizin şehirlerin güzelliklerini "şehrengiz"e dökmelerinden bu yana şiirimiz, şehirleri mevzu etmiştir. Şair, yaşadığı şehri sadece bir mekân olarak addetmez; cansız nesnelere olan şehirleri şiirleriyle konuşturur, hislendirir ve hafızalandırır. Dolayısıyla şiir; şehri görmeyi, bilmeyi ve sevmeyi mümkün kılar. Şairi ve onun şiirini yaşadığı şehir yoğurur. Bu kavramların birbirleriyle çok yönlü alışverişi vardır. Bu yüzden başta İstanbul olmak üzere Anadolu'nun her şehri farklı yönlerden şairlerin mısralarında hayat bulmuştur. Osmaniye de şiirle hayat bulan bu şehirlerden biridir.

Osmaniyeli Şair Mehmet Avşar, günümüz şiirinin önemli temsilcilerindedir. Şairin şiirleri konu bakımından bir hayli zengindir. Avşar; millî, manevî ve toplumsal değerlerin yanında Osmaniye'nin birçok yönünü şiirlerinde dile getirmiştir.

Bu çalışmada; Mehmet Avşar'ın 132 şiiri ve müstakil 99 dördlüğü incelenmiş, bunun sonucunda şairin 35 şiirinde ve 9 dördlüğünde Osmaniye'ye ait unsurları işlediği tespit edilmiştir. Bu sayı; Avşar'ın her dört şiirinden birinde, dördlüklerinin onda birinde Osmaniye'yle ilgili bir temayı işlediğini göstermektedir. Dördlüklerde sayının az olması, bunların genellikle hiciv türünde olması ve şehirle ilgili unsurların tek dördlüğe sığmamasıyla izah edilebilir. Şair: "Ağcak, Çam Denizi, Çeşmeler, Çiçek, Çukurova, Çukurova'da, Dağlar, Değirmenler, Derdim, Destan Yazdığımız Gün, Gâvurdağı'nda, Göççiçeği, Güngörmez'de Sonbahar, Halep Gösteren, Haraz, Her Mevsim Bahar, İstasyon Caddesi'nde Üç Can, Karaçay, Kınık, Köyüm, Osmaniye'de Bahar, Osmaniye'de Bahardır, Pınar, Renk ve Işık Cümbüşü, Sıla Hasreti, Siste Zorkun, Suya Gazel, Teberik, Uzunayla Hasreti, Yedi Ocak, Yıldız Çiçek, Zorkun'da, Zorkun'a Hasret, Zorkun Sevdası, Zurba" şiirlerinde ve "Aksın, Buluşma, Çınar, Çiçek Denizi, Gel, İkinci Bahar, Pınar, Türkmen Halısı, Yudum" adını verdiği dördlüklerinde şehrine ait hususları yansıtmıştır.

Yukarıda zikredilen şiirlerin tamamı Osmaniye ile doğrudan alakalıdır. Bunların dışında dolaylı yönden şehre ait unsurları barındıran birçok şiir olsa da bunlar çalışmanın kapsamının dışında tutulmuştur. Çalışmanın çok hacimli olacağı öngörüldüğünden bu şiirlerin tamamına yer vermek yerine seçilen bazı şiirler üzerinden örneklendirmeler yapılmıştır.

Bu şiirlerden anlaşılacaktır ki; çoğu şair bir şehri öne çıkan yönüyle aktarırken Avşar, yaşadığı şehrin birçok unsuruna değinmektedir. Şair, bu unsurların içinde tabiatla

alakalı olanları yoğun şekilde işlemiştir. Avşar'ın tabiata duyduğu hayranlık; şiirlerinin çoğunda bahar, dağ, çınar, pınar, su, yayla ve çiçek gibi kavramları da beraberinde getirmiştir. Şairin, tabiat bağlamında ise "su" kavramını öne çıkardığı ve 159 yerde suyla bağlantılı kavramlara yer verdiği tespit edilmiştir.

Şiirlerdeki tabiat yoğunluğunu, Mehmet Avşar'ın tam manasıyla şehirli bir şair olmamasıyla açıklamak mümkündür. Şairin Avşar boyundan olması, belli bir yaşa kadar köyde yaşaması, yayla hayatına bağlılığı binaların içinde boğulmuş bir şehir hayatı ile arasındaki ünsiyeti yok eder. Haddizatında şair, aslına çeker; şehirde yaşar ama şiirlerinde tabiatı vurgular. Onun şiirleri okunduğunda, tabiatın öne çıktığı panoramik bir Osmaniye karşımıza çıkar.

Avşar Hoca, tabii güzelliklerin yanında Osmaniye'nin geçmişiyle ilgili konularda da yoğunlaşır. Özellikle "Kınık, Çeşmeler, Değirmenler, Yedi Ocak ve İstasyon Caddesi'nde Üç Can..." gibi şiirlerde tarih ve medeniyet unsuru göze çarpar. Avşar, mazide kalan medeniyete ve güzelliklere duyduğu özlemi bu şiirlerinde dillendirir. Bir öğretmen olan Mehmet Avşar, maziden ibret alınmasını ve yaşanan yerin güzelliklerinin farkına varılıp değerinin bilinmesini şiirleriyle topluma öğretmeyi amaçlar. Bugün birçok şehrimizde kaybolan "şehir aidiyeti"ni de bu şekilde okuyuculara gösterir. Şair, şehrine âdeta bir ayna tutarak Osmaniye'yi yoğun bir şekilde işlemiştir. Bu yoğunluktan dolayı çalışmamız; "Mazisiyle Osmaniye", "Osmaniyelinin Destanı: 7 Ocak", "Tabii Güzellikleriyle Osmaniye", "Osmaniye İstasyon Caddesi'nde Üç Can" şeklinde ana başlıklar altında incelenmiş ve alt başlıklarla detaylandırılmıştır.

Hayalî öğelerden uzak duran, yaşadığı hayatın şiirini yazan Avşar Hoca'nın yaşadığı mekânı da farklı yönleriyle şiirlerine taşıdığı görülmektedir. Bu mekânların merkezinde ise Osmaniye yer alır. Avşar; Osmaniye'nin kadim ve yakın tarihini, coğrafyasını gözler önüne serer. Şair; bu yerleri, madde boyutundan mana boyutuna geçirir ve buralara simgesel anlamlar kazandırır. Zaman zaman da zihniyetini buralara yansıtır. Bu şiirlerin özellikle tabiatla alakalı olanlarında sadece görme duyusuna değil beş duyuya birden hitap eden Avşar, okuyucunun belleğinde şehri somutlaştırır. Şairin tasvirlerinde ise tabiat, durağanlığın ötesinde sürekli hareket hâlinindedir.

Şehir kimliğinin toplumun da özü olduğunu bilen Avşar'ın şiirlerinde Osmaniye'ye ait unsurlar, "Suya Gazel" şiiri dışında olumlu olarak işlenmiştir. Bu şiirde ise yarım asır önce yaşanan su sıkıntıları hem eleştiriyle hem de mizahla dile getirilir. Bunların yanı sıra Avşar'ın hayran olduğu Osmaniye; yeşilliklerin içinde kaybolduğu, bahçelerden ve ağaçlardan evlerin görünmediği, mahalle aralarında ve sokaklarında suların çağladığı, çayında değirmenlerin döndüğü Osmaniye'dir. Bu hususlarla birlikte şair, şehriyle ilgili -seksen yıllık ömründe- şahit olduğu değişimleri şiirine taşır ve böylece şehir belleğine katkı yapar.

Ülkemizdeki birçok şehrin muhtelif şairler tarafından işlendiği malumdur. Gelecekte bu sahada yapılacak şehir incelemeleri birçok açıdan önem arz etmektedir. Bununla beraber günümüzün önemli şairlerinden Mehmet Avşar'ın şiirlerinin de farklı yönleriyle çalışılması elzemdir. Yapılacak çalışmalar hem sosyal hem de edebî hayatımıza katkılar sağlayacak; Avşar Hoca gibi örnek bir şahsiyet ve mühim bir şair edebiyatımızda ve gönüllerde yerini alacaktır.

Kaynakça

- Aba, Veli (2006). *Osmaniye Şair ve Âşıkları Antolojisi*. Osmaniye: Akdeniz Ofset.
- Aça, Mehmet ve Yolcu, Mehmet Ali (2019). Halk Bilgisinin İnanış Temelli Temsilleri. *Halk Bilimi El Kitabı* (ed. Mehmet Aça). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 345-440.
- Arı, Necdet (2018). *Bir Zamanlar Osmaniye*. Osmaniye: Hasret Matbaası.
- Asker, Hüseyin (2019). "Zamana Mühür Vurmak" a Vesile Olmak. *Osmaniye'nin Ulu Çınarı Mehmet Avşar'a Armağan* (haz. Reşat Gürel, Mehmet Fatih Köksal, Tayyib Atmaca). Osmaniye: Hasret Matbaası, 38-40.
- Aslan, Hayrettin (2013). *Osmaniye Belediyesi "Kent Müzesi"*. Osmaniye: Hasret Matbaası.
- Atmaca, Tayyib (2019). Osmaniye'de Bir Ulu Çınar. *Osmaniye'nin Ulu Çınarı Mehmet Avşar'a Armağan* (haz. Reşat Gürel, Mehmet Fatih Köksal, Tayyib Atmaca). Osmaniye: Hasret Matbaası, 124-129.
- Aydoğan, Fatih (2019). *Türk Edebiyatında Şehir Denemeleri (1905-2015)*. Ankara: Gazi Üniversitesi, SBE Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Bachelard, Gaston (2020). *Mekânın Poetikası* (çev. Alp Tümertekin). İstanbul: İthaki Yayınları.
- Cansever, Edip (1998). *Seçme Şiirler*. İstanbul: Adam Yayınları.
- Çakmakçı, Selami (2020). Şiir ve Şehir: Türk Şiirinde İstanbul Sevgisi. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (19), 1-35.
- Doğaner, Ali (2013). *Çukurova Bölgesi Konargöçerlerinde Halk Kültürü ve Edebiyatı*. Adana: Çukurova Üniversitesi SBE Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Garip, Recep (2016). *Şiir ve Medeniyet*. Kayseri: İncir Yayıncılık.
- Gökşen, Cengiz ve Çetinkol, Mehmet (2021). *Mehmet Avşar/ Hayatı, Sanatı ve Şiirleri*. Osmaniye: Hasret Matbaası.
- Gökşen, Cengiz ve Gökşen, Rukiye (2016). "Dağ"ın Türkülere Mitik Bir Öge Olarak Yansımaları. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (57), 1599-1618.
- Gökşen, Cengiz ve Temiz, Murat (2019). Kürtün'de Değirmen Kültürüne Dair Terminolojik Bir Değerlendirme. *1st. International Language and Literature Congress*, 6-8 November 2019, (ed. Bülent Kırmızı). Konya: Aybil Yayınları, 114-126.
- Gürel, Reşat (2019). Avşarca Sevgi. *Osmaniye'nin Ulu Çınarı Mehmet Avşar'a Armağan* (haz. Reşat Gürel, Mehmet Fatih Köksal, Tayyib Atmaca). Osmaniye: Hasret Matbaası, 106-109.
- Hasköy, Elif (2019). *Osmaniye'nin Sosyo-kültürel ve Ekonomik Yapısı (1923-1950)* Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi SBE Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- İpek, İsmet (2009). *Osmaniyeli*. Osmaniye: Hasret Matbaası.
- İpek, İsmet (2013). *Osmaniyeli Kuvayimilliyeciler: Çeteler*. Osmaniye: Akdeniz Ofset.
- İpek, İsmet (2019). *Osmaniye'de 60'lı Yıllar*. Osmaniye: Hasret Matbaası.
- Kafesoğlu, İbrahim (2016). *Selçuklular ve Selçuklu Tarihi Üzerine Araştırmalar*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Kaplan, Mehmet (1997). *Kültür ve Dil*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

- Kâşgarlı Mahmud (2018). *Dîvânu Lugâti't-Türk (Giriş-Metin-Çeviri-Notlar-Dizin)* (haz. Ahmet B. Ercilasun- Ziyad Akkoyunlu). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Koç, Erdem (2008). *Osmaniye'nin Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapısı*. Adana: Nobel Yayın ve Dağıtım.
- Narlı, Mehmet (2007). *Şiir ve Mekân*. Ankara: Hece Yayınları.
- Öztelli, Cahit (1962). *Köroğlu ve Dadaloğlu*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- Payaslı, Volkan (2017). Fransız İşgalinde Osmaniye (Cebel-i Bereket) ve Rahime Hatun Üzerine Bir Değerlendirme. *Atatürk Yolu Dergisi*, 16 (61), 269-308.
- Sakaoğlu, Saim (2012). *Karaca Oğlan*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Tanpınar, Ahmet Hamdi (2016). *Yahya Kemal*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Tural, Sadık (1993). Edebiyat Eseri ile Çevre Arasındaki Bağlar. *Türk Edebiyatında Tabiat* (ed. Şükrü Elçin). Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını, 3-4.
- Türkçe Sözlük* (1988). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Yavuz, Emre (2020). *Arif Nihat Asya'nın Şiirlerinde Şehir ve Medeniyet*. Kastamonu: Kastamonu Üniversitesi SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Yolcu, Mehmet Ali (2014). Kutsalın Yeniden Üretimi: Kutsal Su İnançları ve Hacıbektaş Zemzem Çeşmesi. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3 (8), 93-102.
- Yurtsever, Cezmi (2009). *Osmaniye Tarihi*. Adana: Ekrem Matbaası.
- Yüksel, Süheyla (2012). Yahya Kemal'in Şiirinde Bir Duygu İfadesi Olarak "Yaz" ve "Geçmiş Yaz" Üzerine. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, (31), 337-352.

Elektronik Kaynakça

<https://osmaniye.ktb.gov.tr/TR-60829/kaleler.html>(Erişim tarihi: 08. 02. 2021).

<https://osmaniye.ktb.gov.tr/TR-60790/cografya.html>(Erişim tarihi: 08. 02. 2021).

Kaynak Kişi

(K.K.): Mehmet AVŞAR, 1941, Osmaniye-Kırmacılı, Yüksek İslam Enstitüsü Mezunu, Öğretmen ve Millî Eğitim Müdürlüğü Emeklisi, Osmaniye-Kaynak Kişinin Evi, 05.02.2021-16.06.2021.

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research

|| Sayı/Issue 5 (Ağustos/August 2021), s. 282-291.
|| Geliş Tarihi-Received: 25.06.2021
|| Kabul Tarihi-Accepted: 09.08.2021
|| Araştırma Makalesi-Research Article
|| ISSN: 2687-5675
|| DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.957725

Türkçe Sözlük'te +sX Ekinin Kullanımı ve Art Zamanlı Bir Bakış

The Use of sX Suffix in Turkish Dictionary and A Diachronic Overview

Gizem KORKUT*

Öz

Bu çalışmada; Türkçenin tarihi dönemlerinde kullanılan +sXg ve bu ekin günümüz Türkçesindeki şekli olan +sX gramer kitaplarında tanımlanmaya çalışılmıştır. Türkçenin tarihi dönemlerinde +sX ekinin büyük çoğunlukla benzerlik anlamını vermede kullanıldığı tespit edilmiştir. Ekin en eski şekli +slg ve +çlg olup Karahanlı Türkçesine kadar bu şekliyle geldiği görülmüştür. Harezmi döneminden itibaren ekte değişiklikler söz konusudur. Ekin, Harezmi döneminde +sl; Kıpçak döneminde +sl ve +sly; Çağataycada +sl; Eski Anadolu Türkçesinde +sl şeklinde kullanıldığı tespit edilmiştir. Ek; son sesinin düşmesiyle +sl halini almış, günümüz Türkçesine kadar gelmiş ve Türkiye Türkçesindeki ünlü uyumunun sonucunda +sX şeklini almıştır. Ekin, Türkiye Türkçesindeki şekilleri için Türk Dil Kurumu'nun yayınladığı on birinci basım *Türkçe Sözlük* kullanılmıştır. *Türkçe Sözlük*'te tanımlanan sözcükler aracılığıyla ekin günümüzde sözcük türetmedeki işlevi tespit edilmiştir. Tespit edilen sözcüklerden hareketle +sX eki Türkiye Türkçesindeki sözcüğe yüklediği anlama göre; benzerlik ifadesi taşıması, terim ve takım adı oluşturma bakımından üç başlık altında sınıflandırılmıştır. Ekin 120 sözcükle en çok benzerlik ifadesi taşıyan sözcük türetmede kullanıldığı tespit edilmiştir. Benzerlik ifadesi taşıyan sözcükler; bitki, bir durum, cinsiyet, değerli taş, edebiyat, eğlence, eşya, geometrik şekil, gökyüzü, hayvan, maden, meyve ve sebze, organ, renk, sanat, tahıl, tat, yapı ve inşaat malzemeleri, yiyecek olmak üzere 19 başlık altında verilmiştir. Anatomiden 6, bitki biliminden 5, astronomiden 3, dilbilimden 3, biyoloji, diploması ve tıp alanından 1 olmak üzere 7 farklı alanda terim türetmede kullanıldığı tespit edilmiştir. Ekin; deniz hayvanı takımı, genel hayvan takımı, parazit ve kuş takımı olmak üzere 4 hayvan takımına ad vermede kullanıldığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Türkçesi, biçimbilgisi, addan ad yapan ek, +sX.

Abstract

In this study; the +sXg suffix used in the historical periods of Turkish and the +sX suffix with its use in today's Turkish have been witnessed in grammar books. It has been determined that the suffix in Old Turkish is mostly used to mean similarity. The oldest form of the crop is +slg and +çlg and it has been seen that it came in this form until Karahanlı Turkish. There are some changes in the annex since the Harezmi period. In the Harezmi period +sl; In the Kipchak period +sl and +sly; +Sl in Chagatai; It has been determined that it is used as +sl in Old Anatolian Turkish. Additional; With the fall of the last voice, it became +sl, reached today's Turkish and became +sX as a result of its famous harmony in Turkey Turkish. The eleventh edition Turkish Dictionary is used for the forms of Ekin in Turkey Turkish. The

* Arş. Gör., Munzur Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, e-posta: gizemkorkut@munzur.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3408-2545>.

function of the suffix in word derivation has been determined by means of the words witnessed in the Turkish Dictionary. Based on the detected words, the suffix +sX according to the meaning it attributes to the Turkish word; It is classified under three headings in terms of having similarity expressions, creating terms and team names. It has been detected that this suffix derives 120 words in the sense of similarity. Plant, case, gender, gemstone, literature, entertainment, goods, geometric shapes, sky, animal, mineral, fruit and vegetables, organ, color, art, cereal, flavor, construction and building materials, and food are listed under the name of title 19. This suffix has been used in 6 different fields to derive the term 6 anatomy, 5 plant science, astronomy 3, linguistics 3, biology, diplomacy and medicine 1. This suffix has been observed to be used to name 4 animal teams: marine animal team, general animal team, parasite and bird team.

Key Words: Turkey Turkish, morphology, deriving noun from noun affix, +sX.

Giriş

Dilin değişim ve gelişim içinde oluşu eklerin tarihî dönemlerden günümüze gelişinde değişikliğe uğramasına vesile olmuştur. Tarihî dönemler boyunca eklerde fonetik ve morfolojik olarak aşamalı değişiklikler söz konusudur. Eklerde bu değişikliklerin yanı sıra işlekliliğinde daralma veya kullanımdan düşme gibi durumlar da görülmektedir. En eski biçiminin +sİğ/+çİğ olarak tespit edildiği +sX ekinin son sesinde düşme ve +sU şeklinde alt biçimbirimlerinde çeşitlilik meydana gelmiştir.

Tarihî dönemlerden günümüze ulaşırken Türkçede ekler çoğunlukla *yapım* ve *çekim ekleri* olmak üzere iki başlık altında değerlendirilmektedir. *Addan ad*, *addan eylem*, *eylemden ad*, *eylemden eylem* olmak üzere dört grubuna ayrılan yapım ekleri arasında +sX eki, *addan ad yapan ek* kategorisinde yer almaktadır. Çalışmaya konu olan +sX eki; kök veya gövdelere eklenerek yeni fiil ve isim oluşturulmada kullanılmaktadır. Bu çalışmada +sX ekine sözcüklere yüklediği anlam ve işlev açısından bakılmıştır. Çalışmada +sX ekinin işlevsel yönünü ortaya koymada veri tabanı olarak Türk Dil Kurumu tarafından yayımlanan on birinci basım *Türkçe Sözlük* kullanılmıştır.

1. Türkçenin Tarihî Dönemlerinde +sİğ/+çİğ Eki Hakkında

Araştırmamıza konu olan *addan ad* türeten +sX eki; Eski Türkçede +sİğ şeklinde benzerlik anlamını vermek için kullanılmıştır. *Gabain*; genellikle ekin +sığ, +siğ olarak ve ikincil olarak +çİğ, +çİğ 'gibi, benzer' anlamlarında kullanıldığını belirtmiştir (1988: 48). Erdal, +sıg ekinin adlara eklenerek 'benzer veya benzemeye çalışmak' anlamına gelen sıfatlar yaptığını belirtmiş ve *öñi+sıg* 'seçkin', *adin+sıg* 'farklı', *bar+sıg* 'varmış gibi' örnekleriyle de ekin kullanımını göstermiştir (2004: 146). Banguoğlu, +sıg ekinin Eski Türkçede benzerlik anlamında sıfatlar yapan çok işlek olmayan bir ek olduğundan bahsetmiştir (2011: 199). Ergin +sX eki için 'benzerlik ve gibilik' anlamları taşıdığını, çok işlek kullanılmadığını ve Eski Anadolu Türkçesi döneminde *ayruğ+sı* örneğinde görüldüğü gibi ekin düz ünlülü olduğunu belirtmiştir (2012: 170). Clauson, +sİğ ekinin benzerlik bildirdiğini *er < ersig* 'erkek gibi' (2007: 189) örneğiyle vermiş ve bu ekin işlek olarak kullanılmadığını ifade etmiştir.

Gabain; Eski Türkçe döneminde +sİğ eki için *adinçig < *adinç + sıg* 'olağanüstü, harika, şaşılabilir', *korkinçig < korkinç+sıg* (2000: 81), *küsençig < küsenç+çig* 'arzu edilen, istenen' (1988: 48) örneklerini vermiştir. Tekin; bu ek için *yılsig* 'refah içinde, müreffef, zengin, mutlu' (2003: 84). *Yılsig* sözcüğü için farklı okumalar mevcuttur (bkz. Uçar 2017). Tekin, sözcüğü *yılsig* olarak okumasının sebebini tasvirî bir *yıl köküne +sıg ekinin eklenmesiyle açıklamıştır (2003: 84).

Karahanlı döneminde Eski Türkçede olduğu gibi ekin +sıg/+sig şeklinin yanı sıra +çığ/+çig şeklinin de bulunduğunu belirten Hacıeminoğlu; bu ekin isimlere eklenerek 'benzer, gibi' işlevinde kullanılan yeni sözcükler türettiğini belirtmiştir (2019: 15).

Ali erdi munda basakı talu / Kür ersig yürekliğ menşesi tolu "Seçkin, cesur, yiğide benzer akıllı Ali vardı." (KB 57).

Hâcib kördi ay toldı kılkı yañı/erende adınsıg kişide öñi "Hâcib Ay Toldı'nın başka insanlarda olduğunu ve bir başka hal ve tavra sahip bulunduğunu gördü." (KB 562).

Könilik özele kesermen işig / Adırmaz men *begsig* ya kulsıg kişig (KB 809). "Ben işleri doğruluk ile hallederim; insanları bey veya kul olarak ayırmam."

Ulugsig küvez kür kişi ol turı / Küniçe kodı ol küvezlik kurı (KB 1706). "Büyüklik taslayan, kibirli ve küstah adam tatsız ve sevimsiz olur; kibirli insanın itibarı günden güne azalır."

Karañku titigsig bu bürk ev içi / Yaruttı yaşık birle erklig küçi (KB 3723). "Bu kubbe evin içi balçıktan yapılmıştır ve karanlıktır; onun hâkim kudreti bunu güneş ile aydınlattı."

Toparlı; Harezmi Türkçesinde ekin +sı/+si olarak kullanıldığını *ağır+sı* 'ağırca', *artuk+sı* 'fazlaca' örnekleriyle belirtmiştir (1992: 21). *Kündüz artuqsı ʾaʾāt kılmağı erdi* "Gündüz çok ibadet yapmadı" (NF 413/9).

Karamanlıoğlu, Kıpçak Türkçesinde ekin +sı, +sıy şeklinde kullanıldığını belirtmiştir (1994: 33). Codex Cumanicus'ta *agırsıy bile~avırsı bile* 'hürmetli, hürmete değer' (CC 31a) şeklinde geçmektedir.

Eckmann; Çağatay Türkçesinde ekin +sI şeklinde olduğunu belirtmiş ve *ağırsı* 'saygı, itibar, misafirperverlik', *artuqsı* 'fazla, çok', *ayruqsı* 'farklı, muhtelif' (2017: 51) örneklerini vermiştir.

Gülsevin; Eski Anadolu Türkçesinde ekin +sI şeklinde kullanıldığını *artuqsı*, *ayruqsı* örneklerini vererek ifade etmiştir (2017: 129). *Tarama Sözlüğü*'nde *ersi* 'er gibi' (TaS 2019 VII: 256) maddesinde benzerlik ifadesi yüklenmiş şekliyle geçmektedir.

Türkçenin tarihî dönemlerine baktığımızda ekin düz-dar ünlülü olduğunu ve genellikle de ekin art ünlülü kullanıldığını görmekteyiz. Günümüz Türkçesiyle işlevinin benzer olduğunu ve ekin tarihî dönemlerde de *benzerlik* anlamı vermede kullanıldığını söyleyebiliriz.

2. Türkiye Türkçesinde +sX Eki Hakkında

Ekin gelişimiyle ilgili araştırmacılar çeşitli görüş belirtmişlerdir. Ergin, +sX ekinin Batı Türkçesinde -sı, -si ekinin -g ve -ğ'nun düşmesi sonucunda -sıg, -sig'den gelmiş olduğunu söylemiştir (2012: 171). Korkmaz; Eski Türkçedeki addan fiil türeten +sI- ekiyle fiilden ad türeten -g ekinin kaynaşmasından oluşan +sIg birleşik ekinin tarihî gelişme sürecinden geçmiş kalıntısı durumunda olan bir ek olduğunu ifade eder (2019: 139). Brockelmann; ekin -g/-ğ düşmesi sonucunda +sX şeklini aldığını söylemiştir (1954: 136). Tarihî dönemlerdeki söz sonundaki -g/-ğ seslerinin düşmesi oldukça sık rastlanan bir ses olayı olmakla birlikte bu ekin de böyle bir düşme sonucunda oluşmuş olması muhtemeldir.

Banguoğlu, ekin +(I)msI ekinden daha fazla adlaştırma yapmaya uygun olması sebebiyle +(I)msI ekine nazaran daha işlek kullanıldığını belirtmiştir (2011: 199). Hatipoğlu; +sX ekinin ad soylu sözcüklere eklenerek 'benzer ve gibi' anlamı yüklediğini belirtmiştir (1981: 139). Gencan; +imsi ekinin bir maddesi şeklinde +si olarak da

kullanıldığını belirterek +imsi ekiyle aynı işlevde olduğunu ifade etmiştir (1979: 184). Eker; ekin benzerlik ifade ettiğini, kullanım sıklığının düşük olduğunu ve +msI ekiyle ilişkili olduğunu ifade etmiştir (2017: 274). Deny; kullanımı sınırlı olan, bazı sıfatlara eklenebilen ve eklendiği sözcüğe benzerlik anlamı katan +msI, +mtrAk ekleriyle birlikte +sI'ya yer vermiştir. Deny; ekin *k, k̄, n* ve *l'*den sonra +sI biçiminde eklendiğini ve bazen de *e* veya *a* ünlülerinden sonra bu şekilde eklendiğini söylemiştir (2012: 299). Korkmaz; ekin benzerlik, yakınlık, andırma gösteren sıfatlar türettiğini ve benzerlik dışında coğrafi ve botanik terimlerini Türkçeleştirmede, takım ve aile adları oluşturmada kullanıldığını belirtmiştir (2019: 140). Ramstedt; öncelikle ekin yalnızca Tunguzca ve Korecede kullanılan -si ekinden ayrı tutulması gerektiğini söylemiş ve çalışmanın konu edindiği +sI ekini ikinci bir varyasyon olarak göstermiştir. Son ek olarak isim türetmede kullanılan bu ek için *kušluğ* 'köle gibi', *temirsi* 'demir gibi' örneklerini vermiştir (Ramstedt 1952: 162). Räsänen; -si ve -su ortak başlığı altında eki vermiştir. Türkçede *kara-su* 'siyahımsı' olarak kullanıldığını söylemiştir (Räsänen 1957: 110).

3. Türkçe Sözlük'te +sX Ekinin Kullanımı

Türkçe Sözlük'teki 147 sözcüğü türetmede +sX ekinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu tespit edilen sözcükler; benzerlik anlamı karşılayan sözcük oluşturmada, terim oluşturmada ve bir hayvan takımı oluşturmada kullanılmak üzere 3 başlıkta sıralanmıştır. *Terliksi* sözcüğüne hem benzerlik hem de takım adı anlamında kullanılan sözcük türetmesi açısından iki başlıkta da yer verilmiştir.

3.1. +sX Ekiyle Oluşturulmuş ve Benzerlik İfadesi Taşıyan Sözcükler

Bu başlık altında 120 sözcük tespit edilmiştir. Tespit edilen tüm sözcükler tek sözcükten oluşmaktadır. *Benzerlik ifadesi taşıyan sözcükler* % 81,63 oranıyla en çok sözcük sayısına sahip başlıktır. Çalışmanın önceki bölümünde gramer kitaplarında +sX ekinin çoğunlukla benzerlik ifadesi taşıyan sözcükler türettiği bilgisi verilmiştir ve bu çalışmada bu bilgiyle örtüşen bir sonuç elde edilmiştir.

3.1.1. Bitki ve Bitkiyle İlgili Adlara Eklenerek Benzerlik Anlamı Oluşturan +sX Eki:

ağaçsı 'ağacı andıran ağaca benzeyen ağaç gibi ağacımsı', **çiçeksi** 'çiçeği andıran, çiçeğe benzeyen, çiçek gibi, çiçeğimsi', **dalsı** 'dalı andıran, dala benzeyen, dal gibi', **dikensi** 'dikene benzer, dikenini andıran, diken gibi, dikenimsi', **hardalsı** 'hardala benzeyen, hardalı andıran, hardal gibi, hardalımsı', **kabuksu** 'kabuğu andıran, kabuğa benzeyen, kabuk gibi, kabuğumsu', **kamışsı** 'gövdesi kamış gibi boş ve boğumlu olan', **kozalaksı** 'kozalağa benzeyen, kozalak görünüşünde olan, kozalak gibi, kozalağimsi', **susamsı** 'susamı andıran, susama benzeyen, susam gibi', **topraksı** 'toprağı andıran, toprağa benzeyen, toprak gibi', **yapraksı** 'yaprak görünüşünde olan'.

3.1.2. Bir Durum İle İlgili Adlara Eklenerek Benzerlik Anlamı Oluşturan +sX Eki:

alaysı 'alayı andıran, alaya benzeyen, alay gibi, alayimsi', **aptalsı** 'aptal gibi, aptala benzer aptalımsı', **ayrıksı** 'alışagelmış töre ve davranışlara aykırı olan eksantrik', **bulanıksı** 'bulanık gibi, biraz bulanık', **büyüküsü** 'büyüğü andıran', **şeytansı** 'şeytanı andıran, şeytana benzeyen, şeytan gibi, şeytanımsı', **tıpkısı** 'aynı', **yabansı** 'acaip'.

3.1.3. Cinsiyet Adlarına Eklenerek Benzerlik Anlamı Oluşturan +sX Eki:

kadınsı 'kadına benzer, kadın gibi, kadınımsı', **erkeksi** 'erkeği andıran, erkeğe benzeyen, erkek gibi, erkeğimsi, maskülen'.

3.1.4. Değerli Taş Adlarına Eklenerek Benzerlik Anlamı Oluşturmada Kullanılan +sX Eki:

sedefsi 'sedefi andıran, sedefe benzeyen, sedef gibi, sedefimsi', **zümrütsü** 'zümrüdü andıran, zümrüde benzeyen, zümrüt gibi'.

3.1.5. Edebiyat İle İlgili Terimlere Eklenerek Benzerlik Anlamı Oluşturmada Kullanılan +sX Eki:

destansı 'destan niteliğinde olan, destana benzeyen, destan gibi, destanımsı, destani, epik', **masalsı** 'masalı andıran, masala benzeyen, masal gibi, masalımsı', **mizahsı** 'mizahı andıran, mizaha benzeyen, mizah gibi, mizahımsı', **ozansı** 'şairimsi', **romansı** 'romanı andıran, romana benzeyen, roman gibi, romanımsı', **şiirsi** 'şiiri andıran, şiire benzeyen, şiirimsi'.

3.1.6. Eğlence Adlarına Gelerek Benzerlik Anlamı Oluşturan +sX Eki:

karnavalsı 'karnavalımsı'.

3.1.7. Eşyalara Eklenerek Benzerlik Anlamı Oluşturmada Kullanılan +sX Eki:

bezsi 'bezi andıran, beze benzeyen, bez gibi, bezimsi', **camsı** 'cam gibi saydam olan, cama benzeyen', **ipeksi** 'ipeğe benzer, ipek gibi, ipeğimsi', **ipliksi** 'ipliği andıran, ipliğe benzeyen, iplik gibi, ipliğimsi', **ipsi** 'ipi andıran, ipe benzeyen, ip gibi', **kağıtsı** 'kâğıdı andıran, kâğıda benzeyen, kâğıt gibi, kâğıdımsı', **merceksi** 'merceği andıran, merceğe benzeyen, mercek gibi', **mızraksı** 'mızrağa veya mızrak ucuna benzeyen', **taraksı** 'tarağı andıran, tarağa benzeyen, tarak gibi', **süngersi** 'sünger gibi gözenekleri olan, süngere benzeyen, süngerimsi', **terliksi** 'terlik biçiminde olan', **pulsu** 'pula benzeyen, pul gibi olan'.

3.1.8. Geometrik Şekillere Benzerlik Anlamı Oluşturmada Kullanılan +sX Eki:

billursu 'billuru andıran, billura benzeyen, billur gibi, billurumsu, kristaloit', **çanaksı** 'çanağı andıran, çanağa benzeyen, çanak gibi', **çembersi** 'çemberimsi', **çengelsi** 'çengeli andıran, çengel biçimli, çengelimsi', **külahsı** 'külahı andıran, külaha benzeyen, külah gibi, külahımsı', **piramitsi** 'piramide benzeyen, piramidi andıran, piramidimsi'.

3.1.9. Gökyüzü İle İlgili Adlara Gelerek Benzerlik Anlamı Oluşturan +sX Eki:

yıldızsı 'yıldızı andıran, yıldıza benzeyen, yıldız gibi, yıldızımsı'.

3.1.10. Hayvan ve Hayvanlarla İlgili Adlara Eklenerek Benzerlik Anlamı Oluşturan +sX Eki:

aslansı 'aslanımsı aslana benzeyen aslan gibi aslanımsı', **eşeksi** 'eşeği andıran, eşeğe benzeyen, eşek gibi, eşeğimsi', **filisi** 'filini andıran, file benzeyen, fil gibi', **horozsu** 'horozu andıran, horoza benzeyen, horoz gibi, horozumsu', **ibiksi** 'ibiği andıran, ibiğe benzeyen', **hayvansı** 'hayvanı andıran, hayvana benzeyen, hayvan gibi, hayvanımsı', **gagamsı** 'gagayı andıran, gagaya benzeyen, gaga gibi', **gümüşsü** 'gümüşü andıran, gümüşe benzeyen, gümüş gibi, gümüşümsü', **boynuzsu** 'boynuzu andıran, boynuzla benzeyen, boynuz gibi, boynuzumsu', **tavuksu** 'tavuğu andıran, tavuğa benzeyen, tavuk gibi', **örümceksi** 'örümcek ağı gibi ince ve seyrek dokulu olan',

3.1.11. Maden Adlarına Eklenerek Benzerlik Anlamı Oluşturan +sX Eki:

altınsı 'altını andıran altına benzeyen altın gibi altınımsı', **bakırsı** 'bakırı andıran bakıra benzeyen bakır gibi bakırımsı', **çeliksi** 'çeliğe benzeyen, çeliği andıran, çelik gibi', **kalaysı** 'kalayı andıran, kalaya benzeyen, kalay gibi', **kromsu** 'kromu andıran, kroma benzeyen, krom gibi', **kumsu** 'kumu andıran, kuma benzeyen, kum gibi', **kurşunsu**

'kurşunu andıran, kurşuna benzeyen, kurşun gibi, kurşunumsu', **kükürtsü** 'kükürdü andıran, kükürde benzeyen, kükürt gibi, kükürdümsü', **platinsi** 'platini andıran, platine benzeyen, platin gibi, platinimsi', **madensi** 'madene benzeyen, madeni andıran, maden gibi, madenimsi', **metalsi** 'metallerin fiziksel özelliklerini, metal olmayan öğelerin ise kimyasal özelliklerini taşıyan element, madensi, metaloit', **kömürsü** 'kömürü andıran, kömüre benzeyen, kömür gibi, kömürümsü'.

3.1.12. Meyve ve Sebze Adlarına Eklenerek Benzerlik Anlamı Oluşturan +sX Eki:

armutsu 'armudu andıran armuda benzeyen armut gibi armudumsu', **bademsi** 'bademi andıran, bademe benzeyen, badem gibi', **bibersi** 'biberi andıran, bibere benzeyen, biber gibi, biberimsi', **çileksi** 'çileği andıran, çileğe benzeyen, çilek gibi, çileğimsi', **karpuzsu** 'karpuzu andıran, karpuz benzeyen, karpuz gibi, karpuzumsu', **kavunsu** 'kavunu andıran, kavuna benzeyen, kavun gibi, kavunumsu', **mantarsı** 'mantarı andıran, mantara benzeyen, mantar gibi, mantarimsi', **muzsu** 'muz andıran, muza benzeyen, muz gibi, muzumsu', **odunsu** 'odunu andıran, oduna benzeyen, odun gibi, odunumsu', **soğansı** 'soğanı andıran, soğana benzeyen, soğan gibi, soğanımsı', **portakalsı** 'portakalı andıran, portakala benzeyen, portakal gibi, portakalımsı'.

3.1.13. Organ ve Organlarla İlgili Adlara Eklenerek Benzerlik Anlamı Oluşturan +sX Eki:

ayaksı 'ayağı andıran ayağa benzeyen, ayak gibi', **balgamsı** 'balgamı andıran, balgama benzeyen, balgam gibi', **beyinsi** 'beyni andıran, beyne benzeyen, beyin gibi', **böbreksi** 'böbrek biçiminde olan', **iliksi** 'iliği andıran, iliğe benzeyen', **kemiksi** 'kemiği andıran, kemiğe benzeyen, kemik gibi, kemiğimsi', **kirpiksi** 'kirpiği andıran, kirpiğe benzeyen, kirpik gibi', **tırnaksı** 'tırnağı andıran, tırnağa benzeyen, tırnak gibi', **parmakası** 'elin parmaklarını andırır biçimde olan', **sümüksü** 'sümük özelliğinde olan, sümüğe benzer, sümük gibi, sümüğümsü', **zarsı** 'zarı andıran, zara benzeyen, zar gibi, zarımsı'.

3.1.14. Renk Adlarına Eklenerek Benzerlik Anlamı Oluşturan +sX Eki:

eflatunsu 'eflatunumsu', **kızılısı** 'kızılımsı'.

3.1.15. Sanat İle İlgili Adlara Gelerek Benzerlik Anlamı Oluşturan +sX Eki:

resimsi 'resmi andıran, resme benzeyen, resim gibi'.

3.1.16. Tahıl Adlarına Eklenerek Benzerlik Anlamı Oluşturan +sX Eki:

buğdaysı 'buğdayı andıran, buğdaya benzeyen, buğday gibi, buğdayımsı', **bulgursu** 'bulguru andıran, bulgura benzeyen, bulgur gibi, bulgurumsu', **mercimeksi** 'mercimeği andıran, mercimeğe benzeyen, mercimek gibi', **pirinçsi** 'pirinç andıran, pirinçe benzeyen, pirinç gibi'.

3.1.17. Tat İle İlgili Adlara Gelerek Benzerlik Anlamı Oluşturan +sX Eki:

bayatsı 'bayatlamaya başlamış', **buruksu** 'buruğa benzer, buruk gibi', **yanıksı** 'biraz yanık olan'.

3.1.18. Yapı ve İnşaat Malzemelerine Eklenerek Benzerlik Anlamı Oluşturan +sX Eki:

anıtı 'anıtı andıran, anıta benzeyen, anıt gibi, anıtımsı, abidemsi', **basamaksı** 'basamağı andıran, basamağa benzeyen, basamak gibi', **balkonsu** 'balkonu andıran, balkona benzeyen, balkon gibi, balkonumsu', **betonsu** 'betonu andıran, betona benzeyen, beton gibi, betonumsu', **kilsı** 'kili andıran, kile benzeyen, kil gibi', **kireçsi** 'kireci andıran, kirece benzeyen, kireç gibi, kireçimsi', **kümbetsi** 'kümbeti andıran, kümbete benzeyen', **merdivensi** 'merdiveni andıran, merdivene benzeyen, merdiven gibi, merdivenimsi',

mermersi 'mermeri andıran, mermere benzeyen, mermer gibi, mermerimsi', **taşsı** 'taşı andıran, taşa benzeyen, taş gibi, taşimsi'.

3.1.19. Yiyecek Adlarına Eklenerek Benzerlik Anlamı Oluşturan +sX Eki:

ekmeksi 'ekmeği andıran, ekmeğe benzeyen, ekmeğin gibi, ekmeğimsi', **hamursu** 'hamuru andıran, hamura benzeyen, hamur gibi, hamurumsu', **peynirsi** 'peyniri andıran, peynire benzeyen, peynir gibi, peynirimsi', **zeytinsi** 'zeytini andıran, zeytine benzeyen, zeytin gibi, zeytinimsi', **unsu** 'un gibi olan, unu andıran', **yağsı** 'yağı andıran, yağa benzeyen, yağ gibi, yağimsi'.

3.2. +sX Ekiyle Oluşturulmuş ve Terimler

Tespit edilen sözcükler arasında % 13,60'ı bu başlığa aittir. Anatomiden 6, bitki bilimden 5, astronomiden 3, dilbilimden 3, biyoloji, diploması ve tıp alanından 1 olmak üzere 20 sözcüğün +sX ekiyle türetildiği tespit edilmiştir.

3.2.1. Anatomi Terimi Oluşturmada Kullanılan +sX Eki:

ağsı 'ağ görünüşünde olan, ağ gibi örülmüş olan', **çanaksı hücreler** 'salgılanacağı zaman şişen ve belirli bir büyüklüğe geldiklerinde içlerindeki sıvı salgısını boşaltan bez hücreleri', **kemiksi bölge** 'kıkırdağın kemiğe dönüşmekte olduğu kemik tabakası', **kirpiksi cisim** 'gözdeki damar tabakasının ön dış bölümü', **örümceksi zar** 'beyni ve omuriliği örten sert zar ile ince zar arasında bulunan ağ gibi ince, seyrek dokulu zar', **tırnaksı kemik** 'göz çukurunun iç çeperinde bulunan, küçük, dört köşe ince bir çift kemik'.

3.2.2. Astronomi Terimi Oluşturmada Kullanılan +sX Eki:

ayrık ay 'ay yörüngesindeki enberi noktasından art arda iki geçişi arasındaki süre', **ayrık yıl** 'yerin kendi yörüngesindeki günberi noktasından art arda iki geçişi arasındaki süre', **bulutsu** 'uzayda gaz ve toz bulutu, nebülöz'.

3.2.3. Bitki Bilimi Terimi Oluşturmada Kullanılan +sX Eki:

buğdaysı meyve 'çok ince olan kabuğu, zarından ayrılmayacak derece kaynaşmış olan, tohum izlenimi veren bir kuru meyve bir kuru meyve, buğdaysı tane, buğdaysı tohum', **buğdaysı tane** 'buğdaysı meyve', **buğdaysı tohum** 'buğdaysı meyve', **incirsi meyve** 'gerçek bir meyve olmayan, yumurtalıklardan değil çiçeklikten oluşan incire benzer meyve', **köksü** 'ciğer otlarında ve yosunlarda kökü andıran, bitkinin tutunmasına yarayan bölüm'.

3.2.4. Biyoloji Alanında Terim Oluşturmada Kullanılan +sX Eki:

sümüksü zar 'burun boşluklarını yutağa kadar kaplayan sümük doku'.

3.2.5. Dilbilimi Alanında Terim Oluşturmada Kullanılan +sX Eki:

damaksı 'boğumlanma noktası damakta bulunan ses', **eylemsi** 'fiilimsi', **gırtlaksı** 'gırtlakta boğumlanan ses'.

3.2.6. Diplomatik Terim Oluşturmada Kullanılan +sX Eki:

ülmatomsu 'ülmatomu andıran, ülmatoma benzeyen, ülmatom gibi'.

3.2.7. Tıp Alanında Terim Oluşturmada Kullanılan +sX Eki:

örümceksi ben 'sirozun yol açtığı, yüzde ve gövdede görülen kırmızımsı, örümcek biçiminde damar genişlemesi'.

3.3. +sX Ekiyle Oluşturulmuş ve Takım Adları

Tespit edilen sözcüklerin % 4,76'sı bu başlığa aittir. Bu ek ile oluşturulan 7 takım adının tamamı hayvanlara aittir. Takım adı oluştururken +sX ekinin üzerine +lAr çokluk ekini aldığı ve +sXlAR şeklinde sözcüklere eklendiği tespit edilmiştir. Türkçe Sözlük'te +sX ekinin; deniz hayvanı takımı, genel hayvan takımı, parazit ve kuş takımı oluşturma işlevinde türetimler yapmıştır. Sözcükler arasında en çok parazitlerin adını oluşturmada +sX ekinin kullanıldığı görülmüştür.

3.3.1. Deniz Hayvanı Takımı Oluşturmada Kullanılan +sX Eki:

tulumsular 'tulumlular'.

3.3.2. Genel Hayvan Takım Adları Oluşturmada Kullanılan +sX Eki:

insansı 'insana benzeyen, insanı andıran, insanımsı, antropoit', **insansılar** 'maymunları ve insangilleri içine alan maymunlar alt takımı, insanımsılar, antropoitler'.

3.3.3. Kuş Türü Oluşturmada Kullanılan +sX Eki

leyleksiler 'kuşlar sınıfından leylekler, sümsükgiller, balıkçılar ve flamanları içine alan omurgalı hayvanlar takımı'.

3.3.4. Parazit Takım Adı Oluşturmada Kullanılan +sX Eki:

ipsi solucanlar 'solucanların, çoğu insan ve hayvanlarda asalak olarak yaşayan, ince uzun vücutlu bir sınıfı, ipsiler, iplik solucanlar', **ipsiler** 'ipsi solucanlar', **terliksi** 'terlik biçiminde olan; bütün kirpiklilerden, durgun ve kirli sularda yaşayan, yassı gövdeli, bir hücreli hayvan'.

Sonuç

Çalışmaya konu olan +sX eki hemen hemen her gramer kitabında kendine yer bulmuştur. Eski Türkçede benzer ve gibi anlamlarıyla kullanılan bu ek günümüze geldiğimizde de aynı işlevini korumaktadır. İşlev açısından bir fark olmasa da zaman içerisinde dillerin değişmesinin sonucunda yeni görünüm ve işlev kazanmıştır. Eski Türkçede +slğ ve +çİğ olarak nöbetleşe kullanımı olan bu ek, Karahanlı Türkçesinden sonra değişikliğe uğramıştır. Harezmi dönemi itibarıyla ekin sonundaki ğ ünsüzü düşmüş ve ek +sl ve +sly şeklinde kullanılmaya başlamıştır. Harezmi dönemi itibarıyla de ekin +çİğ kullanımı tespit edilememiştir.

Çalışmada toplamda 147 sözcük yer almaktadır. Türkçe Sözlük'ün taranmasıyla elde edilen sözcükler eklenme sonucunda kazandıkları işlevlere göre benzerlik ifadesi taşıması, terim ve takım adı oluşturması bakımından üç başlık altında sıralanmıştır. Benzerlik anlamı taşıyan ifadeler başlığı, 120'i sözcükle +sX ekinin en çok kullanıldığı başlıktır. Bitki 11, bir durum 8, cinsiyet 2, değerli taş 2, edebiyat 6, eğlence 1, eşya 12, geometrik şekil 6, gökyüzü 1, hayvan 11, maden 12, meyve ve sebze 11, organ 11, renk 2, sanat 1, tahıl 4, tat 3, yapı ve inşaat malzemeleri 10, yiyecek 6 olmak üzere 19 farklı kavram alanında 120 sözcük +sX ekiyle benzerlik anlamı kazanmıştır. Ekin gramer kitaplarında yer alan ve en çok vurgulanan özelliği 'benzerlik' olup bu çalışmada da bu bilgiyle örtüşen bir sonuç elde edilmiştir. Ekin; benzerlik ifadeleri oluştururken *-e aitlik, özgüllük* işlevleri taşıdığı tespit edilmiştir. *Erkeksi, eşeksi, filsi, kadınsı, odunsu* örneklerinde görüldüğü gibi 'ona benzeyen ancak o olmayan' anlamını sözcüğe yüklemiştir.

Ekin terim adı oluşturma işlevi % 13,60 oranla ikinci sırada yer almaktadır. *Anatomiden 6, bitki biliminden 5, astronomiden 3, dilbilimden 3, biyoloji, diplomasi ve tp*

alanından 1 olmak üzere 7 farklı alanda 20 sözcük +sX ekiyle türetilmiştir. Bu sözcüklerin 11'i isnat grubu şeklinde oluşturulmuştur.

Tespit edilen sözcükler arasında % 4,76'sı hayvan takım adı oluşturulmada kullanılmıştır. Bu ek ile oluşturulan takım adlarının tamamı hayvan takım adıdır. Bu 7 sözcüğün 3'ü +sX ile oluşturulmuştur. Geriye kalan 4 sözcük, +sX ekinin üzerine +lAr çokluk ekini alarak +sXlAR şeklinde eklenmesiyle oluşmuştur.

Gramer kitaplarında genellikle ekin çok işlek kullanımının olmadığı görüşü (Banguoğlu 2011: 199, Clauson 2007: 189, Ergin 2012: 171) yer almaktadır. Türkçe Sözlük'teki tüm madde başları değerlendirildiğinde ek % 0,12 oranında sözcük türetmede kullanılmıştır. Türkçe Sözlük'e bakıldığında büyük çoğunlukla *andıran* sözcüğü ve +(1)msl ekinin kullanımıyla madde başlarının tanımlandığını görüyoruz. Ekin işlek olmamasının bir sebebi; +(1)msl, +(1)mt(1)rAk gibi farklı eklerle benzer işlev taşıması olabilir. Sonuç olarak tarihî gelişimi ve işlevi incelenen bu ekin, morfolojik değişime uğradığını ve tarihî dönemlerden farklı olarak terim adı ve takım adı oluşturma gibi yeni işlevler kazandığını söyleyebiliriz.

Kaynakça

- Argunşah, Mustafa ve Güner, Galip (2015). *Codex Cumanicus*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Banguoğlu, Tahsin (2011). *Türkçenin Grameri*. Ankara: TDK Yayınları.
- Brockelmann, Carl (1954). *Osttürkische Grammatik der Islamischen Litteratursprachen Mittelasiens*. Leiden.
- Clauson, Sir Gerard (1972). *An Etimological Dictionary of Pre-Thirteenth Century Turkish*. London: Oxford University.
- Deny, Jeny (2012). *Türk Dil Bilgisi*. (Çev. Ahmet Benzer). İstanbul: Kocabayrak Yayınevi.
- Eckmann, János (2014). *Nehcü'l-Ferâdis, Uştmağların Açık Yolu, Cennetlerin Açık Yolu*. (Çev. Semih Tezcan-Hamza Zülfikar). Ankara: TDK Yayınları.
- Eckmann, János (2017). *Çağatayca El Kitabı*. (Çev. Günay Karaağaç). Ankara: TDK Yayınları.
- Eker, Süer (2017). *Çağdaş Türk Dili*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Erdal, Marcel (1991). *Old Turkic Word Formation, a Functional Approach to the Lexicon, Vol 1*. Wiesbaden.
- Ergin, Muharrem (2011). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Yayınları.
- Gabain, Annemarie von (1988). *Eski Türkçenin Grameri*. (Çev. Mehmet Akalın). Ankara: TDK Yayınları.
- Gencan, Tahir Nejat (1979) *Dilbilgisi*. Ankara: TDK Yayınları.
- Gülsevin, Gürer (2017). *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*. Ankara: TDK Yayınları.
- Hacıeminoğlu, Necmettin (2019). *Karahanlı Türkçesi Grameri*. Ankara: TDK Yayınları.
- Hatipoğlu, Vecihe (1981). *Türkçenin Ekleri*. Ankara: TDK Yayınları.
- Karamanlioğlu, Ali Fehmi (1994). *Kıpçak Türkçesi Grameri*. Ankara: TDK Yayınları.
- Korkmaz, Zeynep (2019). *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*. Ankara: TDK Yayınları.
- Ramstedt, Gustaf John (1952). *Einführung in die altaische Sprachwissenschaft II. Formenlehre*, MSFOu, 104(2).

Räsänen, Martti (1957). *Materialien zur Morphologie der Türkischen Sprachen*. Helsinki: Studia Orientalia. Editit Societes Orientalis Fennicia XXI.

Tekin, Talat (2003). *Orhon Türkçesi Grameri*. İstanbul: Simurg Yayınları.

Toparlı, Recep (1992). *Harezmi Türkçesi*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Türk Dil Kurumu (2019). *Tarama Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.

Türk Dil Kurumu (2019). *Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK Yayınları.

Uçar, Erdem (2017). Köl Tigin (Doğu 26) ve Bilge Kagan (Doğu 21) Yazıtlarındaki nnyILSG İbaresine Üzerine. *Uluslararası Türk Lehçe Araştırmaları Dergisi (TÜRKLAD)*. 1(2), 6-15.

<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10716,yusufhashacibkutadgubiligmustafakacalinpdf.pdf?0> (Erişim Tarihi: 25.06.2021).

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research

|| Sayı/Issue 5 (Ağustos/August 2021), s. 292-298.
|| Geliş Tarihi-Received: 27.07.2021
|| Kabul Tarihi-Accepted: 15.08.2021
|| Araştırma Makalesi-Research Article
|| ISSN: 2687-5675
|| DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.975166

Kül Tégin Yazıtının Kuzey Yüzünde Geçen $Y^1S^1R^1$ Kelimesi Üzerine

On the Word $Y^1S^1R^1$ in the Northern Side of the Kul Tégin Inscription

Mahsun ATŞIZ*

Öz

Kül Tégin Yazıtı, II. Doğu Türk Kağanlığı külliyyatının önemli bir parçasını teşkil eder. 1889 yılında, Rus arkeolog Nikolay Mihayloviç Yadrintsev tarafından bulunan bu yazıtla ilgili geçmişten günümüze kadar pek çok yayım ve okuma yapılmıştır. Yazıtın kuzey yüzünün 10. satırında *öd t(e)ñri $Y^1S^1R^1$ kişi oğlu kop ölg(e)li törüm(i)ş* şeklinde geçen cümlesi de, araştırmacılar tarafından genel olarak iki türlü okunmaktadır. Birinci görüşe göre, buradaki kelime *(a)ys(a)r* olarak okunup "Zaman Tanrısı buyurduğu için insanoğlu hep ölümlü yaratılmış." şeklinde çevrilmelidir. Diğer görüşe göre ise kelimenin doğru okunuşu *y(a)s(a)r* olmalı ve "Zamanı Tanrı yaşar, insanoğlu hep ölümlü yaratılmış." olarak çevrimi daha doğrudur.

Bu makalede, öncelikle Kül Tégin Yazıtının kuzey yüzünde geçen bu kelimenin Wilhelm Radloff, Vilhelm Thomsen, Sergey Yefimoviç Malov, Hüseyin Namık Orkun, Sir Gerard Clauson, Talat Tekin, Muharrem Ergin, Mehmet Ölmez, Ahmet Bican Ercilasun, Osman Fikri Sertkaya, Erhan Aydın gibi araştırmacılarca nasıl ele alındığına ve çevrildiğine yer verilecektir. Daha sonra ise *(a)ys(a)r* şeklinde okumanın doğru olacağı görüşü benimsenecek ve bu okumanın fonetik, morfolojik ve sentaktik gerekçeleri ortaya konacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kül Tégin Yazıtı, *(a)ys(a)r*, *y(a)s(a)r*, *öd t(e)ñri*.

Abstract

The Kul Tégin Inscription is an important monument belonging to Eastern Turkic Khaganate II. Since this monument was found by the Russian archaeologist Nikolai Mikhailovich Yadrintsev in 1889, many publications and readings have been made on it from the past to the present. The sentence *öd t(e)ñri $Y^1S^1R^1$ kişi oğlu kop ölg(e)li törüm(i)ş*, which is in line 10 of the northern side of the Kul Tégin Inscription, is generally read by researchers in two ways. In the first opinion, the word $Y^1S^1R^1$ must be read as *(a)ys(a)r* and translated as "The God of Time has decreed that human being has always been created mortal." In the other opinion, the correct reading of the word must be *y(a)s(a)r* and translated as "Time is owned by God, human being was created only to die."

In this study, firstly, it has been included how this word in the northern side of the Kul Tégin Inscription was interpreted and translated by researchers such as Radloff, Thomsen, Malov, Orkun, Clauson, Tekin, Ergin, Ölmez, Ercilasun, Sertkaya, Aydın. Then, it will be preferred the word to be read as *(a)ys(a)r* and stated phonetic, morphologic and syntactic reasons of this preference.

Keywords: the Kul Tégin Inscription, *(a)ys(a)r*, *y(a)s(a)r*, *öd t(e)ñri*.

* Arş. Gör., Mardin Artuklu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, e-posta: mahsunatsiz@artuklu.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2512-4504>.

Giriş

Kül Tegin Yazıtının kuzey yüzünün 10. satırında geçen $Y^1S^1R^1$ (𐰽𐰺𐰸) kelimesi, Wilhelm Thomsen ve Wilhelm Radloff'tan günümüze kadar $(a)ys(a)r$ veya $y(a)s(a)r/y(a)ş(a)r$ şeklinde okunup değerlendirilmektedir. Mevcut kelime ve içinde bulunduğu cümleyle ilgili nasıl bir okuma ve çeviri yapılacağına dair görüş ayrılıkları söz konusudur. Dolayısıyla konumuzla ilgili belli başlı görüşleri sıralamanın yerinde olacağı kanaatindeyiz.

1. Konuyla İlgili Belli Başlı Görüşler

Wilhelm Radloff bu kelimeyi *yaşar* olarak okur ve şöyle anlamlandırır:

ödtnri jsr kişioğli qop ölgli tırımış "Sadece Tanrı sonsuza kadar yaşar, insanoğlu hep ölümlü yaratılmıştır.¹" (Radloff 1895: 28-29).

Vilhelm Thomsen kelimeyi *yasa-* "düzenle-" şeklinde okumuştur:

öd-tänri jasar, kişi-oyly qop ölügli törümis "Tanrı zamanı düzenler, ama insanoğlu hep ölümlü doğmuştur." (Thomsen 2011: 158-159).

Sergey Yefimoviç Malov aynı kelimeyi *yasar* (*jacap*) olarak çevirmiş ve "Zamanı Tanrı tanzim eder."² şeklinde anlamlandırmıştır (Malov 1951: 33-43).

Hüseyin Namık Orkun mezkûr kelimeyi *yasar* olarak okur:

öd tenri yasar, kişi ogli kop ölügli törümis "Zamanı Tanrı takdir eder; kişioğlu hep ölmek için türemiş." (Orkun 2011: 50-52).

Sir Gerard Clauson *13. Yüzyıl Öncesi Türkçenin Etimolojik Sözlüğü* adlı eserinde, *yasa-* fiilinin Moğolca olduğunu, 13. ve 14. yüzyıl öncesi Türkçe metinlerde *yasa-* fiilinin olmadığını iddia eder ve bu kelimeyi *aysar* şeklinde okur (Clauson 1972: 974).

Mertol Tulum da kelimeyi *aysar* şeklinde okuyup şartlı birleşik cümle içerisinde değerlendirmiştir:

(yc) öd tengri aysar (bc) kişi ogli kop ölteçi törümis (KT K 10) "Zaman tanrısı buyurduğu için insan oğlu hep ölümlü yaratılmış." (Tulum 1990: 197).

Louis Bazin'in okuması ve anlamlandırması şöyledir:

öd täñri yasar kişi ogli kop ölügli törümis "Zaman Tanrısı (her şeyi) düzenler, insan oğlu hep ölümlü yaratılmış." (Bazin 2011: 194-95). Ayrıca Bazin, bu cümleyle ilgili şu değerlendirmede bulunmuştur:

"öd täñri yasar. (Bilge Kağan'ın, kardeşinin ölümüyle ilgili olarak insan yaşamının geçiciliği hakkındaki düşüncelerini yansıttığı bölümde ayrıca şunlar yer alıyor: kişi ogli kop ölügli törümis "İnsan oğlu hep ölümlü yaratılmış").

Yazarlar şöyle anlıyorlar: "Tanrı (*tänri*, Gök Tanrı) zamanı düzenler (Thomsen, JB 113: "Le ciel dispose du temps" ["Tanrı zamanı düzenler"]). Yanılgı, metindeki kelimelerin yerlerinin değişmezliğini, yani öznenin nesneden, nesnenin de fiilden önce geldiğini bilememekten kaynaklanmış olabilir. Yukarıdaki gibi bir yorum ancak "*tänri öd yasar*" cümlesi için geçerli olabilirdi.

Aslında *tänri* yalnızca "gök" ve "Gök Tanrı" (Türklerin ve Moğolların Ulu Tanrı'sı) değil, aynı zamanda "ilah, kutsal varlık," anlamını da taşır; bu olgu Eski Türk (*Uygur*)

¹ Ewig nur lebt der Himmel, die Menschensöhne leben, aber sie müssen sterben.

² время (м.е. судьбы) распределяет небо (м.е. бог).

literatürünün, Budacı, Taoist, Manici ya da Hristiyan gibi tüm kesimlerinde geniş bir biçimde yer almıştır. Bu durumda *tāhri* kelimesinden hemen sonra kutsal varlığın adı gelir: *āy tāhri* “Ay Tanrı” (HJ 176), *y ol tāhri* “Yol Tanrısı” (HJ 73), *āzrua tāhri* “Brahman” (FA 259), *tintura tāhri*, *yel tāhri*, *yaruk tāhri*, *suw tāhri*, *ot tāhri* “Meltem Tanrısı, Rüzgâr Tanrısı, Işık Tanrısı, Su Tanrısı, Ateş Tanrısı” (FA 268); vb.

Burada açıkça *öd tāhri* “Zaman Tanrısı” söz konusudur, belki de İranlıların *Zervân*’ından kalmış olabilir. Sonuçta, *öd tāhri yasar* “Zaman Tanrısı (her şeyi) düzenler” anlamına gelmektedir. Dinsel bir kavramın yön değiştirmesi sonucu, soyut “zaman” düşüncesine doğru büyük bir adım atılmış olmaktadır.” (Bazin 2011: 194-195).

Talat Tekin bu kelimeyi *(a)ys(a)r* şeklinde açıklamış ve *yasar* okunuşunu eleştirmiştir:

“Bu ibarenin fiili Radloff tarafından, *yaşar* okunmuş ve bütün cümle “Ewig lebt (nur) der Himmel”, yani “Ebediyen (ancak) Tanrı yaşar” olarak tercüme edilmiştir (1897: 148). Thomsen ise bu kelimeyi *yasa-* “düzenlemek, tanzim etmek” fiilinin geniş zamanı saymış ve cümleyi “Le ciel dispose edu temps” yani “Zamanı (ömrü) Tanrı tanzim eder” tarzında çevirmiştir. (1896: 113). Orkun (I, 50), Malov (1951: 33) ve Tekin’in (1968: 210) çevirileri de bu mealde olmuştur.

İlk kez Clauson buradaki fiilin *yasa-* olamayacağını, çünkü Moğolca olan bu sözün 13. ve 14. yüzyıldan önce Türkçe metinlerde görülmediğini ileri sürmüş ve *öd teñri aysar* okuduğu ibareyi “when heaven prescribes the time”, yani “Tanrı zamanı (ömrü) tayin edince...” şeklinde tercüme etmiştir (1972: 974).

Doerfer de *öd* kelimesini *üd* okuyarak ibareyi aynı şekilde çevirmiştir (TMEN IV: 72). Bu düzeltme yerinde görünüyor. Çünkü: 1) *yasa-* fiili gerçekten Moğolcadır; 2) Türkçe olsa bile geniş zaman eki, iki heceli biten bir fiil olduğundan, *-r* değil, *-yur* olmalıydı (*yaşayur*, *yori-yur* vb. gibi).

Söz konusu fiil, şüphe yok ki, *ay-* fiilidir. Ancak *ay-* fiilinin buradaki anlamı “söylemek” değil, fakat “emretmek, buyurmak, hükmetmek, takdir etmek” olmalıdır. Şart eki *-sar* da burada eylemin zamanını bildiren zarf-fiil eki görevindedir.” (Tekin 2014: 95-96).

Muharrem Ergin kelimeyi şu şekilde okuyup anlamlandırmıştır:

Öd tenğri yaşar. Kişi oğlu kop ölgeli törümüş “Zamanı Tanrı yaşar. İnsan oğlu hep ölmek için türemiş.” (Ergin 2012: 26-27).

Mehmet Ölmez kelimeyi *aysar* şeklinde okumuştur:

öd teñri : aysar : kişi oğlu : kop : ölgeli : törümüş “Felek emrettiğinde (herkes ölecek), insanoğlu hep ölümlü yaratılmış.” (Ölmez 2013: 89-102).

Ahmet Bican Ercilasun’un okuması ve anlamlandırması şöyledir:

Öd Teñri yaşar; kişi oğlu kop ölgeli törümüş “Zamanı {ebedî olarak} Tanrı yaşar; insanoğlu hep ölmek için yaratılmış.” (Ercilasun 2016: 536-537).

Osman Fikri Sertkaya “Köl Tigin (K-10)’da Geçen *Öd Teñri* ‘Zaman Tanrısı’ ile İlgili Fiili *Yaşamak* ‘Yaşamak’ mı, *Yasamak* ‘Tanzim Etmek, Düzenlemek’ mi, Yoksa *Aymak* ‘Demek, Söylemek’ mi Okumalıyız?” başlıklı makalesinde, W. Radloff’tan itibaren, *Y¹S¹R¹* kelimesiyle ilgili görüşleri tasnif etmiş ve ele almıştır. Sertkaya *öd* kelimesine de değinmekte ve *Y¹S¹R¹* kelimesinin *(a)ys(a)r* şeklinde okunması gerektiğini düşünmektedir:

“Eski Türkçede *Xⁿ* yazılarak *öd* okunan kelime ‘zaman, vakit’ anlamına gelen bir kelimedir. Clauson 1972’de *ö:d* ‘time’ (35a-b). Kelimenin Brāhmī harfleri ile yazılan Eski

Türkçe metinlerde *üd* okunmasının sebebi, Brāhmī alfabesinde /ö/ ile /ü/ ünlülerinin ayrı harfler ile yazılmasından dolayıdır.

Eski Türkçe Budist metinlerde *üç öd* ‘geçmiş, şimdiki ve gelecek’ zamanların hepsine birden *alku öd* ‘bütün zamanlar’ denilir, yani ‘her zaman’ demektir. Ayrıca, *tört öd* ile ise ‘dört zaman’, yani dört mevsim ‘ilkbahar, yaz, sonbahar, kış’ ifade edilmiştir. İslamlıktaki bir günün içerisinde olan ‘beş vakit’, namaz vakitleri ile ilgili ayrı bir zaman tayinidir.

Diğer taraftan, *öd teñri* ibaresine gelince, kelime-kelime ‘zaman tanrısı’ demektir.

Eski Türkçedeki *öd teñri* mefhumu İran’da *Zervân~Zurvân* kelimesi ile karşılanmıştır. *Zervân~Zurvân* ‘ilk prensip (primordiyal) yaratıcı tanrı’ olarak kabul edilmiştir. Avesta’daki *zurvan* ‘zaman’ kelimesinden gelmektedir. Bu yüzden BAZİN, Eski Türkçedeki *öd teñri* ibaresinin kökeninin İran’daki *Zervân~Zurvân*’dan gelmiş olabileceğini söylemiştir. Zurvanizm, Zerdüşçülüğün inananı artık pek kalmamış bir dalıdır.

Eski Türkçedeki *öd teñri*’nin Yunan mitolojisindeki karşılığı Toprakana’nın (Gaia) Uranüs’ten doğurduğu son Titan olan *Khronos > Kronos* olarak kabul edilir. *Kronos*’un zamanı yarattığı ve zamanda seyahat ettiği kabul edilir. Olayları zaman içerisinde sıralamayı ifade eden *kronoloji* kelimesi de *Kronos* isminden türemiştir. *Kronos* Roma mitolojisinde *Saturn* olarak bilinir. Haftanın günlerinden *Saturday* ‘cumaertesi’ adı da *Saturnus* çağından gelmektedir.

Türklerin İslamî devresinde de geçmiş, şimdiki ve gelecek zamanlarda seyahat edenin *Hıdır~Hızır* (aleyhî’s-selâm) olduğu bilinmektedir.” (Sertkaya 2017: 61).

Erhan Aydın diğer araştırmacılar göre daha farklı bir okuma tercih etmiştir: *öd teñri aysar kişi oğlı kop ölgeli törömiş* “Zaman ve (ebedî) gök şöyle demiş: “İnsanoğlu hep ölümlü yaratılmış.” (2019: 67).

Eyup Sertaç Ayaz söz konusu kelimeyi ve cümleyi şöyle okuyup anlamlandırmıştır: *öd t(e)ñri : y(a)s(a)r : kişi oğlı : kop ölg(e)li : törim(i)ş : “Zamanı Tanrı yaşar, insanoğlu hep ölmek için yaratılmış.”* (2020: 224).

Görüldüğü üzere şimdiye kadar aktarılan görüşler *(a)ys(a)r* ve *y(a)s(a)r/y(a)ş(a)r* olmak üzere temelde iki gruba ayrılmaktadır:

Araştırmacı	Yazıçevrimi	Aktarım
Wilhelm Radloff (1895: 28-29)	<i>ödtñri jsr kişioğlı qop ölgli tñrimş</i>	“Sadece Tanrı sonsuza kadar yaşar, insanoğlu hep ölümlü yaratılmıştır.”
Vilhelm Thomsen (2011: 158-59)	<i>öd-tñri jāsār, kişi-oyly qop ölgli törümis</i>	“Tanrı zamanı düzenler, ama insanoğlu hep ölümlü doğmuştur.”
Sergey Yefimoviç Malov (1951: 33-43)	<i>Öd māñri jacar, kici oğly kop Öläli (улу: öljeli?) tñrjmic</i>	“Zamanı Tanrı tanzim eder ancak insanoğlu (daima) ölmek için doğmuştur.”
Hüseyin Namık Orkun (2011: 50-52)	<i>öd tñri yāsār, kişi oğlı kop ölgli törümis</i>	“Zamanı Tanrı takdir eder; kişioğlu hep ölmek için türemiş.”
Sir Gerard Clauson (1972: 974)	<i>öd teñri: aysar (not yasar) kişi: oğlı: ölgeli: törü:-miş</i>	“Tanrı, zamanı öyle tanzim ettiğinden dolayı

		insanoğlunun tamamı ölmek için doğmuştur. ³
Mertol Tulum (1990: 197)	<i>öd tengri aysar kişi oğlu kop ölteçi törümiş</i>	"Zaman tanrısı buyurduğu için insan oğlu hep ölümlü yaratılmış."
Louis Bazin (2011: 194-95)	<i>öd tənri yasar kişi oğlu kop ölügli törümiş</i>	"Zaman Tanrısı (her şeyi düzenler), insan oğlu hep ölümlü yaratılmış."
Talat Tekin (2014: 38-39)	<i>öd t(e)ñri : (a)ys(a)r : kişi oğlu : kop : ölg(e)li : törim(i)ş</i>	"Zaman Tanrısı buyurunca insan oğlu hep ölümlü yaratılmış."
Muharrem Ergin (2012: 26-27)	<i>Öd tenğri yaşar. Kişi oğlu kop ölgeli törümiş</i>	"Zamanı Tanrı yaşar. İnsan oğlu hep ölmek için türemiş."
Mehmet Ölmez (2013: 89-102)	<i>öd teñri : aysar : kişi oğlu : kop : ölgeli : törömiş</i>	"Felek emrettiğinde (herkes ölecek), insanoğlu hep ölümlü yaratılmış."
Ahmet Bican Ercilasun (2016: 536-37)	<i>Öd Teñri yaşar; kişi oğlu kop ölgeli törümiş</i>	"Zamanı {ebedî olarak} Tanrı yaşar; insanoğlu hep ölmek için yaratılmış."
Osman Fikri Sertkaya (2017: 62)	<i>öz(ü)m s(a)k(t)nd(t)m : öd t(e)ñri : (a)ys(a)r : kişi oğlu : kop : ölg(e)li : törüm(i)ş : (a)nça : s(a)k(t)nd(t)m</i>	"Kendim düşündüm, zaman Tanrısı insanoğlu tamamen ölmek için yaratılmış dediği için/buyurduğu için öyle düşündüm."
Erhan Aydın (2019: 67)	<i>öd teñri aysar kişi oğlu kop ölgeli törömiş</i>	"Zaman ve (ebedî) gök şöyle demiş: "İnsanoğlu hep ölümlü yaratılmış."
Eyup Sertaç Ayaz (2020: 224)	<i>: öd t(e)ñri : y(a)s(a)r : kişi oğlu : kop ölg(e)li : törim(i)ş :</i>	"Zamanı Tanrı yaşar, insanoğlu hep ölmek için yaratılmış."

2. Değerlendirme

Kül Tegin Yazıtında geçen bu kelime ve cümle iki türlü okunup yorumlanabilmektedir. Bizce buradaki kelimeyi (a)ys(a)r şeklinde okumak daha doğrudur. Bu okumanın fonetik (imla), morfolojik ve sentaktik gerekçeleri şöyle izah edilebilir:

a. Fonetik bakımdan kelimedeki bütün ünsüzler kalın sıradan yazılmıştır. Dolayısıyla kelime içinde yazılmayan ünlülerin de kalın sıradan (a, ı, o veya u) okunması gerekir. Orhun Yazıtlarında ı, o ve u ünlüleri çoğunlukla kelime başında yazılır: ır(a)k, ogl(a)n, ortu, ul(a)yu vb. Ancak a ünlüsü, kelime başında ve ortasında genel olarak yazılmaz⁴: (a)gı, (a)pa, s(a)b vb. Bu bakımdan Y¹S¹R¹ kelimesinin ilk hecesi (a)y, ikinci hecesi ise s(a)r şeklinde okunabilir. Bununla birlikte, (a)y- fiilinin bu döneme ait metinlerde geçen (a)yg(ı)l T 5 (↓YD), (a)y(ı)gm(a)si T 5 vb. (↑I↓YD) gibi örneklerine bakıldığında, fiilin sadece D (Y¹) ile yazıldığı ve "söyle-, emret-/buyur-" anlamlarını karşıladığı görülecektir:

(a)yg(ı)l tedi (a)y(ı)gm(a)si⁵ b(e)n (e)rt(i)m T 5 "Sözcü ol! dedi, sözcüsü ben oldum."

³ (All) sons of men have been born to die when heaven prescribes the time.

⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz. (Tekin 2014: 10-12).

⁵ Talat Tekin, *Tunyukuk Yazıtı* adlı eserinde, bu örneklere ilişkin şöyle bir değerlendirme yapar: "ay- "söylemek" eyleminin bu sözcüklerdeki anlamı bence "akıl vermek, ne yapılacağını söylemek" değil de "bir

bilge toñukuka b(a)ña (a)ydi T 31 “Bilge Tonyukuk’a, yani bana emretti.”

b(e)n s(a)ña ne (a)y(a)yin tedi T 32 “Ben sana daha ne söyleyeyim, dedi.”

b. Morfolojik açıdan bakıldığında, *(a)ys(a)r* okunuşunda herhangi bir problem görünmemektedir. Bu okunuşta, kelime *(a)y-* fiili ve *-s(a)r* şart-zarf ekinden oluşmaktadır. *y(a)s(a)r* veya *y(a)ş(a)r* okunuşu ise iki açıdan sorunludur. Birincisi bu metinlerde, ünlü ile biten iki heceli fiiller, Tekin’in de ifade ettiği gibi (Tekin 2014: 96), *-r* ekiyle değil *-yur* ekiyle kullanılır. Ayrıca Kül Tegin Yazıtının kuzey yüzünün 2. satırında, kelime zaten *y(a)ş(a)yur* şeklinde geçmektedir. Yani, morfolojik açıdan bu kelime *(a)ys(a)r* olarak okunmalıdır.

c. Sentaktik açıdan *öd t(e)ñri (a)ys(a)r kişi oğlu kop ölg(e)li törüm(i)ş* cümlesi, şartlı yan cümle ve ana cümleden oluşur. Şartlı birleşik cümlelerde, yan cümle ve ana cümle arasında çoğunlukla zaman uyumu beklenir. Yani ana cümle hangi zaman çekiminden (geçmiş zaman, şimdiki-geniş zaman, gelecek zaman vb.) meydana gelmişse, yan cümle de eş veya paralel zaman çekimiyle kullanılmalıdır. Ele aldığımız cümlede de, ana cümlelerin yüklemi *-miş* geçmiş zaman ekiyle çekimlenmiştir. Dolayısıyla yan cümlelerin de bu çerçevede değerlendirilmesi gerekir ancak Köktürk dönemine ait metinlerde *-sAr* şart ekiyle oluşan şartlı cümleler, bilindiği gibi, kişi veya zaman ekleri almaz. Bu bakımdan, ana cümle hangi kişi ve zamanla çekimlenmişse yan cümle de ona bağlı olarak değerlendirilmelidir.⁶ Metinde yer alan örnekler de bu savımızı desteklemektedir. *Şartlı yan cümle veya ifade (ø zaman ve kişi eki) + ana cümle (geçmiş zaman, şimdiki-geniş zaman veya gelecek zaman + kişi çekimi)* yapısıyla oluşan bu örneklerin birkaçı şöyle gösterilebilir:

ol y(è)rg(e)rü b(a)rs(a)r + türük bod(u)n ölt(e)çi s(e)n KT G 8 “[Ey Türk halkı], eğer o yere gidersen öleceksin!”

bir tods(a)r + açs(ı)k öm(e)z s(e)n KT G 8 “[Ey Türk halkı] bir kere doyarsan, bir daha açlığı düşünmezsin!”

n(e)ñ n(e)ñ s(a)b(ı)m (e)rs(e)r + b(e)ñgü t(a)şka urt(u)m KT G 11 “Ne sözüm var [idiyse] bengü taşa kazıdım.”

liderin sözcülüğünü yapmak, onun yerine emir vermek" olmalıdır. Buna göre, *aygıl* sözcüğü "Benim adıma emir ver! Benim sözcülüğümü yap!" biçiminde yorumlanabilir; *ayygma* sözcüğü de "lider adına konuşan, emirler veren, liderin sözcüsü" anlamına gelir (krş. *ayguçi* "sözcü")." (Tekin 1994: 27). Sir Gerard Clauson *(a)y-* fiili için "konuş-, bildir-, buyur-" anlamlarını vermiştir (Clauson 1972: 266). Jens Wilkens *Eski Uygurcanın El Sözlüğü* adlı eserinde, *(a)y-* fiilinin anlamlarına yer verir: "befehlen, anordnen, beauftragen | emretmek, buyurmak, yönlendirmek, (bir kişiyi bir işle) görevlendirmek; sagen, sprechen, ansprechen, anreden, das Wort an j-n richten | söylemek, konuşmak, hitap etmek; mitteilen, erklären | bildirmek, açıklamak; weissagen, wahrsagen, prophezeien, verkünden | fala bakmak, kehanette bulunmak, (bir olayı) önceden görüp söylemek, ilan etmek; ordnen, verwalten | düzenlemek, yönetmek, idare etmek.

ay- başla- verwalten₂ | | yönetmek₂

ay- körgit- verkünden₂ | | ilan etmek₂

ay-tutuz- befehlen₂ | | emretmek₂

ayıp kıldur- → *ayıp kultur-*

ayıp kultur- (j-n) dazu überreden etw. zu tun | | (birine) bir şeyi konuşup yaptırmak

ayu ber- sagen, erzählen | | söylemek, anlatmak" (Wilkens 2021: 85). Mehmet Özmen, *Divanü Lügati't-Türk ve Kutadgu Bilig'*de *(a)y-* fiiliyle kurulan dolaysız anlatım cümlelerini incelemiş, bu eserlerde geçen *(a)y-* fiilinin örneklerini, cümle içerisindeki kullanımlarını ve türevlerini ele almıştır (2010: 45-55).

⁶ Mertol Tulum "Orhun Yazıtlarında Birleşik Cümleler ve Baş Cümle ile Yardımcı Cümle İlişkileri" başlıklı makalesinde Orhun Yazıtlarında şartlı yan cümle ve ana cümle ilişkisini detaylı olarak işlemiştir, bkz. (Tulum 1990: 193-205).

Sonuç

Kül Tégin Yazıtının kuzey yüzünün 10. satırında geçen Y¹S¹R¹ kelimesi araştırmacılar tarafından (a)ys(a)r veya y(a)ş(a)r/y(a)s(a)r şeklinde okunup yorumlanmaktadır. Bizce bu kelime fonetik, morfolojik ve sentaktik açıdan (a)ys(a)r olarak okunmalı ve 10. satırdaki bu cümle *öd t(e)ñri (a)ys(a)r kişi oğlu kop ölg(e)li törüm(i)ş* “Zaman Tanrısı [öyle] buyurduğu için insanoğlu hep ölümlü yaratılmış.” şeklinde çevrilmelidir.

Kaynakça

- Ayaz, Eyup Sertaç (2020). Köl Tigin (K 10) Yazıtındaki Öd T(e)ñri RSY Kişi Oğlu Koop Ölg(e)li Törüm(i)ş Cümlesi Üzerine. *The Journal of Social Science*, 4 (7), 219-225.
- Aydın, Erhan (2019). *Orhon Yazıtları (Köl Tegin, Bilge Kağan, Tonyukuk, Ongi, Küli Çor)*, 3. Baskı. İstanbul: Bilge Kültür-Sanat.
- Bazin, Louis (2011). *Eski Türk Dünyasında Kronoloji Yöntemleri* (Çev. Vedat Köken). Ankara: TDK Yayınları.
- Clauson, Sir Gerard (1972). *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth Century Turkish*. Oxford: Oxford University Press.
- Ercilasun, Ahmet Bican (2016). *Türk Kağanlığı ve Türk Bengü Taşları*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Ergin, Muharrem (2012). *Orhun Abideleri*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Malov, Sergey Yefimoviç (1951). *Pamyatniki Drevnetyurkskoy Pismennosti*. Moskva-Leningrad: Akademie Nauk SSSR.
- Orkun, Hüseyin Namık (2011). *Eski Türk Yazıtları*. Ankara: TDK Yayınları.
- Ölmez, Mehmet (2013). *Orhon-Uygur Hanlığı Dönemi Moğolistan'daki Eski Türk Yazıtları Metin-Çeviri-Sözlük*. Ankara: BilgeSu Yayıncılık.
- Özmen, Mehmet (2010). *Türk Dili Üzerine Makaleler*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Radloff, Wilhelm (1895). *Die alttürkische Inschriften der Mongolei -(Erste Lieferung)-*, St. Petersburg.
- Sertkaya, Osman Fikri (2017). Köl Tigin (K-10)'da Geçen Öd Teñri 'Zaman Tanrısı' ile İlgili Fiili Yaşamak 'Yaşamak' mı, Yasamak 'Tanzim Etmek, Düzenlemek' mi, Yoksa Aymak 'Demek, Söylemek' mi Okumalıyız?. *Journal of Old Turkic Studies*, 1(2), 55-63.
- Tekin, Talat (1994). *Tunyukuk Yazıtı*. Ankara: Simurg Yayınları.
- Tekin, Talat (2014). *Orhon Yazıtları*. Ankara: TDK Yayınları.
- Thomsen, Vilhelm (2011). *Orhon Yazıtları Araştırmaları*, (Çev. ve haz. Vedat Köken). Ankara: TDK Yayınları.
- Tulum, Mertol (1990). Orhun Yazıtlarında Birleşik Cümleler ve Baş Cümle İle Yardımcı Cümle İlişkileri. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, 38, 193-205.
- Wilkens, Jens (2021). *Handwörterbuch des Altuigurischen, Altuigurisch - Deutsch - Türkisch*. Göttingen: Universitätsverlag Göttingen.

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research

Sayı/Issue 5 (Ağustos/August 2021), s. 299-315.
Geliş Tarihi-Received: 06.07.2021
Kabul Tarihi-Accepted: 17.08.2021
Araştırma Makalesi-Research Article
ISSN: 2687-5675
DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.963031

Zara (Sivas) Ağzından Derleme Sözlüğüne Katkılar II

Contributions To The General Dialect Dictionary From The Town Zara (Sivas) II

Ömer GÜVEN*

Öz

Ağzlar; kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması, eğitim düzeyinin yükselmesi, köyden kente göç gibi nedenlerle yok olma tehlikesi altındadır. Bu sebeple; ağzların söz varlığına dair tespit edilip kayda geçirilen her bir kelime, deyim vs. çok önemlidir. Metin derlemesi yanında sözcük derlemeleri de bu noktada önem taşımaktadır. Bu önemli dil verilerinin kaybolmaması için derleme çalışmalarının vakit kaybetmeden yapılması gerekmektedir. Bu nedenle derleme çalışmalarının önemi son yıllarda giderek artmıştır.

Bu çalışma daha önce yayınladığımız *Zara (Sivas) Ağzından Derleme Sözlüğüne Katkılar* adlı çalışmanın devamı niteliğindedir. Adı geçen çalışmadan sonra yaptığımız araştırma ve incelemelerde elde edilen dil verileri bu çalışmada ele alınmıştır. Çalışmada dil verileri Zara ağzında kullanılan ve *Derleme Sözlüğü*'nde yer almayan kelimeler ile *Derleme Sözlüğü*'nde bulunan ancak Zara ağzında farklı anlam barındıran kelimeler olarak sınıflandırılmıştır.

Belirlenen kelimeler; deyimler, adlar, sıfatlar, zarflar, ünlemler, fiiller, beddualar, ikilemeler başlığı altında tasnif edilerek ele alınmıştır. Çalışmada, bu söz varlıklarının fonetik özelliklerini yansıtmak amacıyla transkripsiyon işaretleri kullanılmıştır. Yaptığımız bu çalışmayla asıl gayemiz *Derleme Sözlüğü*'nün yapılacak yeni baskılarına az da olsa bir katkı sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Ağız bilimi, Derleme Sözlüğü'ne katkılar, Türkiye Türkçesi ağzları, Zara ağzı.

Abstract

The dialects are under threat of extinction for reasons such as the proliferation of mass media, the rise of the education level and the migration from villages to the cities. Therefore, each word, phrase, proverb etc that are detected and registered relating to the lexicon of the dialects are very important. In addition to text compilation, word compilations are also important at this point. In order not to lose this important language data, word collection should be done without wasting time. For this reason, importance of studies on word collection has more increased.

This work is a follow-up to the work titled "Contributions to the General Dialect Dictionary (Derleme Sözlüğü) from the Town Zara (Sivas)", which we previously published. After the mentioned study, the language data obtained in the researches and examinations we conducted were discussed in this study. In the study, the language data were classified as words used in Zara dialect and not included in the General Dialect Dictionary and words found in the General Dialect Dictionary but having different meanings in Zara's dialect.

These linguistic materials are classified and analysed under the rubrics of idioms, nouns, adjectives, adverbs, exclamations, verbs, curse and reduplication. In the study transcript signs

* Arş. Gör. Dr., Amasya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, e-posta: omer.guven@amasya.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9376-3538>.

of words are used in order to reflect the phonetic properties. Our main purpose in this study is to make contribution to Dictionary of Turkish Dialects.

Keywords: Dialectology, contributions to the General Dialect Dictionary, Turkey Turkish dialects, Zara dialect.

Giriş

Türk kültürünün ve medeniyetinin en önemli kaynaklarından biri Türk dilidir. 8. yüzyıldan beri yazılı metinlerle takip edilebilen Türkçe, bu tarihî seyri içinde pek çok değişime ve gelişime sahne olmuştur. Bu değişim ve gelişimi bulabileceğimiz alanlardan biri de ağızlardır. Ağızlar sayesinde Türkçenin hangi evrelerden geçtiğini, tarihî seyri içinde neleri barındırdığını, buna karşın nelerin unutulmaya yüz tuttuğunu görebiliriz. Ayrıca ağız çalışmaları Türkiye Türkçesi ile diğer Türk lehçeleri arasında karşılaştırma yapma imkânı da vermektedir.

“Ağız” terimi, *Büyük Türkçe Sözlük*’te “aynı dil içinde ses, şekil, söz dizimi ve anlamca farklılıklar gösterebilen, belli yerleşim bölgelerine veya sınıflara özgü olan konuşma dili” olarak tanımlanır (<http://www.tdk.gov.tr>; 05. 07.2021).

Ağız kavramını Muharrem Ergin “bir şive içinde mevcut olan ve söyleyiş farklarına dayanan küçük kollar, bir memleketin çeşitli bölge ve şehirlerinin kelimeleri söyleyiş bakımından birbirinden ayrı olan konuşmaları” şeklinde tanımlarken (2012: 10), Zeynep Korkmaz “bir dilin veya bir lehçenin yazı diline oranla ve çoğunlukla ses, bazen de şekil, anlam ve söz varlığı bakımından birbirinden az çok ayrılan konuşma biçimleri” olarak tanımlamıştır (2003: 12).

Nurettin Demir ise ağız; “aynı kökten geldiği üst sistem durumundaki bir standart dile bağlı, doğal olarak ortaya çıkmış; aile ve dost çevresinde, iş yerlerinde; okuryazarlığı az, bulunduğu bölgeden uzun süre ayrı kalmamış insanlarca sözlü iletişimde dilin başka türleri ile karşı karşıya gelme oranına göre değişen biçimde kullanılan, resmi ortamlarda kullanılmasından kaçınılan, yazılı bir gelenek oluşturamamış, iletişim alanı sınırlı, bağlı olduğu üst sistemden dilin her alanında karşılıklı anlaşmanın korunacağı oranda ayrılabilen, prestiji standart dile göre daha az yerel konuşma biçimleridir.” şeklinde tanımlar (2002: 114).

Türkiye’de ağız çalışmalarının tarihi oldukça eskidir. Türkiye Türkçesi ağızları üzerine bilinen en eski çalışma 1867’de Maksimov tarafından yapılan çalışmadır. Ağız çalışmalarının bu ilk dönemi yabancı araştırmacılar dönemi olarak da bilinmektedir. 1940 yılında Ahmet Caferoğlu tarafından Anadolu’nun çeşitli bölgelerinden yapılmaya başlanan derleme çalışmaları, ağız çalışmalarında yerli araştırmacılar döneminin de başlangıcı olarak kabul edilmektedir (Akar 2006: 38-39).

Yerli araştırmacılar tarafından yapılan ağız çalışmaları 1932 yılında Türk Dili Tetkik Cemiyetinin kurulmasıyla başlamıştır. 1940 yılından itibaren ise yerli araştırmacılar tarafından artık ağız çalışmaları yapılmaya başlanmıştır. Atatürk’ün talimatıyla kurulan Türk Dili Tetkik Cemiyetinin açılması dil bilincini doğurmuş ve dil çalışmalarına bu anlamda katkı sağlamıştır. Daha sonra ismi Türk Dil Kurumu olan kurumun ağızlarla ilgili ilk önemli çalışması, Anadolu’nun çeşitli bölgelerinden derlenmiş 150 binden fazla kelimenin yazıya aktarılması olmuştur. Bu kelimeler *Türkiye’de Halk Ağzından Söz Derleme Dergisi*’nde 1939-1949 yılları arasında yayımlanmıştır. Daha sonra 1952’de Türk Dil Kurumu tarafından ağızlardan kelime derleme çalışmalarına başlanmıştır ve sekiz yılda toplam 450 bin kelime derlenmiş ve bu kelimeler yazıya aktarılmıştır. Tüm bu eski ve yeni malzemeler birleştirilerek 1963-1982 yılları arasında “Derleme Sözlüğü” meydana getirilmiştir (Akar 2009: 6).

Derleme Sözlüğü bugün, ağız sözlükçülüğünde en temel kaynak durumundadır. Bu kaynakta bugün zikredildiği gibi Türkiye Türkçesi ağızlarına ait oldukça zengin bir söz varlığı bulunmaktadır. Bununla birlikte ağızlarda yaşayıp da *Derleme Sözlüğü*'ne kaydedilmeyi bekleyen on binlerce söz varlığı bulunmaktadır (Buran 1996: 38). *Derleme Sözlüğü*'nün eksikliklerini tamamlamak maksadıyla zaman zaman bazı araştırmacılar tarafından “Derleme Sözlüğüne Katkılar” adıyla çeşitli yayınlar gerçekleştirilmiştir: (Karaörs 1994, Boz 1996, Buran 1996, Şanlı 1996, Kalay 1997, Gülensoy 1998, Şanlı 1999, Koraş 2002, Kalay 2004, Özgür 2004, Hazar 2007, Yıldız 2007, Biray 2009, Doğan 2009, Ersöz 2009, Öztürk 2009, Doğan 2010, Kamacı 2011, Karaman 2011, Teres 2011, Toker 2011, Eratalay ve Eratalay 2011, Doğan 2012, Tokatlı ve Erdem Nas 2012, Yeşilöz 2012, Acar 2013, Arslan 2013, Cankaya 2013, Güzel 2013a, Güzel 2013b, Özdamendeli 2013, Çiftçi 2014, Güven 2014, Tekin ve Cantürk 2014, Tokat 2014, Çavga 2015, Erdem Nas 2015, Özkaya 2015, Bulut 2016, Erdem Nas ve Parlar 2016, Erdoğan 2016, Erten ve Başkan 2016, Gülseren 2016, Küçükballı 2016a, Küçükballı 2016b, Metin 2016, Özek 2016, Yıldız ve Özsoy 2016, Çifci ve Sezer 2017, Demirci 2017a, Demirci 2017b, Demirtaş 2017, Eren ve Öztürk 2017, Tan ve Uğureli 2017, Uysal 2017, Arslan 2018, Erenoğlu Ataizi ve Sözer 2018, Bulut 2018, Çifci ve Sezer 2018, Çelik 2018, Direkçi 2018, Erdoğan 2018, Özden 2018a, Özden 2018b, Taş vd. 2018, Topal 2018, Turhan 2018, Uysal 2018, Atmaca ve Kaba 2019, Gökçe 2019, Güzel ve Kara 2019, Telli 2019, Telli ve Bulduk 2019, Bulut 2020, Büke 2020, Efe 2020, Kuşdemir 2020). Bu yayınlar vasıtasıyla sözlüğün hem muhtevası genişleyecek hem de unutulmaya yüz tutmuş kavramların sözlüğe girmesi sağlanacaktır. Toplanan bu malzemeler ile *Derleme Sözlüğü*'nün genişletilmiş yeni basımının yapılması, Türkiye Türkçesi ağızlarındaki söz varlığını toplu olarak görmemizi sağlayacaktır.

Sivas İli Ağızları

Sivas ağızları ile ilgili ilk akademik çalışma Ahmet Caferoğlu'na aittir (Caferoğlu 1994). Ahmet Caferoğlu'ndan sonra Sivas ve ilçelerini ele alan çeşitli lisans tezleri, yüksek lisans tezleri, makaleler ve kitap çalışmaları yapılmıştır.¹

Sivas ili ağızları Leylâ Karahan'ın hazırlamış olduğu *Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması* adlı eserde Batı Grubu ağızları içinde yer almıştır. Batı Grubu ağızlarını 9 alt gruba ayıran Karahan, Sivas ağızını VI. Grup içine dâhil etmiştir. Zara ilçesi ise bu grubun ikinci derecedeki alt grubu içinde sınıflandırılmıştır. Zara ilçesi ağızının bulunduğu ikinci derecedeki alt grupta Zile, Artova, Sivas merkez, Yıldızeli, Hafik ve Mesudiye ağızları bulunmaktadır (Karahan 2011: 167-171).

Zara ağızları ile ilgili tarafımızca bir yüksek lisans tezi hazırlanmıştır (Güven 2014). Bu çalışmaya başladığımızdan beri Zara ağızları ile ilgili çeşitli araştırma ve derleme

¹ Yapılan çalışmalar için bk. Necati Demir ve Ülker Şen (2006). *Sivas İli ve Yöresi Ağızları (Etnik Yapı-Dil İncelemesi-Metinler-Sözlük)*. Ankara: Gazi Kitabevi, s. XXXIX-XLII. Ayrıca bu eserde zikredilmeyen ve bu eser yayınlandıktan sonra yapılan yüksek lisans tezleri şunlardır: Şaban Doğan (2001). *Sivas Merkez İlçe ve Köyleri Ağızları (Giriş-İnceleme-Metinler)*. Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi, SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi; Tülay Ayık Darıcı (2013). *Şarkışla'nın Söz Varlığı*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi; Pınar Taş (2006). *Şarkışla ve Yöresi Ağızları*. Kayseri: Erciyes Üniversitesi SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi; Elif İçer (2010). *Sivas İli Yıldızeli Ağızları (İnceleme - Metinler - Sözlük)*. Edirne: Trakya Üniversitesi, SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi; Kadir Yılmaz (2011). *Yıldızeli'nin Söz Varlığı*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi; Leylâ Ökçura (2011). *Sivas İli Kangal İlçe Merkezi Sözlüğü*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi; Ömer Güven (2014). *Sivas İli Zara İlçesi Ağızları*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi; Eyyup Tanyıldız (2014). *Hafik İlçe Merkezinin Kelime Hazinesi*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi; Zehra Öztürk (2014). *Sivas İli Gürün İlçesi Merkez Köyleri Ağızları Sözlüğü*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi; Halil İbrahim Taşkıran (2021). *Sivas Akıncılar Ağızları Karşılaştırmalı ve Tanıklı Sözlüğü*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

çalışmalarımız sürekli devam etmiştir. Bu kapsamda daha önce *Zara (Sivas) Ağzından Derleme Sözlüğüne Katkılar* (Güven 2014) adlı bir çalışma yapmıştık. Bu çalışma yayımlandıktan sonra tespit ettiğimiz dil malzemelerini bu çalışmamızda ele almaya çalıştık. Bu çalışmada daha önce yayımladığımız *Zara (Sivas) Ağzından Derleme Sözlüğüne Katkılar* adlı çalışmada yer almayan sözcüklere yer verildi. Derlenen sözcükler değerlendirilirken;

Zara ağzında yer alıp Derleme Sözlüğü'nde bulunmayan sözcükler,

Zara ağzında yer alıp Derleme Sözlüğü'ndeki anlamından farklı anlamı tespit edilen sözcükler, şeklinde iki temel başlık altında sınıflandırılmıştır. Bu başlıkların altında belirlenen söz varlığı; deyimler, beddualar, adlar, sıfatlar, zarflar, fiiller, ikilemeler ve ünlemler başlığı altında sözcük türü açısından sınıflandırılarak verilmiştir. Çalışmada, bu söz varlıklarının fonetik özelliklerini yansıtmak amacıyla transkripsiyon işaretleri kullanılmıştır. Yaptığımız bu çalışmayla asıl gayemiz *Derleme Sözlüğü'nün* yapılacak yeni baskılarına az da olsa bir katkı sunmaktır.

1. Zara ağzında yer alıp *Derleme Sözlüğü'nde* bulunmayan sözcükler

1.1. Deyimler

acın ğabadayısı: Olduğu durumdan farklı görünmeye çalışanlar için söylenen alay yollu bir kınama ifadesi.

Adana leylâ: Uzun boylu kimse.

ağur gör-: Hayvanların yemleme, sulama vs. bakımlarını yapmak.

ağlı yet-: Anlayabilecek yaşta olmak.

arhası ol-: Destek olmak, güvencesi olmak, dayanak olmak.

arıyıp incinme-: Birisinden hiç kötülük görmemek, memnun olmak.

avara et-: Bir kimseyi işinden alıkoymak, oyalamak.

azap dur-: Bir aileye hizmetçi ve çoban olmak.

azap ver-: Çocuğu çoban olarak başka bir aileye vermek.

âzına bah-: Karşıdaki ne söylerse yapacak şekilde söyleyeceği şeyi beklemek.

âzına laf ver-: Yapılan bir davranış veya söylenen sözden dolayı başka kişilerin söz söyleme yetisi elde etmesi.

başdan girip ğışdan çıh-: Dil dökerek birini kandırmak, ona istediğini yaptırmak.

başı götü ayru oyna-: Tutarsız davranmak.

başlı ğışlı yat-: Özellikle kalabalık ailelerde, bir yatakta birden fazla kişinin yatması gerektiğinden, döşeğın her iki ucuna da yastık konularak yatılması. Buna göre birinin ayağı diğerinin baş tarafında olurdu.

bazarlıh et-: Kız istendikten sonra alınacaklar konusunda aileler arasında yapılan görüşme.

bazarlıh gör-: Kız istendikten sonra alınacaklar konusunda aileler arasında yapılan görüşme.

behüzür et-: Rahatsız etmek, huzur vermemek.

bunnuh belası: Çaresizlik.

burnu ğoğu alma-: Dostunu düşmanını ayıramamak.

çarpana çal-: Ses çıkarmak, zil çalmak.

çöpük çal-: Alkışlamak.

dağ dağ delüsü et-: Harhangi bir şeyi söyleye söyleye ortaya düşürmek, çok dillendirmek.

dalı ğolu ğalma-: Dayanacak, güvenecek bir şeyi kalmamak.

daş gaya ol-: Bir hususta çok inat etmek.

datdirim yayla: Değersiz, yeğni kişiler için kullanılır.

- dayama ver-:** Devrilmemesi için dayanak koymak.
- deli deli gonus-:** Saçma sapan konuşmak.
- dene dut-:** Tahılgillerin verimli olması ve ürünün bol olması için kullanılır.
- depestü diklen-:** İşleri bozulmak, düzeni alt üst olmak.
- deremeti galma-:** Dermanı kalmamak, dermanı kesilmek.
- desinlere gêt-:** Gösteriş yapmak için başkalarının söylediklerini uygulamak.
- dımbılı dik-:** Her şeyini kaybederek perişan olmak.
- donah donan-:** Süslenmek, farklı kıyafetler giyinmek.
- doğuz darağda bezi ol-:** Birçok işi veya ilişkisi olmak.
- duman atdur-:** Herhangi bir şeyi tüketmek, hiç bırakmamak.
- ekis et-:** Söz dokundurmak, iğnelemek.
- eksük gör-:** Alışveriş yapmak, evin ihtiyaçlarını almak.
- ele avuca düş-:** Başkalarına muhtaç olmak, kendi ihtiyaçlarını karşılayamaz olmak.
- eli dāme-:** Fırsat bulamamak, vakti olmamak.
- elli ağızlı ol-:** Yapılan bir işin güzel olması, yapanın içine sinmesi.
- elmini bil-:** Bir işi iyi şekilde yapmak, işten anlamak.
- ğaburgası galın:** İnatçı, kimsenin sözünü dinlemeyip kendi dediğinde ısrarcı olan kimse.
- ğaluğ gal-:** Evde kalmak, evlenme çağı geçmiş olmak.
- ğanı ağır:** Ağır hareket eden, ağırcanlı.
- ğanın gırmızı mı?** “Senin ayrıcalığın ne” manasında kullanılan bir deyim.
- ğalış gağ-:** Kusurunu, ayıbını yüzüne vurmak.
- ğaraltusu galğ-:** Yok olmak, ortadan kalkmak.
- ğaraltusu gaybol-:** Yok olmak, ortadan kalkmak.
- ğarnı burğul-:** Karnı şişmek.
- ğırma gırdır-:** Tahıl ürünlerini değirmende öğüterek hayvanların yiyeceği hale getirmek.
- ğıyılığ goy-:** Kapıyı aralıklı bırakmak.
- ğızıl oynüğü yırtılmış:** Gereğinden çok yemek yiyen, doymak bilmeyen (kimse).
- gobā düş-:** Karın boşluğunun ağrması.
- gönünü gör-:** Razi etmek, hoşnut olmasını sağlamak.
- göt gadar:** Çok küçük evler için kullanılır.
- götü yer görme-:** Çok çalışmak, dinlenecek zaman bulamamak.
- götün geri gêt-:** İşlerin gerilemesi, geriye gitmesi.
- götüynen kóy devir-:** Sakar davranışlar sergilemek.
- gözüne çal-:** Gözüne ilişmek.
- gún yüzü görme-:** Rahat edememek, huzur bulamamak.
- ğurum ğurum ğurul-:** Mağrur davranışlar sergilemek, çok böbürlenmek.
- harazalı it gibi ısır-:** Çok sinirli ve hırçın hareketlerde bulunmak.
- hayhaya düş-:** Telaşlanmak.
- hêç et-:** Kullanılamaz hâle getirmek, ziyan etmek.
- hersi çış-:** Sinirlenmek.
- hezan gibi:** İri yarı kimse.
- hırlı dur-:** Akıllı olmak, uslu durmak.
- holasa holasa gonus-:** Daha çok komik ve nükteli konuşmak ve bu şekilde konuşarak etrafındakileri eğlendirmek.
- hon et-:** Çok ısrarcı olmak, bezdirmek.
- ilahası galma-:** Darmadağın olmak, kullanılmayacak hale gelmek.
- it üleşi gibi:** Çok ağır.

itiñ ayāni daşdan esirgeme-: Serbest bırakıp boş yere dolaşmasına engel olmamak, karşılaşılabileceği zarara karışmamak.

itiñ olur: “Senin canın sağ olsun, sana feda olsun” anlamına bir söz.

ivini civini sor-: İnceden inceye araştırmak, soruşturmak, incelemek.

keyfinize bāde yoḥ: “Keyfiniz yerinde, neşeniz tam” anlamında bir deyim.

kór münkúr gel-: Yapılan iyiliği görmemek, inkâr etmek.

kúl hış ol-: Çok yorulmak.

kúrt çalıyor cingan oynuyor: Kalabalık ve çok ses olan ortamlar için kullanılan bir söz.

laviyet al-: Dalga geçmek, alay etmek.

leleḡün et-: Alay etmek, birinin yaptıklarını yineleyerek eğlenmek.

mal gút- : Büyükbaş hayvanları otlatmak.

mızgı daral-: Morali bozulmak, sıkılmak, bunalmak daralmak.

muḡ ol-: Mukayyet olmak, göz kulak olmak, sahip çıkmak.

muhanete möhdaç ol-: Yabancı birine muhtaç olmak.

oḡuyucu gibi dolan-: Çok gezmek, gereksiz yere dolaşmak.

öyün tayın bilme-: Vakitli vakitsiz bir şeyler yemek istemek, yemek zamanını beklememek.

ses etme-: Müdahale etmemek, karışmamak.

tanışlıḡ ver-: Kendisini tanıtmak.

tavuk dider gibi dit-: Parçalanmamış, dağıtılmamış hiçbir şey bırakmamak.

tellal baḡır-: Bir haber, bir istek vb.ni tellal aracılığıyla duyurmak, anons yapmak.

temek ver-: Samanlıḡa konulan samanları yerleştirmek, samanları ileri atmak.

unsuruḡ et-: Israrcı olmak.

vesviye alma-: Önemsememek, değer vermemek.

virgel Anşanın inā: Bir eve, gerekli gereksiz, girenin çıkanın çok olması için kullanılır.

yaḡa yaḡaya gel-: Kavga etmek üzere olmak.

yedi deñiz çalḡalamış dışarı atmış: Sevilmeyen, bıkkınlık oluşturan kimseler için kullanılan bir deyim.

yemek dók-: Ziyafet vermek, düḡün gibi törenlerde gelenlere yemek ikram etmek.

yerine yaḡış-: (Gelinler için) Gittiği eve uyum sağlamak.

yükünü yüceye yıḡ-: Kendini naza çekmek.

yüzünü yu-: Bir kişiyi hatalı olduğu hâlde kollamak, aklamaya çalışmak, savunmak.

zopa at-: Dövmek, dayak atmak.

1.2. Beddualar

baba dā-: Başına bela gelmek.

bir sabunda bir suda yunasın: “Ölesin” anlamında beddua sözü.

çatın ayrılı ḡala: Genellikle çocuklara büyüklerin öfkeli olduklarında söyledikleri ve “bacakların ayrılı” anlamında kullanılan bir beddua.

çerliyesice: “Ölesice” anlamında kullanılan beddua sözü.

ḡaraltın ḡaybola: “Ölesin” anlamında beddua sözü.

ḡaraltun ḡalḡa: “Ölesin” anlamında beddua sözü.

mayan bata: “Soyun kuruya” anlamında beddua sözü.

ocāñ kór ḡala: “Kimsen kalmasın” anlamında beddua.

südúḡlüne daş dura: “İşeyemeyesin” anlamında kullanılan beddua.

südúḡlün dutula: “İşeyemeyesin” anlamında kullanılan beddua.

sürüm sürüm sürünesice: “Sürünesin, sıkıntı çekesin” anlamındaki beddua.

şışḡalasıca: “Ölesice” anlamındaki beddua.

1.3. Sözcükler

1.3.1. Adlar

abrıl beşi: 1-5 nisan günleri.

aporle: Hoparlör

baş yasdū: İki kişilik yastık.

bızlaḥ: Sidik.

can yemā: Ölünün arkasından verilen yemek.

cankeş: Telaşlı.

cino: Çok haylaz ve uyanık çocuk.

çamdıgöz: Evlerin tavanındaki aydınlatma penceresi.

çar çaput: Paçavra, eski püskü bez veya giysi.

çetenyolaḥ: Bacaya çıkılan yol.

çökellikli: Arasına çökelek, maydanoz ve yeşil soğan konularak yapılan bir bazlama türü.

çul çaput: Paçavra, eski püskü bez veya giysi.

dalibik: Horozdaki tek olan ibik.

doḥuz aylık: Futbol şeklinde bir ebenin kaleye geçtiği ve diğerlerinin sadece topa bir kez dokunma hakkının olduğu ve 9 gol yiyenin elendiği bir oyun.

ekimayı: Sonbahar.

eḠşilaş: Yarma, kurutulmuş kaysı, üzüm, pekmez, nohut vb. karışımından yapılan bir tür yemek.

ğanatlu: İki kanatlı kapıları olan garaj.

garacaharman: Ekin başaklarını yakarak yapılan kavurga, firik.

garağura sandū: Gereksiz eşyaların konulduğu sandık.

gayfirenkli: Kahverengi.

gendügelen: Kendiliğinden büyüyen ağaç.

gıdiboðu: Vez.

ğıranta: Saç ve sakalı ağarmış erkek.

ğırın başı: Ağaç ve yeşillik olmayan bölge.

ğış ğuzusu: Nisan ayından önce doğan kuzuya denir.

ğış toḥlusu: Nisan ayından önce doğan kuzuya denir.

gupbe: Köy evlerinin bacasında bırakılan aydınlanma deliği.

gülibik: Tavuklardaki geniş olan ibik.

iki guplu: İki kulplu bir kazan türü.

karamondo: Siyah renkli okul önlüğü.

kero: Eşek.

kesme hamur çorbası: Mercimekli ve hamurlu çorba.

keygür: Süzgeç.

kóskúrā: Ateşin közünü almaya yarayan kürek.

kústüm: Çift kişilik yastık.

kúşgür: Küçük tezek parçası.

lotgomer: Mont.

muşma: Yumruk.

osmannılıḥ: (Kadın için) Dirayetli olma, sözünü geçirme, erkekçe davranış sergileme.

peşli entere: Kadınların şalvar üzerine giydiği üç parçalı uzun kadın elbisesi

pine mıhı: En küçük çivi.

pire torbası: Köpeklere, özellikle uyuz olanlara, verilmiş genel lâkap.

saḥoḡul: Karamuktan yapılmış ahır süpürgesi.

- sırıntırak:** Etin sinirli kısmı.
sinenbicilik: Saklambaç oyunu.
tarın başı: Yüksekçe yer.
tayın: Öğün.
unnama: Küçük parçalar halinde doğranan karalahananın mısır unu ile yapılan yemeği.
yamak: Birisine yağ yakan, yaranmaya çalışan.
yasduluğ: Yatsıdan sonra yenilen yemek.
yaylım vahdı: Havalarda ısınmasıyla beraber hayvanların otlamaya başladıkları dönem.
yaz başı: Mart ayı.

1.3.2. Sıfatlar

- baldırı gıcığ:** Yarı çıplak gezen kimse.
boğazı büyük: Çok yemek yiyen.
ciğerci: Akrabasına düşkün olan.
cöherli: Cesur, gözü pek.
çıtmalı: 1. Huysuzluk yapan büyükbaş hayvan. 2. Kavga çıkararak.
çorlu dingiş: Aşırı zayıf.
daamsüz: Münasebetsiz.
dırcikli: Zıplayan, yerinde duramayan.
dilferzâ: Çok konuşan, herkese laf yetiştiren kimse, dil ebesi.
follan: Bol.
fuğare: Fukara.
ğıyı köy: Kenar köy, başka köy.
görök: Son.
hamdabaş: Başına buyruk, söz dinlemeyen.
hecim: 1. Güçlü. 2. Geçimsiz.
hecin devesi: Uzun boylu kimse.
heyheyli: Gel git akıllı.
hınım: Sesleri genizden çıkararak konuşan (kimse).
hötürüklü: Küfürbaz.
hulik: Sağır.
ıhballı: Talihli.
içerli: Her şeye üzülen ve alınganlık gösteren (kimse).
işli: Çalışkan, becerikli, elinden iyi iş gelen.
kerhanacı: Özellikle çocuklara şaka yollu iğneleme sözü.
kirşef: Kötü huylu kişi.
kizni: Gözü aç, doymak bilmeyen.
lolo: Beceriksiz.
mıymıy: Sünepe, uyuşuk, ağır hareket eden.
nallı: Asi, başına buyruk, kimseyi umursamayan.
nizalı: 1. Asık suratlı. 2. Ağlamaklı, ağlak. 3. Mahkemelik olan.
sadırlı: Sidikli.
saşsaşlı: Kirli, pasaklı (kadın).
sapa yer: Tenha, ıssız yer.
satlığ gız: Evlenme çağına gelmiş kız.
sose: Aptal, akılsız.
sölpüklü: Seli ve salyası akan.
şefil: 1. Salya, tükürük. 2. Buğdayın kaynarken çıkan kıvamlı sıvısı.

şikârlı: 1. Değerli, önemli, kıymetli. 2. Nazlı.
tiftikli: Uzun saçlı.
yazucu: Düğündeki çeyiz vb. eşyaları yazan kimse.
yedi yabancı: Çok yabancı.
zotdiri: Serseri, sersem, boş gezen.

1.3.3. Zarflar

ağırdan: Yavaşça.
bi goşam Bir tutam, azıcık.
hayheşem: Alelacele, telaşla.
hokikten: Bedavadan.
irelüğün: Dünden önceki gün.
neçe sōna: Çok sonra.
sallamseyip: Başiboş gezme.

1.3.4. Fiiller

acizlen-: Sızlanmak, yakınmak.
amel ol-: İshal olmak.
asbap yu-: Çamaşır yıkamak.
azetle-: Ağırlamak, hürmet ve ikramda bulunmak.
büz-: Bir şey örerken yanlış yapılan kısmı onarmak, düzeltmek.
çöpük çal-: Alkışlamak.
değişil-: Değişmek, farklılaşmak.
dıhdala-: Sıkıştırmak.
dirlik verme-: Huzur vermemek.
etini bük-: Çimdiklemek.
fosulla-: Bir işi baştan savarak yapmak, geçiştirmek.
ğahirlen-: Üzülme, içerlemek, kedersenmek.
ğarelle-: Tahmini, el yordamı ve göz kararıyla ölçmek.
garipse-: Özlemek.
ğaydelen-: Müziğe kendini kaptırmak, sağa sola sallanmak.
gevret-: Ateşin üstünde ısıtıp çıtır çıtır hâle getirmek.
ğışgala-: Sıkıştırmak.
ğışğı ver-: Gözünü korkutmak.
ğohna-: Kavga etmek.
ğünned-: Güneşlendirmek.
ğuyul-: (Sığırlar için) Serbest bırakılmak, dağılmak.
ğayıplen-: Şaşırarak.
ğıncala-: Pancar vb. bitkileri küçük parçalara ayırmak.
ğellelen-: Soğan ve sarımsağın baş tutması.
ğikile-: Kısık sesle gülmek.
ğórcülen-: Ateşin tutuştuktan sonra tekrar sönmesi.
ğoğuzla-: Sakinleştirmek, gönül almak.
ğöpürdet-: İştahla yemek.
ğehelse-: Değer vermek, önem vermek, önemli saymak.
ğehmanlaş-: Sersemlemek, uyuşmak.
ğımışle-: Giyinip süslenip bir köşeye çekilmek, iş yapmamak.
ğoçut-: Kaçmak.
ğosurda-: Söylenmek, homurdanmak, gönülsüz iş görmek.
ğüflen-: Zaman geçirmek, oyalanmak.
ğarlat-: Küçük çocukların gece yatağı ıslatmaları.

- şoşalt-:** Abartmak.
tayınla-: Bir işi her zaman aynı vakitte yapmak.
tığlandur-: Yığmak.
tıhıla-: Ateşte az tutmak, kısa bir süre kaynatmak.
tī savur-: Harmanda, tahılları samandan ve çöpten ayırmak için havaya doğru serpmek.
tumbul-: Suya batmak, dalmak.
uylat-: Bezdirme derecesinde ısrar etmek.
zerzele-: Kapıyı kilitlemek.

1.3.5. İkilemeler

- acı zulum:** Zor şartlarda, kısıtlı imkânlarda.
ahriş pıhriş: Balgam.
aş keş: Yemek.
bel bıhın: Sırt bel.
dar dıhız: Sıkış tıkış.
dóklüm döşek: Darmadağınık.
eksi beki: Az kullanılmış çamaşır, elbise veya eşya.
gam gasefet: Kasavet, üzüntü, tasa, kaygı.
gavum hısım: Akrabalar.
gıldırı gıcıh: Önemsiz ayrıntı.
ğıyıda gulağda: Kenarda, köşede.
ğoru ğonşu: Bütün komşular, birbirine yakın yerde oturan kimseler.
gúlgúbür: Evin süpürülmesiyle ortaya çıkan toz birikintisi.
kúnde kúnde: Her gün.
perme perişan: Çok perişan bir hâlde.
sallam seyip: Başboş.
tarla tump: Tarla marla anlamında ikileme.
uşah devşek: Çoluk çocuk.
yarlu yaşuşuflu: Düzenli tertipli.

2. Zara ağzında yer alıp *Derleme Sözlüğü'*ndeki anlamından farklı anlamı tespit edilen sözcükler

2.1. Deyimler

- ağız eğ-:** Minnet etmek. (*krş.* DS I, 96)
ğadana gibi: İri yapılı. (*krş.* DS III, 1889)
yüz dutnā: Daha önceden yardım edilen birinden yardım istemeye yüzü olmak. (*krş.* DS VI, 4829)

2.2. Beddualar

- başını bārını ye-:** Ölmek anlamında beddua olarak kullanılır. (*krş.* DS II, 560)

2.3. Sözcükler

2.3.1. Adlar

- āğme:** Tandırın üzerine yer alan, dumanın dağılmasını önleyerek bacadan çıkmasını sağlayan bölüm. (*krş.* DS III, 1681)
bozalağ: Beyaza yakın bir renk, boz renge çalan. (*krş.* DS I, 748)
duzsuzluğ: Tatsız şakalar yapma. (*krş.* DS II, 1615)
fino: Küçük köpek, köpek yavrusu. (*krş.* DS III, 1868)

- ğaraltı:** Siyahlık, karartı. (*krş.* DS III, 2650)
gasafet: Üzüntü, tasa. (*krş.* DS III, 1931)
gever: Tarlanın sert olan toprağına denilir. (*krş.* DS III, 2009)
gurik: Kulakları küçük. (*krş.* DS III, 2198)
hah: Yapılan iş karşılığında alınan ücret. (*krş.* DS III, 2252)
keben: Yolu kötü olan yer. (*krş.* DS IV, 2715)
küsgü: Taş kaldırmada kullanılan basit kaldıraç. (*krş.* DS IV, 3014)
ürüsüm: Yaratılış özelliğı, tıynet. (*krş.* DS VI, 4074)

2.3.2. Sıfatlar

- cinibiz:** Kurnaz, üçkâğıtçı. (*krş.* DS II, 980)
çelpeşük: 1. Zor söylenen kelime ya da söz. 2. Sarhoş, düzgün yürüyemeyen kimse. (*krş.* DS II, 1126)
çepil: Çokbilmiş. (*krş.* DS II, 1143)
dındık: İşi titizlikle ve ağır ağır yapan. (*krş.* DS II, 1462)
dutgun: Her şeyden çekinen, ürkek, tutuk (kimse). (*krş.* DS II, 1612)
duzsuz: Tatsız şakalar yapan kişi. (*krş.* DS II, 1615)
ehvan: Hafif. (*krş.* DS III, 1691)
eserüklü: Deli, delimsirek (*krş.* DS III, 1783)
filik: Beyaz keçi. (*krş.* DS III, 1865)
ğaşmer: Çirkin (*krş.* DS III, 1934)
gereme: Kuçak dolusu. (*krş.* DS III, 1997)
gicimüklü: Kızıışmış. (*krş.* DS III, 2072)
habu: Abla. (*krş.* DS III, 2247)
holasa: Şakacı, güleryüzlü. (*krş.* DS III, 2396)
lele: Kurnazlığa akli ermeyen, kolaylıkla aldatılabilen. (*krş.* DS IV, 3072)
saçağlı: Kirli, pasaklı, pis. (*krş.* DS V, 3510)
zırıl: 1. Uzun boylu ve iri yapılı kişi. 2. Eşek. (*krş.* DS VI, 4379)

2.3.3. Zarflar

- çaşut:** Çok gezen. (*krş.* DS II, 1085)
sip: Çabuk, hızlı. (*krş.* DS V, 3646)

2.3.4. Fiiller

- afkala-:** Öfkeyle söylenmek, kızmak, bağırarak. (*krş.* DS I, 73)
ağdar-: Sacın üzerindeki yufkayı çevirmek. (*krş.* DS I, 128)
dızıla-: (Çocuklar için) Ağlamak. (*krş.* DS II, 1477)
fısınla-: Dumanın geri tepmesi. (*krş.* DS III, 1858)
ğah-: Toslamak, vurmak (inek ve öküz için). (*krş.* DS III, 1895)
ğaypıt-: Damlatmak. (*krş.* DS III, 1949)
ğoh-: Küsmek, gücenmek. (*krş.* DS III, 2096)
heyikle-: Boş boş dolanmak, gereksiz yere gezintiye çıkmak. (*krş.* DS III, 2353)
kıpçın-: Bir şeyi elde etmeye çalışmak, o yönde hareket etmek. (*krş.* DS IV, 2813)
pört-: Elinden kurtulmak, kaçmak. (*krş.* DS V, 3482)
sürgüle-: Kilitlemek. (*krş.* DS V, 3722)
yalla-: Kötü bir işte çıkar sağlayacağı kişiyi beslemek. (*krş.* DS VI, 4149)

2.3.5. Ünlemler

- hoho:** Büyükbaş hayvanları çağırma ünlemi. (*krş.* DS III, 2394)

Sonuç

Türkçenin çok önemli fonetik ve morfolojik özellikleri ile söz varlığının muhafaza edildiği ağızlarla ilgili çalışmaların son yıllarda ivme kazanması dilimiz açısından dikkate değer gelişmelerden biridir. Özellikle yapılan derleme faaliyetleri ve söz varlığını tespiti yönelik çalışmalar, unutulmaya yüz tutmuş pek çok verinin kayıt altına alınmasını sağlamaktadır. Başta teknolojik gelişmeler olmak üzere çeşitli nedenlerle ağızlarda yer alan pek çok söz varlığı kullanımdan düşmekte ve yok olma tehlikesiyle karşı karşıya gelmektedir. Bu sebeple ağızlarda yer alan söz varlıklarının tespit edilerek kayıt altına alınması ağız çalışmaları arasında önemli bir yer tutmaktadır. Bu maksatla son yıllarda “Derleme Sözlüğüne Katkılar” adını taşıyan pek çok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalarda belgelenen söz varlığı unsurlarının *Derleme Sözlüğü*'nün yapılacak yeni baskılarına eklenmesi ile sözlüğün zenginleşmesi ve Türkiye Türkçesi ağızlarındaki söz varlığını en geniş kapsamlı temsil etmesi sağlanacaktır. Nitekim çeşitli araştırmacılar tarafından *Derleme Sözlüğü*'nün Anadolu'da varlığını sürdüren ağızların zenginliğini tam olarak yansıtamadığı dile getirilmiştir (Gülensoy 1999: 20).

Zara (Sivas) Ağzından Derleme Sözlüğüne Katkılar II adlı bu kısa çalışmamızı Zara ağzında yer alıp *Derleme Sözlüğü*'nde bulunmayan sözcükler ve Zara ağzında yer alıp *Derleme Sözlüğü*'ndeki anlamından farklı anlamı tespit edilen sözcükler şeklinde iki başlık altında ele aldık. Çalışmada Zara ağzında yer alıp *Derleme Sözlüğü*'nde yer almayan 101 deyim, 12 beddua, 52 ad, 42 sıfat, 7 zarf, 43 fiil ve 19 ikileme; Zara ağzında yer alıp *Derleme Sözlüğü*'ndeki anlamından farklı anlam taşıyan 3 deyim, 1 beddua, 12 ad, 17 sıfat, 2 zarf, 12 fiil ve 1 ünlem tespit edilmiştir.

Elbette ki Zara ağzının söz varlığı bu kadarla sınırlı değildir. Yapılacak yeni derlemeler neticesinde yeni yeni kelimelerin ortaya çıkacağı kesindir.

Kaynakça

- Acar, Kenan (2013). Türkiye Türkçesi Ağızlar Sözlüğüne Kandıra Ağzından Katkılar. *Turkish Studies International Periodical For The Languages*, 8(9), 375-386.
- Akar, Ali (2009). Ağız Sözlükleri: Yöntem ve Sorunlar -I-. *Turkish Studies International Periodical For The Languages*, 4(4), 1-11.
- Arslan, Büşra (2013). Çatpınar (Doğanşar/Sivas) Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *Dil ve Edebiyat Araştırmaları*, 8, 97-102.
- Arslan, Döne (2018). Eğirdir ve Yöresi Ağızlarından Derleme Sözlüğüne Katkılar. *TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 6(15), 358-363.
- Atmaca, Emine ve Kaba, Oğuzhan (2019). Alanya, (Antalya) Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *Doğumunun 120. Yılında Prof. Dr. Ahmet Caferoğlu Hatıra Kitabı* (Ed. Fikret Turan-Özcan Tabaklar), İstanbul: Şenyıldız Matbaacılık, 205-234.
- Ayık Darıcı, Tülay (2013). *Şarkışla'nın Söz Varlığı*. Yüksek Lisans Tezi. Sivas: Cumhuriyet Üniv.
- Biray, Nergis (2009). Denizli Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *Turkish Studies International Periodical For The Languages*, 4(8), 747-776.
- Boz, Erdoğan (1996). Çüngüş ve Çermik Yöresi Ağzından Derleme Sözlüğüne Katkılar. *Milli Folklor*, 4, 112-113.
- Bulut, Serdar (2016). Dereli, Eynesil ve Görele İlçeleri Ağızlarından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *1. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu Özet Kitapçığı*, 366.

- Bulut, Serdar (2020). Alanya (Antalya) Ağzından “Derleme Sözlüğü”ne Katkılar. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(111), 117-144.
- Bulut, Serdar (2017). Serik (Antalya) Yörükleri Ağzından “Derleme Sözlüğü”ne Katkılar. *Route Educational and Social Science Journal Volume*, 4(5), 127-141.
- Bulut, Serdar (2018). Gümüşhane İli ve Yöresi Ağızlarından Derleme Sözlüğü’ne Katkılar. *Karadeniz Araştırmaları*, XV(57), 171-190.
- Buran, Ahmet (1996). Derleme Sözlüğüne Katkılar. *Türk Dili*, 535, 38-43.
- Büke, Himmet (2020). Denizli Ağzından Derleme Sözlüğüne Katkılar. *SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 50, 131-148.
- Caferoğlu, Ahmet (1994). *Sivas ve Tokat İlleri Ağızlarından Toplamalar*. Ankara: TDK Yayınları.
- Cankaya, Mahir (2013). Erzincan Ağzından Derleme Sözlüğü’ne Katkılar. *Turkish Studies International Periodical For The Languages*, 8(9), 899-910.
- Çavga, Uğur (2015). Belkaya (Konya Ereğli) Ağzından Derleme Sözlüğüne Katkılar. *International Journal Of Languages’ Education And Teaching*, 2198-4999, 2669- 2689.
- Çelik, Anıl (2018). Yalova İli Yerli Ağzından Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü’ne Katkılar. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 6(13), 512-543.
- Çifci, Musa ve Sezer, Önder (2017). Derleme Sözlüğüne Katkılar (Emirdağ/Burunarkaç Köyü). *Turkish Studies International Periodical For The Languages*, 12(15), 211-232.
- Çifci, Musa ve Sezer, Önder (2018). Derleme Sözlüğüne Katkılar (Emirdağ/Burunarkaç Köyü). *Turkish Studies International Periodical For The Languages*, 13(28), 241-264.
- Çiftçi, Fethullah (2014). Bitlis Merkez Ağzından Derleme Sözlüğüne Katkılar. *Muş Alparslan Üniv. Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 261-272.
- Demir, Necati ve Şen, Ülker (2006). *Sivas İli ve Yöresi Ağızları (Etnik Yapı-Dil İncelemesi-Metinler-Sözlük)*, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Demir, Nurettin (2002). Ağız Terimi Üzerine. *Türkbilig*, 4, 105-116.
- Demirci, Metin (2017a). Derleme Sözlüğü’ne Osmaniye, Düziçi Ağzından Katkılar-I, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi (TEKE)*, 6(3), 1360-1383.
- Demirci, Metin (2017b). Osmaniye, Düziçi Ağzından Derleme Sözlüğü’ne Katkılar-2. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 19(33), 36-44.
- Demirtaş, Ahmet (2017). Osmaniye Ağzından Derleme Sözlüğüne Katkılar, *IX. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu*, 02-04 Kasım 2017, İnönü Üniv., Malatya, 196-209.
- Direkci, Bekir (2018). Derebucak (Merkez) Ağzından Derleme Sözlüğüne Katkılar. *Turkish Studies International Periodical For The Languages*, 13(20), 383-402.
- Doğan, Muammer (2009). Aksaray Ağzından Derleme Sözlüğüne Katkılar-1. *Turkish Studies International Periodical For The Languages*, 4(4), 236-249.
- Doğan, Muammer (2010). Aksaray Ağzından Derleme Sözlüğüne Katkılar-2. *Turkish Studies International Periodical For The Languages*, 5(1), 294-312.
- Doğan, Muammer (2012). Aksaray Ağzından Derleme Sözlüğüne Katkılar-3. *Diyalektolog Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi*, 4, 9-21.

- Doğan, Şaban (2001). *Sivas Merkez İlçe ve Köyleri Ağzları (Giriş-İnceleme-Metinler)*. Van: Yüzüncü Yıl Üniv. SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Efe, Kürşat (2020). Ankara Gündül Ağzından Derleme Sözlüğüne Katkılar, *Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Science*, 7(49), 786-827.
- Eratalay, Sevdâ ve Eratalay, Süleyman (2012). Alaşehir Ağzından Derleme Sözlüğüne Katkılar. IV. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu, 1. Cilt, 353-364.
- Erdem Nas, Gönül (2015). Anamur Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar 2. *Journal of Turkish Language and Literature*, 1(1), (1-8).
- Erdem Nas, Gönül ve Parlar, Zahide (2016). Bartın Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *Diyalektolog Ulusal Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, 13, 50-59.
- Erdoğan, Songül (2016). Niğde Yöresi Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar-1. *Journal of Türklük Bilimi Araştırmaları*, 40, 69-82.
- Erdoğan, Songül (2018). Türk Oyaları Kataloğu'ndan Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *Turkish Studies International Periodical For The Languages*, 13(20), 437-450.
- Eren, Abdullah ve Öztürk, Abdulkadir (2017). Yukarıkızılın Köyü Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *Ordu Üniv. Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 413-421.
- Erenoğlu Ataizi, Dilek ve Sözer, Burak (2018). Kadınhanı Ağzı'ndan Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *MCBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 579-592.
- Ergin, Muharrem (2012). *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul: Bayrak Basım Yayın-Tanıtım.
- Ersöz, Serpil (2009). Nazilli (Aydın) Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 2, 37-62.
- Erten, Münir ve Başkan, Ahmet (2016). Bismil Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *CÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 40(2), 67-77.
- Gökçe, Hüseyin (2019). Bursa Dağ Yöresinden (Keles ve Orhaneli İlçelerinden) Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *UÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(36), 79-100.
- Gülensoy, Tuncer (1998). Anadolu Ağzlarından Derleme Sözlüğüne Katkılar. *Türk Dili*, 553, 14-17.
- Gülensoy, Tuncer (1999). Ağız Araştırmalarının Bugünkü Durumu. *Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni* (9 Mayıs 1997), Ankara: TDK Yayınları.
- Gülseren, Cemil (2016). Malatya'dan Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *Diyalektolog Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi*, 12, 47-55.
- Güven, Ömer (2014). *Sivas İli Zara İlçesi Ağzı*, İstanbul: İstanbul Üniv., SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Güven, Ömer (2014). Zara (Sivas) Ağzından Derleme Sözlüğüne Katkılar, *İstanbul Üniv., Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, LI, 63-78.
- Güzel, Ferdi (2013a). Şahsuvar (Elazığ) Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *Türk Dili*, 728, 68-80.
- Güzel, Ferdi (2013b). Şahsuvar (Elazığ) Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar 2. *Diyalektolog Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi*, 6, 15-33.
- Güzel, Ferdi ve Kara, Kürşat (2019). Artvin İli, Şavşat İlçesi, Yukarı Koyunlu (Süles) Köyünden Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *AÇÜ Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 37-52.

- Hazar, Mehmet (2007). Nevşehir Folkloru'ndan Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *Türk Dili*, 669, 580-584.
- İçer, Elif (2010). *İli Yıldızeli Ağzı (İnceleme - Metinler - Sözlük)*. Edirne: Trakya Üniv., SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Kalay, Emin (1997). Edirne İli Ağzlarından Derleme Sözlüğüne Katkılar I. *Türk Dili*, 547, 25-33.
- Kalay, Emin (2004). Edirne İli Ağzlarından Derleme Sözlüğüne Katkılar II. *Türk Dili*, 633, 250-259.
- Kamacı, Duygu (2011). Erzurum Yöresi Ağzlarından Derleme Sözlüğüne Katkılar. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 1(1), 158-164.
- Karahan, Leyla (1996). *Anadolu Ağzlarının Sınıflandırılması*. Ankara: TDK Yayınları.
- Karaman, Ahmet (2011). Sandıklı Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 273-286.
- Karaörs, Metin (1994). Derleme Sözlüğüne Katkılar Kayseri, Isparta, Adana İllerinden Derlemeler. *Türk Dili*, 505, 65-67.
- Koraş, Hikmet (2002). Derleme Sözlüğüne İlaveler. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 12, 171- 209.
- Korkmaz, Zeynep (2003). *Gramer Terimleri Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.
- Kuşdemir, Ayeşegül (2020). Tokat ve Yöresi Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar I. *The Journal of Turkic Language and Literature Surveys (TULLIS)* 5(1), 39-55.
- Küçükballı, Fatih Numan (2016a). "Gazipaşa Dillere Destan" Adlı Eserden "Derleme Sözlüğü"ne Katkılar. *Selçuk Üniv. Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 37, 309-370.
- Küçükballı, Fatih Numan (2016b). Bozkır (Konya) Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar, *Uluslararası Sempozyum: Geçmişten Günümüze Bozkır*, 06-08 Mayıs 2016, 643-658.
- Metin, Beyazıt Bilge (2016). Geydoğan Ağzından Derleme Sözlüğüne Katkılar. *Dede Korkut Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 5(11), 78-87.
- Ökruca, Leylâ (2011). *Sivas İli Kangal İlçe Merkezi Sözlüğü*. Sivas: Cumhuriyet Üniv. SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Özdarendeli, Nursel (2013). Velimeşe Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar, *Türkiyat Araştırmaları*, 34, s. 57-79.
- Özden, Muharrem (2018a). Bilecik Ağzından Derleme Sözlüğüne Katkılar. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 5(11), 273-315.
- Özden, Muharrem (2018b). Gümölcine Ağzından Derleme Sözlüğüne Katkılar. *Diyalektolog Ulusal Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, 17, 199-249.
- Özek, Fatih (2016). Arapgir Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. 1. *Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu Özet Kitapçığı*, 43.
- Özgür, Can (2004). Eskişehir Yöresi Ağzlarından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *TDAY Belleten*, 2004/1, 93-99.
- Özkaya, Hakkı (2015). Kırklareli İli Ağzlarından Derleme Sözlüğüne Katkılar. *Rumeli'de Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 2, 33-39.
- Öztürk, Erol (2009). Mersin Yörüklerinden Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *Türk Dili*, 689, 405-411.

- Öztürk, Zehra (2014). *Sivas İli Gürün İlçesi Merkez Köyleri Ağzı Sözlüğü*. Sivas: Cumhuriyet Üniv., SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Şanlı, Cevdet (1996). Kırklareli, Erzurum ve Artvin İllerimizden Derleme Sözlüğüne Katkılar. *Türk Dili*, 552, 542-547.
- Şanlı, Cevdet (1999). Anadolu ve Rumeli Ağızlarından Derleme Sözlüğüne Katkılar. *Türk Dili*, 572, 670-680.
- Tan, Ali ve Uğureli, Ayşe (2017). Kesikkeli Köyünden Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *Diyalektolog Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi*, 16, 223-239.
- Tanyıldız, Eyyup (2014). *Hafik İlçe Merkezinin Kelime Hazinesi*. Sivas: Cumhuriyet Üniv. SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Taş N. Fahri vd. (2018). Erzincan Refahiye Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar, *TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 6(12), 61-66.
- Taş, Pınar (2006). *Şarkışla ve Yöresi Ağızları*. Kayseri: Erciyes Üniv. SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Taşkıran, Halil İbrahim (2021). *Sivas Akıncılar Ağzı Karşılaştırmalı ve Tanıklı Sözlüğü*. Sivas: Cumhuriyet Üniv. SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Tekin, Feridun ve Cantürk, Samet (2014). Giresun ve Yöresi Ağızlarından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *Diyalektolog Ulusal Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, 9, 33-46.
- Telli, Burak (2019). Hatay Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *Tarih Okulu Dergisi (TOD)* 12(XXXVIII), 664-693.
- Telli, Burak ve Bulduk, Türker Barış (2019). Adıyaman İli ve Yöresi Ağızlarından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar: Fül. *Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi*, 5(10), 98-115.
- Teres, Ersin (2011). Söğüt (Bilecik) Ağzından Derleme Sözlüğüne Katkılar. *Folklor/Edebiyat*, 17(65), 19-26.
- Tokat, Feyza (2014). Çavdır Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 3(1), 153-166.
- Tokatlı, Suzan Suzi ve Erdem Nas, Gönül (2012). Anamur Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *Diyalektolog Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi*, 5, 33-45.
- Toker, Mustafa (2011). Derleme Sözlüğü ve Mersin Ağzı Sözlüğü'ne Tarsus Yöresinden Katkılar. *Turkish Studies International Periodical For The Languages*, 6(3), 1229-1249.
- Topal, Erol (2018). Giresun Eynesil Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *Karadeniz Araştırmaları*, XV(59), 291-296.
- Turhan, Nurşah (2018). Trabzon Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar, *ASEAD*, 5(2), 53-58.
- Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü I-II-III-IV-V-VI*, (Birleştirilmiş tıpkıbasım) (2009). Ankara: TDK Yayınları.
- Türkiye'de Halk Ağzından Söz Derleme Dergisi*, İstanbul: TDK Yayınları, , 1939-1949.
- Uysal, İdris Nebi (2017). Kuzören (Konya-Bozkır) Köyü Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *Diyalektolog Ulusal Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, 14, 79-85.
- Uysal, İdris Nebi (2018). Himmetli (Niğde-Merkez) Köyü Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *ERDEM*, 74, 139-156.

Yeşilöz, Zafer (2012). Nevşehir Lakaplarından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar, *NEÜ SBE Dergisi*, 2, 22-27.

Yıldız, Muharrem ve Özsoy, Yusuf (2016). Bartın Ağzından Derleme Sözlüğüne Katkılar, *Bartın Üniv. Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 1(1), 141-150.

Yıldız, Osman (2007). Isparta Ağzından Derleme Sözlüğüne Katkılar. *Turkish Studies International Periodical For The Languages*, 2(2), 790-800.

Yılmaz, Kadir (2011). *Yıldızeli'nin Söz Varlığı*. Sivas: Cumhuriyet Üniv. SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

<http://www.tdk.gov.tr>; (Erişim Tarihi: 05.07.2021).

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research

|| Sayı/Issue 5 (Ağustos/August 2021), s. 316-333.
|| Geliş Tarihi-Received: 04.06.2021
|| Kabul Tarihi-Accepted: 27.07.2021
|| Araştırma Makalesi-Research Article
|| ISSN: 2687-5675
|| DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.948069

Eski ve Orta Türkçe İki Ünlü Arasındaki -ğ- ve -g- Seslerinin Çağdaş Kırgızcadaki Durumu

Old and Middle Turkic Intervocalic -ğ- ve -g- Sounds' Situation in Modern Kyrgyz

Seçkin UYSAL*

Öz

Bilindiği gibi Eski ve Orta Türkçe söz içi damaksıl birincil -ğ- ve -g- sesleri Kırgızcada eriyerek düşmüş ve ikincil ünlü uzunlukları meydana getirmiştir. Bu fonetik hadise Kırgızca'yı diğer Türk dilleri arasında farklı ve özel kılar. Öte yandan Kırgızcada Eski ve Orta Türkçe -ğ- ve -g- seslerinin -g- veya -y- sesine değiştiği bazı sözcükler de vardır. Çağdaş Kırgızcada -g-, -y- seslerinin korunması bu sözcüklerdeki -ğ-, -g- seslerinin birincil olmadığını veya Kırgızca'da çok farklı bir fonetik gelişmenin daha olduğunu düşündürür. Söz içi -g- ve -y- seslerini içeren bazı sözcüklerin birincil -ğ- ve -g-'ye sahip olup olmadığı tartışmalıdır. Söz konusu sözcüklerin kökenleri incelendiğinde ise bu aykırılığın farklı fonetik gelişimlerden ziyade leksikolojik birtakım katmanlardan kaynaklandığı görülür. Kırgızların ve dolayısıyla Kırgızcanın tarihi de bu dilsel katmanları doğrulayan veriler sunar. Bu çalışmada Kırgızcada söz içinde -g- veya -y- seslerine değişmiş Eski ve Orta Türkçe -ğ- ve -g- içeren sözcükler incelenerek hangilerinin arkaizm, hangilerinin Tarihî Kıpçakça katmanı veya Kıpçak ve Karluk grubu Türk dilleri katmanları oldukları ile ilgili düşünceler öne sürülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Kırgızca, söz içi damaksıllar, Eski ve Orta Türkçe, leksikoloji.

Abstract

As well known Old and Middle Turkic primary intervocalic velars -ğ- and -g- sounds dropped and creates secondary long vowels in Modern Kyrgyz. This phonetic phenomenon and unique feature makes Kyrgyz special and also separates it from the other Turkic languages. On the other hand Kyrgyz has some words that includes intervocalic velars -ğ-, -g- they changes -g- or -y- sounds. In this words where includes primary -ğ-, -g- velars could be mentioned that they do not have primary -ğ- and -g- sounds or this results from extremely different phonetic progress. It is controversial that some words including intervocalic -g- and -y- have primary -ğ- and -g- sounds. When discussed words' etymologies were investigated it has been seen that these differences come from several layers not exceptional phonetic progress. Not only history of Kyrgyz but also Kyrgyz language presents truly datas on this grammatical layers. In this study it is investigated that preserving intervocalic -ğ-, -g- sounds and changing -y- sound in Kyrgyz then mentioned which of this archaism, which of this Historical Kypchak layer and which of this Modern Kypchak and Karluk layers.

Key Words: Kyrgyz, intervocalic velars, Old and Middle Turkic, lexicology.

* Dr., Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Bişkek/Kırgızistan, e-posta: seckin.uysal@manas.edu.kg, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7315-7429>.

Giriş

Kırgızcanın tarihî tipolojik gelişimlerinden biri Eski ve Orta Türkçe söz içi damaksıl birincil -ğ- ve -g- seslerinin düşmesi ve bunun neticesinde ikincil ünlü uzunluklarının meydana gelmesidir: ET. *ağız* > Kır. *ooz* “ağız”, ET. *ağuz* > Kır. *uuz* “ilk süt”, ET. *yağuk* > Kır. *cuuk* “yakın”, ET. *yoğan* > Kır. *coon* “yoğun”, ET. *yağı* > Kır. *coo* “düşman”, ET. *oğul* > Kır. *uul* “oğul”, ET. *ağu* > Kır. *uu* “zehir”, ET. *kağun* > Kır. *koon* “kavun”, ET. *kuğu* > Kır. *kuu* “kuğu”, MK. ET. *kağur-* > Kır. *koor-* “kavurmak”, ET. *boğaz* > Kır. *booz* “boğaz”, ET. *tağar* > Kır. *taar* “dağar(cık)”, ET. *yoğur-* > Kır. *cuur-* “yoğurmak”, ET. *yegen* > Kır. *ceen* “yeğen”, ET. *ege* > Kır. *ee* “sahip”. Eski Türkçe sözcük köklerine eklenen yapım ekleri neticesinde iki ünlü arasında kalan -ğ- sesi de eriyerek ikincil ünlü uzunluğu meydana getirmiştir: ET. *sağım* > Kır. *saam* “sağım”, ET. *tuğul-* > Kır. *tuul-* “doğ(ul)mak”. Kırgızcada bu fonetik gelişimin görülmediği, söz içi -ğ- ve -g-’lerin korunduğu ya da yarı ünlü -y- sesine değiştiği sözcükler de vardır: ET. *(y)a/ıgaç* > Kır. *cıgaç* “ağaç”, ET. *buğu* > Kır. *bugu* “(erkek) geyik”, MK. *soğan* > Kır. *sogun* “soğan”, MK. *tügül* > Kır. *tügül* “değil”; ET. *yigit* > Kır. *cigit* “yiğit”, MK. *ögey* > Kır. *ögöy* “üvey”, ET. *ögüt* > Kır. *ügüt* “ögüt”, ET. *teğirmen* > Kır. *teğirmen* “değirmen”, ET *bög-* > Kır. *bögö-* “suyun önünü/yolunu kesmek”, *bögöt* “baraj”; MK. *yıgın* > Kır. *cıyın* “yığın”, ET. *ağıl* > *ayıl* “ağıl, köy”, ET. *yөгirmi* > *cıyırma* “yirmi”, ET. *yigit* ve MK. *yıgın* sözcüklerinde -g- ve -ğ- seslerinin korunması Kırgızcanın uzun *i* (*ii*) ve uzun *ı* (*u*)’ya doğru bir gelişim göstermemesi şeklindeki kısa bir açıklamayla izah edilebilir, fakat diğer sözcüklerdeki iki ünlü arasındaki -ğ-, -g- seslerinin korunması veya yarı ünlü -y-’ye değişmesi izaha muhtaçtır.

Kırgızcada söz içi damaksıl -ğ- ve -g- seslerinin niçin tek tip bir gelişim göstermediğini konu edinen herhangi bir monografi bugüne kadar yapılmamıştır. Ancak ET. ve OT. dönemlerinden itibaren söz içi -ğ-, -g- damaksıllarının Çağdaş Türk dillerindeki durumlarına ve değişimlerine bazı araştırmacılar değinmişlerdir. Ramstedt (1957: 85-86) Türk dillerinde -g- sesinin sızıcılışmaya doğru olan gelişimi ile -b- > -w- (*u*, *ü*) değişiminin paralel olduğunu söyler. Batı Türk dillerinde -g- sesinin -u-, -w-; Kuzey Türk dillerinde yarı ünlü -y-’ye değiştiğini ya da eriyerek ikincil uzun ünlüler oluştuğunu belirtir. Ramstedt’e göre, -k- > -g-; -k- > -ğ- ile -g- > -y-; -g- > -w- değişimi X. ve XV. yy.lar arasında gelişmiştir. Fakat bu süreçte -g- gelişimine ulaşmış lehçede -k-’li biçimler olacağı gibi bunun tam tersi bir durum da söz konusudur. Ona göre bu düzensizlikler komşu lehçelerden alınan sözcüklere dayanır.

Söz içi damaksıllara değinen Tenişev (1984: 200-206) Eski Türkçedeki: -ağa-, -ağu-, -ağı-, -oğu-, -uğu-, -ığı-, -ege-, -egi-, -igi-, -igü-, -öge-, -ögü-, -üge- ses gruplarını içeren sözcüklerden örnekler vermiş, bu sözcüklerin Türk dillerindeki biçimlerini göstermiştir.

Johanson (1998: 100-101) söz içi -ğ- ve -g- seslerinin korunduğu, düştüğü ve dudaksıllaştığı sözcük örnekleri sıralamış, fakat konu ile ilgili açıklama yapmamıştır.

Yılmaz (2010) Tatarca ön ünlülü sözcüklerde ünlüler arası -g- sesine dair düzensiz gelişmeleri incelediği çalışmasında; -g- sesinin dudak ünlüleri arasında -y-’ye değiştiğini, birincil düz ünlüler arasında veya ünlü + düz ünlü arasında *-g- sesinin korunduğunu tespit etmiş ve konuyu örnekleriyle tanıklamıştır.

Söz içi damaksılları konu edinen çalışmalardan en kapsamlısı Károly (2012)’ye aittir. Károly çalışmasında *VgV* ve *VkV* ses gruplarındaki değişmelerin Çağdaş Türk dillerindeki durumuna değinerek bu fonetik gelişimde *VgV* ses grubunun gelişim şemasını şu şekilde vermiştir: 1. *g/ğ* → *dudaksıllaşma* (*v*) → *düşme* (*ø*); 2. *g/ğ* → *süreklileşme/akıcılışma* (*w*, *y*) → *düşme* (*ø*). Bu çalışmada yan yana gelen ikiz (geminated)

damaksılların (-kk-, -k̄k-; -gg-, -ğğ-) Kıpçak grubu Türk dillerindeki gelişim şeması da gösterilmiştir.

*/kk/^{PT}>/k/>/g/>/γ/

*/k/^{PT}>/g/>/γ/^{Kıp.}

*/gg/^{PT}>/g/>/γ/^{Kıp.}>/w,y/>/ø/

*/g/^{PT}>/γ/>/w,y/^{Kıp.}>/ø/ (Károly 2012: 8-10).

Amaç ve Sınırlılık

Bu çalışmada Kırgızcanın (Altayca ile beraber) karakteristik özelliklerinden biri olan ET. ve OT. söz içi -ğ- ve -g- seslerinin eriyerek ikincil ünlü uzunlukları meydana getirmesine aykırı olarak söz içi damaksılların korunduğu veya -y- sesine değiştiği sözcükler incelenmiştir. Kırgızcanın fonetik gelişimine aykırı olarak söz içinde -g- ve -y- ünsüzlerinin varlıklarını korumasının sebebi üzerinde durulmuştur. Bu amaçla ET. ve OT. söz içi birincil -ğ-, -g- seslerinin içeren sözcükler listenmiş ve bu sözcüklerin etimolojileri ile ilgili görüşlere yer verilmiştir. Söz konusu sözcüklerin sırasıyla Tarihî ve Çağdaş Türk dillerindeki durumları gösterilerek konu ile ilgili veriler derlenmiştir. Bu veriler ışığında sonuç bölümüne bir harita eklenmiş ve konuya ilişkin görüşler belirtilmiştir.

Kuramsal Çerçeve

ET. ve OT. sözcüklerdeki söz içi -ğ- ve -g- seslerinin Kırgızcada çoğunlukla düşmesi ve bunun neticesinde ikincil uzun ünlüler meydana getirmesi yanında söz içi -ğ- ve -g- sesleri içeren bazı sözcüklerde bu gelişimin görülmemesi düzensizliği Kırgızcanın tarihî gelişimi içindeki fonetik ve leksikolojik bazı hususiyetler ile ilgili olmalıdır.

VğV, VgV ses gruplarındaki düzensiz değişime fonetik açıdan bakılması söz konusu ses gruplarını içeren sözcüklerin ünlü, ünsüz nitelik ve niceliklerini akla getirir. Bu nedenle söz başı ve ilk hece ünlülerinin birincil ünlü içermelerinde bir düzen aranmalıdır. Fakat -ğ- sesinin korunduğu (AT *ığaç*) Kır. *cığaç*, -y- sesine değişen (AT *āğıl*) Kır. *ayıl* sözcüklerinin yanında -ğ- ve -g- seslerinin eridiği sözcüklerden ise sadece (AT *āğız*) Kır. *ooz*, (AT *āğır*) Kır. *oor*, (AT *āğu*) Kır. *uu*, (AT *kāğun*) Kır. *koon* sözcükleri birincil ünlü içerir. Bu durumda Kırgızcadaki bu düzensiz gelişimi birincil ünlü uzunlukları ile açıklamak mümkün değildir. Konu ünlülerin nitelikleri açısından değerlendirildiğinde de meselenin aydınlatılamayacağı hemen tespit edilebilir. Zira ET. 'de Düz Ünlü + ğ / g + Düz Ünlü sözcükler: *āğız*, *āğuz*, *yağı* gibi sözcüklerde ikincil ünlü oluştururken, (y)ı/ağaç, *yigit*, *ağıl* gibi sözcüklerde damaksıllar korunmakta veya -y- sesine değişmektedir. Düz Ünlü + ğ / g + Yuvarlak Ünlü, Yuvarlak Ünlü + ğ / g + Yuvarlak Ünlü söz gruplarında da durum farklı değildir. Sözcük sonlarındaki ünsüz niteliklerinin (patlayıcılık, akıcılık) söz içi damaksılların varlığını korumasına etki etmiş olma ihtimali göz önüne alınarak yapılan değerlendirme kısmi sonuçlar verse de bu durum genel olarak kandırıcı olmaktan uzaktır. Çünkü Kır. *cığaç*, *yigit*, *üğüt*, *bögöt* sözcüklerindeki patlayıcı ç, t sesleri ikincil uzun ünlülerin meydana geldiği ET. ve OT. sözcüklerde görülmez. Öte yandan n, r, l gibi akıcı ünsüz barındıran Kır. *sogun*, *tegirmen*, *ögöy*, *cıyın*, *ayıl* gibi sözcüklerde ya damaksıllar korunmuş ya da -y- sesine değişmiştir. ET. n, r, l gibi akıcı ünsüz içeren ET. *yogan* (Kır. *coon*), ET. *oğul* (Kır. *uul*), ET. *kağun* (Kır. *koon*), ET. *tağar* (Kır. *taar*), ET. *yoğur-* (Kır. *cuur-*), ET. *yegen* (Kır. *ceen*) gibi sözcüklerde de ikincil ünlü uzunlukları meydana gelmiştir.

VCV ses gruplarındaki V¹, V² ve C'ların bürünsel özellikleri için Rassadin'in Moğolcadaki VCV ses gruplarının niçin tek tip gelişim göstermediği ile ilgili tasarladığı hipotezinin Kırgızcaya da uygulanabilirliği değerlendirilebilir. Rassadin'e göre VV gelişimi V¹ ve V² arasındaki bürünsel farklılıklardan kaynaklanmalıdır. VCV > VV

gelişimi V²'nin daha güçlü vurgulanmasından ortaya çıkar. Ancak eğer V¹ /o/, /ö/ gibi yuvarlak ünlüleri içeriyorsa, V²'yi dudaksıllaştırır, ardından C eriyerek VV gerçekleşir. Durum böyle değilse VCV ses grubu değişmeden kalır (Rassadin 1982: 38-57). Moğolca için üretilen bu hipotezi Kırgızcaya uyguladığımızda: *yoğan, oğul, boğaz, yoğur-* sözcüklerinde V¹'in /o/ olduğu ve ünlü uzunluğu meydana geldiği görülür. Ancak *ağız, ağuz, yağı, ağu, kağun, kağur-, yegen, tağar, ege* gibi V¹'i /o/ ve /ö/ içermeyen sözcüklerde de ünlü uzunluğu meydana gelmesi daha bu aşamada bile bu hipotezin Kırgızcaya uygulanamayacağını gösterir.

Kırgızca VgV, VgV ses gruplarındaki düzensiz değişimi leksikolojik açıdan değerlendirmek için -ğ-, -g- damaksıllarının korunduğu veya -y- sesine değiştiği sözcüklerin etimolojilerine bakmak ve bu sözcüklerdeki damaksılların birincil olup olmadıklarını belirtmek gerekir. Farklı görüşlerden dolayı *buğu, tügül, böğö-t, yegirmi* sözcüklerinin birincil damaksıl içerip içermemeleri tartışmalıdır. Ancak bu sözcüklerin ET. ve OT.'deki biçimleri söz içi damaksıllar içerdiklerinden bu çalışmada değerlendirilmişlerdir. Diğer sözcüklerde ise damaksılların birincil olmaları kabul görmüş gibidir. Etimolojik değerlendirme yanında söz konusu sözcükleri leksikolojik açıdan değerlendirmek Kırgızcanın Eski Kırgızca (Yenisey) döneminden itibaren gelişimi, Kırgızların diğer Türk toplulukları ile kurduğu siyasi birliktelikleri ve komşuluk ilişkileri yol gösterici olacaktır. Bu nedenle Tarihi Kıpçakça, Çağatayca, Çağdaş Kıpçak ve Karluk grubu Türk dilleri de değerlendirmeye alınmıştır.

Ramstedt'in (1957: 85-86) belirttiği Türk dillerinin başka Türk dillerinden yapmış olduğu ödünçlemeler bu düzensizliklerde rol oynamış olabilir. Bu çalışmada, hangi sözcüğün hangi Tarihi ve Çağdaş Türk dili grubundan ödünçlendiği, dolayısıyla hangi alt katmana veya yan katmana dayandığı veya hangi sözcüğün arkaizm olabileceğine dair görüşler için Károly'nın (2012) damaksıl seslerin Kıpçakça temelinde hazırladığı gelişim şeması esas alınmıştır. Konu bütünlüğünü bozmamak ve belirli alanda daha sağlıklı görüşler belirtmek amacıyla sözcüklerin yalnızca Kırgız edebî dilindeki kullanımları değerlendirilmiştir. Öte yandan bu çalışma benzer konularda yapılacak araştırmalara örnek ve öncelik teşkil edebilir.

Yöntem

Kırgızcada ET. ve OT. dönemlerinden bu yana varlığını koruyan -ğ- ve -g- sesleri ile bu seslerin Çağdaş Kırgızcada yarı ünlü -y- sesine değişmiş biçimleri tarihi karşılaştırmalı yöntem ile incelenmiştir. Söz konusu sözcüklerin etimolojileri ile birincil ünlü taşıyıp taşımadıkları ya da -ğ- ve -g- seslerinin gerçekten birincil olup olmadıkları ortaya konduktan sonra Kırgızcanın tarihî gelişiminin genel çerçevesi, Kırgızcanın bu fonetik özelliği ile hangi Türk dillerine yaklaştığı ve Kırgızcada hangi tarihî dil katmanlarının olduğu verileri ortaya konmuştur.

Eski Kırgız (Yenisey) dilinin bugünkü çağdaş temsilcileri Kırgızca ve Altaycadır. Her iki topluluğun (Kırgızların ve Altaylıların) Kıpçak kabileleri ile olan siyasi birliktelikleri ve komşulukları da tarihî bir gerçektir. Kırgızca'yı Hakasça, Tuvacaya yakınlara fonetik özellikler de vardır (Baskakov 1969: 337). Bu dilsel ve sosyolojik yakınlıklardan dolayı sözcükler Altayca, Hakasça ve Tuvaca ile karşılaştırılmıştır.

Eski Dönem Kıpçakçaya tekabül eden (VIII. yy. sonları-XI. yy. ortaları) 922'de İbn Fadlan'ın (Kıpçak grubu Türk dili konuşan) Başkurtlardan bahsetmesi, Başkurtların ilk konuştukları dilin Kıpçakça olduğu ya da en azından Kıpçakça alt veya yan katman özellikleri taşıdığını akla getirir. Yapısında kısmen söz başı *d-* ve *g-* ünsüzleri bulundurma gibi Kıpçakça dışı özellikler barındırsa da Kıpçak grubu Türk dillerinden birini konuşan Karakalpaklardan bahseden XII.yy.a tarihli Rus kronikleri (Rus. Çernıye Klobuki) vardır

(Jankowski 2015: 271-272). Kıpçak yazı dili ile eserlerin verildiği Orta Dönem Kıpçakça XIII. yy.- XVI.yy. aralığına tarihlenir (Jankowski 2015: 271). Kıpçak dilinin en önemli eserlerinden biri XIV.da Latin alfabesiyle derlenen *Codex Cumanicus*'tur (Clauson 1972: xxiv). J. Eckmann (1965: 36) karışık dilli Memluk sahası eserler (1383-1400) arasında Asıl Kıpçak diline ait olanların; *İrşādü'l-mülük ve's-selaṭin, Gülistan Tercümesi, Baytaratu'l-vāzih, Münyetü'l-guzāt* olduğunu belirtir (Eckmann 1965: 36). Kırgız ve Kazak topluluklarının yüzyıllar süren yakınlığı nedeniyle NE (Kuzey Doğu)¹ dili olan Kırgızca Kazakça ile ortak özelliklere sahip olmuştur (Clauson 1972: xxvii-xxviii). Kırgızların Tiyan-Şan'a göçlerinin tamamlanmasının ardından doğal olarak Kırgızlar ile Uygur, Özbek, Tacik ve Kazak toplulukları arasında ekonomik ve siyasî ilişkiler meydana gelmiştir (Yunusaliyev 2016: 244).

Tarihî karşılaştırmalı yöntemde Tarihî Kıpçak dili olarak; *Codex Cumanicus, İrşādü'l-mülük ve's-selaṭin, Gülistan Tercümesi, Baytaratu'l-vāzih, Münyetü'l-guzāt* esas alınmıştır. Sözcüklerin seçiminde ve anlamlarında Toparlı vd.nin *Kıpçak Türkçesi Sözlüğü* (2007)'ne bakılmıştır. Kırgızların Tiyan-Şan'a göçleri tamamlanmadan (XVI. yy.) bir yüzyıl önce yazı dili olmaya başlayan ve XX. yy.ın başlarına kadar bütün Doğu Türkleri arasında varlığını sürdüren Çağatay yazı dili de bu çalışmada değerlendirilmiştir. Sözcüklerin Çağatayca biçimleri için Ünlü'nün *Çağatay Türkçesi Sözlüğü* (2014) kullanılmıştır. Kırgızcanın Altayca, Hakasça, Tuvaca gibi Güney Sibiry Türk dilleri ile karşılaştırılması yanında Çağdaş Kıpçak grubu dilleriyle karşılaştırılmasında Başkurtça, Tatarca, Karakalpakça, Kazakça; Karluk grubu dillerle karşılaştırılmasında Özbekçe ve Yeni Uygurca esas alınmıştır. Çağdaş Kırgızca sözcükler için Yudahin'in *Kırgız Sözlüğü* (1998) kullanılmıştır.

Kırgızcanın Tarihi ve Tarihî Kırgızca - Tarihî Kıpçakça İlişkisi

Yenisey döneminden (VIII. yy.) başlayıp IX.-X yüzyıllara kadar devam eden (Eski Kırgızca) (Yunusaliyev 2016: 241) Köktürk ve Uygur hâkimiyetlerinden sonra X. yy. başlangıcında Kırgız siyasi birliği oluşmaya başlamıştı. Bu Kırgız siyasi birliğinin (Kırgız Kağanlığı) altında başka halklara da hükmedildiği, bu kitlelerin içinde Kıpçakların da bulunduğu düşünülmektedir (Golden 1992: 343). Eski Kıpçakçanın VIII. yy. sonları - XI. yy. ortalarında şekillenmeye başladığı (bu dönem Erken Dönem Eski Kıpçakça olarak adlandırılır) göz önünde tutulduğunda (Jankowski 2015: 271) Eski Kırgızca ile Erken Dönem Eski Kıpçakça temasının olduğu söylenebilir. XI. yy. - 1230'lı yıllardaki Moğol istilası arasındaki dönem Geç Dönem Eski Kıpçakça olarak adlandırılır. Orta Dönem Kıpçakça XIII. - XVI. yy. aralığına tarihlenir. Genel kanıya göre Modern Türk dillerinin bağımsız olarak şekillenmelerinin başlangıcı da bu dönemden sonrasına rastlar (Jankowski 2015: 271).

Geç Dönem Eski Kıpçakça sona erip Orta Kıpçakçanın varlığını sürdürdüğü yüzyıllarda Kırgızların Tiyan-Şan'a olan göçleri tamamlanmıştı. Yunusaliyev (2016: 244) XVI. yy.dan günümüze kadar olan dönemi Yeni Kırgızca olarak adlandırmakta ve bu döneme Tiyan-Şan Dönemi demektedir. Kırgızlar Tiyan-Şan'da Uygur, Özbek, Tacik ve Kazak topluluklarıyla ilişkiler kurmuşlardır. XVI. yüzyıldan Sovyet devrimine kadar olan dönemde Kırgız sözlü edebiyat geleneği devam etmiş, ancak Kırgız edebî diliyle elimize bir eser ulaşmamıştır. Dolayısıyla Kırgız edebî dili oluşum sürecinde bölgenin yazı dili olan Çağataycanın Kırgızcaya olan etkisinden de söz etmek mümkündür.

¹ Kuzey Doğu grubu ile Doğu Sibiry ve komşu bölgelerde konuşulan, ancak yakın zamana kadar yazı dili olmayan diller kastediliyor (EDPT: xxvii)

Kırgızcanın Türk Dilleri Arasındaki Yeri

Türk dillerini tasnif ettiği çalışmada Türk dillerini dört gruba ayıran Radloff Kırgızca'yı (Kara Kırgızca) II. Batı Diyalektleri grubunda Kazakça (Kazak Kırgızca), Karakalpakça ile birlikte değerlendirmiştir (Tekin 1989: 143). Ramstedt altı gruba ayırdığı Türk dillerinin V. Batı grubunda (tağ > taw, d > y) Kırgızca'yı, Kazakça, Karakalpakça, Nogayca, Kumukça, Karaçay Balkarca, Karaimce, Tatar Mişer diyalekti ve Başkurtça ile birlikte göstermiştir (Tekin 1989: 146). Samoyloviç de Türk dillerini altı gruba ayırmıştır. Kırgızca bu altı grup içerisinde III. taw grubunda (Kıpçak, Kuzey-Batı) Altay, Teleüt, Kumandı, Kumuk, Karaçay Balkar, Tobol, Baraba, İç Rusya diyalektleri, Mişer, Başkurt, Kırım (güney kıyıları dışında), Karaim, Nogay, Kazak dil ve diyalektleri ile birlikte değerlendirilmiştir (Tekin 1989: 148). Türk dil ve diyalektlerini on iki gruba ayıran Tekin (1989: 162-163) Kırgızca'yı diğer dil ve diyalektlerden müstakil olarak VIII. tölü grubunda göstermiştir.

Kırgızcanın Ünlü Fonemleri

Çağdaş Kırgızcada sekiz kısa (a, e, ı, i, o, ö, u, ü), altı uzun (aa, ee, oo, öö, uu, üü) ünlü fonem vardır. Batmanov (1939: 38-39) Kırgızcada tek heceli (monosyllabic) uzun a (aa) fonemi olmadığını, ancak [aCa] söz grubu aralarında boşluklu iki /a/ kombinasyonunun olduğunu söyler. Ona göre /aa/ daha çok [aCa] söz grubundaki ünsüzün kaybolmasıyla oluşur: Kır. şaar, Özb. şehir; Kır. saat < saakat < Ar. sa'at, Kır. (söyleyiş) maa < maga. Batmanov görüşünü ispat etmek için alıntı sözcükler ile teklik birinci kişi zamirinin yönelme eki aldığı biçimini örnek olarak vermiştir. Ancak Kırgızca'da aCa > aa gelişimine Türkçe sözcüklerden de örnekler verebilirdi: ET. tağar > Kır. taar "dağarcık, torba" krş. Trk. söz dağarcığı, ET. sağım > Kır. saam "sağım". Bu örnekler Kırgızcada uzun a'nın (aa) fonemik olduğunu göstermektedir.

Bulgular

1. ET., OT. -ğ- / -g- > Kır. -g-

1.1. ET. (y)a/ığaç > Kır. cığaç

ET. ığaç (Tekin 2003: 244), TT X 417 (Nadelyayev vd. 1969: 265) > Kır. cığaç "ağaç" (Yudahin 1998: 207), fakat sözcüğün "kütük, kesilmiş ağaç" anlamı daha yaygındır. Bitki anlamındaki ağaç sözcüğü için yaygın olarak Far. tarak > Kır. darak "ağaç" (Yudahin 1998: 297) kullanılır: cığaççı(lık) "marangoz, marangozluk" (Yudahin 1998: 207). Sözcüğün ı "aile, tohum; orman, çalı" + ğaç küçültme ekine dayandırılması konusunda görüş birliği var gibidir (Sevortyan 1974: 71). -ğaç küçültme eki konusunda Serebrennikov ve Gadjeva (2011: 98) da aynı görüştedir: kuş > Alt. kuşkaç, Tuv. kuşkaş "kuşcağız". ı "bitki" (Erdal 1991: 84), i "ağaç topluluğu, orman" (Tekin 1995: 175). Clauson (1972: 79) i ığaç "çalı ve ağaçlar" sözcüğünün XI. yy.dan önce genellikle ığaç olarak kaydedildiğini belirtmiştir.

Tarihî Kıpçakça: BV, GT, İM ağaç, CC ağaç "ağaç" (Toparlı vd. 2007: 3). Çağataycada yığac/yığaç "ağaç" (Ünlü 2014: 1250).

Güney Sibiry Türk dilleri: Alt. ağas "ağaç, odun" (Baskakov 1947: 12), Hak. ağas "ağaç, odun" (Baskakov 1953: 16), Tuv. ıyaş "ağaç, odun; ormanlık alan" (Tenişev 1968: 434).

Kıpçak grubu Türk dilleri: Kaz. ağaş "ağaç" (Nuraliyeva 2008: 8), K. Kıp. ağaş "ağaç, odun; ahşap" kütük" (Baskakov 1958: 18), Tat. ağaç "ağaç, odun; orman" (Osmanov 1966: 20), Bşk. ağas "ağaç, odun, ahşap" (Uraskin 1996: 7).

Karluk grubu Türk dilleri: Y.Uyg. yağaç "ağaç" (Necip 1995: 454), Özb. yağaç "ağaç; orman" (Kariniyazov ve Borovkov 1941: 146).

Tarihî ve Çağdaş Türk dillerinde olduğu gibi (Tuvaca hariç) Kırgızcada da söz içi damaksıl korunmuştur. PT *ī “orman” +ğaç (küçültme eki) > *īğaç > ET. (y)ā/īğaç > Kır. cığaç. Sözcük sadece Kırgızca için değil burada incelenen (Tuvaca hariç) tüm Türk dilleri için arkaizm olarak değerlendirilebilir.

1.2. ET. buğu > Kır. bugu

ESTYa’da (Sevortyan 1978: 235-236) Kırgızca ve Kazakçada “genç erkek deve” anlamında kullanılan *buğra*, *buğur*, *buurcun* sözcüklerinin temel anlamlarının *buğu* sözcüğünden geldiği belirtilmekte birlikte, Yakutların yaşadıkları iklim ve coğrafya özelliklerinden ve deve ile aynı ekonomik işleve sahip olmasından dolayı Yakutçada “geyik” anlamında kullanıldığı da söylenmiştir. Kır. *buurcun* “genç erkek deve”, Kır. *buura* “deve aygırı” (Yudahin 1998: 150).

buğa “boğa”, *buğra* “erkek deve”, *buğu* “geyik” sözcüklerinin hem ESTYa’da (Sevortyan 1978: 236-237) hem de SIGTYaL’de (Tenişev 2001: 152, 437) kökteş olabileceği üzerinde durulmuştur. ESTYa’da *buğur* / *buğra*’nın evcilleştirilmiş bütün büyükbaş hayvanlara verilen ad olduğu kabul edilebileceği görüşü (Sevortyan 1978: 236). SIGTYaL’de kızıl geyiklerin çıkardığı sestten hareketle yansıma kökenli bir *bug kökü tasarlanabileceği fikri ileri sürülmektedir (Tenişev 2001: 437).

Geyiklerin Ön Türkçe döneminde belirli bir bölgede (muhtemelen Doğu) evcilleştirilmiş bir türe dönüştürülmesinden sonra farklı koşullarda farklı büyükbaş hayvanları adlandırmada kullanılmış (*buğu* “geyik” adının *buğa* “boğa” ile fonetik yakınlığı ve bu hayvanların benzer ekonomik işlevlerinden kaynaklanıyor olabilir) olması da muhtemeldir (Tenişev 2001: 437-438).

Moğolların Gizli Tarihi’nde Moğ. *bugu “erkek geyik” anlamındadır. Türk. için erken dönemde Moğolcadan ödünçleme olabilir. Sözcüğün Altay paralellikleri için; TM *fegu-len “buzağı”, Türk. *buğa* “boğa” bkz. VEWT (Räsänen 1969: 86); ESTYa (Sevortyan 1978: 237), SIGTYaL (Tenişev 2001: 152). Poppe de *buğu*’nun Moğolcadan ödünçleme olduğu görüşündedir. Doerfer ise sözcüğü Moğolcada Türkizm olarak kabul eder (Sevortyan 1978: 236-237).

Tarihî Kıpçakça: CC *boğa* “boğa”, diğer bazı Kıpçakça eserlerde: *boğra/buğra* “erkek deve” (Toparlı vd. 2007: 33, 36). Çağataycada *buğu* “erkek geyik, kızıl geyik” (Ünlü 2014: 170).

Güney Sibiry Türk dillerinde *bugu* sözcüğü tanıklanamamıştır. Hak.da *kiik* “geyik” (Baskakov 1953: 74).

Kıpçak grubu Türk dilleri: Kaz. *bugı* “geyik” (Nuraliyeva 2008: 43), K.Kıp. *bugı* “geyik” (Baskakov 1958: 119). Tatarca ve Başkurtçada kullanımı tanıklanamamıştır.

Karluk grubu Türk dilleri: Y. Uyg. *buğa* “geyik” (Necip 1995: 52), Özbekçede *kiyik* (Karimiyazov ve Borovkov 1941: 218) sözcüğü tanıklanırken *bugu* sözcüğü taranan sözlüklerde tespit edilememiştir.

Memluk Kıpçakçası, Güney Sibiry Türk dilleri ve Özbekçede *buğu* biçimi tanıklanamadığından sözcük Kırgızca için arkaizm veya (Geç Dönem) Moğolcadan ödünçleme kabul edilebilir.

1.3. MK soğan / soğun > Kır. sogon

soğan / *soğun* MK I 409 (Nadelyayev vd. 1969: 506-507) > Kır. *sogon* “soğan”. Sözcüğün kökeni ile ilgili iki temel görüşten birincisi L. Bugadov’a aittir (Bud. II 404). Ona göre sözcük *soğ-* “sokmak, içine yerleştirmek” kökünden gelir. Rassadin de aynı görüşü

benimsemiştir. VEWT, 425a ve Brock. OGM § 53'te *soğan* / *soğun'*un *soy-* "soymak" eylem kökünden geldiği görüşü vardır (Levitskaya vd. 2003: 296-297).

*soğan'*ın *soy-* "soymak" eyleminden geliştiği görüşüne Doğu Türkçesindeki *-GAN* ortaç ekinin varlığı ile itiraz edilebilir. Borcklemann'ın *soğan* < *soy-ğan* görüşü kabul edilirse Çağataycada ya da Çağataycanın devamı olan dillerin birinde veya birkaçında **soyğan/soygan* biçimi görülmeliydi. Üstelik Doğu Türkçesinde *soy-* "hayvan kesmek/boğazlamak; hayvan derisi yüzmek" anlamındadır [krş. *çeç-* "düğüm çözmek, soymak, kıyafet çıkarmak; problem çözmek" (Yudahin 1998: 257)].

L. Bugadov'un *soğ-* "sokmak, içine yerleştirmek" köküne dayalı görüşü (**soğ-kan* > **soğkan* > *soğan*) ikiz ünsüzleşmesi (consonant gemination) açısından kabul edilebilir görünse de **soğan* biçiminin tanıklanmamasından, yani bu biçimde bir söz kalıntısı olmamasından dolayı bu açıklama kandırıcı olmaktan uzaktır. Sözcük **su-ğan* (<*su-* "çekmek, uzamak, genişlemek"-*ğan*): *ol maña yün sudı* "o bana yüz çekti" MK III 248 (Nadelyayev vd. 1969: 512) gelişmiş olmalıdır. Dolayısıyla söz içi damaksıl *-ğ-* birincildir.

Sözcüğün Sans.dan alıntı olduğu görüş de vardır: *sukanda* सुकन्द *su* "iyi, kıymetli" + *kanda* "yumru kök" etimolojiturkce.com/kelime/soğan (Erişim Tarihi: 04.06.2021).

Tarihî Kıpçakça: CC, BV, GT *soğan* "soğan" (Toparlı vd.: 238). Çağataycada *soğan* "soğan" (Ünlü 2014: 997).

Güney Sibirya Türk dilleri: Alt. *sogon* "soğan sapı" (Baskakov 1947: 129), Hak. *soğan* "soğan, soğan sapı" (Baskakov 1953: 191), Tuv. *soguna* "soğan, soğan sapı" (Tenişev 1968: 271).

Kıpçak grubu Türk dilleri: Tat. *sugan* "soğan" (Osmanov 1966: 488), Bşk. *hugan* "soğan" (Uraskin 1996: 741). Sözcük Kazakça ve Karakalpakçada tanıklanamamıştır. Bu dillerde *soğan* anlamında *piyaz* sözcüğü kullanılır: Kaz. *piyaz* (Nuralieyeva 2008: 155), K.Klp. *piyaz* "soğan" (Baskakov 1958: 534). Kır.da da *piyaz* "soğan" (Yudahin 1998: 623) aktif olarak kullanılır.

Karluk grubu Türk dilleri: Y. Uyg. *soğan* "soğan" (Necip 1995: 357). Sözcük Özbekçede tanıklanamamıştır.

Sözcüğün tartışmalı kökeni dışında hem ET., OT., Tarihî Kıpçakça ve Çağataycadaki kullanımı (*soğan*) bilindiğinden hem de *soğan* anlamında aktif olarak Far. *piyaz* sözcüğünün kullanılmasından dolayı bu biçim Kırgızca için arkaizm kabul edilebilir.

1.4. MK. tügül > Kır. tügül

Ramstedt *tegül* (*tökel*) sözcüğünün *töke-* "bitmek, *tüke-/t-/n-* eylemi ile *-l* e.a.y.e.den geldiğini düşünür (Ramstedt 1924: 213), (Sevortyan ve Gadjeva 1980: 214).

A. von Gabain *tegül'*ün *tek* + *ol* (**yok* + *ol* > *yoğul*)dan (analoji ile) geldiği görüşündedir. (Gabain 1952: 86-87), (Sevortyan ve Gadjeva 1980: 214).

Kononov *tegül* / *degül*'ü MK'nin Argu dilinden verdiği olumsuzluk ifadesi örneği "dağ ol" ile açıklar (bkz. Broc. OGM § 143; Nadelyayev vd. 1969: 645), krş.: MK III *ol andağ dağ ol* "(o) öyle değil" (Nadelyayev vd. 1969: 158). Kononov'a göre *değil* / *dağol*, *dağ* + *ol* biçiminden meydana gelmiş birleşik sözcüktür; *dağ* + *ol* (işaret zamiri): *değil* (не есть, не) "yok" anlamı taşır. Ancak *dağ ol* görüşünde söz başı *d-* ünsüzü ile söz içi *-a-* ünsüzünü açıklanmaya muhtaçtır (Sevortyan 1980: 214).

Tarihî Kıpçakça: Sözcüğün Asıl Kıpçakça olarak değerlendirildiği eserlerde *d-*'li olması ilgi çekicidir. *degül* (BV, GT, İM); *devül* (CC); *dögül* "değil" (GT, MG) (Toparlı vd.

2007: 58, 60, 64). Diğer metinlerde: *teğil* (DM), *teğül* (KK, RH); *tögül* (MG); *tüyül* (TZ) “değil” (Toparlı vd., 2007: 58, 60, 64). Çağataycada *tügül* “değil” krş. *digül*, *dögül*, *tögül*, *degil*, *degül* (Ünlü 2014: 278).

Güney Sibirya, Karluk grubu Türk dillerinin hiçbirinde tanıklanmayan sözcük, Kıpçak grubu Türk dillerinde ise sadece Başkurtçada tanıklanmıştır: Bşk. *tügel* “değil” (Uraskin 1996: 649).

Orh. T. ve E. Uyg.da görülmeyen sözcük ESTYa’da (Sevortyan 1980: 214) açıklandığı gibi *tek+ol* veya *dağ+ol* biçimlerinden gelişmiş olmalıdır. Tarihî Kıpçakça metinlerindeki *degül* (BV, GT, İM), *dögül* (GT, MG), *teğül* (KK, RH), *tögül* (MG), *tüyül* (TZ) “değil” (Toparlı vd. 2007: 58, 64, 268, 282) kullanımlarda bu görüşü destekler. Bu yapılar XIII. ve XIV. yy.lardan sonra ortaya çıkmış olmalıdır.

Kırgızcada *değil* anlamında aktif olarak *emes* (<er+mes) sözcüğünün kullanılması göz önüne alındığında *tügül* arkaizm olarak kabul edilebilir.

1.5. ET. yigit > Kır. cigit

W. Bang sözcüğü “alpağut, bayağut” sözcükleri ile karşılaştırarak *yi-* / *ye-* “yemek” eylemlerine dayandırır ve bunu *-git* ekli bir türemiş sözcük kabul eder. Sözcüğün *yig*, *yeg* “daha iyi” + *it* şeklinden de gelişebileceğini belirten görüşler de vardır (Brock. OGM § 59), (Sevortyan ve Levitskaya 1989: 199). Sözcük ile ilgili bir diğer görüş de **(y)igi-* “beslemek” eylem kökünden *-t* eylemden ad yapma ekine dayanan görüştür. *yigit*’in sadece insanlar için değil diğer canlılar için de kullanılması bu etimolojiyi destekler: *igid öküz* “buzağı” MK III 16, Bodr. İsf. A. 38 (Nadelyayev vd. 1969: 205). **yig/yeg* kökü *yegin* ve *yegit*, *tegin* ve *tegit*’te olduğu gibi birlik-çokluk bağlantılı biçimleri olabilir (Nadelyayev vd. 1969: 547-548).

BV, GT, İM, MG *yigit*, CC *igit* (Toparlı vd. 2007: 322), CC *yegit* “yigit” (Toparlı vd. 2007: 317). Çağataycada *yigit* “yiğit, genç, delikanlı” (Ünlü 2014: 1253).

Güney Sibirya Türk dilleri: Alt. *d’iit* “delikanlı, genç” (Baskakov 1947: 54), Hak. *çit* “delikanlı, genç” (Baskakov 1953: 316).

Kıpçak grubu Türk dilleri: Kaz *jigit* “delikanlı; dost” (Nuraliyeva 2008: 83), K.Klp. *jigit* “delikanlı” (Baskakov 1958: 250), Tat. *yeget* “delikanlı, cesur; damat; talip (konuşma dili)” (Osmanov 1966: 144), Bşk. *yeget* “delikanlı, genç; damat” (Uraskin 1996: 177).

Karluk grubu Türk dilleri: Y. Uyg. *jigit* / *yigit* “yiğit, delikanlı” (Neci 1995: 182, 468), Özb. *yigit* “delikanlı” (Karimiyazov ve Borovkov 1941: 195).

Alt. ve Hak.daki uzun i (ii)’li biçimler, *cigit*’in arkaizm veya Kıpçak, Karluk yan katmanı olduğunu düşündürür.

1.6. MK. ögey > Kır. ögöy

ögey ‘üvey’ fonetik değişmeler ile Kuzeydoğu’da *öy/üy* biçimleri görülür, *ögey anamız*, “üvey annemiz” Uyg. VIII., *ögey kiz* “üvey kız” Kaş I 123 Kıp. *ögey oğlan* “üvey oğlan” (Clauson 1972: 119).

Räsänen (1949: 120) Türk. *ögey* “üvey, öz olmayan” ile Moğ. *ügey* “değil, hayır” sözcüklerinin karşılaştırır. Doerfer ise Türk. *ögey* ile Moğ. *ügey*’in hem morfolojik hem de fonetik açıdan karşılaştırılamayacağı görüşündedir (Doerfer 1967: 160).

Sözcük **ög* / **ök* “anne” +*key* ya da +*ey* (küçültme ekleri) eklerinden biri ile oluşmuş gibi görünmektedir. +*key* küçültme eki ile oluşmuş biçimin ikiz ünsüzlü (geminated) olması da fonetik açıdan uygundur: *ögey* “annecik, anne yerine geçen ?” <

*ög-gey < *ög+key. +kay / +key küçültme eki ile ilgili diğer örnekler: *kuyyan* “tavşan” > Tat. *kuyankay* “tavşan yavrusu”, *bâla* > Özb. *bâlakay* “çocukcağız” (Serebrennikov ve Gadjeva 2011: 97).

+ey küçültme ekli biçimi: *ögey* “annecik, anne yerine geçen?” < *ög* “anne” +*ey* biçiminde tasarlanabilir. +ay/+ey küçültme eklerine dair diğer örnekler: *ata* > Nog. *atay* “babacık”, Özb. *bâba* > *bâbay* “dedecik” (Serebrennikov ve Gadjeva 2011: 98).

Tarihî Kıpçakçada Asıl Kıpçakça olmayan eserlerden birinde tanıklanmıştır: *ögey* “öz olmayan” (TA) (Toparlı vd.: 209). Çağataycada *ögey* “üvey, öz olmayan akrabalık” (Ünlü 2014: 872).

Güney Sibirya Türk dilleri: Alt. *ööy / öy* “üvey” (Baskakov 1947: 118-199), Hak. *ööy* “üvey” (Baskakov 1953: 136). Sözcük Tuvacada tanıklanamamıştır.

Kıpçak grubu Türk dilleri: Kaz. *ögey* “üvey” (Nuraliyeva 2008: 148), K. Kl. *ögey* “üvey” (Baskakov 1958: 504), Tat. *ügi* “üvey; yabancı” (Osmanov 1966: 745), Bşk. *ügey* “üvey” (Uraskin 1996: 685).

Karluk grubu Türk dilleri: Y. Uyg. *ögey* “üvey” (Necip 1995: 304), Özb. *o'gay* “üvey” (Karınıyazov ve Borovkov 1941: 625).

Hem Tarihî hem Çağdaş Türk dillerindeki veriler Károly (2012: 11)'nın ikiz ünsüzlü (geminated) şemasına göre değerlendirildiğinde sözcük Kıpçakça katmanı olarak değerlendirilebilir.

*/gg/PT> /g/ > /ɣ/ Kıp. > /w,y/ > /ø/ = *ök/ög-ey > *öggey > *ögey* > Kır. *ögöy* krs. Alt. *ööy / öy* “üvey” (Baskakov 1947: 118-199), Hak. *ööy* “üvey” (Baskakov 1953: 136).

1.7. ET. ögüt > Kır. ügüt

ET. *ögüt* “öğüt” UKD 37/6, *ögüt al-* “öğüt almak” MK I 440, *ögüt ber-* “öğüt vermek” KB 29/16 (Nadelyayev vd. 1969: 382), -g-'nin birincil olup olmadığı kesin değildir: *ögüt* < *ög- / ök- “düşünmek”+ -üt. Ramstedt'e göre: *ö-güt* (<ögür-t- “öğüt vermek, tavsiye etmek”) (Sevortyan 1974: 501). EDPT (Clouston 1972: 102), SIFTYaF (Tenişev 1984: 195) ve OTWF'de (Erdal 1991: 343) sözcük *ö-* “düşünmek; hatırlamak” eylemine dayandırılmıştır.

Tarihî Kıpçakça: GT *ögüt* “öğüt, tavsiye” (Toparlı vd. 2007: 209). Çağataycada *ögüt* “öğüt, nasihat” (Ünlü 2014: 872).

Sözcük Güney Sibirya Türk dillerinde tanıklanamamıştır.

Kıpçak grubu Türk dilleri: K. Kl. *ügit* “ikaz” (Baskakov 1958: 687), Tat. *üget* “öğüt, ikaz” (Osmanov 1966: 744), Bşk. *ögöt* “öğüt” (Uraskinn 1996: 478).

Karluk grubu Türk dilleri: Y. Uyg. *ögüt* “öğüt, nasihat” (Necip 1995: 304). Sözcük Özbekçede tanıklanamamıştır.

Sözcük Tarihî Kıpçakça, Kıpçak grubu Türk dilleri ve Y.Uyg.da da Kırgızcada olduğu gibi -g-'lidir. Sözcüğün Güney Sibirya Türk dillerindeki (uzun ünlülü) biçimi tanıklanabilseydi sözcük arkaizm veya Kıpçakça katmanı olarak nitelendirilebilirdi. Kıpçak grubu Türk dilleri ve Y. Uyg.daki biçimler sözcüğün bu dillere ait yan katman özelliği olduğunu düşündürüyor.

*/k/PT> /g/ > /ɣ/ Kıp. (Károly 2012: 11) = *ög/ök- “düşünmek” - üt > *ögüt* (/ *öküt)> *ögüt* (/ *ögüt*) > Kır. *ögöt*.

1.8. ET. tégirmen > Kır. tegirmen

tégirmen MK. III 282, 355 (Nadelyayev vd. 1969: 548) > Kır. *tegirmen* “değirmen”. Sözcük kökü için *teğir-* (*teg-ir-*), *teğür-* (*teg-ür-*), *teğer* (*teg-er-*) (Sevortyan 1980: 177) ya da ad biçimi *teğre*: *teğir-* “etrafını çevirmek” (*teğir* “etraf), *teğür-* (< *teğ-* “değmek, uzamak” (Clauson 1972: 485) etimolojilerine göre **teğ-* kökü genel kabul görmüş gibidir. Erdal ET *teğirmi* “yuvarlak, daire, etrafı çevrili” (Suv. 212/5) (Nadelyayev vd. 1969: 538) köküne bağlanabileceği görüşünde olmakla beraber /-ml/ ekinin belirsizliğini de belirtir. Buradaki -mi eki ile *İstemî* (*iste-* “aramak” + -mi) sözcüğündekinin bir ve aynı olabileceğini de belirtir (Erdal 1991: 389). Sözcükle ilgili olarak DTS’de (Nadelyayev vd. 1969: 551) *teğ-* “yükselmek, kalkmak” -ir biçiminde bir açıklama yapılmıştır.

Yukarıdaki açıklamalara ek olarak sözcüğün kökeni ile ilgili *teğ-* “değmek; dönmek”-*ğir* “ettirgenlik eki” (*teğir-* “değmek; döndürmek”) biçimi de tasarlanabilir. Orh. T. ve E. Uyg.de kullanılan -*GUr* ettirgen çatı eki bu görüşü destekler: *kigür-* “sokmak”, *odgur-* “uyandırmak”, *tirgür-* “diriltme” (Tekin 2003: 94); *amırtgur-* “teskin etmek”, *azgur-* “azdırmak” (Gabain 2007: 59).

Tarihî Kıpçakça: GT, CC *teğirmen* “değirmen” (Toparlı vd. 2007: 268). Çağataycada *teğirmen* “değirmen” bkz. *tigirmen*, *tigirmin* (Ünlü 2014: 1100).

Güney Sibirya Türk dilleri: Alt. *teermen* “değirmen” (Baskakov 1947: 146), Hak. *teerben* “değirmen” (Subrakova 2006: 607), Tuv. *deerbe* “değirmen” (Tenişev 1968: 138).

Kıpçak grubu Türk dilleri: Kaz. *diyimen* “değirmen” (Nuraliyeva 2008: 56), K. Klp. *digirman* “değirmen” (Baskakov 1958: 171), Tat. *teğirmen* “değirmen” (Osmanov 1966: 526). Sözcük Başkurtçada tanıklanamamıştır.

Karluk grubu Türk dilleri: Özb. *teğirmen* “değirmen” (Karınıyazov ve Borovkov 1941: 444). Sözcük Yeni Uygurcada tanıklanamamıştır.

Hem Güney Sibirya Türk dillerindeki /-g-/ > /ø/ gelişimi hem de PT’deki */gg/ ikiz ünsüzlüleşmesinden (geminated) dolayı sözcüğün arkaizm ya da Kıpçakça katmanı olduğu söylenebilir. */gg/ > /g/ > /ɣ/^{Kıp.} > /w,y/ > /ø/ = *teğ-gir-men > Kır. *teğirmen*.

1.9. ET böğ- > Kır. böğö-

ET. *bөг-* “(insan veya nesne) biriktirmek, bir araya getirmek, toplamak anlamında Çağdaş Türk dillerinde “su biriktirmek, baraj oluşturmak” anlamlarında NC (Kuzey Doğu)’de Kır. *bөгö-*, Kaz. *bөge-* biçiminde yaşar. Clauson’a göre *bөge-* biçimi OT. döneminden sonra ortaya çıkmış olmalıdır: Suv. 137,4: *türe böge* “(bütün) günahlarımın toplamı”; MK II 19: *ol su:vuğ böğdi* “suyu bir havzada/barajda topladı” (Clauson 1972: 324).

ESTYa’da (Sevortyan 1978: 209) *bөг, *bөv, *bөy kökteş sözcüklerin tamamında “su biriktirme, baraj oluşturma” anlamlarının geçerli olduğu belirtilir. Türk dillerinde söz ünsüzü farklılık gösteren (-g, -k gibi) tek heceli gövdeler vardır: *bөг/bök*, *bөг-/bök-* ve ayrıca *bek*. Bu gövdeler muhtemelen -*k/-k*; -*ğ/-g* ekleriyle türetilmişlerdir. Bu kökteş (homoform) sözcüklerden *bөг* ad soylu sözcükten *bөge-* eylemi türemiştir.

Ramstedt, KWb’de sözcüğün Moğ. *bөг.le* (<*bөг)’yi ad köküne dayandırarak Türk. biçimlerle karşılaştırılabileceği görüşündedir (Ramstedt 1935: 54b). ESTYa’da (Sevortyan 1978: 166) da Türk. *bөг*, Moğ. *bөг’ün anlamsal yakınlığı (suyu biriktirme, baraj oluşturma) sözcüğün Türkçe ve Moğolca için ortak söz varlığına ait olabileceğini düşündürmektedir.

Tarihî Kıpçakçada sadece CC'de *bögey-* "boyun eğmek, itaat etmek" (Toparlı vd.: 35) sözcüğü tanıklanmıştır. Çağ.da *bögütte-* "bağlamak, akarsuyun önüne set çekmek" (Ünlü 2014: 167).

Sözcüğün Türk dillerindeki türemiş biçimler.

a) böğ-e (e.a.y.e) → Kır. *bögöt* ve Kaz. *böget* "baraj"

b) böğ-i (e.a.y.e) → Tat. *bükü* / *böke*, Bşk. *bükü* / *bögölüw* "tıkanıklık, kilit"

c) böge-'den (veya böğ-'den)- (X)t e.a.y.e. Kaz., K.klp., Trk diyal. *böget* DS II 263 (Sevortyan 1978: 210).

Güney Sibiryaya Türk dilleri: Alt. *bökö-* "bükmek, eğmek" (Baskakov 1947: 34). Sözcük Hakasça ve Tuvacada tanıklanamamıştır.

Kıpçak grubu Türk dilleri: Kaz. *böget* "baraj; su rezervi, depo" (Nuraliyeva 2008: 42), K. Klp. *böget* "baraj" (Baskakov 1958: 116), Tat. *böke* "tıkanıklık" (Osmanov 1966: 92), Bşk. *bögölöw* "bükmek" (Uraskin 1996: 101).

Altaycada görülen -k'-li biçim ve CC'deki *bögey-* "boyun eğmek, itaat etmek" (Toparlı vd. 2007: 35) kullanımı ve Kıpçak grubu Türk dillerinde /w,y/li biçime rastlanılmaması sözcüğün *bük-* "bükmek, eğmek" köküne dayanabileceğini düşündürmektedir. /k/'nin birincil olma durumuna göre sözcük Kıpçakça katmanı olmalıdır: */k/PT > /g/ > /ɣ/Kıp. = **bük-/bök-et* ? > *büget-/böget-* > Kır. *bögöt*.

2. ET., OT. -ğ- / -g- > Kır. -y-

2.1. MK. yığın > Kır. cıyın

MK III 22 *yığın* > *cıyın* "yığın, küme; toplam". Sözcük *yık-* / *yığ-* eyleminin hem geçişli hem de geçişsiz eylem olma özelliği yanında Y. Uyg. Diyal. *yıkıl-* "yıklmak, düşmek" ile beraber *yıkıt-* "yık(tır)mak, düşürmek" gibi bir biçimin görülmesi de ilginçtir (Sevortyan ve Levitskaya 1989: 270-271). EDPT'deki (Clouston 1972: 904) gibi *yığ-* kökünü esas alan Ramstedt, KWb'de sözcüğü Moğ. *juga-*, *joga-*, *jigu-* "toplamak" sözcüğü ile de karşılaştırır (Ramstedt 1935: 477a).

-kın eki kendi türevleriyle birlikte genetik bakımdan -kan ekine akrabadır, ondan ancak ünlüler ile ayrılır: *tut-* "tutmak" > Kır. *tutkın* "esir, tutsak", *uç-* "uçmak" > Özb. *uçkun* "kıvılcım" (Serebrennikov ve Gadjeva 2011: 100). -kın ekinin meydana getireceği ikiz ünsüz (geminated) olma durumu sözcük için geçerli olabilir: **yık-* / *yığ-* + -kın > *yıkkın / *yığkın* > *yığgın > *yığın* > Kır. *cıyın*.

Tarihî Kıpçakça: *cıgil-*, *cıkıl-*, *cıhıl-* "yıklmak, devrilmek" (CC) (Toparlı vd. 2007: 42); *yıkıl-* "yıklmak, devrilmek" (CC, GT, İM, MG) (Toparlı vd. 2007: 320). Ayrıca *yık-* "yıklmak, harap etmek" (BV, GT, vd.) (Toparlı vd. 2007: 320).

yığ- "yığmak, biriktirmek, toplamak" (GT) (Toparlı vd. 2007: 320), *yıy-* (TZ) Toparlı vd. 2007: 322), *cıy-* (CC), *cıv-* (CC) "yığmak, toplamak" (Toparlı vd. 2007: 43). Çağataycada *yığın* "yığın, küme, topluluk, kalabalık, izdiham; saldırış" (Ünlü 2014: 1250).

Güney Sibiryaya Türk dilleri: Alt. *d'ık-* "yıklmak, yere atmak" krş. *d'ıgın* "kesilmiş ağaç, yığın" (Baskakov 1947: 60-61), Hak. *çığ-* [çırğal] "toplamak, yığmak" krş. *çıgil-* "yıklmak" (Baskakov 1953: 325). Sözcük Tuvacada tanıklanamamıştır.

Kıpçak grubu Türk dilleri: Kaz. *jıgu* "yıklmak, devirmek" (Nuraliyeva 2008: 81) krş. *jıyıntık* "koleksiyon, toplam", *jıyını* "toplamı" (Nuraliyeva 2008: 76), K. Klp. *jık-* "yıklmak, yere atmak; devirmek" (Baskakov 1958: 273) krş. *jıyıw* "toplam", *jıy-* "toplamak, biriktirmek" krş. *jık-* "yıklmak, devirmek" (Baskakov 1958: 273), Tat. *yıgiluw* "yıklmak,

düşmek”, *yıguw* “yıkmaq, dökme” (Osmanov 1966: 144, 145), Bşk. *yıgılıw* “teçhizat, malzeme (iş için)” < *yıgıw* “yıklmaq” / *yıkkı* “malzeme, alet” (Uraskin 1996: 177, 178) karşı *yıyın* “yığın, biriktirme; toplantı” (Uraskin 1996: 240).

Karlık grubu Türk dilleri: Y. Uyg. *yigim* “toplama” (Necip 1995: 468) *jigin* / *yigin* “yığın, küme; kalabalık, meclis” (Necip 1995: 182) karşı. *yekilmaq* “yıklmaq” (Necip 1995: 464), Özb. *yikilmak* “yıklmaq” (Karimiyazov ve Borovkov 1941: 198) karşı. *yigin* “toplama” (Karimiyazov ve Borovkov 1941: 199).

Tarihî ve Çağdaş Türk dillerindeki veriler /k/ ile /ğ/ nin fonemik farkını açıkça göstermektedir. Dolayısıyla *yık-* “yıkmaq, harap etmek” ile *yığ-* “yıgmaq, toplamak” eylemleri kökteş değildir.

**yığ-* “yıgmaq, biriktirmek+ *-kın* > *yığkın > *yığgın > *yığın* > Kır. *cıyın* “toplama; toplantı” (Yudahin 1998: 214). Alt. *d’ıgın*, Y. Uyg. *jigin* / *yigin*, Özb. *yigin* biçimlerinin aksine Kıpçak grubu Türk dillerinde -ğ- > -y- değişimi tamamlanmış görünmektedir. CC.’deki *cıy-*, *cıv-* biçimleri de bu değişim henüz XII. veya XIII. yy.larda başladığının kanıtıdır. Buna göre Kır. *cıyın* Tarihî Kıpçakça veya Kıpçak grubu Türk dilleri katmanı olarak kabul edilebilir.

2.2. ET. ağıl > Kır. ayıl

ET. *ağıl* E 47/5, Th S11/71 (Nadelyayev vd. 1969: 18) > Kır. *ayıl* “köy”. Sözcük **āg-* / **āğ-* / **aw-* + - (a)l (yer adları yapan ek) (Sevortyan 1974: 84). Clauson NE (Kuzey Doğu) ve NC (Kuzey Merkez) dillerindeki *ayıl* biçiminin Moğolca’dan tekrar ödünçleme olduğu görüşündedir (Clauson 1972: 83). Doerfer Türk. *ağıl* biçiminin Moğ. *ayıl* biçiminden daha eski olduğunu belirterek: Türk. *ağıl* > Moğ. *ağıl > *ağil > *ayıl* fonetik gelişimini göstererek Türk. *ağıl* > Moğ. *ayıl* gelişimini doğru bulmaz. Doerfer (1967: 84)’e göre Far. *şehir*, Sogd. *kent* gibi yerleşim adları çoğunlukla yerleşik topluluklardan ödünçlemedir.

Tarihî Kıpçakçada: CC, BV, GT, MG’de sözcük tanımlanamamıştır. Yalnızca KFT ve Kİ’de *ağıl* “ağıl, koyun ve keçi sürülerinin gecelediği çitle çevrili alan” (Toparlı vd. 2007: 3) biçiminin olması en azından XVI. yy.a kadar *awıl* veya *awul* (belki de *ayıl*) gelişiminin olmadığı gösterir. Çağataycada *ayıl* “mandıra, ahır” bkz. *ağıl*, *avul*, *avıl* (Ünlü 2014: 72, 73, 77).

Güney Sibirya Türk dillerinde: Alt. *ayıl* “aile (ayıl-d’urt); çadır; köy” (Baskakov 1947: 15), Hak. *aal* “yerleşim bölgesi / alanı, köy; kırsal bölge” (Baskakov 1953: 12), Tuv. *aal* “yerleşim alanı, köy; ev” (Tenişev 1968: 6).

Kıpçak grubu Türk dilleri: Kaz. *avıl* “köy” (Nuraliyeva 2008: 64), K. Klp. *awıl* “köy” (Baskakov 1958: 64), Tat. *avıl* “köy” (Osmanov 1966: 20), *awıl* “köy, yerleşim bölgesi” (Uraskin 1996: 57).

Karlık grubu Türk dilleri: Y. Uyg. *avul* “köy” (Necip 1995: 23), Özb. *avul* “köy” (Karimiyazov ve Borovkov 1941: 305).

Altayca ve Tuvacadaki uzun *a*’lı biçimler (*aal*) ile Kıpçak grubu dillerin /ğ/ > /v, w/ değişimine ulaşmış biçimlerin aksine Kırgızcada /y/’li biçimin görülmesi sözcüğün Kıpçakça katmanı değil Moğolcadan tekrar ödünçlenme olduğunu ihtimalini kuvvetlendirmektedir.

2.3. ET. yegirmi > Kır. cıyırma

ET. *yegirmi* E 11/1, KT 6/11 (Nadelyayev vd. 1969: 253) > Kır. *cıyırma* “yirmi”. Etimolojisi net olmayan sözcüklerden biridir. Sözcükle ilgili dikkate değer iki görüşten biri Ramstedt’e aittir. Ona göre sözcük Moğ. **jigür-*, **jigir-* “çift olmak” eylemlerine

dayanabilir. Sözcük ile ilgili diğer görüş Bang'a aittir. O ise sözcüğün *ikir "iki gövde" anlamına gelen soyut ad köküne bağlar (Sevortyan ve Levitskaya 1989: 201).

Tarihî Kıpçakça: BV, GT, İM *yigirmi* "yirmi" (Toparlı vd. 2007: 322). Çağataycada *yigirmi* "yirmi" krş. *yëgirmi*, *igirmi*, *igirme* (Ünlü 2014: 1253).

Güney Sibiry Türk dilleri: Alt. *d'irme* "yirmi" (Baskakov 1964: 124), Hak. *çibirgi* "yirmi" (Baskakov 1953: 315), Tuv. *çeerbi* "yirmi" (Tenişev 1968: 399).

Kıpçak grubu Türk dilleri: Kaz. *jiyırma* "yirmi" (Nuraliyeva 2008: 76), K. Klp. *jigirma* "yirmi" (Baskakov 1958: 250), Tat. *yığırme* "yirmi" (Osmanov 1966: 144), Bşk. *yığırme* "yirmi" (Uraskin 1996: 177).

Karlık grubu Türk dilleri: Y. Uyg. *jigirme* / *yigirme* "yirmi" (Necip 1995: 182, 468), Özb. *yigirma* "yirmi" (Karaniyazov ve Borovkov 1941: 195).

Diğer Türk dilleri ile karşılaştırıldığında Güney Sibiry Türk dillerindeki biçimlerin farklı bir fonetik gelişim gösterdikleri söylenebilir. Kıpçak ve Karlık grubu dillerde /g/ nin korunması bu diller için arkaizm sayılabilir. Kaz. *jiyırma*, Kırgızca *cıyırma* biçimleri sözcüğü burada incelenen diğer tüm dillerden ayırır. *cıyırma* biçiminin Kazakça yan katman olma ihtimali yüksektir.

Sonuç

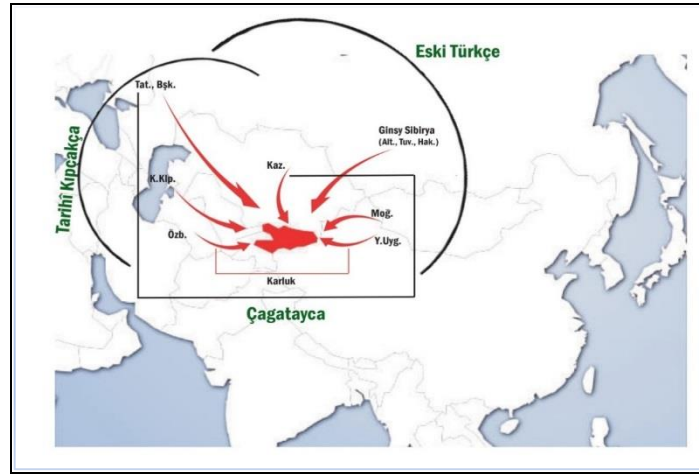
ET. ve OT. iki vokal arası -ğ-, -g- seslerini içeren bazı sözcüklerin Kırgızcada niçin erimedini ve ikincil uzun ünlü oluşturmadığını tam anlamıyla tespit etmek, başka bir deyişle bu sürecin ne zaman ve ne şekilde kural dışı hâle geldiğini belirlemek için ET. ve OT. -ğ-, -g- seslerini içeren söz gruplarının fonetik özelliklerine, sözcüklerdeki ünlü ve ünsüz niteliklerine bakmak gerekir. *bugu*, *sogon*, *tügül*, *ögöy*, *ögöt*, *cıyırma*, *cıyın* sözcüklerinin kök veya gövdelerinde gerçekten birincil -ğ-, -g- ünsüzleri taşıyıp taşımadıkları bu sözcüklerin etimolojileri incelendiğinde görülmüştür. Kırgızcada iki vokal arası -ğ-, -g- seslerinin tamamının eriyerek düştüğü, istisnaî sözcüklerin ise aslında -k- > -g-, -k- > -g- gelişiminin tamamlanmış biçimi olduğu şeklinde bir izah sözcüklerin birincil -ğ-, -g- taşıyıp taşımaları tartışmasından ve bu sözcüklerin bir kısmının Altay, Hakas ve Tuva yazı dillerinde ikincil uzun ünlülü olmasından dolayı kandırıcı olmaktan uzaktır. Özellikle X.-XII. yy.lar arasındaki süreçte Kırgızca ile Altaycanın tipolojik benzerliklerinin bozulmaya başladığı gerçeği unutulmamalıdır. Bu açıdan konuya tekrar fonetik açıdan bakmak faydalı olacaktır.

Söz konusu sözcükleri leksikolojik açıdan incelediğimizde ise daha kandırıcı sonuçlar elde etmek mümkündür. Tarihî ve Çağdaş Türk dil ve diyalektlerinden yapılan ödünclemeler Kırgızcanın fonetik gelişim sürecinde istisnalar oluşturmuş olabilir. Zira birçok dil eski diyalekt sürecinin dallanması sonucu ortaya çıkmıştır. Bu nedenle yazı dillerinin hemen hemen tamamında karışık "isogloss"lar bulunması normaldir. Diyalektler arası etkileşim (interdialect contact) iki veya daha fazla lehçe/diyalekt arasındaki temasın orijinal diyalektlerin hiçbirinde meydana gelmeyen formların gelişmesine yol açtığı durumlardır. Kırgızlar ile beraber Kırgız dili de tarih boyunca hareket hâlinde olduğu için yukarıda bahsedilen durum fonetik bir hususiyetten çok Kırgızcanın Tarihî ve Çağdaş Türk dil ve diyalektlerle olan etkileşimi sonucu oluşmuş olmalıdır. Bu olgu genel hatlarıyla Yenisey (VII. yy.) döneminden Tiyan-Şan'a olan göç sürecinde (XI.-XVI. yy.lar) Kıpçak alt katmanı (substratum), XVII.-XIX. yüzyıllar arası Çağatay yazı dili alt katmanı, yine aynı yüzyıllara denk gelen ve XX. yy.ın başlarını da kapsayan Kazak, Karakalpak, Tatar, Başkurt, Özbek, Yeni Uygur diyalektlerinin (sonradan yazı dilleri) alt katman teşkil etmesi şeklinde izah edilebilir.

Johanson (2007: 25-26) Türk dillerinde temel farklılaşmanın bölgesel değişmelere bağlı olduğunu, bu bölgelerde bağımsız, bölgesel tipolojik süreklilikler ortaya çıkmasının yanında birçok Türk dilinde karmaşık alt katmanların da tesirleri olduğunu, bazı dillerin toplumsal-iletişimsel şartlar altında ortaya çıktıklarını belirtir. Değişik türde kurallaşmanın temel sebebi olarak da XII. yy. Moğol istilasını işaret eder. Benzer görüşler yani Çağdaş Türk yazı dillerinin tarihlerindeki tipolojik kopuklukları Dilâçar (1957) tarafından *Türk Lehçelerinin Meydana Gelişinde Genel Temayüllerin Koyulaşması ve Körlenmesi* adlı çalışmasında da izah edilmiştir.

Bu çalışmada incelenen sözcükler ile ilgili arkaizm, Tarihî Kıpçakça katmanı, Kıpçak, Karluk yan katmanı vb. görüşler Tarihî ve Çağdaş Türk dillerinden hareketle varılan sonuçlardır. Ancak bu çalışma sonuç kısmında belirtilen görüşlerin tartışılmazlığı iddiasında değildir. Hem Kırgızca hem de diğer Türk dilleri için yapılacak daha detaylı araştırmalar bu konu ve iddiaları güçlendirecek veya onlara farklı açılardan bakmamıza olanak sağlayacaktır.

Resim 1: XII. yy. Moğol istilasından sonra Kırgızcadaki alt ve yan katmanlar haritası

cığaç= ET.deki (y)ı/ağaç biçimi korunmuştur. Arkaizm olarak kabul edilebilir.

bugu= Arkaizm veya Moğolcadan ödünçlemedir.

sogun= Arkaizm

tügül= Arkaizm

ögöy= Kıpçakça katmanı

ügüt= Kıpçak veya Karluk grubu Türk dilleri yan katmanı

tegirmen= Arkaizm veya Kıpçakça katmanı

bögö-, bögöt= Kıpçakça katmanı

ayıl= Moğolcadan tekrar ödünçleme

cıyırma= Kazakça yan katmanı

cıyın= Tarihî Kıpçakça veya Kıpçak grubu Türk dilleri katmanı

cigit= ET.deki *yigit* biçimine göre arkaizm olarak kabul edilebilir.

Kısaltmalar

bkz.: Bakınız

- Bodr. İsf.A.: Bodrogligeti, András. On the Turkish Vocabulary of the İsfahan Anonymous
- Brock. OGM: Borckelmann, Carl. Osttürkische Grammatik der islamischen Literatursprachen Mittelasiens
- Bşk.: Başkurtça:
- BV: Baytaratü'l Vâzıh
- Diyal.: Diyalekt
- DM: Ed-Dürretü'l-Mudiyye Fi'l-Lügati't-Türkiyye
- DTS = Drevnetyurskiye Slovar'
- E1: Yenisey Berge anıtı
- E7: Yenisey Sudji bölgesi anıtı
- e.a.y.e.: Eylemden ad yapma eki
- EDPT = An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth Century Turkish
- ESTYa: Etimoloğičeskiy Slovar' Tyurskih Yazıkov
- ET.: Eski Türkçe
- E. Uyg.: Eski Uygurca
- Far.: Farsça
- GT: Gülistan Tercümesi
- Hak.: Hakaşça
- İM: İrşâdü'l- Mülük Ve's Selâtin
- Kaz.= Kazakça
- KB: Kutadgu Bilig
- KFT: Kitâb Fi'l-Fıkh Bi'l-Lisâni't-Türkiyye
- K.Klp.: Karakalpakça
- Kır.: Kırgızca
- Kİ: Kitâbü'l-İdrâk Li-Lisâni'l-Etrâk
- KK: El- Kavanînü'l-Külliyeye Li-Zabtü'l-Lügati't-Türkiyye
- krş.: Karşılaştırınız
- KT: Kül Tegin anıtı
- KWb: Kalmückisches Wörterbuch
- MK: Mahmud Kaşgarî
- MG: Münyetü'l-Guzât
- Moğ.: Moğolca
- Orh. T.: Orhon Türkçesi
- OT.: Orta Türkçe
- OTWF: Old Turkic Word Formation
- Özb.: Özbekçe
- PT: Proto Türkçe
- RH: Kitâb Fî Rıyâzâtü'l-Hayl
- SIGTYaF: Sravnitel'no-Istoričeskaya Grammatika Tyurskih Yazıkov Fonetika
- SIGTYaL: Sravnitel'no-Istoričeskaya Grammatika Tyurskih Yazıkov Leksika
- Sogd.: Sogdca
- TA: Kitâb-ı Mecmû-ı Tercümân-ı Türki ve Acemî ve Mugalî
- Tat.: Tatarca
- Th S 11: Irk Bitig
- TT X: Türkische Turfan Texte X
- Tuv.: Tuvaca
- Türk.: Genel Türkçe
- TZ: Et-Tuhfetü'z-Zekiyye Fi'l-Lügati't-Türkiyye
- UKD: Uygur Harfli Oğuz Kağan Destanı
- VEWT: Versuch eines etymologischen Wörterbuch der Türksprachen
- Y. Uyg.: Yeni Uygurca

Kaynakça

- Baskakov, Nikolay A. (1947). *Oyrotsko-Russkiy Slovar'*. Moskva: GIISN.
- Baskakov, Nikolay A. (1953). *Haksasko-Rysskiy Slovar'*. Moskva: GIINS.
- Baskakov, Nikolay A. (1958). *Karakalpakso-Russkiy Slovar'*. Moskva: GIINS.
- Baskakov, Nikolay. A. (1964). *Russko-Altayskiy Slovar'*. Moskva: Izdatel'stvo Sovyetskaya Entsiklopediya.
- Baskakov Nikolay, A. (1969). *Vvedenie v izuchenie tyurkskikh yazykov*. Moskva: Izdatel'stvo 'Vysshaya Shkola'.
- Batmanov, İgor A. (1939). *Grammatika Kirgizskogo Yazıka*, Vıpusk I. Frunze, Kazan: Kirgizskoye Gasudarstvennoye Izdatel'stvo.
- Clauson, Gerard S (1972). *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth Century Turkish*. Oxford University Press.

- Dilâçar, Agop (1957). Türk Lehçelerinin Meydana Gelişinde Genel Temayüllerin Koyulaşması ve Körlenmesi. (TDAY-Belleten, 5), 83-93.
- Doerfer, Gerhard (1967). *Türkische und Mongolische Elemente Neupersischen Band II*. Wiesbaden.
- Eckmann, Janos (1965). Memlük Kıpçakçasının Oğuzcalaşmasına Dair. (TDAY-Belleten 12). 35-41.
- Erdal, Marcel (1991). *Old Turkic Word Formation: A Functional Approach to the Lexicon, I, II Volumes*. Wiesbaden: Harrassowitz.
- Gabain, v. Annemarie (1952). Die Natur des Prädikats in den Türk Sprachen (Türk dillerinde bildiricinin mahiyeti). KsA III. 94-94.
- Gabain, v. Annemarie. (2007). *Eski Türkçenin Grameri* (Çev. Mehmet Akalın). Ankara: TDK Yayınları.
- Golden, Peter (1992). *An Introduction to the History of the Turkic Peoples*. Otto Harrassowitz-Wiesbaden.
- Jankowski, Henryk (2015). Reconstruction of Old Kipchak, Proceedings of the 12th Seoul International Altaistic Conference. (16-19, July). 271-292.
- Johanson, Lars (1998). *The History of Turkic, The Turkic Languages* (Ed. Johanson, L. ve Csató, E.). London: Routledge.
- Johanson, Lars (2007). *Türk Dil İlişkilerinde Yapısal Etkenler* (Çev. Nurettin Demir). Ankara: TDK yayınları.
- Karınıyazov, Taşmukhammed N. ve Borovkov, Aleksandr K. (1941). *Uzbeksko-Russkiy Slovar'*. Taşkent: Izdatel'stvo Uzbekistanskogo Filiala Akademii NAUK SSSR.
- Károly, László (2012). History of the intervocalic velars in the Turkic languages, *Turkic Languages* (Ed. L. Johanson). 16 (2012). 3-24.
- Levitskaya, Liliya vd. (2003). *Etimologičeskiy Slovar' Tyurskih Yazıkov (Obşçetyurskiye i mejtyurskiye osnovi na bukou "L, M, N, P, S*. Moskva: Izdatel'stvo Vostoçnaya Literatura.
- Nadelyayev, Viladimir M., vd. (1969). *Drevnetyurskiye Slovar'*. Leningrad: NAUKA Leningradskoye Otdeleniye.
- Necipoviç, Emir Necip (1995). *Yeni Uygur Türkçesi Sözlüğü* (Çev. İklil Kurban). Ankara: TDK Yayını.
- Nuraliyeva, Kurastırgan N. (2008). *Kazakh-English Dictionary*. Almatı: Dayk Press
- Osmanov, Mukhamet M. (1966). *Tatarsko-Russkiy Slovar'*. Moskva: Izdatel'stvo Sovyetskaya Entsiklopediya.
- Ramstedt, Gustav J. (1924). Die Verneinung in den altaischen Sprachen. (MSFOu). LII 196-215.
- Ramstedt, Gustav J. (1935). *Kalmückisches Wörterbuch*. Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura.
- Ramstedt, Gustav J. (1957). *Einführung in die Altaische Sprachwissenschaft I Lautlehre*. Helsinki: Mémoires de la Société Finno-Ougrienne. No. 104: 1.
- Rassadin, Valentin I. (1982). *Oçerki po istoricheskoy fonetikiye buryatskogo yazıka*. Moskva: Nauk.

- Räsänen, Martti (1969). *Versuch eines etymologischen Wörterbuch der Türksprachen*. Helsinki: Suomalais-Ugrilainen seura.
- Serebrennikov, Boris A. ve Gadjieva, Ninel Z. (2011). *Türk Yazı Dillerinin Karşılaştırmalı Tarihî Gramer* (Çev. Tefik Hacıyev-Mustafa Öner). Ankara: TDK Yayınları.
- Sevortyan, Edvard V. (1974). *Etimologičeskiy Slovar' Tyurskih Yazıkov (Obşçetyurskiye i mejtyurskiye osnovı na glasniye)*. Moskva: AN SSSR: IN Yazıkoznaniya Nauka.
- Sevortyan, Edvard V. (1978). *Etimologičeskiy Slovar' Tyurskih Yazıkov (Obşçetyurskiye i mejtyurskiye osnovı na bukvu "B")*. Moskva: AN SSSR: IN Yazıkoznaniya Nauka.
- Sevortyan, Edvard (1980). *Etimologičeskiy Slovar' Tyurskih Yazıkov (Obşçetyurskiye i mejtyurskiye osnovı na bukvu "V, G, D")*. (Red. Ninel Z. Gadjieva). Moskva: AN SSSR: IN Yazıkoznaniya Nauka
- Sevortyan, Edvard V. ve Levitskaya, Liliya S. (1989.) *Etimologičeskiy Slovar' Tyurskih Yazıkov (Obşçetyurskiye i mejtyurskiye osnovı na bukvu "J, C, Y,")*. Moskva: AN SSSR: IN Yazıkoznaniya Nauka.
- Subrakova, Ol'ga V. (2006). *Hakassko-Russkiy Slovar'*. Novosibirsk: Ministerstvo Obrazovaniye i Nauki Resp. Hakasiya.
- Tekin, Talat (1989). Türk Dil ve Dialektlerinin Yeni Bir Tasnifi. (*Erdem* 13): 141-168.
- Tekin, Talat (1995). *Türk Dillerinde Birincil Uzun Ünlüler*. Ankara: Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi- 13.
- Tekin, Talat (2003). *Orhon Türkçesi Grameri*. İstanbul: Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi 9.
- Tenişev, Ethem R. (1968). *Tuvinsko-Russkiy Slovar'*. Moskva: Sovyetskaya Entsiklopediya, 646 c. Moskva.
- Tenişev Ethem R. (1984). *Sravnitel'no-Istoriçeskaya Grammatika Tyurskih Yazıkov Fonetika*. Moskva: Akademiya NAUK SSSR.
- Tenişev Ethem R. (2001). *Sravnitel'no-Istoriçeskaya Grammatika Tyurskih Yazıkov Leksika*, Moskva: Rossiyskaya Akademiya Nauk.
- Toparlı, Recep vd. (2007). *Kıpçak Türkçesi Sözlüğü*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayını.
- Uraskin, Zinnur G. (1996). *Başkirsko-Russkiy Slovar'*. Moskva: Izdatelstvo "Digora".
- Ünlü, Suat (2014). *Çağatay Türkçesi Sözlüğü*. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Yılmaz, Emine (2010). Tatarca Ön Ünlülü Sözcüklerde Ünlüler Arası -g- Sesi Üzerine. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 58(2), 131-36.
- Yudahin, Konstantin K. (1998). *Kırgız Sözlüğü Cilt I, II* (Çev. Abdullah Taymas), Ankara: TDK Yayınları.
- Yunusaliyev, Bolot M. (2016). Kırgız Dili ve Dialektleri (Çev. Erhan Taşbaş). *Gazi Türkiyat*, 19, 241-267.

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research

|| Sayı/Issue 5 (Ağustos/August 2021), s. 334-343.
|| Geliş Tarihi-Received: 30.03.2021
|| Kabul Tarihi-Accepted: 30.07.2021
|| Araştırma Makalesi-Research Article
|| ISSN: 2687-5675
|| DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.906693

Ahmet Ümit'in Kırlangıç Çığılı Adlı Romanında Göç ve Mülteci Meselesi

The Issue of Migration and Refugees in Ahmet Ümit's Novel Swallow Scream

Zehra ERGEÇ*

Öz

Ahmet Ümit'in (1960 -...) *Kırlangıç Çığılı* (2018) adlı romanı, polisiye özellikle olmasına rağmen çeşitli sosyal meseleleri de bünyesinde barındırır. Romanda, göçmenlere ve mültecilere dair konuların önemli bir yer tuttuğu gözlemlenir. Çalışmada, Ahmet Ümit'in *Kırlangıç Çığılı* adlı romanındaki mülteci, göç ve göçmen konularının işleniş biçimini ortaya koymak amaçlanmıştır. Yazar bu eserinde, Suriye'deki iç savaştan kaçıp Türkiye'ye sığınan mültecilerin yaşamlarını gözler önüne serer. Suriyeli göçmenlerin çaresizliğini, yaşadıkları dramlar ve acıları konu edinir. Ayber, Azez, Bercis, Cabir, Fahhar el Kutubi, Medeni, adlı karakterler aracılığıyla göçmenlerin baş etmek zorunda kaldıkları sıkıntıları aktarır. Göçmenler üzerinden yapılan yasa dışı organ ticaretini çarpıcı bir biçimde anlatır. Organ mafyasının göçmenlerin çaresizliğinden faydalanarak onları nasıl sömürmeye çalıştığını tüm boyutlarıyla ele alır. Göçmen sığınma merkezlerinin çalışmalarıyla ilgili meselelere yer verir. Kırlangıçlar, göçmen kuşlardır. Bu sebeple romanda göçmenler, kırlangıç kuşlarına benzetilir. Kırlangıçların çığılının, bir bakıma göçmenlerin çığılını temsil ettiği düşünülebilir. Ahmet Ümit, *Kırlangıç Çığılı* romanında hem insanlık tarihi kadar eski hem de güncel bir mesele olan göç ve göçmen konusunu işleyerek edebiyat tarihinde önemli bir esere imza atmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Kırlangıç Çığılı*, mülteci, göç, göçmen.

Abstract

Although Ahmet Ümit's novel, *Swallow Scream* is a detective feature, it also contains various social issues. It is observed that issues related to immigrants and refugees occupy an important place in the novel. In the study, it was aimed to reveal the way of handling the issues of refugee, immigration and immigrants in Ahmet Ümit's novel *Swallow Scream*. The author of this work, to escape the civil war in Syria refugees who took refuge in Turkey reveals the life. He tells about the desperation, tragedy and suffering of Syrian migrants. Through the characters of Medeni, Ayber, Bercis, Fahhar al Kutubi and Azez, he conveys the difficulties that immigrants have to deal with. He strikingly describes the illegal organ trafficking through immigrants. He explains in all its dimensions how the organ mafia seeks to exploit the immigrants by taking advantage of their desperation. He covers issues related to the work of immigration asylum centers. Swallows are migratory birds. For this reason, immigrants are likened to swallow birds in the novel. One might think that the swallows' cry represents, in a way, the cry of the migrants. Ahmet Ümit has made an important work in the history of literature by handling the subject of migration, which is both an old and a current issue as much as human history, in his novel *Swallow Scream*.

* Öğr. Gör. Dr., Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Türk Dili Bölümü, e-posta: ergec_zehra@hotmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6949-9124>

Key words: *Swallow Scream*, refugees, migration, immigrant.

Giriş

Göç, “dini, iktisadi, siyasi, sosyal ve diğer sebeplerden dolayı insan topluluklarının hayatlarının tamamını veya bir bölümünü geçirmek üzere bir iskân ünitesinden, bir başkasına yerleşmek suretiyle yaptıkları coğrafi yer değiştirme hareketi” olarak tanımlanabilir (Akkayan 1979: 21). Toplulukların veya bireylerin bir yerden başka bir yere mekânsal boyutta hareketi olan göç, çeşitli faktörlere dayanan bir eylemdir. Göç; doğal afetler, kuraklık, susuzluk, sağlık, iş, eğitim, siyasî baskılar, soykırım, savaş, ötekileştirilme, yaşam şartlarını iyileştirme isteği gibi sebeplerle gerçekleştirilen sosyal bir hadisedir.

Göçler, genel olarak “gönüllü göçler” ve “zorunlu göçler” olmak üzere iki kategoriye ayrılır. Gönüllü göçler, insanların çeşitli sebeplere dayalı olarak kendi iradeleri ile karar verdikleri göç türüdür. Bireylerin kendi seçimleri esastır. “Daha mutlu, daha huzurlu ve müreffeh bir hayat sürme uğruna insanlar bazen oldukça ağır şartlar altında” buldukları yerden başka yerlere gitmeye çalışırlar (Şahin 2011: 82). Eğitim, iş, sağlık, daha iyi yaşam şartlarına sahip olmayı istemek gibi etkenlerden dolayı gönüllü göç gerçekleştirilebilir. Zorunlu göç ise, insanların kendi iradelerinin dışında çeşitli faktörler sebebiyle yaşadıkları yerleri sürekli veya geçici olarak terk etmek durumunda kalmasıdır. Doğal afetler, siyasi veya dinî baskılar, soykırım, işsizlik, açlık, susuzluk, kuraklık, savaş gibi etmenler zorunlu göçe sebebiyet verebilir. Zorunlu sebeplerle gerçekleşen dış göç, “dünyanın her yerinde toplumların ve bireylerin yaşamını sosyal, ekonomik ve psikolojik bakımdan çok yönlü etkilemiştir” (Doğramacıoğlu 2009: 156). Göç hareketleri, hem göç edenlerin hem de göç alan bölgelerdeki yerleşiklerin kültürel, sosyal ve ekonomik hayatını derinden sarsan önemli unsurlardan biridir. Göçe maruz kalan yerleşim alanlarında çeşitli problemlerin de baş göstermesi kaçınılmazdır. Göçmenlerde ise aidiyet duygusu, kültür buhranları, kimlik ve adapte olamama gibi sorunlar gözlemlenir. Göç ettikleri toplum içinde yalnızlık, yas, yabancılık, ötekileştirilme, ev sahibi ülkenin dilini bilmemekten kaynaklanan iletişim problemleri göçmenlerin en çok yaşadığı sorunların başında gelir.

En az insanlık tarihi kadar eski bir olgu olan göç, birçok farklı disiplinde işlenen konuların başında gelir. Güncel ve güncel olmayan tarih ile sıkı bağı bulunan edebiyatta, göç olgusuna sıkça yer verilir. Ahmet Ümit de *Kırlangıç Çılgılığı* romanında yakın tarihe ait bir göç meselesi üzerine eğilmiştir. Çalışmamızın bundan sonraki bölümünde, yazarın *Kırlangıç Çılgılığı* romanı tanıtılacak ve söz konusu eserde göç, göçmen ve mülteci meselelerini ele alış biçimi açığa çıkarılacaktır.

Kırlangıç Çılgılığı’nda Göç ve Mülteci Meselesi

Kırlangıç Çılgılığı Romanı

Ahmet Ümit’in 2018 yılında Everest Yayınları tarafından yayınlanan *Kırlangıç Çılgılığı* romanı, elli yedi bölümden meydana gelir. Her bölümün kendi muhtevasıyla ilgili özel başlığı mevcuttur.

Polisiye roman niteliğindeki eserde olaylar, eski bir seri katil olan Körebe’nin kimliğine bürünerek İstanbul’da birçok cinayet işleyen kişinin bulmasına yönelik ilerler. Olay örgüsü, konu itibarıyla iki farklı düzlemde kurgulanır. Bunlardan birincisi, çocuk tacizcilerini öldüren bir seri katil ve bu seri katilin arkasına sığınarak işlenen çıkar cinayetlerinin oluşturduğu olaylardır. İkincisi ise, organ mayfası tarafından mülteci çocukların organlarının satılması ekseninde gelişen olaylardır. Organ nakli ameliyatları, sağlıksız koşullarda ve gayriresmî biçimde gerçekleştirilir. Bu sebeple organları alınan mülteci çocuklar ölür. Bu iki farklı olay, Komiser Nevzat nezdinde birleşir.

Tahkiye etme esasına bağlı metinler anlatıcıya ihtiyaç duyar. “Her yazar, ifade etmek

istediği düşünceye, nakledeceği vak'aya ve eserine vermek istediği şekle göre anlatıcı veya anlatıcılar yaratmak zorundadır" (Boynukara 1997: 14). Ahmet Ümit, *Kırlangıç Çılgılığı'nda*, kahraman bakış açısını kullanmıştır. Yazarın birçok romanında karşımıza çıkan Başkomiser Nevzat, romanın anlatıcısı konumundadır. Suriyeli göçmenlerin yaşadığı olaylar, Başkomiser Nevzat'ın gözünden aktarılır.

Kırlangıç Çılgılığı'nda Şahıs Kadrosu Bağlamında Göçmenler

Yazar, katilin tespit edilmesini bekleyen meraklı okurlarını hikâyenin içine çekerken, onların Medeni, Ayber, Bercis, Fahhar el Kutubi, Azez adlı karakterler aracılığıyla göçmenlerin yaşantısına tanıklık etmesini sağlar. Göçmenlerin karşılaştıkları çeşitli zorluklarla mücadele ediş süreci, romanın ana temalarından biridir. Küresel bir sorun olan mülteci meselesi, Suriye'de yaşanan iç savaş üzerinden kurguya dâhil edilir. Suriye'deki iç savaştan kaçan mültecilerin hayata tutunmaya çalışırken başlarına gelen olaylar işlenir. Romanda anlatıcı görevi üstlenen Başkomiser Nevzat'ın gözünden göçmenlerin dramları aktarılır.

Azez: Suriye'deki iç savaştan Türkiye'ye kaçan beş- altı yaşlarında kimsesiz bir çocuktur. Esmer, siyah saçlı, güzel bir kız çocuğu olarak tasvir edilen Azez'i, Evgenia evlatlık alıp büyütme ister. Fakat onu himayesine alan Medeni bu duruma karşı çıkar. Nevzat, Azez'e her baktığında kızı Aysun'u hatırlar. Azez'i evlatlık alma konusunda önceleri sevgilisi Evgenia'yı desteklemese de göçmenlerin yaşadıklarına tanık oldukça görüşleri değişir. Azez'i evlatlık alma fikrine sıcak bakmaya başlar.

Fahhar el Kutubi: Azez'in ağabeyi olan Fahhar, henüz on üç yaşındayken hayata gözlerini yumar. Medeni, Fahhar'ın öz yeğeni olduğunu iddia eder. Ancak gerçek böyle değildir. Medeni ve eşi, Fahhar'ın böbreğini organ mafyasına satmıştır. Bu olayın üzerinden altı ay geçtikten sonra bir sabah işe gitme gerekçesiyle evden çıkan Fahhar, ortadan kaybolur. Şişli'de bir pastanede çalışan Fahhar'ın neden işe gitmediği herkesin aklında bir soru işareti bırakır. Cesedinin Kasımpaşa sahiline vurmasıyla onunla ilgili acı gerçekler açığa çıkar. Fahhar, göç sebebiyle sadece yurdunu ve evini geride bırakmamış, hayatını da yitirmiş bir çocuktur.

Medeni: Suriye'deki iç savaştan önce tercümanlık yapan Medeni, savaş başlayınca kaçıp Türkiye'ye sığınan yaşlı bir mültecidir. Eşi ve yeğeni olduğunu iddia ettiği iki çocukla (Fahhar ve Azez) birlikte Feriköy'de bir göçmen kampı olan Sığınma Evleri'nde ikâmet eder. Hacettepe Üniversitesinde Türkçe Tercümanlık okuyan Medeni, Suriye'deyken Türkiye'den gelen devlet ve iş adamlarına uzun süre tercümanlık yapmıştır. Ancak Türkiye'ye geldiğinde çaresiz kaldığı için yasa dışı organ ticareti işine girer. Kaza sonucu boğularak yaşama veda eden Fahhar'ın böbreğini satmıştır. Ancak Fahhar'ın ölümünün kaza olduğuna ikna olmaz. Onun organ mafyası tarafından öldürülmüş olduğuna inanır. Bu düşüncesini Komiser Nevzat'a söyler. Ona güvenip güvenmemekte tereddüt eden Komiser Nevzat, Medeni'nin dış görüşünü şu şekilde tasvir eder: "Hoş bir esmerliği vardı, toprak rengi gözleri derin bir anlam katıyordu uzun yüzüne" (Ümit 2018: 81). Komiser Nevzat, yeterli beslenemediği için çok zayıf olan yaşlı adamın elini sıkarken canını yakmaktan korkar. Parmakları çok cılız olduğu için elini belli belirsiz sıkarak yetinir. Ürkek bir yapısı olduğunu düşündüğü Medeni'nin organ mafyası ile iş birliği yapacağına ihtimal vermez.

Cabir: Feriköy'deki göçmen kampı olan Sığınma Evleri'nde yaşayan Suriyeli bir göçmendir. Down sendromlu çocuğu Bercis'in böbreğini para karşılığında organ mafyasına satmıştır. Ne yazık ki Bercis'in bünyesi ameliyatı kaldıramaz. Bercis ameliyathaneden sağ çıkamaz. Cabir, Bercis'in ölümünden dolayı vicdan azabı çeker.

Ayber: Cabir'in eşi olan Ayber bir Türkmen'dir ve Türkçe'yi çok güzel konuşur.

Çocuğu Bercis'in ameliyatını gerçekleştirip ölmesine sebep olan Doktor Kansu'yu teşhis ederek olayların gün yüzüne çıkmasına katkı sağlar. Çocuğunu koruyamadığı, onun ölümüne sebep olduğu için çok pişmandır.

Bercis: Cabir ve Ayber'in oğludur. Down sendromlu bir çocuktur. Cesedi, Sarıyer'deki ormanlık arazide bulunur. Yapılan otopside iç organlarının alındığı ortaya çıkar.

Evgenia: Komiser Nevzat'ın Rum asıllı sevgilisidir. Tatavla'da bir meyhane işletir. Azez adında Suriyeli göçmen kızı evlatlık almak için çok uğraşır. Merhametli, sakin, yardımsever ve sevgi dolu bir kişiliğe sahiptir.

Marika: Rum asıllı Marika, Evgenia'nın ninesidir.

Zeynep: Bulgaristan göçmeni bir ailenin en büyük çocuğu olan Zeynep, bir komiserdir. Yaşadığı zorluklara rağmen okuyup meslek sahibi olması yönünden romandaki ideal kadın tipini yansıtır. Genç yaşına rağmen işinde büyük başarılar elde etmiştir.

Roman, Suriyeli göçmenlerin sorunlarına odaklansa da şahıs kadrosunda sadece Suriyeli göçmenler yer almaz. Ayber, Türkmen göçmeni; Marika ve Evgenia, Rum göçmenler; Zeynep, Bulgaristan göçmeni olarak kurguya dâhil olur.

Mekânsal Ötekileşme: Göçmen Kampı

Mekân, bireyin varoluşunun konumlandığı yer olması bakımından önem arz eder. *"Roman gibi gelişmiş anlatı yapılarında mekân, varoluş kaygısıyla ilgili bir duraksamadır; zamanın sonsuz akışında yitip gitmek istemeyen insanın tutunduğu "dışardaki içerdelik" niteliğinde bir yerdir"* (Korkmaz 2017: 11). *Kırlangıç Çılgılığı'nda* ana mekân İstanbul'dur. Romanda olaylar, İstanbul'un birçok farklı semtinde gerçekleşir. Bu semtlerin arasında Suriyeli sığınmacıların yaşadığı Feriköy de yer alır. Burada büyük bir göçmen kampı bulunmaktadır ve romandaki olayların bir kısmı bu göçmen kampında geçer.

Göçmen kampları, yersiz yurtsuzluğun açık ve somut bir göstergesidir. Bu sebeple göçmenler, kolektif değil daha bireysel yaşama imkânı sunan bir ev özlemi çeker. Ev, bireye aidiyet hissi verir. Ev, *"bizim dünyadaki köşemizdir. Çoğu zaman söylendiği gibi, ilk evrenimizdir"* (Bachelard 2017: 34). Romanda, Cabir ve Ayber vasıtasıyla göçmenlerin yuva arayışına dikkat çekilir.

Komiser Nevzat, cesedi bulunan Bercis adlı çocuğun ailesinin yaşadığı Feriköy'deki göçmen kampına gider ve olayı soruşturmaya başlar. Öncelikle kampın yöneticisi Maksut'tan çocuğun ailesi hakkında bilgi alır. Bercis'in cesedinin iç organları çalınmış şekilde ormanlık alana atıldığı öğrenen Maksut, bu işte çocuğun ailesinin de parmağı olabileceğini ileri sürer. Neden böyle bir fikre kapıldığına dair şu şekilde bir açıklamada bulunur: *"Gözlerimle görmedim, konuşmalarına da şahit olmadım, ama birkaç kez siyah bir BMW geldi buraya. Bercis'i ve babası Cabir'i alıp götürdüler, alıp getirdiler. Sonra bunların eline biraz para geçti. 'Gerisi gelecek,' demişler öteki Suriyelilere, 'Ev alacağız, yakında buradan kurtulacağız,' demişler. Tabii ben, sadece duyduklarımı söylüyorum..."* (Ümit 2018: 296). Maksut, Bercis'in ailesinin sığındıkları göçmen kampından 'kurtulmak' istediklerini bildiği için onların organ mafyası ile iş birliği içinde olduğunu düşünür.

Komiser Münir, Bercis'in organlarını sattıkları için Ayber ve Cabir'e ceza alma ihtimalleri olduğunu ima eder. Bunun üzerine Ayber, *"Sen ne bilirsin bizim halimizi? Sen ne bilirsin üç çocukla, yabancı bir memlekette yaşamayı. Belinde silah, elinde hükmünle dikilmişsin karşıma. Hadi mahkûm et bizi, hadi hapise yolla. Zaten ne farkı var burada yaşamamanın hapisten"* diyerek serzenişte bulunur (Ümit 2018: 298). Ayber için göçmen kampında yaşamak ile

hapse girmek arasında bir fark yoktur. Mevcut düzene şu sözlerle itiraz eder: “Evet, teşekkür ederiz bizi misafir ediyorsunuz. Ama her gece buradan fuhuşa giden kızları görmüyor musunuz? Her sabah dilenmeye giden çocukları görmüyor musunuz?” (Ümit 2018: 298). Ayber, kendilerine kucak açtığı için Türkiye’ye minnettardır (Ümit 2018: 298). Fakat göçten önceki yaşamına özlem duyar. Tek hayali, çekirdek ailesiyle birlikte yaşayabilecekleri bir yuvaya sahip olmaktır.

Göçmen kampları, bir yandan göçmenlere sığındıkları ülkede barınma imkânı sağlarken diğer yandan onların yersiz yurtsuzluğunu somutlaştıran mekânlarıdır. Göçmen kampları, mekânsal ayrışmayı belirginleştiren göstergelerdendir. *Kırlangıç Çılgılığı*’nda, Suriyeli göçmenlerin yaşadığı Feriköy’deki göçmen kampı hem sığınılan bir barınma mekânı hem de yersiz yurtsuzluğun somut göstergesi olma özellikleriyle yer alır.

Ticaretin Kirli Yüzü: Organ Kaçakçılığı

Göçmenlerin, ev sahibi ülkelerde maddi -manevi sömürülmeleri konusu, *Kırlangıç Çılgılığı*’nda ‘organ kaçakçılığı’ bağlamında ele alınmıştır. Yazarın, gerçekçi bir üslupla bu konuyu yansıttığı görülür. Fahhar el Kutubi’nin cansız cesedinin serin sulara bulunması ve Medeni’nin morgda onu teşhis ederken sarf ettiği sözler vasıtasıyla organ kaçakçılığıyla ilgili olaylar, romanın kurgusuna girer.

Komiser Münir, Fahhar’ın denize düşüp boğulduğunu söyler. Ancak, çocuğun öz yeğeni olduğunu iddia eden Münir, Fahhar’n çok iyi yüzdüğünü belirtir ve “Onu öldürdüler, Fahhar’ı öldürdüler” diye feryat etmeye başlar (Ümit 2018: 135). Çocuğun cansız bedenini evirip çevirir. Medeni’nin bu tepkisini anlamayan memurlar, onu morgdan çıkarmak ister. Ancak Medeni komiserlere Fahhar’ın ameliyat izini gösterir. Fahhar olaydan altı ay önce böbrek ameliyatı olmuştur. Medeni, Fahhar’ın böbrek rahatsızlığı olduğunu, bu sebeple böbrek nakli ameliyatı olmak zorunda kaldığını söyler. Ancak komiserler, çocuğu boğulurken gören bir şahit olduğu için bu olayın üzerine çok gitmemeyi tercih eder:

“Kaza olduğundan emindi çünkü olayı gören Suriyeli başka bir çocuk vardı. Fahhar’ın Lazkiye’den arkadaşı Muhtar. O gün ikisi birlikte işi kırarak yüzmeye gitmişlerdi. Fahhar’ın hastalığı tatlı bir yalandı, işten kaytarmak için uydurmuştu. Hastane yerine iki kafadar Samatya kıyılarına gitmişlerdi. Öğleden sonra Muhtar işine dönmüş ama Fahhar orada kalmıştı. Bu sabah Muhtar, arkadaşının çalıştığı pastaneye uğramış, Fahhar’ın kaybolduğunu öğrenince korkmuş durumu babasına anlatmış, birlikte karakola gitmişlerdi. Olay Münir’e intikal edince, tecrübeli komiser anlatılanlarla yetinmemiş, Muhtar’ın yüzdük dediği bölgeye iki memur yollamıştı. Olay yerine giden memurlar, Fahhar’ın kayalıklarda giysilerini bulmuşlardı. Suriyeli çocuk, denizde boğulmuş olmalıydı. Bunları Münir anlatmıştı ama şimdi aniden fikir değiştirerek, Fahhar’ın öldürülmüş olabileceğini söylüyordu. İşin tuhafı, Medeni’nin bu açıklamayı benim kadar yadırgamamasıydı” (Ümit 2018: 136).

Komiser Münir, Medeni’nin organ ticareti işi yaptığından şüphelendiğini ve ona güvenmediğini Komiser Nevzat’a söyler: “Şimdi Başkomserim şöyle bir durum var. Suriyeli göçmenler üzerinden organ kaçakçılığı yapılıyor. Uluslararası bir şebeke, bu insanları kandırıyor, her organ için ayrı bir piyasa kurmuşlar. İşin boyutları da epeyce büyük. Basına fazla yansımaya da çok yaygın bir olay bu” (Ümit 2018: 137-38). Komiser Nevzat’ın bu duruma ihtimal vermemesi üzerine, Komiser Münir sözlerine şöyle devam eder: “Düşünsenize Suriyeli göçmen bir çocuğa böbrek nakli yapılacak. Sağlıklı olanlara yardım etmiyorlar, hasta olan bir çocuğa bu kadar özen gösterecekler... Yok Başkomserim, bence çocuğun böbreğini çaldılar” (Ümit 2018: 138). Komiser Münir, bu konunun aydınlatılması için otopsi yapılmasını teklif eder. Medeni’nin ‘çaresiz’, kendinden ‘yardım dileyen yüzü’ aklına gelen Komiser Nevzat, organ kaçakçılığı yapmayı ona yakıştıramaz. Komiser Münir ise olaylara daha gerçekçi bir

tutumla yaklaşır ve parasızlığın “insana her türlü kepezeliği” yaptırabileceğini ileri sürer (Ümit 2018: 139). Bir başka Suriyeli göçmen çocuğun da böbrek ameliyatı sebebiyle hayatını kaybetmesiyle komiserler ve ekipleri olayın aydınlatılması için çalışmalara başlarlar.

Komiser Nevzat’ın sevgilisi Evgenia, Fahhar’ın kardeşi Azez’i evlat edinmek istemektedir. Ancak Azez’in yaşadığı göçmen kampında başka bir çocuk ölünce Azez’in hayatından çok endişe eder ve geç kalmış olabileceği endişesine kapılır. Evgenia, Komiser Nevzat’a bu durumu haber verir ve ondan yardım ister: “Azez iyi de başka bir çocuk ölmüş (...) Feriköy’deki sığınmacılardan birinin çocuğu. Bir aydır kayıpmış, cesedini Sarıyer’de bulmuşlar. Fahhar gibi... Ama bu çocuk boğulmamış, ormanlık arazide köpekler çıkarmış topraktan... Gizlice gömmüşler çocuğu (...) Galiba organlarını çalmışlar” (Ümit 2018: 290). Söz konusu kampın Fahhar’ın amcası Medeni’nin de yaşadığı yer olması Komiser Nevzat’ın da içine kurt düşmesine sebep olur, Azez’in de öldürülen çocuklarla aynı sonu yaşamasından korkar.

Cansız bedeni ormanda bulunan bu çocuğun adının Bercis olduğunu öğrenirler. Bercis, günlerdir kayıp olmasına rağmen ailesi onunla ilgili herhangi bir ihbarda bulunmamıştır. Komiserler, Bercis’in babası Cabir ve annesi Ayber’i ne pahasına olursa olsun konuşturmaları gerektiğine karar verirler. Bir Türkmen olan Ayber, çok iyi Türkçe konuştuğu için meramını kolaylıkla dile getirir. Ayber, komiserlerin Bercis hakkında sordukları sorulara “En büyükleriydi, en sessizi, en masumu... Hastaydı Bercis, çok yaşamaz diyordu doktorlar” sözleriyle cevap verir. Yaşananların üstünü kapatmaya çalışır. Ancak Komiser Münir’in “O yüzden mi organ mafyasına sattınız oğlunuzu?” sözleri karşısında dayanamayaz ve içini döker. Ayber, kendilerini çocuklarının böbreğini satmaya zorlayan sebepleri bir bir sıralar. Savaşın önce Suriye’de öğretmenlik mesleğini icra etmektedir. Fakat savaşın patlak vermesiyle Türkiye’ye göç ederler. Türkiye’de yeni bir hayat kurma hayali ile çocuklarının böbreğini satma teklifini kabul ettiklerini itiraf eder: “Bercis’i biz ölüme gönderdik... İnsan, evladının ölümünü ister mi, ama ne yapalım, Allah belamızı versin, başka çaremiz yoktu (...) Bercis’i biz sattık, evet, kendi elimizle. Bir böbreğini alacaklardı, bize para vereceklerdi, çok para. O parayla yeni bir hayat kuracaktık kendimize. Ama olmadı, dayanamamış kuzum, ameliyat masasında kalmış. Bize de söyleyemediler, sonra öğrendik.” (Ümit 2018: 290). Ayber, neden polise gitmediklerini, haklarını neden aramadıkları sorusuna ise şu gerekçeyi sunar: “Evet, onu biz öldürdük ama korktuk polise anlatmaya, çünkü iki çocuğumuz daha var geride. Yalan yok, biz ölümü çoktan göze aldık, lakin o iki yavru ne olacak?” (Ümit 2018: 290). Geride kalan çocuklarına bakabilmek için durumu hazmetmekten başka çarelerinin olmadığını dile getirir. Ayber, hapse girmekten değil, bu olay yüzünden iki çocuğunun elinden alınmasından korkmaktadır.

Romanda yazarın sözcüsü görevini üstlenen Komiser Nevzat, Ayber’in anlattıklarının Komiser Münir’in zerre kadar etkilemediğini fark eder. Komiser Münir’in yüzünde onlara karşı derin bir nefret vardır. Onun gözünde, Ayber ve Cabir suçludur. Münir’e göre “kendi çocuğunu sakat bırakmanın, ölüme yollamanın hiçbir gerekçesi olamaz” (Ümit 2018: 290). Komiser Nevzat, onun bu tutumunu şu sözlerle eleştirir:

“Bir an onun yerinde olmayı istedim. Hayata siyah ve beyaz olarak bakabilmeyi. Suçluları sadece suçlu, kötülere sadece kötü olarak görmeyi. Neden böylesi bir fenaliğe yöneldiklerini düşünmeden yargılamayı, hatta acımasızca mahkûm etmeyi. Eminim, hayat daha sorunsuz olurdu. Ama yapamadım; yaşadıklarım, bildiklerim, vicdanım daha farklı düşünmeye alıştırmıştı beni. Bu trajedide sadece Bercis için değil, bütün aile için üzülüyordum.” (Ümit 2018: 290).

Komiser Nevzat bu sözleriyle, Ayber ve Cabir’i yargılamamaları için okuru telkin etmek ister. Komiser Münir gibi düşünenleri, olayın asıl faillerine yönlendirmek ister. Ona göre suçlu, böbreği satılan Bercis’in anne -babasından ziyade onları bu davranışa

iten sebeplerdir. Göçmenlerin çaresizliğinden çıkar sağlamaya çalışanları asıl suçlular olarak görür.

Komiser Nevzat, Ayber ve Cabir'e Fahhar'ın ölümünden bahseder ve onlara yasa dışı organ ticaretinde Medeni'yle iş birliği yapıp yapmadıklarını sorar. Ancak Cabir, Ayber'in bu konuda konuşmasına fırsat vermez. Komiser Nevzat, cinayete kurban giden cerrah Kansu Sarmaşık'la ameliyat masasından kalkamayan Bercis'in arasında bir bağ olduğunu düşünür (mit 2018: 290). Komiserler, bu ihtimal üzerinde araştırma yapmaya başlarlar.

Komiser Nevzat, ocuk tacizcisi olduğunu ve bu sebeple seri katil Körebe'nin onu öldürülmüş olacağından kuřkulanđıkları Doktor Kansu hakkında bilgiye ulaşmak isterken Doktor Kansu'nun da yasa dışı organ naklinde parmağı olduğunu öğrenir. Satılmış Gündoğdu, Doktor Kansu'ya faizle para veren bir tefecidir. Komiserler, bir kumarbaz olan Doktor Kansu'yu, kendisine çok borcu olduğu için Satılmış'ın öldürmüş olabileceğinden şüphelenirler. Satılmış ise, katiyen böyle bir şey yapmadığını ve yapmayacağını söyleyerek kendini savunur. Doktor Kansu'nun kumar oynamak için gittiği kulübe, kızına böbrek nakli yaptığı bir iş adamı sayesinde girebildiğini söyler (mit 2018: 276). Komiserler, Satılmış'ın sözlerine ikna olmaz. Ancak o, ağabeyinin tek oğlunun yaşamasının Doktor Kansu'ya bağlı olduğunu ve 'elli bin lira' için asla yeğenin hayatını tehlikeye atmayacağını söyler. Zaten borcu karşılığında Doktor Kansu'nun yeğenine böbrek nakli yapmayı kabul ettiği, bu sebeple ölmesinden ziyade yaşamasını tercih edeceğini dile getirir (mit 2018: 275). Bunun zerine komiserler, Satılmış'a Doktor Kansu'nun ocuk tacizcisi olabileceğinden hiç kuşkulanıp kuşkulanmadığı sorarlar. Ancak Satılmış, onun böyle bir şey yapacağına kesinlikle ihtimal vermez: "Yok Başkomserim, bizim cerrahıtan sapık çıkılmaz. Kumar manyağı deyin kabul iradesiz deyin kabul ama Kansu'nun tacizci olduğuna kimse inandıramaz beni. z yeğenimi yanına verip yurtdışına gönderdik . . . Kosova'ya . . . Kendi oğlu gibi sahip çıktı orada Oğuzcan'a..." (mit 2018: 279). Komiser Nevzat, ameliyatın neden Kosova'da yapıldığını sorduğunda ise olayların gerçek yüzü aydınlanmaya başlar. Oğuzcan'a yapılacak olan böbrek nakli yasa dışıdır: "Türkiye'de mevzuat uygun değilmiş. Aylarca böbrek bekliyorsun, Sağlık Bakanlığı engel oluyormuş... Kansu çok iyi biliyordu bu işleri. 'Canınızı sıkmayın ben hallederim,' diyordu" (mit 2018: 279). Satılmış, ameliyatı yapacak olan Doktor Kansu öldüğü için zgndr. Yeğenin hayatından endişe etmektedir. Organ mafyası hem yakınları hasta olan ve onları iyileştirme umudu taşıyan insanları smrr hem de donör olarak kullandıkları göçmenlerin hayatlarını alar. Böylelikle yazar, yasadışı organ ticaretinin sadece göçmenlerin yaşamında kötü sonuçlar doğurmadığına aynı zamanda ev sahibi ülkenin vatandaşlarının da bu kirli ticarettten olumsuz etkilendiğine değinir.

Organ kaçakçılığı işi ile uğraşanların arkalarında iz bırakmamak için büyük bir uğraş verdiği şu sözlerle okura yansıtılır: "Bir kere bile çalıştığı hastaneye gitmedim. Oğuzcan'ın ameliyatı için bile dışarıda görüştük. Çalıştığı hastanede değil, başka bir yerde muayene etti yeğenimi" (mit 2018: 276). Onların sarf ettiği bu çaba, emniyet glerinin işini zorlaştırmaktadır. Hasta yakınları, hastalarının iyileşme umutlarını kaybetmemek, donörlerin yakınları ise daha iyi bir hayat uğruna onlara boyun eğmektedir. Her iki tarafın da bu çaresizliği, organ mafyasının işini kolaylaştırmaktadır.

Serap Hastaneleri'nin dört kurucusundan biri olan Hayati, organ yetmezliği yüzünden kızını kaybetmiştir. Yaşadığı bu olaydan sonra organ nakli alanında hizmet veren hastane zincirini kurar. Kurduğu hastanelere kızının adını vererek onu bu şekilde yaşatmayı amaçlar. Hayati, sahibi olduğu hastanelerde, fakirlerin ve göçmenlerin organlarını alıp zenginlere nakil ettirir. Bu işten kazandığı paralarla hastanelerinin sayısını arttırır. Zamanla hastanelerinin sayısını dokuza çıkarır ve onları organ

kaçakçılığına paravan olarak kullanır.

Yasadışı organ ticareti yapan kişilerin yaptıkları çoğu zaman yanlarına kâr kalmaktadır. Bu durum, romanda gazeteci Buket'in ağzından şu şekilde dile getirilir: "eskiden organ kaçakçılığına adı karışmış... Ama sonra bir yanlış anlaşılma olduğu ortaya çıkmış" (Ümit 2018: 329). Hayati, hakkında çıkan organ kaçakçılığı suçlamalarını bir şekilde bertaraf eder. Gazeteci Buket, ona bu konuyla ilgili soru yönelttiğinde, Hayati çalıştığı hastanenin kusuru olduğunu söyleyerek suçlamaların asılsız olduğunu iddia eder. Mevzuata uymadığı için yanlış anlaşılma yaşandığını ve bu yüzden gözaltında üç gece geçirdiğini ancak aklandığını belirtir (Ümit 2018: 329). Böylelikle yazar, Hayati'nin kurduğu çarkı kolaylıkla döndürdüğüne dikkat çeker.

Romanda sadece organ kaçakçılığına değil dolaylı yoldan insan kaçakçılığına da vurgu yapılır. Ayber'in şu sözleri ile insan kaçakçılığı konusuna gönderme yapılır: "insanlar o delik botlarla niye denize açılıyor zannediyorsunuz. Niye çocuk ailece ölümü göze alıyorlar. Burada mutlu olsalar, o ölüm yolculuğuna çıkarlar mı? Yanlış anlamayın sizi suçlamıyorum, Allah kimseyi vatansız, yurtsuz bırakmasın, ondan bahsediyorum." (Ümit 2018: 290).

Yazar, mevcut sistemin Hayati gibi insanların yasa dışı işlerini kolaylaştırdığını ve düzenin değişmesi gerektiğini bu şekilde okura yansıtır.

Kırlangıç Çılgılığı'nda, yasa dışı organ naklinin çirkin yüzü Suriyeli göçmenler üzerinden ortaya konur. Yazar, söz konusu eserinde ölümden kaçan insanların nasıl farketmeden ölüme yürüdüğünü kurgusal boyutta gerçekle bağını koparmadan işler.

Göç Etkenli Ana Dil Yoksunluğu

Korkmaz, *Gramer Terimleri Sözlüğünde* ana dili, "insanın doğup büyüdüğü aile ve bağlı bulunduğu toplum çevresinden edindiği, kendisiyle toplum arasındaki ilişkilerde en güçlü bağı oluşturan dil" olarak tanımlar (Korkmaz 1992: 8). Ana dil, bireyin kendini ifade etmeyi öğrendiği; sosyolojik ve psikolojik kimliğinin oluşmasında önemli rol oynayan bir unsurdur.

Göçmenler -ister zorunlu isterse gönüllü göç etmiş olsunlar- göç ettikleri toplumda artık ana dilleriyle konuşamayacakları gerçeğiyle yüzleştiklerinde, ev sahibi toplumun kültürüne ve diline yabancı kalma, aidiyet duygusundan yoksun olma sorunlarıyla baş etmek zorunda kalırlar. Ev sahibi toplum da dil sebebiyle göçmenlerle iletişim sağlamakta sorun yaşar. Dil konusu her iki kutup için de çoğunlukla problem teşkil eder. Ahmet Ümit, *Kırlangıç Çılgılığı* romanında bu noktaya değinir.

Komiser Münir, Türkçe bilmeyen göçmenlerle tercüman olmadan anlaşmanın zor olduğunu dile getirir: "Nelerle uğraşıyoruz karakolda. Suriyelilerin çoğu Türkçe bilmiyor, işin yoksa Arapça bilen birini ara. Biliyorsunuz Başkomserim, devletin böyle bir bütçesi de yok. Rica minnet tercüman buluyoruz valla. Hele bir de işin içinde cinayet olunca. Malum, adam suçunu gizlemek için Türkçe bilmiyorum numarasına da yatıyor..." (Ümit 2018: 295). Bu sözlerle romanda, göçmenlerin, göç ettikleri ülkenin dilini bilseler bile çetrefilli meselelerde kendilerine zarar geleceği endişesiyle sessiz kalabileceklerinin altı çizilir.

Komiser Nevzat, Bercis'nin ölümüyle ilgili yapılan soruşturma için göçmen kampına geldiklerinde "Nasıl anlaşacağız aileyle? (...) Tercüman var mı?" diye sorar (Ümit 2018: 295). Komiser Münir ise soruşturma esnasında Cabir'e "Türkçe anlıyor musun?" diye soru yöneltir (Ümit 2018: 297). Cabir, mahçup bir şekilde gülümseyerek "Yok, çok az bilirim Türkçe" diye karşılık verir (Ümit 2018: 297). Soruşturma süresince kendini çok iyi ifade edemez. Türkçe'yi çok bilmediği için genellikle sessiz kalmayı tercih eder. Bu vaziyet, onun dil bilmemesinden kaynaklanan uyum sorununu gözler önüne serer.

Göçmen Kuşu: Kırlangıç

Söz konusu romana adını veren kırlangıçlar, yuva yapmadaki ustalıklarıyla ön plana çıkar ve göçmen kuşlar sınıfında yer alır. Kırlangıçlar, 13 -20 cmlık boylarda, siyah ve beyaz tüylü, kısa gagalı, kısa bacaklı uzun kanatlı, toplu yaşayan, ötücü kuşlardır (Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi 1986: 6721). Ahmet Ümit, eserinde kırlangıçlar ve Suriyeli göçmenler arasında özdeşlik kurar.

Romanın "Sevinç çılgınlıkları değil bunlar, acı dolu haykırışlar" başlıklı bölümünde, Komiser Nevzat ve Evgenia restoranda görüşmek için sözleşirler. Ancak Evgenia, Azez'in merdivenlerden düştüğünü öğrendiği için kızın sağlık durumu hakkında malumat almak ve tedavisine yardımcı olmak amacıyla kızın yaşadığı Feritköy'deki göçmen kampına gider. Medeni'ye kızı evlat edinmek istediğini söyler. Medeni ise, "Fahhar'ı kaybettik, Azez de giderse karım ölür" der ve Evgenia'nın teklifine sıcak bakmaz (Ümit 2018: 289). Onun bu sözlerine çok üzülen Evgenia, Azez'in ciddi bir sağlık sorunu olmadığı için Komiser Nevzat ile buluşmak üzere sözleştikleri restorana gelir. Evgenia geldiğinde Komiser Nevzat, başlarının üstünde hızla uçan kırlangıçların sesini duyar. Okur, romana da adını veren kırlangıç çılgılığının hikâyesini Komiser Nevzat ve Evgenia arasında geçen diyalogdan öğrenir. Ortamın kasvetli havasını dağıtmak ve Evgenia'nın üzüntüsü bir nebze olsun azaltabilmek, dikkatini başka yöne çekmek amacıyla "Ne kadar da neşeliler (...) Ne güzel şarkı söylüyorlar" diye kırlangıçları işaret eder (Ümit 2018: 289). Ancak Evgenia, onların şarkı söylemediğini dile getirir. İşittikleri sesin, göç esnasında yolda telef olan kırlangıçlar için göçe devam eden kırlangıçların çıkardığı bir ağıt çılgılığı olduğunu söyler: "Ölen arkadaşlarının yasını tutuyorlar. (...) Sevinç çılgınlıkları değil bunlar, acı dolu haykırışlar. Biliyorsun kırlangıçlar göçmen kuşlardır. Çok hızlı uçarlar. İşte o göç sırasında yüzlerce kırlangıç fırtınaya yakalanıp ölmüş. Göçü başarıyla tamamlayan kırlangıçlar, geldikleri ülkenin sıcak gökyüzünde uçarken, yollarda kaybettikleri arkadaşlarını anımsar acıyla, öfkeyle böyle çılgınlıklar atarlarmış" (Ümit 2018: 289-90). Nevzat, ona bu hikâyeyi nerede okuduğunu sorar. Evgenia, herhangi bir yerde okumadığını bu hikâyeyi kendisine Medeni'nin anlattığını belirtir.

Medeni, kendilerini (Suriyeli göçmenleri) kırlangıçlara benzetip onlarla aralarında ilişki kurar: "Biz de göç sırasında yakınlarımızı kaybettik, ama şu kuşlar kadar bile olamıyoruz. İnsanları rahatsız etmemek için yasımızı bile tutamıyoruz" der (Ümit 2018: 290). Zorunlu göçler çoğu zaman maddi -manevi kayıpları beraberinde getirir. Herhangi bir kayıp yaşayan bireyin, -nesne, insan veya kendisi için önemli olan başka şeyler- kaybettiği şeye verdiği değer ölçüsüne göre yas tutma derinliği ve süreci belirlenir. "Kaybedilen ile kaybeden arasındaki çözülmemiş meseleler, yas tutmayı zorlaştıran dış koşullar" kişinin yas sürecini karmaşık hâle getirir ve bu süreci atlatması daha zor olur (Volkan ve Zintl 1999: 58). Bu durum, Medeni'nin sözlerini açıklar niteliktedir. Medeni ve diğer Suriyeli göçmenlerin, yas tutmaya bile çekindikleri için geçmişin yükünden kurtulmaları daha güçtür.

Romanda kırlangıçlar ile Suriyeli göçmeler birbirlerine benzetilmiştir. Kırlangıçların çılgılığı, Suriyeli göçmenlerin sessiz çılgılığını simgeler.

Sonuç

Ahmet Ümit'in, polisiye romanı *Kırlangıç Çılgılığın'da*, göçmenlere ve mültecilere dair konulara geniş ölçüde yer verdiği belirlenmiştir. Ümit, bu romanında Suriye'deki iç savaştan kaçıp Türkiye'ye sığınan mültecilerin yaşamlarını konu edinir. Suriyeli göçmenlerin çaresizliğini, yaşadıkları dramlar ve acıları gözler önüne serer.

Romanda Azez, Bercis, Cabir, Fahhar el Kutubi, Medeni, Suriyeli göçmenler;

Ayber Türkmen göçmeni; Marika ve Evgenia, Rum göçmenler; Zeynep Bulgaristan göçmeni olarak şahıs kadrosuna dâhil olur. Yazar, bu karakterler üzerinden göçmenlerin başa çıkmak zorunda kaldıkları sorunları işler.

Ümit, *Kırlangıç Çılgılığı*'nda göçmenler üzerinden yapılan yasa dışı organ ticaretinin çirkin yüzünü tüm boyutlarıyla anlatır. Organ mafyasının göçmenlerin çaresizliğinden faydalanarak onları nasıl sömürmeye çalıştığını gerçekçi bir biçimde yansıtır.

Yazar, romanda göçmenlerin dil bilmemelerinden kaynaklanan çekingen ve sinmiş hâllerini söz konusu eder. Böylelikle, göç etkenli ana dil yoksunluğunun yarattığı sorunlara değinir.

Romanda olayların bir bölümünün geçtiği Feriköy'deki göçmen kampı vasıtasıyla Suriyeli göçmenlerin yaşam koşulları yakın mercek altına alınır. Yazar, göçmenlerin misafir oldukları ülkede, kamp gibi kolektif bir yerde yaşamlarını sürdürmekten ziyade onlara daha bireysel yaşama olanağı sunan ve aidiyet hissini pekiştiren bir ev arayışında olduklarını aktarır. Yersiz yurtsuzluğun açık ve somut bir göstergesi olan göçmen kampları, romanda hem sığınılan bir barınma mekânı hem de mekânsal ayrışmanın somut göstergesi olma nitelikleriyle ön plana çıkar.

Ümit, romanda göçmen sığınma merkezlerinin çalışmalarına yer verir. Bir yandan göçmenler için yapılanları takdir ederken diğer yandan bu konudaki eksiklikleri ortaya koyar. Yasa dışı organ ticareti, fuhuş, çocuk tacizi konularıyla ilgili kanunların yetersizliğini gözler önüne sererek ilgili kanunların yeniden gözden geçirilmesi gerektiğinin altını çizer.

Kırlangıçlar, göç eden kuşlar türündendir. Romanda, kırlangıçların bu yönüyle Suriyeli göçmenler arasında ilişki kurulur. Kırlangıçların, Suriyeli göçmenleri simgelediği ve kırlangıçların çılgılığının, Suriyeli göçmenlerin çılgılığını temsil ettiği neticesine varılabilir.

Ahmet Ümit'in *Kırlangıç Çılgılığı* romanında hem insanlık tarihi kadar eski hem de güncel bir mesele olan göç konusunu, Suriyeli göçmenler özelinde işleyerek yakın tarihe dayalı gerçekçi bir roman kaleme aldığı söylenebilir.

Kaynakça

- Akkayan, Taylan (1979). *Göç ve Değişme*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Basımevi.
- Bachelard, Gaston (2017). *Mekânın Poetikası* (Çev. Alp Türkmen). İstanbul: İthaki Yayınları.
- Boynukara, Hasan (1997). *Romanda Bakış Açısı ve Anlatılış*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi* (1986). İstanbul: Gelişim Yayınları, 11, 6721.
- Doğramacıoğlu, Hüseyin (2009). Avrupa Birliği Ekseninde Dış Göçün Türk Edebiyatına Yansması. *Folklor/Edebiyat*, (60), 155-166.
- Korkmaz, Ramazan (2017). *Romanda Mekânın Poetiği, Romanda Mekân* (Ed. Ramazan Korkmaz, Veysel Şahin), Ankara: Akçağ Yayınları.
- Korkmaz, Zeynep (1992). *Gramer Terimleri Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.
- Şahin, Yunus (2011). *Kentleşme Politikası*. Trabzon: Murathan Yayınevi.
- Ümit, Ahmet. (2018). *Kırlangıç Çılgılığı*. İstanbul: Everest Yayınları.
- Volkan, Vamık D. ve Zintl, Elizabeth (1999). *Kayıptan Sonra Yaşam*. (Çev. I. Vahip ve M. Alkan), İzmir: Halime Odağ Psikanaliz ve Psikoterapi Yayınları.

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research

|| Sayı/Issue 5 (Ağustos/August 2021), s. 344-353.
|| Geliş Tarihi-Received: 30.07.2021
|| Kabul Tarihi-Accepted: 26.08.2021
|| Araştırma Makalesi-Research Article
|| ISSN: 2687-5675
|| DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.976578

Halide Edib Adıvar'ın *Ateşten Gömlek* Adlı Romanında "Biz" ve "Ötekiler"

"We" And "Others" in Halide Edib Adıvar's Novel, The Shirt Of Flame

Faruk DÜNDAR*

Öz

Halide Edib Adıvar, eserleriyle Türk Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasına katkıda bulunmuş bir yazardır. Bu çalışmada, en ünlü eserlerinden olan *Ateşten Gömlek* adlı romanında yapmış olduğu "biz" ve "ötekiler" tasvirleri irdelenmektedir. "Biz ve ötekiler" teorisi Edward Said tarafından oryantalistler için kullanılan, Batılıların Doğululara karşı olumsuz düşüncelerini açıklayan bir teoridir. Said'in teorisinden çok önce yazılan *Ateşten Gömlek*'te ise, bu teori, romanda yer alan kanonik söylem doğrultusunda farklı şekilde karşımıza çıkmaktadır. Romanda, hürriyet yanlısı Türkler "biz", Türklere ihanet etmiş şekilde yansıtılan Osmanlı yönetimi ve Türk düşmanları "ötekiler" olarak tasvir edilmektedir. Romanda, Türk milleti yüce, cesur, gözü pek ve korkusuz bir millet olarak nitelendirilmektedir. Osmanlı Devleti'nde yaşayan ve Türklere karşı işgal kuvvetlerinin yanında duran Rum ve Ermeni gibi azınlıklar da işkenceler yapan katiller olarak tasvir edilmesinden dolayı, "ötekiler"dendir. Osmanlı yönetimi de "ötekiler" grubuna girmektedir. Çünkü onlar da işgalcilerle iş birliği yapmakta, Türk milletine ihanet etmektedirler. Bu çalışmada doküman analizi yöntemi kullanılarak, Edward Said'in "biz ve ötekiler" teorisinin, Halide Edib Adıvar tarafından *Ateşten Gömlek* romanında Türkler için uyarlanması, romandaki örnekler baz alınarak irdelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Halide Edib Adıvar, *Ateşten Gömlek*, kanonik söylem, oryantalizm, "biz ve ötekiler" teorisi.

Abstract

Halide Edib Adıvar is an author who contributed to the Turkish Independence War with her literary works. In this study, the depictions of "we" and "others" that she made in her novel, *The Shirt of Flame*, which is one of her most famous novels, are examined. The "self and others" theory is a theory used by Edward Said for orientalists to explain the negative thoughts of Westerners towards Easterners. In *The Shirt of Flame*, which was written long before Said's theory, the theory appears in a different way in line with the canonical discourse. In the novel, the pro-freedom Turks are described as "we", the Ottoman administration that betrayed the Turks, and the enemies of Turks as "others". The Turkish nation is described as a great, brave, courageous, and fearless nation in the novel. Minorities such as Greeks and Armenians, who lived in the Ottoman Empire and stood by the invaders against the Turks, are among the "others" because they are portrayed as torturers and murderers. The Ottoman administration is also in the group of "others" because they also cooperate with the enemies of Turks and betray the Turkish nation. In this study, the adaptation of Edward Said's "self and others" theory by Halide Edib Adıvar for Turks in the

* Dr., University of Glasgow, e-posta: f.dundar.1@research.gla.ac.uk, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2524-4776>.

novel, *The Shirt of Flame* is analysed based on the examples in the novel, using the document analysis method.

Keywords: Halide Edib Adivar, *The Shirt of Flame*, canonical discourse, orientalism, “self and others” theory.

Giriş

Edward Said, sosyal ve kültürel politika üzerine eğitim almış; Filistin halkını, siyasi hakları ve bağımsız Filistin’in kuruluşu konusunda desteklemiş, Filistinli bir Amerikalı akademisyen, siyasi aktivist ve edebiyat eleştirmenidir (Said 2003). En bilinen kitabı *Oryantalizm*’de, Batılı bilim adamlarının, özellikle Arap İslam dünyasının “Şark”ını incelemiş ve batılı bilim adamlarının İslam dünyası hakkındaki “öteki” şeklinde, yanlış ve basmakalıp bir vizyona sahip olduklarını belirtmiştir (Said 2003). “Biz ve ötekiler” teorisine göre, Batılılar, Doğu ve Batı ülkelerinin birbirinden farklı olduklarını ve Doğu ülkelerinin Batı ülkelerinden daha zayıf olduklarını düşünmektedirler. Ayrıca, Batılılar, Doğuluları kaba, eğitimsiz ve ilkel insanlar olarak tanımlamaktadır. Bu nedenle, Batılılar kendilerini “biz”, Doğuluları ise “ötekiler” olarak tanımlarlar (Said 2003).

Edebi eserler bir dünya görüşü, bir ideoloji temel alınarak yazılmaktadır. Yazarlar eserlerini bir ideolojik çerçeveye oturturlar ve eserleri ile ideolojilerini savunurlar (Köseihal 1967). Roman, yazarların kendi dünya görüşlerini, ideolojilerini okurlarına kazandırmak için sıklıkla başvurdukları yoldur (Türkeş 2001). Romanlar, toplumu etkilemek için, özellikle haberleşme ve iletişim araçlarının bulunmadığı toplumlarda en etkili araç olarak kullanılmıştır. Bu toplumlarda, romanlar propaganda aracı olarak kullanılmakta ve amaçlanan düşünce sistemi, topluma romanlar vasıtasıyla empoze edilmek istenmektedir (Türkeş 2001). Özbolat’a (2012: 2476) göre “Hem Tanzimat hem de Cumhuriyet döneminde, Türk romanı yeni bir kimlik inşa etme misyonuna sahiptir. Romancılar hâkim siyasetin ve devlet politikalarının doğrultusunda eserler kaleme almışlar ve yeni kimliğin aynası olacak romanlarını yazmışlardır. Toplum üzerinde önemli etkiler oluşturan romanlar, yeni siyaset doğrultusunda benimsenen kimliği oluşturma yönünde en az siyaset ve eğitim kurumları kadar önemli görevler üstlenmiştir.”

Yazarların, edebi eserlerinde, benimsedikleri ve okurlarına benimsetmek istedikleri ideolojileri çerçevesinde belli bir amaçla kullandıkları “kanonik söylem”, romanlarda yazarlar tarafından öne çıkarılan ideolojik söylem olarak tanımlanabilir (Atakay 2004; Çıkla 2007). Resmi otoritenin isteği ve desteğiyle, resmi ideoloji doğrultusunda “edebi kanon/edebiyat kanonu” meydana gelir (Parla 2004).

Halide Edib Adivar, Kurtuluş Savaşı romanlarıyla adını duyurmuş ünlü bir Türk romancıdır. Bir Türk milliyetçisidir, milli bir devlet ve milli bir toplumun oluşmasını istemektedir (Köroğlu 2004). Milliyetçi duygularla yazmış olduğu romanlarıyla Türk Kurtuluş Savaşı’nın kazanılmasına önemli katkılar sağlamıştır. Halide Edib, ünlü romanlarından biri olan *Ateşten Gömlek* romanını 6 Haziran 1922-11 Ağustos 1922 tarihleri arasında İkdam gazetesinde yayınlamış, 1923 yılında Teşebbüs Matbaası’nda da kitap olarak bastırmıştır (Babayeva 2016).

Bu roman, Peyami adlı Türk Kurtuluş Savaşı askerinin günlüğü şeklinde yazılmıştır. Romanda, 3 Kasım 1921’de başlayan ve 17 Aralık 1922’ye kadar devam eden Peyami’nin günlüğü yer almakta ve Peyami günlüğüne, Türk Kurtuluş Savaşı sırasındaki anılarını yazmaktadır. Ayrıca Peyami’nin anıları, Ayşe adındaki genç bir kadınla ilgilidir. Ayşe hemşiredir ve aynı zamanda ülkenin kurtuluşu için çalışmaktadır. Peyami ve İhsan adlı iki asker ona âşiktir. Peyami günlüğünde, bir yandan İstanbul’un işgalini, Türk ve

Türk olmayanların işgal sırasındaki davranışlarını ve Türk Kurtuluş Savaşı'nı anlatır. Diğer yandan da Ayşe'ye olan aşkı, ona olan duygu ve düşüncelerini günlüğünde kelimelere döker. Romanın sonunda, İhsan ve Ayşe savaşta ölür. Bunun üzerine, Peyami onları yan yana gömer. Ayşe'nin ölümünden sonra bile Peyami'nin Ayşe'ye olan aşkı devam etmektedir. İzmir'e ilk giren asker olmak istemektedir. Çünkü Ayşe, İzmir'e ilk giren askeri çok seveceğini söylemiştir. Peyami, aşkı için düşman askerlerine karşı savaşırken, düşman kurşunuyla vurulur ve iki bacağını kaybeder. Ayrıca, kafasına da bir kurşun saplanmıştır. Doktorlar bu kurşunu Peyami'nin kafasından çıkarmaya çalışırken, Peyami hayatını kaybeder. Böylece roman sona erer. Halide Edib Adıvar, bu romanda, Türk milletini olumlu ve iyi olarak tasvir ederken, Osmanlı idaresini ve diğer milletleri ise, olumsuz ve Türk halkının düşmanları olarak tasvir etmektedir.

Yazarlar, bazen romanlarını devletin kendilerinden destek istemesi nedeniyle, toplumun fikirlerini değiştirmek amacıyla yazmaktadırlar (Güneş 2007). Halide Edib Adıvar'ın *Ateşten Gömlek* adlı romanı kanonik söylemle yazılmış bir romandır. Romanda kanonik söylemin öne çıkmasının nedeni, romanın milliyetçilik ideolojisi çerçevesinde, otoritenin isteği ve desteği ile belli bir amaçla yazılmış olmasıdır. Halide Edib Adıvar tarafından İsmet Paşa'ya gönderilen ve Başbakanlık Arşivleri'nde yer alan 24 Şubat 1923 tarihli telgrafta şu ifadeler yer almaktadır: "*Ateşten Gömlek*'in 'İstanbul' kısmı bitmek üzeredir. 'Anadolu' için emirlerinizi bekliyorlar. Aktörlerin hatta kadınların Türk olduğunu Fevzi Paşa Hazretlerine söylemenizi rica ederim." (Eskin 2017: 255).

Eskin (2017: 255) *Ateşten Gömlek*'in yazılışına dair şu ifadeleri dile getirir: İsmet Paşa ve Halide Edib arasındaki "emir-komuta" zincirinin edebiyata yansıyan boyutları hakkında bu karinenin dışında sahil bilgiler şu an için elimizde bulunmamaktadır. Lakin ifadeler en azından *Ateşten Gömlek*'in yazım sürecine dair fikir sahibi olmak açısından yeterince netliğe sahiptir. Eserin bir proje olarak telif edildiği; generallerin bilgisi, onayı ve yönlendirmesi dâhilinde muhtevasının biçimlendirildiği anlaşılmaktadır.

Halide Edib Adıvar'ın *Ateşten Gömlek* isimli romanında, romanda baskın olan kanonik söylem doğrultusunda, Edward Said'in "biz ve ötekiler" teorisinin bir başka şekli görülmektedir. Roman, Said'in teorisinden çok daha önce yazılmış olmasına rağmen bu teorisinin farklı bir biçimini yansıtmaktadır. Said'in teorisine tersine, Halide Edib eserinde, Türkleri "biz", Türk olmayanları ve özellikle Avrupalıları "ötekiler" olarak sınıflamaktadır.

Bu makale, Halide Edib Adıvar'ın *Ateşten Gömlek* adlı eserindeki, Said'in "biz ve ötekiler" teorisinin Türklere göre uyarlanmasını analiz edecektir. İlk olarak, bu makale, romandaki "öteki" örneklerine odaklanacaktır. Halide Edib Adıvar'a göre "ötekiler" ikiye ayrılır. Bunlar, Osmanlı idarecileri ve Türk olmayanlardır. Ardından, bu makale "biz" örneklerine odaklanacak ve "biz" örnekleri irdelenecektir. Bu çalışmada, doküman analizi yöntemi kullanılacaktır.

1. "Öteki" Olarak Osmanlı Devleti Yönetimi

Romandaki kanonik söyleme göre, Osmanlı Devleti'nin yöneticileri Türklere karşıdır. Türk Kurtuluş Savaşı'ndan önce ve Türk Kurtuluş Savaşı sırasında Osmanlı Devleti yöneticileri düşmanın yanında ve hürriyet yanlısı Türklere karşıdır. Bu nedenle, Osmanlı Devleti'nin yönetimi ve devlette üst kademe görev yapan Padişah ve Osmanlı paşaları, romanda "ötekiler" olarak tanımlanmakta ve olumsuz olarak tasvir edilmektedir.

Örneklere geçilecek olursa, romandaki hürriyet yanlısı Türklere göre, Osmanlı yöneticileri ve Osmanlı Padişahı düşmanlarla iş birliği yapmaktadır. Aynı zamanda

Padişah kendi halkına karşı da değişik oyunlar içinde olarak, Türk milletine ihanet etmektedir: “İstanbul’da son günlerde oldukça mühlik bir hava esiyordu. İngilizlerin İstanbul’u işgali ağızdan ağıza söyleniyordu. Meclis kendini emin bulmuyor, Pâdişâh’ın oyunu anlaşılıyordu. Hep filân gün filân papaz yahut filân paşa Saray’ın arka kapısından girmiş çıkmış, İngiliz Sefareti kâtiplerinden Mister filân Şişli’de siyasi beyanatta bulunmuş, gibi dedikodular vardı.” (Adıvar 2014: 44).

Bu satırlardan, romanda Osmanlı Padişahının ve yöneticilerinin İngilizlerle iş birliği içerisinde bulunduğu anlaşılmaktadır. Yazar, Osmanlı padişahının İngiliz yöneticilerle iş birliği yaptığı için dürüst olmadığını belirtmektedir. İngiliz yöneticiler, padişahla gizlice görüşmelerine rağmen, yine de halk bunun farkındadır.

Yazar, roman boyunca farklı bölümlerde, Osmanlı padişahının İngiliz kuvvetlerini desteklediğini ve bu fikrinden dolayı vatan haini olduğunu iddia etmektedir. Bu nedenle, Osmanlı Padişahını “İngilizlerin Halifesi” şeklinde nitelendirerek, onun düşman tarafında olduğunu vurgulamaktadır: “Anadolu’dan isyan haberleri geliyor, İngilizlerin Halifesi ile milletin asi çocuklarının dövüştükleri söyleniyordu.” (Adıvar 2014: 58).

Yazar, aynı zamanda padişahın ordusunda diğer milletlerden askerlerin bulunduğunu da belirtmektedir. Ayrıca, bazı Türk askerleri de özgürlük yanlısı Türklere karşı savaşmaktadır: “Çerkes köyleri etrafında Türk, Çerkes, Rum, hatta Ermeni bir hayli eşkiya Halife ordusuna iltihak etmiş, bizim kuvvetlerle yer yer vuruşuyorlardı.” (Adıvar 2014: 59).

Burada dikkat çeken önemli bir nokta, yazarın Padişah’tan “Halife” şeklinde bahsetmesidir. Osmanlı Padişahı aynı zamanda tüm Müslümanların lideri konumunda “Halife” unvanını da kullanmaktadır. Fakat ordusunda Rum ve Ermeni gibi gayrimüslimler bulunmakta, bu ordu, Müslüman Türklere savaşmaktadır. Yazarın Halifenin artık Müslümanları temsil etmediğini vurgulamak için bu örneği verdiği söylenebilir.

Yazar, milliyetçi duygularıyla kanonik söylem kullanarak yazdığı romanında, düşüncelerini romandaki karakterlerin düşünceleri gibi göstermektedir. Ona göre, padişah Osmanlı halkını aldatmıştır. Padişahın özgürlük yanlılarını desteklemesi gerektiğine inanmasına rağmen, beklentilerinin tersine, padişah düşmanla iş birliği içindedir. Bu nedenle, özgürlük isteyen Türklerin arkadan hançerlendiklerini düşünmektedir: “Mehmet Çavuş açık Anadolu hitabetine koyduğu biraz biberli, biraz ateşli Rumeli mizacı ile bunlara ihtilâlden bahsederken, bilhassa Pâdişâh’ın Türk milletini aldatmış olduğunu söylerken gözlerine dikkatle baktım. Efendisi için ne düşünüyordu? Anladım ki, onun gözlerinin ka’rinde en mukaddes yerinden vurulmuş, en aziz itikadını kaybetmiş bir ruhun sessiz, isyansız ıstırapı var.” (Adıvar 2014: 78).

Burada, Mehmet Çavuş gibi Anadolu insanının Kurtuluş Savaşı’na kadar Osmanlı Padişahına duyduğu derin güven ve saygı vurgulanmaktadır. “Efendi” şeklinde bir nitelendirme ile Padişahın halk için değerine gönderme yapılmaktadır. Fakat Padişah ummadıkları şekilde halkına ihanet etmiştir.

Yukarıda yer verilen nedenlerden dolayı, yazara göre, hürriyet yanlısı Türkler, Osmanlı Padişahından nefret etmektedirler. Yazar, düşüncelerini romandaki karakterlerin ağızından dile getirerek, Osmanlı yöneticilerinin öldürülmesi gerektiği düşüncesini şu satırlara döker: “Sizin Paşanızın sakalından tutup, direğe bağlayıp diri diri yakacağız, sizin beylerin azalarını birer birer koparacağız, hele sizin Paşa yok mu, ağzına kurşun akıtacağız. Yok hanımlar, artık devriniz geçti. Köprü başına sehpaları biz de kuralım.” (Adıvar 2014: 20).

Yazar, romanında, aynı zamanda Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde mahkemelerin adil olmadığından da bahsetmektedir. Osmanlı'nın son döneminde adaletsiz mahkemeler vardır ve bu mahkemeler, özgürlük isteyenlere en ağır cezaları vermektedirler. Bu mahkemelerde, hürriyet yanlılarının idamla cezalandırılmalarına hükmedilmektedir. Zaten padişah düşman kuvvetleriyle iş birliği içinde olduğundan, adil olmayan mahkemelerin varlığı da normaldir: "Azabın en büyüğünü bir hafta sonra duydum. Ahmed Ağa bana geldi. Yüzü mazlum ve telaşlı idi. Memleketlisi bir polis ona bazı şeyler söylemiş: Üsküdar'da bir yerde İzmirli bir kadın İstanbul ile Anadolu arasındaki muhabereye vasita oluyor, beyannameleri tevzi ediyormuş. Kendisi orada, burada muallimlik ettiği için teşhis edilmiş. Şiddetle aranıyormuş. Ah, bu Ayşe idi! Mustafa Paşa Divanı Harbi mutlak onu da idama, hiç olmazsa beş on seneye mahkûm edecekti. Zaten kadınlar mahkûm edilmişti." (Adıvar 2014: 54).

Yine başka bir örnekte, yazar, Osmanlı Devleti'nde Kurtuluş Savaşı'na kadar Türk gibi yaşayanların, birdenbire düşmanlarla iş birliği içinde olmasını da dile getirmektedir: "Yalnız içimizde, ırkan Türk olmadığını Mütareke'den sonra gelen bir nevi ilhamla anlayanlar bu işe dahil olmuyorlar, onlar Ermeni ve Rum kardeşleriyle beraber... Onlar da başka bir propaganda oyununda... Her evde, her ictimâda bundan bahsediliyor." (Adıvar 2014: 19).

Bu satırlarda önemli bir nokta da Osmanlı Devleti'ndeki azınlıkların o güne kadar Türklerle aynı şartlar altında, eşit haklarla yaşamasıdır. Yazar burada isim vermese de Osmanlı halkını oluşturan Rum ve Ermeni gibi gayrimüslim azınlıklarla iş birliği içinde olan diğer azınlıkları eleştirmektedir.

Özetle, Halide Edib Adıvar'ın *Ateşten Gömlek* romanında, İngiliz kuvvetleriyle hareket ettiği için Osmanlı Padişahının vatan haini olarak gösterildiği ve Padişahın hürriyet yanlılarını öldürmek için ordusunu harekete geçirmekten çekinmediği söylenebilir. Bu nedenle, yine Padişah, özgür Türkiye'yi kurmak isteyen Türkleri yargılamak ve en büyük cezayı vermek için de mahkemeleri adaletsiz hale getirmiştir. Ayrıca, bazı Türkler ve Osmanlı toplumunu oluşturan diğer azınlık milletler, padişahın yanında yer almış ve hürriyeti savunan Türklerle karşı savaşımlardır. Padişahın düşmanla iş birliği içinde olduğunu ve Müslüman Türklerle ihanetini anlamamışlar, Rumlar ve Ermenilerle birlikte Müslüman Türklerle karşı savaşımlardır.

Edward Said'in "biz ve ötekiler" teorisine göre Batılılar, Batılı devletlere ve milletlere olumlu şekilde yaklaşırken, doğulu devletlere ve milletlere olumsuz yaklaşım göstermektedirler (Said 2003; Çoruk 2007). Halide Edib'in *Ateşten Gömlek* adlı romanında, bu teori Türklerle göre uyarlanmaktadır. Romanda, Osmanlı Devleti Padişahının ve yandaşlarının ihanetini anlatılmakta, Türkler olumlu, Osmanlı idarecileri olumsuz olarak gösterilmek istenmektedir.

2. "Öteki" Olarak Diğer Milletler

Halide Edib, romanında yer verdiği kanonik söylem doğrultusunda, Osmanlı toplumundaki, düşmanlarla iş birliği içinde olan Türk olmayan azınlıkları ve düşman müttefikleri, Türk düşmanı oldukları için, romanda "öteki" olarak nitelendirmektedir.

Yazar, Said'in teorisinde olduğu gibi batılı devletlerin Türk milletini "kötü" olarak damgaladıklarından bahsetmektedir: "Dünyanın bütün insanlığı birdenbire alnımıza kötü, karanlık bir damga yapıştırmıştı. Ermeni kıtalinini yapan ve medeniyet düşmanı Almanlarla teşriki mesai eden medeniyet düşmanları bizdik. Zalim, barbar ve insaniyetin ortadan kaldırması lâzım gelen insanlar bizdik." (Adıvar 2014: 18-19).

Batılı devletlerin Türkleri ötekileştirmesini dile getiren yazar, daha sonra kendisi, Türk haricindeki diğer devletleri ötekileştirmektedir. Halide Edib'e göre, ilk olarak, Rumlar Türklere düşmandır ve Rumlar Türkleri sevmediği için onlarla alay etmektedirler: "Ben vapura çıkmadım. Rihtıma dayandım; şapkalı palikaryaların kahkahalarını, alaylarını içimde katılaştıran bir şeyle seyrederek bekledim." (Adıvar 2014: 27).

Rumlar haricinde Ermeniler de yazara göre "ötekiler"dendir. Ermeniler, Rumlarla ve İngilizlerle iş birliği içerisinde Türklere karşı yer almaktadırlar: "Zavallı Ayşe'yi İstanbul Türk kadınlarının Ermeni, Rum kondüktörler, Ermeni, Rum, İngiliz polisleri ve hafiyeleri ile işkence edildiği bu tramvaya nasıl bindirecektik?" (Adıvar 2014: 27).

Aynı şekilde, bir başka örnekte de İstanbul'un düşman askerleri tarafından işgal edilmesinden sonra Rumlar ve Ermeniler beraber olup Türklere saldırmaktadır: "Dün üniformasıyla bana gelirken sokaklarda Ermeni, Rum çocukları büyüklü küçüklü hücum etmişler, taşlamışlar." (Adıvar 2014: 53).

Aynı zamanda, yazara göre, Ermeniler Türkler tarafından nefret edilmesi gereken bir millettir. Avrupalı devletlerin kollamasına ve tüm yalan iddialarına rağmen, Ermenilerin Türkleri katlettiği romanda anlatılmaktadır: "Ahmed Ağa güya beni yoklamak için geldiği gün ne kadar sevindim. Onun ne kadar gâvur düşmanı, nasıl Erzurum'da Ruslarla gelen Ermenilerin bütün Erzurum'da kendi çocuklarını, karısını öldürdükten sonra Türk'ün ocaklarını söndüren Ermenileri mazlum bir millet diye gösteren Avrupa'ya gayzını bilirdim. Tıktım, doldurdum. Onu Ayşe'ye gönderdim. Ayşe'nin, Türk'ün zalimlerine isyan etmiş bir kadın olduğunu, İzmir felâketini anlattım. O andan itibaren o, Ayşe'ye ait en küçük bir işin en heveskâr bir hizmetkârı oldu." (Adıvar 2014: 50).

Halide Edib, romanında Ermenilerin İngilizlerin arkasına sığınarak Türklere düşmanlık ettiğini de dile getirmektedir. Bu nedenle Ermenileri "İngiliz uşağı" olarak nitelendirmektedir: "Bir Ermeni tercüman, bir küme İngiliz askerine tercümanlık ediyor. Ağzı kulaklarına kadar açık, öyle muzaffer sırtıyor ki, zavallı uşak Ermeni'yi, hatta bize isyan ederken severdim, fakat İngiliz'e uşaklık ederken küçük bir şey!" (Adıvar 2014: 52).

Buradan anlaşılmaktadır ki Ermeniler İngiliz koruması altındadır. Bu nedenle, savaş sırasında İngiliz askerlerine yardım etmişlerdir. Halide Edib, Ermenilerin zayıf ve korkak bir millet olarak, İngiliz askerlerine yardım ettiğini düşünmektedir.

Osmanlı Devleti, Türk olmayanlara ve gayrimüslimlere karşı hoşgörülüydü. Ancak işgal kuvvetleri İstanbul'a girince, Türk olmayanlar düşman askerlerine desteklerini göstermeye başladılar ve Türklerle alay ettiler. Halide Edib, bu durumdan rahatsızdır. Bu nedenle Yerli Hıristiyanları "Müttefiklerin aleti" olarak tanımlar: "Müslümanlar harikulâde sessiz, fakat muzlim görünüyorlar. Hıristiyanların hepsi endişeli; müteceviz olup olmamakta, Müslümanların bu hâliyle istihza edip etmemekte mütereddit görünüyordu. Bütün deşilen çıbanlar arasında en koyu cerahat yerli Hıristiyanların velveleli zaferlerinden, arkalarını İngiltere ve Fransa'ya vererek, Türk'e yağdırdıkları gayzdan akıyordu." (Adıvar 2014: 28).

Fransızlar da Halide Edib'e göre düşman tarafında yer aldıkları için "öteki"lerdendir. Yazar, Fransız kuvvetlerinin barbar olmasına rağmen, Türkiye'ye, Türk halkını medenileştirmek için geldiklerini düşünmektedir: "İstanbul Lokantası'nın camlarından Sirkeci'nin karışık kalabalığını görüyorduk. Birkaç zenci Fransız asker camdan bize bakıyor, kırmızı dillerini çıkarıyorlar, yumruklarını sallıyorlardı. İhsan biraz fazla şarap içmesine rağmen susuyor ve düşünüyordu. Bir aralık zencilere gözü ilişti. Acı bir merhametle güldü:

– Türk milletini terbiyeye gelen medenî ordu, dedi." (Adıvar 2014: 45).

Son olarak, Yunanlılar da düşman saflarında yer almaktadır ve "ötekiler"dendir. Yine yazar, İngilizleri arkasına almış Yunanlılar'ın Türklere türlü işkenceler yaptıklarını dile getirmektedir: " – Siz (İngilizler) bizden af talep ediniz. Dün mütareke yaptınız, dün silâhlarımızı bize bıraktırdınız. Bugün memleketimize hırsızları katilleri gönderiyorsunuz ve katilleri, hırsızları, tarihî bir şerefi olan büyük donanmanız himaye etti. Yeşil İzmir'i kan ve alev içinde bıraktınız. Bakınız sokaklarına, üniformalı hırsızlar, katiller silâhsız ahaliyi kurşunla, dipçikle öldürüyor. Her evden koltuğunda bir bohça, bir Yunan neferi çıkıyor. İhtiyarların başı taşla ezilmiş, siyahlı kadınlar mütemadiyen bu vahşi sürüden kaçıyor. Elleri bağlı masum kafileleri süngüleyerek, yüzlerine tükürerek, kan içinde sürükleyerek gemilerinizin önünden geçiriyorlar. Haydutluğu alkışlamadığı için işte namuslu bir adamı parçalıyorlar, bir sürü Yunan askeri onu kendi kapısının önünde bağırarak, söverek parçalıyorlar. Sırf eğlence için beş yaşında bir çocuğa nişan alıyorlar. Zavallı yuvarlak küçük mahlûk! Siyah gözlerinde yaşlar kurumadan kalbinden vuruldu, nişan o kadar iyi alındı ki, küçük dudaklarından "anne" diye bir şikâyet bile çıkmadı." (Adıvar 2014: 34-35).

Sonuç olarak, Halide Edib Adıvar, Türk edebiyatında, Türk Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasına katkıda bulunmak için kanonik söylem geliştiren bir yazardır ve özgür bir Türk Devleti için çabalamaktadır. Bu nedenle, ona göre, Osmanlı toplumundaki Rumlar ve Ermeniler gibi gayrimüslimler, Osmanlı Devleti ve Türk halkı kendilerine hep hoşgörülü yaklaşmışken, İstanbul'un İtilaf kuvvetleri tarafından işgali sırasında, kendilerini Osmanlı gibi hissetmemişler ve Osmanlı Devleti'ne düşman olan kuvvetleri desteklemişlerdir. Toplumun mensubu olarak yaşamalarına ve toplumda Türklere aralarında hiçbir fark olmamasına rağmen, İstanbul'un işgalcilerinin uşağı olmuşlardır. Ayrıca, masum insanlara saldırmaya başlamışlardır. Örneğin, Türklere alay etmişler, Türkleri taşlamışlar ve onları sürekli taciz etmişlerdir. Ayrıca, Ermeniler masum Türkleri öldürmelerine rağmen batılı ülkeler, Türkleri öldürmek ve ülkelerini işgal etmek istedikleri için, kendilerini ve diğer ülkeleri, bu durumun tam tersini söyleyerek kandırmışlardır. Halide Edib'e göre Rumlar ve Ermeniler, Türk halkının toplum içindeki en büyük düşmanı ve işgal kuvvetlerinin en önemli destekçileridir. Ayrıca, Batı ülkeleri kendileri barbar olmalarına rağmen, kendilerini medeni ve Türk halkını barbar olarak tanımlamışlardır. Dolayısıyla, İstanbul'u işgal etmekteki amaçları Türklere medeniyeti öğretmektir.

Halide Edib'in, Türklerin düşmanlarını olumsuz tasvir ettiği görülmektedir. Bu tasvirlerin, Said'in "biz ve ötekiler" teorisindeki "ötekiler" anlamına geldiği görülmektedir. Yazar, romanda, "ötekiler" in masum insanlara verdiği zararları dile getirir. *Ateşten Gömlek* romanını okuyanlar, düşmanların Türklere eziyet ettiğini ve masum Türk halkının onlara karşı savaşa hakkının meşru olduğunu görecektir. Yazara göre, düşman işgaline son vermek ve eziyetlerin son bulması için savaş, Türklerin hakkıdır.

3. "Biz" Olarak Türkler

Halide Edib, Türk milletini "biz" olarak tanımlamaktadır. Romanındaki kanonik söylem doğrultusunda, Türk Milletini kutsamakta, ondan övgüyle bahsetmektedir.

Halide Edib, Anadolu'da geçmişte yaşamış devletlerle, yeni Türkiye'yi karşılaştırmaktadır. Geçmişte yapılan hiçbir kutlamanın Türklerin bayramı kadar görkemli olmadığını, çünkü bütün Türk halkının gözyaşı döktüğünü belirtir. Ayrıca, Allah'ın Türklerle birlikte olduğuna ve onların bu rezil durumdan kurtulmalarına yardım edeceğine inancı tamdır: "Ah, beyaz ve güzel memleketim! [Bu] meydanda birçok

imparatorlar ve imparatoriçeler en mutantan alaylar, yarışlar, resmigeçitlerle geçtiler. Fakat bu beyaz ve ezeli meydanı bütün bir milletin gözyaşıyla hiçbir mutantan alay, hiçbir Bizans ve Osmanlı ihtişamı takdis etmedi. Yeni Türkiye'yi doğuran esrarlı ve ilâhi ruh mu bu merasimi bu millete öğretti? Yoksa İzmir'in zümrüt yamaçları, altın meyveleri, bal akan bağları üzerinden geçen kan ve ıztrâb kasırgası mı burada tekerrür ediyor?" (Adıvar 2014: 30).

Türk olmayanlar, silahları ve güçleri olduğu halde, Türklerden korkmaktadırlar. Türklerden korktukları için evlerinde saklanmaktadırlar. Halide Edib'e göre, İstanbul'un asıl sahipleri Türklerdir ve orada, Türk olmayanlar geçici olarak yaşamaktadırlar. "Zikudret ve müsellâh Beyoğlu'nun "Türkler geliyor!" diye geçirdiği "panik" in aksülameli ile o gün sokakları tahliye etmişlerdi. Kendi memleketimizde imişiz hulyasını bir an için rüya gibi hissederek Şişli'ye geldik." (Adıvar 2014: 30).

Yazar, Türklerin Çanakkale Savaşı'nda topraklarını savundukları için haksız değil haklı durumda olduklarına inanmaktadır. Ayrıca, eserde kanonik söylem o kadar baskındır ki, yazar eserinde Türk kanının diğer milletlerin kanından farklı olduğuna inancını dile getirmektedir. Türk kanının ateşe benzediğini, çünkü Türk milleti, vatanı için kanını kaybederse, bu kanın, düşmanları ateş gibi yakacağını belirtmektedir:

" – İngilizler aflarını talep edenlere versinler Mösyö, affı zalimler değil, mazlumlar verir. Çanakkale'de dövüşürken ne asi ne esirdik. Namuslu bir millet gibi dövüştük, öldük, öldürdük. Ne zamandan beri ve hangi milletle harb edilir de mağlûb olduğu zaman ona katil denilir?

– İngiliz kanıyla Türk kanı bir mi, Madam?

– Mikroskop altında İngiliz kanını görmedim. Rengi bizimki kadar kırmızı mı yoksa mavi mi, bilmiyorum. Fakat Türk kanı ateş gibi sıcak ve kırmızıdır." (Adıvar 2014: 35).

Ankara, Kurtuluş Savaşı sırasında, özgür olmak isteyen Türklerin merkezidir. Aynı zamanda, Ankara'da Türk Kurtuluş Savaşı'nın yönetildiği karargâh durumundadır. Bu nedenle Halide Edib, Ankara'yı herkesin ziyaret etmesi gereken kutsal bir şehir olarak tanımlamıştır: "Bir de Anadolu'nun kâbesi olan Ankara'yı bir defa görmek lâzım değil mi?" (Adıvar 2014: 127).

İtilaf kuvvetlerinin modern silahları vardır. Ancak Türk milleti ulu bir millettir. Türklerin silahı ve gücü olmamasına rağmen, düşmanları, Türk milletinden korkmaktadırlar: "İngiliz azametinin haşmetli silâhlarının, donanmasının korktuğu bu silâhsız ve mağlûb Türk milleti ne korkunç ve büyük milletmiş!" (Adıvar 2014: 52).

Yazar, başka bir bölümde, yine İngilizlerin yaptığı işkencelere dikkat çekerken, Türk kadının azametinden de bahsetmektedir: "Allahım! İngiliz kadınına hakaret etti diye [bir] Hintli'yi İngilizler dört ayak hayvan gibi yerde yürütmüşlerdi. Türk kadının azametini çekemeyenlere, yerde sürdürenlere karşı ordumuz aynı ihtirasla ceza etmeyi istemeyecek mi? Kadınına hakareti, bayrağına hakaret gibi düşünmüyor mu?" (Adıvar 2014: 52).

Özetle, Halide Edib, *Ateşten Gömlek* romanında, baskın bir kanonik söylemle, vatanını, milletini, Türkleri övmektedir. Ona göre, Türk milleti büyük bir millettir, çünkü Türkler, silahları olmamasına ve toprakları düşman askerleri tarafından işgal edilmesine rağmen, itilaf kuvvetlerine ve yandaşlarına korku salmaktadırlar. Ayrıca Halide Edib, diğer milletlerden farklı bir kana sahip olduklarını, bu kanın özel bir kan olmasından dolayı, Türk milletinin cesur ve korkusuz olduğunu vurgulamaktadır. Bu nedenle,

Türkler kendilerine düşmanlık yapanlarla var güçleriyle savaşmaktan çekinmezler. Batılı ülkeler, Çanakkale savaşında Türklerin katil olduğunu iddia etse de Halide Edib milletini savunmaktadır. Halide Edib'e göre, Ankara, Türk Kurtuluş Savaşı'nın karargâhı olduğu için, Anadolu'nun her Türk tarafından ziyaret edilmesi gereken kutsal şehridir.

Halide Edib, eserinde Türkleri "biz" olarak tanımlamaktadır. Bu romanda, Edward Said'in "biz" ve "ötekiler" teorisinin Türklerle göre uyarlaması görülmektedir. Eserde bu teori yeniden yapılandırılmış, Avrupalıların kullandığı "biz" yerine, Türkler konulmuş, Avrupalılar "öteki" olarak yansıtılmıştır.

Sonuç

Bu çalışma, Edward Said'in "biz ve ötekiler" teorisinin Halide Edib Adıvar'ın *Ateşten Gömlek* adlı eserine uyarlamasını incelemiştir.

İlk olarak, bu çalışma 'öteki' örneklerini analiz etmiştir. Bunlar, Osmanlılar ve Türk olmayanlardır. Öncelikle, Osmanlı Devleti yöneticilerinin, özellikle Osmanlı Padişahının İtilaf kuvvetlerine destek verdiği ve bu nedenle "ötekiler" grubunda yer aldığı incelenmiştir. Osmanlı ordusu, düşman askerlerine verdiği destekten dolayı, Türkiye'nin özgürleşmesi gerektiğine inanan Türklerle savaşmıştır. İkincisi, Türk olmayanlar, düşman kuvvetlerinin işgaline kadar, Türklerle birlikte, Türkler gibi yaşamış, fakat İngilizlerin İstanbul'a gelmesiyle birlikte, işgalcilere destek vermeye başlamışlardır. Ayrıca Halide Edib, Avrupa ülkelerinin tüm Müslümanları öldürmek istediğine inanmaktadır. Bu nedenle, Avrupalılar, masum Türklerin Ermeniler tarafından öldürülmesini desteklemişler ve aksine Ermenilerin Türkler tarafından katledildiği yalanını uydurmuşlardır.

İkinci olarak, bu makale Türklerin "biz" olarak nitelendirildiği örnekleri incelemiştir. Türk halkının düşman askerlerine karşı silahı yoktur. Halide Edib, Türk milletinin cesur olduğu için muhteşem bir millet olduğunu ve Allah'ın bu milletin yanında olduğunu vurgulamaktadır. Bu nedenle, güçlü itilaf kuvvetleri ve yandaşları silahı olmayan Türklerden korkmaktadırlar.

Halide Edib, bu romanı savaş sırasında yazmış ve bu romanıyla Türk Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasına katkı sağlamayı amaçlamıştır. Baskın bir kanonik söylemle yazılan bu eser, Halide Edib'in milliyetçi ideolojisini yansıtarak, Said'in "biz ve ötekiler" teorisinin Türkler için uyarlaması olarak karşımıza çıkmaktadır. Romanda, Türkler "biz", Türk olmayanlar "ötekiler" olarak nitelendirilmektedir. Yazar, Avrupalı devletlerin, gayrimüslimlerin ve Osmanlı yönetiminin olumsuz özelliklerini ön plana çıkararak, okurlarında, Batı ve Osmanlı idarecileri hakkında olumsuz imgeler oluşturmak istemektedir. Romanın başından sonuna, Türk milletinden ve özgürlük yanlısı Türklerden övgüyle bahsedilmesi, okurlarda olumlu imgeler oluşturmak istenmesi nedeniyledir. Türk okurlarda milli duyguları harekete geçirmeyi amaçlayan bu eser, diğer milletlerden okurlarına da Türklerin Kurtuluş Savaşı'ndaki haklı mücadelesini göstermek istemektedir. Eserin yazılış amacı göz önüne alındığında, eserdeki "biz" ve "ötekiler" tasvirlerinin eserin yazılış amacına olumlu yönde katkı sağladığı ve eserde kullanılan kanonik söylemin yazarın amacına hizmet ettiği söylenebilir.

Kaynakça

Adıvar, Halide Edib (2014). *Ateşten Gömlek* (e-kitap). İstanbul: Can Yayınları.

Atakay, Kemal (2004). *Kanon Huzursuzluğu*. *Kitaplık*, 68, 70-77.

- Babayeva, Eşgane (2016). Kurtuluş Savaşının ve Ateşten Gömlek Romanındaki Doğu-Batının Türk Romanına Olan Etkisi. *Hikmet*, 28, 55-63.
- Çıkla, Selçuk (2007). Türk Edebiyatında Kanon ve İnkılâp Kanonu. *Muhafazakar Düşünce*, 4(13-14), 25-46.
- Çoruk, Ali (2007). Oryantalizmin Sergüzeşt'i. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 36(36), 79-100.
- Eskin, Mehmet Şerif (2017). *Cumhuriyet Türkiye'sinde (1923-1950) Ulusal Kimlik ve Hafıza İnşası Bağlamında Edebiyat Faaliyetleri*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Güneş, Ali (2007). Edebiyat ve Toplum. *Muhafazakâr Düşünce*, 4(13- 14), 69- 94.
- Köroğlu, Erol (2004). *Türk Edebiyatı ve Birinci Dünya Savaşı (1914-1918): Propagandadan Millî Kimlik İnşâsına*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Kösemihal, Nurettin Şazi (1967). Edebiyat Sosyolojisine Giriş. *Sosyoloji Dergisi*, 2(19-20), 1-37.
- Özbolat, Abdullah (2012). Bir Ulus Yaratmak: Erken Dönem Cumhuriyet Romanında Din Adamının Temsili. *Turkish Studies*, 7(4), 2473-2483.
- Parla, Jale (2004). Edebiyat Kanonları. *Kitaplık*, 68 (2004), 51-53.
- Said, Edward (2003). *Orientalism*. London: Penguin Books.
- Türkeş, Ömer (2001). Gündük Bir Edebiyat Kanonu. *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce 2-Kemalizm*. İstanbul: İletişim Yayınları, 425-429.

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research

|| Sayı/Issue 5 (Ağustos/August 2021), s. 354-356.
|| Geliş Tarihi-Received: 15.07.2021
|| Kabul Tarihi-Accepted: 27.07.2021
|| Kitap Değerlendirmesi-Book Review
|| ISSN: 2687-5675

Leylâ Karahan, (1991) Türkçede Söz Dizimi (Ankara: Akçağ Yay., 192 s., ISBN: 978-975-338-279-3)

Enes ASIL*

Temel amacı cümleyi oluşturan kelime ya da kelime gruplarını tespit etmek, bu kelime gruplarının oluşum şekillerini incelemek ve cümleyi öğeleri bakımından tahlil etmek olan *söz dizimi* (Alm. satzlehre; Fr. syntaxe; İng. syntax, Osm. nahiv) Zeynep Korkmaz'ın *Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü*'nde "Bir dilde düşünce ve duyguların tam olarak anlatılabilmesi için gramer kurallarına uygun olarak dizilen kelimelerin, kelime gruplarının cümle ve söz içindeki görevlerini, birbirleriyle olan ilişkilerini, sıralanışlarını ve cümle türlerini inceleyen bilim dalı." (2019: 100) şeklinde tanımlanmaktadır.

Ülkemizde üniversitelerin özellikle Türk Dili ve Edebiyatı, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği ve Türkçe Öğretmenliği gibi bölümlerinde cümle bilgisi dersinin yer alması ve öğrencilere bu konunun donanımlı ve doğru bir şekilde öğretilmesi amacıyla pek çok eser kaleme alınmıştır. Türkiye Türkçesinin söz dizimi ile ilgili çalışma yapan bilim insanlarından bazılarını şöyle sıralayabiliriz: (Özmen 2013), (Karaağaç 2011), (Delice 2012), (Hatipoğlu 1972), (Aktan 2009), (Özkan ve Sevinçli 2012), (Üstünova 2014), (Atabay, Özel ve Çam 1981), (Özkan, Toker ve Aşçı 2016).

Bu alana önemli katkı sunan bir diğer eser de Prof. Dr. Leylâ Karahan tarafından yazılmış olan *Türkçede Söz Dizimi* isimli eserdir. Türkiye Türkçesinin söz dizimi özelliklerini takdim etmek amacıyla kaleme alınan bu eser, ilk olarak 1991 yılında Akçağ Yayınları tarafından yayımlanmış ve üniversitelerde ders kitabı olarak kendisine yer bulmuştur. Söz konusu eser hâlâ pek çok üniversitede ders kitabı olarak okutulmaktadır.

Kendi içerisinde Söz Başı hariç "Cümle", "Kelime Grupları", "Cümlelerin Bağlanma Şekilleri", "Yüklem Türüne Göre Cümleler", "Yüklem Yerine Göre Cümleler", "Cümlelerin Anlam Özellikleri" ve "Cümle Tahlilleri" olmak üzere yedi

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Iğdır Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, e-posta: enes.asil.4646@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0457-7133>.

bölümden oluşan eserde Türkçenin söz dizimi özellikleri çeşitli edebî metinlerden seçilen örneklerle açıklanmaya çalışılmıştır.

Leylâ Karahan, kitabının söz başında bu çalışmayı ortaya koyma sürecinden bahsederek eserin farklı baskılarda içeriğinde yapılan bazı ekleme ve çıkarmalardan söz etmektedir.

Cümle (Karahan 2014: 9-38) bölümü, kendi içerisinde Cümlenin Öğeleri ve Cümle Dışı Öğeler olarak iki alt başlığa ayrılmıştır. Bu bölüme cümlenin tanımıyla başlanmış, daha sonra cümlenin özellikleri maddeler halinde sıralanarak çeşitli örnekler verilmiştir. Cümleyle alakalı verilen bilgi ve açıklamalardan sonra *yüklem, özne, nesne, yer tamlayıcısı, zarf ve cümle dışı öğeler* konuları ayrı ayrı ele alınmış, her kavram için önce tanım yapılmış, daha sonra söz konusu kavramla ilgili özellikler maddeler hâlinde sıralanarak örneklerle desteklenmiştir.

Kelime Grupları (Karahan 2014: 39-84) bölümü, tanıtımı yapılan eserin konu bakımından en hacimli bölümüdür. Kelime grubunun tanımı ile başlayan bu bölümde kelime gruplarının özellikleri sıralanmış ve her özellik birkaç örnekle açıklanmıştır. Kelime gruplarıyla ilgili verilen bilgi ve açıklamalardan sonra Türkçedeki kelime grupları *İsim tamlaması, Sıfat tamlaması, Sıfat-fiil grubu, İsim-fiil grubu, Zarf-fiil grubu, Tekrar grubu, Edat grubu, Bağlama grubu, Ünvan grubu, Birleşik isim grubu, Ünlem grubu, Sayı grubu, Birleşik fiil ve Kısaltma grupları* olmak üzere on dört başlık hâlinde değerlendirilmiştir. Bu bölümde ilk olarak ele alınan kelime grubunun tanımı yapılmış, daha sonra kelime grubunun oluşumu verilmiştir. Örneğin bağlama grubu ele alınırken isim unsuru + bağlama edatı + isim unsuru = bağlama grubu, birleşik isim grubu ele alınırken isim + isim + ... = birleşik isim grubu şeklinde ifade edilmiştir. Bu durum kitaptan yararlanacak kişilerin özellikle de öğrencilerin işlerini kolaylaştırmaktadır. Daha sonra ele alınan kelime grubunun özellikleri çeşitli örneklerle pekiştirilmiştir.

Cümlelerin Bağlanma Şekilleri (Karahan 2014: 85-95) bölümü, kendi içerisinde Bağlama Edatlarıyla Bağlanan Cümleler, Ortak Cümle Öğeleriyle Bağlanan Cümleler, Ortak Kıp/Şahıs Ekleriyle Bağlanan Cümleler ve Anlam İlişkisiyle Bağlanan Cümleler olmak üzere dört alt başlık halinde incelenmiş ve her başlıktan sonra örnekler verilmiştir.

Yüklemin Türüne Göre Cümleler (Karahan 2014: 96-99) bölümünde, önce fiil daha sonra da isim cümlesi ele alınmıştır. Her iki alt başlığında tanımı yapıldıktan sonra özellikleri maddeler halinde sıralanmış ve bu durum örneklerle okuyucuya sunulmuştur.

Yüklemin Yerine Göre Cümleler (Karahan 2014: 100-102) bölümü, Türk cümle yapısının temel özelliği olan Kurallı (Düz) Cümleler ve daha çok şiir dilinde görülen Devrik Cümleler olmak üzere iki ayrı başlıkta incelenmiştir. Söz konusu başlıkların tanımları, özellikleri ve örneklerinin yer aldığı bu bölüm eserin en kısa bölümüdür.

Cümlelerin Anlam Özellikleri (Karahan 2014: 103-110) bölümü, "Olumlu ve Olumsuz Cümleler" başlığıyla başlar. Olumlu cümleler hakkında gerekli açıklama ve örnekler verildikten sonra olumsuz cümleler "-mA-" eki ile kurulan olumsuz cümleler, "Değil" edatı ile kurulan olumsuz cümleler, "Ne...ne..." edatı ile kurulan olumsuz cümleler, "Yok" ismi ile kurulan olumsuz cümleler olmak üzere sınıflandırılmış ve örnekleriyle irdelenmiştir. Bölümün ikinci başlığı olan "Soru Cümleleri" başlığı adı altında soru cümleleri Soru eki -mI ile kurulan soru cümleleri, Soru kelimeleri ile kurulan soru cümleleri ve Vurgu ile kurulan soru cümleleri olmak üzere üç alt başlıkta değerlendirilmiş ve daha anlaşılır olması için örneklendirilmiştir.

Eserin son bölümü olan **Cümle Tahlilleri** (Karahan 2014: 111-181) bölümü, uygulama bölümü olarak da düşünülebilir. Bu bölümde çeşitli tür ve yazarlardan alınan metinler, diğer bölümlerde verilen bilgiler ışığında tahlil edilmiştir.

Eserin sonunda *Kaynaklar* başlığı adı altında örneklerin alındığı kaynakların künyesi verilmiştir.

Meraklı okur ve araştırmacılar için önemli bir hizmete daha imza atan Leylâ Karahan, kitabın pdf biçimini de erişime açmıştır.

Tanıtımı yapılan *Türkçede Söz Dizimi* isimli eser, Türkçenin söz dizimi açısından inceliklerini öğrenmek ve öğretmek isteyen araştırmacılar için bir başucu kitabı niteliğindedir. Türk diline, Türk kültürüne, Türklük bilimine faydalı olması dileğiyle...

Kaynakça

- Aktan, Bilal (2009). *Türkiye Türkçesinin Söz Dizimi*. Ankara: Gazi Kitabevi Yayınları.
- Atabay, Neşe; Özel, Sevgi ve Çam, Ayfer (1981). *Türkiye Türkçesinin Sözdizimi*. Ankara: TDK Yayınları.
- Delice, Hacı İbrahim (2012). *Türkçe Sözdizimi*. İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Hatipoğlu, Vecihe (1972). *Türkçenin Sözdizimi*. Ankara: TDK Yayınları.
- Karaağaç, Günay (2011). *Türkçenin Söz Dizimi*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Karahan, Leylâ (1991). *Türkçede Söz Dizimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Korkmaz, Zeynep (2019). *Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.
- Özmen, Mehmet (2013). *Türkçenin Sözdizimi*. Adana: Karahan Yayınları.
- Özkan, Abdurrahman; Toker, Mustafa ve Aşçı, Ufuk Deniz (2016). *Türkiye Türkçesi Söz Dizimi*. Konya: Palet Yayınları.
- Özkan, Mustafa ve Sevinçli, Veysi (2012). *Türkiye Türkçesi Söz Dizimi*. İstanbul: NK Yayınları.
- Üstünova, Kerime (2014). *Türkiye Türkçesinde Yapı Kavramı ve Söz Dizimi İncelemeleri*. İstanbul: Sentez Yayınları.

